

አንደኛ መጽሀፍ፡ ስለ ነጋዴዎች፣ የንግድ ሥራዎችና ስለ ንግድ መደብሮች	1
---	---

ርዕስ አንድ፡ በነጋዴዎች ላይ ስለሚፈጸሙ ጠቅላላ ድንጋጌዎች	1
--	---

ምዕራፍ አንድ፡ የንግድ ሥራ በሚሠሩ ሰዎች ላይ ስለሚፈጸም ሕግ	1
--	---

አንቀጽ 1. ስለ የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈጻሚነት	1
-------------------------------	---

አንቀጽ 2. ስለ ባሕር ሕግ ተፈጻሚነት	1
--------------------------	---

አንቀጽ 3. ስለ ግለሰብ ነጋዴዎች እና የንግድ ማህበሮች	1
-------------------------------------	---

አንቀጽ 4. ይህ ሕግ የማይፈጸምባቸው ተቋማት	1
------------------------------	---

ምዕራፍ ሁለት፡ ነጋዴ ናቸው የሚባሉ ሰዎች	3
-----------------------------------	---

አንቀጽ 5. ነጋዴዎች የሚባሉ ሰዎች	3
------------------------	---

አንቀጽ 6 በአነስተኛ መጠን ስለሚሠሩ ሰዎች	10
-----------------------------	----

አንቀጽ 7 የዕደ ጥበብ ባለሙያዎች	11
-----------------------	----

አንቀጽ 8. የግብርና እና የደን ማልማት ሥራዎች	12
--------------------------------	----

አንቀጽ 9 ሆልዲንግ ካምፓኒ	13
-------------------	----

ምዕራፍ ሦስት፡ የንግድ ሥራ ለመሥራት ችሎታ ስለሌላቸው ሰዎች	13
---	----

አንቀጽ 10 ችሎታ የሌላቸው ሰዎች	13
-----------------------	----

አንቀጽ 11 ስለ ሞግዚት	14
-----------------	----

አንቀጽ 12 በሞግዚት ከመተዳደር ነጻ ስለወጣ አካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ	14
---	----

አንቀጽ 13 አካለ መጠን ያልደረሰ መሆኑ በሦስተኛ ወገኖች ላይ የሚያስከትለው ውጤት	15
--	----

አንቀጽ 14 በፍርድ የተከለከለ መሆኑን ስለማስታወቅ	15
----------------------------------	----

ምዕራፍ አራት፡ የተጋቡ ሰዎች ስለሚያደርጉት የንግድ ሥራ	15
--	----

አንቀጽ 15 ያገቡ ሰዎች የንግድ ሥራ ለመሥራት ስላላቸው መብት	15
---	----

አንቀጽ 16 መቃወሚያውን ስለማስታወቅ	16
-------------------------	----

አንቀጽ 17 መቃወሚያውን ስለማንሳት	16
------------------------	----

አንቀጽ 18 የሚነግደው ባል ወይም ሚስት ስለተዋዋለው ዕዳ	16
--------------------------------------	----

አንቀጽ 19 መቃወሚያው ስለሚኖረው ውጤት	17
---------------------------	----

አንቀጽ 20	ባልና ሚስት ተባብረው ስለሚሠሩት ሥራ	17
ምዕራፍ አምስት፡ የንግድ ሥራን የመሥራት መብት		17
አንቀጽ 21	የንግድ ሥራን የመሥራት ነጻነት	18
አንቀጽ 22	በሕግ ስለ ተከለከሉ ወይም ስለ ተወሰኑ ነገሮች	18
አንቀጽ 23	በሕግ የተከለከለውን መተላለፍ ስለሚያስከትለው ውጤት	18
አንቀጽ 24	ስለ ሲቪክ ማህበራት	19
አንቀጽ 25	ስለ ንግድ ማህበራት	19
አንቀጽ 26	በመንግሥት ሕግ የሰውነት መብት ስለተሰጣቸው አካላት	19
ርዕስ ሁለት፡ የንግድ ሠራተኞች እና ወኪሎች		20
ምዕራፍ አንድ፡ ስለ ንግድ ሠራተኞች		20
አንቀጽ 27	ትርጓሜ	20
አንቀጽ 28	በሥራ ውል ላይ ተፈጻሚ ስለሚሆን ሕግ	20
አንቀጽ 29	የግል ንግድ ማቋቋምን ስለመከልከል	21
አንቀጽ 30	ውክልና	21
አንቀጽ 31	ዕቃ ለመሸጥ ኃላፊ የሆነ ሠራተኛ ስላለው ሥልጣን	22
ምዕራፍ ሁለት፡ ስለ ሥራ አስኪያጅ		22
አንቀጽ 32	ትርጓሜ	23
አንቀጽ 33	ሥራ አስኪያጁን ስለማስታወቅ	23
አንቀጽ 34	ስለ ሥራ አስኪያጁ ሥልጣን	23
አንቀጽ 35	ሥልጣን መቀነስ	24
ምዕራፍ ሦስት፡ ስለ ንግድ ተላላኪዎችና እንደራሴዎች		24
አንቀጽ 36	ስለንግድ ተላላኪዎች	24
አንቀጽ 37	ስለ ንግድ እንደራሴዎች	25
አንቀጽ 38	የግል ንግድ	26
አንቀጽ 39	ለሌሎች ነጋዴዎች ተተክቶ ስለመሥራት	27
አንቀጽ 40	ስለክፍያ	27
አንቀጽ 41	ውል እንዳይቀጥል በተሰረዘ ጊዜ ስለሚያገኙት ካማ	27

ምዕራፍ አራት፡ ስለ ንግድ ወኪሎች	28
አንቀጽ 42 ትርጓሜ	28
አንቀጽ 43 የንግድ ወኪል ብቸኛ ወኪል ስለመሆኑ	29
አንቀጽ 44 የንግድ ወኪል ግዴታዎች	29
አንቀጽ 45 ተመሳሳይ የግል ንግድ ማቋቋም ክልክል ስለመሆኑ	30
አንቀጽ 46 የወካዩ ግዴታዎች	31
አንቀጽ 47 ወጪዎችን ስለመክፈል	31
አንቀጽ 48 ስለአበል	32
አንቀጽ 49 ወኪሉ ሥራውን ራሱ መፈጸም የሚገባው ስለመሆኑ	33
አንቀጽ 50 የውክልና ውልን ስለማቋረጥ	33
አንቀጽ 51 ውል ሲቋረጥ ስለሚከፈል ካሣ	34
አንቀጽ 52 ውሉ በተቋረጠበት ጊዜ ያልተጠናቀቁ ሥራዎች	34
አንቀጽ 53 የውክልና ውል ከተቋረጠ በኋላ ተመሳሳይ የግል ንግድ ሥራ መሥራት ስለሚከለክልበት ሁኔታ	35
ምዕራፍ አምስት፡ ስለ ደላሎች	36
አንቀጽ 54 ትርጓሜ	36
አንቀጽ 55 ለተዋዋሮች ስለማስታወቅ	37
አንቀጽ 56 ስለደላላው ኃላፊነት	37
አንቀጽ 57 ስለደላላው አበል	37
ምዕራፍ ስድስት፡ ስለ ኮሚሽን ወኪሎች	38
አንቀጽ 58 ትርጓሜ	38
አንቀጽ 59 የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈጻሚ ስለመሆኑ	39
አንቀጽ 60 ስለአክሲዮን ደላሎች	39
ርዕስ ሦስት፡ ስለ ሂሳብ	40
ምዕራፍ አንድ፡ ጠቅላላ ድንጋጌዎች	40
አንቀጽ 61 ሒሳብ መያዝ ግዴታ ስለመሆኑ	40
አንቀጽ 62 ስለአነስተኛ ንግድ ነጋዴዎች	40

አንቀጽ 63 ነጋዴዎች መያዝ ስለሚገባቸው የሒሳብ መዝገቦችና ሰነዶች.....	41
አንቀጽ 64 የንግድ ማህበሮች ልዩ ድንጋጌዎች.....	41
አንቀጽ 65 የሒሳብ መዝገቦችን በዘመናዊ ቴክኖሎጂ ስለመመዝገብ.....	41
አንቀጽ 66 የሒሳብ መዝገቦችን ጠብቆ ስለማኖር.....	42
አንቀጽ 67 ስለወጪና ገቢ ደብዳቤዎች.....	42
ምዕራፍ ሁለት፡ የሂሳብ መዝገቦችን ማስረጃ ስለማድረግ.....	42
አንቀጽ 68. መዝገቦች ስለባለመዝገቡ ማስረጃ ስለመሆናቸው.....	42
አንቀጽ 69 መዝገቦች በባለመዝገቡ ላይ ማስረጃ ስለመሆናቸው.....	43
ርዕስ አራት፡ ስለንግድ መዝገብ.....	43
ምዕራፍ አንድ፡ ስለንግድ መዝገብ አቋቋም.....	43
አንቀጽ 70 ስለ ፊደራሉ የንግድ መዝገብ.....	43
አንቀጽ 71 ስለክልሎች የንግድ መዝገቦች.....	44
አንቀጽ 72 ስለማዕከላዊ የንግድ ምዝገባ የመረጃ ቋት.....	45
አንቀጽ 73 ስለማስታወቅ.....	46
አንቀጽ 74 ስለኃላፊነት.....	47
አንቀጽ 75 የንግድ መዝገብ ለሕዝብ ክፍት ስለመሆኑ.....	47
አንቀጽ 76 በነጋዴው ወረቀቶች ላይ መግባት ስለሚያስፈልጉ ነገሮች.....	47
አንቀጽ 77 የምዝገባ መረጃዎችንና ሰነዶችን ለማዕከላዊ የንግድ ምዝገባ ቋት ስለማስተላለፍ.....	48
ምዕራፍ ሁለት፡ በንግድ መዝገብ ስለሚገቡ ጉዳዮች.....	48
ክፍል አንድ፡ ጠቅላላ ድንጋጌዎች.....	48
አንቀጽ 78 በመዝገቡ ስለሚገቡ ጉዳዮች.....	48
አንቀጽ 79 በመዝገብ የማስገባቱ ሥነ ሥርዓት.....	49
አንቀጽ 80 የመግለጫውን ቃል ትክክለኛነት ስለመቆጣጠር.....	49
አንቀጽ 81 በመዝጋቢው አካልና በአመልካቹ መካከል ስለሚነሳ ክርክር.....	50
ክፍል ሁለት፡ ስለምዝገባ.....	50
አንቀጽ 82 በንግድ መዝገብ መመዝገብ ግዴታ ስለመሆኑ.....	50

አንቀጽ 83	በንግድ መዝገብ ለመመዝገብ ማመልከቻ ማቅረብ ግዴታ ስለመሆኑ	52
አንቀጽ 84	ቀድሞ የተመዘገበውን ነጋዴ ስለመሰረዝ	52
አንቀጽ 85	ስለመመዝገቢያ ስፍራ	53
አንቀጽ 86	ተደራራቢ ዋና ምዝገባ የተከለከለ ስለመሆኑ	54
አንቀጽ 87	ነጋዴው በመጀመሪያ በዋና መዝገብ ሲገባ ማጻፍ ስለሚገባው ነገር	54
አንቀጽ 88	የሚመዘገበው በአጭር ቃል በሆነ ጊዜ ሊጻፍ የሚገባው ነገር	56
አንቀጽ 89	የንግድ ማህበራት	57

ክፍል ሦስት፡ በመዝገብ የገባን መረጃ ስለመለወጥ ወይም ተጨማሪ መረጃ በመዝገብ ውስጥ ስለማካተት

አንቀጽ 90	የተመዘገበውን ስለመለወጥ	57
አንቀጽ 91	ስለሰዎች በተጨማሪ ስለማስመዝገብ	58
አንቀጽ 92	ስለንግድ ማህበራት በተጨማሪ ስለሚመዘገቡ ጉዳዮች	59
አንቀጽ 93	ስለመክሰር የሚሰጥ ፍርድ	59

ክፍል አራት፡ ከመዝገብ ስለመሰረዝ

አንቀጽ 94	መነገድን ስለመተው	60
አንቀጽ 95	የነጋዴው መሞት	61
አንቀጽ 96	ምዝገባን በትዕዛዝ ስለማሰረዝ	61

ምዕራፍ ሦስት፡ ስለቅጣት

ክፍል አንድ፡ ስለወንጀል ቅጣት

አንቀጽ 97	ሳይመዘገቡ ስለመቅረት	62
አንቀጽ 98	ሆነ ብሎ ትክክለኛ ያልሆነ መግለጫ መስጠት	62

ክፍል ሁለት፡ ፍትሐ ብሔራዊ ማስገደጃ ወይም ቅጣት

አንቀጽ 99	በመዝገብ መግባት ስለሚያስከትለው ውጤት	63
አንቀጽ 100	በመዝገብ ሳይገቡ መቅረት ስለሚሰጠው ውጤት	63
አንቀጽ 101	ምዝገባን ያለማሰረዝ የሚያስከትለው ውጤት	63
አንቀጽ 102	በመዝገብ የገባ ጉዳይ ስለሚያስከትለው ውጤት	64

አንቀጽ 103 ነጋዴ የሆነውን ሰው የሚመለከቱ ጉዳዮች ሦስተኛ ወገኖችን መቃወሚያ ስላለመሆናቸው.....	64
--	----

አንቀጽ 104 የንግድ ማህበራትን የሚመለከት ጉዳዮች ሦስተኛ ወገኖችን መቃወሚያ ስላለመሆናቸው.....	65
---	----

አንቀጽ 105 በደንብ ስለሚወሰኑ ጉዳዮች.....	65
--------------------------------	----

ርዕስ አምስት: ስለንግድ መደብር.....	66
----------------------------------	-----------

ምዕራፍ አንድ: ጠቅላላ ድንጋጌ.....	66
---------------------------------	-----------

አንቀጽ 106 ትርጓሜ.....	66
--------------------	----

አንቀጽ 107 ነጋዴዎችና የንግድ መደብር.....	66
--------------------------------	----

አንቀጽ 108 ስለ ዋና የንግድ መደብርና ቅርንጫፎች ወይም ወኪል ጽሕፈት ቤቶች.....	67
--	----

ምዕራፍ ሁለት: የንግድ መደብር የተቋቋመባቸው ነገሮች.....	67
---	-----------

ክፍል አንድ: በንግድ መደብር ውስጥ ስለሚገኙ ነገሮች.....	67
---	-----------

አንቀጽ 109 ስለ መልካም ስምና ግዙፍነት ስለሌላቸው ነገሮች.....	68
---	----

አንቀጽ 110 ግዙፍነት ስላላቸው ነገሮች.....	68
--------------------------------	----

አንቀጽ 111 ገንዘብ የመጠየቅ መብቶችና ዕዳዎች.....	68
-------------------------------------	----

ክፍል ሁለት: ስለመልካም ስምና ጥበቃው.....	69
--------------------------------------	-----------

አንቀጽ 112 ትርጓሜ.....	69
--------------------	----

አንቀጽ 113 መልካም ስምን ስለመጠበቅ.....	70
-------------------------------	----

አንቀጽ 114 ተገቢ ያልሆነ የንግድ ውድድር ሥራ.....	70
-------------------------------------	----

አንቀጽ 115 ስለንግድ ስም፣ ንግድ ምልክት እና አዕምሮአዊ ንብረቶች.....	70
--	----

ክፍል ሦስት: ስለንግድ ቦታ ኪራይ ውል መብት.....	71
--	-----------

አንቀጽ 116 የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈፃሚ ስለመሆኑ.....	71
--------------------------------------	----

አንቀጽ 117 የንግዱ ዓይነት.....	71
-------------------------	----

አንቀጽ 118 አከራዩ ተመሳሳይ ንግድ ሥራ እንዲይሰራ ስለመከልከሉ.....	72
--	----

አንቀጽ 119 የኪራይ ውል ለሌላ ማስተላለፍን ወይም የተከራየውን ለሌላ ማከራየትን ስለሚከልከሉ የውል ቃሎች.....	72
--	----

አንቀጽ 120 የኪራይ ውልን ስለማቋረጥ.....	73
-------------------------------	----

አንቀጽ 121 የመፅሐፍ ሦስት ሥነ ሥርዓቶች ስለተከፈቱበት ተከራይ	74
ምዕራፍ ሦስት፡ ስለንግድ መደብር ሽያጭ	74
ክፍል አንድ፡ ጠቅላላ ድንጋጌዎች	74
አንቀጽ 122 የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈጻሚ ስለመሆኑ	74
አንቀጽ 123 የተፈጻሚነት ወሰን	75
ክፍል ሁለት፡ መሟላት ስለሚገባቸው ሥርዓቶች	76
አንቀጽ 124 ሽያጭ በጽሑፍ ስለመሆኑ	76
አንቀጽ 125 በሽያጩ ውል ውስጥ መጠቀስ ስላለባቸው ነገሮች	76
አንቀጽ 126 ውሉን ስለማፍረስ	77
ክፍል ሦስት፡ የሻጭ ግዴታዎች	78
አንቀጽ 127 የማስረከብ ግዴታ	78
አንቀጽ 128 ስለሒሳብ መዝገቦች	79
አንቀጽ 129 ስለንግድ ሥራ የሚፃፉ ደብዳቤዎች	79
አንቀጽ 130 ሻጩን እንዳይወዳደር ስለመከልከል	79
አንቀጽ 131 ከገዢ እንደገና የገዙ ሰዎች መብት	80
ክፍል አራት፡ የገዢው ግዴታዎች	80
አንቀጽ 132 ዋጋ የመክፈል ግዴታ	80
አንቀጽ 133 ሽያጩን የማስታወቅ ግዴታ	81
አንቀጽ 134 ስለሽያጭ ዋጋ ክፍያ መታገድ	81
አንቀጽ 135 የሻጭ ዋስትናዎች	82
ክፍል አምስት፡ ሽያጮችን በማስታወቂያ ስለማውጣትና ከሻጭ ላይ ገንዘብ ጠያቂዎች ስለሚኖራቸው መብቶች	82
አንቀጽ 136 ሽያጩን በማስታወቂያ ስለማውጣት	82
አንቀጽ 137 በማስታወቂያው ስለሚጠቀሱ ነገሮች	83
አንቀጽ 138 ማስታወቂያው የሚወጣበት ጊዜ	84
አንቀጽ 139 የሽያጩ ገንዘብ ለሻጩ እንዳይከፈለው ስለሚቀርቡ መቃወሚያዎች	85
አንቀጽ 140 መቃወሚያዎችን ውድቅ ስለማድረግ	86

አንቀጽ 141	የሺያጩን ገንዘብ ስለማከፋፈል	86
አንቀጽ 142	ገንዘብ ጠያቂዎች በሐራጅ ዋጋ አብልጠው ስለመስጠታቸው	87
ምዕራፍ አራት: የንግድ መደብር በዋስትና መያዣ ስለማድረግ		88
ክፍል አንድ: ጠቅላላ ድንጋጌዎች		88
አንቀጽ 143	መያዣ ማድረግ ስለመቻሉ	88
አንቀጽ 144	ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ	88
ክፍል ሁለት: ሻጩ በንግድ መደብር ላይ ስላለው ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ መብትና ውሉ እንዲፈርስ የመጠየቅ መብት		89
አንቀጽ 145	ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ	89
አንቀጽ 146	ውል እንዲፈርስ የመጠየቅ መብት	90
አንቀጽ 147	ውል ማፍረስን ለመጠየቅ ስለሚቀርብ ክስ	90
ክፍል ሦስት: በንግድ መደብር ላይ ስለሚደረግ ከውል የመነጨ የዋስትና መያዣ		91
.....		91
አንቀጽ 148.	ከውል የመነጨ የዋስትና መያዣ ሁኔታዎች	91
ክፍል አራት: የዋስትና መያዣ ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በንግድ መደብር ላይ ያሉቸው መብቶች		91
አንቀጽ 149	ስለንግድ መደብር መሸጥ፣ ማስተላለፍ ወይም ማከራየት	92
አንቀጽ 150	ስለዋስትና መያዣ ዋጋ መቀነስ	92
አንቀጽ 151	የንግድ መደብሩን ወደ ሌላ ስፍራ ስለማዛወር	93
አንቀጽ 152	ስለየመከታተል መብት	94
አንቀጽ 153	የዋስትና መያዣ የአፈጻጸም ወሰን	95
አንቀጽ 154	የቀደምትነት መብት	95
አንቀጽ 155	የመዕረፍ ሦስት ሥነ ሥርዓቶች በተከፈተበት ባለዕዳ የንግድ መደብር ላይ ስለተመዘገቡ የዋስትና መያዣዎች	96
ምዕራፍ አምስት: የንግድ መደብርን ስለማከራየት		97
አንቀጽ 156	የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈጻሚ ስለመሆኑ	97
አንቀጽ 157	የኪራይ ውልን በጋዜጣ ስለማስታወቅ	97
አንቀጽ 158	የንግድ ምዝገባን ስለማስተካከል	98

አንቀጽ 159	ስለንግድ መደብር አከራይ ኃላፊነት	98
አንቀጽ 160	በንግድ ወረቀቶች ላይ ተከራይ መሆኑን ስለመጥቀስ	99
አንቀጽ 161	ስለተከራይ ግዴታዎች	99
አንቀጽ 162	የዋስትና ገንዘብ ስለማስቀመጥ	99
አንቀጽ 163	ንግዱ በተከራይ በራሱ መከናወን ያለበት ስለመሆኑ	100
አንቀጽ 164	የኪራይ ውል ጊዜ ማብቃቱን በጋዜጣ ስለማስታወቅ	100
አንቀጽ 165	ስለተከራይ ዕዳዎች አከፋፈል አስገዳጅነት	101
አንቀጽ 166	አከራይ ተወዳዳሪ የሆነ ንግድ እንዲያሳሂድ ስለመከላከል	101
አንቀጽ 167	ተከራዩን ተወዳዳሪ የንግድ ሥራ እንዳይሠራ መከላከል ስለመቻሉ	102

ምዕራፍ ስድስት: የንግድ መደብርን ለማህበርተኝነት ድርሻ መዋጮ ስለማድረግ

አንቀጽ 168	መዋጮን በግልጽ ማስታወቂያ ስለመግለጽ	102
አንቀጽ 169	በማስታወቂያ ላይ ስለሚገለጹ ነገሮች	103
አንቀጽ 170	መዋጮን ስለመቃወም	103
አንቀጽ 171	ማህበርተኞቹ መውሰድ ስለሚችሉት አርምጃ	104

ሁለተኛ መጽሀፍ: የንግድ ማህበራት

ርዕስ አንድ: ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ 172	ትርጓሜ	105
አንቀጽ 173	የመመስረቻ ጽሁፍ	105
አንቀጽ 174	የንግድ ማህበር ዓይነቶች	106
አንቀጽ 175	የንግድ ማህበር ሕጋዊ ሰውነት ስለሚያገኝበት ሁኔታ	106
አንቀጽ 176	የንግድ ማህበር ስም	107
አንቀጽ 177	የንግድ ማህበር ስለሚቋቋምበት ሁኔታ	107
አንቀጽ 178	ፈራሽ ስለሆኑ ስምምነቶች	107
አንቀጽ 179	ስለውክልና	107
አንቀጽ 180	የሚተላለፉ የግዴታ ወረቀቶች	108

አንቀፅ 181	የንግድ ማህበር ስለሚፈርስበት ሁኔታ	108
አንቀጽ 182	ከንግድ መዝገብ ስለመሰረዝ	110

ርዕስ ሁለት: የህብረት ሽርክና ማህበር	110
---------------------------------	-----

ምዕራፍ አንድ: ጠቅላላ ድንጋጌዎች	110
------------------------------	-----

አንቀጽ 183	ትርጓሜ	110
አንቀጽ 184	የማህበሩ ስም	111

ምዕራፍ ሁለት: የማህበሩ አመሠራረት	111
-------------------------------	-----

አንቀጽ 185	የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ	111
አንቀጽ 186	የመዋጮ ዓይነትና መጠን	113
አንቀጽ 187	ዋስትና	114
አንቀጽ 188	ለመድረስ የሚችል አደጋ	114
አንቀጽ 189	መዋጮ በጊዜው አለመክፈል የሚያስከትለው ኃላፊነት	115

ምዕራፍ ሦስት: የማህበሩ ሽሪኮች መብቶችና ግዳታዎች	115
---	-----

አንቀጽ 190	የማህበሩ ሽሪኮች መብቶች	115
አንቀጽ 191	የማህበሩ ሽሪኮች ግዴታዎች	116
አንቀጽ 192	የትርፍና ኪሣራ ክፍፍል መሠረት	117
አንቀጽ 193	አዲስ ሽሪክ ስለማስገባት	118
አንቀጽ 194	የማህበሩ ድርሻዎች ለሌላ ማህበርተኛ ስለሚተላለፉበት ሁኔታ	118
አንቀጽ 195	ከማህበሩ የወጣ ሽሪክን ድርሻ ስለመክፈል	118
አንቀጽ 196	ከማህበሩ የወጣ ሽሪክ ተጠያቂነት	119
አንቀጽ 197	ከድርሻ የሚገኝ ጥቅምና መብትን ለሦስተኛ ወገኖች ስለማስተላለፍ	119

ምዕራፍ አራት: የማህበሩ ሥራ አመራር	120
--------------------------------	-----

አንቀጽ 198	የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ	120
አንቀጽ 199	የሥራ አስኪያጁ ሥልጣንና ተግባር	120
አንቀጽ 200	በሥራ አስኪያጅነት ሥልጣን አላግባብ መገልገል	121
አንቀጽ 201	ከማህበሩ ጋር የሚደረግ ስምምነት	122

አንቀጽ 202	ውድድርን ስለመከላከል	122
አንቀጽ 203	ሥራ አስኪያጁን ስለመሻር	123
አንቀጽ 204	የማህበሩ ውሳኔ አሰጣጥ	123
ምዕራፍ አምስት: የማህበሩ መፍረስና ሂሳብ መጣራት		124
አንቀጽ 205	የማህበሩ ማፍረሻ ምክንያቶች	124
አንቀጽ 206	ማህበሩን በማፍረስ ሂደት የሥራ አስኪያጆች ሥልጣንና ተግባር	126
አንቀጽ 207	ሒሳብ አጣሪዎችን ስለመሾም	127
አንቀጽ 208	የሒሳብ አጣሪዎች ሥልጣንና ተግባር	127
አንቀጽ 209	ሒሳብ አጣሪዎች ስለሚሻሩበት ሁኔታ	128
አንቀጽ 210	መዋጮን ስለመመለስ	129
አንቀጽ 211	የትርፍና ኪሣራ አከፋፈል	130

ርዕስ ሦስት: ሁለት ዓይነት ኃላፊነት ያለበት የሽርክና ማህበር 130

አንቀጽ 212	ትርጓሜ	130
አንቀጽ 213	የማህበሩ ስም	131
አንቀጽ 214	የማህበሩ መመሥረቻ ጽሁፍ	131
አንቀጽ 215	የማህበሩ መዋጮ	132
አንቀጽ 216	ኃላፊነታቸው ያልተወሰነ ሽሪኮች መብትና ግዴታ	132
አንቀጽ 217	የጥቅም ግጭት	133
አንቀጽ 218	ኃላፊነታቸው የተወሰነ የማህበሩ ሽሪኮች መብትና ግዴታ	133
አንቀጽ 219	ድርሻዎችን ስለማስተላለፍ	135
አንቀጽ 220	ተፈጻሚነት ያላቸው የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች	136

ርዕስ ስራት: ኃላፊነቱ የተወሰነ የሽርክና ማህበር 136

አንቀጽ 221	ትርጓሜ	136
አንቀጽ 222	የማህበሩ ባሕሪያት	137
አንቀጽ 223	የማህበሩ ስም	137

አንቀጽ 224	የማህበሩ ሽሪኮች	138
አንቀጽ 225	የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ይዘት	138
አንቀጽ 226	የማህበሩ መዋጮ	139
አንቀጽ 227	የጥቅም ግጭት	139
አንቀጽ 228	የማህበሩ ኃላፊነት ወሰን	139
አንቀጽ 229	ሽሪክ ከማህበሩ ስለሚወጣበት ሁኔታ	140
አንቀጽ 230	ከማህበሩ የወጣ ሽሪክ ድርሻ	142
አንቀጽ 231	ስለማህበሩ ውሳኔ አሰጣጥ	143
አንቀጽ 232	የማህበሩ ማፍረሻ ምክንያቶች	143
አንቀጽ 233	ተፈጻሚነት ያላቸው የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች	144

ርዕስ አምስት: የእሽመር ማህበር

አንቀጽ 234	ትርጓሜ	145
አንቀጽ 235	የማህበሩ በሦስተኛ ወገኖች መታወቅ	145
አንቀጽ 236	ስለማህበሩ መዋጮ	145
አንቀጽ 237	ድርሻን ስለማስተላለፍ	146
አንቀጽ 238	የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ	146
አንቀጽ 239	የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ ሥልጣንና ተግባር	146
አንቀጽ 240	የማህበሩን ሥራ አስኪያጅ ስለመሻር	147
አንቀጽ 241	ማህበሩ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር ስላለው ግንኙነት	147
አንቀጽ 242	የማህበሩ ማፍረሻ ምክንያቶች	148
አንቀጽ 243	ሽሪክን ከማህበሩ ስለማስወጣት	149
አንቀጽ 244	ተፈጻሚነት ያላቸው የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች	150

ርዕስ ስድስት: የአክሲዮን ማህበር

ምዕራፍ አንድ: ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ 245.	ትርጓሜ	150
አንቀጽ 246.	የማህበሩ ስም	151

አንቀጽ 247. የማህበሩ አካላትና ዋና ገንዘብ እና አክሲዮን ላይ የሚጻፈው ዋጋ	151
አንቀጽ 248. አክሲዮኑ ለሕዝብ ክፍት የሆነ የአክሲዮን ማህበር አደራጅና አባላት	152
አንቀጽ 249. ለአደራጅነት ብቁ ስላለመሆን	153
አንቀጽ 250. የአደራጆች ኃላፊነት	153
አንቀጽ 251. ማህበሩን ለማደራጀት የተገቡ ግዴታዎችና የተደረጉ ወጪዎች	155
አንቀጽ 252 የማህበሩ መሥራቾች	155
አንቀጽ 253 የአደራጆች ሥራ ልዩ ጥቅም	156
ምዕራፍ ሁለት፡ የማህበሩ አመሰራረት	157
አንቀጽ 254 ለማህበሩ ምስረታ የሚያስፈልጉ ጠቅላላ ሁኔታዎች	157
አንቀጽ 255 የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ይዘት	159
አንቀጽ 256 መዋጮ	160
አንቀጽ 257 የዓይነት መዋጮ አገማመት	161
አንቀጽ 258 አክሲዮኑ ለሕዝብ ክፍት የሆነ ማህበር	162
አንቀጽ 259 የማህበሩ መግለጫ	163
አንቀጽ 260 አክሲዮን ለመግዛት ስለሚቀርብ ጥያቄ	164
አንቀጽ 261 የማህበሩ የምስረታ ኦዲት	165
አንቀጽ 262 የፈራሚዎች ጉባዔ	166
አንቀጽ 263 የፈራሚዎች ጉባዔ ሥልጣንና ተግባር	167
አንቀጽ 264 የጉባዔውን ውሳኔዎች የሚመለከቱ ልዩ ድንጋጌዎች	167
አንቀጽ 265 ማህበሩን በንግድ መዝገብ ውስጥ ስለማስገባት	168
አንቀጽ 266 ሕጋዊ ሁኔታዎች ሳይሟሉ የተደረገ ምዝገባ	170
ምዕራፍ ሦስት፡ ስለአክሲዮን፣ የባለአክሲዮኖች መብትና ግዳታ	170
አንቀጽ 267 የአክሲዮን ዓይነት	170
አንቀጽ 268 አክሲዮኖች የሚወጡበት ዋጋ	171
አንቀጽ 269 ማህበሩ በንግድ መዝገብ ከመመዝገቡ በፊት ስለሚሰጥ የአክሲዮን ባለቤትነት የምስክር ወረቀት	172
አንቀጽ 270 የአክሲዮን አለመከፋፈል	172

አንቀጽ 271	በመያዣ ወይም በአላባ ስለሚሰጡ አክሲዮኖች.....	173
አንቀጽ 272	አክሲዮን የሚወጣባቸው ዘዴዎች.....	174
አንቀጽ 273	የአክሲዮን ምስክር ወረቀት ይዘት.....	175
አንቀጽ 274	የባለአክሲዮኖች መዝገብ.....	176
አንቀጽ 275	ማህበሩ የራሱ የሆኑትን አክሲዮኖች ስለሚገዛበት ሁኔታ.....	178
አንቀጽ 276	በአክሲዮኖች ዝውውር ላይ የሚደረግ ገደብ.....	179
አንቀጽ 277	አክሲዮኖችን ክፍያ ከመፈጸሙ በፊት መስጠት ወይም ለአክሲዮን መግዣ ማበደር ስላለመቻሉ.....	181
አንቀጽ 278	የአክሲዮኖች መደብ.....	181
አንቀጽ 279	ልዩ መብት የሚያስገኙ አክሲዮኖች.....	182
አንቀጽ 280	ትርፍ ብቻ የሚያስገኙ አክሲዮኖች.....	183
አንቀጽ 281	በጥሬ ገንዘብ የተገዙ አክሲዮኖች አከፋፈል.....	183
አንቀጽ 282	የዓይነት መዋጮ ገቢ የሚደረግበትና አክሲዮኖች የሚተላለፉበት ጊዜ.....	184
አንቀጽ 283	በወረቀት የተሰጠ አክሲዮን ባሕሪ.....	185
አንቀጽ 284	በወረቀት የወጣ ላምጨው ተብሎ የተጻፈበትን አክሲዮን ስለማስተላለፍ.....	185
አንቀጽ 285	በወረቀት የወጣ ስም የተጻፈበት አክሲዮን ባለቤትነትና ስለሚተላለፍበት ሁኔታ.....	186
አንቀጽ 286	በወረቀት የወጣ አክሲዮን በተመለከተ የሚቀርብ መቃወሚያ.....	187
አንቀጽ 287	በቅን ልቦና የመያዝ ውጤት.....	187
አንቀጽ 288	ግዑዝ አልባ አክሲዮን ስለሚተላለፍበት ሁኔታ.....	187
አንቀጽ 289	ቀሪ ዋጋቸው ላልተከፈለ አክሲዮኖች ስለሚኖር ኃላፊነት.....	188
አንቀጽ 290	ለጊዜው የሚሰጥ የምስክር ወረቀት.....	190
አንቀጽ 291	አክሲዮን የሚያስገኛቸው መብቶች.....	191
አንቀጽ 292	አክሲዮን ሸጦ የመውጣት የአናሳ ባለአክሲዮኖች መብት.....	192
አንቀጽ 293	የማጫረት ግዴታ.....	193
አንቀጽ 294	አክሲዮን ገዝቶ የማስወጣት መብት.....	193

አንቀጽ 295	የባለአክሲዮኖች ተጠያቂነት	195
ምዕራፍ አራት፡ የማህበሩ ሥራ አመራር		196
ክፍል አንድ፡ ስለማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ እና የተቆጣጣሪ ቦርድ		196
አንቀጽ 296	የማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ	196
አንቀጽ 297	ለዳይሬክተሮች ቦርድ አባልነት ብቁ የሚያደርጉ መስፈርቶች	198
አንቀጽ 298	ስለዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ሹመት	199
አንቀጽ 299	የተለያየ ሕጋዊ አቋም ያላቸው ባለአክሲዮኖች በቦርድ ስለሚወክሉበት ሁኔታ	200
አንቀጽ 300	የዳይሬክተሮች ቦርድ ስብሰባ	200
አንቀጽ 301	የተለየ ኃላፊነትነት	201
አንቀጽ 302	የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ስለሚገቡት ዋስትና	202
አንቀጽ 303	የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ስለመተካት	203
አንቀጽ 304	ለዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ስለሚከፈል የሥራ ዋጋ	205
አንቀጽ 305	የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላትን ስለመሻር	206
አንቀጽ 306	በማህበሩ እና ከማህበሩ ጋር ቅርበት ባላቸው ሰዎች መካከል የሚደረግ ስምምነት	207
አንቀጽ 307	ዳይሬክተሮችን የሚመለከት ብድር ወይም ዋስትና	210
አንቀጽ 308	የዳይሬክተሮች ቦርድ ውሳኔዎች	211
አንቀጽ 309	በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ስለሚደረግ የዳይሬክተሮች ቦርድ ስብሰባ	212
አንቀጽ 310	ስለውክልና	213
አንቀጽ 311	ለማህበሩ ቅርበት ያላቸው ሰዎች መዝገብ	214
አንቀጽ 312	የባለቤትነት ጥቅምን ስለማሳወቅ	215
አንቀጽ 313	በዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት የተያዙ አክሲዮኖችና የግዴታ ወረቀቶች መዝገብ	216
አንቀጽ 314	ስለዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት እና ሥራ አስኪያጆች ክፍያ የሚሰጡ መግለጫዎች	217
አንቀጽ 315	የዳይሬክተሮች ቦርድ ኃላፊነት	217
አንቀጽ 316	የመታመን ግዴታ	220

አንቀጽ 317	በነጻነት ስለመወሰን.....	220
አንቀጽ 318	ጥንቃቄ እና ትጋት.....	221
አንቀጽ 319	ውድድርን ስለመከልከል.....	222
አንቀጽ 320	ስለጥቅም ግጭት.....	222
አንቀጽ 321	የጥቅም ግጭትን ስለማሳወቅ.....	223
አንቀጽ 322	በሦስተኛ ወገን የሚሰጥ ጥቅም.....	224
አንቀጽ 323	ድምፅ ላይ ስለሚደረግ ገደብ.....	225
አንቀጽ 324	የዳይሬክተሮች ቦርድ ሥልጣን.....	225
አንቀጽ 325	የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ለማህበሩ ስላለባቸው ተጠያቂነት.....	226
አንቀጽ 326	ዳይሬክተሮችን ከተጠያቂነት ነጻ ስለሚያደርጉ ስምምነቶች.....	227
አንቀጽ 327.	መቃወሚያ.....	228
አንቀጽ 328.	ማህበሩ በዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ላይ ስለሚያቀርበው ክስ.....	229
አንቀጽ 329	የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ከማህበሩ ላይ ገንዘብ ለሚጠይቁ ሰዎች ስላለባቸው ተጠያቂነት.....	232
አንቀጽ 330.	ባለአክሲዮኖችና ሦስተኛ ወገኖች ስለሚያቀርቡት ክስ.....	233
አንቀጽ 331.	ተቆጣጣሪ ቦርድ.....	233
አንቀፅ 332	የተቆጣጣሪ ቦርዱ ሥልጣንና ተግባር.....	235
አንቀጽ 333	የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላትን ስለመተካት.....	236
አንቀጽ 334	የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት ተጠያቂነት.....	237
አንቀጽ 335.	ይርጋ እና ሌሎች መቃወሚያዎች.....	237
አንቀጽ 336.	ተፈጻሚነት ስላላቸው ድንጋጌዎች.....	238
ክፍል ሁለት: የማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅና ፀሐፊ		238
አንቀጽ 337.	የማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅ.....	238
አንቀጽ 338.	የማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅ ሥልጣንና ተግባር.....	239
አንቀጽ 339.	የሥራ አስኪያጁን ሥልጣን የመገደብ ውጤት.....	240
አንቀፅ 340.	የማህበሩ ፀሐፊ.....	241

አንቀጽ 341. የማህበሩ ፀሐፊ ሥልጣንና ተግባራት	241
አንቀጽ 342. የማህበሩ ፀሐፊ ተጠያቂነት	242
ክፍል ሦስት፡ ስለኦዲት እና ሥልጣን ባለው የመንግስት አካል ስለሚደረግ ምርመራ	242
አንቀጽ 343. ኦዲተሮችን ስለመሾም	242
አንቀጽ 344. ስለ ኦዲተሮች የሥራ ዘመን	243
አንቀጽ 345. በኦዲተርነት ለመሾም ብቁ የሚያደርጉ መስፈርቶች	243
አንቀጽ 346. ኦዲተርን ስለመሻር	244
አንቀጽ 347. የኦዲተሮች የሥራ ዋጋ	245
አንቀጽ 348. የኦዲተሮች ኃላፊነት	245
አንቀጽ 349. ለጠቅላላ ጉባዔው የሚቀርብ ሪፖርት	246
አንቀጽ 350. ተገቢ ያልሆነ ተግባር መፈጸሙን የማስታወቅ ግዴታ	247
አንቀጽ 351. የማህበሩን ጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ ስለመጥራት	247
አንቀጽ 352. ስለኦዲተሮች ሥልጣን	249
አንቀጽ 353. የእናት የንግድ ማህበር ሒሳብን ስለመመርመር	250
አንቀጽ 354. የኦዲተሮች ተጠያቂነት	250
አንቀጽ 355. ባለአክሲዮኖች ባቀረቡት ጥያቄ መሠረት ስለኩባንያው ሁኔታ የሚደረግ ምርመራ	251
አንቀጽ 356. የግዴታ ምርመራ	252
አንቀጽ 357. አግባብ ያለው የመንግስት አካል በራሱ አካላሽነት ስለሚያደርገው ምርመራ	252
አንቀጽ 358. በእናትና በተቀጥላ ማህበራት ጉዳዮች ላይ ኢንስፔክተሮች ስላላቸው ሥልጣን	253
አንቀጽ 359. ምርመራ የሚደረግበት ማህበር ስላለበት ግዴታ	254
አንቀጽ 360. የኢንስፔክተሮች ሪፖርት	255
አንቀጽ 361. ስለባለአክሲዮኖች የትውስት ስም	255
ምዕራፍ አምስት፡ ስለማህበሩ ጉባዔዎች	256
ክፍል አንድ፡ ጠቅላላ ድንጋጌዎች	256

አንቀጽ 362. ጠቅላላ ደንብ.....	256
አንቀጽ 363. ከባለአክሲዮንነት የሚመነጨ መብቶች.....	257
አንቀጽ 364. አናሳ ባለአክሲዮኖችን ከጉዳት ስለመጠበቅ.....	258
አንቀጽ 365. የጉባዔዎች ዓይነት.....	258
አንቀጽ 366. የማህበሩ ጉባዔ ጥሪ.....	259
አንቀጽ 367. የጉባዔው አጠራር ሁኔታ.....	260
አንቀጽ 368. ምልዓተ ጉባዔ ባለመሟላቱ በድጋሜ የሚደረግ የመደበኛ ጉባዔ ጥሪ	261
አንቀጽ 369. ምልዓተ ጉባዔ ባለመሟላቱ በድጋሚ የሚደረግ የአስቸኳይ ወይም የልዩ ጉባዔ ጥሪ.....	261
አንቀጽ 370. የጉባዔው የማስታወቂያ ጊዜ.....	262
አንቀጽ 371. በጉባዔው ጥሪ ማስታወቂያ ላይ የሚገለጹ ጉዳዮች.....	262
አንቀጽ 372. አጀንዳ.....	263
አንቀጽ 373. የባለአክሲዮኖች ወኪል.....	264
አንቀጽ 374. ውሳኔ ለማሳለፍ መሟላት ያለባቸው ሁኔታዎች.....	265
አንቀጽ 375. ማህበሩ መልሶ የገዛቸው አክሲዮኖች ድምፅ የመስጠት መብት የማያስገኙ ስለመሆኑ.....	266
አንቀጽ 376. የአክሲዮኖች መመዝገቢያ ጊዜ.....	266
አንቀጽ 377. የውክልና ሥልጣን.....	267
አንቀጽ 378. የጉባዔው ተሳታፊዎች መመዝገቢያ ሰነድ.....	267
አንቀጽ 379. የጉባዔው ሰብሳቢ.....	268
አንቀጽ 380. የጉባዔው ድምፅ ቆጣሪዎች.....	269
አንቀጽ 381. የማህበሩን ሰነዶች የማየት ወይም የመውሰድ መብት.....	269
አንቀጽ 382. ተጨማሪ መረጃ የማግኘት መብት.....	271
አንቀጽ 383. የባለአክሲዮኖች ድምፅ የመስጠት መብት.....	273
አንቀጽ 384. ድምፅ የመስጠት ገደብ.....	273
አንቀጽ 385. የጥቅም ግጭት.....	274
አንቀጽ 386. ድምፅን በነጻነት የመስጠት መብትን መገደብ የማይቻል ስለመሆኑ.....	275

አንቀጽ 387. ቃለ ጉባዔ.....	275
አንቀጽ 388. የቃለ ጉባዔ ቅጂዎች ወይም ግልባጮች.....	277
አንቀጽ 389. ጉባዔውን ለሌላ ጊዜ ስለማስተላለፍ.....	277
አንቀጽ 390. በስምምነት የሚደረግ የሁሉም ባለአክሲዮኖች ጉባዔ.....	278
አንቀጽ 391. የጉባዔው ውሳኔዎች ውጤት.....	278
ክፍል ሁለት፡ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ.....	280
አንቀጽ 392. ሰነዶችን የማየት መብት.....	280
አንቀጽ 393. መደበኛ ጉባዔ የሚደረግበት ጊዜ.....	281
አንቀጽ 394. የመደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ሥልጣን.....	281
አንቀጽ 395. የጥቅም ግጭት ያለበት ውል የማህበሩን ሀብት አስር በመቶና በላይ የሚሸፍን ሲሆን.....	283
አንቀጽ 396. ልዩ መርማሪ መሾም.....	286
አንቀጽ 397. በጉባዔ የመሳተፍ መብት.....	288
አንቀጽ 398. ምልዓተ-ጉባዔ እና የድምፅ ብልጫ.....	288
ክፍል ሦስት፡ ስለማህበሩ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔዎች.....	290
አንቀጽ 399. ሰነዶችን የማየት መብት.....	290
አንቀጽ 400. የአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ሥልጣን.....	290
አንቀጽ 401. በጉባዔ የመሳተፍ መብት.....	291
አንቀጽ 402. ስለአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ድምፅ አሰጣጥና ምልዓተ ጉባዔ.....	291
አንቀጽ 403. ማህበሩ የመውጣት መብት.....	293
ክፍል አራት፡ ስለማህበሩ ልዩ ጉባዔ.....	295
አንቀጽ 404. የአንድን መደብ ባለአክሲዮኖች መብቶች ስለመለወጥ.....	295
አንቀጽ 405. ሰነዶችን የማየት መብት.....	296
አንቀጽ 406. የልዩ ጉባዔው ምልዓተ ጉባዔና ድምፅ ብልጫ.....	296
ምዕራፍ ስድስት፡ የዕዳ ሰነዶች.....	297
አንቀጽ 407. ትርጓሜ.....	297
አንቀጽ 408. የዕዳ ሰነዶችን ማውጣት ስለመቻል.....	297

አንቀጽ 409. መውጣት የሚቻለው ከፍተኛ የዕዳ ሰነድ መጠን	298
አንቀጽ 410. የዕዳ ሰነዶችን ያወጣ ማህበር ግዴታዎች	299
አንቀጽ 411. የዕዳ ሰነዶችን ባወጣ ማህበር የሚደረግ የዋና ገንዘብ ቅነሳ	300
አንቀጽ 412. የዕዳ ሰነዶች ስለሚወጡበት ዋጋ	300
አንቀጽ 413. የዕዳ ሰነድ የምስክር ወረቀት ይዘት	301
አንቀጽ 414. አክሲዮኖችን የሚመለከቱ ድንጋጌዎች ተፈጻሚነት	302
አንቀጽ 415. ስለዕዳ ሰነድ ያገሩት ጠቅላላ ጉባዔ	303
አንቀጽ 416. የዕዳ ሰነድ ያገሩት ጉባዔ አጠራርና አካሄድ	303
አንቀጽ 417. የጉባዔው ሥልጣን	304
አንቀጽ 418. ባለዕዳው ማህበር ባቀረባቸው ሀሳቦች ላይ ውሳኔ ስለመስጠት	305
አንቀጽ 419. ለውሳኔዎች መጽናት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎች	306
አንቀጽ 420. ስለድምፅ ብልጫ	308
አንቀጽ 421. አንዳንድ ውሳኔዎችን በፍርድ ቤት ስለማጸድቅ	309
አንቀጽ 422. የዕዳ ሰነድ ያገሩት ቡድን ወኪሎች	309
አንቀጽ 423. የወኪሎች ሥልጣን	310
አንቀጽ 424. ባለዕዳው ማህበር በክሰረ ጊዜ ወኪሎች ስላሉባቸው ግዴታዎች	311

ምዕራፍ ሰባት፡ ስለማህበር ሂሳቦች 312

አንቀጽ 425. ጠቅላላ ድንጋጌዎች	312
አንቀጽ 426. ሒሳቦች እና ዓመታዊ ሪፖርት	313
አንቀጽ 427. የሒሳብ ሰነዶችን እና ሪፖርቶችን ስለመስጠት	314
አንቀጽ 428. የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ እና የትርፍና ኪሣራ መግለጫ ስለሚዘጋጅበት ሁኔታ	314
አንቀጽ 429. ስለአባሪዎች	315
አንቀጽ 430. የአላቂ ንብረቶች መተኪያ ገንዘብና የእርጅና ቅናሽ	315
አንቀጽ 431. የእናት ማህበር ሒሳቦች	316
አንቀጽ 432. ስለትርፍ	317
አንቀጽ 433. ስለመጠባበቂያ ገንዘብ	318

አንቀጽ 434. በሕግ የተወሰነ የመጠባበቂያ ገንዘብ	319
አንቀጽ 435. አክሲዮንን ከዋጋው በላይ በማውጣት ስለሚቋቋም መጠባበቂያ ገንዘብ	320
አንቀጽ 436. የትርፍ አደላደልና አከፋፈል	320
አንቀጽ 437. የተወሰኑ ወይም በየጊዜው የሚሰጡ ወለዶች	321
አንቀጽ 438. የትርፍ ድርሻ ክፍያና የባለአክሲዮኖች መብት	322
አንቀጽ 439. የተከፈሉ የትርፍ ድርሻዎች እንዲመለሱ መጠየቅ የማይቻል ስለመሆኑ	323
አንቀጽ 440. የሀብትና የዕዳ ሒሳብ መግለጫን የማጽደቅ ውጤት	323
አንቀጽ 441. የሀብትና የዕዳ ሒሳብ መግለጫን በማስታወቂያ ስለማውጣት	324
ምዕራፍ ስምንት፡ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ስለማሳደግና ስለመቀነስ	324
ክፍል አንድ፡ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ስለማሳደግ	324
አንቀጽ 442. የማህበሩን ዋና ገንዘብ ማሳደጊያ መንገዶች	325
አንቀጽ 443. ለዳይሬክተሮች ቦርድ ሥልጣን ስለመስጠት	326
አንቀጽ 444. የማህበሩን ዋና ገንዘብ የማሳደግ ውሳኔ ተግባራዊ ስለሚሆንበት ጊዜ	327
አንቀጽ 445. አዲስ አክሲዮኖችን ከማውጣት በፊት ዋና ገንዘቡን ክፍሎ ስለማጠናቀቅ	327
አንቀጽ 446. አዲስ አክሲዮኖች ስለሚወጡበት ሁኔታ	327
አንቀጽ 447. አክሲዮኖችን እንዲገዛ ሕዝብን ስለመጋበዝ	328
አንቀጽ 448. አክሲዮኖችን የመግዛት ቅድሚያ መብት	329
አንቀጽ 449. ያልተገዙ አክሲዮኖችን የመግዛት መብት	330
አንቀጽ 450. ቀሪዎችን አክሲዮኖች ስለማከፋፈል	330
አንቀጽ 451. በቀደምትነት መብት ላይ የሚደረግ ገደብ	331
አንቀጽ 452. በአክሲዮን የሚለወጡ የዕዳ ሰነዶችን ስለማውጣት	332
አንቀጽ 453. አክሲዮኖችን ለመግዛት ልዩ የቀደምትነት መብት የሚሰጡ ጽሁፍችን ማውጣት ስለመከላከል	333
አንቀጽ 454. አክሲዮን በቅድሚያ ለመግዛት ለባለአክሲዮኖች የሚሰጠው ጊዜ	334

አንቀጽ 455. አክሲዮን የመግዛት ጥሪ ስለማድረግ.....	334
አንቀጽ 456. አዲስ አክሲዮኖችን ለመግዛት ስለመፈረም.....	335
አንቀጽ 457. አክሲዮን ለመግዛት መፈረምን ስለማስታወቅ.....	335
አንቀጽ 458. በዓይነት በሚደረግ መዋጮ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ስለማሳደግ.....	336
አንቀጽ 459 የአዲስ አክሲዮኖችን ዋጋ ዕዳን በማቻቻል ስለመክፈል.....	336
አንቀጽ 460 የመጠባበቂያ ገንዘብ በመጨመር ዋና ገንዘብን ስለማሳደግ.....	337
አንቀጽ 461. የአክሲዮን ዋጋ ጥቂት በጥቂት መልሶ ስለመክፈል.....	337

ክፍል ሁለት፡ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ስለመቀነስ..... 338

አንቀጽ 462. የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለመቀነስ የሚቀርብ ሀሳብ.....	338
አንቀጽ 463. የማህበሩ ዋና ገንዘብ ቅነሳን ስለማስታወቅ.....	339
አንቀጽ 464. በኪሣራ ምክንያት የማህበሩን ዋና ገንዘብ ስለመቀነስ.....	339
አንቀጽ 465. የዋና ገንዘብ አቀናካኪ ዘዴዎች.....	339
አንቀጽ 466. ለባለአክሲዮኖች ሊጠበቁ የሚችሉ መብቶች.....	340
አንቀጽ 467. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት.....	340
አንቀጽ 468. የማህበሩ ዋና ገንዘብ በሕግ ከተወሰነው አነስተኛ መጠን በታች መቀነስ.....	341
አንቀጽ 469. ኪሣራ ሳይኖር የማህበሩን ዋና ገንዘብ ስለመቀነስ.....	341
አንቀጽ 470. የባለ አክሲዮኖች እኩልነት.....	342
አንቀጽ 471. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት.....	342
አንቀጽ 472. የማህበሩን ዋና ገንዘብ ቅነሳ በቃለ ጉባዔ ስለመመዝገብ.....	343

ምዕራፍ ዘጠኝ፡ ስለማህበሩ መፍረስ እና ሂሳብ መጣራት..... 344

አንቀጽ 473. ማህበሩ የሚፈርስባቸው ምክንያቶች.....	344
አንቀጽ 474 የማህበሩን መፍረስ ስለማስታወቅ.....	345
አንቀጽ 475. ሒሳብ አጣሪ ስለመሾምና ስለመሻር.....	346
አንቀጽ 476. የሒሳብ አጣሪዎች ሥራ መልቀቅ.....	347
አንቀጽ 477. ለሒሳብ አጣሪነት ብቁ የሚያደርጉ መስፈርቶች.....	348
አንቀጽ 478. የሒሳብ አጣሪዎች የሥራ ዋጋ.....	349

አንቀጽ 479. ሒሳብ በሚጣራበት ጊዜ የማህበሩ ሕጋዊ ሰውነት ቀጣይነት.....	349
አንቀጽ 480. የከሠረ ማህበር ሒሳብ ስለሚጣራበት ሁኔታ.....	349
አንቀጽ 481. የሒሳብ አጣሪዎች ግዴታና ኃላፊነት.....	350
አንቀጽ 482 የሒሳብ አጣሪዎች ሥልጣን እና ኃላፊነት.....	351
አንቀጽ 483. ከዕዳ ክፍያ በፊት የንብረት ክፍፍል ማድረግ የተከለከለ ስለመሆኑ.....	352
አንቀጽ 484. ገንዘብ ጠያቂዎችን ስለመጥራትና ክፍያ ስለመፈጸም.....	352
አንቀጽ 485. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት ጥበቃ.....	353
አንቀጽ 486. የመጨረሻ የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ.....	354
አንቀጽ 487. የሀብት ክፍፍሉን ስለማቆየት.....	356
አንቀጽ 488. ያልተወሰደን ገንዘብ ስለማስቀመጥ.....	356
አንቀጽ 489. ማህበሩን ከንግድ መዝገብ ስለመሰረዝ.....	356
አንቀጽ 490. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት.....	357
አንቀጽ 491. የማህበሩን መዝገቦች ጠብቆ ስለመያዝ.....	357
ምዕራፍ አስር፡ ስለድረ-ገፅ.....	358
አንቀጽ 492. ድረ-ገጽ ስለማቋቋም.....	358
አንቀጽ 493. ድረ-ገፅ ላይ ስለሚገለጹ ነገሮች.....	358
አንቀጽ 494. መረጃዎች በድረ-ገፁ ላይ ስለሚቆዩበት ጊዜ.....	359
ርዕስ ሰባት፡ ኃላፊነቱ የተወሰነ የገፅ ማህበር.....	360
ምዕራፍ አንድ፡ ጠቅላላ ድንጋጌዎች.....	360
አንቀጽ 495. ትርጓሜ.....	360
አንቀጽ 496. የማህበሩ ዋና ገንዘብ.....	361
አንቀጽ 497. የማህበሩ ስም.....	361
አንቀጽ 498. የባለ አክሲዮኖች ቁጥር ወደ አንድ ዝቅ ማለት.....	361
ምዕራፍ ሁለት፡ የማህበሩ ምስረታ.....	362
አንቀጽ 499. ለማህበሩ ምስረታ የሚያስፈልጉ ጠቅላላ ሁኔታዎች.....	362
አንቀጽ 500. የመመስረቻ ጽሁፍ ይዘት.....	363

አንቀጽ 501. ተቀባይነት ያለው መዋጮ	364
አንቀጽ 502. በዓይነት የተከፈለ መዋጮ	364
ምዕራፍ ሦስት፡ ስለአክሲዮኖችና የባለአክሲዮኖች መብትና ግድታ	366
አንቀጽ 503. የአክሲዮኖች ዓይነት	366
አንቀጽ 504. ሰነዶችን የመመርመር መብት	366
አንቀጽ 505. በመያዣ ወይም በአላባ ስለሚሰጡ አክሲዮኖች	367
አንቀጽ 506. የአክሲዮን ምስክር ወረቀት ስለሚይዛቸው ነገሮች	367
አንቀጽ 507. ስለአክሲዮኖች መዝገብ	368
አንቀጽ 508. አክሲዮኖችን ስለማስተላለፍ	369
አንቀጽ 509. ከማህበሩ ውጪ አክሲዮን ስለማስተላለፍ	370
አንቀጽ 510. አክሲዮንን በፍርድ አፈጻጸም ስለማስተላለፍ	371
አንቀጽ 511. አክሲዮኖችን በውርስ ስለማግኘት	372
አንቀጽ 512. ተፈጻሚነት ስላላቸው ድንጋጌዎች	373
ምዕራፍ አራት፡ የማህበሩ ሥራ አመራር	373
አንቀጽ 513. የማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ	373
አንቀጽ 514. ስለማህበሩ ሥራ አስኪያጅ	374
አንቀጽ 515. የሥራ አስኪያጁ ሥልጣን	375
አንቀጽ 516. የሥራ አስኪያጁ ተጠያቂነት	375
አንቀጽ 517. ሥራ አስኪያጁን ስለመሻር	376
አንቀጽ 518. ስለኦዲተር	378
ምዕራፍ አምስት፡ ስለማህበሩ ጉባዔዎች	378
አንቀጽ 519. የጉባዔ ዓይነቶች	378
አንቀጽ 520 በኤለክትሮኒክ ዘዴ ስለሚደረግ ጉባዔ	379
አንቀጽ 521. መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ	379
አንቀጽ 522. ቃለ ጉባዔ	381
አንቀጽ 523. ያለጉባዔ የሚሰጡ ውሳኔዎች	382
አንቀጽ 524. የባለአክሲዮኖች መብት	382

አንቀጽ 525. የመደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ምልዓተ ጉባዔና አብላጫ ድምፅ.....	383
አንቀጽ 526. የአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ምልዓተ ጉባዔና አብላጫ ድምፅ.....	384
አንቀጽ 527. ተፈጻሚነት ያላቸው ድንጋጌዎች.....	385
ምዕራፍ ስድስት፡ የማህበሩ ሂሳቦች.....	386
አንቀጽ 528. በሕግ የተወሰነ የመጠባበቂያ ገንዘብ.....	386
አንቀጽ 529. ሐሰተኛ የትርፍ ድርሻ.....	386
አንቀጽ 530. ተፈጻሚነት ያላቸው ድንጋጌዎች.....	386
ምዕራፍ ስባት፡ የማህበሩ መፍረስና ሂሳብ መጣራት.....	386
አንቀጽ 531. የመፍረሻ ምክንያቶች.....	386
አንቀጽ 532. የማህበሩ ዋና ገንዘብ ሦስት አራተኛ መጥፋት.....	387
አንቀጽ 533. ተፈጻሚነት ያላቸው ድንጋጌዎች.....	387
ርዕስ ስምንት፡ ባለአንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር.....	388
አንቀጽ 534. ትርጓሜ.....	388
አንቀጽ 535 የማህበሩ ዋና ገንዘብ.....	388
አንቀጽ 536. በግል የሚደረግ መግለጫ፤ ይዘቱና አኳኋት.....	388
አንቀጽ 537. ስለዕጩ ንብረት ጠባቂ.....	390
አንቀጽ 538. ከግለሰብ ነጋዴነት ወደ ባለአንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ስለሚደረግ መለወጥ.....	391
አንቀጽ 539. የተከለከለ ምስረታ.....	391
አንቀጽ 540. በዓይነት ስለሚደረግ መዋጮ.....	392
አንቀጽ 541. ስለዋና ሥራ አስኪያጅ.....	393
አንቀጽ 542. የማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ.....	393
አንቀጽ 543. የአባሉ ተጠያቂነት.....	394
አንቀጽ 544. ሒሳቡን ማጣራት ሳያስፈልግ ማህበሩ ስለሚፈርስበት ሁኔታ.....	395
አንቀጽ 545. ስለሌሎች ሕጎች ተፈጻሚነት.....	396
ርዕስ ዘጠኝ፡ ስለንግድ ማህበራት መለወጥ.....	397

አንቀጽ 546. ጠቅላላ ድንጋጌ	397
አንቀጽ 547. በማህበሩ መለወጥ ያልተስማሙ ባለአክሲዮኖች መብት	398
አንቀጽ 548. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት	398
አንቀጽ 549. የሽሪኮች ኃላፊነት	400

ርዕስ አስር: የንግድ ማህበራት መዛመድ፣ መዋሃድና መከፋፈል 401

ምዕራፍ አንድ: የንግድ ማህበራት መቧደን 401

አንቀጽ 550. ቡድን፡ ትርጓሜ	401
አንቀጽ 551. ሙሉ በሙሉ በባለቤትነት የተያዘ ኩባንያ	402
አንቀጽ 552. ቁጥጥር ፡ ትርጓሜ	402
አንቀጽ 553. ተሳትፎን ስለመተመን	405
አንቀጽ 554. ቁጥጥርን የማስታወቅ ኃላፊነት	406
አንቀጽ 555. አንድ ኩባንያ ከሌላ ኩባንያ ስለሚኖረው አክሲዮን	407
አንቀጽ 556. የእናት ኩባንያው ለተቀጥላ ኩባንያው አመራር ወይም ትዕዛዝ የመስጠት መብት	408
አንቀጽ 557. በተቀጥላ ኩባንያ ደረጃ ስለሚኖር መረጃ የማግኘት መብት	410
አንቀጽ 558. አክሲዮን ገዝቶ የማስወጣት መብት	410
አንቀጽ 559. የእናት ኩባንያ ባለአክሲዮኖች መብት	411
አንቀጽ 560. በቡድን ውስጥ ስለሚኖር የንግድ ዕድሎች	411
አንቀጽ 561. ልዩ ምርመራ አንዲደረግ የመጠየቅ መብት	412
አንቀጽ 562. አክሲዮን ሽጦ የመውጣት መብት	412
አንቀጽ 563. ስለቡድን ጥቅሞች	413
አንቀጽ 564. አሳሳች የግብይት አሠራር	415

ምዕራፍ ሁለት: የማህበራት መዋሃድ እና መከፋፈል 416

አንቀጽ 565. የማህበራት መዋሃድ	416
አንቀጽ 566. የማህበራት መከፋፈል	418
አንቀጽ 567. የውህደት ወይም የመከፋፈል ዕቅድ	420
አንቀጽ 568. የውህደት ወይም መከፋፈል ሪፖርት	422

አንቀጽ 569. የውህደት ወይም የመከፈል ግምገማ	424
አንቀጽ 570. ሰነዶችን የማግኘት መብት	426
አንቀጽ 571. የውህደት ወይም መከፈል ውሳኔ	427
አንቀጽ 572. ዕቅዱን ስለማሳወቅ	427
አንቀጽ 573. ውህደቱ ወይም መከፈሉ የሚፀናበት ጊዜ	428
አንቀጽ 574. የውህደት እና የመከፈል ውጤት	429
አንቀጽ 575. በውህደት ወይም በመከፈል ጊዜ የአባላት መብት ጥበቃ	431
አንቀጽ 576 የገንዘብ ጠያቂዎች መብት	432
አንቀጽ 577. የግዴታ ሰነድ የያዙ ሰዎች መብት	433

ርዕስ አስራ አንድ: በውጭ ሀገር ስለተቋቋመ ወይም በውጭ ሀገር ስለሚሰራ ማህበር	435
---	-----

ምዕራፍ አንድ: የውጭ አገር የንግድ ማህበር ቅርንጫፍ	435
--	-----

አንቀጽ 578. የቅርንጫፍ ትርጓሜ እና አቋም	435
አንቀጽ 579 የመነገድ መብት	436
አንቀጽ 580 ለምዝገባ መቅረብ ያለበት መረጃ	436
አንቀጽ 581. ስለቅርንጫፍ ሥራ አመራር	438
አንቀጽ 582. የቅርንጫፍ ሥራ አስኪያጅ ግዴታዎች	439
አንቀጽ 583. ከንግድ መዝገብ ስለመሰረዝ	440

ምዕራፍ ሁለት: በኢትዮጵያ ሕግ ተፈጻሚነት	441
-----------------------------------	-----

አንቀጽ 584 በውጭ ሀገር ተቋቁሞ ዋና መሥሪያ ቤቱ በኢትዮጵያ ስለሚገኝ ማህበር	441
አንቀጽ 585 በኢትዮጵያ ተቋቁሞ በውጭ አገር ስለሚሰራ ማህበር	442
አንቀጽ 586. በዚህ ሕግ ከታወቀው የተለየ ቅርጽ ስላለው ማህበር	442
አንቀጽ 587. የውጭ ሀገር ጥቅሞችን በውስጡ ስለያዘ ማህበር	442

ሦስተኛ መጽሀፍ: ለቅድመ ጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር፣ መልሶ የማደራጀት እና የመክሰር ሕግ	443
---	-----

ርዕስ አንድ: ጠቅላላ ድንጋጌዎች	443
-----------------------------	-----

ምዕራፍ አንድ፡ ዓላማ እና የተፈጻሚነት ወሰን	443
አንቀጽ 588. የሥነ ሥርዓቶች ዓላማ.....	443
አንቀጽ 589. የሥነ ሥርዓቶች የተፈጻሚነት ወሰን.....	445
ምዕራፍ ሁለት፡ ስለክፍያዎች ማቋረጥ እና ስለቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች	446
አንቀጽ 590. ክፍያዎችን የማቋረጥ ትርጓሜ.....	447
አንቀጽ 591. ክፍያዎች የተቋረጡበትን ቀን ስለመወሰን.....	447
አንቀጽ 592. የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች.....	449
ምዕራፍ ሦስት፡ በሂደት ላይ ያሉ ውሎች አያያዝ	450
አንቀጽ 593. በሂደት ላይ ያሉ ውሎች መቀጠል ወይም መቋረጥ.....	450
አንቀጽ 594. ተቃውሞ.....	453
አንቀጽ 595. የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን የንግድ ኪራይ የሚመለከቱ ልዩ ድንጋጌዎች.....	454
አንቀጽ 596. ልዩ ሁኔታዎች.....	455
ምዕራፍ አራት፡ ስለገንዘብ ጠያቂዎች ጥቅሞችና መብቶች	456
አንቀጽ 597. የገንዘብ ጠያቂዎች ጥቅሞች ጥበቃ.....	456
አንቀጽ 598. የገንዘብ ጠያቂዎች ተሳትፎ.....	457
አንቀጽ 599. የመረጃ መብቶች.....	457
ምዕራፍ አምስት፡ ሥልጣን	458
አንቀጽ 600. የግዛት ሥልጣን.....	458
አንቀጽ 601. ስለ ኩባንያዎች ቡድን እና ሥነ ሥርዓትን ስለማቀናጀት.....	460
አንቀጽ 602. ሥነ ሥርዓቶችን የመክፈት እና ተያያዥ ፍርዶችን የመስጠት ዓለም አቀፋዊ ሥልጣን.....	462
አንቀጽ 603. ዕዳን መክፈል ካለመቻል ጋር ግንኙነት ያላቸውን ፍርዶች ጨምሮ ለውጭ ሀገር ፍርዶች እውቅና ስለመስጠት.....	464
ምዕራፍ ስድስት፡ ሥነ ሥርዓቶችን የማከናወን ኃላፊነት ያለባቸው ሰዎች እና አካላት	468
አንቀጽ 604. የመክሠር ሥነ ሥርዓት ፍርድ ቤት ሥልጣን.....	468

አንቀጽ 605 ተቆጣጣሪ ዳኛ ስለ መሾም	468
አንቀጽ 606 ተቆጣጣሪ ዳኛው ሥልጣን	469
አንቀጽ 607. ተቆጣጣሪ ዳኛው የሚሰጣቸው ትዕዛዞች	470
አንቀጽ 608. ተቆጣጣሪ ዳኛውን ስለ መተካት	470
አንቀጽ 609. የፍርዶች ተፈጻሚነት	470
አንቀጽ 610. መልሶ የማደራጀት እና የመክሰር ባለሞያዎች	470
አንቀጽ 611. በሥነ ሥርዓቶች ውስጥ ስለሚሾሙ ሰዎች እና አካላት ቁጥጥር	471
አንቀጽ 612. መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና የክሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ብቃት	471
አንቀጽ 613. መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና የክሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ብቃት እና ታማኝነት	472
አንቀጽ 614. መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና የክሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ኃላፊነት	473
አንቀጽ 615. መልሶ የማደራጀት ኃላፊ እና የክሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ተደርገው ሊሾሙ የማይችሉ ሰዎች	474
አንቀጽ 616. መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና ለክሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ስለሚከፈል ክፍያ	476

ርዕስ ሁለት: ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት 478

አንቀጽ 617. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነሥርዓት ስለ መክፈት	478
አንቀጽ 618. የሥነ ሥርዓቱ የቆይታ ጊዜ	479
አንቀጽ 619. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያ ስለመሾም	480
አንቀጽ 620. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያውን ስለመተካት	480
አንቀጽ 621. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው ግዴታዎች	481
አንቀጽ 622. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው ስለሚከፈለው ክፍያ	483
አንቀጽ 623. ሚስጥራዊነት	483

አንቀጽ 624. በባለዕዳው ይዞታ ውስጥ ስለመሆኑ.....	483
አንቀጽ 625. በተናጠል ስለሚቀርቡ ክሶች መቋረጥ.....	484
አንቀጽ 626. በመደበኛ የሥራ ሂደት ውስጥ የሚከሰቱ ዕዳዎችን ስለመክፈል.....	485
አንቀጽ 627. ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን ስለማጽደቅ.....	486
አንቀጽ 628. አዲስ ለቀረበ ገንዘብ ስለሚደረግ ጥበቃ.....	487
አንቀጽ 629. ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ በፍርድ ቤት ስለመጽደቁ.....	488
አንቀጽ 630. ይግባኝ.....	490
አንቀጽ 631. በሦስተኛ ወገኖች የሚቀርብ ተቃውሞ.....	490
አንቀጽ 632. ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን ስለመተው.....	490
አንቀጽ 633. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓቱን ስለማሻሻል.....	492
አንቀጽ 634. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት ወደ መልሶ ማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወይም የመክሠር ሥነ ሥርዓት ስለሚቀየርበት ሁኔታ.....	492

ርዕስ ሦስት: መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት..... 494

ምዕራፍ አንድ: ጠቅላላ ድንጋጌዎች..... 494

አንቀጽ 635. መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ስለሚቀርብ ጥያቄ.....	494
አንቀጽ 636. የባለዕዳው ግዴታዎች.....	495
አንቀጽ 637. መቅረብ ስላለባቸው ሰነዶች.....	495
አንቀጽ 638. መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የሚሰጥ ፍርድ.....	497
አንቀጽ 639. መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት የቀረበን አቤቱታ ውድቅ በሚያደርግ ፍርድ ላይ ይግባኝ ስለማቅረብ.....	498
አንቀጽ 640. መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት የተሰጠ ፍርድን ስለመቃወም እና ይግባኝ ስለማቅረብ.....	498
አንቀጽ 641. ይግባኝ የማይቀርብባቸው ፍርዶች.....	499
አንቀጽ 642. መልሶ የማደራጀት ኃላፊ ስለመሾም.....	499
አንቀጽ 643. መልሶ የማደራጀት ኃላፊውን በሌላ ስለመተካት.....	500

አንቀጽ 644. መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ሥልጣን እና ኃላፊነቶች.....	501
አንቀጽ 645. ተቆጣጣሪዎችን ስለመሾም.....	503
አንቀጽ 646. ተቆጣጣሪዎችን ስለመተካት.....	505
አንቀጽ 647. የተቆጣጣሪዎች ኃላፊነት.....	505
አንቀጽ 648. የፍርድ ማስታወቂያ.....	505
አንቀጽ 649. ለገንዘብ ጠያቂዎች ስለሚሰጥ ማሳወቂያ.....	507
አንቀጽ 650. የሰነድ ማስረጃ.....	508
ምዕራፍ ሁለት፡ በመጠባበቂያ ጊዜ ወቅት ስለባለዳው.....	508
አንቀጽ 651. የመጠባበቂያ ጊዜ.....	508
አንቀጽ 652. ስለመጠባበቂያ ጊዜ መቋረጥ.....	511
አንቀጽ 653. በባለዕዳው ይዞታ ውስጥ ስለመቆየት.....	512
አንቀጽ 654. ክፍያ ለማስፈጸም በተናጠል የሚደረጉ ክርክሮች በአጠቃላይ ስለ መቋረጣቸው.....	513
አንቀጽ 655. ክፍያ ለማስፈጸም በተናጠል የሚደረጉ ክርክሮች በአጠቃላይ መቋረጣቸው የሚያስከትላቸው ውጤቶች.....	515
አንቀጽ 656. ባለዕዳው የቅድመ ኪሣራ ክፍያዎችን እንዳይከፍል ስለመከልከል.....	516
አንቀጽ 657. በሂደት ላይ ስላሉ ሥነ ሥርዓቶች.....	516
አንቀጽ 658. የሻጩ ዕቃውን ይዞ የመቆየት መብት.....	518
ምዕራፍ ሦስት፡ የባለዳው ሀብት.....	519
ክፍል አንድ፡ የንብረት ዝርዝር.....	519
አንቀጽ 659. የንብረት ዝርዝር ስለማረጋገጥ.....	519
አንቀጽ 660. ባለሞያዎችን ስለመሾም.....	521
አንቀጽ 661. ከሀብቱ ውጭ የሆኑ ዕቃዎች.....	521
ክፍል ሁለት፡ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን ስለማቅረብ እና ስለማጣራት.....	521
አንቀጽ 662 የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች የሚቀርቡበት ሥርዓት.....	521
አንቀጽ 663 የቅድመ ኪሣራ ክፍያ ጥያቄዎችን ለማቅረብ ነጻ የተደረጉ ገንዘብ ጠያቂዎች.....	524

አንቀጽ 664	የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ማረጋገጫ እና መቀበያ ሥርዓት	525
----------	--	-----

አንቀጽ 665	ክርክር የተነሳባቸው የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ላይ የሚሰጥ ፍርድ	527
----------	--	-----

አንቀጽ 666	ጊዜያዊ የክፍያ ጥያቄዎች ዝርዝር በፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ዘንድ ስለማስቀመጥ	529
----------	---	-----

አንቀጽ 667	ገቢ መደረጉን ማረጋገጫ ማሳወቂያ	529
----------	----------------------	-----

አንቀጽ 668	የንብረት ዋስትናቸው ወይም ቅድሚያ የማግኘት መብታቸው ላይ ክርክር የተነሳበት ገንዘብ ጠያቂዎች	531
----------	---	-----

አንቀጽ 669	በተቀመጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎቻቸውን ስላላቀረቡ ገንዘብ ጠያቂዎች	531
----------	---	-----

አንቀጽ 670	በአንድነት እና በተናጠል ያለውን ዋስትና ያላቸው የክፍያ ጥያቄዎችን ስለ ማስገባት	532
----------	---	-----

ክፍል ሦስት: ክፍያዎች ከመቋረጣቸው አስቀድሞ የተፈጸሙ አጠራጣሪ ድርጊቶች እና ግብይቶች	532
--	------------

አንቀጽ 671	የግድ ፈራሽ ስለመሆን	532
----------	---------------	-----

አንቀጽ 672	በምርጫ ስለመሰረዘ	533
----------	-------------	-----

አንቀጽ 673	ፈራሽ የማድረግ ክርክር ስለማቅረብ	534
----------	-----------------------	-----

አንቀጽ 674	ከፈራሽነት ውጭ የተደረጉ ድርጊቶች እና ክፍያዎች	535
----------	--------------------------------	-----

አንቀጽ 675	ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ከመሰጠቱ አስቀድሞ የተመዘገቡ መብቶች	536
----------	--	-----

አንቀጽ 676	ይርጋ	536
----------	-----	-----

አንቀጽ 677	ፈራሽ መሆን የሚያስከትላቸው ውጤቶች	537
----------	------------------------	-----

ምዕራፍ አራት: መልሶ የማደራጀት ዕቅድ	538
---------------------------------	------------

አንቀጽ 678	መልሶ የማደራጀት ዕቅድ ስለማዘጋጀት	538
----------	------------------------	-----

አንቀጽ 679	አዲስ የቀረበ ገንዘብ	540
----------	---------------	-----

ምዕራፍ አምስት: መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን ማጽደቅ	541
--	------------

አንቀጽ 680	የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች	541
----------	------------------	-----

አንቀጽ 681	በገንዘብ ጠያቂዎች ምድቦች ስብሰባዎች እና በገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔዎች ላይ የሚኖር የመምረጥ መብትን ስለ መወሰን.....	544
አንቀጽ 682	የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎች.....	546
አንቀጽ 683	መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ ላይ ድምፅ ስለመስጠት.....	547
አንቀጽ 684	መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ በየገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ ስለመጽደቁ.....	549
አንቀጽ 685	መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ በፍርድ ቤት ስለመጽደቁ.....	550
አንቀጽ 686	ስለመልሶ የማደራጀት ዕቅዱ መሻሻል.....	553
አንቀጽ 687	መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ አፈጻጸም.....	553
አንቀጽ 688	መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ ስለሚቋረጥበት ሁኔታ.....	554

ምዕራፍ ስድስት: በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለን ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ መሸጥ.....555

አንቀጽ 689	የንግድ ሥራ እንቅስቃሴውን ሦስተኛ ወገን እንዲረከበው ስለሚቀርብ ዕቅድ.....	555
አንቀጽ 690	የጨረታ ሥርዓት.....	557
አንቀጽ 691	ውሎች መተላለፍ የሚችሉ ስለመሆናቸው.....	558
አንቀጽ 692	ዋስትና ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ስምምነት.....	558
አንቀጽ 693	የንግድ ሥራ እንቅስቃሴውን ለመረከብ የቀረበው ዕቅድ በገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ መጽደቅ.....	560
አንቀጽ 694	በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ በፍርድ ቤት ስለመጽደቁ.....	561
አንቀጽ 695	በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ የመሸጥ አፈጻጸም.....	562

ምዕራፍ ሰባት: መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቶች መቀየር እና ይግባኝ.....563

አንቀጽ 696	የመልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓትን ወደ የመክሀር ሥነ ሥርዓት ስለመቀየር.....	563
አንቀጽ 697	ይግባኝ.....	563
አንቀጽ 698	የተሸነፉ ተጫራቾች ተቃውሞ.....	565

ምዕራፍ ስምንት: የዳይሬክተሮች እና ሥራ አስኪያጆች ግዴታዎች.....566

አንቀጽ 699 የሥራ አስኪያጆች እና ዳይሬክተሮች ግዴታዎች	566
ምዕራፍ ዘጠኝ: ቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት	566
አንቀጽ 700 ቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ስለመክፈት	566
አንቀጽ 701 የቆይታ ጊዜ	567
አንቀጽ 702 መልሶ የማደራጀት ኃላፊውን ስለመሾም	568
አንቀጽ 703 አግባብነት ያላቸው ድንጋጌዎች	568
አንቀጽ 704 ስለቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት መቋረጥ	568
ርዕስ ስራት: የመክሠር ሥነ ሥርዓት	569
ምዕራፍ አንድ: የመክሠር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት የሚሰጥ ፍርድ	569
አንቀጽ 705 የመክሠር ሥነ ሥርዓት ስለመክፈት	569
አንቀጽ 706 ስለመክሰር የሚሰጥ ፍርድ	572
አንቀጽ 707 ለገንዘብ ጠያቂዎች የሚሰጥ ማሳወቂያ	573
አንቀጽ 708 የንግድ ሥራው ከተቋረጠ በኋላ ስለመክሠር	574
አንቀጽ 709 ከሞት በኋላ የመክሠር ሥነ ሥርዓት ስለመክፈት	575
አንቀጽ 710 የፍርድ ማስታወቂያ	576
አንቀጽ 711 የመክሠር ሥነ ሥርዓት በሚከፍተው ወይም መክፈቱን ውድቅ በሚያደርገው ፍርድ ላይ ስለሚቀርብ ይግባኝ	576
አንቀጽ 712 የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የተሰጠውን ፍርድ ስለመቃወም	577
አንቀጽ 713 መቃወሚያ ወይም ይግባኝ ሊቀርብበት ስለማይቻል ፍርድ	578
አንቀጽ 714 መክሠርን ለማስታወቅ የተሰጠውን ፍርድ ስለማንሳት	579
ምዕራፍ ሁለት: የመክሠርን ሥራ የሚያስፈጽሙ ሰዎች እና አካላት	580
ክፍል አንድ: ስለፍርድ ቤት	580
አንቀጽ 715 ስለፍርድ ቤት ሥልጣን	580
ክፍል ሁለት: ስለ ተቆጣጣሪ ዳኛው	580
አንቀጽ 716 ስለተቆጣጣሪ ዳኛው ሹመት እና ሥልጣን	580
አንቀጽ 717 ስለ የተቆጣጣሪ ዳኛው ስልጣን	580

ክፍል ሦስት፡ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ	582
አንቀጽ 718 የከሠረውን ሰው ንብረት ጠባቂ ስለመሾም	582
አንቀጽ 719 የከሠረውን ሰው ንብረት ጠባቂ ስለመተካት	583
አንቀጽ 720 የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ሥልጣን እና ግዴታዎች	584
አንቀጽ 721 ንብረት ጠባቂው በሠራቸው ሥራዎች ላይ አቤቱታን ስለማቅረብ	586
ክፍል አራት፡ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ	586
አንቀጽ 722 የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ ስለማቋቋም	586
አንቀጽ 723 የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ መብቶች እና ግዴታዎች	587
ክፍል አምስት፡ ስለ አቃቤ ሕግ	589
አንቀጽ 724 በመክሠር ሥነ ሥርዓት ውስጥ ስለ ዐቃቤ ሕግ ሥልጣን	589
ምዕራፍ ሦስት፡ የባለዕዳውን ሀብት ስለመረከብ እና ስለማስተዳደር	590
ክፍል አንድ፡ ባለዕዳው መብቶቹን ስለመገፈፉ	590
አንቀጽ 725 የመብቶች መገፈፍ የተፈጻሚነት ወሰን	590
ክፍል ሁለት፡ የአጠባበቅ ሥራዎች	591
አንቀጽ 726 የባለዕዳውን መዝገቦች ስለማስረከብ እና ስለመዝጋት	591
አንቀጽ 727 የባለዕዳውን መብቶች ስለ መጠበቅ	593
አንቀጽ 728 ለተቆጣጣሪ ዳኛው የሚደረግ መግለጫ	593
ክፍል ሦስት፡ የከሠረውን ሰው ንብረት ስለማሸግ	594
አንቀጽ 729 የከሠረው ሰው ንብረት	594
አንቀጽ 730 እሽግን ስለማድረግ	595
አንቀጽ 731 ሊታሸግባቸው የማይችሉ ዕቃዎች	595
አንቀጽ 732 ከእሽግ ውስጥ ስለሚወጡ ዕቃዎች	596
አንቀጽ 733 ለከሠረው ሰው ስለተላከው ደብዳቤ	597
አንቀጽ 734 እሽግን ስለማንሳት	598
ክፍል አራት፡ የዕቃ ዝርዝር መዝገብ	598
አንቀጽ 735 ጠቅላላ ድንጋጌ	598

አንቀጽ 736	የሒሳቡን ሚዛን ስለማሰናዳትና ስለመስጠት.....	599
አንቀጽ 737	የባለዕዳውን ንብረቶች በንብረት ዝርዝር መዝገብ ስለማስገባት.....	599
አንቀጽ 738	ስለታክስ እና ቀረጥ.....	601
አንቀጽ 739	ከሞት በኋላ ለተገለጸ መክሠር የንብረት ዝርዝር መዝገብ አዘገጃጀት.....	601
አንቀጽ 740	የዐቃቤ ሕግ መብቶች.....	602
አንቀጽ 741	የባለዕዳውን ንብረቶች ለንብረት ጠባቂው ስለማስረከብ.....	602
ክፍል አምስት: የባለዕዳውን ንብረት ስለማስተዳደር.....		603
አንቀጽ 742	የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ጠቅላላ ተግባር.....	603
አንቀጽ 743	አክሲዮኖች እና ቃል የተገቡ ገንዘቦች እንዲከፈሉ ጥሪ ስለማድረግ.....	604
አንቀጽ 744	የከሠረውን ሰው የንግድ ሥራ ስለመቀጠል.....	604
አንቀጽ 745	አዲስ ስለቀረበ ገንዘብ.....	607
አንቀጽ 746	ድርድር እና በስምምነት መቋጨት.....	607
ክፍል ስድስት: በመክሠር ሥነ ሥርዓት ውስጥ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ ስለ መሸጥ.....		608
አንቀጽ 747	ሥርዓት.....	608
አንቀጽ 748	የንግድ ሥራ እንቅስቃሴውን ለመረከብ የቀረበው ዕቅድ በገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ ስለመጽደቁ.....	609
አንቀጽ 749	በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ ፍርድ ቤቱ ስለማጽደቁ.....	610
አንቀጽ 750	የከሠረውን ሰው ሌሎች ንብረቶች ስለመሸጥ.....	610
ክፍል ሰባት: ንብረትን ስለማስመለስ.....		610
አንቀጽ 751	አጠቃላይ መርህ.....	611
አንቀጽ 752	ተቀንሰው የተያዙና ለመንግስት ገቢ የሚሆኑ ታክሶችን እና ቀረጦችን ስለመሰብሰብ.....	612
አንቀጽ 753	ንብረትን ለማስመለስ የሚቀርብ ማመልከቻ.....	612
ክፍል ስምንት: ስለመያዝ መብት.....		614

አንቀጽ 754	ስለመያዝ መብት	614
ምዕራፍ አራት፡ መከሠርን የሚያሳውቅ ፍርድ የሚያስከትላቸው ውጤቶች		615
ክፍል አንድ፡ በባለዕዳው ላይ ያለት ውጤቶች		615
አንቀጽ 755	የባለዕዳው ግዴታዎች	615
አንቀጽ 756	የከሠረውን ሰው እንቅስቃሴ ስለመገደብ	615
አንቀጽ 757	የከሠረው ሰው ስለመቀጠሩ	616
አንቀጽ 758	ለከሠረው ሰው እና ለቤተሰቡ ስለሚደረግ ድጋፍ	616
አንቀጽ 759	ስለከሠረው ሰው ባል ወይም ሚስት	617
አንቀጽ 760	የመክሰስ ወይም የመክሰስ መብትን ስለማጣት	618
ክፍል ሁለት፡ በገንዘብ ጠያቂው ላይ ያሉት ውጤቶች		618
አንቀጽ 761	በተናጠል ክፍያ ለማስፈጸም የሚደረጉ ክርክሮች በጠቅላላ ስለመቋረጣቸው	618
አንቀጽ 762	የተንቀሳቃሽ ንብረት ማስያዣዎች ስለመለሳቸው	620
አንቀጽ 763	የወለድ ሒሳብ ስለመቋረጡ	621
አንቀጽ 764	የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች የመክፈያ ጊዜ ስለመድረስ	621
አንቀጽ 765	ለአከራዩ ቅድሚያ የሚሰጥ ስለመሆኑ	622
ክፍል ሦስት፡ የመከሠር ፍርዱ ከመሰጠቱ አስቀድሞ ስለ ተሠሩ አጠራጣሪ ሥራዎች እና ግብይቶች		623
አንቀጽ 766	ሥራዎቹ ፈራሽ ስለመሆናቸው	623
አንቀጽ 767	ሥራዎች ፈራሽ እንዲሆኑ ክርክር ስለማንሳት	623
ምዕራፍ አምስት፡ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን ስለማቅረብ እና ስለመመርመር		624
አንቀጽ 768	የሚቀርቡበት እና የሚመረመሩበት ሥርዓት	624
አንቀጽ 769	በመከሠር ሥነ ሥርዓቶች ውስጥ በአንድነት እና በነጠላ ተጠያቂ የሆኑ አካላት ላይ የክፍያ ጥያቄዎችን ስለማቅረብ	625
አንቀጽ 770	የክፍያ ጥያቄዎችን ስለመመርመር	626

አንቀጽ 771	የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄን መቀበልን ስለማቋረጥ እና መቃወሚያን ስለማለፍ.....	626
----------	--	-----

አንቀጽ 772	የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄያቸውን በተወሰነው ጊዜ ውስጥ ስላላቀረቡ ገንዘብ ጠያቂዎች.....	627
----------	--	-----

አንቀጽ 773	መብታቸው በኋላ ስለታወቀላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች.....	628
----------	------------------------------------	-----

አንቀጽ 774	በአንድነት እና በነጠላ ዋስትና ያላቸው የክፍያ ጥያቄዎችን ስለማቅረብ.....	629
----------	--	-----

ምዕራፍ ስድስት: ንብረት ማጣራት እና የክፍያ ጥያቄዎችን መክፈል.....	630
--	------------

ክፍል አንድ: ንብረት ማጣራት.....	630
--------------------------------	------------

አንቀጽ 775	የከሠረውን ሰው ንብረት ስለማጣራት.....	630
----------	----------------------------	-----

አንቀጽ 776	ስለ ንብረቱ ማጣራት.....	630
----------	-------------------	-----

አንቀጽ 777	የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን ስለመሸጥ.....	631
----------	----------------------------	-----

አንቀጽ 778	የባለዕዳው የንግድ ሥራ ሀብቶች ስለመሸጣቸው.....	633
----------	----------------------------------	-----

አንቀጽ 779	የከሠረውን ሰው ንብረቶች በማንኛውም መንገድ ነጣጥሎ ስለመሸጥ.....	633
----------	---	-----

ክፍል ሁለት: በየጊዜው የሚከፈሉ ክፍያዎች.....	633
--	------------

አንቀጽ 780	ጠቅላላ መርሆዎች.....	634
----------	-----------------	-----

አንቀጽ 781	ዕዳ ያለባቸውን ንብረቶች ስለመሸጥ እና ስለማከፋፈል.....	635
----------	---------------------------------------	-----

አንቀጽ 782	ዕዳ የሌለባቸውን ንብረቶች ስለመሸጥ እና ከሽያጩ የተገኘውን ገንዘብ ስለማከፋፈል.....	636
----------	---	-----

አንቀጽ 783	ተቀናሾች.....	636
----------	------------	-----

አንቀጽ 784	ዋስትና ላላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ክፍል ክፍያ ስለመፈጸም.....	637
----------	--	-----

ክፍል ሦስት: የመጨረሻ ክፍያዎች.....	638
----------------------------------	------------

አንቀጽ 785	ዋስትና ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በብቸኝነት ስላላቸው መብት.....	638
----------	--	-----

አንቀጽ 786	የክፍያ ቅደም ተከተል.....	639
----------	--------------------	-----

አንቀጽ 787	ከደረጃ ዝቅ ብሎ የመክፈል ስምምነት.....	640
----------	-----------------------------	-----

አንቀጽ 788	ለሥነ ሥርዓቱ ስለሚወጡ ወጪዎች.....	640
----------	--------------------------	-----

አንቀጽ 789	ክፍያዎች ስለሚከፋፈሉባቸው መርሆዎች.....	641
----------	-----------------------------	-----

አንቀጽ 790 ክርክር ለተነሳባቸው የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ስለሚደረግ ተቀማጭ ሒሳብ	642
አንቀጽ 791 ክፍፍልን በተመለከተ የቀረበ ሀሳብ	643
አንቀጽ 792 ክፍያ ስለሚፈጸምበት መንገድ	645
አንቀጽ 793 ለባለዕዳው ወይም ለባለአክሲዮኖች ስለሚመለሰው ገንዘብ መጠን	645

ምዕራፍ ሰባት፡ የመክሠር ሥነ ሥርዓትን ስለመዘጋት 646

አንቀጽ 794 የመክሠር ሥነ ሥርዓት ስለሚዘጋባቸው ምክንያቶች	646
አንቀጽ 795 የሚበቃ ንብረት ባለመኖሩ መዘጋት	646
አንቀጽ 796 የመክሠር ሥነ ሥርዓትን መልሶ ስለመክፈት	648
አንቀጽ 797 ከንብረቱ የሚፈለግ ዕዳ ባለመኖሩ ስለሚደረግ መዘጋት	649
አንቀጽ 798 በንግድ መዝገብ ስለመመዝገብ	650

ርዕስ አምስት፡ የከሠረው ሰው ከዕዳ ነጻ ስለመደረጉ 650

አንቀጽ 799 ከዕዳ ነጻ ስለመደረግ	650
አንቀጽ 800 ከዕዳ ነጻ ለመደረግ አቤቱታ ስለሚቀርብበት ሥርዓት	651
አንቀጽ 801 ለገንዘብ ጠያቂዎች ስለማሳወቅ እና ስለተቃውሞ	652
አንቀጽ 802 ከዕዳ ነጻ እንዲደረግ ስለሚያዘው ወይም ውድቅ ስለሚያደርጉ ፍርዶች	654

ርዕስ ስድስት፡ ስለ ፍትሀ ብሔር ኃላፊነቶች፣ እገዶች፣ ወንጀሎች እና የገል መክሠር 655

ምዕራፍ አንድ፡ ስለ ሥራ አስኪያጆች እና ሦስተኛ ወገኖች የፍትሀ ብሔር ኃላፊነት 655

አንቀጽ 803 ስለ ሥራ አስኪያጆች ኃላፊነት	655
አንቀጽ 804 ስለገንዘብ ጠያቂዎች ኃላፊነት	657
አንቀጽ 805 ስለባለአክሲዮኖች ኃላፊነት	658
አንቀጽ 806 ስለክስ አቅራቢዎች	658

ምዕራፍ ሁለት፡ ከመክሠር ስለሚመነጩ የወንጀል ቅጣቶች እና እገዳዎች 659

አንቀጽ 807	በቸልተኝነት ስለመክሰር.....	659
አንቀጽ 808	በተንኮል ስለ መክሰር.....	660
አንቀጽ 809	ከመክሰር ስለሚመነጭ መታገድ.....	661
አንቀጽ 810	በሕግ ሰውነት ባላቸው አካላት ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች.....	663
አንቀጽ 811	ጥቅም ስለመስጠት.....	663
አንቀጽ 812	ዝምድና ባላቸው ሰዎች ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች.....	665
አንቀጽ 813	በተቆጣጣሪ ዳኛ፣ መልሶ በማደራጀት ኃላፊ ወይም በከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች.....	665
አንቀጽ 814	ወንጀሎችን ለፍርድ ስለማቅረብ.....	666
አንቀጽ 815	በግል ስለመክሰር.....	667

ርዕስ ሰባት፡ ለእነስተኛ እና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች ስለሚደረግ ቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓት.....

አንቀጽ 816	የተፈጻሚነት ወሰን	669
አንቀጽ 817	ሥነ ሥርዓት ስለመክፈት	670
አንቀጽ 818	ሰነዶችን ስለማስገባት	670
አንቀጽ 819	የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ	671
አንቀጽ 820	የቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓት የቆይታ ጊዜ	674
አንቀጽ 821	የቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓት መዘጋት	674
አንቀጽ 822	ከዕዳዎች ነጻ ስለመሆን	674
አንቀጽ 823	በሕግ የሰውነት መብት ስለተሰጣቸው ሰዎች ከንግድ መዝገብ መሰረዝ	674
አንቀጽ 824	ቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓት መልሶ ስለመክፈቱ	675
አንቀጽ 825	የመክሰር ሥነ ሥርዓት መልሶ ስለመክፈቱ	675

አንደኛ መጽሐፍ
ስለ ነጋዴዎች፣ የንግድ ሥራዎችና ስለ ንግድ መደብሮች
ርዕስ አንድ
በነጋዴዎች ላይ ስለሚፈጸሙ ጠቅላላ ድንጋጌዎች
ምዕራፍ አንድ
የንግድ ሥራ በሚሠሩ ሰዎች ላይ ስለሚፈጸም ሕግ

አንቀጽ ፩. ስለ የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈጻሚነት

በዚህ ሕግ በተለየ ሁኔታ እስካልተደነገገ ድረስ የንግድ ሥራ በሚሠሩ ሰዎችና በንግድ ማህበሮች ላይ የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

አንቀጽ ፪. ስለ ባሕር ሕግ ተፈጻሚነት

የንግድ ሥራቸው ከባሕር ንግድ ሥራ ጋር የተያያዘ በሆኑ ሰዎች ወይም የንግድ ማህበሮች ላይ አግባብነት ያላቸው የባሕር ሕግ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፫. ስለ ግለሰብ ነጋዴዎች እና የንግድ ማህበሮች

በተፈጥሮ ሰዎች ላይ ብቻ ተፈጻሚ የሚሆኑት ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፣ በግለሰብ ነጋዴዎች ላይ ተፈጻሚ የሆኑት የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች በንግድ ማህበራት ላይም ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፬. ይህ ሕግ የማይፈጸምባቸው ተቋማት

፩/ በሕግ የተቋቋሙ ሕጋዊ ሰውነት ያላቸው የአስተዳደር አካላት፣ የሃይማኖት ድርጅቶች፣ የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች እና የህብረት ሥራ ማህበራት በዚህ ሕግ በአንቀጽ (፭) የተመለከተውን ሥራ ቢሠሩም አንኳን ግልጽ የሆነ ተቃራኒ ሕግ የሕግ ድንጋጌ እስከሌለ ድረስ የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ አይሆኑባቸውም፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው ቢኖርም በሕግ የተቋቋሙ ሕጋዊ ሰውነት ያላቸው የአስተዳደር አካላት፣ የሃይማኖት ድርጅቶች፣ የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች እና የህብረት ሥራ ማህበራት በዚህ ሕግ መሠረት በተቋቋመ የንግድ ማህበር ውስጥ ባለአክሲዮን ወይም ባለድርሻ የሆኑ እንደሆነ ባለአክሲዮኖችን ወይም ሽሪኮችን የተመለከቱ አግባብነት ያላቸው የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል ፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው ቢኖርም አግባብነት ያላቸው ልዩ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆኖ ይህ ሕግ በመንግሥት የልማት ድርጅቶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ምዕራፍ ሁለት

ነጋዴ ናቸው የሚባሉ ሰዎች

አንቀጽ ፭. ነጋዴዎች የሚባሉ ሰዎች

የሞያ ሥራቸው አድርገው ጥቅም ለማግኘት ሲሉ ከዚህ ቀጥሎ የተዘረዘሩትን ሥራዎች ወይም ሌሎች ተመሳሳይ ሥራዎችን የሚሠሩ ሰዎች ነጋዴዎች ናቸው፡-

፩/ የሚንቀሳቀሱ ወይም የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን ገዝተው ባሉበት ሁኔታ ወይም ቀያይረው ወይም አሻሽለው መልሰው በጅምላ ወይም በችርቻሮ፣ በሀገር ውስጥ ወይም እንደአግባብነቱ በውጪ ሀገር የሚሸጡ፤

፪/ ተንቀሳቃሽ ወይም የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን ገዝተው የሚያከራዩ፤

፫/ በሕግ ለንግድ ዓላማ እንዲውል በተሰጠ መሬት ላይ ባለመብት በመሆን የእርሻና የደን ልማት ሥራ የሚሰሩ፤

፬/ በሕግ የገጠር መሬት ለመጠቀም ባለመብት ከሆኑ ሰዎች ውጪ ያሉ ሌሎች ሰዎች አነስተኛ ከሆነው መጠን በላይ እንስሳትን የማርባት ሥራ

እና ከእንስሳት የሚገኙ ምርቶችን የማምረት ሥራ የሚሰሩ፤

፭/ አነስተኛ ከሆነው መጠን በላይ ዓሣ የሚያጠምዱ እና የሚያረቡ፤

፮/ በፍትሐ ብሔር ሕጉም ሆነ በሌሎች አግባብነት ባላቸው ሕጎች መሠረት የዕቃ ማከማቸት አገልግሎት የሚሰጡ፤

፯/ የዕደ-ጥበብ ባለሙያ ከሚሰራው መጠን በላይ በሆነ መንገድ የማዕድን፣ የነዳጅ ዘይት ወይም የጋዝ ፍለጋ ሥራ የሚሰሩ፣ የሚቆፍሩ ወይም የሚያወጡና ለእነዚህ ደጋፊ አገልግሎቶች የሚሰጡ፤

፰/ የዕደ-ጥበብ ባለሙያ ከሚሰራው መጠን በላይ በሆነ አኳኒን ለህንፃ፣ ለመንገድም ሆነ ለሌሎች ዓይነት ግንባታ ሥራዎች አገልግሎት የሚውል የድንጋይ ማውጣት እና መፍለጥ ሥራዎችን የሚሰሩ፤

፱/ የዕደ-ጥበብ ባለሙያ ከሚሰራው መጠን በላይ በሆነ መንገድ የጨው ማዕድንን የሚያወጡ፤

፲/ የምግብ ዕቃዎችን፣ በተፈጥሮ የሚገኙም ሆነ ሌሎች ጥሬ ዕቃዎችንና በግማሽ የተሰሩ

ዕቃዎችን ጨምሮ ከማንኛውን ዓይነት ግዙፍነት ካላቸው ተንቀሳቃሽ ነገሮች ሌሎች ዓይነቶች ግዙፍነት ያላቸው ተንቀሳቃሽ ዕቃዎችን የዕደ-ጥበብ ባለሙያ ከሚሰራው በላይ አድርገው የሚያመርቱ፣ የሚለዋወጡ፣ የሚቀይሩና፣ እነዚህን የሚጠግኑ፤

፲፩/ የዕደ-ጥበብ ባለሙያ ከሚሰራው መጠን በላይ በሆነ አኳኒን ቤትን፣ ህንፃን፣ መንገድንና ማንኛውንም ሌላ ዓይነት የግንባታ ሥራና የግንባታ ሥራዎች ንዑሳን ክፍሎችን የመሥራት፣ የመጠገን፣ የማዕዳት ሥራ የሚሰሩ፤

፲፪/ የዕደ-ጥበብ ባለሙያ ከሚሰራው መጠን በላይ በሆነ አኳኒን በሌላ ሰው የማይንቀሳቀስ ንብረት ላይ የመደልደል፣ የመደቅደቅ፣ የውሃ መውረጃ ቦዮች የመሰንጠቅ ሥራ የሚሰሩ፤

፲፫/ ሰዎችን፣ እቃዎችን፣ እንደ ፖስታ ባሉ የተያያዙ መልዕክቶችን ጨምሮ የዕደ-ጥበብ ባለሙያ ከሚሰራው መጠን በላይ በሆነ አኳኒን ማንኛውንም ዓይነት የማንጓዝ፣ ዕቃዎችን የማሸግና ከዚሁ ጋር የተያያዙ ሥራዎችን የሚሰሩ፤

፲፬/ ውሃን በተለያየ መንገድ የማቆር እና የማስራጨት ሥራዎች፤

፲፭/ ደረቅና ፍሳሽን ጨምሮ ማንኛውንም ቆሻሻ የማጓጓዝ፣ የማስወገድ ወይም መልሰው ለጥቅም እንዲውሉ የማድረግ ሥራዎችን የዕደ ጥበብ ባለሙያ ከሚሰራው በላይ በሆነ መንገድ የሚሰሩ፤

፲፮/ ኤሌክትሪክ፣ ጋዝ፣ ታፍኖ የተያዘ ንፋስ፣ የማሞቂያና የማቀዝቀዣ ሥራ የሚሰሩ፣ የሚያመነጨ፣ የሚያስራጨ፣ የሚያከፋፍሉ እና የሚሸጡ፤

፲፯/ የዕደ-ጥበብ ባለሙያ ከሚሰራው መጠን በላይ በሆነ መንገድ ተንቀሳቃሽ እና የማይንቀሳቀሱ ነገሮችን የመጠገን፣ የማጠብ እና የማዕዳት ሥራዎችን የሚሰሩ፤

፲፰/ በወረቀት የሚታተሙ ማንኛውንም ዓይነት የህትመት ሥራዎችን ማተሚያ ቤት በማቋቋም ማተም፤ በማንኛውም መንገድ የድምፅም ሆነ ተንቀሳቃሽ ምስልን ጨምሮ የምስል ቀረፃ ሥራ የሚሰሩ፤

፲፱/ በወረቀት ህትመት፣ በፎቶግራፍ፣ በድምፅ (አዲድ) ወይም የድምፅ እና የምስል (አዲድ/ቪዲዮ) ቀረፃ አማካኝነት ወይም በቴሌቪዥን፣ በራዲዮ፣ በኢንተርኔት ወይም ማንኛውንም ዓይነት ሥራን ወደ ህዝብ ማቅረቢያ መንገድ በመጠቀም ሥራን አትመው የሚያቀርቡ፤

፳/ ለህዝብ የመዝናኛ ትርፅይት አዘጋጅተው የሚያቀርቡ እና የመጫወቻ እና የመዝናኛ ስፍራዎችን ለህዝብ አገልግሎት የሚከፍቱ፤

፳፩/ የንግድ ትርኢቶችን ወይም ከእነዚህ ጋር ተመሳሳይነት ያላቸውን ሥራዎች የሚሰሩ፤

፳፪/ የራዲዮ ወይም የቴሌቪዥን ጣቢያ አቋቁመው ፕሮግራሞችን የሚያሰራጩ፤

፳፫/ መረጃ ወይም ዜና እና ማንኛውንም ዓይነት ወሬ የማስተላለፍ ሥራ የሚሰሩ፤

፳፬/ ሽቦም ሆነ ሽቦ-አልባ በሆነ መንገድ እንዲሁም የሳተላይት እና የኢንተርኔት ቴክኖሎጂ በመጠቀም ሰዎችን የማገናኘት (ኮሙኒኬሽን) ሥራዎችን የሚሰሩ፤ ፳፭/ የኮምፒውተር እና ሶፍትዌር ቴክኖሎጂዎችን በመጠቀም መረጃዎችን

የማስተናገድ፣ የማቀናበር፣ የማቅረብ ወይም የማስቀመጥ ሥራዎችን ሰርተው ለህዝብ አገልግሎት በኢንተርኔት የሚያቀርቡ እና ከእነዚህ መረጃዎች ደምበኞቻቸው በኢንተርኔት እንዲያገኙ ቦታና ኮምፒውተር የሚያቀርቡ፤

፳፮/ የንግድ ባንክ፣ የኢንቨስትመንት ባንክ፣ የመድን፣ የፋይናንስ አገልግሎት ሥራዎች ተብለው የሚመደቡትን እና ከእነዚህ ጋር ተያያዥነት ያላቸውንና ለእነዚህ ድጋፍ የመስጠት ሥራ የሚሰሩ፤

፳፯/ የመኝታ ወይም የመስተንግዶ አገልግሎት የመስጠት፣ የምግብ ቤት፣ ምግብ አብስሎ የማቅረብ፣ የቡና ቤት፣ የመጠጥ ቤት፣ የምሽት መዝናኛ (ክለብ) ወይም ተመሳሳይ ሥራዎችን የሚሰሩ፤

፳፰/ ስለሌሎች በመሆን ስብሰባዎችን፣ ድግሶችን፣ ግብዣዎችን የሚያዘጋጁና የሚያስተባብሩ፣ ለነዚህ አገልግሎት የሚውሉ ቦታዎችን የሚያስወቡ፤፳፱/ የጉዞ ወኪልነት ሥራ የሚሰሩ፣ ጉዞዎችን የሚያስተባብሩ፤

፴/ የውበት እና የሰውነት መጠበቂያ፣ የፀጉር ማስተካከል፣ ማንኛውንም ዓይነት ስፖርትንና ሰውነት ማሸትን ጨምሮ ሁሉም ዓይነት የጤንነት መጠበቂያ አገልግሎቶችን የሚሰጡ፤

፴፩/ ሳይንሳዊ፣ ቴክኒካዊ ወይም ሙያዊ እውቀቶችን በመጠቀም አነስተኛ ከሆነው መጠን በላይ በሆነ ሁኔታ የማማከር፣ የአዲት ወይም መሰል የእውቀት አገልግሎቶችን የሚሰጡ፤

፴፪/ አነስተኛ ከሆነው መጠን በላይ በመደራጀት የሰዎችንም ሆነ የእንስሳትን የጤና ምርመራ እና የህክምና አገልግሎት መስጠት እንዲሁም ጤንነትን ለመጠበቅ ወይም ለመከላከል የሚያስችሉ የምክር፣ ክትትል እና የእንክብካቤ ሥራዎችን የሚሰሩ፤

፴፫/ አነስተኛ ከሆነው መጠን በላይ የትምህርት አገልግሎት የመስጠት፣ እውቀት የማስተላለፍ እና ማሰራጨት ሥራዎችን የሚሠሩ፤

፴፬/ የንግድ ወኪል፣ የኮሚሽን ወኪል፣ የንግድ ደላላ፣ የአክሲዮን ደላላ በመሆን ሥራ የሚሠሩ፤

ማንኛውንም ዓይነት የሰዎችን የአገናኝነት ሥራ የሚሠሩ፤

፴፭/ አነስተኛ ከሆነው መጠን በላይ የንብረትም ሆነ የግል ደህንነትን የመጠበቅ አገልግሎት የሚሰጡ፤

፴፮/ ሰነድ ማዘጋጀትን፣ ማባዛትን ጨምሮ ማንኛውንም ዓይነት የቢሮ ሥራን የሚደግፉ አገልግሎቶችን አነስተኛ ከሆነው መጠን በላይ የሚሰጡ፤

፴፯/ የቀብር ሥራና እና ተያያዥነት ያላቸውን ሥራዎችን የሚሰሩ፡፡

አንቀጽ ፮. በአነስተኛ መጠን ስለሚሠሩ ሰዎች

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭ በንዑስ አንቀጽ (፬)፣(፭)፣ (፴፩)፣(፴፪)፣(፴፫)፣(፴፭) እና (፴፮) የተመለከቱትን ተግባራት በአነስተኛ መጠን የሚሠሩ ሰዎች ነጋዴዎች አይባሉም፤

፪/ አንድ ሰው በአነስተኛ መጠን ስራ የሚባለው ሥራውን ብቻውን ወይም ከሦስት ተቀጣሪ ሠራተኞች ወይም ሥራ ተለማማጅ ሠራተኞች በላይ ሳይኖረው የሚሠራ እና ሥራውን ለማካሄድ ከሚያስፈልገው ውጪ ግብዓት ሳያከማች ያከበተውን ልምድ ወይም በትምህርት ያገኘውን

ዕውቀት ወይም ደግሞ ሁለቱንም በመጠቀም
ሥራውን የሚሠራ ሲሆን ነው፤

፫/ በአነስተኛ መጠን ሥራን ስለሚያከናውኑ ሰዎች
ልዩ ሕግ ሊወጣ ይችላል።

አንቀጽ ፯ .የዕደ ጥበብ ባለሙያዎች

፩/ ነጋዴዎችን የሚመለከቱ የዚህ ሕግ ማናቸውም
ድንጋጌዎች በዕደጥበብ ባለሙያዎች ላይ ተፈጻሚ
አይሆኑም፤

፪/ የዕደጥበብ ባለሙያዎች ማለት የእጅ ጥበብ
ሙያ ኖሯቸው ብቻቸውን ወይም በቤተሰብ
አባላት እየተደገፉ ከሦስት ተቀጣሪ ሠራተኞች
ወይም ተለማማጅ ሠራተኞች በላይ ሳይኖራቸው
የሚሰሯቸውን ሥራዎች ለመሥራት
ከሚያስፈልጋቸው መጠን በላይ ግብዓት ወይም
ጥሬ ዕቃ ሳያከማቹ እንደዚህ ያለውን ራሱን የቻለ
ሥራ እያከናወኑ በእጅ ሥራቸው ብቻ የሚኖሩ
ሰዎች ናቸው፤

፫/ የዕደ ጥበብ ባለሙያዎች ሥራ ሥራቸውን
በአመዛኙ በእጃቸው እየተጠቀሙ የሚሠሩ

ሲሆኑ፤ እንደሁኔታው በአነስተኛ መሣሪያ ወይም ማሽን ሊጠቀሙ ይችላሉ፤

፬/ የዕድ ጥበብ ባለሙያዎች ሥራን የሚመለከት ልዩ ሕግ ሊወጣ ይችላል።

አንቀጽ ፳ .የግብርና እና የደን ማልማት ሥራዎች

፩/ በዚህ ሕግ በአንቀጽ (፭) በንዑስ አንቀጽ (፬) እና (፭) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማናቸውም ከእርሻ፣ ከደን ማልማት፣ ከችግኝ ማብቀል፣ ከእንስሳት ማርባት ጋር ወይም የግጦሽ ሣር ከማሳደግ ጋር የተያያዙ ሥራዎችን የሚሰሩ፣ ከሚጠቀሙበት መሬት ያገኛቸውን ምርቶች የሚሸጡ ወይም ከሚጠቀሙበት መሬት ባገኙት አላባ እየቀለቡ ያረቧቸውን እንስሳት የሚሸጡ ሰዎች፣ የዘወትር ልማድ መሠረት በማድረግ ከሚያለሙት ወይም ከሚያዙበት መሬት ላይ ያገኙትን ሰብል ወይም የእንስሳት ተዋፅኦዎችን አቀናብረው የሚሸጡ ሰዎች ነጋዴዎች አይባሉም።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተዘረሩትን ሥራዎች ግለሰቦች፣ የህብረት ሥራ ማህበራት

ወይም መሰል ማህበራት ቢሠሩም ነጋዴዎች አያሰኛቸውም፡፡

አንቀጽ ፱. ሆልዲንግ ካምፓኒ

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭ ሥር በተመለከቱት ሥራዎች ላይ በመሰማራት በቀጥታ ራሱ ምርትና አገልግሎት ባያቀርብም በዚህ ተግባር በተሰማሩ ሌሎች የንግድ ማህበራት ውስጥ መዋዕለ ንዋይ በማፍሰስ ድርሻ የሚይዝ ኩባንያ/ ሆልዲንግ ካምፓኒ/ እንደነጋዴ ይቆጠራል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው ቢኖርም ሆልዲንግ ካምፓኒ በቀጥታ ምርትና አገልግሎት ማቅረብ ይችላል፡፡

ምዕራፍ ሦስት

የንግድ ሥራ ለመሥራት ችሎታ ስለሌላቸው ሰዎች

አንቀጽ ፲. ችሎታ የሌላቸው ሰዎች

፩/ አግባብ ባለው ሕግ ድንጋጌ መሠረት ችሎታ የሌላቸው ሰዎች ነጋዴ መሆን አይችሉም፡፡

፪/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፲፪ እና ፲፫ የተደነገገው ተፈጻሚ መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ እነዚህ ችሎታ የሌላቸው ሰዎች የንግድ ሥራ ቢሠሩ ነጋዴ አይሆኑም፤ የሠሩትም ሥራ በሕግ መሠረት ፈራሽ እንዲሆን መጠየቅ ይቻላል።

አንቀጽ ፲፩. ስለ ሞግዚት

፩/ ሞግዚት የሆነ ሰው አካለ መጠን ባልደረሰው ሰው ስምና ስለእርሱ ሆኖ የንግድ ሥራ ሊሠራ አይችልም።

፪/ አካለ መጠን ባላደረሰ ሰው ሀብት ውስጥ የንግድ ድርጅት የተገኘ እንደሆነ ሞግዚቱ የንግድ ድርጅቱን ሥራ የሚቀጥል ስለመሆን አለመሆኑ አግባብነት ባለው ሕግ በተመለከተው መሠረት ይሆናል።

፫/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) ድንጋጌዎች በፍርድ ለተከለከለ ሰው ሞግዚትም ተፈጻሚነት አላቸው።

አንቀጽ ፲፪. በሞግዚት ከመተዳደር ነጻ ስለወጣ አካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ

አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት ከሞግዚት አስተዳደር ነጻ የወጣ አካለ መጠን ያላደረሰ ልጅ የንግድ ሥራ ሊሠራ ይችላል።

አንቀጽ ፲፫. አካለ መጠን ያላደረሰ መሆኑ በሦስተኛ

ወገኖች ላይ የሚያስከትለው ውጤት

የዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፫ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ተቃራኒ ድንጋጌ ቢኖርም እንኳን አንድ የንግድ ሥራ የሚሠራ አካለ መጠን ያላደረሰ ልጅ አካለ መጠን እንደደረሰ አድርጎ ራሱን በንግድ መዝገብ አስገብቶ ከተገኘ፤ አካለ መጠን ያላደረሰ መሆኑን ምክንያት አድርጎ በሦስተኛ ወገኖች ላይ መከራከሪያ ሆኖ ሊቀርብ አይችልም።

አንቀጽ ፲፬. በፍርድ የተከለከለ መሆኑን ስለማስታወቅ

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፫ የተደነገገው ቢኖርም በፍርድ የተከለከለ ሰው መሆኑ በንግድ መዝገብ ካልገባ በስተቀር በሦስተኛ ወገኖች ላይ መቃወሚያ ሊሆን አይችልም።

ምዕራፍ አራት

የተጋቡ ሰዎች ስለሚያደርጉት የንግድ ሥራ

አንቀጽ ፲፮. ያገቡ ሰዎች የንግድ ሥራ ለመሥራት ስላላቸው መብት

ባል ወይም ሚስት ካልተቃወመ በስተቀር ያገባ ሰው የሚሰራው የንግድ ሥራ እንደባልና ሚስት የጋራ የንግድ ሥራ ይቆጠራል።

አንቀጽ ፲፮. መቃወሚያውን ስለማስታወቅ

፩/ በባልና ሚስት መካከል በዚህ ሕግ አንቀጽ ፲፮ መሠረት የሚደረገው መቃወሚያ ለሚነግደው ባል ወይም ሚስት እንዲደርሰው ለማድረግ በማናቸውም መንገድ ማስታወቅ ይቻላል።

፪/ እንደዚህ ያለው መቃወም በንግድ መዝገብ ካልገባ በስተቀር ሦስተኛ ወገኖችን መቃወሚያ ሊሆን የሚችለው ተቃውሞው መኖሩን በሚያውቁ ሰዎች ላይ ነው።

አንቀጽ ፲፯. መቃወሚያውን ስለማንሳት

፩/ የሚነግደው ባል ወይም ሚስት ተቃውሞው የቤተሰቡን ጥቅም የሚጎዳ መስሎ የታየው እንደሆነ መቃወሚያው እንዲነሳለት ጉዳዩን ለሽምግልና ዳኞች ማቅረብ ይችላል።

፪/ የሽምግልና ዳኞች መቃወሚያው እንዲነሳ ከወሰኑ ተቃውሞው የተነሳለት ነጋዴ ባል ወይም ሚስት ይህንኑ በንግድ መዝገብ እንዲገባ ማድረግ አለበት።

አንቀጽ ፲፰. የሚነግደው ባል ወይም ሚስት

ስለተዋዋለው ዕዳ

የሚነግደው ባል ወይም ሚስት የተዋዋለው ዕዳ እንደ ባልና ሚስት የጋራ ዕዳ ተቆጥሮ ከባል ወይም ከሚስት የግል ንብረትና የጋራ ንብረት እንዲከፈል ሊጠየቅ ይችላል።

አንቀጽ ፲፱. መቃወሚያው ስለሚኖረው ውጤት

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፲፮ መሠረት ባል ወይም ሚስት ያቀረበው መቃወሚያ በደንቡ መሠረት በንግድ መዝገብ የገባ እንደሆነ ወይም በአንቀጽ ፲፮ ንዑስ አንቀጽ (፪) በሚደነግገው መሠረት መቃወሚያው መኖሩ የታወቀ ከሆነ የሚነግደው ባል ወይም ሚስት ዕዳ የሚከፈለው ከዚሁ ሰው የግል ንብረት ላይ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፳. ባልና ሚስት ተባብረው ስለሚሠሩት ሥራ

አንዱ ለሌላው ሠራተኛ መሆኑ ማስረጃ ካልቀረበ በስተቀር ባልና ሚስት በአንድነት በንግድ ቤቱ ውስጥ ተባብረው በሚሰሩበት ጊዜ ነጋዴው ባል ወይም ሚስት የተዋዋለው ዕዳ እንደ ባልና ሚስት የጋራ ዕዳ ተቆጥሮ ከጋራ ንብረት እና ከባልና ሚስት የግል ንብረት እንዲከፈል መጠየቅ ይቻላል።

ምዕራፍ አምስት

የንግድ ሥራን የመሥራት መብት

አንቀጽ ፳፩. የንግድ ሥራን የመሥራት ነጻነት

በሕግ ተለይተው የተከለከሉ ነገሮች ወይም ተገቢ ያልሆነ የንግድ ውድድርን የሚመለከቱ ክልከላዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፣ ማንኛውም ሰው ማንኛውንም የንግድ ሥራ የመሥራት መብት አለው።

አንቀጽ ፳፪. በሕግ ስለ ተከለከሉ ወይም ስለ ተወሰኑ

ነገሮች

፩/ አንዳንድ ሰዎች በተወሰኑ የንግድ ሥራዎች ወይም ከሥራቸው ጋር በማይስማሙ የንግድ ሥራዎች እንዳይሠማሩ በሕግ መከልከል ይቻላል።

፪/ አንዳንድ ንግዶችን ለመነገድ የሚስፈልጉትን ልዩ ሁኔታዎችን ወይም ግዴታዎችን እንደ ዕድሜ፣ የብቃት መመዘኛ፣ ዜግነት ወይም ልዩ ፍቃድ መቀበልን የመሳሰሉት በሕግ ሊወሰን ይችላል።

አንቀጽ ፳፫. በሕግ የተከለከለውን መተላለፍ ስለሚያስከትለው

ውጤት

፩/ በሕግ የተከለከሉትን ወይም ከያዙት ሥራ ጋር የማይስማማ በመሆኑ የተከለከለ ሆኖ ሳለ ወይም

ሕጋዊ የሆኑትን ልዩ ግዴታዎች ወይም ሁኔታዎች ሳያሟሉ የንግድ ሥራ ሲሠሩ የተገኙ ሰዎች አግባብ ባለው የወንጀል ሕግ መሠረት ተጠያቂ ይሆናሉ።

፪ ነጋዴዎች ሆነው የሠሩት ሥራ የማይጸና ለማድረግ፤ ሕግ ሳይፈቅድ የሠራሁት ነውና አይጸናብኝም ብለው መከራከሪያ ሊያደርጉት አይችሉም። ነጋዴ የሆነው ሰው ላለበት ግዴታዎች ሁሉ ተገዳጅ ይሆናል፤ ነገር ግን በነጋዴነት ስም ከሦስተኛ ወገኖች ጋራ መደራደር ወይም መከራከር አይችልም።

አንቀጽ ፳፬. ስለ ሲቪክ ማህበራት

የገንዘብ ትርፍ ለማግኘት ያልተቋቋሙ ሲቪክ ማህበራት ወይም ሌሎች ለንግድ ዓላማ ያልተቋቋሙ ማህበራት የንግድ ሥራ ለመሥራት የሚችሉበት ሁኔታና ውጤቱ በሕግ ሊወሰን ይችላል።

አንቀጽ ፳፭. ስለ ንግድ ማህበራት

የንግድ ማህበራት እንዲሠሩ ያልተፈቀደላቸውን የንግድ ሥራ ወይም የንግድ ሥራዎችን ለመሥራት በሕግ አስፈላጊ የሆኑትን ሕጋዊ ግዴታዎች ሳይፈጽሙና ሳያሟሉ ለመሥራት አይፈቀድላቸውም።

አንቀጽ ፳፮. በመንግሥት ሕግ የሰውነት መብት ስለተሰጣቸው አካላት

የመንግሥት አስተዳደር ፣ የሃይማኖት ወይም ሌሎች የሕዝብ ተቋማት የንግድ ሥራ ለመሥራት ስለሚችሉበት ሁኔታና ውጤቱ በሕግ ሊወሰን ይችላል።

ርዕስ ሁለት

የንግድ ሠራተኞች እና ወኪሎች

ምዕራፍ አንድ ስለ ንግድ ሠራተኞች

አንቀጽ ፳፯. ትርጓሜ

፩/ የንግድ ሠራተኞች ማለት በሥራ ውል መሠረት ለአንድ ነጋዴ ሥራ የተቀጠሩና የጉልበት ሥራ ያልሆነ ሥራ የሚሠሩ የሽያጭ ሠራተኛ፣ ጸሐፊ፣ የሒሳብ ሠራተኛ፣ መርማሪ፣ ወይም አስተዳዳሪ ሥራ በመሆን ከነጋዴው ጋር ተባብረው የሚሠሩና ነጋዴውን የሚያግዙ ሰዎች ናቸው።

፪/ የነጋዴው ሠራተኞች ነጋዴዎች አይደሉም።

አንቀጽ ፳፰. በሥራ ውል ላይ ተፈጻሚ ስለሚሆን ሕግ

የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የንግድ ሠራተኞች አግባብ ባለው የአሠሪና ሠራተኛ ሕግ መሠረት ይተዳደራሉ።

አንቀጽ ፳፱. የግል ንግድ ማቋቋምን ስለመከላከል

፩/ አንድ የንግድ ሠራተኛ ስለ ራሱም ሆነ ስለ ሦስተኛ ወገን ሆኖ እሱን የቀጠረው ነጋዴ ከሚሠራው የንግድ ሥራ ጋር ተመሳሳይ የሆነ ሌላ የንግድ ሥራ ለመሥራት አይፈቀድለትም፡፡

፪/ ሠራተኛው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገውን ክልከላ ጥሶ በተገኘ ጊዜ ቀጣሪው ኪሣራ መጠየቅ ይችላል፤ የሥራውንም ውል ለመሰረዝ ወይም ውሉን አላድስም ለማለትም በቂ ምክንያት ይሆናል፡፡

፫/ በፍትሐ ብሔር ሕግ ቁጥር ፪ሺ፭፻፹፱፣ ፪ሺ፭፻፺ እና ፪ሺ፭፻፺፪ በተመለከተው ሁኔታ መሠረት ካልሆነና ነጋዴው በቂ ካሳ ለሠራተኛው ለመክፈል ካልተስማማ በስተቀር ለንግድ ሥራ የተቀጠረው ሠራተኛ የውሉ ዘመን ካለቀ በኋላ ተወዳዳሪ የሚሆን የንግድ ሥራ አይሠራም የሚል የውል ቃል የሥራ ውሉ ውስጥ ማስገባት አይቻልም፡፡

አንቀጽ ፴. ውክልና

፩/ የንግድ ሠራተኞች በግልጽ ወይም በዝምታ በተደረገ ስምምነት የነጋዴው ወኪል ሊሆኑ ይችላሉ።

፪/ የወኪልነቱን ሥልጣን መሻር የሠራተኛው የሥራ ውል መሰረዝን ሊያስከትል አይችልም።

አንቀጽ ፴፩. ዕቃ ለመሸጥ ኃላፊ የሆነ ሠራተኛ ስላለው ሥልጣን

፩/ አንድ ሱቅ ውስጥ ዕቃ ለመሸጥ ኃላፊነት የተሰጠው ሠራተኛ እንደ ሱቁ ባሕሪና መደበኛ የንግድ እንቅስቃሴ ዕቃዎችን ለመሸጥና ለመረከብ ውክልና እንዳለው ሆኖ ይቆጠራል።

፪/ ለልዩ ሒሳብ እንዲከፈል የተደረገ ካልሆነ በስተቀር የተሸጡትን የሸቀጦች ዋጋ ለእኔ ክፈሉ ማለት ይችላል።

፫/ በተለይ ሥልጣን ካልተሰጠው ወይም ነጋዴው የፈረመበትን ደረሰኝ ካላቀረበ በስተቀር ሠራተኛው ከሱቁ ውጭ የዕቃ ሽያጭ ዋጋ እንዲከፈለው ለመጠየቅ አይችልም።

ምዕራፍ ሁለት

ስለ ሥራ አስኪያጅ

አንቀጽ ፴፪. ትርጓሜ

፩/ ሥራ አስኪያጅ ማለት በነጋዴው ስም ሆኖ በውክልና እንዲፈርምና እንዲያስተዳድር በግልፅ ወይም በዝምታ ሥልጣን የተሰጠው ሰው ነው።

፪/ ሥራ አስኪያጁ ነጋዴ አይደለም።

አንቀጽ ፴፫. ሥራ አስኪያጁን ስለማስታወቅ

፩/ ነጋዴው ሥራ አስኪያጅ ሲሾም በንግድ መዝገብ እንዲመዘገብ ማድረግ ይገባዋል።

፪/ ነጋዴው ሥልጣን የሰጠውን ሥራ አስኪያጅ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት በንግድ መዝገብ ሳያስገባ ቢቀርም ሥራ አስኪያጁ ከተሾመበት ጊዜ ጀምሮ ሥራውን ለማከናወን ይችላል።

አንቀጽ ፴፬. ስለ ሥራ አስኪያጁ ሥልጣን

፩/ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር በሚያገናኙት ጉዳዮች ሁሉ ሥራ አስኪያጁ ከነጋዴው ሥራ ጋር ግንኙነት ያላቸውን ማናቸውንም ግዴታዎች ለመፈረም እና የሚተላለፉ የንግድ ሰነዶችን ለመፈረም ጭምር ሙሉ ሥልጣን እንዳለው ሆኖ ይቆጠራል።

፪/ በግልፅ ሥልጣን ካልተሰጠው በስተቀር ሥራ አስኪያጁ የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን በመያዣ መስጠት፣ መሸጥ ወይም መለወጥ፣ የንግዱን መደብር መሸጥ፣ ማከራየት ወይም ለዕዳ ማስያዝ አይችልም፡፡

አንቀጽ ፴፭. ሥልጣን መቀነስ

፩/ የሥራ አስኪያጁን ሥልጣን የአንድ የንግድ ቅርንጫፍ ሥራን ለማስኬድ ብቻ የተወሰነ ለማድረግ ይቻላል፤ ቢሆንም እንደዚህ ያለው የሥልጣን መቀነስ ማስታወቂያ በንግድ መዝገብ ካልገባ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፫ እንደተመለከተው በሦስተኛ ወገኖች ላይ መቃወሚያ ሊሆንባቸው አይችልም፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ከተመለከተው ውጪ ያለ ማናቸውም የሥልጣን መቀነስ በሦስተኛ ወገኖች ላይ መቃወሚያ ሊሆንባቸው አይችልም፡፡

ምዕራፍ ሦስት

ስለ ንግድ ተላላኪዎችና እንደራሴዎች

አንቀጽ ፴፮. ስለንግድ ተላላኪዎች

፩/ የንግድ ተላላኪዎች ማለት መኖሪያቸው የንግዱ መደብር ዋና መሥሪያ ቤት ባለበት የሆነና ከነጋዴው ጋር በተዋዋሉት የሥራ ውል መሠረት ከነጋዴው ጋራ የሚሠሩ፤ ከነጋዴው እያዘዛቸው የነጋዴው ደንበኞች በሚገኙበት ቦታ እየተዘዋወሩ በነጋዴው ስምና ምትክ ሆነው ዕቃ የሚያቀርቡ ወይም አገልግሎት የሚሰጡ ሰዎች ናቸው።

፪/ ሌላ የውል ቃል ከሌለ በስተቀር የንግድ ተላላኪዎች የተዋዋሏቸው ውሎች ከነጋዴው እንዲያጸድቃቸው ለእርሱ መቅረብ አለባቸው።

፫/ የንግድ ተላላኪዎች ከነጋዴዎች አይደሉም።

፬/ የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የውጭ አገር የንግድ ተላላኪነትን በሚመለከት ዝርዝሩ አግባብ ባለው ሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ ፴፯. ስለ ንግድ እንደራሴዎች

፩/ የንግድ እንደራሴዎች ማለት መኖሪያቸው የወካዩ ከነጋዴ የንግድ መደብር ዋና መሥሪያ ቤት ባለበት ሥፍራ ያልሆነና ከነጋዴው ጋራ በተዋዋሉት የሥራ ውል መሠረት ከነጋዴው እንዲሠሩ እያዘዛቸው በተወሰኑ ቦታዎች የነጋዴውን ምርቶች

እና አገልግሎቶች የሚያስተዋውቁ፣ የገበያ ጥናትና ለነጋዴው ሥራ መስፋፋት የሚረዱ ተመሳሳይ ሥራዎች የሚሰሩ ሰዎች ናቸው።

፪/ የንግድ እንደራሴዎች ነጋዴዎች አይደሉም።

፫/ የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የውጭ አገር ነጋዴ የንግድ እንደራሴነትን በሚመለከት ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ ፴፰. የግል ንግድ

፩/ በሥራ ውላቸው ውስጥ ስምምነት ካላደረጉ በስተቀር የንግድ ተላላኪዎችና የንግድ እንደራሴዎች ስለ ራሳቸውም ሆነ ስለሌላ ሦስተኛ ወገን ሆነው እነሱን የቀጠራቸው ነጋዴ ከሚሠራው የንግድ ሥራ ጋር ተመሳሳይ የሆነ የግል ንግድ ሲነግዱ አይችሉም። የግል ንግድ ሲነግዱ በተገኙ ጊዜ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፵ እና ፵፩ የተደነገገውን ክፍያም ሆነ ካሳ የመከፈል መብታቸውን ያጣሉ።

፪/ የንግድ ተላላኪዎችና የንግድ እንደራሴዎች የግል ንግድ እንዲነግዱ ባልተፈቀደላቸው ጊዜ በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፳፱ ንዑስ አንቀጽ (፪) የተጻፈው ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፴፱. ለሌሎች ነጋዴዎች ተተክቶ ስለመሥራት

፩/ ተቃራኒ የውል ስምምነት ከሌለ በስተቀር የንግድ ተላላኪዎችና እንደራሴዎች በውል ግዴታ ለገቡለት ነጋዴ ብቻ እንጂ ለሌሎች ነጋዴዎች ተተክተው መሥራት አይችሉም፤ ለሌሎች ነጋዴዎች ተተክተው ሲሠሩ በተገኙ ጊዜ በአንቀጽ ፵ እና ፵፩ የተደነገገውን ካሳ የመክፈል መብታቸውን ያጣሉ።

፪/ በምንም አኳኋን ቢሆን ግዴታ የገቡለት ነጋዴ ከሚሸጠው ዕቃ ወይም ከሚሰጠው አገልግሎት ጋር ተመሳሳይ የሆነ ዕቃ ለመሸጥ ወይም አገልግሎት ለመስጠት ለሌላ ነጋዴ ተተክቶ ለመሥራት አይፈቀድላቸውም።

አንቀጽ ፵. ስለክፍያ

፩/ የንግድ ተላላኪዎችና የንግድ እንደራሴዎች የሚከፈላቸው በደመወዝ ወይም በኮሚሽን ወይም ሁለቱንም በማጣመር ሊሆን ይችላል።

፪/ ክፍያቸው በሥራ ውላቸው መሠረት ያልተወሰነ እንደሆነ በልማድ መሠረት ይወሰናል።

አንቀጽ ፵፩. ውል እንዳይቀጥል በተሰረዘ ጊዜ

ስለሚያገኙት ካሣ

፩/ የንግድ ተላላኪዎችና የንግድ እንደራሴዎች ውላቸው ላልተወሰነ ጊዜ የሆነ እንደሆነና ነጋዴው ያለበቂ ምክንያት ውሉን በሰረዘ ጊዜ አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ካሣ የማግኘት መብት አላቸው።

፪/ ማናቸውም የንግድ ተላላኪዎች ወይም የንግድ እንደራሴዎች አንዳች ጥፋት ሳያደርጉ ላልተወሰነ ጊዜ ወይም ለተወሰነ ጊዜ የተዋዋሉትን ውል ነጋዴው የሰረዘው እንደሆነ ያመጧቸው ደንበኞች ወይም ያስፋፉት ገበያ ወይም እነዚህን የመሳሰሉ የሰጧቸው ፍሬዎች ታስበው በርትዕ የሚገባ ካሣ የማግኘት መብት አላቸው።

ምዕራፍ አራት

ስለንግድ ወኪሎች-

አንቀጽ ፵፪. ትርጓሜ

፩/ የንግድ ወኪል ማለት ከነጋዴው ጋር ለመሥራት በሥራ ውል የተቀጠረ ሳይሆን ራሱን ችሎ የሚሠራ፤ በተወሰነ ስፍራ ሆኖ ወይም ለተወሰኑ

የነጋዴው ደምበኞች ሁል ጊዜ የነጋዴው እንደራሴ ሲሆን በነጋዴው ስም እና ምትክ እንዲሰራ ወይም ውል እንዲዋዋል ውክልና የተሰጠው ሰው ወይም የንግድ ማህበር ነው።

፪/ በውክልና ስምምነቱ በተለየ ሁኔታ ካልተገለጸ በስተቀር የንግድ ወኪሉ ስለ ነጋዴው ሆኖ የተዋዋላቸው ውሎች በነጋዴው መጽደቅ ሳያሻቸው የጸኑ ናቸው።

፫/ የንግድ ወኪል የውክልና ሥራ እየሠራ የደላላነትም ሥራ መሥራት ይችላል፤ ለሁሉም ቢሆን ነጋዴ ይባላል።

አንቀጽ ፵፫. የንግድ ወኪል ብቸኛ ወኪል ስለመሆኑ

በውክልናው ውል ውስጥ በተለየ ሁኔታ ካልተገለጸ በስተቀር አንድ የንግድ ወኪል በውሉ በተገለጸው ስፍራ የወካዩ ብቸኛ ወኪል ነው።

አንቀጽ ፵፬. የንግድ ወኪል ግዴታዎች

፩/ የንግድ ወኪል መልካም ነጋዴ የሚያደርገውን ጥንቃቄ ሁሉ በማድረግ የወካዩን ጥቅም በትጋት መጠበቅ ይገባዋል።

፪/ ከዚህ የሚከተሉትንም ይፈጽማል፡-

- ሀ) የወካዩን ትዕዛዞች ሁሉ ይፈጽማል፤
- ለ) የተዋዋላቸውን ውሎች ወይም ሊዋዋል የተነጋገረባቸውን ውሎች ሁሉ ለወካዩ ያሳውቃል፤
- ሐ) ስለ ሥራው በየጊዜው ለወካዩ ሪፖርት ያደርግለታል፤ እንዲሁም በሚሠራበት ሥፍራ ስላለው የገበያ ሁኔታ ጠቃሚ የሆኑትን መረጃዎች ሁሉ ያስታውቀዋል፡፡
- ፫/ የውክልናው ውል ከተፈጸመ በኋላም ቢሆን የንግድ ወኪሉ ወካዩ የገለጸለትን የንግድ ምስጢር ወይም ወኪል ሆኖ ሲሠራ ያወቃቸውን የንግድ ምስጢሮች ማውጣት ወይም ሊጠቀምባቸው አይችልም፡፡

አንቀጽ ፵፭. ተመሳሳይ የግል ንግድ ማቋቋም ክልክል

ስለመሆኑ

- ፩/ አንድ የንግድ ወኪል ወካዩ ከሚሰራቸው ንግዶች ጋር የማይመሳሰሉትን ማናቸውንም የግል ንግድ ሊነግድ ይችላል፤ ነገር ግን ወካዩ ከሚሠራው ንግድ ጋር የሚመሳሰል የንግድ ሥራ ለመሥራት አይችልም፤ ወኪሉ ይህንን ክልከላ በጣሰ ጊዜ

የውክልናው ስምምነት እንዲሰረዝ ይደረጋል፤
ኪሣራም እንዲከፍል ይጠየቃል።

፪/ በውክልና ውል ሌላ ስምምነት ካላደረጉ በስተቀር አንድ የንግድ ወኪል በተወከለበት ስፍራ ወካዩ ከሚሠራቸው የንግድ ሥራዎች ጋር ተመሳሳይ የንግድ ሥራዎች ለማይሠሩ ለሌሎች ነጋዴዎች ወኪል ሊሆን ይችላል።

፫/ በምንም ሁኔታ ቢሆን አንድ የንግድ ወኪል፤ ወኪል በሆነበት ስፍራ ወካዩ ከሚሰራቸው የንግድ ሥራዎች ጋር ተመሳሳይ የሆኑ የንግድ ሥራዎች ለሚሰሩ ነጋዴዎች ወኪል ሆኖ መሥራት አፈቀድለትም፤ ይህን ክልከላ ጥሶ የተገኘ የንግድ ወኪል ውሉ ተሰርዞ ኪሣራም እንዲከፍል ይደረጋል።

አንቀጽ ፵፮. የወካዩ ግዴታዎች

ወካዩ በተቻለው መጠን የወኪሉ ሥራ የተቃና እንዲሆንለት የሚቻለውን ሁሉ ያደርግለታል፤ መረጃዎችና የዕቃ ዓይነቶች እንዲደርሱት ያደርጋል።

አንቀጽ ፵፯. ወጪዎችን ስለመክፈል

ሌላ ስምምነት ካላደረጉ በስተቀር በወኪልነት ለሚመራው ሥራ የተደረጉትን መደበኛ ወጪዎችና

ለአንዳንድ ጉዳይ የተደረገውን ወጪ ወኪሉ ይከፈለኝ ብሎ ለመጠየቅ መብት የለውም፤ ሆኖም ወኪል አድራጊው ላሰራቸው ሥራዎች ወኪሉ የከፈላቸውን ገንዘብ እንዲሁም በወኪል አድራጊው ትዕዛዝ ያወጣቸውን ልዩ ወጪዎች ወኪል አድራጊው ለወኪሉ ሊከፍለው ይገባል።

አንቀጽ ፵፰. ስለአበል

፩/ አንድ የንግድ ወኪል በእርሱ አማካኝነት ለተነጋገራቸው ወይም ለፈጸማቸው ሥራዎች (ንግዶች) ሁሉ አበል ሊከፈለው ይገባል፤ ሌላ ውሳኔ ከሌለ በስተቀር እርሱ በተወከለበት ቦታ ወይም በውክልና ውሉ ከተሸፈኑ የነጋዴው የተወሰኑ ደንበኞች ጋር ወካዩ ቢሆን ወይም የወካዩ ሌላ ወኪል ቢሆን ለፈጸሟቸው ሥራዎች አበል የመቀበል መብት አለው።

፪/ የንግዱ ወኪል ለተዋዋላቸውና ለጨረሳቸው ውሎች ወኪል አድራጊው በአደረገው ነገር ምክንያት ፍጻሜ ያላገኙ ቢሆኑም አበሉ ለወኪሉ ሊከፈለው ይገባል፤ ሆኖም ውሎቹ በወካዩ በኩል ፍጻሜ ያላገኙት በወኪሉ ጥፋት የሆነ እንደሆነ ወኪሉ አበል የማግኘት መብቱን ያጣል።

፫/ የአበሉ ክፍያ በውክልናው ውላቸው መሠረት ይወሰናል፤ ውል ከሌለ በልማድ መሠረት ይወሰናል።

አንቀጽ ፵፱. ወኪሉ ሥራውን ራሱ መፈጸም የሚገባው

ስለመሆኑ

የውክልና ውል የሚደረገው የወኪሉን የግል ብቃት ወይም ችሎታ በመገንዘብና መሠረት በማድረግ ስለሆነ አንድ የንግድ ወኪል የውክልናውን ውል ለሌላ ሰው ማሳለፍ ወይም በእርሱ ምትክ ሌላ ሦስተኛ ወገን መተካት አይፈቀድለትም።

አንቀጽ ፻ የውክልና ውልን ስለማቋረጥ

፩/ የንግድ ውክልና የሚቋረጠው፦

- ሀ) ተስማምተው የወሰኑት የውል ዘመን ሲኖር፤ የውሉ ዘመን ሲያበቃ፤
- ለ) ለነጋዴው ወኪል የሆነው ሰው ሲሞት፤ ችሎታ ሲያጣ ወይም ሲከሰር፤
- ሐ) ወኪል ሆኖ ሲሠራ የነበረው የንግድ ማህበር ሲፈርስ፤
- መ) ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር፤ ነጋዴው ሲሞት፤ ችሎታ ሲያጣ፤ ሲከሰር ወይም የመጥፋት ውሳኔ ሲሰጥበት፤ ነው።

፪/ ላልተወሰነ ጊዜ የተደረገ የውክልና ውል ከሁለቱ ተዋዋይ ወገኖች አንደኛው ማስጠንቀቂያ በመስጠት ሊያቋርጠው ይችላል፤ ለውክልና መቋረጥ በቂ ምክንያት ካለ ማስጠንቀቂያ መስጠት አያስፈልግም፡፡

፫/ የማስጠንቀቂያው ጊዜ በውክልናው ውል ይወሰናል፤ ይህ በሌለ ጊዜ በልማድ ይወሰናል፤ በመጀመሪያው ዓመት ውስጥ ሲሆን ከአንድ ወር የማያንስና ከመጀመሪያው ዓመት በኋላ ሲሆን ከሁለት ወር የማያንስ መሆን አለበት፡፡

አንቀጽ ፶፩. ውል ሲቋረጥ ስለሚከፈል ካሣ

ላልተወሰነ ጊዜ የተደረገን የውክልና ውል ወካዩ ያለ በቂ ምክንያት ያቋረጠ እንደሆነ ወኪሉ በወካዩ ስም ሆኖ ያገለገለበት ጊዜ፤ ያቀረባቸው (ያመጣቸው) ደንበኞች፤ ወይም የፈጠረው ወይም ያስፋፋው ገበያ ወይም መልካም ስም ወይም ሌሎችም እነዚህን የመሳሰሉ የሰጣቸው ፍሬዎች ታስበው በርትዕ የሚገባ ካሣ የማግኘት መብት አለው፡፡

አንቀጽ ፶፪. ውሉ በተቋረጠበት ጊዜ ያልተጠናቀቁ ሥራዎች

፩/ የውክልና ውል በሚቋረጥበት ጊዜ ሁሉ ወኪል ሆኖ ሲሰራ የነበረ ሰው ወይም ወራሹ ወይም የንግድ ማህበር ውሉ ከመቋረጡ በፊት ለተደራደራቸው ወይም ለጨረሳቸው ወይም ለተዋዋላቸው ውሎች ሁሉ አበል ሊከፈለው ይገባል፡፡

፪/ ውሉ እንደተቋረጠ ማናቸውም አበሎችና የሚከፈሉ ወጪዎች ወካዩ ወዲያውኑ መክፈል አለበት፡፡

አንቀጽ ፶፫. የውክልና ውል ከተቋረጠ በኋላ ተመሳሳይ የግል ንግድ ሥራ መሥራት ስለሚከለክልበት ሁኔታ

፩/ የውክልና ውሉ ከተቋረጠ በኋላ የንግድ ወኪሉ ወካዩ ከሚሠራው የንግድ ሥራ ጋር ተመሳሳይ የሆነ የንግድ ሥራ በግሉ እንዳይሠራ ወይም ከወካዩ የንግድ ሥራ ጋር ተመሳሳይ የሆነ ንግድ ለሚነግድ ነጋዴ ወኪል ወይም እንደራሴ ሆኖ እንዳይሰራ በውክልና ውል ውስጥ ስምምነት ሊደረግ ይቻላል፡፡

፪/ ተቃራኒ ስምምነት ቢኖርም እንኳን ክልከላው የሚጸናው በጽሁፍ የተደረገ እንደሆነ፤ ክልከላው ተፈጻሚ የሚሆንበት ስፍራን ወይም የነጋዴውን ደንበኞች ወይም ዕቃዎች ወይም አገልግሎቶች በግልጽ ለይቶ ያስቀመጠ እንደሆነ፤ ለወኪሉ ተገቢ

ካሣ የተቆረጠ እንደሆነ እና ክልከላውም ከሦስት ዓመት ላልበለጠ ጊዜ የተደረገ እንደሆነ ነው።

ምዕራፍ አምስት

ስለደላሎች

አንቀጽ ፶፬. ትርጓሜ

፩/ ደላሎች ማለት ውል የሚዋዋሉ ሰዎችን በተለይም እንደ ሺያጭ፣ኪራይ፣ኢንሹራንስ፣የማመላለሻ ውል እንደዚህ ያሉትን ውሎች የሚዋዋሉ ሰዎችን ፈልገው የሚያገናኙና የሚያዋውሉ፤ራሱን የቻለ የሙያ ተግባራቸው አድርገው ጥቅም ለማግኘት የሚሠሩ ሰዎች ወይም ይህንኑ የደላላነት ሥራ የሚሠራ የንግድ ማህበር ነው።

፪/ ደላሎች አስማሚ ሆነው የሚያስፈጽሟቸው ውሎች ዓይነትና ግብ ወይም የሚያገናኟቸው ሰዎች ማንነት ወይም ሁኔታ ሳይታይ ነጋዴዎች ይባላሉ።

፫/ ደላላ ሁለቱም ተስማሚዎች በውላቸው በግልጽ ያስቀመጡት ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር ሁለቱን ተስማሚዎች በመወከል እነሱን ተክቶ ገንዘብ

ለመቀበልም ሆነ ማንኛውንም ወደ ተግባር የሚያስገባ እንቅስቃሴ ማድረግ የለበትም፡፡

አንቀጽ ፶፭. ለተዋዋሮች ስለማስታወቅ

፩/ በልማድ የታወቀ ካልሆነ ወይም ሌላ ስምምነት ካልተደረገ በስተቀር ተዋዋሮቹ በጉዳዩ ውል ለማድረግ የተስማሙ እንደሆነ ውሉ የሚደረግበትን ሁኔታ ለተዋዋሮች ሁሉ ወዲያውኑ ደላላው ማስታወቅ አለበት፡፡

፪/ በልማድ የታወቀ ካልሆነ ወይም ሌላ ስምምነት ከሌለ በስተቀር በዚህ ዓይነት የተዘጋጀውን ውል ባለጉዳዮቹ ካላጸደቁት በስተቀር በእነርሱ ላይ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

አንቀጽ ፶፮. ስለደላላው ኃላፊነት

ደላላው በሁለቱም ወገኖች ላይ ለሚያደርሰው ጉዳት ኃላፊ ይሆናል፡፡

አንቀጽ ፶፯. ስለደላላው አበል

፩/ ደላላው አስማሚ ሆኖ ውሉን ካስጨረሰ ወይም ካዋዋለ በኋላ ውሉ ቢፈጸምም ባይፈጸምም አበል ሊከፈለው ይገባል፡፡

፪/ በልማድ የታወቀ ካልሆነ ወይም ሌላ ስምምነት ካልተደረገ በስተቀር አበሉን የሚከፍለው የደላላውን አገልግሎት የጠየቀው ወገን ብቻ ነው።

፫/ አበሉ በስምምነቱ ውስጥ ይወሰናል፤ ወይም ባልተወሰነበት ጊዜ በልማድ መሠረት ይቆረጣል፤ የተስማሙበት አበል ከባድ መስሎ ሲታየው ወይም ደላላው ከሰጠው አገልግሎት ጋር ተመዛዛኝ አለመሆኑ ሲታየው ፍርድ ቤቱ ለመቀነስ ሥልጣን አለው።

፬/ ደላላው ለደምበኛው ወይም አገልግሎቱን ለጠየቀው ወገን ያሉበትን ግዴታዎች ተላልፎና ይልቁንም የደምበኛውን ጥቅም በሚጎዳ አካሄድ ለሌላ ሦስተኛ ወገን ጥቅም የሠራ እንደሆነ ወይም ደምበኛው ሳያውቅ ከሦስተኛው ወገን ክፍያ የተቀበለ እንደሆነ አበል የማግኘት መብቱ ቀሪ ይሆናል።

ምዕራፍ ስድስት

ስለኮሚሽን ወኪሎች

አንቀጽ ፶፰. ትርጓሜ

፩/ የኮሚሽን ወኪል ማለት ራሱን ችሎ፤ የሞያ ተግባሩ አድርጎ፤ ጥቅም ለማግኘት ስለ ወካይ ሆኖ በራሱ ስም ሽቀጦችን ወይም የሚንቀሳቀሱ ዕቃዎችን ወይም እነዚህን የመሳሰሉ ማናቸውንም ንብረቶችን በስሙ የሚገዛ ወይም የሚሸጥ ወይም ስለ ወካይ ሆኖ በስሙ የመጓጓዣ ውል የሚዋዋል ሰው ወይም የንግድ ማህበር ነው።

፪/ የኮሚሽን ወኪል የሚያዋውላቸው ተዋዋይ ወገኖችና የውሎቹ ዓይነትና ግብ ግምት ውስጥ ሳይገባ ነጋዴ ይባላል።

አንቀጽ ፶፬. የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈጻሚ ስለመሆኑ

በፍትሐ ብሔር ሕግ በቁጥር ፪ሺ፪፻፴፬ እስከ ፪ሺ፪፻፶፪ የተጻፉት ድንጋጌዎች በኮሚሽን ወኪል ውል ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፳. ስለአክሲዮን ደላሎች

፩/ በአክሲዮን ገበያ የሚሠሩ ደላሎች የኮሚሽን ወኪል ናቸው።

፪/ በሌላ ሕግ በልዩ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር የአክሲዮን ደላሎች በኮሚሽን ወኪል ደንብ መሠረት ይተዳደራሉ።

ርዕስ ሦስት

ስለ ሒሳብ

ምዕራፍ አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ ፳፩. ሒሳብ መያዝ ግዴታ ስለመሆኑ

ማንኛውም የንግድ ሥራ የሚሠራ ነጋዴ ወይም የንግድ ማህበር እንደሚሠራው የንግድ ሥራ ስፋትና ዓይነት በንግድ ሥራ ልምድና ሕግ መሠረት የሚያስፈልግ የሒሳብ መዝገቦችና ሰነዶች ሊኖሩት ይገባል።

አንቀጽ ፳፪. ስለአነስተኛ ንግድ ነጋዴዎች

፩/ የአነስተኛ ንግድ ነጋዴዎች የሒሳብ መዝገብ ከመያዝ ነጻ ናቸው።

፪/ የአነስተኛ ንግድ ሥራ አሰራር እና የካፒታል መጠን በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ ፳፫. ነጋዴዎች መያዝ ስለሚገባቸው የሒሳብ መዝገቦችና ሰነዶች

ነጋዴዎች መያዝ ስለሚገባቸው የሒሳብ መዝገቦችና ሰነዶች እንዲሁም ስለ ሒሳብ መዝገብ አያያዝ ደንቦች ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ ፳፬. የንግድ ማህበሮች ልዩ ድንጋጌዎች

ስለ ንግድ ማህበሮች በዚህ ሕግ በሁለተኛው መጽሐፍ የተደነገጉት ልዩ ድንጋጌዎች የተጠበቁ ናቸው።

አንቀጽ ፳፭. የሒሳብ መዝገቦችን በዘመናዊ ቴክኖሎጂ ስለመመዝገብ

፩/ ነጋዴዎች አጠቃላይ የሒሳብ እንቅስቃሴያቸውን በዘመናዊ ቴክኖሎጂ መመዝገብ ይችላሉ።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚያዙ የሒሳብ መዝገቦች ልክ በእጅ ጽሁፍ የሚያዙ የሒሳብ መዝገቦች ወይም የማመዛዘኛ ሒሳብ

መዝገቦች ማሟላት የሚገባቸውን ወይም መያዝ ያለባቸውን ፎርማሊቲዎች ማካተት አለባቸው፡፡

፫/ በዘመናዊ ቴክኖሎጂ የተደረገ ምዝገባ ልክ በጽሁፍ እንደተያዘ ምዝገባ ተቆጥሮ በማንኛውም ጊዜ ነጋዴው እንደ ማስረጃ ሊጠቀምበት ይችላል፡፡

አንቀጽ ፳፮. የሒሳብ መዝገቦችን ጠብቆ ስለማኖር

ማንኛውንም የሒሳብ መዝገቦችና የሒሳብ ሰነዶች የመጨረሻው ጽህፈት ከተጻፈባቸው ቀን ጀምሮ ወይም ሰነዶቹ ከተጻፉበት ቀን አንስቶ ወደፊት ላሉት አስር ዓመታት ድረስ ጠብቆ ማኖር ይገባል፡፡

አንቀጽ ፳፯. ስለወጪና ገቢ ደብዳቤዎች

የገቡት ደብዳቤዎች፤ መልዕክቶች ወይም ቴሌግራሞች ዋናዎቻቸውን፤ እንዲሁም የተላኩት ደብዳቤዎች፤ መልዕክቶች ወይም ቴሌግራሞች ግልባጮቻቸው በፋይል አስገብቶ ለአስር ዓመታት ድረስ ጠብቆ ማኖር ይገባል፡፡

ምዕራፍ ሁለት
የሒሳብ መዝገቦችን ማስረጃ ስለማድረግ

አንቀጽ ፳፰ መዝገቦች ስለባለመዝገቡ ማስረጃ ስለመሆናቸው

ፍርድ ቤቱ በፍትሐ ብሔር ሕግ በቁጥር ፪ሺ፲፮ የተመለከተውን መመልከት ግዴታ ሳይኖርበት ክርክሩ የተነሳው በነጋዴዎች ወይም በንግድ ማህበራት መካከል ስለ ንግዳቸው ጉዳይ ሲሆን ስለ ሒሳብ መዝገቦች አያያዝ በዚህ ሕግ በተጻፉት ደንቦች መሠረት የተዘጋጁ መዝገቦች ከሆኑ የንግድ መዝገቦችን በባለመዝገቡ ጥቅም በማስረጃነት ሊቀበላቸው ይችላል፡፡

አንቀጽ ፳፱. መዝገቦች በባለመዝገቡ ላይ ማስረጃ ስለመሆናቸው

፩/ የንግድ መዝገቦች በባለመዝገቡ ላይ አስረጅ ይሆናሉ፡፡

፪/ በመዝገቡ ለመጠቀም የሚፈልገው ሰው እሱ ለሚለው ቃል ተቃራኒ የሚሆኑትን ቃሎች ከመዝገቡ ማስቀረት አይችልም፡፡

ርዕስ አራት **ስለንግድ መዝገብ**

ምዕራፍ አንድ **ስለንግድ መዝገብ አቋቋም**

አንቀጽ ፸. ስለ ፌደራሉ የንግድ መዝገብ

፩/ የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር አገር ዓቀፍ ተፈጻሚነት ያለው የፌደራል የንግድ መዝገብ ያቋቁማል፤ ያስተዳድራል፡፡

፪/ ሚኒስቴሩ በዚህ ሕግ መሠረት የነጋዴዎችንና የንግድ ማህበራትን ምዝገባ የማከናወን ኃላፊነት አለበት፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) የተደነገገው ቢኖርም፤ ሚኒስቴሩ የንግድ ምዝገባ ኃላፊነቱን ለሌላ የፌደራል መንግሥት ተቋም በክፍል በውክልና ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፸፩. ስለክልሎች የንግድ መዝገቦች

፩/ ክልሎች እንዲሁም የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር የራሳቸውን የንግድ መዝገብ በማቋቋም የንግድ ምዝገባ ለማከናወን ይችላሉ፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚቋቋሙት የክልሎች የንግድ መዝገቦችና አስተዳደራቸው እንዲሁም የንግድ ምዝገባ ለማከናወን ሥልጣን ያለው አካል፤ ኃላፊነትና

ተግባር ክልሎች በሚያወጡት ሕግ መሠረት ይወሰናል።

፫/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ድንጋጌ ቢኖርም የንግድ ምዝገባ የሚያከናውን ማንኛውም የክልል አካል ምዝገባውን ማከናወን ያለበት በዚህ ሕግ በርዕስ አራት ሥር የተመለከቱትን ድንጋጌዎች በጥብቅ በመከተል መሆን አለበት።

አንቀጽ ፸፪. ስለማዕከላዊ የንግድ ምዝገባ የመረጃ ቋት

፩/ የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር አገር ዓቀፍ ተፈጻሚነት ያለው ማዕከላዊ የንግድ ምዝገባ የመረጃ ቋት ያደራጃል፤ ያስተዳድራል።

፪/ የመረጃ ቋቱ በዘመናዊ የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ የተደራጀና በሚኒስቴሩ ድረ-ገጽ በኩል ለሕዝብ ክፍትና ተደራሽ መሆን አለበት።

፫/ የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር የሚከተሉትን ተጨማሪ ተግባራት ያከናውናል፦

ሀ) በየክልሉ ባሉት ልዩ ልዩ መዝገቦች የተጻፉትን የኢንዱስትሪ የተመዘገበውን ሰው የሚመለከቱ

አስረጃዎች በሙሉ መቀበልና በመረጃ ቋቁ ውስጥ መመዝገብ ወይም ማስገባት፤

ለ) በዚህ ሕግ በሁለተኛው መጽሐፍ የተነገሩትን ማህበራት የሚመለከቱ ጽሁፎች፣ ሰነዶች፣ ማስታወቂያዎች መቀበልና በመረጃ ቋቁ ውስጥ መዝግቦ ማስቀመጥ፤

ሐ) ስለ ንግድ መዝገቦች የወጡት ሕጎችና ደንቦች በትክክል መፈጸማቸውን መከታተልና ማረጋገጥ፡፡

አንቀጽ ፸፫. ስለማስታወቅ

፩/ በንግድ መዝገብ አማካኝነት የሚደረግ ማስታወቅ የሚፈፀመው ነጋዴው መዝገብ ለመያዝ ሥልጣን ባለው ኃላፊ ዘንድ ቀርቦ የሚሰጠውን መግለጫ በማስመዝገብ ነው፤ በንግድ መዝገቡ የተደረገውም ምዝገባ የጸና የሚሆነው ምዝገባው ከተደረገበት ዕለት ቀጥሎ ካለው የሥራ ቀን ጀምሮ ነው፡፡

፪/ በንግድ ማህበሮች የሚሰጡ መግለጫዎች ምዝገባን በተመለከተ የዚህ ሕግ ሁለተኛው መጽሐፍ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፸፬. ስለኃላፊነት

የንግድ ምዝገባ የሚያከናውን አካል፣ ሠራተኞቹ ከምዝገባ ጋር በተያያዘ ለሚያደርሱት ጉዳት ከሠራተኞቹ ጋር በአንድነት እና በነጠላ ተጠያቂ ይሆናል።

አንቀጽ ፸፭. የንግድ መዝገብ ለሕዝብ ክፍት ስለመሆኑ

፩/ የንግድ መዝገብ ለሕዝብ ክፍት መሆን አለበት፤ ማንኛውም ሰው የተወሰነውን ክፍያ ከፍሎ በመዝገብ የገባውን መረጃ ለማየት ወይም ግልባጭ ለመውሰድ ወይም ከመዝገቡ የተውጣጣ አጭር ቃል እንዲሰጠው ወይም የሚፈልገው ጉዳይ ያልተመዘገበ ከሆነም አለመመዝገቡን የሚያረጋግጥ ማስረጃ እንዲሰጠው ሥልጣን ያለውን መዝጋቢ መጠየቅ ይችላል።

፪/ መዝጋቢው የተጠየቀውን አገልግሎት የመስጠት ግዴታ አለበት።

አንቀጽ ፸፮. በነጋዴው ወረቀቶች ላይ መግባት

ስለሚያስፈልጉ ነገሮች

ማናቸውም በንግድ መዝገብ የተመዘገቡ ነጋዴዎች ሁሉ በሚሠሩባቸው ወረቀቶች ላይ ሁሉ የተመዘገቡበትን ቦታ እና የምዝገባ ቁጥራቸውን መግለጽ አለባቸው።

አንቀጽ ፸፯. የምዝገባ መረጃዎችንና ሰነዶችን ለማዕከላዊ

የንግድ ምዝገባ ቋት ስለ ማስተላለፍ

በዚህ ሕግ መሠረት የንግድ ምዝገባ ያከናወነ ማንኛውም የፌዴራል ወይም የክልል ተቋም እያንዳንዱን የመዘገበውን ነጋዴ ወይም የንግድ ማህበር የሚመለከቱ መረጃዎችንና ሰነዶችን ምዝገባውን እንዳከናወነ ወዲያውኑ ለንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ያስተላልፋል፤ ሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱም መረጃዎቹን በማዕከላዊ የንግድ ምዝገባ የመረጃ ቋት ውስጥ ወዲያውኑ ያስገባል፡፡

ምዕራፍ ሁለት

በንግድ መዝገብ ስለሚገቡ ጉዳዮች

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ ፸፰. በመዝገቡ ስለሚገቡ ጉዳዮች

ማንኛውም ዋና ወይም ተጨማሪ ወይም ማሟያ ሆነው የሚመዘገቡ፤ እንዲሁም የተደረጉ ለውጦች ወይም የተሰረዙ ጉዳዮች ሁሉ በንግድ መዝገብ መግባት አለባቸው፡፡

አንቀጽ ፸፱. በመዝገብ የማስገባቱ ሥነ ሥርዓት

፩/ በመዝገብ ማስገባት የሚቻለው ለመመዝገብ የሚያመለክተው ሰው በጽሁፍ መግለጫውን ባቀረበ ጊዜ ነው።

፪/ በመዝገብ የማስገባቱ ተግባርም ሆነ የጽሁፍ መግለጫው ለንግድ ምዝገባ ዓላማ ተብሎ በተለየ ሁኔታ የተዘጋጀና መዝጋቢው አካል በሚያስተዳደረው ድረ-ገጽ በመረጃ መረብ አማካኝነትም ሊከናወን ይችላል።

፫/ ከመዝገቡ ውስጥ የሚሰረዝ ነገር ሲኖር በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፻፮ በተመለከተው ባለሥልጣን ሲታዘዝ ሊሰረዝ ይችላል።

አንቀጽ ፹. የመግለጫውን ቃል ትክክለኛነት ስለመቆጣጠር

፩/ ለመመዝገብ የሚያመለክተው ሰው የሚያቀርበውን የማመልከቻ ቃል ትክክለኛነት መዝጋቢው ማጣራት አለበት፤ አንድ ሰው በነጋዴነት ለመመዝገብ ካመለከተ አመልካቹ ምዝገባ የተጠየቀበትን የንግድ ሥራ ለመሥራት የሚያስችለውን ሕጋዊ

መመዘኛዎች ሁሉ ያሟላ መሆኑን መዝጋቢው ማረጋገጥ አለበት፡፡

፪/ መዝጋቢው በሕግ የታዘዙት ነገሮች ሁሉ በመግለጫው ውስጥ መጻፋቸውን እንዲሁም ለመግለጫው በደጋፊነት የቀረቡለት የጽሁፍ ማስረጃዎች ከመግለጫው ቃል ጋር የሚጣጣሙ መሆኑን ማጣራት አለበት፡፡

፫/ መዝጋቢው አስፈላጊ ሆኖ ካገኘው ሌሎች ተጨማሪ ሰነዶችና መረጃዎች እንዲቀርቡለት አመልካቹን ሊጠይቅ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፹፩. በመዝጋቢው አካልና በአመልካቹ መካከል ስለሚነሳ ክርክር

በመዝጋቢው አካልና ለምዝገባ ባመለከተው ሰው መካከል የሚነሳው ማንኛውም ክርክር ሥልጣን ባለው ፍርድ ቤት ይወሰናል፡፡

ክፍል ሁለት **ስለምዝገባ**

አንቀጽ ፹፪. በንግድ መዝገብ መመዝገብ ግዴታ ስለመሆኑ

፩/ በሌላ ሕግ በንግድ መዝገብ እንደሚገቡ የተደነገጉት ሌሎች ሰዎች ወይም ድርጅቶች መመዝገባቸው እንደተጠበቀ ሆኖ በኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ የንግድ ሥራ የሚሠራ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ወይም የውጭ አገር ዜጋ ወይም የንግድ ማህበር መመዝገብ አለበት፡፡

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ በተለይ በሚከተሉት ሰዎች ላይ ይፈጸማል፡-

ሀ) በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፭ መሠረት ነጋዴ በሆነ በማንኛውም ኢትዮጵያዊ ወይም የውጭ አገር ሰው፤

ለ) በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፱ በተመለከተው የንግድ ማህበር፤

ሐ) በማንኛውም የንግድ ሥራ በሚሠሩ የውጭ አገር የንግድ ድርጅቶችና በማንኛውም የውጭ አገር መንግሥት የንግድ እንደራሴዎችና ወኪሎች ወይም የመንግሥት ማህበራት ወይም ድርጅቶች ላይ፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) (ሐ) በተመለከቱት ድርጅቶች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ልዩ ሕግ ይወጣል።

አንቀጽ ፹፫. በንግድ መዝገብ ለመመዝገብ ማመልከቻ

ማቅረብ ግዴታ ስለመሆኑ

፩/ አንድ ሰው በራሱ ወይም በወኪሉ አማካይነት በነጋዴነት ለመመዝገብ ማመልከቻ ካላቀረበ በስተቀር በነጋዴነት ሊመዘገብ አይችልም።

፪/ ነጋዴው የንግድ ሥራውን ከመጀመሩ በፊት ማመልከቻውን ማቅረብና መመዝገብ አለበት።

፫/ ማመልከቻው በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፸፱ ንዑስ አንቀጽ (፪) በተደነገገው መሠረት መዘጋጠሙ አካል በሚያስተዳደረውና በሚቆጣጠረው ድረ-ገጽ ላይ በመረጃ መረብ አማካይነት ሊቀርብ ይችላል።

አንቀጽ ፹፬. ቀድሞ የተመዘገበውን ነጋዴ ስለመሰረዝ

፩/ አንድ የንግድ መደብር ከተሸጠ ወይም ከተከራየ የቀድሞ ነጋዴ ምዝገባ እስካልተሰረዘ ድረስ ገዥው ወይም ተከራዩ ሊመዘገብ አይችልም።

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም የንግድ መደብሩን የሸጠው ወይም ያከራየው ነጋዴ ከአንድ በላይ የንግድ መደብሮች ያሉት ከሆነ እና የሸጠው ወይም ያከራየው የተወሰኑትን የንግድ መደብሮች ብቻ ከሆነ ነጋዴው ከንግድ መዝገብ አይሰረዝም፤ በንግድ መዝገብ ውስጥ ስለተሸጠው ወይም ስለተከራየው መደብር የገባው መረጃ ብቻ ይሰረዛል፡፡

አንቀጽ ፹፭. ስለመመዝገቢያ ስፍራ

፩/ ማንኛውም ነጋዴ ወይም የንግድ ማህበር በንግድ መዝገብ የሚመዘገበው የንግድ ሥራው ዋና መሥሪያ ቤት ባለበት ስፍራ ሥልጣን በተሰጠው መዝጋቢ አካል ነው፤ የንግድ ሥራውን ዋና መሥሪያ ቤት አድራሻ የመምረጥ መብት የነጋዴው ነው፡፡

፪/ በሕግ በተለየ ሁኔታ ካልተወሰነ በስተቀር የንግድ ሥራው ዋና መሥሪያ ቤት በውጭ አገር የሆነ ነጋዴ ወይም የንግድ ማህበር የንግዱ ቅርንጫፍ

ወይም ወኪል መሥሪያ ቤት ባለበት ስፍራ ሥልጣን በተሰጠው መዝጋቢ አካል ይመዘገባል።

አንቀጽ ፹፮. ተደራራቢ ዋና ምዝገባ የተከለከለ ስለመሆኑ

፩/ ማንኛውም ነጋዴ ወይም የንግድ ማህበር በተለያዩ ክልሎች የተለያዩ የንግድ ሥራዎችን የሚሠራ እንኳን ቢሆን በዋናነት በንግድ መዝገብ መመዝገብ የሚችለው በአንድ ስፍራ ብቻ ነው፤ በአንድ መዝገብ ውስጥም ከአንድ የበለጠ የምዝገባ ቁጥር ሊሰጠው አይችልም።

፪/ ነጋዴው በዋናነት ከተመዘገበበት ቦታ በተጨማሪ በተለያዩ ክልሎች የሚነግድ ከሆነ ወይም ቅርንጫፎች ወይም ወኪል መሥሪያ ቤቶች ካሉት መጀመሪያ የተመዘገበበት ዋናው መዝገብ እየተጠቀሰ በአጭር ቃል በየክልሎቹ መመዝገብ አለበት።

አንቀጽ ፹፯. ነጋዴው በመጀመሪያ በዋና መዝገብ ሲገባ

ማጻፍ ስለሚገባው ነገር

አንድ ነጋዴ መጀመሪያ ዋና ምዝገባ ለማድረግ ማመልከቻ ሲያቀርብ ከዚህ የሚከተሉትን መግለጽ አለበት፡-

፩/ የነጋዴው ሙሉ ስም ከነአያት፤ ካለው የቤተ ዘመድ ስም ጨምሮ፤

፪/ የተወለደበትን ቀንና ቦታ፤

፫/ ዜግነቱን፤

፬/ የግል አድራሻውን፤

፭/ አካለ መጠን ያላደረሰ በሆነ ጊዜ የንግድ ሥራ እንዲሠራ ሞግዚቱ የፈቀደበትን ቀን፤

፮/ ያገባ ከሆነ ጋብቻው የተፈጸመበትን ቀንና ቦታ እንዲሁም የጋብቻ ውል መኖር አለመኖሩን፤ የጋብቻ ውል ካለ ውሉ የተቀመጠበትን ቦታ ወይም በእጁ የሚገኘውን ሰው ስም፤

፯/ የንግዱን ዓላማ፤

፰/ ንግዱን ያቋቋመው ወይም የገዛው ወይም የተከራየው እርሱ መሆኑን ፤ ኪራይ ከሆነ አከራዩን ስምና ሌሎች ለምዝገባ የሚያስፈልጉ መረጃዎችን፤

፱/ የንግዱን ስም፤

፲/ የንግዱን ምልክት (ካለው)፤

፲፩/ የንግዱ መደብር የሚገኝበትን አድራሻ፤

፲፪/ ነጋዴው በተመዘገበበት ሥፍራ ወይም በሌላ ቦታ ሌሎች የንግድ መደብሮች፤ ቅርንጫፎች ወይም

ውክልናዎች ያሉት እንደሆነ የሚገኙበትን
አድራሻ፤

፲፫/ የቅርንጫፎች ሥራ አስኪያጆች ያሉ እንደሆነ
ሥልጣናቸው ቅርንጫፉን በማስተዳደር ብቻ
የተወሰነ መሆን አለመሆኑን፤

፲፬/ ያለው እንደሆነ ለመነገድ የንግድ ፈቃድ
የተሰጠበትን ቀን፡፡

አንቀጽ ፹፰. የሚመዘገበው በአጭር ቃል በሆነ ጊዜ

ሊጻፍ የሚገባው ነገር

በአጭር ቃል ለመመዝገብ ማመልከቻ የሚያቀርብ
ነጋዴ ከዚህ የሚከተሉትን መግለጽ አለበት፡-

፩/ የነጋዴው ሙሉ ስም ከነአያት፤ ካለው የቤተ ዘመድ
ስሙን

፪/ ዜግነቱን፤

፫/ የግል አድራሻውን፤

፬/ የንግዱን መደብር፤ የቅርንጫፉን ወይም የወኪሉን
ስም፤

፭/ የንግድ መደብሩ፤ ቅርንጫፉ፤ ወይም ወኪሉ
የሚገኝበትን አድራሻ፤

፮/ የንግዱን ዓላማ፤

- ፯/ የሥራ አስኪያጁን ስምና ሥልጣኑ ቅርንጫፉን በማስተዳደር ብቻ የተወሰነ መሆኑን አለመሆኑን፤
- ፰/ የንግድ ፈቃድ የተሰጠበትን ቀን፣ ቢኖር፤
- ፱/ በዋናነት የተመዘገበበትን ቦታና የምዝገባ ቁጥሩን፡፡

አንቀጽ ፹፱. የንግድ ማህበራት

በዚህ ሕግ በሁለተኛው መጽሐፍ የተመለከቱት አግባብነት ያላቸው ድንጋጌዎች በንግድ ማህበራት ምዝገባ ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

ክፍል ሦስት

በመዝገብ የገባን መረጃ ስለመለወጥ ወይም ተጨማሪ መረጃ

በመዝገብ ውስጥ ስለማካተት

አንቀጽ ፯. የተመዘገበውን ስለመለወጥ

- ፩/ ማንኛውም የተመዘገበ ሰው በመዝገብ ውስጥ የገባን መረጃ የሚለውጥ አንድ ሁኔታ ወይም አድራጎት ሲከሰት ሁኔታው ከተከሰተበት ቀን አንስቶ በስልሳ ተከታታይ ቀናት ውስጥ ከመዝገቡ የገባው መረጃ እንዲለወጥ ማመልከት አለበት፡፡

፪/ በንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚቀርበውን ማመልከቻ ማንኛውም በሕግ ያገባኛል የሚል ሰው ማቅረብ ይችላል።

፫/ በተለይም ሥራ አስኪያጁ ሲሻር የተመዘገበው እንዲለወጥ መደረግ አለበት።

አንቀጽ ፺፩. ስለሰዎች በተጨማሪ ስለማስመዝገብ

፩/ የተፈጥሮ ሰው የሆነ ነጋዴ ከዚህ የሚከተሉት በተጨማሪ እንዲመዘገቡለት መጠየቅ ይችላል፡-

- ሀ) ጋብቻውን፣ ጋብቻው የተፈጸመበትን ቦታና ቀን እንዲሁም ፤ የተፈራረሙት የጋብቻ ውል ካለ የተፈራረሙበትን ቀንና ቦታ ወይም ያለ እንደሆነ ውሉ የተቀመጠበትን ቦታ ወይም ሰው ስም፤
- ለ) ፍርድ ቤት ጋብቻው እንዲፈርስ የወሰነ እንደሆነ ውሳኔውን፤
- ሐ) ነጋዴው ችሎታ የሌለው ነው ተብሎ በፍርድ የተከለከለ መሆኑን ፍርድ ቤት የወሰነበት፤
- መ) ሚስት ወይም ባል ተቃውመው እንደሆነ ስለ ንግዱ ሥራ ያቀረቡትን መቃወሚያ፤

- ሠ) በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፲፯ መሠረት መቃወሚያ የተነሳበትን (ቀሪ የሆነበትን)፤
- ረ) አዲስ ሥራ አስኪያጅ መሾሙን፡፡

፪/ በንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚቀርበውን ማመልከቻ ማንኛውም በሕግ ያገባኛል የሚል ሰው ማመልከት ይችላል፡፡

አንቀጽ ፯፪. ስለንግድ ማህበራት በተጨማሪ ስለሚመዘገቡ ጉዳዮች

የንግድ ማህበራት ምዝገባ በተመለከተ በዚህ ሕግ ሁለተኛው መጽሐፍ አግባብ ባላቸው ድንጋጌዎች የተመለከቱት ተጨማሪ ነገሮች መመዝገብ አለባቸው፡፡

አንቀጽ ፯፫. ስለመክሰር የሚሰጥ ፍርድ

በዚህ ሕግ ሦስተኛ መጽሀፍ መሠረት የሚከፈት የመልሶ ማደራጀት ሥነ-ሥርዓት፣ የመክሰር ሥነ-ሥርዓት፣ ቀላል የመክሰር ሥነ-ሥርዓት ወይም ከዕዳ

ነፃ የመደረግ ሥነ-ሥርዓት ውሳኔዎች በተጨማሪነት ማስመዝገብ ይገባል።

ክፍል አራት

ከመዝገብ ስለመሰረዝ

አንቀጽ ፺፬. መነገድን ስለመተው

፩/ ማንኛውም ነጋዴ የንግድ ሥራውን በማንኛውም ምክንያት የተወ ወይም የንግድ መደብሩን ያከራየ እንደሆነ የንግድ ሥራውን ከተወበት ወይም መደብሩን ካከራየበት ጊዜ አንስቶ በስልሳ ተከታታይ ቀናት ውስጥ ከመዝገብ እንዲሰረዝ ማመልከት አለበት።

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም የንግድ መደብሩን የተወደ ወይም ያከራየው ነጋዴ ከአንድ በላይ የንግድ መደብሮች ያሉት ከሆነ እና የተወደ ወይም ያከራየው የተወሰኑትን የንግድ መደብሮች ብቻ ከሆነ ነጋዴው የተወደው ወይም ያከራየውን መደብር በተመለከተ

አስፈላጊው ማስተካከያ በንግድ መዝገብ ውስጥ እንዲገባ ማመልከት አለበት፡፡

አንቀጽ ፺፭. የነጋዴው መሞት

፩/ ነጋዴው በሞተ በስልሳ ተከታታይ ቀናት ውስጥ ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ካልሆነ በስተቀር የሚች ሚስት ወይም ባል ወይም የሚች ወራሾች ምዝገባው እንዲሰረዝላቸው ማመልከት አለባቸው፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተጠቀሱት ባለሙብቶች በጋራ ባለቤትነት ንግዱን ማካሄድ የሚቀጥሉ ከሆነ በመረጡት የንግድ ማህበር መልክ አዲስ ምዝገባ እንዲደረግላቸው ማመልከት አለባቸው፡፡

አንቀጽ ፺፮. ምዝገባን በትዕዛዝ ስለማሰረዝ

፩/ መዝጋቢው መሥሪያ ቤት ነጋዴው የንግድ ሥራውን ማቆሙን ወይም የተመዘገበውን ንግድ ለማካሄድ ችሎታ የለውም ተብሎ የተወሰነበት መሆኑን ባወቀ ጊዜ ወይም በሌላ ሕግ ለምዝገባ መሰረዝ በቂ ምክንያት ናቸው ተብለው የተደነገጉት የተሟሉ እንደሆነ በራሱ ተነሳሽነት ምዝገባውን መሰረዝ አለበት፡፡

፪/ የንግድ ማህበር እንዲፈርስ ተወስኖበት የማጣራት ሥራ ሳይገባደድ ለአስተዳደራዊ ቅጣት ምዝገባው

በጊዜያዊነት እንደሚሰረዝ የሚደነግግ ማናቸውም ሕግ አይጸናም፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የተሰጠውን ውሳኔ ራሱ ነጋዴው እና ሌሎች ጉዳዩ የሚመለከታቸው አካላት እንዲያውቁት መደረግ አለበት፡፡

ምዕራፍ ሦስት

ስለቅጣት

ክፍል አንድ

ስለወንጀል ቅጣት

አንቀጽ ፺፯. ሳይመዘገቡ ስለመቅረት

በዚህ ሕግ መሠረት መመዝገብ እያለበት ሳይመዘገብ የቀረ ወይም መመዝገብ ያለበትን ነገር ያላስመዘገበ ማንኛውም ሰው ጥፋተኛ መሆኑ ከተረጋገጠ አግባብነት ባለው የወንጀል ሕግ ተጠያቂ ይሆናል፡፡

አንቀጽ ፺፰. ሆነ ብሎ ትክክለኛ ያልሆነ መግለጫ

መስጠት

ስለሚመዘገበው ጉዳይ ሆነ ብሎ ትክክለኛ ያልሆነ መግለጫ የሰጠ ማንኛውም ሰው ጥፋተኛ ሆኖ ከተገኘ አግባብነት ባለው የወንጀል ሕግ ተጠያቂ ይሆናል፡፡

ክፍል ሁለት**ፍትሐ ብሔራዊ ማስገደጃ ወይም ቅጣት****አንቀጽ ፺፱. በመዝገብ መግባት ስለሚያስከትለው ውጤት**

፩/ ተቃራኒ ማስረጃ ካልቀረበበት በስተቀር ማንኛውም በመዝገብ የገባ ሰው ወይም የንግድ ማህበር ነጋዴ ነው ተብሎ ይገመታል።

፪/ ማንኛውም የተመዘገበ ሰው ወይም የንግድ ማህበር ነጋዴ ላለመሆኑ ማስረጃ ማቅረብ አይፈቀድለትም፤ ነጋዴነት የሚያስከትለውንም ኃላፊነት ሁሉ ይቀበላል።

አንቀጽ ፩፻. በመዝገብ ሳይገቡ መቅረት ስለሚሰጠው ውጤት

፩/ ማንኛውም ነጋዴ የሆነ ሰው በዚህ ሕግ መሠረት መመዝገብ የሚገባው ሆኖ ሳይመዘገብ የቀረ እንደሆነ እንደ ነጋዴ ተቆጥሮ ኃላፊ ይሆናል።

፪/ አግባብ ያላቸው የዚህ ሕግ ሁለተኛ መጽሐፍ ድንጋጌዎች በንግድ ማህበራት ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፩፻፩. ምዝገባን ያለማሰረዝ የሚያስከትለው ውጤት

የንግዱን መደብር ያስተላለፈ ወይም ያከራየ ነጋዴ ምዝገባውን ከማስረዘብ በፊት ከመደብሩ ጋር በተያያዘ መደብሩ በተላለፈለት ሰው ወይም መደብሩን በተከራየው ሰው ላይ ለሚደርስ ዕዳ ከዚህ ሰው ጋር በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ይሆናል።

አንቀጽ ፩፻፪. በመዝገብ የገባ ጉዳይ ስለሚያስከትለው ውጤት

፩/ ማንኛውም ሰው በንግድ መዝገብ እንዲገባ ያደረገው ጉዳይ ትክክል ባይሆንም የተመዘገበውን ቃል መሠረት አድርገው በሰሩ ሰዎች ላይ የተፈጠረውን ስህተት መቃወሚያ አድርጎ እንዲያቀርብ አይፈቀድለትም።

፪/ ሦስተኛ ወገኖች በንግድ መዝገብ በትክክል የገባውን ጉዳይ አላወቅንም ነበር ብለው ማስረጃ ማቅረብ አይፈቀድላቸውም።

አንቀጽ ፩፻፫. ነጋዴ የሆነውን ሰው የሚመለከቱ ጉዳዮች ሦስተኛ ወገኖችን መቃወሚያ ስላለመሆናቸው

ከዚህ ቀጥሎ ያሉት ነጋዴ የሆነውን ሰው የሚመለከቱ ጉዳዮች በንግድ መዝገብ ያልተመዘገቡ እስከሆነ ድረስ ቅን ልቦና ባላቸው ወገኖች ላይ መቃወሚያ ሆነው ሊቀርቡ አይችሉም፡-

- ፩/ የነጋዴው አካለ መጠን ያለመድረስ፤
 ፪/ የነጋዴው ማግባት፤
 ፫/ የነጋዴው የጋብቻ ውል፤
 ፬/ የነጋዴው ጋብቻ መፍረስ፤
 ፭/ የነጋዴው ችሎታ ማጣት፤
 ፮/ በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፲፭ መሠረት የቀረበ መቃወሚያ፤
 ፯/ የሥራ አስኪያጁ ሥልጣን አንድ ቅርንጫፍ ወይም ወኪል ጽሕፈት ቤት በማስተዳደር ብቻ የተወሰነ መሆኑ፤
 ፰/ የሥራ አስኪያጁ መሻር ወይም ከሥራ መሰናበት፡፡

አንቀጽ ፩፻፬. የንግድ ማህበራትን የሚመለከት ጉዳዮች

ሦስተኛ ወገኖችን መቃወሚያ ስላለመሆናቸው

በንግድ መዝገብ ውስጥ ከገባው ቃል ውስጥ ያለ ካልሆነ በስተቀር የንግድ ማህበራትን የሚመለከቱ የሦስተኛ ወገኖችን መብት መቃወሚያ ለመሆን የማይችሉት ጉዳዮች በዚህ ሕግ በሁለተኛው መጽሐፍ ውስጥ ተደንግገዋል፡፡

አንቀጽ ፩፻፭. በደንብ ስለሚወሰኑ ጉዳዮች

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፸፩(፪) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ ርዕስ የተካተቱትን ድንጋጌዎች ለማስፈጸም የሚንስትሮች ምክር ቤት ደንብ ሊያወጣ ይችላል፡፡

ርዕስ አምስት
ስለንግድ መደብር
ምዕራፍ አንድ
ጠቅላላ ድንጋጌ

አንቀጽ ፩፻፮. ትርጓሜ

የንግድ መደብር ማለት ግዙፍነት የሌለው ተንቀሳቃሽ ንብረት ሆኖ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭ የተጠቀሱትን የንግድ ሥራዎች ለማካሄድ የተሰበሰቡና የተደራጁ የሚንቀሳቀሱ ንብረቶችን ሁሉ ያካትታል።

አንቀጽ ፩፻፮. ነጋዴዎችና የንግድ መደብር

፩/ ማንኛውም ነጋዴ አንድ የንግድ መደብር ሥራን ያካሂዳል።

፪/ ነጋዴ የተለያዩ የንግድ ሥራዎችን ለመሥራት በርካታ የንግድ መደብሮችን ሊያንቀሳቅስ ይችላል።

፫/ ነጋዴ የንግድ ሥራውን የሚያካሂደው በንግድ መደብር ባለቤትነት፣ በአላባ ተጠቃሚነት ወይም በተከራይነት ሊሆን ይችላል፤ እንደ ነጋዴ የሚቆጠረው በንግድ መደብሩ የሚነግድ ሰው

ብቻ ነው፤ መደብሩ የተከራየ እንደሆነ ባለቤቱ ወይም አከራዩ ነጋዴ ሊባል አይችልም፡፡

አንቀጽ ፩፻፰. ስለ ዋና የንግድ መደብርና ቅርንጫፎች ወይም ወኪል ጽሕፈት ቤቶች

፩/ አንድ የንግድ መደብር በአንድ ዋና የንግድ መሥሪያ ቤት የተወሰነ ለመሆን ይችላል፡፡ እንዲሁም የዋናው መሥሪያ ቤቱ አካል እንደሆነ የሚቆጠሩ የቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶች ወይም የወኪል ጽሕፈት ቤቶች ሊኖሩት ይችላሉ፡፡

፪/ የንግድ መደብሩ ዋና መሥሪያ ቤት ሳይሸጥ ወይም ሳይከራይ አንድ ቅርንጫፍ ወይም ወኪል ጽሕፈት ቤት የተሸጠ ወይም የተከራየ እንደሆነ እንደ ንግድ መደብር ሽያጭ ወይም ኪራይ ይቆጠራል፡፡

ምዕራፍ ሁለት

የንግድ መደብር የተቋቋመባቸው ነገሮች

ክፍል አንድ

በንግድ መደብር ውስጥ ስለሚገኙ ነገሮች

አንቀጽ ፩፻፱. ስለ መልካም ስምና ግዙፍነት ስለሌላቸው ነገሮች

፩/ የንግድ መደብር በዋነኝነት የንግዱን መልካም ስም ይይዛል።

፪/ የንግድ መደብር ሌሎች ግዙፍነት የሌላቸው ነገሮችን በተለይም፦

ሀ) የንግድ ስም፤

ለ) የንግድ ምልክትና ሌላ የንግድ ሥራ የሚካሄድበት ልዩ መገለጫ፤

ሐ) የንግዱ ሥራ የሚከናወንበትን ቦታ የመከራየት መብት፤

መ) የአዕምሮአዊ ንብረቶች፤

ሠ) ከነጋዴው ጋር ሳይሆን ከንግድ መደብሩ ጋር የተያያዙ ሌሎች ልዩ መብቶች፤ ሊያካትት ይችላል።

አንቀጽ ፩፻፲. ግዙፍነት ስላላቸው ነገሮች

የንግድ መደብር ግዙፍነት ያላቸው እንደ መሣሪያዎች፣ ወይም ዕቃዎችና ሸቀጣ ሸቀጦች የመሳሰሉ ነገሮች ሊያካትት ይችላል።

አንቀጽ ፩፻፲፩. ገንዘብ የመጠየቅ መብቶችና ዕዳዎች

፩/ የንግድ መደብር የንግድ ሥራ የሚከናወንበትን ቦታ ከመከራየት መብት በስተቀር የነጋዴውን ገንዘብ የመጠየቅ መብትና ዕዳን አይጨምርም ።

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም አግባብ ባለው ሕግ የንግድ መደብር ሲተላለፍ ስለሚጠበቁበት የሠራተኞች መብቶች፣ ስለሠራተኞች ውሎች ቀጣይነት እንዲሁም የመድን ዋስትና ያለው ንብረት የተላለፈለት ሰው የሚኖረው መብት በተመለከተ የተደነገጉት ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ናቸው።

ክፍል ሁለት

ስለመልካም ስምና ጥበቃው

አንቀጽ ፩፻፲፪. ትርጓሜ

መልካም ስም ማለት ከንግድ መደብር ሥራ አካሄድ የተፈጠረ ዋጋ ሲሆን፤ ይህም ዋጋ ከነጋዴው ዕቃ ወይም ሸቀጥ ወይም አገልግሎት ከሚፈልጉት ሦስተኛ ወገኖች ጋር በሚደረገው ግንኙነት ሁሉ የተገኘ ነው።

አንቀጽ ፩፻፲፫. መልካም ስምን ስለመጠበቅ

የነጋዴው መልካም ስም ተገቢ ያልሆነ የውድድር ሥራ እንዳይሠራ የማይገባ ውድድርን ለማስቀረት በተለይ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፱፣ ፴፱፣ ፶፫፣ ፩፻፲፭፣ ፩፻፴፣ ፩፻፴፩፣ ፩፻፳፯፣ ፩፻፳፯ የውድድር ሥራ የተከለከለ በሚያደርጉት ድንጋጌዎች እና ስምምነቶች መሠረት ይጠበቃል።

አንቀጽ ፩፻፲፬. ተገቢ ያልሆነ የንግድ ውድድር ሥራ

፩/ ነጋዴው በውድድር ሥራ ጥፋት ፈጽሞ በተገኘ ማናቸውም ሰው ላይ በፍትሐ ብሔር ሕግ ከውል ውጭ ስለሚኖር ኃላፊነት በሚደነግገው አንቀጽ ፪ሺ፶፯ መሠረት ኪሣራ ለማግኘት ክስ መመሥረት ይችላል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ስለማይገባ የንግድ ውድድር ሥራና ስለሚያስከትለው ውጤት ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ ፩፻፲፭. ስለንግድ ስም፣ ንግድ ምልክት እና አዕምሮአዊ ንብረቶች

የንግድ ስምንና የንግድ ምልክትን እንዲሁም የአዕምሮአዊ ንብረቶች አስተዳደርን በተመለከተ አግባብነት ያላቸው የፍትሐ ብሔር ሕግ እና የልዩ ሕጎች ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ክፍል ሦስት

ስለንግድ ቦታ ኪራይ ውል መብት

አንቀጽ ፩፻፲፮. የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈጻሚ ስለመሆኑ

በዚህ ክፍል የተደነገጉት እንደተጠበቁ ሆነው የማይንቀሳቀስ ንብረት ኪራይ ውሎችን የሚመለከቱ የፍትሐ ብሔር ሕግ ድንጋጌዎች በንግድ ቦታ ኪራይ ውል መብት ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፩፻፲፯. የንግዱ ዓይነት

በንግድ ቦታ ኪራይ ውል ውስጥ ተከራዩ የሚሰራው የንግድ ዓይነት ተጠቅሶ እንደሆነ ተከራዩ በዚህ ቦታ ሌላ ዓይነት ንግድ ሊያከናውን አይችልም፤ ሌላ ዓይነት ንግድ ሲያከናውን ቢገኝ ውሉ ሊሰረዝ ይችላል።

አንቀጽ ፩፻፲፰. አከራዩ ተመሳሳይ ንግድ ሥራ እንዳይሰራ
ስለመከላከል

፩/ ለንግድ አገልግሎት የሚውል ቦታ ባለቤት ንግዱ የሚከናወንበትን ቦታ በውል ካከራየ በኋላ በዚሁ ቦታ ላይ ተከራዩ ከሚያካሂደው ንግድ ጋር የሚመሳሰል ሥራ መሥራት አይችልም፡፡

፪/ አከራዩ በንዑስ አንቀፅ (፩) የተከለከለውን ቢተላለፍ ካሣ ከፍሎ የንግድ መደብሩም እንዲዘጋ ይደረጋል፡፡

አንቀጽ ፩፻፲፱. የኪራይ ውል ለሌላ ማስተላለፍን ወይም
የተከራየውን ለሌላ ማከራየትን ስለሚከለክሉ
የውል ቃሎች

፩/ በፍትሐ ብሔር ሕጉ ቁጥር ፪ሺ፱፻፶፱ የተደነገገው ቢኖርም እንኳን ተከራዩ የንግድ መደብሩን ለገዛው ሰው ንግዱ የሚከናወንበት ቦታ የሚመለከተውን የኪራይ ውል አያስተላልፍም ወይም የተከራይ ተከራይ አድርጎ አያከራይም ወይም የኪራዩን ውል ለማስተላለፍ ወይም የተከራይ ተከራይ አድርጎ ለማከራየት የባለቤቱ ፈቃድ ያስፈልጋል የሚሉ የውል ቃሎች ሁሉ ዋጋ አይኖራቸውም፡፡

፪/ በዚህ ሕግ መፅሐፍ ሦስት ሥነ ሥርዓቶች መሠረት ለተከራዩ ባለዕዳ የተሾሙ የመልሶ ማደራጃ ኃላፊው ወይም ለከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ የታወቁላቸውን ሥልጣን የሚነፍጉ ወይም የሚገድቡ የውል ቃሎች ዋጋ አይኖራቸውም፡፡

አንቀጽ ፩፻፳. የኪራይ ውልን ስለማቋረጥ

፩/ የንግድ መደብር ለዕዳ ዋስትና ተሰጥቶ እንደሆነ አከራዩ በስምምነት ወይም በኪራይ ውሉ መሠረት ውሉን ለማቋረጥ የሚያስችለውን ድንጋጌ በመጠቀም ውሉን ለማቋረጥ ሀሳብ ያለው ሲሆን ይህን የንግድ መደብሩን መያዣ አድርገው ገንዘብ ባበደሩ ሰዎች ውሉ ከሚቋረጥበት ቀን በያንስ ከሰላሳ ተከታታይ ቀናት በፊት በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ማስታወቂያ ካልወጣ በስተቀር የንግድ መደብሩን መያዣ አድርገው ገንዘብ ባበደሩት ሰዎች ላይ የውሉ መቋረጥ መቃወሚያ አይሆንም፡፡

አንቀጽ ፩፻፳፩. የመፅሐፍ ሦስት ሥነ ሥርዓቶች

ስለተከፈቱበት ተከራይ

፩/ የመፅሐፍ ሦስት ሥነ ሥርዓቶች የተከፈተበት ተከራይ የሥነ ሥርዓቶቹ መከፈት በራሱ የኪራይ ውሉን ያቋርጣል የሚል ስምምነት አይፀናም፡፡

፪/ የመፅሐፍ ሦስት ሥነ ሥርዓቶች በተከራይ ላይ የተከፈቱ እንደሆነ የመልሶ ማደራጀት ኃላፊው ወይም የከሰረው ተከራይ ንብረት ጠባቂ በመፅሐፍ ሦስት በተደነገጉት መብቶቻቸው ሊጠቀሙ ይችላሉ፡፡

ምዕራፍ ሦስት

ስለንግድ መደብር ሽያጭ

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ ፩፻፳፪. የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈጻሚ ስለመሆኑ

የዚህ ምዕራፍ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው በፍትሐ ብሔር ሕግ ቁጥር ፪ሺ፪፻፷፯-፪ሺ፫፻፷፯

የተመለከቱት ድንጋጌዎች በንግድ መደብር ሽያጭ ላይ ተፈጻሚዎች ይሆናሉ።

አንቀጽ ፩፻፳፫. የተፈጻሚነት ወሰን

፩/ የንግድ መደብር ሽያጭን የሚመለከቱ የዚህ ምዕራፍ ድንጋጌዎች፡-

ሀ) በንግድ መደብር ላይ በሚደረግ ማናቸውም ዓይነት ሽያጭ ወይም ማስተላለፍ፤ ሌላ ነገር በማስመሰል የተደረገም ቢሆን፤

ለ) የጋራ ባለሀብቶቹ ባቀረቡት ጥያቄ በሚደረግ የሐራጅ ሽያጭ፤

ሐ) ካሳን ጨምሮ በሚደረግ ማናቸውም ክፍፍል፤

እንዲሁም ሽያጩ ወይም የመብት ማስተላለፉ ወይም ክፍፍሉ የንግድ መደብሩን ወይም መልካም ስሙን የሚመለከት ሲሆን፤ ወይም ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቱን ወይም ወኪል ጽሕፈት ቤቱን የሚመለከት ሆኖ ነገር ግን ዋናውን የንግድ መደብር ወይም የቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቱን ወይም የወኪል ጽሕፈት ቤቱን

መልካም ስም ሳይጨምር በሚደረግ ሽያጭ ወይም ማስተላለፍ ወይም ክፍፍል፤ ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

፪/ የዚህ ምዕራፍ ድንጋጌዎች ሽያጩ የንግድ መደብርን ወይም የንግድ መደብር መልካም ስምን የሚመለከት ካልሆነ ወይም በማድበስበስ ወይም በመደበቅ ይህን የሚያደርግ ካልሆነ በስተቀር የንግድ መደብርን የተለያዩ አካላት ነጣጥሎ በሚደረግ ሽያጭ ላይ ተፈጻሚ አይሆኑም።

ክፍል ሁለት

መሟላት ስለሚገባቸው ሥርዓቶች

አንቀጽ ፩፻፳፬. ሽያጭ በጽሑፍ ስለመሆኑ

የንግድ መደብር ሽያጭ በጽሑፍ ካልሆነ ዋጋ አይኖረውም።

አንቀጽ ፩፻፳፭. በሽያጩ ውል ውስጥ መጠቀስ

ስላላባቸው ነገሮች

የንግድ መደብር ሽያጭ ውል የሚከተሉትን መጥቀስ አለበት፡-

፩/ በመጨረሻዎቹ ሦስት የበጀት ዓመታት ወይም ሻጭ የንግድ መደብሩን ካቋቋመው ወይም ከገዛው ሦስት ዓመት ያልሞላው ከሆነ ከተቋቋመበት ወይም ከተገዛበት ጊዜ አንስቶ ያደረገውን አጠቃላይ ሽያጭና ያገኘው ትርፍ፤

፪/ የንግድ መደብሩ ሥራ የሚከናወነው በኪራይ ቦታ የሆነ እንደሆነ የኪራይ ውሉ የተደረገበትንና የሚያበቃበትን ቀን እንዲሁም የአከራዩን ስምና አድራሻ፤

፫/ የንግድ መደብሩ በዋስትና ከተያዘ በዋስትና መያዙ፡፡

አንቀጽ ፩፻፳፯. ውሉን ስለማፍረስ

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፳፭ የተመለከቱት ነገሮች ባለመሟላታቸው ምክንያት በገዢው ላይ ጉዳት የደረሰ መሆኑን ፍርድ ቤቱ ከተረዳ በገዢው ጠያቂነት ውሉን ሊያፈርስው ይችላል፡፡

፪/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፳፭ መሠረት በተሰጠ የተሳሳተ መረጃ ምክንያት ገዢው ላይ ጉዳት የደረሰ መሆኑን ፍርድ ቤቱ ከተረዳ በገዢው

ጥያቄ ውሉን ማፍረስ ወይም ዋጋውን መቀነስ ይችላል።

፫/ የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) መሠረት ያደረጉ ክሶች የሽያጭ ውሉ ከተደረገበት አንስቶ በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ መቅረብ አለባቸው።

ክፍል ሦስት

የሻጭ ግዴታዎች

አንቀጽ ፩፻፳፯. የማስረከብ ግዴታ

፩/ ሻጭ የንግድ መደብሩን ለገዢው ማስረከብ አለበት።

፪/ ተቃራኒ የሆነ ስምምነት ከሌለ በስተቀር የንግድ መደብር ሽያጭ የንግድ መደብሩ ውስጥ የሚካተቱን ነገሮች ሁሉ ለገዢው መሸጥን ያመለክታል።

፫/ ሻጭ የንግድ መደብሩን መልካም ስም ለገዢው ለማስተላለፍ የሚያስችሉ አስፈላጊ የሆኑ ሰነዶችንና መረጃዎችን ሁሉ ለገዢው መስጠት ይኖርበታል።

፬/ የአዕምሮአዊ ንብረት መብቶች ማስተላለፍን በተመለከተ አግባብነት ያላቸው የፍትሐ ብሔር ሕግና የልዩ ሕግ ድንጋጌዎች ተፈፃሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፩፻፳፰. ስለሒሳብ መዝገቦች

፩/ ሻጩና ገዢው ሽያጩ በሚፈፀምበት ቀን የሒሳብ መዝገቦችን ያረጋግጣሉ የሒሳብ መዝገቦች እና ሰነዶችን የሚያመለክት አንድ ዝርዝር ጽሁፍ ያዘጋጃሉ።

፪/ ሻጩ የሒሳብ መዝገቦቹን፤ ማስረጃዎቹን፤ የተለዋወጣቸውን ደብዳቤዎች ያስቀራል። ተቃራኒ ስምምነት ቢኖርም እንኳን መዝገቦቹንና ሰነዶቹን እስከ ሁለት ዓመት ጠብቆ በማኖር ገዥው በፈለገ ጊዜ እንዲያያቸው መፍቀድ አለበት።

አንቀጽ ፩፻፳፱. ስለንግድ ሥራ የሚፃፉ ደብዳቤዎች

ስለተሸጠው የንግድ መደብር ጉዳይ ከሽያጩ በኋላ ለሻጩ የሚደርሱትን ደብዳቤዎችና ሌሎች ጽሑፎች ሻጩ ወዲያውኑ ለገዥው ማስተላለፍ አለበት።

አንቀጽ ፩፻፴. ሻጩን እንዳይወዳደር ስለመከልከል

፩/ ሻጩ ከሽያጭ ቀን አንስቶ እስከ ፭ ዓመት ድረስ ገዥውን ሊጎዳ ከሚችል ማናቸውንም የውድድር ተግባር መታቀብ አለበት፤ በተለይ በተሸጠው የንግድ መደብር አካባቢ ገዥው የሚሰራው የንግድ ሥራ ዓይነትና ሥራ መሥራት አይችልም፡፡

፪/ በሽያጭ ውሉ ውስጥ ሻጩ ንግድ መክፈት የሚከለክልበትን ቦታና የተከለከለውንም የንግድ ዓይነት ወስኖ ማስፈር ይቻላል፤ ሆኖም የዚህ ዓይነት የውል ቃል የሚፀናበት ጊዜ ከአምስት ዓመት መብለጥ አይችልም፡፡

አንቀጽ ፩፻፴፩. ከገዥ እንደ ገና የገዙ ሰዎች መብት

ሻጩ የመወዳደር ሥራ እንዳይሠራ በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፩፻፴ የተጣለበት ክልከላ የንግድ መደብሩ አካል እንደሆነ ይቆጠራል፤ ይህም ለገዥውና ለወራሾቹ ጥቅም ብቻ ሳይሆን የንግድ መደብሩን ከገዥ እንደ ገና ለገዙትም ሁሉ የፀና ይሆናል፡፡

ክፍል አራት

የገዥው ግዴታዎች

አንቀጽ ፩፻፴፪ . ዋጋ የመክፈል ግዴታ

ገዥው በሽያጭ ውል በተስማሙት መሠረት ዋጋውን መክፈል አለበት፡፡ ስለአከፋፈሉ በውሉ የተለየ

ስምምነት ከሌለ ዋጋው የሚከፈለው በጥሬ ገንዘብ ይሆናል። ሆኖም ማናቸውም ዓይነት ተቃራኒ የውል ቃል ቢኖርም የዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፴፬ ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፩፻፴፫ . ሽያጩን የማስታወቅ ግዴታ

ገዢው በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፩፻፴፮ እስከ ፩፻፵፪ በተመለከተው መሠረት ሽያጩ በማስታወቂያ እንዲወጣ ማድረግ አለበት።

አንቀጽ ፩፻፴፬. ስለሽያጭ ዋጋ ክፍያ መታገድ

፩/ ሽያጩ ከተፈፀመ በኋላ መቃወሚያ የሚቀርብበት ቀን እስከሚያበቃ ፣ ወይም መቃወሚያ ቀርቦም ከሆነ የገንዘብ ጠያቂዎች መብት በስምምነት ወይም በፍርድ ቤት እልባት እስከሚያገኝና ለገንዘብ ጠያቂዎች እስኪከፈላቸው ድረስ የሽያጩ ገንዘብ ለሻጭ ሳይከፈል በገዢው እጅ ታግዶ ይቆያል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ከመፈፀሙ በፊት የተደረገ ማናቸውም ክፍያ ወይም የመብት ማስተላለፍ ወይም ክፍያ

የመጠየቅ መብትን መተው ከሻጩ ላይ ገንዘብ ጠያቂዎች በሆኑት ሰዎች ላይ መቃወሚያ ሊሆን አይችልም፡፡

፫/ በሽያጭ ውል ውስጥ ገዥው የሽያጩን ገንዘብ በአንድ ሦስተኛ ሰው እጅ በአደራ ያስቀምጣል ተብሎ ለመስማማትም ይቻላል፤ በስምምነቱ መሠረት ገንዘቡ በአደራ ከተቀመጠ ሻጩ ለገዥው ከሚኖርበት ተጠያቂነት ነፃ ይሆናል፤ ገዥው ይህን በማድረግ ለሻጩ ካለበት ዕዳ ነጻ ቢሆንም ከሻጭ ላይ ገንዘብ ጠያቂዎች ለሆኑት የሚኖርበትን ኃላፊነት አያስቀርም፡፡

አንቀጽ ፩፻፴፭. የሻጭ ዋስትናዎች

ሻጩ ዋጋው በሙሉ እስኪከፈለው ድረስ ስለገንዘቡ አከፋፈል ከዚህ በታች ከአንቀጽ ፩፻፵፭ እስከ ፩፻፵፯ በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት በተሸጠው ንብረት ላይ ሕጋዊ የሆነ የመያዣ መብት ያለው ሲሆን ውል ይፍረስልኝ ብሎ ክስ የማቅረብ መብትም አለው፡፡

ክፍል አምስት

ሽያጮችን በማስታወቂያ ስለማውጣትና ከሻጭ ላይ ገንዘብ ጠያቂዎች ስለሚኖራቸው መብቶች

አንቀጽ ፩፻፴፯ ሽያጩን በማስታወቂያ ስለማውጣት

፩/ ማናቸውም የንግድ መደብር ሽያጭ የንግድ መደብሩ ዋና መሥሪያ ቤት በሚገኝበት አካባቢ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ታትሞ መውጣቱን ገዥው ማረጋገጥ ይኖርበታል።

፪/ የተሸጠው የንግድ መደብር በተለያዩ ሥፍራዎች የቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶች ወይም የወኪል መሥሪያ ቤቶች ያሉት እንደሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ማስታወቂያው የሚደረገው እያንዳንዱ የቅርንጫፍ መሥሪያ ቤት ወይም ወኪል መሥሪያ ቤት በሚገኝበት አካባቢ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ነው።

አንቀጽ ፩፻፴፯ . በማስታወቂያው ስለሚጠቀሱ ነገሮች

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፴፯ መሠረት የሚወጣ ማስታወቂያ፡-

፩/ የሻጭንና የገዥን ስሞችና አድራሻዎች፤

፪/ የንግድ መደብሩን ዓይነትና አድራሻ፤

፫/ ከንግድ መደብሩ ጋር የተሸጡ የቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶች ወይም የንግድ ወኪል መሥሪያ ቤቶች የሥራቸውን ዓይነትና አድራሻቸውን፤

፬/ የሽያጩን ዓይነት፣ ቀንና ዓመተ ምስረቱን፤

፭/ የሽያጩን ዋጋ፤

፮/ የንግድ መደብሩ ዋና መሥሪያ ቤት ባለበት ስፍራ የፍርድ ቤት መጥሪያን ለመቀበል የመረጠውን አድራሻ፤ መጥቀስ ይኖርበታል።

አንቀጽ ፩፻፴፰ . ማስታወቂያው የሚወጣበት ጊዜ

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፴፮ መሠረት ማስታወቂያው ሽያጩ ከተከናወነበት ቀን ጀምሮ በሠላሳ ተከታታይ ቀናት ውስጥ መውጣት ይኖርበታል።

፪/ ዘግይቶ የሚወጣ ማስታወቂያ የፀና ይሆናል። ነገር ግን ማስታወቂያው በመዘግየቱ ምክንያት በሻጭ ላይ ወይም ከሻጩ ላይ ገንዘብ ጠያቂ በሆኑ ሰዎች ላይ ለሚደርሰው ጉዳት ገዢ ተጠያቂ ሊሆን ይችላል።

አንቀጽ ፩፻፴፱. የሽያጩ ገንዘብ ለሻጩ እንዳይከፈለው

ስለሚቀርቡ መቃወሚያዎች

፩/ ከሻጩ ገንዘብ ጠያቂ የሆነ ሁሉ ክፍያ የሚጠይቅበት ጊዜ ያልደረሰ ቢሆንም እንኳን የመጨረሻው ማስታወቂያ ከወጣበት ቀን ጀምሮ በሰላሳ ተከታታይ ቀናት ውስጥ ለሻጩ ዋጋ እንዳይከፈለው ለማድረግ ለፍርድ ቤት በማመልከት መቃወሚያው ለገዥው መጥሪያ መቀበል በሚገባው አድራሻ እንዲደርሰው ማድረግ አለበት፡፡

፪/ የመቃወሚያውም ማስታወቂያ የተቃዋሚውን ስምና አድራሻ እንዲሁም የሚፈልገውን ገንዘብ መጠንና መነሻ ምክንያቱን በትክክል መግለጽ አለበት፡፡

፫/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፴፮ መሠረት ማስታወቂያ ሳይወጣ ከቀረ ወይም ማስታወቂያው በአንቀጽ ፩፻፴፯ የተዘረዘሩትን ያልገለጸ እንደሆነ መቃወሚያ ለማቅረብ የተወሰነውን ጊዜ መጠበቅ ሳያስፈልግ መቃወሚያውን በማናቸውም ጊዜ ማቅረብ ይቻላል፡፡

፬/ በመቃወሚያው ላይ ውሳኔ እስኪሰጥ ድረስ በገዢው እጅ ወይም በአደራ አስቀማጩ ሦስተኛ ወገን እጅ ታግዶ የተቀመጠውን የሽያጭ ገንዘብ መክፈል ወይም ማስተላለፍ አይቻልም። እንዲሁም የዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፴፬ ድንጋጌዎች ተፈፃሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፩፻፵፯. መቃወሚያዎችን ውድቅ ስለማድረግ

ሻጩ ያልተሟሉ ወይም በወቅቱ ያልቀረቡ ወይም ያለበቂ ምክንያት የቀረቡ መቃወሚያዎችን ፍርድ ቤቱ ውድቅ እንዲያደርግ መጠየቅ ይችላል።

አንቀጽ ፩፻፵፩. የሽያጩን ገንዘብ ስለማከፋፈል

፩/ የንግድ መደብሩ የሽያጭ ገንዘብ በንግድ መደብሩ ላይ የመያዣ ዋስትና ባላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች እና ገንዘቡ ታግዶ እንዲቆይ ማመልከቻ ባቀረቡ ገንዘብ ጠያቂዎች መካከል በስምምነት ወይም በፍርድ ውሳኔ መሠረት እንዲከፋፈል ይደረጋል።

፪/ ከክፍፍሉ በኋላ ትርፍ ገንዘብ ካለ ለሻጩ ይሰጣል።

አንቀጽ ፩፻፵፪. ገንዘብ ጠያቂዎች በሐራጅ ዋጋ

አብልጠው ስለመስጠታቸው

፩/ በንግድ መደብሩ የመያዣ ዋስትና ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች እና በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፵፩ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከቱት መቃወሚያ ያቀረቡት ገንዘብ ጠያቂዎች የንግድ መደብሩ የሽያጭ ዋጋ ለሚፈልጉት ክፍያ የማይበቃ የሆነ እንደሆነ ገንዘብ ጠያቂዎቹ የንግድ መደብሩ በሐራጅ እንዲሸጥ ፍርድ ቤቱን መጠየቅ ይችላሉ።

፪/ ፍርድ ቤቱም የንግድ መደብሩ በውሉ በተመለከተው ዋጋ ላይ አንድ አስረኛው ተጨምሮበት በሐራጅ እንዲሸጥ ያዝዛል።

፫/ በሐራጅ አብልጦ የሚገዛ ሦስተኛ ወገን የሆነ ገዥ ሳይቀርብ የቀረ እንደሆነ የንግድ መደብሩ ከፍተኛ ዋጋ ለሰጠው ገንዘብ ጠያቂ በሐራጅ ይሸጣል።

ምዕራፍ አራት
የንግድ መደብር በዋስትና መያዣ ስለማድረግ
ክፍል አንድ
ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ ፩፻፵፫. መያዣ ማድረግ ስለመቻሉ

፩/ የንግድ መደብርን ለዋስትና መያዣ ማድረግ ይቻላል፤ መያዣውም የዋስትና መብት ይሰጣል፡፡

፪/ የንግድ መደብርን ለዋስትና መያዣ ማድረግ ከሕግ ወይም ከውል ሊመነጭ ይችላል፡፡

፫/ በንግድ መደብር ላይ የሚደረገው ማናቸውም ዓይነት ከሕግ ወይም በውል የሆነ የዋስትና መያዣ መብት አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ካልተመዘገበ በስተቀር ሦስተኛ ወገኖችን መቃወሚያ ሊሆን አይችልም፡፡

፬/ በተንቀሳቃሽ ንብረት ላይ ስለሚመሠረት የዋስትና መያዣን በተመለከተ አግባብነት ባለው ሕግ የተደነገጉት ልዩ ደንቦች እንደተጠበቁ ሆነው በንግድ መደብር ላይ በሚመሠረት የዋስትና መያዣ ላይ የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፩፻፵፬. ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ

፩/ ቀጥሎ የተመለከቱት ሰዎች በንግድ መደብር ላይ ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ መብት አላቸው፡-
ሀ) የሽያጭ ገንዘብ ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል ያልተከፈለው የንግድ መደብር ሻጭ፤

ለ) ነጋዴው ከከሰረ ከነጋዴው ገንዘብ ጠያቂዎች፤

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩)(ለ) ለተመለከተው ከሕግ በመነጨ የዋስትና መያዣ መብት ላይ የዚህ ሕግ ሦስተኛው መጽሐፍ ተገቢ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

ክፍል ሁለት

ሻጩ በንግድ መደብር ላይ ስላለው ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ መብትና ውሉ እንዲፈርስ የመጠየቅ መብት

አንቀጽ ፩፻፵፭. ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ

፩/ የንግድ መደብር የሽያጭ ዋጋ ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል ያልተከፈለው የንግድ መደብር ሻጭ ላልተከፈለው ዋጋ በንግድ መደብሩ ላይ ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ መብት አለው፡፡

፪/ የንግድ መደብር ሽያጩ በጽሁፍ ካልሆነና ከሕግ የመነጨው የዋስትና መያዣ መብትም አግባብ

ባለው ሕግ መሠረት ካልተመዘገበ በንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ መብት አይፀናም፡፡

፫/ ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ ምዝገባ ዝርዝሩ በልዩ ሕግ ይወሰናል፡፡

አንቀጽ ፩፻፵፯ . ውሉ እንዲፈርስ የመጠየቅ መብት

ዋጋው ያልተከፈለው ሻጭ ውሉ እንዲፈርስ የመጠየቅ መብት አለው፤ ሻጩም ሦስተኛ ወገኖችን ሊከራከርበት የሚችለው ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ በሕግ በሚፀና አኳኋን ተመዝግቦና በመዝገቡም ውስጥ ውሉን የማፍረስ መብት ያለው መሆኑ በተለይ ተጠብቆለት እንደሆነ ነው፡፡

አንቀጽ ፩፻፵፯ . ውል ማፍረስን ለመጠየቅ ስለሚቀርብ ክስ

፩/ የሽያጩ ዋጋ ሳይከፈል በመቅረቱ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፵፯ መሠረት ውሉ እንዲፈርስ የሚጠይቅ ሻጭ ከዋጋው የቀረው ገንዘብ ምን ያህልም ቢሆን በሽያጩ ውል ውስጥ ካልተመለከቱት አዳዲስ ከተጨመሩት ንብረቶች በስተቀር ክስ በጀመረበት ጊዜ የተገኘውን

የመደብሩን ንብረት ባለበት ሁኔታ በሙሉ መልሶ መውሰድ አለበት።

፪/ ከሻጭና ከገዥ መብት ጋር በተያያዘ ውሳኔ በሚሰጥበት ጊዜ የተሸጠው መደብር ንብረት ዋጋ ከፍ ወይም ዝቅ ማለት ግምት ውስጥ መግባት አለበት።

ክፍል ሦስት

በንግድ መደብር ላይ ስለሚደረግ ከውል የመነጨ የዋስትና መያዣ

አንቀጽ ፩፻፵፰ ከውል የመነጨ የዋስትና መያዣ ሁኔታዎች

፩/ የንግድ መደብር ባለቤት የሆነ ማንኛውም ሰው ንግዱን ራሱ ባያካሂደውም እንኳን የንግድ መደብሩን በውል መያዣ ሊያደርገው ይችላል።

፪/ ይህም የዋስትና መያዣ ውል በጽሑፍ ካልተደረገ በተዋዋይ ወገኖች መካከል አይፀናም፤ የዋስትና መያዣ ውሉም አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ካልተዘገበ ሦስተኛ ወገኖችን መቃወሚያ ሊሆን አይችልም።

፫/ ከውል የመነጨ የዋስትና መያዣ ምዝገባ ዝርዝሩ በልዩ ሕግ ይወሰናል።

ክፍል አራት

የዋስትና መያዣ ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በንግድ መደብሩ ላይ ያሏቸው መብቶች

አንቀጽ ፩፻፵፱. ስለንግድ መደብር መሸጥ፣ ማስተላለፍ ወይም ማከራየት

፩/ ተቃራኒ የሆነ የውል ቃል ቢኖር እንኳን ባለዕዳው የንግዱን መደብር ለመሸጥ ወይም በሌላ መንገድ ለማስተላለፍ ወይም ለማከራየት መብት አለው።

፪/ የንግዱን መደብር ቢሸጥ ወይም በሌላ መንገድ ቢያስተላለፍ ወይም ቢያከራይ በዋስትና መያዣው መሠረት የሚፈለግበትን ገንዘብ ባለዕዳው ወዲያውኑ ይከፍላል በማለት መዋዋል ይቻላል፤ ይህም የውል ቃል ውሉ በሚመዘገበበት ጊዜ በመዝገብ ውስጥ ካልተጠቀሰ ዋጋ አይኖረውም።

አንቀጽ ፩፻፶ . ስለዋስትና መያዣ ዋጋ መቀነስ

ባለዕዳው በተለይም የንግዱን መደብር ወደሌላ ቦታ በማዛወሩ፣ ወይም የንግዱ መደብር ሥራ የሚከናወንበትን ቦታ ኪራይ ባለመክፈሉ፣ ወይም የሸቀጦቹ ብዛት እየቀነሱ እንዲሄዱ በማድረግ የንግዱን መደብር ዋጋ እንዲቀንስ ካደረገ ወይም ዋጋው

ይቀንሳል ተብሎ ከተገመተ ማናቸውም ገንዘብ ጠያቂ አዲስ ዋስትና እንዲሰጠው መጠየቅ ይችላል፤ ባለዕዳው አዲስ ዋስትና ካላቀረበ ከባለዕዳው ላይ የሚፈልገው ገንዘብ ወዲያውኑ እንዲከፈለው ፍርድ ቤቱን መጠየቅ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፩፻፶፩. የንግድ መደብሩን ወደ ሌላ ስፍራ

ስለማዛወር

፩/ የንግድ መደብሩን ወደ ሌላ ስፍራ ለማዛወር የሚፈልግ ባለዕዳ የንግድ መደብሩን የዋስትና መያዣ አድርገው ለያዙት ገንዘብ ጠያቂዎች ማስታወቅ አለበት፤ ሆኖም ገንዘብ ጠያቂዎች መዛወሩን እንዲያውቁ ያልተደረገ እንደሆነ ወይም እንዲያውቁት ከተደረገው የማዛወሪያ ቀን ቢያንስ ከአንድ ወር በፊት አስቀድሞ ዝውውሩ ከተፈፀመ ገንዘብ ጠያቂዎቹ ዕዳቸው እንዲከፈል ወዲያውኑ መጠየቅ ይችላሉ፡፡

፪/ የንግድ መደብሩን በዋስትና የያዙ ገንዘብ ጠያቂዎች በቦታው መዛወር ምክንያት የመደብሩ

ዋጋ ይቀንሳል ብለው ከገመቱ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፶ የተሰጣቸውን መብት መጠቀም ይችላሉ።

፫/ ገንዘብ ጠያቂዎች በንግድ መደብሩ መዛወር ከተስማሙና የንግድ መደብሩ የተዛወረው በተመዘገበበት ክልል ውስጥ የሆነ እንደሆነ ዝውውሩን መሠረት አድርጎ ምዝገባው እንዲስተካከል መጠየቅ አለባቸው፤ የንግድ መደብሩ ቀድሞ ከተመዘገበበት ክልል ውጭ የተዛወረ እንደሆነ ገንዘብ ጠያቂዎቹ የተዛወረው የንግድ መደብር አዲሱ ዋና መሥሪያ ቤቱ በሚገኝበት ክልል የዋስትና መያዣው እንደ አዲስ መመዝገቡን ማረጋገጥ አለባቸው።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት ምዝገባው የተስተካከለ ወይም አዲስ ምዝገባ የተከናወነ እንደሆነ ማስተካከያው ወይም አዲሱ ምዝገባ የመጀመሪያው ምዝገባ ከተከናወነበት ጊዜ ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አንቀጽ ፩፻፶፪. ስለየመከታተል መብት

፩/ መያዣ የሆነው መደብር ወደ ማንም እጅ ቢተላለፍ መያዣነቱ የሚከተለው ስለሆነ የዋስትና መያዣ ያለው ገንዘብ ጠያቂ መያዣው ለሦስተኛ ወገን ተላልፎም ቢገኝ ለማስያዝ ይችላል።

፪/ ይህንንም የያዘው ሦስተኛ ወገን የሆነው ሰው በዋስትና መያዣነት ገንዘብ ጠያቂዎች ለሆኑት የሚፈልጉትን ገንዘብ በሙሉ ካልከፈላቸው በስተቀር መያዣ የሆነ የንግድ መደብር እንዳይያዝ ለማድረግ አይቻልም።

አንቀጽ ፩፻፶፫. የዋስትና መያዣ የአፈጻጸም ወሰን

፩/ በዋስትና መያዣነት መሠረት የንግድ መደብሩ እንዲከበር ወይም እንዲያዝ ሲታዘዝ በዚሁ ጊዜ የንግድ መደብሩ በሚገኝበት ሁኔታ፤ እንዲሁም የመደብሩ አካል የሆኑ ንብረቶች የዋጋቸው ዝቅተኛነት ወይም ከፍተኛነት ከግምት ውስጥ ሳይገባ ባሉበት ሁኔታ መያዣው ይፀናባቸዋል።

፪/ የዋስትና መያዣው ተፈጻሚ የሚሆነው በመዝገቡ ውስጥ በግልፅ በተመለከቱት የንግድ መደብሩ ንብረቶች ላይ ነው።

አንቀጽ ፩፻፶፬. የቀደምትነት መብት

፩/ ከንግድ መደብር ሽያጭ ዋጋ ላይ የዋስትና መያዣ ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች የቀዳሚነት መብት አሏቸው።

፪/ የዋስትና መያዣ ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች የቀደምትነት ደረጃ በተመዘገቡበት ቀን ቅደም ተከተል መሠረት ይወሰናል። ሆኖም የዋስትና መያዣቸውን በአንድ ቀን ውስጥ ያስመዘገቡ ገንዘብ ጠያቂዎች እኩል ደረጃ ይኖራቸዋል።

፫/ ሻጩ በንግድ መደብሩ ላይ ያለው ከሕግ የመነጨ የዋስትና መያዣ ከውል ከመነጨ የዋስትና መያዣ ቅድሚያ ይኖረዋል።

አንቀጽ ፩፻፶፭. የመፅሐፍ ሦስት ሥነ ሥርዓቶች በተከፈተበት ባለዕዳ የንግድ መደብር ላይ ስለተመዘገቡ የዋስትና መያዣዎች

የመፅሐፍ ሦስት ሥነ ሥርዓቶች በተከፈተበት ባለዕዳ የንግድ መደብር ላይ የዋስትና መያዣዎች ያስመዘገቡ ገንዘብ ጠያቂዎችን በተመለከተ የዚህ ሕግ መፅሐፍ

ሦስት አግባብነት ያላቸው ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ምዕራፍ አምስት የንግድ መደብርን ስለማከራየት

አንቀጽ ፩፻፶፯. የፍትሐ ብሔር ሕግ ተፈጻሚ ስለመሆኑ

፩/ የንግድ መደብርን ማከራየት ይቻላል።

፪/ በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፩፻፶፯ እስከ ፩፻፷፯ የተመለከቱት እንደተጠበቁ ሆነው የንግድ መደብር ኪራይን በተመለከተ በፍትሐ ብሔር ሕግ በቁጥር ፪ሺ፰፻፺ እስከ ፪ሺ፱፻፸፬ የተመለከቱት ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፩፻፶፯ . የኪራይ ውልን በጋዜጣ ስለማስታወቅ

፩/ የንግድ መደብር የኪራይ ውል በጽሁፍ ካልሆነና ከተዋዋይ ወገኖች በአንዱ አመልካችነት የንግድ መደብሩ ዋና መሥሪያ ቤት በሚገኝበት አካባቢ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ካልወጣ ሦስተኛ ወገኖችን መቃወሚያ ሊሆን አይችልም።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚወጡ ማስታወቂያዎች፡-

- ሀ) የአከራዩንና የተከራዩን ስምና አድራሻ፤
 ለ) ውሉ የተደረገበት ቀንና የውሉን ዓይነት፤
 ሐ) የንግድ መደብሩን ዓላማና አድራሻ፤ እና
 መ) የኪራዩ ውል ፀንቶ የሚቆይበትን ጊዜ፤
 መግለፅ አለበት፡፡

አንቀጽ ፩፻፶፰. የንግድ ምዝገባን ስለማስተካከል

፩/ በኪራይ የተሰጠው የንግድ መደብር ባለቤት ከንግድ መዝገብ ስሙን ማሰረዝ አለበት፤ ሆኖም አከራዩ በኪራይ ውሉ ውስጥ ያልተካተቱ ሌሎች መደብሮች ያሉት እንደሆነ ስሙ ከንግድ መዝገብ ሳይሰረዝ የተከራየውን መደብር በተመለከተ አግባብ ያለው ለውጥ በንግድ መዝገብ ውስጥ እንዲገባ ይደረጋል፡፡

፪/ ተከራዩም በዚህ ሕግ ርዕስ አራት በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት የራሱን ስም በንግድ መዝገብ ውስጥ ማስመዝገብ አለበት፡፡

አንቀጽ ፩፻፶፱. ስለንግድ መደብር አከራይ ኃላፊነት

በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፩፻፶፯ እና ፩፻፶፰ በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት አስፈላጊው ሁሉ እስኪሟላ ድረስ ተከራዩ የንግድ መደብሩን ሥራ በማከናወን ሂደት ለገባው ዕዳ ሁሉ የንግድ መደብሩ ባለቤት ከተከራዩ ጋር በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ይሆናል፡፡

አንቀጽ ፩፻፳፮. በንግድ ወረቀቶች ላይ ተከራይ መሆኑን

ስለመጥቀስ

ተከራይ በሚፃፃፋቸው ጽሁፎች ላይ ሁሉ ተከራይነቱን «ተከራይ» የሚል ቃል ጨምሮ ካልገለፀ የኪራይ ውሉ ፈራሽ ሊሆን ይችላል።

አንቀጽ ፩፻፳፩. ስለተከራይ ግዴታዎች

ተከራይ የተስማማበትን ኪራይ ካልከፈለ ወይም እንደ መልካም ነጋዴ ለንግድ መደብሩ ጥንቃቄ ካላደረገ ወይም ሥራውንም ከንግዱ መደብር ዓይነት አኳያ በትክክል ካላካሄደ፤ የኪራይ ውሉ ፈራሽ ይሆናል።

አንቀጽ ፩፻፳፪. የዋስትና ገንዘብ ስለማስቀመጥ

፩/ ተከራይ ለአከራይ ወይም ለሦስተኛ ወገኖች ያሉበትን ግዴታዎች የሚፈጽም መሆኑን ለማረጋገጥ የሚያስችል በውሉ ከተወሰነው ኪራይ በላይ ዋስትና እንዲያስይዝ በውሉ ውስጥ ሊጠየቅ ይችላል።

፪/ ተቃራኒ የሆነ ስምምነት ቢኖር እንኳን ተከራይ ለአከራይ ያሉበትን ግዴታዎች የፈጸመ ሲሆንና በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፩፻፳፬ ንዑስ አንቀጽ (፫) በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ገንዘብ ጠያቂዎች

እንዲያዝ ያላመለከቱ እንደሆነ የኪራይ ውሉ እንደተቋረጠ ተከራይ የሰጠው ዋስትና ሙሉ ለሙሉ ይመለስለታል።

አንቀጽ ፩፻፳፫. ንግዱ በተከራይ በራሱ መከናወን ያለበት ስለመሆኑ

የኪራይ ውል የተከራየን የግል ብቃት መሠረት አድርጎ የተፈጸመ በመሆኑ ተከራይ ከአከራይ የጽሁፍ ፈቃድ ሳያገኝ ውሉን አሳልፎ ለሌላ ሰው መስጠት አይችልም።

አንቀጽ ፩፻፳፬. የኪራይ ውል ጊዜ ማብቃቱን በጋዜጣ ስለማስታወቅ

፩/ የኪራይ ውል ጊዜ ማብቃቱ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፶፯ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተደነገገው መሠረት በጋዜጣ እንዲታተም መደረግ ይኖርበታል።

፪/ በንዑስ ቁጥር (፩) መሠረት የሚወጣውም ማስታወቂያ፡-

ሀ) የአከራይንና የተከራየን ስምና አድራሻ፤

ለ) የንግዱ መደብር ዓይነትና አድራሻ፤

ሐ) የኪራይ ውሉ ዘመን ያበቃበትን ቀን፤

መ) በአንቀጽ ፩፻፷፪ መሠረት በዋስትና የተቀመጠ
ገንዘብ ካለ ልኩ መጻፍ፤

አለበት፡፡

፫/ በአንቀጽ ፩፻፷፪ መሠረት በዋስትና የተያዘው
ገንዘብ ከመጨረሻው የማስታወቂያ ቀን አንስቶ
ሠላሳ ተከታታይ ቀናት ሳይሞላ ለተከራዩ
የተመለሰለት እንደሆነ ሦስተኛ ወገኖች ላይ
ለሚደርስ ጉዳት የንግዱ መደብር ባለቤት ኃላፊነት
አለበት፡፡

አንቀጽ ፩፻፷፭. ስለተከራዩ ዕዳዎች አከፋፈል አስገዳጅነት

የኪራይ ውሉ ጊዜ ሲያበቃ ተከራዩን ገንዘብ ጠያቂ
ለሆኑት ሰዎች ያሉበትን ዕዳዎች ወዲያውኑ
እንዲከፍል ያስገድደዋል፡፡

አንቀጽ ፩፻፷፮. አከራዩ ተወዳዳሪ የሆነ ንግድ እንዳያካሂድ

ስለመከልከሉ

፩/ የንግዱን መደብር ያከራየ ባለቤት የኪራይ ውሉ
ጸንቶ በሚቆይበት ጊዜ ውስጥ ተመሳሳይ የንግድ
ዓላማ ያለውን ሌላ የንግድ መደብር በማቋቋም
ወይም በመግዛት ወይም በሌላ መንገድ

እንዲተላለፍለት በማድረግ ተከራዩን በንግድ ሊወዳደረው አይችልም።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተውን ግዴታ ባለቤቱ ተላልፎ ቢገኝ ኪሣራ እንዲከፍል ይደረጋል፤ የንግድ መደብሩም እንዲዘጋ ሊደረግ ይችላል።

አንቀጽ ፩፻፳፯. ተከራዩን ተወዳዳሪ የንግድ ሥራ

እንዳይሠራ መከልከል ስለመቻሉ

፩/ የኪራዩ ውል ጊዜ ካበቃ በኋላ ተከራዩ የንግዱ መደብር ባለቤት የሚሰራውን የንግድ ሥራ ዓይነት በመሥራት እንዳይወዳደር በውል ለመስማማት ይቻላል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ክልከላ ከአምስት ዓመት መብለጥ አይችልም።

ምዕራፍ ስድስት

የንግድ መደብርን ለማህበርተኝነት ድርሻ መዋጮ ስለማድረግ

አንቀጽ ፩፻፳፰. መዋጮን በግልጽ ማስታወቂያ ስለመግለጽ

የንግድ መደብርን በመቋቁም ወይም በመካሄድ ላይ ላለ የንግድ ማህበር ለማህበርተኝነት ድርሻ መዋጮ እንዲሆን ከተደረገ በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፩፻፶፯ ንዑስ

አንቀጽ (፩) እንደተመለከተው በጋዜጣ ማስታወቂያ መውጣት አለበት፡፡

አንቀጽ ፩፻፳፱. በማስታወቂያ ላይ ስለሚገለጹ ነገሮች

በአንቀጽ ፩፻፳፰ መሠረት የሚወጣው ማስታወቂያ፡-

፩/ የመዋጮ አድራጊው ስምና አድራሻ፤

፪/ መዋጮ የሆነው የንግድ መደብር ዓላማና አድራሻ፤

፫/ መዋጮ የተደረገለትን የንግድ ማህበር ስም፤ ዓይነትና የዋናው መሥሪያ ቤት አድራሻ፤

፬/ የማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ የወጣበትን ቀን፤ መግለጽ ይኖርበታል፡፡

አንቀጽ ፩፻፸. መዋጮን ስለመቃወም

፩/ በአንቀጽ ፩፻፳፰ መሠረት የመጨረሻው ማስታወቂያ ከወጣበት ቀን አንስቶ በሰላሳ ተከታታይ ቀናት ውስጥ በማህበርተኝነት መዋጮ ከሚሰጠው ሰው ላይ ገንዘብ ጠያቂ የሆኑ ሁሉ የዕዳው መክፈያ ጊዜ ያልደረሰም ቢሆን ለንግድ ማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት በጽሁፍ በማስታወቅ

የቀረበው የማህበርተኝነት መዋጮው እንዳይደረግ መቃወም ይችላል።

፪/ ማስታወቂያ ሳይወጣ ከቀረ ወይም ማስታወቂያው ዋጋ የሌለው በሆነ ጊዜ የተወሰነውን ጊዜ መጠበቅ ሳያስፈልግ ገንዘብ ጠያቂው በማናቸውም ጊዜ ለመቃወም ይችላል።

አንቀጽ ፩፻፸፩. ማህበርተኞቹ መውሰድ ስለሚችሉት እርምጃ

፩/ ማንኛውም ማህበርተኛ በአንቀጽ ፩፻፸ መሠረት መቃወሚያው ከቀረበበት ጊዜ አንስቶ በአንድ ወር ውስጥ በመቋቋም ላይ ያለው ማህበር እንዲፈርስ ወይም ቀድሞ ለነበረ ማህበር የተደረገው መዋጮ እንዲሰረዝ ፍርድ ቤትን ለመጠየቅ ይችላል።

፪/ በንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ተቃውሞ ካልቀረበና መዋጮው ካልተሰረዘ የንግድ ማህበሩና መዋጮ አድራጊው በአንድነትና በተናጠል ተጠያቂዎች ናቸው።

ሁለተኛ መጽሐፍ
የንግድ ማህበራት
ርዕስ አንድ
ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ ፩፻፸፪. ትርጓሜ

፩/ የንግድ ማህበር ማለት ሰዎች መዋጮ አዋጥተው በህብረት በኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴ በመስማራት ከሚገኘው ትርፍ ተካፋይ ለመሆን በመመስረቻ ጽሁፍ አማካኝነት የሚያቋቋሙት ማህበር ነው።

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም የእሸሙር ማህበር የሚቋቋመው ማህበርተኞች በመካከላቸው በሚያደርጉት በሦስተኛ ወገኖች በማይታወቅ ውል አማካኝነት ነው።

፫/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም ባለአንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር የንግድ ማህበር ነው።

አንቀጽ ፩፻፸፫. የመመስረቻ ጽሁፍ

፩/ የመመስረቻ ጽሁፍ ማለት የንግድ ማህበር ለመመስረት የሚዘጋጅ ሰነድ ነው።

፪/ የመመስረቻ ጽሁፍ ናሙና በንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም በሕግ ሥልጣን በተሰጠው ሌላ የመንግስት ተቋም ሊዘጋጅ ይችላል።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ሥር የተመለከተው ቢኖርም፤ የማህበርተኞች የመዋዋል ነጻነት የተጠበቀ ነው፤ በተለይም የማህበርተኞች ስምምነት በመንግስት መሥሪያ ቤት በሚዘጋጅ ናሙና እንዲገደብ የሚያዝ ማንኛውም ሕግም ሆነ አሰራር ዋጋ አይኖረውም፡፡

አንቀጽ ፩፻፸፬. የንግድ ማህበር ዓይነቶች

የንግድ ማህበር ዓይነቶች የሚከተሉት ናቸው፡-

፩/ የህብረት ሽርክና ማህበር፤

፪/ ሁለት ዓይነት ኃላፊነት ያለበት የሽርክና ማህበር፤

፫/ ኃላፊነቱ የተወሰነ የሽርክና ማህበር፤

፬/ የእሽሙር ማህበር፤

፭/ የአክሲዮን ማህበር፤

፮/ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር፤

፯/ ባለአንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር፡፡

አንቀጽ ፩፻፸፮. የንግድ ማህበር ሕጋዊ ሰውነት

ስለሚያገኝበት ሁኔታ

ከእሽሙር ማህበር በስተቀር ሁሉም የንግድ ማህበራት በንግድ መዝገብ እንደተመዘገቡ የሕግ ሰውነት ያገኛሉ።

አንቀጽ ፩፻፸፯. የንግድ ማህበር ስም

የንግድ ማህበር ስም ሊኖረው ይገባል፤ ስሙም ከሌላ ነጋዴ ወይም ማህበር ጥቅም ጋር የሚጋጭ እንዲሁም ለሕግና ለሕዝብ ጥራል ተቃራኒ መሆን የለበትም።

አንቀጽ ፩፻፸፮. የንግድ ማህበር ስለሚቋቋምበት ሁኔታ

ከእሽሙር ማህበር በስተቀር ማንኛውም የንግድ ማህበር በመመስረቻ ጽሁፍ ካልተቋቋመ በስተቀር ውጤት አይኖረውም።

አንቀጽ ፩፻፸፰. ፈራሽ ስለሆኑ ስምምነቶች

የማህበሩን ትርፍ ለአንድ ወይም ለተወሰኑ አባላት ብቻ እንዲሆን የሚያደርግ ስምምነት ፈራሽ ነው።

አንቀጽ ፩፻፸፱ ስለውክልና

፩/ ከእሽሙር ማህበር በስተቀር ማንኛውም ማህበር ስለውክልና በተመለከተው ሕግ መሠረት ውክልና

የሰጣቸው ሰዎች ለሰሩት ሥራ ባለመብትና ባለ
ዕዳ ይሆናል።

፪/ ማህበሩ ውክልና በሰጣቸው ሰዎች መክሰስ ወይም
መክሰስ ይችላል።

፫/ ለንግድ ማህበሩ እንዲደርስ የተጻፈ ማንኛውም
መጥሪያ ለማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት ወይም
ለሚመለከተው ቅርንጫፍ እንዲደርስ መደረግ
አለበት።

አንቀጽ ፩፻፹. የሚተላለፉ የግዴታ ወረቀቶች

ከአክሲዮን ማህበር በስተቀር ሌሎች የንግድ ማህበራት
የሚተላለፉ የግዴታ ወረቀቶችን ማውጣት አይችሉም።

አንቀጽ ፩፻፹፩. የንግድ ማህበር ስለሚፈርስበት ሁኔታ

የንግድ ማህበር በሚከተሉት ምክንያቶች ይፈርሳል፡-

፩/ የተቋቋመበትን ዓላማ ሲፈጽም ወይም ለመፈጸም
ሳይችል ሲቀር፤

፪/ የማህበሩ አባላት እንዲቀጥል ካልተስማሙ
በስተቀር የማህበሩ የቆይታ ጊዜ ሲጠናቀቅ፤

፫/ ማህበርተኞች የንግድ ማህበሩ እንዲፈርስ ሲስማሙ፤

፬/ በማህበሩ አባላት መካከል ተቃራኒ ስምምነት ቢኖርም እንኳን በማህበሩ አባላት ጥያቄ ፍርድ ቤት በበቂ ምክንያት ማህበሩ እንዲፈርስ ሲወሰን፤ ወይም

፭/ የማህበሩ መክሰር በፍርድ ቤት ሲወሰን፡፡

፮/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) ዓላማ በቂ ምክንያት ማለት በማህበሩ አባላት መካከል ብርቱ አለመግባባት ኖሮ አለመግባባቱ የማህበሩ ዓላማ ከግብ እንዳይደረስ የሚያስተንጉል ሲሆን ነው፡፡

፯/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፮) ላይ የተደነገገው ቢኖርም የተወሰኑትን የማህበሩ አባላት ድርሻቸውን ይዘው ከማህበሩ እንዲወጡ በማድረግ በቀሪ አባላት ማህበሩ ዓላማውን ለማሳካት በሚችልበት ሁኔታ ማስቀጠል የሚቻል በሆነ ጊዜ አለመግባባቱ ማህበሩን ለማፍረስ እንደ በቂ ምክንያት ተደርጎ አይወሰድም፡፡

አንቀጽ ፩፻፹፪. ከንግድ መዝገብ ስለመሰረዝ

፩/ አንድ የንግድ ማህበር ሲፈርስና ሒሳቡ ተጣርቶ እንዳበቃ የሒሳብ አጣሪዎች ማህበሩ ከንግድ መዝገብ እንዲሰረዝ ለንግድ ማህበር መዝጋቢው አካል ማመልከት አለባቸው፤ ማህበሩ ከንግድ መዝገብ ከተሰረዘበት ዕለት በሚቀጥለው ቀን ጀምሮ ህጋዊ ሰውነት አይኖረውም፡፡

፪/ የንግድ ማህበሩ ከንግድ መዝገብ መሰረዝ የማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት ባለበት አካባቢ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ መገለፅ አለበት፡፡

ርዕስ ሁለት **የህብረት ሽርክና ማህበር**

ምዕራፍ አንድ **ጠቅላላ ድንጋጌዎች**

አንቀጽ ፩፻፹፫. ትርጓሜ

የህብረት ሽርክና ማህበር ማለት እያንዳንዱ ማህበርተኛ ለማህበሩ ግዴታዎች ከማህበሩ ጋር በአንድነትና በነጠላ ኃላፊ የሚሆንበት የንግድ ማህበር ነው፤ ማንኛውም

ተቃራኒ ስምምነት ሦስተኛ ወገኖችን መቃወሚያ ሊሆን አይችልም።

አንቀጽ ፩፻፹፬. የማህበሩ ስም

፩/ ማህበሩ የሁሉንም ሽሪኮች ስም ወይም ቢያንስ የሁለት ሽሪኮችን ስም የያዘ መጠሪያ ይኖረዋል፤ ከሽሪኮቹ ስም ቀጥሎም “የህብረት ሽርክና ማህበር” ተብሎ መጻፍ አለበት፤ የማህበሩ ስም ከሽሪኮች ስም በስተቀር ሌላ ስም ሊኖርበት አይችልም።

፪/ ስሙ በማህበሩ ስም ላይ የተገለጸ ሽሪክ ከማህበሩ የወጣ እንደሆነ የማህበሩ ስም መለወጥ አለበት።

፫/ የማህበሩ ሽሪክ ያልሆነ ሰው እያወቀ ስሙ በማህበሩ ስም ውስጥ ሲጻፍ ያልተቃወመ እንደሆነ እንደሌሎች አባላት ለማህበሩ ግዴታዎች ኃላፊ ይሆናል።

ምዕራፍ ሁለት የማህበሩ አመሠራረት

አንቀጽ ፩፻፹፭. የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ

የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ቀጥሎ የተዘረዘሩትን መያዝ ይኖርበታል፡-

፩/ የማህበሩን ስም፤

፪/ የማህበሩን ዋና መሥሪያ ቤትና እንዳለውም ቅርንጫፎችን፤

፫/ የእያንዳንዱን ሽሪክ ስም፣ አድራሻና ዜግነት፤

፬/ ማህበሩ የተመሠረተበትን ዓላማ፤

፭/ እያንዳንዱ ሽሪክ ያዋጣውን የገንዘብ መጠን፤
የተከፈለው የዓይነት መዋጮ ከሆነ የገንዘብ ግምቱን እና የአገማመት ዘዴ፤

፮/ የሙያ አገልግሎት መዋጮ ያዋጣ አባል ካለ ያለበትን ግዴታ፤

፯/ የእያንዳንዱን ሽሪክ የትርፍ እና የኪሳራ ተከፋይነትና የትርፍ አከፋፈል ሁኔታ፤

፰/ የማህበሩን ሥራ አስኪያጅና እንዳለው ወኪል እንዲሁም የሥራ አስኪያጁን ሥልጣንና ተግባር፤

፱/ ማህበሩ የሚቆይበትን ጊዜ፤

፲/ በሕግ ወይም በሽሪኮች ስምምነት እንዲካተቱ የተወሰኑ ሌሎች ጉዳዮችን፡፡

አንቀጽ ፩፻፹፮. የመዋጮ ዓይነትና መጠን

፩/ እያንዳንዱ ሸሪክ ጥሬ ገንዘብ፣ የሚንቀሳቀስ ወይም የማይንቀሳቀስ ንብረት፣ የሞያ አገልግሎት፣ የንግድ ምልክት፣ መልካም ስም፣ ፓተንት፣ ኮፒ ራይት፣ የሊዝ መብት፣ የአላባ ጥቅም ወይም ሌላ የዓይነት መዋጮ መክፈል አለበት።

፪/ መዋጮው የማህበሩ ሀብት እንዲሆን ወይም ማህበሩ እንዲጠቀምበት ሆኖ ሊከፈል ይችላል።

፫/ ሸሪኮች ለማህበሩ የሚያስገቡት መዋጮ የማህበሩን ዓላማ ለማሳካት የሚያስፈልገው ዓይነትና መጠን እንዲሁም ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር መጠኑ እኩል መሆን አለበት።

፬/ የዓይነት መዋጮ ግምት በሸሪኮች ስምምነት ይወሰናል።

፭/ በዓይነት የተከፈለ መዋጮ ግምት የተጋነነ ሆኖ ከተገኘ ያዋጣው ሸሪክ በግምቱና በትክክለኛው ዋጋው መካከል ያለውን ልዩነት በጥሬ ገንዘብ መክፈል አለበት፤ ልዩነቱን በጥሬ ገንዘብ መክፈል

ካልቻለ ድርሻው በትክክለኛው ግምት መሠረት ይሆናል።

አንቀጽ ፩፻፹፯. ዋስትና

፩/ የሙያ አገልግሎትን ሳይጨምር የዓይነት መዋጮ የክፈለ ሽሪክ ያለበት ዋስትና በፍትሐ ብሔር ሕጉ የሽያጭ ውል ክፍል ስለሻጭ ግዴታ በተደነገገው መሠረት ይሆናል።

፪/ የተከፈለው መዋጮ በንብረት የመጠቀም መብት ብቻ ከሆነ መዋጮውን የክፈለው ሽሪክ ያለበት ዋስትና በፍትሐ ብሔር ሕጉ የኪራይ ውል ክፍል የአከራይን ግዴታ በሚመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት ይሆናል።

፫/ የተደረገው መዋጮ ገንዘብ የመቀበል መብት ከሆነ መዋጮውን ያደረገው ሽሪክ ያለበት ዋስትና በፍትሐ ብሔር ሕጉ የብድር ውል ክፍል የተበዳሪን ግዴታ በሚመለከቱ ድንጋጌዎች መሠረት ይመራል።

አንቀጽ ፩፻፹፰. ለመድረስ የሚችል አደጋ

፩/ ለማህበሩ የተከፈለው መዋጮ ንብረት ከሆነ በንብረቱ ላይ ሊደርስ የሚችል አደጋ በፍትሐ ብሔር ሕጉ ሽያጭን በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት ለማህበሩ ይተላለፋል።

፪/ ለማህበሩ የተከፈለው መዋጮ በንብረት የመጠቀም መብት ብቻ ከሆነ በንብረት ጥቅሙ ላይ ለሚደርስ አደጋ አደጋው በማህበሩ ጥፋት የደረሰ አስካልሆነ ድረስ ያዋጣው ሽሪክ ኃላፊ ይሆናል።

አንቀጽ ፩፻፹፱. መዋጮ በጊዜው አለመክፈል የሚያስከትለው ኃላፊነት

መዋጮ በወቅቱ ያልከፈለ ሽሪክ መክፈል ከነበረበት ቀን ጀምሮ ለማህበሩ ወለድ ወይም መቀጮ መክፈል አለበት።

ምዕራፍ ሦስት

የማህበሩ ሽሪኮች መብቶችና ግዴታዎች

አንቀጽ ፩፻፺. የማህበሩ ሽሪኮች መብቶች

እያንዳንዱ የማህበሩ ሽሪክ የሚከተሉት መብቶች አሉት፡-

፩/ የማህበሩ ስብሰባዎች የመሳተፍና ድምፅ የመስጠት፤

፪/ ከማህበሩ ትርፍ ድርሻውን የመካፈል፤

፫/ ስለማህበሩ አሰራር ጥያቄ የማቅረብ፣ የሒሳብ መግለጫዎችን እና ሰነዶችን የማየት፤ ማስታወሻ የመውሰድ፤

፬/ የማህበሩ ቆይታ ከአንድ ዓመት በላይ ሲሆን በየዓመቱ መጨረሻ የሥራ ክንውን ሪፖርት እንዲቀርብ የመጠየቅ፤

፭/ ማህበሩ ሲፈርስ ከማህበሩ ሀብት ድርሻውን የመካፈል፤ እና

፮/ ሌሎች ከማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም ከማህበር ሽሪክነት የሚመነጩ መብቶችንና ጥቅሞችን የማግኘት፡፡

አንቀጽ ፩፻፲፩. የማህበሩ ሽሪኮች ግዴታዎች

፩/ እያንዳንዱ የማህበሩ ሽሪክ ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ግዴታዎች አሉበት፡-

- ሀ) የማህበሩን መዋጮ በወቅቱ የመክፈል፤
- ለ) የማህበሩን ዓላማ ለማሳካት በትጋትና በጥንቃቄ የመስራት፤
- ሐ) ለግልም ሆነ ለሦስተኛ ወገን ጥቅም የማህበሩን ጥቅም የሚጎዳ ተግባር አለመስራት፤
- መ) ለማህበሩ ዕዳዎች በአንድነትና በነጠላ ተጠያቂ የመሆን፤
- ሠ) ሌሎች ከመመስረቻ ጽሁፍና ከማህበሩ ሽሪክነት የሚመነጩ ግዴታዎችን የመወጣት፤
- ፪/ ከማህበሩ ላይ ገንዘብ የሚጠይቁ ሰዎች ማህበሩ ያለበትን ዕዳ እንዲከፍል አስቀድመው ማስጠንቀቂያ ካልሰጡ በስተቀር የማህበሩ ሽሪኮችን መጠየቅ አይችሉም፡፡ ሆኖም ሽሪኮች ትርፍ ሳይኖር እንደትርፍ ድርሻዎች ከማህበሩ ገንዘብ ተቀብለው እንደሆነ የተቀበሉትን ገንዘብ እንዲመልሱ በማናቸውም ጊዜ ሽሪኮችን በቀጥታ መጠየቅ ይችላሉ፡፡

አንቀጽ ፩፻፲፯. የትርፍና ኪሣራ ክፍፍል መሠረት

፩/ ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር እያንዳንዱ ማህበርተኛ ለማህበሩ ያስገባው የመዋጮ ዓይነትና ዋጋ ምንም ቢሆን ከማህበሩ ትርፍና ኪሣራ እኩል ድርሻ አለው።

፪/ የተደረገው ውል የትርፍ አከፋፈልን ወይም የኪሣራ አከፋፈልን ብቻ የተመለከተ እንደሆነ የተመለከተው ውሳኔ በትርፍም ሆነ በኪሣራው ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፩፻፲፯. አዲስ ሽሪክ ስለማስገባት

በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ የተለየ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር አዲስ ሽሪክ ወደ ማህበሩ ማስገባት የሚቻለው ሁሉም የማህበሩ ሽሪኮች ሲስማሙበት ነው።

አንቀጽ ፩፻፲፱. የማህበሩ ድርሻዎች ለሌላ ማህበርተኛ ስለሚተላለፉበት ሁኔታ

በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ የተለየ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር አንድ ሽሪክ ድርሻውን ለሌላ የማህበሩ አባል የማስተላለፍ መብት አለው።

አንቀጽ ፩፻፺፭. ከማህበሩ የወጣ ሽሪክን ድርሻ

ስለመክፈል

፩/ አንድ ሽሪክ ድርሻውን ለሌላ ማህበርተኛ ወይም ለሦስተኛ ወገን ሳያስተላልፍ ከማህበሩ ከወጣ እና ማህበሩ ሥራውን ከቀጠለ በማህበርተኞቹ ስምምነት መሠረት የሚወሰን ክፍያ ይሰጠዋል።

፪/ ስለዚህ ጉዳይ ስምምነት የሌለ እንደሆነ በማህበሩ ውስጥ የነበረው ገቢ የተደረገ መዋጮ፤ የማህበሩ ዕዳዎች ከተከፈሉ በኋላ ከሚቀረው ተራፊ ሀብት ወይም የተጠራቀመ ትርፍ የራሱን ድርሻ እና በወጣበት ወቅት በመሰራት ላይ የነበሩ ሥራዎች የሚያስገኙት ትርፍ ግምት ውስጥ ያስገባ መጠን ታስቦ በገንዘብ ይከፈለዋል።

አንቀጽ ፩፻፺፭. ከማህበሩ የወጣ ሽሪክ ተጠያቂነት

ከማህበር የወጣ ሽሪክ ከመውጣቱ በፊት ማህበሩ ለገባባቸው ዕዳዎችና ኃላፊነቶች ከማህበሩ ጋር በአንድነትና በነጠላ ኃላፊ ይሆናል። ሆኖም የማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች ከፈቀዱ ኃላፊነቱ በአሱ እግር ለተተካው ሰው ይተላለፋል።

አንቀጽ ፩፻፺፯. ከድርሻ የሚገኝ ጥቅምና መብትን

ለሦስተኛ ወገኖች ስለማስተላለፍ

፩/ አንድ ሽሪክ የሌሎችን ሽሪኮች ፈቃድ ሳይጠይቅ በማህበሩ ውስጥ ካለው ድርሻ የሚገኙ መብቶችና ጥቅሞችን ሦስተኛ ወገኖች እንዲጠቀሙባቸው ማድረግ ይችላል።

፪/ ከድርሻ የሚገኙ መብቶችና ጥቅሞች ሦስተኛ ወገን እንዲጠቀምባቸው የሚያደርግ ስምምነት ማህበሩን ግዴታ ውስጥ አያስገባውም፤ እንዲሁም የማህበር ሽሪክነት መብት አያሰጥም።

ምዕራፍ አራት

የማህበሩ ሥራ አመራር

አንቀጽ ፩፻፺፰. የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ

፩/ ማህበሩ ሽሪክ በሆኑ ወይም ባልሆኑ በአንድ ወይም ከአንድ በላይ በሆኑ ሥራ አስኪያጆች ይመራል።

፪/ የሥራ አስኪያጆች ቁጥር ከአንድ በላይ በሚሆንበት ጊዜ የሥራ ድርሻቸው ተለይቶ በጽሁፍ መገለጽ አለበት።

አንቀጽ ፩፻፺፱. የሥራ አስኪያጁ ሥልጣንና ተግባር

፩/ ሥራ አስኪያጁ የማህበሩን ዓላማ ለማሳካት በማህበሩ ስም ማንኛውንም ሕጋዊ ተግባር ያከናውናል።

፪/ የሥራ አስኪያጁን ሥልጣን የሚገድቡ ስምምነቶች ሦስተኛ ወገኖችን መቃወሚያ የሚሆኑት በንግድ መዝገብ የተመዘገቡ ወይም ሦስተኛ ወገኖች የሥራ ኃላፊነቱን የሚያወቁ መሆናቸው የተረጋገጠ እንደሆነ ነው።

፫/ የማህበሩ ቆይታ ከአንድ ዓመት በላይ ሲሆን ሥራ አስኪያጁ በየዓመቱ መጨረሻ የማህበሩን የሥራ ክንውን ሪፖርት አዘጋጅቶ ለሽሪኮች ማቅረብ አለበት።

አንቀጽ ፪፻. በሥራ አስኪያጅነት ሥልጣን አላግባብ

መገልገል

፩/ ሥራ አስኪያጁ በማህበሩ ስም ለግል ጥቅሙ የሰራ እንደሆነ በቅን ልቦና ከሥራ አስኪያጁ ጋር ግንኙነት ላደረጉ ሦስተኛ ወገኖች ማህበሩ ኃላፊ

ነው፤ ሆኖም እነዚህ ሦስተኛ ወገኖች ሥራ አስኪያጁ የማህበሩን ስም ያላገባብ መገልገሉን የሚያውቁ መሆኑ የተረጋገጠ እንደሆነ ኃላፊነቱ የሥራ አስኪያጁ ብቻ ይሆናል።

፪/ ሥራ አስኪያጁ የማህበሩን ስም ሳይጠቅስ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር ስምምነት ካደረገ ለግል ጉዳዩ እንዳደረገው ይቆጠራል፤ ሆኖም ሥራ አስኪያጁ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር ያደረገው ስምምነት ለማህበሩ ጥቅም የሆነ እንደሆነ ማህበሩ ኃላፊ ይሆናል።

፫/ ሥራ አስኪያጁ ከሥልጣኑ በላይ ለሚሠራው ሥራ ሁሉ ኃላፊነቱ የማህበሩ ሳይሆን የሥራ አስኪያጁ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፪፻፩. ከማህበሩ ጋር የሚደረግ ስምምነት

ሥራ አስኪያጁ የሁሉንም የማህበሩ ሽሪኮች ፈቃድ ካላገኘ በስተቀር ለግል ጉዳዩ ወይም ለሦስተኛ ወገኖች ጥቅም ከማህበሩ ጋር ስምምነት ማድረግ አይችልም።

አንቀጽ ፪፻፪. ውድድርን ስለመከልከል

ማንኛውም የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ ሌሎች ሽሪኮች ካልፈቀዱ በስተቀር ማህበሩ የሚያከናውኑትን ተመሳሳይ ሥራዎች ለራሱም ሆነ ለሦስተኛ ወገኖች ጥቅም ማከናወን አይችልም፤ እንዲሁም የአንድነትና የነጠላ ተጠያቂነት የሚያስከትል ተመሳሳይ ዓላማ ባለው ሌላ ማህበር ውስጥ ሽሪክ መሆን አይችልም፡፡

አንቀጽ ፪፻፫. ሥራ አስኪያጁን ስለመሻር

፩/ በመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በማሻሻያው የተሾመ የማህበሩ አባል የሆነ ሥራ አስኪያጅ የመመስረቻ ጽሁፍ ወይም ማሻሻያው በሚጸድቅበት ሥነ-ሥርዓት መሠረት በሽሪኮች ሊሻር ይችላል፡፡

፪/ የማህበሩ አባል ያልሆነ ሥራ አስኪያጅ እንዲሁም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ያልተሾመ የማህበሩ ሽሪክ ሥራ አስኪያጅ በሽሪኮች በድምፅ ብልጫ ከሥራ አስኪያጅነት ሊሰናበት ይችላል፡፡

፫/ በማንኛውም ሽሪክ ጥያቄ በበቂ ምክንያት ሥራ አስኪያጁን ፍርድ ቤት ይሸረዋል፡፡

አንቀጽ ፪፻፬. የማህበሩ ውሳኔ አሰጣጥ

፩/ የማህበሩን መመስረቻ ጽሁፍ ለመለወጥ ወይም ጠበቃ ለመሾም ወይም በማህበሩ ከተለመደው ሥራ ውጭ ለማከናወን የማህበሩ ሽሪኮች ሙሉ ስምምነት ያስፈልጋል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ ሽሪኮች ውሳኔዎች በድምፅ ብልጫ እንዲተላለፉ ሊስማሙ ይችላሉ፤ ሽሪኮች የዚህ ዓይነት ስምምነት ያላደረጉ እንደሆነ ውሳኔዎች የሚተላለፉት በሙሉ ድምፅ ይሆናል።

፫/ ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር እያንዳንዱ ሽሪክ የሚኖረው ድምፅ እኩል ይሆናል።

ምዕራፍ አምስት

የማህበሩ መፍረስና ሒሳብ መጣራት

አንቀጽ ፪፻፭. የማህበሩ ማፍረሻ ምክንያቶች

፩/ የዚህ መጽሐፍ ጠቅላላ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ማህበሩ የሚፈርሰው ቀጥሎ በተመለከቱት ምክንያቶች ነው፡-

- ሀ) ማህበሩ የተቋቋመው ላልተወሰነ ጊዜ ወይም ከማህበሩ ሽሪክ በአንዱ ዕድሜ ልክ ድረስ ከሆነ ወይም በመመስረቱ ጽሁፉ ውስጥ የማፍረስ መብት ተጠቅሶ እንደሆነ ማንኛውም ሽሪክ በቅን ልቦና የስድስት ወራት የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ በመስጠት እንዲፈርስ ሲጠይቅ፤
- ለ) ከማህበሩ ሽሪኮች አንዱ በአካል ጉዳት ወይም በሕመም ወይም በማንኛውም ሌላ ምክንያት የማህበሩን ሥራ ለማከናወን ያልቻለ እንደሆነ፤
- ሐ) በማህበሩ ሽሪኮች መካከል አብሮ ለመሥራት የማይችል አለመግባባት ሲፈጠር፤
- መ) ከማህበሩ ሽሪኮች አንዱ ሲሞት ወይም የማህበርተኛው መክሰር በፍርድ ሲወሰን ወይም ሽሪክ ለመሆን ችሎታ ሲያጣ፤
- ሠ) ከማህበሩ ሽሪክ የግል ገንዘብ ጠያቂዎች ያለውን ድርሻ በሙሉ ሲወስዱ ወይም በቀሪው ድርሻ እንዲቀጥል ሌሎች የማህበሩ ሽሪኮች የማይስማሙ ከሆነ፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ላይ የተጠቀሰው ቢኖርም ቀጥሎ በተጠቀሱት ምክንያቶች ማህበሩ ሳይፈርስ ሊቀጥል ይችላል፡-

ሀ) ከሽሪኮች አንዱ ማህበሩ እንዲፈርስ ጥያቄ ሲያቀርብና ቀሪዎቹ ሽሪኮች የሽሪኩን ድርሻ ከፍለው ማህበሩ እንዲቀጥል ሲስማሙ፤ ወይም

ለ) ለሞተው ሽሪክ ወራሾች ወይም ችሎታ ላጣው ሽሪክ ሞግዚት ወይም ለከሠረው ሽሪክ ንብረት ጠባቂ የሚችን ወይም ችሎታ ያጣውን ሽሪክ ወይም የከሠረውን ሽሪክ ድርሻ በመክፈል ማህበሩ እንዲቀጥል ስምምነት ሲደረግ፡፡

አንቀጽ ፪፻፮. ማህበሩን በማፍረስ ሂደት የሥራ

አስኪያጆች ሥልጣንና ተግባር

፩/ ሥራ አስኪያጆች ማህበሩን ለማፍረስ ሒሳብ አጣሪ አስኪሾም ድረስ የነበራቸውን ሥልጣን እንዲያዙ ይቆያሉ፤ ሆኖም ማህበሩ እንዲፈርስ ከተወሰነ በኋላ አዲስ ሥራ መጀመር አይችሉም፡፡

፪/ ሥራ አስኪያጆች ለሒሳብ አጣሪዎች የማህበሩን ንብረትና ማንኛውንም አስፈላጊ ሰነድ ማስረከብና እስከ ርክክቡ ቀን ድረስ ያከናወኑትን ሥራ ማስረዳት አለባቸው።

፫/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም ሒሳብ አጣሪው የጠየቀ እንደሆነ የማህበሩን ሒሳብ የማጣራት ሥራ ከተጀመረ በኋላ የማፍረሱን ሂደት ለማጠናቀቅ የሚያስፈልጉትን አስተዳደራዊ ተግባራት ብቻ ያከናውናሉ።

አንቀጽ ፪፻፮. ሒሳብ አጣሪዎችን ስለመሾም

፩/ ማህበሩን ለማፍረስ የመጨረሻ ሒሳብ የሚጣራው በመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በማህበሩ ሽሪኮች ሙሉ ስምምነት በተመደቡ አንድ ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ሒሳብ አጣሪዎች ነው።

፪/ የማህበሩ ሽሪኮች የማይስማሙ ከሆነ ፍርድ ቤት አንድ ወይም ከአንድ በላይ ሒሳብ አጣሪ ይሾማል።

አንቀጽ ፪፻፰. የሒሳብ አጣሪዎች ሥልጣንና ተግባር

፩/ ሒሳብ አጣሪዎች የማህበሩ የመጨረሻ ሒሳብ እንዲጣራ አስፈላጊ የሆኑትን ተግባሮች ሁሉ ይፈጽማሉ። ሥልጣንና ተግባራቸው የሚከተሉትን ያካትታል፦

ሀ) ተጀምረው የነበሩ ሥራዎችን የማገባደድ፤

ለ) የማህበሩን የሀብትና ዕዳ መግለጫ የማዘጋጀት

ሐ) የማህበሩን ሀብት የመሰብሰብ፤ የማህበሩን ንብረት የመሸጥ፤ የማህበሩን ዕዳ ከማህበሩ ሀብት ወይም እንዳስፈላጊነቱ አሸሪኮች ሌላ ገንዘብ ሰብስቦ ለገንዘብ ጠያቂዎች የመክፈል፤

መ) በማህበሩ ስም በፍርድ ቤት፣ በአስተዳደር አካላት ወይም በግልግል ዳኝነት የመከራከርና ጉዳዮችን የማስፈጸም፤

ሠ) የማህበሩን ሀብት ለሸሪኮች የማከፋፈል፤

ረ) ማህበሩን ለማፍረስ አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ተግባራትን የማከናወን።

፪/ የሥራ አስኪያጆችን ተጠያቂነት የሚመለከቱት የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች በሒሳብ አጣሪዎች ላይም ተፈጻሚነት አላቸው።

አንቀጽ ፪፻፱. ሒሳብ አጣሪዎች ስለሚሻሩበት ሁኔታ

ሒሳብ አጣሪዎች በሽሪኮች ሙሉ ስምምነት ወይም በአንድ ሽሪክ ጥያቄ በፍርድ ቤት ሊሻሩ ይችላሉ፡

አንቀጽ ፪፻፲. መዋጮን ስለመመለስ

፩/ ማህበሩ ሲፈርስ የማህበሩ ዕዳዎች ከተከፈሉ በኋላ እያንዳንዱ ሽሪክ የከፈለው መዋጮ ይመለስለታል፡፡

፪/ ማህበሩ እንዲጠቀምበት ብቻ የዓይነት መዋጮ ገቢ ላደረገ ሽሪክ ማህበሩ ሲፈርስ ያስገባው መዋጮ በዓይነት ይመለስለታል፡፡

፫/ የማህበሩ ሀብት እንዲሆን የዓይነት መዋጮ ገቢ ያደረገ ሽሪክ ማህበሩ ሲፈርስ ያስገባውን መዋጮ በዓይነት መልሶ መውሰድ አይችልም፤ ሆኖም የዓይነት መዋጮውን ሲያስገባ የነበረውን የገንዘብ ግምት የመቀበል መብት አለው፡፡

፬/ አገልግሎትን እንደመዋጮ ያቀረበ ማህበርተኛ መዋጮ ሲያደርግ ለአገልግሎቱ በተሰጠው ግምት መሠረት ያቀረበው አገልግሎት በገንዘብ ተተምኖ ይመለስለታል፡፡

አንቀጽ ፪፻፲፩. የትርፍና ኪሣራ አከፋፈል

፩/ የማህበሩ ዕዳዎች ከተከፈሉና እያንዳንዱ ሸሪክ የከፈለው መዋጮ ከተመለሰ በኋላ ትርፍ ካለ በአባላቱ መካከል ይከፋፈላል።

፪/ ዕዳዎችና ወጪዎች ከተከፈሉ በኋላ የማህበሩ ገንዘብ ለሸሪኮች የሚመለሰውን መዋጮ ለመክፈል የማይበቃ ከሆነ ኪሣራው በሸሪኮች መካከል ይከፋፈላል።

፫/ በመመስረቻ ጽሁፉ ሌላ የአከፋፈል ሁኔታ ካልተወሰነ በስተቀር ትርፍና ኪሣራው በሸሪኮች መካከል እኩል ይከፋፈላል።

ርዕስ ሦስት

ሁለት ዓይነት ኃላፊነት ያለበት የሽርክና ማህበር

አንቀጽ ፪፻፲፪. ትርጓሜ፡-

ሁለት ዓይነት ኃላፊነት ያለበት የሽርክና ማህበር ማለት የማህበርተኞች ኃላፊነት የተለያየ የሆነበት ማህበር ነው፤ ኃላፊነታቸው ያልተወሰነ ሸሪኮች ለማህበሩ ግዴታዎች በሙሉ ከማህበሩ ጋር በአንድነትና

በተናጠል ኃላፊነት ያለባቸው ሲሆን ኃላፊነታቸው የተወሰነ ሽሪኮች ደግሞ መዋጮ ለማድረግ ቃል በገቡት መጠን ብቻ ለማህበሩ ግዴታዎች ኃላፊ የሚሆኑ ናቸው።

አንቀጽ ፪፻፲፫. የማህበሩ ስም

፩/ ሁለት ዓይነት ኃላፊነት ያለበት ማህበር የማህበር ስም ይኖረዋል።

፪/ የማህበሩ ስም ቢያንስ የሁለት ኃላፊነታቸው ያልተወሰነ ሽሪኮች ስም የሚይዝ ሆኖ ከሽሪኮች ስም ቀጥሎ “ሁለት ዓይነት ኃላፊነት ያለበት የሽርክና ማህበር” ተብሎ መጻፍ አለበት።

፫/ ኃላፊነቱ የተወሰነ ሽሪክ ስሙ ከማህበሩ ስም ውስጥ እንዲገባ የፈቀደ እንደሆነ ሦስተኛ ወገኞች በቅን ልቦና ከማህበሩ ጋር በሚኖራቸው ግንኙነት ምክንያት ለሚመጡ የማህበሩ ግዴታዎች ልክ ኃላፊነታቸው ያልተወሰነ ሽሪኮች እንደሆኑት ሁሉ ከማህበሩ ጋር በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ይሆናል።

አንቀጽ ፪፻፲፬ . የማህበሩ መመሥረቻ ጽሁፍ

የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፹፭ ሥር ከተዘረዘሩት ጉዳዮች በተጨማሪ ኃላፊነታቸው ያልተወሰነውን እና የተወሰነውን ሽሪኮች ስም ለይቶ መያዝ አለበት፡፡

አንቀጽ ፪፻፲፭. የማህበሩ መዋጮ

፩/ መዋጮን የሚመለከቱት የዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፹፭ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም ኃላፊነታቸው የተወሰነ የማህበሩ ሽሪኮች የሞያ መዋጮ ማዋጣት አይችሉም፡፡

አንቀጽ ፪፻፲፮ . ኃላፊነታቸው ያልተወሰነ ሽሪኮች መብትና

ግዴታ

፩/ በዚህ ሕግ የህብረት ሽርክና ማህበር ሽሪኮችን መብትና ግዴታ የሚመለከቱት ድንጋጌዎች ኃላፊነታቸው ባልተወሰነ የማህበሩ ሽሪኮች ላይ ተፈጻሚነት አላቸው፡፡

፪/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም በሽሪኮች ውሳኔ የማህበሩ ሽሪክ ያልሆነ ሥራ አስኪያጅ ካልተሾመ

በስተቀር ሥራ አስኪያጅ መሆን የሚችሉት ኃላፊነታቸው ያልተወሰነ ሽሪኮች ናቸው።

አንቀጽ ፪፻፲፯. የጥቅም ግጭት

ሌሎች የማህበሩ ሽሪኮች ካልፈቀዱ በስተቀር ማንኛውም ኃላፊነቱ ያልተወሰነ ሽሪክ ማህበሩ የሚሠራቸውን ተመሳሳይ ሥራዎች ለራሱ ወይም ለሦስተኛ ወገን ለማከናወን እንዲሁም በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ በሚያደርግ ተመሳሳይ ዓላማ ባለው ሌላ ማህበር ውስጥ አባል መሆን አይችልም።

አንቀጽ ፪፻፲፰ . ኃላፊነታቸው የተወሰነ የማህበሩ ሽሪኮች መብትና ግዴታ

፩/ ከማህበሩ ላይ ገንዘብ ጠያቂዎች ኃላፊነታቸው የተወሰነ ሽሪኮችን ለማህበሩ ያልከፈሉትን መዋጮ ገቢ እንዲያደርጉ ሊጠይቁ ይችላሉ።

፪/ ኃላፊነታቸው የተወሰነ የማህበሩ ሽሪኮች በተረጋገጠ የሒሳብ ሚዛን መሠረት በቅን ልቦና የተቀበሉትን የትርፍ ድርሻ እንዲመልሱ አይገደዱም።

፫/ ኃላፊነታቸው የተወሰነ የማህበሩ ሽሪኮች በውክልናም ሆነ በሌላ በማንኛውም ሁኔታ የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ መሆን አይችሉም፤ ክልከላውን የተላለፈ ኃላፊነቱ የተወሰነ የማኅበሩ ሽሪክ በሥራው ምክንያት ለሚመጡ ግዴታዎች ኃላፊነታቸው ካልተወሰነው ሽሪኮች ጋር በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ይሆናል፤ ይህን ክልከላ ከተላለፈባቸው ጊዜያት ብዛት እና ከጉዳዩ ክብደት አኳያ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ለሁሉም የማህበሩ ግዴታዎች ወይም ለተወሰኑ የማህበሩ ግዴታዎች ብቻ ከማህበሩ ጋር በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ነው ተብሎ ሊወሰን ይችላል።

፬/ ኃላፊነታቸው የተወሰነ የማህበሩ ሽሪኮች የሚከተሉትን ተግባራት ቢያከናውኑ የሥራ አስኪያጅነት ሥራ እንደሰሩ አይቆጠርም፡-

ሀ) በማህበሩ ውስጥ በሚደረጉ ምክክሮች ተካፋይ

መሆን፤

ለ) ከማህበሩ ጋር ግዴታ መግባት፤፤

ሐ) የሥራ አስኪያጆችን ሥራ መቆጣጠር፤

መ) ለማህበሩ አስተያየትና ምክር መስጠት፤

ሠ) ሥራ አስኪያጆች ከሥልጣናቸው በላይ እንዲሠሩ መፍቀድ።

፮/ ኃላፊነታቸው የተወሰነ የማህበሩ ሽሪኮች በማህበሩ ተቀጥረው ከሥራ አስኪያጅነት ውጪ የሆነ ሥራ መሥራት ይችላሉ።

፯/ ተቃራኒ ስምምነት ቢኖርም፤ ኃላፊነታቸው የተወሰነ የማህበሩ ሽሪኮች ስለማህበሩ አካሄድ ጥያቄ የማቅረብ፤ ሰነዶችንና የሒሳብ መግለጫዎችን የማየት እና ማስታወሻ የመውሰድ መብት አላቸው።

፪/ ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር፤ ኃላፊነቱ የተወሰነው ሽሪክ መሞት፤ መክሰር፤ ችሎታ ማጣት እና መሰል ምክንያቶች የማህበሩ ማፍረሻ ምክንያቶች ሊሆኑ አይችሉም።

አንቀጽ ፪፻፲፱. ድርሻዎችን ስለማስተላለፍ

፩/ ኃላፊነታቸው ያልተወሰነ ሽሪኮች በሙሉ እና ኃላፊነታቸው ከተወሰነው ሽሪኮች አብላጫዎቹ ካልተስማሙ በስተቀር የማህበሩን ድርሻዎች ለሦስተኛ ወገን ማስተላለፍ አይቻልም።

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም ሽሪኮች በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ከዚህ የተለየ ድምፅ እንዲኖር ሊስማሙ ይችላሉ።

፫/ የማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች ካልፈቀዱ በስተቀር ኃላፊነቱ ያልተወሰነ ሽሪክ ድርሻውን ከማስተላለፉ በፊት ከማህበሩ ዕዳዎች ጋር በተያያዘ የነበሩትን ግዴታዎች ለማውረድ አይችልም።

አንቀጽ ፪፻፳. ተፈጻሚነት ያላቸው የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች

ከዚህ በላይ የተመለከቱት ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፩፻፹፯ እስከ ፪፻፲፩ ሥር የተመለከቱት የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች ሁለት ዓይነት ኃላፊነት ባለው የሽርክና ማህበር ላይ እንደ አግባብነታቸው ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ርዕስ አራት

ኃላፊነቱ የተወሰነ የሽርክና ማህበር

አንቀጽ ፪፻፳፩. ትርጓሜ

፩/ ኃላፊነቱ የተወሰነ የሽርክና ማህበር ማለት ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ሰዎች የሙያና ለሙያው ደጋፊ የሆነ አገልግሎት ለመስጠት የሚያቋቁሙት የማህበረተኞቹ ኃላፊነት በመዋጮቻቸው የተወሰነ የንግድ ማህበር ነው።

፪/ ለዚህ ማህበር ዓላማ “የሞያ አገልግሎት” ማለት አግባብ ባለው አካል በተሰጠ የሞያ ፈቃድ መሠረት የሚሰጥ አገልግሎት ነው።

፫/ “ለሞያው ደጋፊ የሆነ አገልግሎት” ማለት በአንድ ወይም ከአንድ በላይ በሆኑ ሞያዎች ሥር ያለና የሞያ አገልግሎቱን ለመስጠት አስፈላጊ የሆነ ተዛማጅ አገልግሎት ነው።

አንቀጽ ፪፻፳፪. የማህበሩ ባሕሪያት

፩/ ማህበሩ ከሽሪኮቹ የተለየ የሕግ ሰውነት አለው።

፪/ የሽሪኮች መሞት፣ መክሰር፣ ከማህበሩ መውጣት ወይም በሽሪኮች ላይ የሚደረግ ሌላ ማንኛውም ዓይነት ለውጥ በማህበሩ ሕልውና፣ መብት ወይም ግዴታ ላይ ተጽዕኖ አይኖረውም።

አንቀጽ ፪፻፳፫. የማህበሩ ስም

ኃላፊነቱ የተወሰነ የሽርክና ማህበር ከሌላ ነጋዴ ወይም ማህበር ጥቅም ጋር የማይጋጭ፤ የሦስተኛ ወገኖችን መብት የማይነካ እና የተቋቋመበትን ዓላማ የሚገልጽ ማህበረተኞች የፈቀዱት የመጠሪያ ስም ይኖረዋል፤ ከማህበሩ ስም መጨረሻ ላይ “ኃላፊነቱ የተወሰነ የሽርክና ማህበር” የሚል ሐረግ መጨመር አለበት፡፡

አንቀጽ ፪፻፳፬. የማህበሩ ሽሪኮች

፩/ የማህበሩ ሽሪኮች ሊሆኑ የሚችሉት አግባብ ካለው አካል የሞያ አገልግሎት ለመስጠት ፈቃድ የተሰጣቸው ባለሙያዎች ወይም ከማህበሩ ጋር ተመሳሳይ ወይም ተያያዥ የሆነ አገልግሎት የሚሰጡ ኃላፊነታቸው የተወሰነ የሽርክና ማህበራት ናቸው፡፡

፪/ የማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅ ማህበሩ አገልግሎት በሚሰጥበት ሞያ ፈቃድ ያለው የተፈጥሮ ሰው መሆን አለበት፡፡

አንቀጽ ፪፻፳፭. የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ይዘት

የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፹፭ ሥር ከተዘረዘሩት በተጨማሪ የሞያ አገልግሎት የሚሰጠውን የእያንዳንዱን ሽሪክ የሞያ ዓይነትና የፈቃድ ቁጥር መያዝ አለበት።

አንቀጽ ፪፻፳፯. የማህበሩ መዋጮ

መዋጮን የሚመለከቱት የዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፹፭ ድንጋጌዎች ለዚህ ማህበርም እንደአግባብነቱ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፪፻፳፰. የጥቅም ግጭት

ሞያን በሚመለከት የወጡ አግባብ ያላቸው ሕጎች እንደተጠበቁ ሆኖ ማንኛውም ሽሪክ ማህበሩ የሚሠራቸውን ተመሳሳይ ሥራዎች ለራሱ ወይም ለሦስተኛ ወገን ለማከናወን ወይም ለተመሳሳይ ዓላማ በተቋቋመ ማህበር ሽሪክ መሆን የሚችለው ሁሉም የማህበሩ ሽሪኮች ሲስማሙ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፪፻፳፰. የማህበሩ ኃላፊነት ወሰን

፩/ ሽሪኩ ወይም ሠራተኛው የማህበሩን ሥራ በሚያከናውንበት ወቅት ሆን ብሎ ወይም የማታለል

ተግባር በመፈጸም ወይም በቸልተኝነት ለሚፈጽመው ጥፋት ወይም ለሚያደርሰው ጉዳት ጥፋቱን ካደረሰው ሽሪክ ወይም ሠራተኛ ጋር ማህበሩ በአንድነትና በተናጠል ተጠያቂ ይሆናል።

፪/ ጉዳቱ የደረሰበት ሰው ጉዳት አድራሹ ሽሪክ ወይም ሠራተኛ ሥራውን ለማከናወን ኃላፊነት ያልተሰጠው መሆኑን የሚያውቅ የነበረ ከሆነ ማህበሩ ተጠያቂ አይሆንም።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) ከተመለከተው ውጪ ከውል ወይም በሌላ በማንኛውም ሁኔታ ለሚመጣ ግዴታ ኃላፊ የሚሆነው ማህበሩ ነው።

፬/ ማህበሩ በሽሪኮች ወይም በሠራተኞች በሚፈጸም የሞያ ጥፋት ምክንያት ለሚደርስ ጉዳት ካሳ የሚሆን የመድን ሽፋን ሊኖረው ይገባል፤ መጠኑም አግባብ ባለው አካል ይወሰናል።

አንቀጽ ፪፻፳፱. ሽሪክ ከማህበሩ ስለሚወጣበት ሁኔታ

፩/ አንድ ሽሪክ ከማህበሩ ሊወጣ የሚችለው በሚከተሉት ምክንያቶች ነው፡-

ሀ) በመመስረቻ ጽሁፍ በተለየ ሁኔታ ካልተመለከተ በስተቀር በራሱ ፈቃድ፤

ለማህበሩ የሦስት ወራት የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ በጽሁፍ በመስጠት፤

ለ) ሲሞት ወይም ሕጋዊ ሰውነት ያለው አካል በሆነ ጊዜ ሲፈርስ፤

ሐ) የግል ገንዘብ ጠያቂዎች ያለውን ድርሻ በሙሉ ሲወስዱ፤ ሲያሸጡ ወይም በሽሪኩ ላይ የኪሣራ ውሳኔ ሲወሰንበት፤

መ) የሽሪኩ የሞያ ፈቃድ ሲሰረዝ ወይም ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር የሞያ ፈቃዱ ለረጅም ጊዜ ሲታገድ፤

ሠ) በሕመም ወይም በአካል ጉድለት ወይም በሌላ በማንኛውም ምክንያት ለዘላቂታው የሽሪክነት ግዴታውን ለመወጣት የማያስችለው ሲሆን፤ ወይም

ረ) በበቂ ምክንያት ፍርድ ቤት ከማህበሩ እንዲወጣ ሲወስን፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሀ) የተመለከተውን ማስጠንቀቂያ ሳይሰጥ ከማህበሩ የወጣ ሽሪክ በዚህ

ምክንያት በማህበሩ ላይ ለሚደርሰው ጉዳት ተጠያቂ ይሆናል።

፫/ አንድ ሽሪክ ከማህበሩ ከመውጣቱ በፊት ለሦስተኛ ወገኖች የነበረበት ዕዳ እና ኃላፊነት ከማህበሩ በመውጣቱ ቀሪ አይሆንም።

፬/ አንድ ሽሪክ ከማህበሩ ከወጣ ማህበሩ ሽሪኩ ስለመውጣቱ ማህበሩ በተመዘገበበት የንግድ መዝገብ ውስጥ ማስገባት አለበት።

አንቀጽ ፪፻፱. ከማህበሩ የወጣ ሽሪክ ድርሻ

፩/ አንድ ሽሪክ ድርሻውን ማህበርተኞች ዘንድ ተቀባይነት ላገኘ ሌላ ማህበርተኛ ወይም ሦስተኛ ወገን ሳያስተላልፍ በሞት፣ በሕመም፣ በኪሣራ ወይም በሌላ ማናቸውም ምክንያት ከማህበሩ የወጣ እንደሆነ በእርሱ እግር ተተክቶ ድርሻውን የመጠየቅ መብት ላለው ሰው ድርሻው ተሰልቶ በገንዘብ ይሰጠዋል፤ በሞተው ወይም በወጣው ሰው ምትክ በማህበሩ አባል የመሆን ጥያቄ ተቀባይነት የለውም።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የድርሻ ዋጋ ሲሰላ የወጣው ሽሪክ ማህበሩ ውስጥ የነበረው

ገቢ የተደረገ መዋጮ፤ የማህበሩ ዕዳዎች ከተከፈሉ በኋላ ከሚቀረው ተራፊ ሀብት ወይም የተጠራቀመ ትርፍ ውስጥ እርሱ የነበረው ድርሻ እና በወጣበት ወቅት በመሰራት ላይ የነበሩ ሥራዎች የሚያስገኙት ትርፍ ግምት ውስጥ መግባት አለበት፡፡

አንቀጽ ፪፻፴፩. ስለማህበሩ ውሳኔ አሰጣጥ

፩/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር የማህበሩን የመመስረቻ ጽሁፍ ለማሻሻል የማህበሩ አባላት ሁለት ሦስተኛ (2/3) ይሁንታ ያስፈልጋል፤ ሌላ ማንኛውም ውሳኔ በአብዛኛዎቹ አባላት የድምፅ ድጋፍ ሊደረግ ይችላል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተገለጸው ቢኖርም የማህበሩን ዜግነት ለመለወጥ ወይም የሥራ መስክ ለመለወጥ የሚተላለፍ ውሳኔ የማህበሩን አባላት ሦስት አራተኛ (3/4) ስምምነት ማግኘት አለበት፡፡

አንቀጽ ፪፻፴፪. የማህበሩ ማፍረሻ ምክንያቶች

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፹፩ የንግድ ማህበርን ለማፍረስ የተመለከቱ ጠቅላላ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ የሽሪኮች ቁጥር ወደ አንድ ዝቅ

ሲልና በስድስት ወራት ጊዜ ውስጥ ሌላ ሽሪክ መተካት ሳይቻል ሲቀር ማህበሩ እንዲፈርስና ሒሳቡ እንዲጣራ መደረግ አለበት።

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም የስድስት ወራት የጊዜ ገደብ ከማለፉ በፊት በማህበሩ የቀረው ሽሪክ ጥያቄ ሲያቀርብና አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የንግድ ማህበር መዝጋቢው አካል የስድስት ወራት የጊዜ ገደብ በሦስት ወራት እንዲራዘም ሊፈቅድ ይችላል።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) በተደነገገው መሠረት ካልሆነ በስተቀር የሽሪኮች ቁጥር ከሁለት በታች መቀነሱን የሚያውቅ ሽሪክ ማህበሩ በዚህ ሁኔታ ከስድስት ወራት በላይ ሥራውን እንዲቀጥል ካደረገ ለማህበሩ ዕዳና ግዴታዎች ከማህበሩ ጋር በአንድነትና በተናጠል ተጠያቂ ይሆናል።

አንቀጽ ፪፻፴፫. ተፈጻሚነት ያላቸው የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች

ከዚህ በላይ የተጠቀሱት ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ከአንቀጽ ፩፻፹፯ እስከ ፪፻፲፩ ሥር የተመለከቱ የዚህ

ሕግ ድንጋጌዎች ኃላፊነቱ በተወሰነ የሽርክና ማህበር ላይ እንደ አግባብነታቸው ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ርዕስ አምስት

የእሽሙር ማህበር

አንቀጽ ፪፻፴፬. ትርጓሜ

የእሽሙር ማህበር ማለት ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ሰዎች በመካከላቸው በሚያደርጉት ስምምነት መሠረት የሚያቋቁሙት በሦስተኛ ወገኖች የማይታወቅ የሕግ ሰውነት የሌለው የንግድ ማህበር ነው። ስለሌሎች የንግድ ማህበሮች የተደነገጉት የማስመዝገብ ሥርዓቶች በዚህ ማህበር ላይ ተፈጻሚ አይሆኑም።

አንቀጽ ፪፻፴፭. የማህበሩ በሦስተኛ ወገኖች መታወቅ

የማህበሩ መኖር በሦስተኛ ወገኖች ከታወቀ ከዚያ ጊዜ አንስቶ ማህበሩ ከእነዚህ ወገኖች ጋር በሚኖረው ግንኙነት እንደ ህብረት ሽርክና ማህበር ይቆጠራል።

አንቀጽ ፪፻፴፮. ስለማህበሩ መዋጮ

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፹፯ ስለመዋጮ የተደነገገው
ለእሽሙር ማህበርም ተፈጻሚ ይሆናል።

፪/ ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር እያንዳንዱ ሽሪክ
ለከፈለው መዋጮ ባለቤትነቱን እንደያዘ ይቆያል።

አንቀጽ ፪፻፴፯. ድርሻን ስለማስተላለፍ

ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር በማህበሩ ውስጥ
ያለን ድርሻ ማስተላለፍ የሚቻለው ሁሉም ሽሪኮች
ሲስማሙ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፪፻፴፰. የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ

፩/ ማህበሩ ሽሪክ ወይም ሽሪክ ባልሆነ በአንድ ወይም
ከአንድ በላይ በሆኑ ሥራ አስኪያጆች ይመራል።

፪/ ሥራ አስኪያጅ ያልተሾመ እንደሆነ ሁሉም ሽሪኮች
የሥራ አስኪያጅነት ሥልጣን ይኖራቸዋል።

አንቀጽ ፪፻፴፱. የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ ሥልጣንና ተግባር

፩/ የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ ሥልጣንና ተግባር
በማህበረተኞች መካከል በሚደረግ ስምምነት
ይወሰናል፤ ሆኖም ይህ ስምምነት በሦስተኛ ወገኖች
ላይ መቃወሚያ ሊሆን አይችልም።

- ፪/ ሥራ አስኪያጁ የማህበሩን ሥራዎች ለሽሪኮቹ የማስረዳት ግዴታ አለበት፤ ይህን ግዴታ የሚያስቀር ማንኛውም ስምምነት ዋጋ አይኖረውም፡፡
- ፫/ የማህበሩ ሽሪኮች የሥራ አስኪያጁን ሥራ መቆጣጠር ይችላሉ፡፡

አንቀጽ ፪፻፵. የማህበሩን ሥራ አስኪያጅ ስለመሻር

የማህበሩ ሽሪክ የሆነ ሥራ አስኪያጅ በበቂ ምክንያት ሊሻር ይችላል፡፡

አንቀጽ ፪፻፵፩. ማህበሩ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር ስላለው ግንኙነት

፩/ ለሦስተኛ ወገኖች የሚታወቀው የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ ብቻ ነው፤ ለማህበሩ ዕዳዎች እና ግዴታዎች ኃላፊና ተጠያቂ የሚሆነውም እሱ ብቻ ነው፡፡

፪/ የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ ያልሆነ ሽሪክ ለማህበሩ ዕዳዎች ለሥራ አስኪያጁ ተጠያቂ የሚሆነው በማህበርተኞች መካከል በተደረገው የውል ጽሁፍ በተወሰነው መጠን ብቻ ነው፡፡

፫/ ሥራ አስኪያጅ ያልሆነ ሽሪክ በማህበሩ ሥራ አመራር ተካፋይ ከሆነ ለሦስተኛ ወገኖች ከሥራ

አስኪያጁ ጋራ በአንድነት እና በተናጠል ኃላፊ ይሆናል።

፬/ ማንኛውም የማህበሩ ሽሪክ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር ግንኙነት ማድረግ የሚችለው በራሱ ስም ብቻ ነው።

አንቀጽ ፪፻፵፪. የማህበሩ ማፍረሻ ምክንያቶች

፩/ የንግድ ማህበራት የሚፈርሱበትን ሁኔታ የሚመለከቱት ጠቅላላ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ማህበሩ የሚፈርሰው በሚከተሉት ምክንያቶች ነው፡-

- ሀ) ሽሪኮች ማህበሩ እንዲፈርስ በሙሉ ድምፅ ሲሰማሙ፤
- ለ) ማህበሩ የተቋቋመው ላልተወሰነ ጊዜ ሲሆን ከሽሪኮች አንዱ እንዲፈርስ ለማህበሩ ጥያቄ ያቀረበ እንደ ሆነ፤
- ሐ) ሁሉም የማህበሩ ድርሻዎች በአንድ አባል የተያዙ እንደሆኑ፤
- መ) ማህበሩ አንዲቀጥል የሚያደርግ ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር ከማህበሩ ሽሪኮች

አንዱ የሞተ ወይም የከሠረ ወይም ችሎታ ያጣ እንደሆነ፤

ሠ) በማህበርተኞች መካከል በሚደረግ ውል ለሥራ አስኪያጁ ማህበሩን ለማፍረስ ሥልጣን ተስጥቶት ከሆነ ሥራ አስኪያጁ ማህበሩ እንዲፈርስ ሲወስን።

፪/ ማንኛውም ተቃራኒ ስምምነት የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌን ተፈጻሚነት የሚያስቀር አይሆንም።

አንቀጽ ፪፻፵፫. ሽሪክን ከማህበሩ ስለማስወጣት

፩/ በአንድ ሽሪክ ጥፋት ምክንያት ማህበሩ እንዲፈርስ ለፍርድ ቤት ጥያቄ ሲቀርብና ሌሎች ሽሪኮች ማህበሩ እንዳይፈርስ ሲያመለክቱ ፍርድ ቤቱ ማህበሩ እንዲፈርስ በመወሰን ፋንታ ጥፋተኛ የሆነውን ሽሪክ ከማህበሩ እንዲወጣና ማህበሩ እንዲቀጥል ለማዘዝ ይችላል።

፪/ አንድ ሸሪክ ከማህበሩ የሚወጣበት ምክንያት በማህበርተኞች መካከል በሚደረግ ውል ሊወሰን ይችላል።

፫/ ከማህበሩ እንዲወጣ የተደረገ ሸሪክ በወጣበት ጊዜ የነበረው ድርሻ እንዲከፈለው የመጠየቅ መብት አለው።

አንቀጽ ፪፻፵፬. ተፈጻሚነት ያላቸው የዚህ ሕግ

ድንጋጌዎች

ከላይ በዚህ ርዕስ ሥር የተዘረዘሩት ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ስለህብረት ሽርክና ማህበር የወጡት ድንጋጌዎች እንደ አግባብነታቸው በእሽሙር ማህበር ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ርዕስ ስድስት

የአክሲዮን ማህበር

ምዕራፍ አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ ፪፻፵፭. ትርጓሜ

፩/ የአክሲዮን ማህበር ማለት ዋና ገንዘቡ ወይም ካፒታሉ አስቀድሞ ተወስኖ በአክሲዮን የተከፋፈለና ኃላፊነቱ በማህበሩ ሀብት ብቻ የተወሰነ ማህበር ነው።

፪/ የባለአክሲዮኖች ኃላፊነት ለማህበሩ ቃል የገቡትን መዋጮ በመክፈል የተወሰነ ነው።

አንቀጽ ፪፻፵፮. የማህበሩ ስም

የአክሲዮን ማህበር የሚጠራበት ስም ይኖረዋል፤ ከሌላ ነጋዴ ወይም ማህበር ጥቅም ጋር የሚጋጭ እስካልሆነና የሌሎች ሦስተኛ ወገኖች መብት እስካልተነካ ድረስ የማህበሩ መጠሪያ በማህበርተኞች ስምምነት ይወሰናል፤ ከስሙ መጨረሻ ላይ “የአክሲዮን ማህበር” የሚል ሐረግ መጨመር ይኖርበታል።

አንቀጽ ፪፻፵፯. የማህበሩ አነስተኛ ዋና ገንዘብ እና

አክሲዮን ላይ የሚጻፈው ዋጋ

፩/ በሌላ ሕግ በተለየ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር፤
የማህበሩ ዋና ገንዘብ ወይም ካፒታል ከሃምሳ ሺህ
የኢትዮጵያ ብር ያነሰ ሊሆን አይችልም፡፡

፪/ እያንዳንዱ አክሲዮን ላይ የሚጻፈው ዋጋ ከአንድ
መቶ ብር በታች ሊሆን አይችልም፡፡

አንቀጽ ፪፻፵፰. አክሲዮኑ ለሕዝብ ክፍት የሆነ የአክሲዮን ማህበር አደራጅና አባላት

፩/ አደራጅ ማለት አክሲዮኑ ለሕዝብ ክፍት የሆነ
ማህበር ምስረታን ያነሳሳ፤ መግለጫ አዘጋጅቶ
ሰዎች ማህበሩን እንዲቀላቀሉ የጋበዘ ወይም
በአጠቃላይ የማህበሩን ምስረታ ዓላማ አድርጎ
ይህንኑ ለማስፈጸም የተንቀሳቀሰና ማህበሩ
የማይመሰረት ከሆነ ባለመመስረቱ ምክንያት
ለሚመጣ ጉዳት ኃላፊነት የሚወስድ ሰው ነው፤
ከአደራጅ ጋር ባደረገው ውል መሠረት ክፍያ
ለማግኘት ለማህበሩ ምስረታ አስፈላጊ የሆነ ጥናት፤
የሙያ ድጋፍ እና መሰል አገልግሎት ያቀረበ
ባለሙያ አደራጅ አይደለም፡፡

፪/ የአክሲዮን ማህበር በአንድ ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ
የተፈጥሮ ሰዎች ወይም ሕጋዊ ሰውነት ባላቸው

ሰዎች ሊደራጅ ይችላል፤ አደራጅ የማህበሩ ባለአክሲዮን የመሆን ግዴታ የለበትም፡፡

፫/ የአክሲዮን ማህበር አባላት ቁጥር ከአምስት ባለአክሲዮኖች በታች መሆን የለበትም፡፡

አንቀጽ ፪፻፵፱. ለአደራጅነት ብቁ ስላለመሆን

በንግድ ማህበር አደራጅነት፣ ዳይሬክተርነት፣ ሥራ አስኪያጅነት፣ ተቆጣጣሪነት፣ አዲተርነት ወይም በሌሎች የአመራር ኃላፊነቶች ላይ ተመድቦ ሲሰራ ከኃላፊነቱ ጋር በተያያዘ ወይም በማናቸውም ሌላ ሁኔታ በእምነት ማጉደል፣ በስርቆት፣ በውንብድና ወይም ሌላ ተመሳሳይ ወንጀል ጥፋተኝነቱ የተረጋገጠ ሰው አባልነቱ ለሕዝብ ክፍት የሆነ የአክሲዮን ማህበር አደራጅ መሆን አይችልም፡፡

አንቀጽ ፪፻፶. የአደራጆች ኃላፊነት

፩/ አደራጆች ከዚህ በታች ለተዘረዘሩት ጉዳዮች ለተዋዋሉዋቸው ሰዎች፣ ለባለአክሲዮኖችና ለሦስተኛ ወገኖች በአንድነትና በተናጠል ኃላፊነት አለባቸው፡-

ሀ) ማህበሩን ለማቋቋም ሲሉ ለገቧቸው ግዴታዎች፤

- ለ) የማህበሩ ዋና ገንዘብ በሙሉ ስለመፈረመና የተከፈለው ዋና ገንዘብ በማህበሩ ስም ገቢ ስለመሆኑ፤
- ሐ) ለማህበሩ በዓይነት የተከፈሉ መዋጮች በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፶፯ መሠረት የተገመቱ ስለመሆኑ፤
- መ) ማህበሩን ለማቋቋም ለሕዝብ ያቀረቡት መግለጫ ትክክለኛ ስለመሆኑ፤
- ሠ) የማህበሩ የአመሠራረት ሂደት ሕጋዊ አሠራርን የተከተለ ስለመሆኑ፤
- ረ) የማህበሩ የምስረታ ሂደት በኢዲተር የተመረመረ ስለመሆኑ፤
- ሰ) ማህበሩ ባለመመስረቱ ምክንያት የከፈሉት መዋጮ እንዲመለስላቸው ለሚጠይቁ አክሲዮን ለመግዛት የፈረሙ ሰዎች በዚህ ሕግ መሠረት ገንዘባቸውን ከነወለዱ ጋር የመመለስ፤ እና
- ሸ) ሌሎች ከምስረታ ሂደት ጋር ግንኙነት ላላቸው ጉዳዮች በሙሉ፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌዎች መሠረት በአደራጆች ላይ የሚቀርብ የኃላፊነት ክስ ተገጂው ጉዳቱን እና ለጉዳቱ ኃላፊ የሚሆነውን

ሰው ካወቀበት ቀን ጀምሮ እስከ አምስት ዓመት ድረስ ካልቀረበ በይርጋ ይታገዳል፤ በሌላ በማንኛውም ሁኔታ ጉዳት ከደረሰበት ቀን አንስቶ በአስር ዓመት ውስጥ ክስ ካልቀረበ በይርጋ ይታገዳል፡፡

አንቀጽ ፪፻፶፩. ማህበሩን ለማደራጀት የተገቡ ግዴታዎችና

የተደረጉ ወጪዎች

፩/ በማህበሩ ምስረታ ሂደት አደራጆች የገቧቸው ግዴታዎች ወይም ያወጧቸው ወጪዎች ለማህበሩ ምስረታ አስፈላጊ ከሆኑ ወይም በፈራሚዎች ጠቅላላ ጉባዔ ከጸደቁ ወደ ማህበሩ ይተላለፋሉ፡፡

፪/ በማንኛውም ምክንያት ቢሆን ማህበሩ ሳይቋቋም ከቀረ አደራጆች ለገቡት ግዴታና ላወጡት ወጪ አክሲዮን ለመግዛት የፈረሙ ሰዎች ኃላፊነት የለባቸውም፡፡

አንቀጽ ፪፻፶፪. የማህበሩ መሥራቾች

፩/ የተወሰኑ ሰዎች ለሕዝብ ጥሪ ሳያደርጉ የአክሲዮን ማህበር ምስረታን የተመለከቱ የዚህ ሕግ

ድንጋጌዎችን በማሟላት በመካከላቸው የአክሲዮን ማህበር ማቋቋም ይችላሉ።

፪/ በሌላ ሕግ የተለየ ቁጥር ካልተወሰነ በስተቀር፤ የአክሲዮን ማህበር መሥራቾች ቢያንስ አምስት መሆን አለባቸው።

፫/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፶ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሀ)፤ (ለ)፤ (ሐ)፤ (ሠ)፤ (ረ) እና (ሸ) ሥር የተደነገጉት የአደራጆች ግዴታዎች እንደ አግባብነታቸው በመሥራቾች ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፪፻፶፫. የአደራጆች ሥራ ልዩ ጥቅም

፩/ አደራጆች ማህበሩ ትርፍ ማግኘት ከጀመረበት ጊዜ አንስቶ ከማህበሩ የተጣራ ትርፍ ከሃያ በመቶ ያልበለጠ ልዩ ጥቅም ከሦስት ዓመታት ላልበለጠ ጊዜ ሊከፈላቸው ይችላል፤ የክፍያው መጠን፤ ክፍያ የሚፈጸምባቸው ዓመታት አመራረጥ እና መሰል ዝርዝር ሁኔታዎች በመመስረቻ ጽሁፉ ይወሰናል።

፪/ አደራጆችም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ከተመለከተው ውጭ ሌላ ማንኛውም ዓይነት ልዩ ጥቅም ከማህበሩ ሊያገኙ አይችሉም።

፫/ በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (፩) እና (፪) የተደነገገው አደራጆች በባለአክሲዮንነት የሚያገኙትን ጥቅም የሚያስቀር አይሆንም፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀፅ (፩) መሠረት የሚሰጥ ጥቅም በጥሬ ገንዘብ መክፈል አለበት፤ የአደራጆች የድካም ዋጋ አክሲዮን በመስጠት መክፈል አይቻልም፡፡

ምዕራፍ ሁለት

የማህበሩ አመሰራረት

አንቀጽ ፪፻፶፬. ለማህበሩ ምስረታ የሚያስፈልጉ ጠቅላላ

ሁኔታዎች

፩/ ሌሎች የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማንኛውም የአክሲዮን ማህበር ከመመስረቱ በፊት፡-

ሀ) የማህበሩ ዋና ገንዘብ በሙሉ ለማዋጣት መፈረም ፤ እና

ለ) በጥሬ ገንዘብ በተሸጡ አክሲዮኖች ላይ ከተጻፈው ዋጋ ውስጥ ቢያንስ አንድ አራተኛው በመመስረት ላይ ባለው ማህበር ስም በተከፈተ ዝግ የባንክ ሒሳብ መቀመጥ አለበት፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ለ) መሠረት የተቀመጠውን ገንዘብ ማህበሩ በንግድ መዝገብ ሳይመዘገብ ከተቀመጠበት ሒሳብ ማውጣት አይቻልም፡፡

፫/ የአክሲዮን ሽያጭ ገንዘብ ባንክ መቀመጥ ከጀመረበት ቀን አንስቶ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፶፱ መሠረት በሚቀርበው የማህበሩ መግለጫ በተቀመጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ ማህበሩን ማስመዝገብ ካልተቻለ በማህበሩ አባልነት መቀጠል የማይፈልጉ ፈራሚዎች ገንዘባቸው ከባንክ ወለድ ጋር እንዲመለስላቸው መጠየቅ ይችላሉ፤ ገንዘቡ እንዲመለስ ጥያቄ ከቀረበበት ቀን ጀምሮ በሠላሳ ቀናት ውስጥ አደራጆች ለንግድ ማህበር መዝጋቢው አካል መዋጮው እንዲመለስ ማሳወቅ አለባቸው፤ መዝጋቢው አካልም ለጥያቄ አቅራቢው ፈራሚ መዋጮው እንዲመለስለት የሚመለከተውን ባንክ ማሳወቅ ይኖርበታል፤ ሆኖም የማህበሩ ምስረታ በቀሪዎቹ ፈራሚዎች ሊቀጥል ይችላል፡፡

፬/ አደራጆች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት መዋጮው ለፈራሚዎች እንዲመለስ እንዲያደርግ ለንግድ ማህበር መዝጋቢው አካል በወቅቱ ያላሳወቁ

እንደሆነ ማሳወቅ ከነበረባቸው ጊዜ ጀምሮ የሚታሰብ በባንክ ወለድና በሕጋዊ ወለድ መካካል ያለውን ልዩነት በአንድነትና በተናጠል የመክፈል ግዴታ አለባቸው።

አንቀጽ ፪፻፶፭. የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ይዘት

ማንኛውም የአክሲዮን ማህበር የሚቋቋመው በመመስረቻ ጽሁፍ ነው። የመመስረቻ ጽሁፍ ቀጥሎ የተዘረዘሩትን መያዝ ይኖርበታል፡-

፩/ የማህበሩን ስም፤

፪/ የማህበሩን ዋና መሥሪያ ቤትና እንዳለውም ቅርንጫፎቹን፤

፫/ የማህበሩን ባለአክሲዮኖች ስም፣ አድራሻ፣ ዜግነት፣ የፈረመውትን የአክሲዮን ብዛትና የተከፈለውን የገንዘብ መጠን፤

፬/ ማህበሩ የሚሠማራበትን የሥራ መስክና ዓላማ፤

፭/ የማህበሩን የተፈረመ ዋና ገንዘብና ከተፈረመው ዋና ገንዘቡ ውስጥ የተከፈለውን የገንዘብ መጠን፤

፮/ አክሲዮን ላይ የሚጻፈው ዋጋ፣ የአክሲዮኖችን ብዛት፣ ዓይነትና መደባቸውን፤

፯/ የዓይነት መዋጮ ገቢ ያደረገውን ባለአክሲዮን ስም፣ ግምቱንና የአገማመቱ ሁኔታ፣ የዓይነት መዋጮው የሚኖረው አገልግሎት፣ ገቢ ለተደረገው የዓይነት መዋጮ የተሰጠውን የአክሲዮን ብዛት፤

፰/ የትርፍ አከፋፈል ሁኔታ፤

፱/ ለማህበሩ አደራጆች የሚሰጠውን ልዩ ጥቅም መጠንና አከፋፈል፤

፲/ የማህበሩን ዳይሬክተሮች እና ሥራ አስኪያጆች ብዛትና ሥልጣን፤

፲፩/ ማህበሩ ተቆጣጣሪ ቦርድ ካለው የቦርዱ አባላትን ብዛት እና ሥልጣን፤

፲፪/ የማህበሩ አዲተር፤

፲፫/ ማህበሩ የሚቆይበትን ጊዜ፤

፲፬/ ማህበሩ የሥራ አፈጻጸም ሪፖርት የሚያስታውቅበትን መንገድና ጊዜ፤

፲፭/ የማህበሩን ሥራ አመራር፣ በማህበሩና በባለአክሲዮኖች ወይም በባለአክሲዮኖች መካከል ያለውን ግንኙነት የሚመለከቱ ጉዳዮች፣ እና

፲፮/ በሕግ ወይም በባለአክሲዮኖች ስምምነት እንዲካተቱ የተወሰኑ ሌሎች ጉዳዮችን፡፡

አንቀጽ ፪፻፶፯. መዋጮ

ከሞያ አገልግሎት በስተቀር በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፹፮ የተጠቀሱት የገንዘብና ሌሎች የዓይነት መዋጮዎች እንደ አግባብነታቸው ለአክሲዮን ማህበር ተፈጻሚነት አላቸው።

አንቀጽ ፪፻፶፯. የዓይነት መዋጮ አገማመት

፩/ የዓይነት መዋጮ የከፈለ ፈራሚ የባለሙያ ግምት ሪፖርት ማቅረብ አለበት።

፪/ የግምት ሪፖርቱ መዋጮ የተደረጉትን ንብረቶች፣ የእያንዳንዱን የዋጋ ግምት እና የአገማመቱን ዘዴ በዝርዝር መገለፅ ይኖርበታል፤ ሪፖርቱም ከመመስረቻ ጽሁፉ ጋር መያያዝ አለበት።

፫/ በዓይነት የተከፈለው መዋጮ ግምት የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለማዋጣት የፈረሙት ሰዎች ጉባዔ ከመደረጉ በፊት በአደራጆችና በምስረታ አዲተር መረጋገጥ አለበት።

፬/ የሚመሰረተው ማህበር አክሲዮኑ ለህዝብ ክፍት ያልሆነ የአክሲዮን ማህበር የሆነ እንደሆነ በዓይነት

የተከፈለው መዋጮ ግምት በማህበሩ መስራቾች መረጋገጥ አለበት።

፩/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) እና (፬) ግምቱ የፀደቀ ቢሆንም የዳይሬክተሮች ቦርድ እና አዲተሮች ማህበሩ በንግድ መዝገብ በተመዘገበ በስድስት ወራት ጊዜ ውስጥ የዳይሬክተሮች መዋጮውን ግምት ትክክለኛነት ማረጋገጥ አለባቸው፤ እንዲሁም የተዋጣው ንብረት እንደነገሩ ሁኔታ በማህበሩ ስም መመዝገቡንና አስፈላጊው የንብረት ባለቤትነት ማስረጃ በማህበሩ ስም መዘጋጀቱን ማረጋገጥ አለባቸው።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፭) መሠረት በተደረገው ማጣራትና ምርምራ በመዋጮነት የቀረበው ንብረት ዋጋ ግምት በአስር በመቶ እና ከዚያም በላይ አንሶ ከተገኘ መዋጮውን ያስገባው ባለአክሲዮን ልዩነቱን ማሟላት አለበት፤ መዋጮውን ያስገባው ባለአክሲዮን ልዩነቱን ካላሟላ የባለአክሲዮኑ የአክሲዮን ድርሻ እና የማህበሩ ዋና ገንዘብ በጎደለው ልክ መቀነስ አለበት።

አንቀጽ ፪፻፶፰. አክሲዮኑ ለሕዝብ ክፍት የሆነ ማህበር

አክሲዮኑ ለሕዝብ ክፍት የሆነ ማህበር ሲመሰረት በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፪፻፶፱ እስከ ፪፻፷፬ የተመለከቱት ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፪፻፶፱. የማህበሩ መግለጫ

፩/ ሕዝብ አክሲዮን እንዲገዛ ጥሪ የሚደረገው ሁሉም አደራጆች በፈረመበት የማህበሩ መግለጫ አማካኝነት ነው፤ መግለጫው የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡-

ሀ) የመመስረቻ ጽሁፉን ረቂቅ፤

ለ) የዓይነት መዋጮ ተደርጎ ከሆነ የባለሙያ ግምት ሪፖርት አጭር መግለጫ፤

ሐ) አክሲዮን ለመግዛት የፈረሙ ሰዎች ክፍያውን የሚያጠናቅቁበት ጊዜ፤

መ) አክሲዮኖቹ የሚሸጡበትን ዋጋ፤

ሠ) አክሲዮን ለመግዛት የፈረሙ ሰዎች የፈራሚዎች ጠቅላላ ጉባዔ ከመደረጉ በፊት ከአክሲዮኖች ዋጋ ላይ መክፈል የሚገባቸውን መጠን፤

ረ) አክሲዮን ለመግዛት ማመልከቻ የሚቀርብበትን ቦታ እና ጊዜ እንዲሁም ገንዘብ ገቢ የሚደረግበት በመመስረት ላይ ባለው ማህበር ስም የተከፈተው የባንክ ሒሳብን የሚመለከት አስፈላጊ ዝርዝር መረጃ ፤ እና

ሰ) የማህበሩ የምስረታ ሂደት ተገባዶ ማህበሩ የሕግ ሰውነት ያገኛል ተብሎ የሚጠበቅበት የጊዜ ገደብ፤ የማህበሩ የምስረታ እንዲገባደድ የሚቀመጠው የጊዜ ገደብ በማንኛውም ሁኔታ ከአምስት ዓመት መብለጥ የለበትም፡፡

፪/ የማህበሩን የምስረታ የተመለከተ መግለጫና በዓይነት የተደረገ መዋጮ እንዳለ የባለሙያ ግምት ሪፖርት ቅጂዎች አክሲዮን ለመግዛት የሚፈልጉ ሰዎች ሊመለከቱት በሚችሉበት ቦታ መቀመጥ አለባቸው፡፡

አንቀጽ ፪፻፳. አክሲዮን ለመግዛት ስለሚቀርብ ጥያቄ

፩/ አክሲዮን ለመግዛት የሚቀርብ ጥያቄ ለዚሁ ተግባር በተዘጋጀ ፎርም ተሞልቶ መቅረብ አለበት፡፡

፪/ አክሲዮን ለመግዛት ጥያቄ ያቀረበ ሰው በማመልከቻው ፎርም ላይ ስሙንና አድራሻውን፤ ለመግዛት የሚፈልገውን የአክሲዮን ብዛትና

ያመለከተበትን ቀን እንዲሁም የማህበሩን መግለጫ፣
 ረቂቅ የመመስረቻ ጽሁፍ እና የዓይነት መዋጮ
 ተደርጎ ከሆነ የባለሙያ ግምት ሪፖርቱን ማንበቡን
 መግለጽ አለበት፡፡

አንቀጽ ፪፻፳፩. የማህበሩ የምስረታ ኦዲት

፩/ አደራጆች ለማህበሩ ምስረታ የሚያስፈልጉ
 ሁኔታዎች እንደተሟሉ የምስረታ ሂደቱ በውጭ
 ኦዲተር እንዲመረመር ማድረግ አለባቸው፡፡

፪/ የኦዲት ምርመራው የሚከተሉትን ማካተት
 ይኖርበታል፡-

ሀ) አደራጆች የአክሲዮን ማህበር ለመመስረት
 በሕጉ የተቀመጠውን የአደራጅነት መስፈርት
 የሚያሟሉ ስለመሆኑ፤

ለ) የማህበሩ ዋና ገንዘብ በሙሉ የተፈረመ
 ስለመሆኑ፤

ሐ) የዓይነት መዋጮዎች ለማህበሩ ገቢ
 ስለመደረጋቸው፤ እንዲሁም ዋጋቸው በባለሙያ
 የተገመተና ግምቱም ትክክለኛ ስለመሆኑ፤

መ) አክሲዮን ለመግዛት ከፈረሙ ሰዎች የተሰበሰበው ገንዘብ በትክክል በማህበሩ ስም በተከፈተው የባንክ ሒሳብ ውስጥ ገቢ የተደረገ ስለመሆኑ፤

ሠ) ሌሎች የአክሲዮን ማህበር ለመመስረት በሕግ እና በመመስረቻ ጽሁፍ የተቀመጡ መስፈርቶች የተሟሉ ስለመሆኑ፡፡

፫/ የአዲት ሪፖርቱ በአዲተሩ አማካኝነት ለፈራሚዎች ጉባዔ ቀርቦ መጽደቅ አለበት፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ሥር የተዘረዘሩት መስፈርቶች መሟላታቸው በአዲት ምርመራ ካልተረጋገጠ ማህበሩ ሊመዘገብ አይችልም፡፡

፭/ የዓይነት መዋጮው የማይንቀሳቀስ ንብረት ወይም በሕግ የስም ዝውውርና የንብረት ባለቤትነት ማስረጃ የሚያስፈልገው ሌላ ንብረት የሆነ እንደሆነ ንብረቱ በአደራጆች ወይም እንደነገሩ ሁኔታ በመስራቾች ይዞታ ውስጥ መግባቱ በቂ ነው፡፡

አንቀጽ ፪፻፷፪. የፈራሚዎች ጉባዔ

፩/ የማህበሩ የምስረታ አዲት ከተጠናቀቀ በኋላ አደራጆች ወዲያውኑ የፈራሚዎች ጉባዔ መጥራት አለባቸው፡፡

፪/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፳፬ የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ ስለአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ አጠራርና ውሳኔ የተደነገገው ለፈረሚዎች ጉባዔም ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፪፻፳፫. የፈራሚዎች ጉባዔ ሥልጣንና ተግባር

ጉባዔው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

፩/ ማህበሩን ለማቋቋም የሚያስፈልጉ ቅድመ ሁኔታዎች መሟላታቸውን ማረጋገጥ፤

፪/ የማህበሩን መመስረቻ ጽሁፍ ተወያይቶ ማጽደቅ፤

፫/ የአደራጆችንና የምስረታ አዲተሮችን ሪፖርት ማጽደቅ፤

፬/ በዓይነት የተደረገ መዋጮ ካለ ግምቱን ማጽደቅ፤

፭/ የአደራጆችን የትርፍ ድርሻ ልክ መወሰን፤

፮/ በሕጉ እና በመመስረቻ ጽሁፉ መሠረት በጉባዔው መሰየም ያለባቸውን የማህበሩ የአስተዳደር አካላት መሰየም።

አንቀጽ ፪፻፳፬. የጉባዔውን ውሳኔዎች የሚመለከቱ ልዩ ድንጋጌዎች

፩/ የፈራሚዎች ጉባዔ ያስተላለፋቸው ውሳኔዎች በጽሁፍ ተዘጋጅተው በሁሉም አደራጆች ወይም መስራቾች እና በጉባዔው የተመረጡ በስብሰባው ላይ የተገኙ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት መፈረም ይኖርባቸዋል፤ እንዲሁም ለጉባዔው የቀረቡ ሰነዶች ሁሉ ከውሳኔዎች ጋር መያያዝ አለባቸው።

፪/ ማንኛውም አክሲዮን ለመግዛት የፈረመ ሰው በጉባዔው ስብሰባ ላይ ተካፋይ መሆንና ድምፅ መስጠት ይችላል።

፫/ የዓይነት መዋጮ ገቢ ያደረጉ ሰዎች በመዋጮው ግምት ላይ እንዲሁም አደራጆች ከትርፍ ላይ ልዩ ጥቅም እንዲያገኙ በሚወሰንበት ጊዜ ድምፅ መስጠት አይችሉም።

፬/ በፈራሚዎች ጉባዔ በሙሉ ድምፅ ተቀባይነት ካላገኘ በስተቀር፤ በመመስረቻ ጽሁፍ ረቂቅ ላይ መሠረታዊ ለውጥ ማድረግ አይቻልም፤ ሆኖም በዓይነት የተደረገ መዋጮን ግምት ወይም ለአደራጆች ከትርፍ ድርሻ ላይ የሚሰጠውን ልዩ ጥቅም የሚመለከት ማሻሻያ በድምፅ ብልጫ ሊወሰን ይችላል።

**አንቀጽ ፪፻፳፭. ማህበሩን በንግድ መዝገብ ውስጥ
ስለማስገባት**

፩/ የአክሲዮን ማህበሩ የተቋቋመው በምንም ዓይነት ቢሆንም በንግድ መዝገብ መግባት አለበት፤ ማህበሩ የሕግ ሰውነት የሚያገኘው በምዝገባ ይሆናል።

፪/ በሌላ ሕግ በተለየ ሁኔታ የተደነገገ ቢኖርም፤ ማህበሩን ማስመዝገብ ያለባቸው አደራጆች ወይም እንደነገሩ ሁኔታ መስራቾች ወይም በእነዚህ አካላት ውክልና የተሰጠው ሌላ ሰው ነው።

፫/ በሌላ ሕግ በተለየ ሁኔታ የተደነገገ ቢኖርም፤ ከምዝገባው ማመልከቻ ጋር በሰነድ አረጋጋጭ የተረጋገጠ የመመስረቻ ጽሁፍ፤ ማህበሩ ለሕዝብ ክፍት የሆነ እንደሆነ የማህበሩ መግለጫ፤ የዓይነት መዋጮዎች እና የምስረታ ኦዲት ሪፖርቶች እንዲሁም የፈራሚዎች ጉባዔ ቃለጉባዔ ተያይዞ መቅረብ አለበት።

አንቀጽ ፪፻፳፮. ሕጋዊ ሁኔታዎች ሳይሟሉ የተደረገ

ምዝገባ

፩/ ማህበሩ ስለአክሲዮን ማህበር ምስረታ የተደነገጉት ሕጋዊ ሁኔታዎችን ሳይሟላ ተመዝግቦ መገኘቱ ሕጋዊ ሰውነቱን እንዲያጣ አያደርገውም።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው ቢኖርም፤ የገንዘብ ጠያቂዎች ወይም የባለአክሲዮኖች ጥቅም ጉዳት ላይ የሚወድቅ ከሆነ ከገንዘብ ጠያቂዎች ወይም ከባለአክሲዮኖች አንዱ በሚያቀርበው ማመልከቻ መሠረት ፍርድ ቤት ማህበሩ እንዲፈርስ ወይም በአጭር ጊዜ ውስጥ አስፈላጊው ማስተካከያ እንዲደረግ ሊያዝ ይችላል። ለፍርድ ቤት ማመልከቻ ማቅረብ የሚቻለው ማህበሩ በንግድ መዝገብ ከገባበት ጊዜ አንስቶ በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ ብቻ ነው።

ምዕራፍ ሦስት

ስለአክሲዮን፣ የባለአክሲዮኖች መብትና ግዴታ

አንቀጽ ፪፻፳፯. የአክሲዮን ዓይነት

፩/ አክሲዮን በባለአክሲዮኑ ስም በመመዝገብ ይወጣል።

፪/ ተቃራኒ ስምምነት ቢኖርም እንኳን ይህ ሕግ ከመውጣቱ በፊት ላምጨው የሚሉ አክሲዮኖች በሚገኙባቸው ማህበሮች ለአምጪው በሚል የወጡ አክሲዮኖች ባለቤት የሆነ ማንኛውም ሰው አክሲዮኖቹ በስም በሚመዘገብ እንዲለወጡለት ማህበሩ ዘንድ በመቅረብ ይህ አዋጅ በነጋሪት ጋዜጣ ከወጣበት ቀን ጀምሮ በሦስት ዓመት ውስጥ ማመልከት አለበት።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት የአክሲዮን ዓይነት ለመለወጥ የሚያስፈልገውን ወጪ የሚሸፍነው የአክሲዮን ዓይነት እንዲቀየርለት ጥያቄ ያቀረበው ባለአክሲዮን ነው።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ሥር የተመለከተው የሦስት ዓመት የሽግግር ጊዜ ካለፈ በኋላ ላምጨው በሚል የወጡ አክሲዮኖች የአባልነት መብት አያሰጡም።

አንቀጽ ፪፻፳፰. አክሲዮኖች የሚወጡበት ዋጋ

፩/ ማህበሩ አክሲዮኖችን አክሲዮኖቹ ላይ ከተጻፈው ዋጋ ባነሰ ማውጣት አይችልም፡፡

፪/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም በባለአክሲዮኖች አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ የተወሰነ እንደሆነ አክሲዮኖችን ከተጻፈባቸው በሚበልጥ ዋጋ ማውጣት ይቻላል፤ አክሲዮን ላይ በተጻፈው ዋጋና በሚወጣበት መካከል ያለው ልዩነት የዋጋ ብልጫ ይባላል፡፡

አንቀጽ ፪፻፷፱. ማህበሩ በንግድ መዝገብ ከመመዝገቡ በፊት ስለሚሰጥ የአክሲዮን ባለቤትነት የምስክር ወረቀት

ማህበሩ በንግድ መዝገብ ከመመዝገቡ በፊት የሚሰጥ የአክሲዮን ባለቤትነት የምስክር ወረቀት ዋጋ አይኖረውም፤ ሆኖም የአክሲዮን ባለቤትነት የምስክር ወረቀቱን ለማግኘት የተገቡት ግዴታዎችና ኃላፊነቶች እንደተጠበቁ ናቸው፡፡

አንቀጽ ፪፻፸. የአክሲዮን አለመከፋፈል

፩/ አክሲዮን አይከፋፈልም፡፡

፪/ ከአንድ በላይ የሆኑ ሰዎች የአክሲዮን የጋራ ባለቤት በሆኑ ጊዜ የባለአክሲዮንነት መብታቸውን መጠቀም የሚችሉት የጋራ ወኪል በመሾም ነው።

፫/ የጋራ ወኪል ባልሾመ ጊዜ ማህበሩ ለአንዱ የአክሲዮን የጋራ ባለቤት የሚሰጠው ማስታወቂያ ወይም መግለጫ ለቀሪዎቹ የአክሲዮኑ የጋራ ባለቤቶችም ጭምር እንደተሰጠ ይቆጠራል።

፬/ የአክሲዮን የጋራ ባለቤቶች ከባለአክሲዮንነት ለሚመነጩ ኃላፊነቶች በአንድነትና በተናጠል ተጠያቂ ናቸው።

አንቀጽ ፪፻፸፩. በመያዣ ወይም በአላባ ስለሚሰጡ አክሲዮኖች

፩/ አክሲዮን በመያዣ ወይም በአላባ የተሰጠ እንደሆነ ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር በማህበሩ ጉባዔዎች ድምፅ የመስጠት መብት የሚኖረው አክሲዮኑን በመያዣ የያዘው ወይም የአላባ ጥቅም ያለው ሰው ነው።

፪/ አክሲዮኑ አዲስ አክሲዮኖችን ለመግዛት የቀዳሚነት መብት የሚሰጥ ከሆነ ይህ የቀዳሚነት መብት የባለአክሲዮኑ ሆኖ ይቀጥላል።

፫/ በመያዣ ለተሰጠ አክሲዮን የሚከፈል ቀሪ ገንዘብ በማህበሩ በተጠየቀ ጊዜ ገንዘቡን መክፈል ያለበት ባለአክሲዮኑ ነው፤ ባለአክሲዮኑ የተባለውን ገንዘብ ሳይከፍል የቀረ እንደሆነ ማህበሩ አክሲዮኑን በአንቀጽ ፪፻፹፱ መሠረት መሸጥ ይችላል።

፬/ ለአክሲዮኑ የሚከፈል ቀሪ ገንዘብ በማህበሩ በተጠየቀ ጊዜ አክሲዮን በአላባ የተሰጠው ሰው መክፈል አለበት፤ ሆኖም የአላባው ጊዜ ሲጠናቀቅ የከፈለው ገንዘብ እንዲመለስለት የመጠየቅ መብት አለው።

፭/ ድምፅ የመስጠት መብት የሚሰጡ አክሲዮኖችን በመያዣ ወይም በአላባ የያዙ ሰዎች በማህበሩ መመዝገብ አለባቸው፤ ማህበሩ ከመዘገበ በኋላ የምዝገባ ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መስጠት አለበት።

አንቀጽ ፪፻፸፪. አክሲዮን የሚወጣቸው ዘዴዎች

፩/ አክሲዮኖች በወረቀት ወይም ግዑዝ አልባ ሆነው ሊወጡ ይችላሉ፤ አክሲዮኖች የሚወጡበት ዘዴ

በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በማሻሻያው ይወሰናል።

፪/ ግዑዝ አልባ አክሲዮን ማለት ይህንን ሥራ እንዲሰራ በሕግ ሥልጣን በተሰጠው ተቋም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ተፈጥሮ በኤሌክትሮኒክ የአክሲዮን ሒሳብ የሚያገዝ አክሲዮን ነው።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት በሕግ ሥልጣን የተሰጣቸው ተቋማት ኤሌክትሮኒክ የአክሲዮን ሒሳቦችን መያዝ ከመጀመራቸው በፊት የተቋቋመ ማህበር በወረቀት የወጡ አክሲዮኖች በግዑዝ አልባ አክሲዮኖች እንዲተኩ በድንገተኛ ጠቅላላ ጉባዔ መወሰን ይችላል፤ ሆኖም ውሳኔው የሚጸናው የማህበሩን አክሲዮኖች በመያዣነት የወሰዱ ገንዘብ ጠያቂዎች ውሳኔውን መቀበላቸው በጽሁፍ ካረጋገጡ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፪፻፸፫. የአክሲዮን ምስክር ወረቀት ይዘት

እያንዳንዱ በወረቀት የሚሰጥ የአክሲዮን ምስክር ወረቀት የሚከተሉትን መያዝ አለበት፦

፩/ የማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል ፊርማ፤

፪/ የማህበሩን ስም፣ ዋና መሥሪያ ቤትና ማህበሩ የሚቆይበትን ጊዜ፤

፫/ የማህበሩን ዋና ገንዘብ እና አክሲዮኑ የወጣበትን ዋጋ መጠን፤

፬/ የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ የተፈረመበትን ቀን እና ማህበሩ በንግድ መዝገብ የተመዘገበበትን ቀንና ቦታ፤

፭/ የአክሲዮኑን መለያ ቁጥር፣ መደብ፣ መደብ መደበኛ ወይም ልዩ መብት የሚሰጥ ስለመሆኑ፣ ልዩ መብት የሚሰጥ ከሆነ የመብቱን ዓይነት፤

፮/ የአክሲዮኑ ዋጋ በሙሉ ካልተከፈለ የተከፈለውን ገንዘብ መጠን ወይም ዋጋው በሙሉ ከተከፈለ ይህንኑ የሚያመለክት መግለጫ፤ እና

፯/ አክሲዮኑ ለውጪ ዜጋ መተላለፍ የሚችል መሆን አለመሆኑን የሚያሳይ መግለጫ፡፡

አንቀጽ ፪፻፸፬. የባለአክሲዮኖች መዝገብ

፩/ የአክሲዮን ማህበር የባለአክሲዮኖችን መዝገብ በዋናው መሥሪያ ቤት መያዝ አለበት፤ መዝገቡ

በወረቀት ወይም ለረጅም ዘመን በሚቆይ የኤሌክትሮኒክ ዘዴ መያዝ ይችላል።

፪/ መዝገቡ የባለአክሲዮኖችን ስም፣ አድራሻ፣ ዜግነት፣ የአክሲዮኖችን ብዛትና መለያ ቁጥር፣ የተከፈለውን ገንዘብ መጠንና ባለአክሲዮኖቹ የተመዘገቡበትን ቀን መያዝ አለበት።

፫/ ባለአክሲዮኖችና የሚያገባቸው የመንግስት መሥሪያ ቤቶች መዝገቡን በነፃ መመልከት ይችላሉ፤ ባለአክሲዮን ያልሆነ ሌላ ሰው መዝገቡን ማየት የሚችለው ለዚህ ተብሎ ማህበሩ የወሰነውን የአገልግሎት ክፍያ ሲፈጽም ነው።

፬/ ማንኛውም ሰው የተወሰነውን የአገልግሎት ክፍያ ሲፈጽም የመዝገቡን ግልባጭ ወይም በአጭር የተውጣጣ ጽሁፍ እንዲሰጠው ማህበሩን መጠየቅ ይችላል፤ ማህበሩ ጥያቄው በቀረበ በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ ግልባጩን ወይም በአጭር የተውጣጣውን ጽሁፍ ለጠያቂው መሰጠት አለበት።

፭/ ጥቅም ካለው ማንኛውም ሰው ወይም ከባለአክሲዮን ጥያቄ ሲቀርብለት አግባብ ያለው

የመንግስት አካል በመዝገቡ አጻጻፍ ላይ የተፈጠረ ስህተት እንዲታረም ማድረግ ይችላል።

፮/ የአክሲዮን መዝገቡ ዝርዝር በትክክል ባለመጻፉ ምክንያት ለሚደርስ ማንኛውም ጉዳት የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት በአንድነትና በተናጠል ኃላፊዎች ይሆናሉ።

አንቀጽ ፪፻፸፮. ማህበሩ የራሱ የሆኑትን አክሲዮኖች

ስለሚገዛበት ሁኔታ

፩/ ማህበሩ የራሱ የሆኑ አክሲዮኖችን ከማህበርተኞች መልሶ መግዛት የሚችለው፡-

ሀ) የባለአክሲዮኖች ጉባዔ ሲፈቅድ፤

ለ) የሚገዛበት ገንዘብ ከተጣራ ትርፍ ላይ የተነሳ ሲሆን፤ እና

ሐ) የአክሲዮኖቹ ዋጋ ለማህበሩ በሙሉ አስቀድሞ የተከፈለ ሲሆን፤

ነው።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ማህበሩ ከማህበርተኛ የገዛቸውን አክሲዮኖች ዳይሬክተሮች ወደ ሌላ ሰው ሊያስተላልፉ አይችሉም፤ አክሲዮኖቹ

የሚያስገኙት ድምፅ የመስጠት መብትም ታግዶ ይቆያል።

፫/ ማህበሩ አክሲዮኖቹን የሚገዛው የባለአክሲዮኖች አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ የማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲቀነስ በወሰነው መሠረት ከሆነ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌዎች ተፈጻሚ አይሆኑም።

፬/ ማህበሩ የራሱ የሆኑትን አክሲዮኖች ከማህበርተኞች በመያዣነት ለመቀበል የፈለገ እንደሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሀ) እና (ሐ) ሥር የተመለከቱት ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፪፻፸፯. በአክሲዮኖች ዝውውር ላይ የሚደረግ ገደብ

፩/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም በባለአክሲዮኖች አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ በአክሲዮኖች ዝውውር ላይ ገደብ ሊደረግ ይችላል።

፪/ አክሲዮኖች ከመተላለፋቸው በፊት የዳይሬክተሮች ቦርድ ፈቃድ እንዲጠየቅ በመመስረቻ ጽሁፉ

ወይም በአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ሊወሰን ይችላል።

ሆኖም ውሳኔው ውጤት የሚኖረው፡-

ሀ) አክሲዮኖችን መልሶ የመግዛት የቅድሚያ መብት ለማህበሩ ወይም ለባለአክሲዮኖቹ የተጠበቀ ከሆነ ፤ እና

ለ) መብቱ የሚሰራበት ሁኔታና የአክሲዮኖቹ መግዣ ዋጋ ቀድሞ የተወሰነ ከሆነ፤

ነው።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) መሠረት የሚደረግ ገደብ አክሲዮን ማስተላለፍን የሚከለክል ወይም አክሲዮን ለማስተላለፍ በሚፈልገው ባለአክሲዮን ላይ ከባድ ጉዳት የሚያደርስ መሆን የለበትም።

፬/ ቅድሚያ የመግዛት መብት የተሰጠው ለማህበሩ ከሆነ የአክሲዮኖቹ ዋጋ የሚከፈለው ከመጠባበቂያ ገንዘብ ላይ ወይም ከተጣራ ትርፍ ላይ መሆን አለበት።

አንቀጽ ፪፻፸፯. አክሲዮኖችን ክፍያ ከመፈጸሙ በፊት
መስጠት ወይም ለአክሲዮን መግዣ
ማበደር ስላለመቻሉ

ማንኛውም ማህበር የራሱ የሆኑትን አክሲዮኖች በሕግና በመመስረቻ ጽሁፍ የተደነገገ ክፍያ ከመፈጸሙ በፊት መስጠት ወይም ሦስተኛ ወገኖች የማህበሩን አክሲዮኖች እንዲገዙበት ገንዘብ ማበደር አይችልም፡፡

አንቀጽ ፪፻፸፰. የአክሲዮኖች መደብ

፩/ በሌላ ሕግ የተደነገጉ ክልከላዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፤ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም በማሻሻያው መሠረት ልዩ መብት የሚያስገኙ የተለያዩ አክሲዮኖች እንዲወጡ ማድረግ ይቻላል፡፡

፪/ አንድ ዓይነት መደብ ባላቸው አክሲዮኖች ላይ የሚጻፈው ዋጋና ለባለአክሲዮኖች የሚያስገኙት መብት እኩል መሆን አለበት፡፡

፫/ ለአንድ የአክሲዮን መደብ የተሰጡ መብቶችን መለወጥ የሚቻለው የባለ አክሲዮኖች አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ለውጡ እንዲደረግ በወሰነበት አኳኋን

ልዩ መብት ያላቸው ባለአክሲዮኖች ልዩ ጉባዔ ውሳኔውን ሲያጸድቅ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፪፻፸፱ .ልዩ መብት የሚያስገኙ አክሲዮኖች

፩/ ልዩ መብት የሚያስገኙ አክሲዮኖች የሚሰጡት ልዩ ጥቅም ወደፊት የሚወጡትን አክሲዮኖች በቅድሚያ የመግዛትን፣ ከትርፍ በቅድሚያ የመክፈልን ወይም የማህበሩ ንብረት በሚጣራበት ጊዜ መዋጮ ሲመለስ ወይም ተራፊ ሀብት ሲከፋፈል በቅድሚያ ክፍያ የማግኘትንና የመሳሰሉትን ሊያካትት ይችላል።

፪/ ድምፅ በመስጠት ጉዳይ ላይ ልዩ መብት የሚያስገኙ አክሲዮኖችን ማውጣት ክልክል ነው።

፫/ በትርፍ አከፋፈልና ማህበሩ ሲፈርስ በዋና ገንዘቡ አመላለስ ላይ የቅድሚያ መብት ያላቸው ባለአክሲዮኖች ድምፅ መስጠት የሚችሉት የማህበሩ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ በሚሰጥባቸው ጉዳዮች ብቻ እንዲሆን በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ መወሰን ይቻላል።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት ድምፅ የመስጠት መብት የተገደበባቸው አክሲዮኖች

በማህበሩ ዋና ገንዘብ ውስጥ የሚከወክሉት ከግማሽ በታች መሆን አለበት፡፡

አንቀጽ ፪፻፹. ትርፍ ብቻ የሚያስገኙ አክሲዮኖች

፩/ ማህበሩ ዋናው ገንዘቡን ሳይቀንስ ካገኘው ትርፍ ወይም ካስቀመጠው መጠባበቂያ ገንዘብ ለባለአክሲዮኖች በአክሲዮኖቻቸው ላይ የተጻፈውን ዋጋ መመለስ ይችላል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ገንዘብ የተመለሰላቸው ባለአክሲዮኖች ትርፍ ብቻ የሚያስገኙ አክሲዮኖችን ይቀበላሉ፤ እነዚህ አክሲዮኖች ማህበሩ ሲፈርስ ገቢ የተደረገውን መዋጮ የመውሰድ መብት አያስገኙም፤ ሆኖም ድምፅ የመስጠት መብት፤ እንዲሁም የማህበሩ ሒሳብ ሲጣራ ለሌሎች ማህበሮች መዋጮቻቸው ከተመለሰ በኋላ ከሚተርፈው ገንዘብ ላይ የመካፈል መብት ያስገኛሉ፡፡

አንቀጽ ፪፻፹፩. በጥሬ ገንዘብ የተገዙ አክሲዮኖች

አከፋፈል

- ፩/ በጥሬ ገንዘብ የሚገዙ አክሲዮኖች በተፈረሙ ጊዜ እጅግ ቢያንስ ከተጻፈባቸው ዋጋ አንድ አራተኛ ወይም በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ከፍ ያለ መጠን ተወስኖ ከሆነ ይኸው ዋጋ በሙሉ መከፈል አለበት፡፡
- ፪/ በመመስረቻ ጽሁፉ ያነሰ ጊዜ ካልተወሰነ በስተቀር፤ ያልተከፈለው የአክሲዮኖች ዋጋ ማህበሩ በንግድ መዝገብ ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ እስከ አምስት ዓመት መከፈል አለበት፡፡

አንቀጽ ፪፻፹፪. የዓይነት መዋጮ ገቢ የሚደረግበትና

አክሲዮኖች የሚተላለፉበት ጊዜ

- ፩/ በዓይነት መዋጮ የተደረገው ንብረት የስም ዝውውርና የባለቤትነት ማስረጃ ሰነድ ማውጣት የሚጠይቅ ከሆነ ይህ ተግባር ማህበሩ ከተመዘገበበት ጊዜ አንስቶ በስድስት ወራት ውስጥ መገባድድ አለበት፡፡
- ፪/ በዚህ ሕግ ለባለአክሲዮኖች የተሰጡ ሌሎች መብቶች እንደተጠበቁ ሆነው በዓይነት መዋጮ የተገዙ አክሲዮኖች ለባለአክሲዮኑ የሚሰጡትና ለሦስተኛ

ወገኖች ሊተላለፉ የሚችሉት ማህበሩ በንግድ መዝገብ ከተመዘገበ ከአንድ ዓመት በኋላ ነው።

አንቀጽ ፪፻፹፫. በወረቀት የተሰጠ አክሲዮን ባሕሪ

በሌላ ሕግ በተለየ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር በወረቀት የወጣ የአክሲዮን ማህበር ድርሻ ወይም አክሲዮን የማህበርተኛነት መብት ከሰነዱ ተለይቶ ሊሰራበት ወይም ሊተላለፍ የማይችል ሰነድ ነው።

አንቀጽ ፪፻፹፬. በወረቀት የወጣ ላምጨው ተብሎ የተጻፈበትን አክሲዮን ስለማስተላለፍ

፩/ ይህ ሕግ ከመውጣቱ በፊት ላምጨው ተብሎ ተፅፎበት የወጣ አክሲዮን ከአንድ ሰው ወደ ሌላ የሚዛወረው አክሲዮኑን በመስጠት ብቻ ነው። ሌላ ምንም ዓይነት አሰራር ወይም ፎርማሊቲ አያስፈልገውም።

፪/ ተቃራኒ ማስረጃ ካልቀረበ በስተቀር ትርፍ ለማከፋፈል፣ በአክሲዮኑ ላይ የተጻፈውን ዋጋ መልሶ ለመቀበል፣ በጠቅላላ ጉባዔ ድምፅ

ለመስጠት ወይም በሌሎች አክሲዮኑ የሚያሰጣቸውን መብቶች ለመጠቀም ላምጨው ተብሎ የተጻፈበትን አክሲዮን የያዘ ሰው የአክሲዮኑ ባለቤት እንደሆነ ይቆጠራል።

አንቀጽ ፪፻፹፭. በወረቀት የወጣ ስም የተጻፈበት አክሲዮን ባለቤትነትና ስለሚተላለፍበት ሁኔታ

፩/ በሌላ ሕግ በተለየ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር ስም የተጻፈበት አክሲዮን ባለቤት የሚሆነው በማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት በሚያዘው የባለአክሲዮኖች መዝገብ ውስጥ አክሲዮኑ በስሙ የተመዘገበ ሰው ነው።

፪/ በሌላ ሕግ በተለየ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር ስም የተጻፈበት አክሲዮን ወደ ሌላ ሰው የሚተላለፈው አክሲዮኑን በመስጠትና በማህበሩ የባለአክሲዮኖች መዝገብ አክሲዮኑን በተላለፈለት ሰው ስም በማስመዝገብ ነው፤ ምዝገባው የአስተላለፈው ሰውና የተላለፈለት ሰው ስም፣ አድራሻቸውን፣ የተላለፉት አክሲዮኖች ብዛት፣ የተላለፉበት ቀን እና የአክሲዮኖቹ

መተላለፍ በማህበሩ የባለአክሲዮኖች መዝገብ የገባበትን ቀን ማመልከት አለበት፡፡

አንቀጽ ፪፻፹፯. በወረቀት የወጣ አክሲዮን በተመለከተ የሚቀርብ መቃወሚያ

አክሲዮኑ በተላለፈበት ወቅት አምጪው ሆነ ብሎ ማህበሩን ለመጉዳት እያወቀ ያደረገው ነገር ካልሆነ በስተቀር ማህበሩ ካምጪው በፊት የአክሲዮኑ ባለቤት ከነበሩት ሰዎች ጋር በነበረው የግል ግንኙነት ላይ የተመሰረተ ክርክሮችን አምጪው ላይ መቃወሚያ አድርጎ ማቅረብ አይችልም፡፡

አንቀጽ ፪፻፹፰. በቅን ልቦና የመያዝ ውጤት

በወረቀት የወጣ አክሲዮን ዝውውርን በሚመለከቱት በዚህ ሕግ ድንጋጌዎች መሠረት በቅን ልቦና አክሲዮን የተላለፈለትን ሰው አክሲዮኑን መልስ ብሎ መክሰስ አይቻልም፡፡

አንቀጽ ፪፻፹፰. ግዑዝ አልባ አክሲዮን ስለሚተላለፍበት ሁኔታ

፩/ ግዑዝ አልባ አክሲዮን በሕግ ሥልጣን በተሰጠው ተቋም በሚያዝ የአክሲዮን ሒሳብ ውስጥ አክሲዮኑ የተላለፈለትን ሰው እና የአክሲዮኖቹን መጠን በማመልከት ወይም ሒሳቡን ክሬዲት በማድረግ ይተላለፋል።

፪/ ግዑዝ አልባ አክሲዮን ዝውውር እንዲፈጸም መሟላት ያለበትን ሥርዓት ወይም ፎርማሊቲ አክሲዮኑን የፈጠረው ተቋም ይወስናል።

፫/ የውል ወይም የሕግ መሠረት ሳይኖር አክሲዮኖችን ያዛወረ እንደሆነ ያዛወረው ተቋም ኃላፊ ይሆናል።

አንቀጽ ፪፻፹፱. ቀሪ ዋጋቸው ላልተከፈለ አክሲዮኖች

ስለሚኖር ኃላፊነት

፩/ የአክሲዮን ባለይዞታዎች፣ አክሲዮኑ ቀደም ሲል ተላልፎላቸው የነበረ ሰዎች እንዲሁም አክሲዮኑን ከማህበሩ ለመግዛት የፈረሙ ሰዎች ቀሪ ዋጋቸው ላልተከፈለ አክሲዮኖች ዋጋ ለማህበሩ በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ናቸው።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው ቢኖርም ማንኛውም አክሲዮን ለመግዛት የፈረመ ወይም ባለአክሲዮን የነበረ ሰው ባለቤትነቱን ያስተላለፈ እንደሆነ ካስተላለፈበት ቀን ጀምሮ ሁለት ዓመት ካለፈ በኋላ ላልተከፈለው ቀሪ ገንዘብ ኃላፊነት አይኖርበትም፡፡

፫/ ቀሪው ገንዘብ በተወሰነው ጊዜ ያልተከፈለ እንደሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተጠቀሱት ሰዎች በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ የተለየ የወለድ መጠን ካልተወሰነ በስተቀር ሕጋዊ ወለድ የመክፈል ኃላፊነት አለባቸው፡፡

፬/ ማህበሩ ባለአክሲዮኑ ቀሪውን ገንዘብ እንዲከፍል የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ ከሰጠ ከአስራው አምስት ቀናት በኋላ ዋጋቸው በሙሉ ያልተከፈለ አክሲዮኖችን በሐራጅ መሸጥ ይችላል፤ በሐራጅ የተሸጡት አክሲዮኖች ተሰርዘው ሌሎች አዳዲስ አክሲዮኖች ለገዥው ይሰጣሉ፡፡

፭/ ገዥ ባለመገኘቱ ምክንያት አክሲዮኑን መሸጥ ካልተቻለ ተጨማሪ ኪሳራ ካለ የመጠየቅ መብት እንደተጠበቀ ሆኖ አክሲዮኑን ለመውረስና ለአክሲዮኑ አስቀድሞ

የተከፈለውን ገንዘብ ለማስቀረት የዳይሬክተሮች ቦርድ ሊወስን ይችላል።

፮/ ቀሪ ዋጋቸው ያልተከፈለ አክሲዮኖች ውርስ እንዲሆኑ በተወሰነበት የሒሳብ ማጠቃለያ ዓመት ውስጥ ያልተሸጡ እንደሆነ አክሲዮኖቹ ተሰርዘው ዋና ገንዘቡ በአክሲዮኖቹ ላይ በተጻፈው ዋጋ መጠን መቀነስ አለበት።

፯/ የገንዘብ መክፈያውን ጊዜ ያሳለፈ ባለአክሲዮን በጉባዔ ላይ ድምፅ የመስጠት መብቱን ያጣል።

አንቀጽ ፪፻፺. ለጊዜው የሚሰጥ የምስክር ወረቀት

፩/ ይህ ሕግ ከመውጣቱ በፊት ላምጪው በሚል አክሲዮኖች ወጥተው ከሆነና ዋጋቸው ካልተከፈለ ላምጪው የሚል ጊዜያዊ የምስክር ወረቀት መስጠት የሚቻለው ዋጋቸው በሙሉ ሲከፈል ነው፤ ዋጋቸው በሙሉ ከመክፈሉ በፊት የተሰጠ የምስክር ወረቀት ተቀባይነት የለውም።

፪/ ይህ ሕግ ከመውጣቱ በፊት ላምጪው ተብሎ ለተጻፈበት አክሲዮን በባለአክሲዮኑ ስም የተመዘገበ ጊዜያዊ የምስክር ወረቀት የተሰጠ እንደሆነ የምስክር

ወረቀቱን ወደሌላ ሰው ማስተላለፍ የሚቻለው ዕዳን ስለማስተላለፍ በተቀመጡ ድንጋጌዎች መሠረት ነው።

፫/ በባለአክሲዮኑ ስም ለተመዘገበ አክሲዮን ለጊዜው የሚሰጥ የምስክር ወረቀት መመዝገብ አለበት፤ የምስክር ወረቀቱ ወደሌላ ሰው የሚተላለፈው እነዚህ አክሲዮኖች ስለሚተላለፉበት ሁኔታ በተቀመጠው ድንጋጌ መሠረት ነው።

አንቀጽ ፪፻፺፩. አክሲዮን የሚያስገኛቸው መብቶች

፩/ እያንዳንዱ አክሲዮን ከተጣራው ዓመታዊ ትርፍ እንዲሁም ማህበሩ ሲፈርስ ከሚቀረው የተጣራ ንብረት ድርሻ የማግኘት መብት ይሰጣል።

፪/ በመመስረቻ ጽሁፉ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር የትርፍ ድርሻና ማህበሩ ሲፈርስ ከተጣራው ንብረት የሚገኘው ድርሻ ባለአክሲዮኑ ለማህበሩ ዋና ገንዘብ ገቢ ባደረገው ገዘብ መጠን ይታሰባል።

፫/ እያንዳንዱ አክሲዮን ድምፅ የመስጠት መብት ይሰጣል፤ ለባለአክሲዮኑ ድምፅ የሚሰጠው ክብደት

አክሲዮኑ በማህበሩ ዋና ገንዘብ ውስጥ የሚወክለውን መጠን መሠረት ያደረገ መሆን አለበት።

፬/ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለመጨመር በጥሬ ገንዘብ ለመሸጥ የወጡ አክሲዮኖች በሚኖሩበት ጊዜ እያንዳንዱ ባለአክሲዮን በማህበሩ ውስጥ ባለአክሲዮኑ ባለው የአክሲዮን ድርሻ መጠን በቅድሚያ የመግዛት መብት ይኖረዋል።

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) የተመለከተው መብት በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፵፰ እስከ ፬፻፶፯ ሥር ባሉት ድንጋጌዎች መሠረት ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፪፻፺፪. አክሲዮን ሽጦ የመውጣት የአናሳ ባለአክሲዮኖች መብት

፩/ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ዘጠና በመቶ የሚወክሉ አክሲዮኖች በአንድ ማህበርተኛ የተያዙ እንደሆነ አናሳ ባለአክሲዮኖች ማህበርተኛው አክሲዮኖቻቸውን እንዲገዛቸው የመጠየቅ መብት አላቸው።

፪/ ጥያቄ አቅራቢው ባለአክሲዮን አክሲዮኖቹ ስለሚገዙበት ሁኔታ በተለይም የአክሲዮኖቹን ዋጋ

ስለወሰነበት መንገድ መረጃ ከጥያቄው ጋር ማቅረብ አለበት።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ጥያቄ የቀረበለት ማህበርተኛ የቀረበለትን ዋጋ ያልተቀበለ እንደሆነ ማህበሩ በተመዘገበበት ቦታ ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤት የአክሲዮኖችን ዋጋ የሚወስን ባለሞያ መሾም አለበት።

፬/ አክሲዮኖችን ለመሸጥ ጥያቄ ያቀረበው ባለአክሲዮን የአክሲዮኖችን ዋጋ ለመወሰን የወጣውን ወጪ መሸፈን አለበት።

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) የተደነገገው ቢኖርም አክሲዮን እንዲገዛ ጥያቄ የቀረበለት ማህበርተኛ የሰጠው ዋጋ ተማኙ ባለሞያ ከወሰነው ያነሰ እንደሆነ ወጪውን በክፍል ወይም በሙሉ እንዲሸፍን ፍርድ ቤቱ ሊያዘው ይችላል።

አንቀጽ ፪፻፺፫. የማጫረት ግዴታ

ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ውስጥ ሃምሳ በመቶ እና ከዚያ በላይ የሚወክሉ አክሲዮኖችን ለመግዛት የሚፈልግ ማንኛውም ሰው የግዥ ጥያቄውን ለሁሉም የማህበሩ አባላት በማቅረብ አጫርቶ የመግዛት ግዴታ አለበት።

አንቀጽ ፪፻፺፬. አክሲዮን ገዝቶ የማስወጣት መብት

- ፩/ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ዘጠና በመቶ የሚወክሉ አክሲዮኖች በአንድ ማህበርተኛ የተያዙ እንደሆነ ማህበርተኛው አናሳ ባለአክሲዮኖች አክሲዮኖቻቸውን ሽጠውለት እንዲወጡ የመጠየቅ መብት አለው።
- ፪/ ማህበርተኛው ጥያቄውን ስለ ጠቅላላ ጉባዔ አጠራር በተደነገገው ሥርዓት ለሚመለከታቸው ባለአክሲዮኖች በማሳወቅ በአምስት ሳምንት ውስጥ አክሲዮኖቻቸውን እንዲያስተላልፉለት መጠየቅ አለበት።
- ፫/ ማህበርተኛው አክሲዮኖቹ ስለሚገዙበት ሁኔታ በተለይም የአክሲዮኖቹን ዋጋ ስለወሰነበት መንገድ መረጃ ከጥያቄው ጋር ማቅረብ አለበት።
- ፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ጥያቄ የቀረበለት ባለ አናሳ አክሲዮን የቀረበለትን ዋጋ ያልተቀበለ እንደሆነ ማህበሩ በተመዘገበበት ቦታ ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤት የአክሲዮኖቹን ዋጋ የሚወስን ባለሞያ እንዲሾምለት ማመልከት ይችላል።
- ፭/ ባለሞያ እንዲሾም ለፍርድ ቤት ጥያቄ ያቀረበው ባለአክሲዮን የአክሲዮን ዋጋ ለመወሰን የወጣውን ወጪ መሸፈን አለበት።

፩/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፭) የተደነገገው ቢኖርም አክሲዮን ለመግዛት ጥያቄ ያቀረበው ማህበርተኛ የሰጠው ዋጋ ተማኙ ባለሞያ ከወሰነው ያነሰ እንደሆነ ወጪውን በከፊል ወይም በሙሉ ማህበርተኛው እንዲሸፍን ፍርድ ቤቱ ሊያዝ ይችላል።

፪/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የአናሳ ባለአክሲዮኖች መውጣት የማህበሩን አባላት ቁጥር ከአምስት በታች ያወረደው እንደሆነ በመብቱ የተገለገለው ባለአክሲዮን ከሶስት ወራት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ የማህበሩን አባላት ቁጥር መጨመር ወይም የማህበሩን ዓይነት መለወጥ አለበት።

አንቀጽ ፪፻፺፭. የባለአክሲዮኖች ተጠያቂነት

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፺፭ የተደነገገው ቢኖርም፤ ማንኛውም ወላኝ ድምፅ ያለው ባለአክሲዮን ከዚህ በታች ከተመለከቱት አንዱን ፈፅሞ ከተገኘ ተጠያቂ ይሆናል፦

፩/ የማህበሩን፤ የባለአክሲዮኖችን ወይም የማህበሩን ገንዘብ ጠያቂዎችን ጥቅም ጉዳት ላይ የሚጥል ሕገ-ወጥ ድርጊት ሆን ብሎ መፈፀም፤

፪/ የማህበሩን ንብረት ከባለአክሲዮኑ ንብረት ጋር መቀላቀል፤

፫/ የማህበሩን እና የባለአክሲዮኑን ማንነት አለመነጣጠል ፤ ማህበሩን ለግል ወይም ለሶስተኛ ወገን ዓላማና ጥቅም እንደ ሽፋን መጠቀም፤

፬/ ስለማህበሩ የፋይናንስ አቋም የማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎችን ሊያሳስት የሚችል መረጃ ሆን ብሎ ማውጣት፤

፭/ ከገበያ ዋጋ ባነሰ ክፍያ ወይም አግባብ ካለው የማህበሩ አመራር ውሳኔ እና እውቅና ውጪ የማህበሩን ሀብት ለራሱ ወይም ለሦስተኛ ወገኖች የግል ጥቅም ማዋል፤ ወይም

፮/ በሕግ ከሚፈቀደው በላይ የትርፍ ክፍያ መፈፀም፡፡

ምዕራፍ አራት

የማህበሩ ሥራ አመራር

ክፍል አንድ

ስለማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ እና የተቆጣጣሪ ቦርድ

አንቀጽ ፪፻፺፮. የማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ

- ፩/ የአክሲዮን ማህበር በባለአክሲዮኖች የሚመረጡ ቢያንስ ሦስት ቢባላ አስራ ሦስት ዳይሬክተሮች ይኖሩታል፤ ከዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት መካከል ከሦስት ሁለት እጅ (2/3ኛ) በማህበሩ የዕለት ተዕለት ሥራ አመራር ውስጥ የሥራ አስፈጻሚነት (ኤክስኪዩቲቭ) ሚና የሌላቸው መሆን አለባቸው።
- ፪/ ባለአክሲዮን ያልሆኑ ሰዎች የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል ሆነው ሊመረጡ ይችላሉ። ሆኖም ባለአክሲዮን ያልሆኑት የቦርድ አባላት ቁጥር ከጠቅላላው የቦርድ አባላት ቁጥር ከአንድ ሦስተኛ መብለጥ የለበትም።
- ፫/ የቦርድ አባላት ትክክለኛ ቁጥር በመመስረቻ ጽሁፍ በግልጽ ባልተመለከተ ጊዜ ቁጥራቸው በአክሲዮን ፈራሚዎች ጉባዔ ይወሰናል።
- ፬/ በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ማህበር ወይም ሌላ ተቋም አስተዳዳሪ (ዳይሬክተር) ሆኖ ሊሾም ይችላል፤ ይህ የሆነ እንደሆነ ተመራጩ በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ማህበር ለተመረጠባቸው ዓመታት የሚያገለግል ቋሚ ተወካይ ወዲያውኑ መመደብ አለበት፤ ቋሚ ተወካዩ የለቀቀ እንደሆነ ወይም በሌላ ማንኛውም ምክንያት ኃላፊነቱን

መወጣት ያልቻለ እንደሆነ ምትክ ተወካይ በተቻለ ፍጥነት መመደብ አለበት።

፭/ ቋሚ ተወካዩ በግሉ የማህበሩ ዳይሬክተር አይደለም፤ ሆኖም በግሉ የማህበሩ ዳይሬክተር እንደሆነ በመቆጠር የፍትሐ ብሔር እና የወንጀል ተጠያቂነትን ጨምሮ ለሁሉም ግዴታዎች ከወከለው በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ማህበር ጋር በአንድነት ኃላፊ ይሆናል።

አንቀጽ ፪፻፺፯. ለዳይሬክተሮች ቦርድ አባልነት ብቁ

የሚያደርጉ መስፈርቶች

፩/ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል ለመሆን የሚችለው ቀጥሎ የተመለከቱትን መስፈርቶች የሚያሟላ ሰው ነው፡-

ሀ) በመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በሌላ ሕግ ዝቅተኛ ዕድሜ ተወስኖ ከሆነ የተወሰነውን ዕድሜ የሚያሟላ፤

ለ) መልካም ሥነ-ምግባር ያለው፤

ሐ) ከዚህ በፊት በንግድ ማህበር አደራጅነት፣ ዳይሬክተርነት፣ ሥራ አስኪያጅነት፣ ተቆጣጣሪነት፣ አዲተርነት ወይም በሌሎች የአመራር ኃላፊነቶች

ላይ ተመድቦ ሲሰራ ከኃላፊነቱ ጋር በተያያዘ ወይም በማንኛውም ሌላ ሁኔታ በእምነት ማጉደል፤ በስርቆት ወይም በውንበድና ወይም ለቦርድ አባልነት ብቁ በማያደርግ ተመሳሳይ ወንጀል ጥፋተኝነቱ ያልተረጋገጠ፤

መ) ሌሎች በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም በሌላ ሕግ የሚገለጹ መስፈርቶች ካሉ እነዚህን መስፈርቶች የሚያሟላ፡፡

፪/ ማንኛውም ሰው አንድን ማህበር በዳይሬክተርነት በሚመራበት ጊዜ ሥልጣኑን ከማህበሩ ጥቅም ጋር በሚጋጭ አካሄድ በመገልገል በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ያልተገባ ጥቅም ማግኘቱ የተረጋገጠ እንደሆነ ከዳይሬክተርነት መውረድ አለበት፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሐ) ላይ የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ላይ የተመለከተውን ጥፋት የፈጸመ ሰው ጥፋቱ ከተረጋገጠበት ጊዜ አንስቶ ለሁለት ዓመት በማንኛውም ማህበር ዳይሬክተር መሆን አይችልም፡፡

አንቀጽ ፪፻፺፰ . ስለዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ሹመት

፩/ የመጀመሪያዎቹ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት በመመስረቻ ጽሁፍ መሠረት ሊሾሙ ይችላሉ፤ ሹመቱ እንዲጸድቅ ለፈራሚዎች ጉባዔ መቅረብ ይኖርበታል፤ ሆኖም ጉባዔው ሹመቱን ካላጸደቀው ሌሎች የቦርድ አባላትን ይመርጣል።

፪/ ቀጣዮቹ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት የሚሾሙት በጠቅላላ ጉባዔ ነው።

፫/ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት የሥራ ዘመን ሦስት ዓመት ይሆናል፤ ሆኖም በመመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ውሳኔ ከሌለ በስተቀር የሥራ ዘመናቸውን ያጠናቀቁ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ለተጨማሪ የሥራ ዘመናት እንደገና ሊመረጡ ይችላሉ።

፬/ ለዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ምርጫ ድምፅ የሚሰጠው ለእያንዳንዱ አባል በተናጠል ነው።

አንቀጽ ፪፻፺፱. የተለያዩ ሕጋዊ አቋም ያላቸው

ባለአክሲዮኖች በቦርድ ስለሚወክሉበት ሁኔታ

ማህበሩ የተለያዩ ጥቅሞች የሚያስገኙ የአክሲዮን መደቦች ያሉት እንደሆነ እያንዳንዱ መደብ ቢያንስ አንድ ተወካይ በቦርድ አባልነት መሾም አለበት።

አንቀጽ ፫፻. የዳይሬክተሮች ቦርድ ሰብሳቢ

፩/ የዳይሬክተሮች ቦርድ ሰብሳቢ መሆን የሚችለው ባለአክሲዮን የሆነ ዳይሬክተር ነው፤ በማህበሩ የዕለት-ተዕለት ሥራ (ኤክስኪዩቲቭ) አመራር የሚሳተፍ ዳይሬክተር የቦርድ ሰብሳቢ መሆን አይችልም፡፡

፪/ የዳይሬክተሮች ቦርድ ሰብሳቢ እንደአስፈላጊነቱ ምክትል ሰብሳቢ መጀመሪያ አክሲዮን ለመግዛት በፈረመ አባላት ጉባዔ ወይም በባለአክሲዮኖች ጉባዔ ሊመረጥ ይችላል፤ ጉባዔው የቦርዱን ሰብሳቢ ወይም ምክትል ሰብሳቢ ባልመረጠ ጊዜ በዳይሬክተሮች ቦርድ ይመረጣል፡፡

፫/ የዳይሬክተሮች ቦርድ በራሱ የተመረጠውን ሰብሳቢ ወይም ምክትል ሰብሳቢ በማንኛውም ጊዜ መሻር ይችላል፡፡

አንቀጽ ፫፻፩. የተለየ ኃላፊነት

፩/ የዳይሬክተሮች ቦርድ ከአባላቱ ለአንዱ ወይም ለተወሰኑት በአንድ ወይም ከዛ በላይ በሆኑ ጉዳዮች

ማህበሩን እንዲወክሉ እንዲሁም ሌላ ሥራ እንዲሰሩ የተለየ ኃላፊነት ሊሰጣቸው ይችላል።

፪/ ቦርዱ አስፈላጊ መስሎ በታየው ጊዜ ሁሉ ከአባላቱ መካከል ጉዳዮችን መርምረው የመፍትሔ ሐሳብ የሚያቀርቡ ኮሚቴዎችን ማቋቋም ይችላል፤ ቦርዱ ለራሱ የተሰጠውን የሥልጣን ገደብ ሳያልፍ የሚያቋቁማቸውን ኮሚቴዎች አባላት መምረጥ እና ሥልጣናቸውን መወሰን ይችላል።

፫/ የዳይሬክተሮች ቦርድ የኦዲት ኮሚቴ ማቋቋም አለበት፤ የኦዲት ኮሚቴ አባል መሆን የሚችሉት የቦርዱ አባላት ብቻ ናቸው፤ ሆኖም በማህበሩ የሥራ አመራር (ኤክስኪዩቲቭ) ተሳታፊ የሆኑ የቦርድ አባላት የኦዲት ኮሚቴ አባላት መሆን አይችሉም፤

፬/ በቦርዱ ተቃራኒ የሆነ መመሪያ እስካልተሰጠው ድረስ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) እና (፫) መሠረት የሚቋቋመው ኮሚቴ የቦርድ አባል ያልሆኑ ባለሙያዎችን ሀሳብ መጠየቅ ይችላል።

አንቀጽ ፫፻፪. የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ስለሚገቡት ዋስትና

፩/ ዳይሬክተሮች ሆነው የሚመረጡ ሰዎች የመልካም ሥራ አፈጻጸም ዋስትና እንዲያስይዙ በመመስረቻ ጽሁፍ ሊወሰን ይችላል፤ ይህ የሆነ እንደሆነ የመመስረቻ ጽሁፉ የዋስትናውን ዓይነት፣ መጠን እና አያያዝ በተመለከተ አስፈላጊውን ዝርዝር ማካተት አለበት፡፡

፪/ ዋስትናው የሚለቀቀው የቦርድ አባሉ ሥራውን ሲለቅ እና በሥራ ላይ በነበረበት ጊዜ ከማህበሩ የሚፈለግበት ዕዳ የሌለ መሆኑ ሲረጋገጥ ነው፡፡

አንቀጽ ፫፻፫. የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ስለመተካት

፩/ በበጀት ዓመቱ ውስጥ አንድ ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ የቦርድ አባላት የጎደሉ እንደሆነ የቀሩት አባላት የጎደሉትን የሚተኩ አባላት መምረጥ አለባቸው፤ የተተኪዎቹ አባላት የሥራ ዘመን የሚያበቃው የጎደሉት አባላት የሥራ ዘመን በሚያበቃበት ጊዜ ነው።

፪/ የተተኪ አባላት ሹመት እንዲጸድቅ ለሚቀጥለው ጠቅላላ ጉባዔ መቅረብ አለበት፤ ጉባዔው ሹመቱን ሊያፀድቅ ወይም በምትካቸው ሌሎች ዳይሬክተሮችን

ሊሾም ይችላል፤ ሹመቱ በጉባዔው ባይጸድቅም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የተሾሙት የቦርድ አባላት ሹመታቸው ፀንቶ በቆየበት ጊዜ የፈፀሟቸው ሥራዎች ዋጋ ይኖራቸዋል።

፫/ የቀሩት የቦርድ አባላት ቁጥር ከጠቅላላ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ቁጥር ከግማሽ በታች የሆነ እንደሆነ የቀሩት አባላት የጎደሉትን ለማሾም አባላቱ ከጎደሉበት ጊዜ ጀምሮ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ጠቅላላ ጉባዔውን መጥራት አለባቸው፤ በጎደሉት አባላት ምትክ ሹመት እስኪደረግ ድረስ የቀሩት አባላት ማህበሩን ያስተዳድራሉ።

፬/ ሁሉም የቦርድ አባላት ሥራቸውን የተው እንደሆነ ተቆጣጣሪ ቦርድ ካለ ቦርዱ ከሌለ ደግሞ ኦዲተሮች የቦርድ አባላት እንዲሾሙ ይህ ከሆነበት ጊዜ ጀምሮ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ጠቅላላ ጉባዔውን መጥራት አለባቸው።

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) መሠረት ጠቅላላ ጉባዔው እስከሚሰበሰብ ድረስ ማህበሩ ተቆጣጣሪ ቦርድ ካለው ቦርዱ ከሌለው ኦዲተሮቹ ማህበሩን

ያስተዳድራሉ፤ በእንደዚህ ዓይነት ሁኔታ አዲተሮች ያከናወኗቸው ሥራዎች በተለዋጭ አዲተሮች ወይም በሌላ ፍቃድ ባለው የአዲት ባለሞያ መመርመር አለባቸው፡፡

አንቀጽ ፫፻፬. ለዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ስለሚከፈል

የሥራ ዋጋ

፩/ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ለሚሰጡት አገልግሎት መጠኑ በጠቅላላው ጉባዔ የሚወሰን ከጠቅላላው ወጪ ላይ የሚታሰብ ዓመታዊ የሥራ ዋጋ ሊከፈላቸው ይገባል፡፡

፪/ በተጨማሪም የማህበሩ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ከማህበሩ ዓመታዊ የተጣራ ትርፍ ላይ የተወሰነ ድርሻ ለዳይሬክተሮች እንዲሰጥ ለመወሰን ይችላል፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ ቁጥር (፪) መሠረት ለቦርድ አባላት የሚሰጠው ጉርሻ በዚያው ዓመት ለባለአክሲዮኖች ሊከፋፈል ከሚችለው የተጣራ ትርፍ አስር በመቶ መብለጥ አይችልም፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ከተጣራ ትርፍ ላይ ለዳይሬክተሮች ክፍያ የሚፈጸመው

በዚያው ዓመት ለባለአክሲዮኖች የትርፍ ድርሻ የተሰጠ እንደሆነ ብቻ ነው።

፭/ ለቦርድ አባላት የተወሰነው ጉርሻ የሚሰጠው በጥቅል ነው፤ ቦርዱ ለአባላቱ ተገቢ መስሎ በታየው መንገድ ያከፋፍላቸዋል።

፮/ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ውስጥ ቢያንስ አስር በመቶ በሚወክሉ ባለአክሲዮኖች ጥያቄ ሲቀርብለት የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ለዳይሬክተሮች የተሰጠው ጉርሻ ከማህበሩ የፋይናንስ ሁኔታ፣ ከሠራተኞች ደመወዝ እና ጥቅማጥቅም እንዲሁም ጤናማ የንግድ ሥርዓት ከመፍጠር አስፈላጊነት አኳያ በማመዛዘን ከፍተኛ ሆኖ ካገኘው ሊቀንሰው ይችላል።

አንቀጽ ፫፻፭. የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላትን ስለመሻር

፩/ ተቃራኒ የሆነ ድንጋጌ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ውስጥ ቢኖርም፤ ጠቅላላ ጉባዔው የቦርድ አባላትን በማናቸውም ጊዜ መሻር ይችላል።

፪/ ያለበቂ ምክንያት የተሻረ የቦርድ አባል ወደ ኃላፊነቱ የመመለስ መብት የለውም፤ ሆኖም ማህበሩን የጉዳት ካሣ መጠየቅ ይችላል።

አንቀጽ ፫፻፮. በማህበሩ እና ከማህበሩ ጋር ቅርበት ባላቸው ሰዎች መካከል የሚደረግ ስምምነት

፩/ በአንድ ውል ምክንያት የሚፈጠረው የጥቅም ግጭት መጠን ከማህበሩ ሀብት አስር በመቶ እና ከዚያ በላይ ሲሆን በቅድሚያ በጠቅላላ ጉባዔ ስለሚፈቀድበት ሁኔታ በአንቀጽ ፫፻፳፬ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና ፫፻፺፭ ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ በማህበሩ እና ከማህበሩ ጋር ቅርበት ባላቸው ሰዎች ወይም ድርጅቶች መካከል የሚደረግ ስምምነት በቅድሚያ በዳይሬክተሮች ቦርድ መፈቀድ አለበት፤ ቦርዱ ስምምነቱን በሚያጸድቅበት ጊዜ የጥቅም ግጭት ያለበት የቦርድ አባል ድምፅ መስጠት አይችልም፤ የቦርዱን ፈቃድ ሳያገኝ የሚደረግ ስምምነት አይጸናም፤ ፈቃድ ከተሰጠም ጉዳዩን ወዲያውኑ አዲተሮች እንዲያውቁት መደረግ ይኖርበታል።

፪/ አዲተሮች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ መሠረት በዳይሬክተሮች ቦርድ በተፈቀዱት ስምምነቶች ላይ ራሱን የቻለ ሪፖርት ለጠቅላላ ጉባዔው ማቅረብ አለባቸው፤ በአዲተሮች የሚቀርበውም ሪፖርት ስለውሉ ሁኔታ፣ የተፈፀመውን ክፍያ ዓይነትና መጠን፣ እንዲሁም ለጥቅም ግጭት ምክንያት የሆነውን የቅርበት ሁኔታ የሚገልጽ በቂ መረጃ ማካተት ይኖርበታል፤ ጠቅላላ ጉባዔውም በሪፖርቱ መሠረት ተገቢ የሆነውን ውሳኔ ሊሰጥ ይችላል፡፡

፫/ ጠቅላላ ጉባዔው ያጸደቀውን ስምምነት ባለአክሲዮኖች መቃወም የሚችሉት በማህበሩ ላይ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርስ ወይም ስምምነቱ በማታለል የተፈጸመ ከሆነ ብቻ ነው፡፡

፬/ ጠቅላላ ጉባዔው ስምምነቱን ያላጸደቀው በማህበሩ ላይ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርስ ወይም ስምምነቱ በማታለል የተፈጸመ በመሆኑ ምክንያት ካልሆነ በስተቀር፤ የስምምነቱን ተፈጻሚነት አያስቀረውም፤ ስምምነቱ ማህበሩ ላይ ለሚያደርሰው ጉዳት ማታለሉን የፈጸመው ወገን እና ማታለሉ

መፈጸሙን ወይም ስምምነቱ በማህበሩ ላይ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርስ መሆኑን እያወቁ ወይም ማወቅ ሲገባቸው የፈቀዱ የቦርድ አባላት በአንድነትና በተናጠል ተጠያቂ ይሆናሉ።

፩ / በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (፩) እስከ (፬) የተመለከቱት ድንጋጌዎች ማህበሩ ለማህበሩ ቅርበት ካላቸው ሰዎች ጋር እንደማንኛውም ደንበኛ በሚያደርጋቸው መደበኛ ስምምነቶች ላይ ተፈጻሚ አይሆኑም።

፪/ ለዚህ አንቀጽ ዓላማ ለማህበሩ ቅርበት ያላቸው ሰዎች ማለት የሚከተሉትን ይጨምራል፡-

ሀ) የማህበሩ የቦርድ አባላት፤ ሥራ አስኪያጅ፤ አዲተር፤ የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት፤ የማህበሩ ፀሐፊዎች፤

ለ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፮) (ሀ) ከተዘረዘሩት ሰዎች ጋር በፌደራል የቤተሰብ ሕግ መሠረት የስጋና የጋብቻ ዝምድና ያላቸው ሰዎች፤

ሐ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ (፮)(ሀ) እና (ለ) የተጠቀሱት ሰዎች አመራር፤ ባለድርሻ ወይም

ተጠቃሚ የሆኑበት የንግድ ማህበር ወይም ድርጅት፤

መ) የማህበሩ እናት ወይም ተቀጥላ የሆነ ኩባንያ፤

ሠ) በመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በሕግ ያነሰ የድርሻ መጠን ካልተቀመጠ በስተቀር፤ አክሲዮን በመቶ ያላነሰ አክሲዮን ከማህበሩ የገዙ፤ ማህበሩ ባለአክሲዮን የሆነባቸው ወይም እርስ በእርሳቸው አክሲዮን የተገዛቡ የንግድ ማህበራት፤

ረ) ሌሎች በመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በሌላ ሕግ ለማህበሩ ቅርበት አላቸው ተብለው የተጠቀሱ ሰዎች፡፡

አንቀጽ ፫፻፯. ዳይሬክተሮችን የሚመለከት ብድር **ወይም ዋስትና**

፩/ የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ በቅድሚያ ካልፈቀደ በስተቀር አንድ አክሲዮን ማህበር ለማህበሩ ወይም ለእናት ማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ብድር መስጠት ወይም የቦርድ አባላት ከሦስተኛ ወገኖች

ጋራ ላሉባቸው ግዴታዎች ዋስ መሆን ወይም ንብረቱን በዋስትና ማስያዝ የለበትም፡፡

፪/ በተጨማሪም ተበዳሪው የእናት ኩባንያ የቦርድ አባል የሆነ እንደሆነ፤ ውሉ በቅድሚያ በእናት ማህበሩ የባለአክሲዮኖች ጉባዔ መፈቀድ አለበት፡፡

፫/ ጠቅላላ ጉባዔው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) ሥር የተመለከቱትን ውሳኔዎች ከማሳለፉ በፊት የውሉን ባሕሪ፣ የብድሩን መጠን እና ዓላማ እንዲሁም ከውሉ ጋር በተያያዘ የማህበሩ ኃላፊነት በተመለከተ ነጻ እና ገለልተኛ በሆነ የውጭ አዲተር በጽሁፍ ሪፖርት ሊቀርብለት ይገባል፡፡

አንቀጽ ፫፻፳. የዳይሬክተሮች ቦርድ ውሳኔዎች

፩/ ማንኛውም ውሳኔ የሚተላለፈው ከዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ከግማሽ በላይ በስብሰባው ላይ ሲገኙ ወይም ሲሳተፉ ነው፤ በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ ከፍ ያለ የድምፅ ብልጫ እንደሚያስፈልግ ካልተደነገገ በቀር፤ ውሳኔዎች የሚተላለፉት በቦርዱ ስብሰባ ላይ በቀጥታም ሆነ በተወካይ በተገኙት እና በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፱ መሠረት በኤሌክትሮኒክ ዘዴ በተሳተፉት የቦርድ አባላት የድምፅ ብልጫ

ነው፤ ድምፅ እኩል ለእኩል በሚከፈልበት ጊዜ በመመስረቻ ዕሁፉ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር፤ የቦርዱ ሊቀመንበር የደገፈው ሀሳብ ተቀባይነት ይኖረዋል።

፪/ የቦርዱ ውሳኔዎች በቃለ ጉባዔ ተይዘው በስብሰባው ላይ በአካል ወይም በተወካይ በተገኙት የቦርድ አባላት እና በማህበሩ ፀሐፊ መፈረም አለባቸው፤ ቃለ ጉባዔው ለዚሁ ተብሎ በተዘጋጀ መዝገብ ውስጥ መቀመጥ አለበት።

፫/ የውሳኔዎች ቅጂዎች በቦርዱ ሊቀመንበር እና በማህበሩ ፀሐፊ መፈረም አለባቸው።

አንቀጽ ፫፻፱. በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ስለሚደረግ

የዳይሬክተሮች ቦርድ ስብሰባ

፩/ በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ የተጣለ ክልከላ ከሌለ በቀር፤ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ስብሰባ ላይ በቪዲዮ ወይም በሌላ የመገናኛ ዘዴ መሳተፍ ይችላሉ፤ የመገናኛ ዘዴው የተስብሳቢዎችን ማንነት ለመለየት የሚያስችል እንዲሁም ውጤታማ ተሳትፎን የሚያረጋግጥ መሆን አለበት፤ የመገናኛ ዘዴው ቢያንስ የተሳታፊዎችን ድምፅ ሳይቆራረጥ

የሚያስተላልፍ እና ተሰብሳቢዎቹ በአንድ ጊዜ መሳተፍ እንዲችሉ የሚፈቅድ መሆን አለበት።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የሚሳተፉት የቦርድ አባላት ድምጻቸውን በቃል መስጠት ይችላሉ።

፫/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር፤ ከቦርዱ ጠቅላላ አባላት ውስጥ ቢያንስ አንድ ሦስተኛው (ሲሶው) በስብሰባው ላይ በአካል ካልተገኙ በስተቀር፤ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት በተደረገ ስብሰባ የተላለፈ ውሳኔ አይጸናም።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ሥር በተመለከተው አኳኋን ውሳኔ ሊተላለፍባቸው የሚችሉ ጉዳዮች ላይ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ገደብ ማድረግ ይቻላል።

አንቀጽ ፫፻፲. ስለውክልና

፩/ በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር፤ በቦርድ ስብሰባ ላይ አንድ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል በሌላ አባል ሊወክል ይችላል፤

ውክልናው በደብዳቤ፣ ፋክስ ወይም ኢሜይል ሊሰጥ ይችላል።

፪/ አንድ የቦርድ አባል በአንድ ስብሰባ ላይ ከአንድ በላይ የሆኑ የቦርድ አባላትን ወክሎ መሳተፍ አይችልም።

፫/ የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች በሕግ የሰውነት መብት በተሰጠው የቦርድ አባል ተወካይ ላይ ጭምር ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፫፻፲፩. ለማህበሩ ቅርበት ያላቸው ሰዎች መዝገብ

፩/ ማንኛውም የአክሲዮን ማህበር በዋና መሥሪያ ቤቱ የማህበሩ ቦርድ አባላትን፣ የሥራ አስኪያጆችን፣ የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላትን፣ የኦዲተሮችን፣ የማህበሩ ፀሐፊዎችን እና በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፮ ንዑስ አንቀጽ ፮ (ለ)፣ (ሐ) እና (ረ) መሠረት የተጠቀሱት ሰዎች የግል ሁኔታ፣ ሞያቸውን፣ በሌሎች የንግድ ማህበራት ወይም ድርጅቶች ያላቸውን ጥቅም፣ ሥራ፣ የቦርድ አባልነት ወይም ሌላ ኃላፊነት ካላቸው ይህንኑ እና ሌሎች አስፈላጊ መረጃዎችን የሚያሳይ መዝገብ መያዝ አለበት፤ ዳይሬክተሩ የንግድ ማህበር የሆነ እንደሆነ የማህበሩ

ስምና የዋና መሥሪያ ቤቱን አድራሻ ማሳየት አለበት።

፪/ የሚመለከተው የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል፣ የተቆጣጣሪ ቦርድ አባል፣ አዲተር እንዲሁም የማህበሩ ጸሐፊ መዝገቡ ውስጥ በሰፈሩት ጉዳዮች ላይ ለውጥ መደረጉን ካወቀ ይህንኑ ካወቀበት ቀን ጀምሮ በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ ለአክሲዮን ማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት ማሳወቅ ይኖርበታል።

፫/ ባለአክሲዮኖች እና የመንግስት መሥሪያ ቤት ተወካዮች መዝገቡን በነጻ ማየት ይችላሉ፤ ባለአክሲዮን ያልሆኑ ሰዎች ለዚሁ የተወሰነውን የአገልግሎት ክፍያ በመፈጸም መዝገቡን የማየት መብት አላቸው።

አንቀጽ ፫፻፲፪. የባለቤትነት ጥቅምን ስለማሳወቅ

አክሲዮኑ ለሕዝብ ክፍት በሆነ ማህበር (አንቀጽ ፪፻፶፰-፪፻፷) ውስጥ በተናጠል ወይም ከጥቅም ተጋሪዎቻቸው ጋር በጋራ (የአንድ ቤተሰብ አባላት፣ የተዛመዱ ከባንያዎች) ቀጥተኛ በሆነ መንገድ ወይም በተዘዋዋሪ፣ የማህበሩን ዋና ገንዘብ አምስት በመቶ እና

ከዚያ በላይ የሆነ ድርሻ የያዙ እንደሆነ ማህበሩ የእነዚህን ባለአክሲዮኖች ስም እና የያዙት ድርሻ መጠን ለንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ላለው ሌላ መሥሪያ ቤት ማሳወቅ አለበት፡፡

አንቀጽ ፫፻፲፫. በዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት የተያዙ አክሲዮኖችና የግዴታ ወረቀቶች መዝገብ

፩/ ማንኛውም የአክሲዮን ማህበር፡-

ሀ) በአክሲዮን ማህበሩ፤

ለ) በተቀጥላ ማህበሩ፤

ሐ) ተቀጥላ በሆነበት በማናቸውም እናት ከባንያ ውስጥ፣ እያንዳንዱ የማህበሩ የቦርድ አባል ያለውን የአክሲዮን እና የግዴታ ወረቀት ብዛትና ዋጋቸውን የሚያመለክት መዝገብ በዋናው መሥሪያ ቤቱ መያዝ አለበት፡፡

፪/ ባለአክሲዮኖች ወይም የግዴታ ወረቀት የያዙ ሰዎች ዓመታዊ ጠቅላላ ጉባዔ ከመደረጉ በፊት ባለው ጊዜ ውስጥ መዝገቡንና ለጠቅላላ ጉባዔ የሚቀርቡ ሰነዶችን እንዲያዩ ክፍት መሆን ይኖርባቸዋል፡፡

፫/ መዝገቡ የማህበሩ ዓመታዊ ጠቅላላ ጉባዔ በሚካሄድበት ጊዜ በጉባዔው በሚሳተፍ ማንኛውም አባል እንዲታይ ክፍት መሆን ይኖርበታል።

፬/ አግባብ ያለው የመንግስት አካል በማናቸውም ጊዜ መዝገቡን ማየት ወይም ግልባጭ ወይም በአጭር የተውጣጣ ጽሁፍ መጠየቅ ይችላል።

አንቀጽ ፫፻፲፬. ስለዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት እና ሥራ አስኪያጆች ክፍያ የሚሰጡ መግለጫዎች

፩/ ለዓመታዊ ጠቅላላ ጉባዔ የሚቀርበው መግለጫ ለእያንዳንዱ የቦርድ አባል እና ዋና ሥራ አስኪያጅ የተከፈለውን አጠቃላይ የድካም ዋጋ፣ በየጊዜው የተከፈለውን መጠን እና ሌሎች በዓይነት የተሰጡ ጥቅማ ጥቅሞችን ማሳየት አለበት።

፪/ ለዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ወይም ለዋና ሥራ አስኪያጅ የተሰጠ ብድር ወይም የተገባ ዋስትና ካለ ለዓመታዊ ጠቅላላ ጉባዔ በሚቀርበው መግለጫ ላይ በግልጽ መመልከት ይኖርበታል።

አንቀጽ ፫፻፲፭. የዳይሬክተሮች ቦርድ ኃላፊነት - ጠቅላላ

ቦርዱ በሕግ፣ በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔዎች የተሰጡትን ተግባራት የመፈጸም ግዴታ አለበት፤ ይህ ጠቅላላ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ ቦርዱ የሚከተሉት ኃላፊነቶች ይኖሩታል፦

- ፩/ የማህበሩን ፋይናንስ የማስተዳደር፤ ማህበሩ በቂ ዋና ገንዘብ እና ክፍያዎችን በወቅቱ የመፈጸም አቅም ያለው መሆኑን የማረጋገጥ፤
- ፪/ የማህበሩ አስተዳደራዊ አደረጃጀት የማህበሩን የፋይናንስ መግለጫዎችን እና ቁመናን ለመቆጣጠር የሚያስችል መሆኑን የማረጋገጥ፤
- ፫/ የማህበሩን ለአደጋ ተጋላጭነት እና ውስጣዊ አሰራር ለመቆጣጠር የሚያስችል በቂ የአሰራር ሥርዓት የመዘርጋት፤
- ፬/ ማህበሩ ተቆጣጣሪ ቦርድ ያለው እንደሆነ ቦርዱ ኃላፊነቱን በአግባቡ ይወጣ ዘንድ የተሟላ መረጃ በወቅቱ የማቅረብ፤
- ፭/ በማህበሩ ላይ ጉዳት እንዳይደርስ መከላከል፤ መከላከል ካልተቻለም ሊደርስ የሚችለውን አሉታዊ ተጽዕኖ የመቀነስ፤

፮/ በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (፩) እስከ (፭) የተዘረዘሩት እንደተጠበቁ ሆነው፤ ቦርዱ የሚከተሉት ኃላፊነቶች አሉበት፡-

- ሀ) የማህበሩ ባለአክሲዮኖች እና የቦርድ ስብሰባዎች ቃለ ጉባዔ፣ የሒሳብ መዝገብ፣ የባለአክሲዮኖች እና የዳይሬክተሮች መዛግብት እንዲሁም ሌሎች አስፈላጊ የሆኑ ሰነዶች እንዲያዙ የማድረግ፤
- ለ) የሒሳብ መዛግብት ለአዲተሮች በአስፈላጊው ጊዜ ሁሉ እንዲቀርቡ የማድረግ፤
- ሐ) የፋይናንስ እንቅስቃሴን ያካተተ ዓመታዊ የሥራ አፈጻጸም ሪፖርት ለጠቅላላ ጉባዔ የማቅረብ፤
- መ) በዚህ ሕግ ወይም በመመስረቻ ጽሁፉ መሠረት የማህበሩን ጉባዔዎች የመጥራት፤
- ሠ) የማህበሩ ዋና ገንዘቡ $\frac{3}{4}$ (ሦስት አራተኛ) በኪሣራ ባጣ ጊዜ ወዲያውኑ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ የመጥራት፤
- ረ) በዚህ ሕግ፣ በመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በማህበርተኞች ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ መሠረት የመጠባበቂያ ገንዘብ የማቋቋም እና የመያዝ ፤ እና

ሰ) የማህበሩ ዕዳውን የመክፈል አቅም እየቀነሰ ከሄደ ወይም ዕዳውን መክፈል ካቋረጠ እንደነገሩ ሁኔታ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት፤ ዕዳን መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወይም የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲጀመር ወይም እንዲከፈት የማድረግ፡፡

አንቀጽ ፫፻፲፮. የመታመን ግዴታ

፩/ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ማህበሩን የበለጠ ስኬታማ ያደርጋል ብለው በቅን ልቦና ያመኑበትን እርምጃ መውሰድ አለባቸው፤ የመላው ባለአክሲዮኖችን ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ መሥራት ይኖርባቸዋል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ሥር የተመለከተውን ኃላፊነት በሚወጣበት ጊዜ አንድ ዳይሬክተር የማህበሩን የረጅም ጊዜ ጥቅም፤ የሠራተኞች ጥቅም፤ ከማህበሩ ገንዘብ የመጠየቅ መብት ያላቸውን ሰዎች ጥቅም፤ የማህበሩ ሥራ በማህበረሰቡ እና በአካባቢው ላይ የሚኖረውን ተጽዕኖ ግምት ውስጥ ማስገባት አለበት፡፡

አንቀጽ ፫፻፲፯. በነጻነት ስለመወሰን

፩/ አንድ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል ኃላፊነቱን በሚወጣበት ጊዜ በነጻነትና በመሰለው መንገድ መወሰን አለበት።

፪/ የቦርድ አባሉ ይህ ኃላፊነቱ እንደተላለፈ የማይቆጠረው፦

ሀ) ማህበሩ ወደፊት የቦርዱ አባላት የሚኖራቸውን ምርጫ የሚገድብ ስምምነት አድርጎ እንደሆነ በስምምነቱ መሠረት ሲሰራ፤ እና

ለ) በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ላይ በተደነገገው ወይም የማህበርተኞች ጠቅላላ ጉባዔ በወሰነው መሠረት ሲሰራ ነው።

አንቀጽ ፫፻፲፰. ጥንቃቄ እና ትጋት

፩/ የአንድ ማህበር የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል ኃላፊነቱን በጥንቃቄ፣ በብልህነትና በትጋት መወጣት አለበት፤ በጥንቃቄ ወይም በትጋት ጉድለት በማህበሩ እና በባለአክሲዮኖች ላይ ለሚደርስ ጉዳት ዳይሬክተሩ ተጠያቂ ይሆናል።

፪/ በዚህ ረገድ የቦርድ አባሉ ኃላፊነት የሚለካው በምክንያታዊ ደረጃ ትጉህ የሆነ የአንድ ማህበር

የቦርድ አባል ሊኖረው ከሚገባ ጠቅላላ እውቀት፤ ብልህነትና ጥንቃቄ አንጻር ነው።

አንቀጽ ፫፻፲፱. ውድድርን ስለመከልከል

ጠቅላላ ጉባዔው ካልፈቀደ በስተቀር የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት በራሳቸው ወይም በሦስተኛ ወገኖች ስም ከማህበሩ ጋር መወዳደር ወይም ተወዳዳሪ በሆኑ የንግድ ማህበራት ውስጥ አባል መሆን አይችሉም።

አንቀጽ ፫፻፳. ስለጥቅም ግጭት

፩/ የአንድ ማህበር ዳይሬክተር ከሚመራው ማህበር ጋር በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ መንገድ የጥቅም ግጭት ሊፈጥሩ ከሚችሉ ሁኔታዎች ራሱን ማራቅ አለበት።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ክልከላ ማህበሩ ሊጠቀምባቸው ቢችልም ባይችልም በተለይ ንብረትን፣ መረጃን እና የንግድ ዕድልን መጠቀም በተመለከተም ተፈጻሚ ይሆናል።

፫/ አንድ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል የነበረ ሰው ከኃላፊነት ከተነሳ በኋላም ቢሆን የቦርድ አባል በነበረበት ወቅት በሥራው ምክንያት ያወቀውን

መረጃ እና የንግድ ዕድል ለራሱም ሆነ ለሦስተኛ ወገን ጥቅም ማዋል አይችልም፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ የተደነገገው ክልከላ ዳይሬክተሩ ከማህበሩ ጋር ከሚያደርገው የሥራ ውል ጋር በተያያዘ ሊነሳ የሚችል የጥቅም ግጭትን አይመለከትም፡፡

፭ / አግባብነት ባለው የዚህ ሕግ ድንጋጌ መሠረት የዳይሬክተሮች ቦርድ ወይም የማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ በዚህ አንቀጽ የተጣለውን ክልከላ በማንሳት ፈቃድ ሊሰጥ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፫፻፳፩. የጥቅም ግጭትን ስለማሳወቅ

፩/ እያንዳንዱ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል በራሱ እና በማህበሩ መካከል የጥቅም ግጭት ሊፈጥር የሚችልን ማንኛውንም ሁኔታ ለቦርዱ ማሳወቅ አለበት፡፡

፪/ በተለይም ከማህበሩ ጋር ሊደረግ የታሰበ ወይም የተደረገ ውል ወይም ሌላ ዓይነት ግንኙነት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ የቦርድ አባሉን ጥቅም የሚህክ ከሆነ አባሉ ስለጥቅሙ ባሕሪ እና

መጠን ለተቀሩት ዳይሬክተሮች የተሟላ መግለጫ መስጠት አለበት።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) ድንጋጌዎች መሠረት የሚሰጥ ማንኛውም መግለጫ የጥቅም ግጭት ሊፈጥር የሚችል ሁኔታ ስለመኖሩ እንደታወቀ ወዲያውኑ መቅረብ ይኖርበታል።

አንቀጽ ፫፻፳፪. በሦስተኛ ወገን የሚሰጥ ጥቅም

፩/ አንድ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል ሥራውን በማከናወን ላይ እያለ በሦስተኛ ወገን ስጦታም ሆነ ሌላ ዓይነት ጥቅም የተሰጠው እንደሆነ የጥቅሙ ተጋሪ ያልሆኑ ዳይሬክተሮችን ወይም የማህበሩን ጠቅላላ ጉባዔ ሳያስፈቅድ መቀበል አይችልም።

፪/ ስጦታውን ወይም ጥቅሙን መቀበል የጥቅም ግጭት የሚፈጥርበት ምክንያታዊ ዕድል የሌለ እንደሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተጣለው ክልከላ ተፈጻሚነት የለውም።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተጣለው ክልከላ ከዳይሬክተርነት በተነሳ ሰው ላይም ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፫፻፳፫. ድምፅ ላይ ስለሚደረግ ገደብ

፩/ በማህበሩ እና በዳይሬክተሮች ቦርድ አባል መካከል የሚደረግ ውልን፣ በሦስተኛ ወገን ለዳይሬክተሩ የሚሰጥ ጥቅምን ወይም የጥቅም ግጭት ሊፈጥር በመቻሉ ምክንያት በቦርድ መጽደቅ ያለበትን ሌላ ማንኛውም ዓይነት ጉዳይን በተመለከተ ቦርዱ ውሳኔ በሚያስተላልፍበት ጊዜ ጉዳዩ የሚመለከተው አባል ድምፅ መስጠት አይችልም፡፡

፪/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፲፩ ሥር በተመለከተው መሠረት ከማህበሩ ጋር ቅርበት ባላቸው ሰዎች እና በማህበሩ መካከል የሚደረግ ውልን ወይም ከጉዳዩ ላይ ዳይሬክተሩ ትርጉም ያለው ጥቅም የሚያገኝ እስከሆነ ድረስ በማህበሩና በሌላ ማንኛውም ሰው መካከል የሚደረግ ውልን በተመለከተ ጉዳዩ የሚመለከተው ዳይሬክተር ድምፅ መስጠት አይችልም፡፡

አንቀጽ ፫፻፳፬. የዳይሬክተሮች ቦርድ ሥልጣን

፩/ የዳይሬክተሮች ቦርድ በሕግ፣ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም በባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔዎች የሚሰጥ ሥልጣን ይኖረዋል።

፪/ የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት በአንድነት ሥራቸውን የሚያካሄዱና ለማህበሩ እንደራሴ መሆናቸውን ወይም ከእነርሱ ውስጥ አንዱ ለዚህ ተግባር በተለይ ሥልጣን ያለው መሆኑን መለየት አለበት።

፫/ ለማህበሩ እንደራሴ እንዲሆኑ የተፈቀደላቸው ዳይሬክተሮች በማህበሩ ስም የማህበሩን ጉዳይ ለመፈፀም አስፈላጊ የሆኑትን ሥራዎች ሁሉ በእንደራሴነት የመሥራት መብት አላቸው። ሥልጣናቸው ላይ የሚደረግ ማንኛውም ገደብ ቅን ልቦና ባላቸው ሦስተኛ ወገኖች ላይ ውጤት አይኖረውም።

አንቀጽ ፫፻፳፭. የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ለማህበሩ
ስላለባቸው ተጠያቂነት

፩/ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ኃላፊነታቸውን ባለመወጣታቸው ለሚደርሰው ጉዳት ለማህበሩ በአንድነትና በተናጠል ተጠያቂ ይሆናሉ።

፪/ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት በተገቢው ጥንቃቄና ትኝት ስለመስራታቸው የማስረዳት ሽክም አለባቸው።

አንቀጽ ፫፻፳፯. ዳይሬክተሮችን ከተጠያቂነት ነጻ

ስለሚያደርጉ ስምምነቶች

፩/ ከማህበሩ ሥራ ጋር በተያያዘ በቸልተኝነት፣ ኃላፊነትን ባለመወጣት ወይም በእምነት ማጉደል ምክንያት ሊደርስበት ከሚችል ተጠያቂነት አንድ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባልን ነጻ ለማድረግ ታስቦ የተደረገ ስምምነት ወይም ድንጋጌ አይጸናም።

፪/ አንድ ዳይሬክተር ከማህበር ሥራ ጋር በተያያዘ በቸልተኝነት፣ ኃላፊነትን ባለመወጣት፣ በእምነት ማጉደል መክፈል ያለበትን ካሳ በክፍልም ሆነ በሙሉ ማህበሩ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ እንዲከፍልለት ወይም ዳይሬክተሩ ከክፈለ በኋላ እንዲተካለት የሚደነግግ ስምምነት አይጸናም።

፫/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀፅ (፩) እና (፪) ድንጋጌዎች በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ፣ ከማህበሩ ወይም ሌላ አካል ጋር በተደረገ ማንኛውም ውል ውስጥ በሚገኝ ድንጋጌ ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

፬/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀፅ (፩) እና (፪) ድንጋጌዎች በቦርድ አባላት ላይ ሊደርስ የሚችለውን ተጠያቂነት በተመለከተ ማህበሩን የመድን ሽፋን ከመግዛት አያግዱትም።

፭ / የመንግስት የአስተዳደር አካላት፣ ገንዘብ ጠያቂዎች ወይም ባለአክሲዮኖች የቦርድ አባላት ላይ ክስ ያቀረቡ እንደሆነ ማህበሩ ለቦርድ አባላቱ ራሳቸውን የሚከላከሉበት ገንዘብ ሊያቀርብላቸው ይችላል፤ የተረቱ እንደሆነ ገንዘቡን ለማህበሩ የመመለስ ግዴታ አለባቸው።

አንቀጽ ፫፻፳፯. መቃወሚያ

፩/ በቅን ልቦና በተወሰነ የንግድ ውሳኔ ምክንያት በማህበሩ ላይ ጉዳት ቢደርስ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል ካሳ እንዲከፍል የማይገደደው፡-

ሀ) ውሳኔ ያስተላለፈበት ጉዳይ ከግል ጥቅሙ ጋር የጥቅም ግጭት የሌለው ከሆነ፤

ለ) ስለወሰነበት ጉዳይ ውሳኔው በተወሰነበት ሁኔታ በዳይሬክተሩ ምክንያታዊ እይታ በቂ ነው ብሎ ያሰበውን ያህል መረጃ ይዞ የወሰነ ከሆነ ፤ እና

ሐ) ውሳኔው ማህበሩን ይጠቅማል የሚል ምክንያታዊ እምነት የነበረው ከሆነ ነው፤

፪/ የቦርዱን ውሳኔ በመቃወም ድምፅ ሰጥቶ ስለተወሰነው ውሳኔ በተቻለ ፍጥነት የውጭ ኦዲተሩን ያሳወቀ ዳይሬክተር ከውሳኔው ጋር በተያያዘ ተጠያቂነት የለበትም፡፡

፫/ አንድ የቦርድ አባል የወሰነው ውሳኔ የጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔን ወይም የማህበሩን መመስረቻ ጽሁፍ ወይም ሕግን የተከተለ ከሆነ ውሳኔው ማህበሩ ላይ ላደረሰው ጉዳት ተጠያቂ አይሆንም፡፡

አንቀጽ ፫፻፳፰. ማህበሩ በዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ላይ

ስለሚያቀርበው ክስ

፩/ ማህበሩ ከኃላፊነታቸው ጋር በተያያዘ በዳይሬክተሮች ላይ ክስ ማቅረብ የሚችለው ጠቅላላ ጉባዔው ሲወስን ነው፤ ጉዳዩ በዕለቱ በአጀንዳነት ባይያዝም ጠቅላላ ጉባዔው በጉዳዩ ላይ ውሳኔ መስጠት ይችላል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ክስ እንዲቀርብ ከተወሰነበት ቀን አንስቶ ባሉት ሦስት ወራት ጊዜ ውስጥ ማህበሩ ክሱን ያላቀረበ እንደሆነ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ቢያንስ አስር በመቶ ድርሻ ያላቸው ባለአክሲዮኖች በጋራ በማህበሩ ስም ክስ ማቅረብ ይችላሉ።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) ሥር የተደነገገው ቢኖርም፤ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ከማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል፤ የተቆጣጣሪ ቦርድ አባል፤ ዋና ሥራ አስኪያጅ ወይም በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፮ ንዑስ አንቀጽ (፯) መሠረት ከአንድ የአክሲዮን ማህበር ጋር ቅርበት አላቸው ተብለው ከተዘረዘሩት ሰዎች ጋር ማህበሩ ያደረገው ውል የዚህን ሕግ ድንጋጌዎች ያልተከተለ እንደሆነ በዚህ ምክንያት በማህበሩ ላይ የደረሰውን ጉዳት በተመለከተ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ አስር በመቶ የማያንስ ድርሻ

ያላቸው ባለአክሲዮኖች በዚህ ሕግ የተጣለባቸውን ግዴታ ባልተወጡ የማህበሩ ዳይሬክተሮች ላይ በቀጥታ ክስ ማቅረብ ይችላሉ።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ወይም (፫) መሠረት ክስ መመስረት ለሚፈልጉ ባለአክሲዮኖች ማህበሩ ክሱን ለመመስረት አስፈላጊ የሆኑትን ሰነዶች እና ማስረጃዎች ማሳየት እና ኮፒ መስጠት ይኖርበታል፤ በተለይም ባለአክሲዮኖቹ የጥቅም ግጭት ይኖርባቸዋል ብለው የሚገምቱዋቸውን ውሎች እና ደጋፊ ሰነዶች የመመርመር መብት አላቸው።

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ወይም (፫) መሠረት በባለአክሲዮኖች የቀረበው ክስ ውጤት ምንም ይሁን ምን ክሱ የቀረበው በቅን ልቦና እስከሆነ ድረስ ማህበሩ ለባለአክሲዮኖቹ በክሱ ምክንያት ያወጡትን ወጪ መተካት አለበት።

፮/ ማህበሩ በዳይሬክተሮች ላይ የሚያቀርበውን ክስ ለመተው ወይም በግልግል ለመጨረስ ይችላል፤ ሆኖም ክሱን ለመተውና በግልግል ለመጨረስ የሚቻለው ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ቢያንስ አስር በመቶ ድርሻ ያላቸው ባለአክሲዮኖች ጠቅላላ

ጉባዔው ክስ ለመተው ወይም በግልግል ለመጨረስ የሰጠውን ውሳኔ ያልተቃወሙት እንደሆነ ነው።

አንቀጽ ፫፻፳፱. የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ከማህበሩ ላይ ገንዘብ ለሚጠይቁ ሰዎች ስላለባቸው ተጠያቂነት

፩/ ማህበሩ ከማህበሩ ላይ ገንዘብ ለሚጠይቁ ሰዎች ክፍያ መፈጸም የሚችልበት ምክንያታዊ ዕድል እንደሌለ ዳይሬክተሮች ካወቁ በኋላ ወይም ማወቅ ሲገባቸው ማህበሩ በሥራው የቀጠለ እንደሆነ ዳይሬክተሮቹ በገንዘብ ጠያቂዎች ላይ ለሚደርሰው ጉዳት ተጠያቂ ናቸው።

፪/ የማህበሩ ንብረት ዕዳውን ለመክፈል የማይበቃ ሆኖ ሲገኝ ገንዘብ ጠያቂዎች ንብረቱ እንዲባክን ወይም እንዲጎድል ባደረጉት ዳይሬክተሮች ላይ በባክነው ወይም በተጓደለው ንብረት መጠን የኃላፊነት ክስ ሊያቀርቡ ይችላሉ።

፫/ ማህበሩ በዳይሬክተሮች ላይ የሚያቀርበውን ክስ ለመተው ቢወስን ከማህበሩ ላይ ገንዘብ የሚጠይቁ

ሰዎች በዳይሬክተሮች ላይ ክስ ለማቅረብ ያላቸውን መብት አያስቀርም።

አንቀጽ ፫፻፴ . ባለአክሲዮኖችና ሦስተኛ ወገኖች

ስለሚያቀርቡት ክስ

የዚህ ክፍል ድንጋጌዎች በዳይሬክተሮች ጥፋት ወይም በማጭበርበር ተግባር በቀጥታ በግል የተጎዳ ባለአክሲዮን ወይም ሦስተኛ ወገን ኪሳራ ለማግኘት ያለውን ክስ የማቅረብ መብት አይነኩም።

አንቀጽ ፫፻፴፩. ተቆጣጣሪ ቦርድ

፩/ የአክሲዮን ማህበር ተቆጣጣሪ ቦርድ እንዲኖረው በመመስረቻ ጽሁፍ ሊወሰን ይችላል።

፪/ ተቆጣጣሪ ቦርዱ በጠቅላላ ጉባዔ የሚሾመው ቁጥራቸው ከሦስት ያላነሱ ከአምስት ያልበለጡ አባላት ይኖሩታል።

፫/ ጠቅላላ ጉባዔው የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላትን በማንኛውም ጊዜ ሊሽራቸው ይችላል፤ ከተቆጣጣሪ ቦርድ አባልነት የተሻረ ሰው የተሻረው ካለበቂ

ምክንያት ቢሆንም እንኳን ወደ ሥራው የመመለስ መብት የለውም፡፡

፩/ የተቆጣጣሪ ቦርድ አባል ሆነው መመረጥ የሚችሉት ባለአክሲዮኖች ብቻ ናቸው፡፡

፪/ የተቆጣጣሪ ቦርዱ ተጠሪነት ለባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ ይሆናል፡፡

፫/ የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት የማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል መሆን ወይም አመራር ውስጥ መሳተፍ አይችሉም፡፡

፬/ ተቆጣጣሪ ቦርዱ ከአባላቱ መካከል ሰብሳቢ ይመርጣል፤ ሰብሳቢው በማይኖርበት ጊዜ ከአባላት መካከል ጊዜያዊ ሰብሳቢ ይወክላል፤ ሰብሳቢው ጊዜያዊ ሰብሳቢ ለመወከል የማይችልበት ሁኔታ ሲኖር አባላት ከመካከላቸው ጊዜያዊ ሰብሳቢ ይመርጣሉ፤ ቦርዱ ሰብሳቢውን በማንኛውም ጊዜ ሊያነሳ ይችላል፡፡

፭/ የተቆጣጣሪ ቦርዱ የስብሰባ ጊዜ በመመስረቻ ጽሁፉ ይወሰናል፡፡

፱/ ተቆጣጣሪ ቦርዱ የራሱን ቃለ ጉባዔዎችና ሌሎች አስፈላጊ ሰነዶችን አደራጅቶ ይይዛል።

፲/ ለተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት የሚከፈለው የሥራ ዋጋና የአበል መጠን በጠቅላላ ጉባዔ ይወሰናል።

አንቀፅ ፫፻፴፪. የተቆጣጣሪ ቦርዱ ሥልጣንና ተግባር

ተቆጣጣሪ ቦርዱ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

፩/ ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ሰነዶችንና ሌሎች መረጃዎችን የማስቀረብ እና የመመርመር፤

፪/ የዳይሬክተሮች ቦርድ ጠቅላላ ጉባዔ ለመጥራት ካልቻለ ወይም ፈቃደኛ ሳይሆን ሲቀር ስብሰባ የመጥራትና የመምራት፤

፫/ በዳይሬክተሮች ቦርድ ስብሰባ ላይ የመገኘት እና ያለድምፅ የመሳተፍ እና ሀሳብ የመስጠት፤

፬/ ማህበሩን የሚጎዱ ተግባራት መፈጸማቸውን ባወቀ ወይም በጠረጠረ ጊዜ ጉዳዩን የመመርመር ወይም እንዲመረመር የማድረግ፤ እንደአስፈላጊነቱም ክስ እንዲመሰረት አስፈላጊውን እርምጃ የመውሰድ፤

፭ / የማህበሩ ዳይሬክተሮችና ሌሎች የአመራር አባላት ኃላፊነታቸውን በአግባቡ እየተወጡ መሆናቸውን የመቆጣጠር፤ የማህበሩን ጥቅም የሚጎዳ ተግባር እየፈፀሙ መሆኑ ሲረጋገጥ ይኸው ተግባር እንዲታረም የመጠየቅ፤ ሥራቸውን በአግባቡ የማይወጡትን ከኃላፊነታቸው እንዲነሱ እንደ ሁኔታው ለማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ ወይም ለማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ ሀሳብ የማቅረብ፤

፮/ የማህበሩን የፋይናንስ ጉዳዮች የመቆጣጠርና እንዲመረመሩ የማድረግ፤

፯/ ለጠቅላላ ጉባዔው ሪፖርት የማቅረብ፤ እና

፰/ ሌሎች በመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በጠቅላላ ጉባዔው ውሳኔ የሚሰጡትን ተግባራት የማከናወን፡፡

አንቀጽ ፫፻፴፫. የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላትን ስለመተካት

፩/ በበጀት ዓመቱ ውስጥ የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት የጎደሉ እንደሆነ ጠቅላላ ጉባዔው በጎደሉት ምትክ እስኪሾም ድረስ የቀሩት ተቆጣጣሪዎች ሥራውን ያከናውናሉ፡፡

፪/ የተተኪ ተቆጣጣሪዎች የሥራ ዘመን የጎደሉት ተቆጣጣሪዎች የሥራ ዘመን እስከሚያበቃበት ጊዜ ድረስ ይሆናል።

፫/ ሁሉም የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት ሥራቸውን የተው እንደሆነ ጠቅላላ ጉባዔው አዲስ ተቆጣጣሪዎች እስኪሾም ድረስ አዲተሮች የተቆጣጣሪዎችን ሥራ ያከናውናሉ።

አንቀጽ ፫፻፴፬. የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት ተጠያቂነት

ተቃራኒ ስምምነት ቢኖርም የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት በዚህ ሕግ፣ በመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በጠቅላላ ጉባዔዎች የተሰጣቸውን ኃላፊነት ባለመወጣት ለሚያደርሱት ጉዳት ለማህበሩ፣ ለባለአክሲዮኖች ወይም ለሦስተኛ ወገኖች በአንድነትና በተናጠል ኃላፊዎች ናቸው።

አንቀጽ ፫፻፴፭. ይርጋ እና ሌሎች መቃወሚያዎች

፩/ በዚህ ሕግ ድንጋጌዎች መሠረት በዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ወይም እንደነገሩ ሁኔታ በተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት ላይ በማህበሩ፣ በባለአክሲዮኖች ወይም በገንዘብ ጠያቂዎች የሚቀርብ ክስ ተጎጂው ጉዳቱን

እና ለጉዳቱ ኃላፊ የሆነውን ሰው ካወቀበት ቀን ጀምሮ እስከ ሁለት ዓመት ድረስ ካልቀረበ በይርጋ ይታገዳል፤ በማናቸውም ሁኔታ ጉዳት ከደረሰበት ቀን አንስቶ እስከ አስር ዓመት ያልቀረበ ክስ በይርጋ ይታገዳል።

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ በዳይሬክተሮች ቦርድ ወይም የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት ላይ በሚቀርብ የወንጀል ክስ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

አንቀጽ ፫፻፴፯. ተፈጻሚነት ስላላቸው ድንጋጌዎች

የዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፺፯፣ ፪፻፺፰ እና ፫፻፯ ድንጋጌዎች እንደ አግባብነታቸው በተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት ላይም ተፈጻሚነት አላቸው።

ክፍል ሁለት

የማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅና ፀሐፊ

አንቀጽ ፫፻፴፯. የማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅ

፩/ ማህበሩ በዳይሬክተሮች ቦርድ የሚሾም ዋና ሥራ አስኪያጅ ይኖረዋል፤ የዋና ሥራ አስኪያጁ ተጠሪነት ለቦርዱ ይሆናል።

፪/ ቦርዱ ዋና ሥራ አስኪያጁን ከኃላፊነቱ ሊያነሳው ይችላል፤ ሥራ አስኪያጁ ከኃላፊነት የተነሳው ካለበቂ ምክንያት ቢሆንም ወደ ኃላፊነቱ የመመለስ መብት የለውም፤ ሆኖም ቦርዱ መልሶ ሊሾመው ይችላል፡፡

፫/ ዋና ሥራ አስኪያጁ የማህበሩ ተቀጣሪ ነው፤ የዳሬክተሮች ቦርድ አባል ሊሆን ይችላል፤ ሆኖም የቦርዱ ሊቀመንበር መሆን አይችልም፡፡

አንቀጽ ፫፻፴፰. የማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅ ሥልጣንና ተግባር

፩/ ዋና ሥራ አስኪያጅ የማህበሩን ጠቅላላ የዕለት ተዕለት ሥራ ይመራል፤ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር፤ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር በሚደረግ ግንኙነት ማህበሩን ይወክላል፡፡

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ዋና ሥራ አስኪያጅ የሚከተሉት ተግባራት ይኖሩታል፡-

- ሀ) የሚተላለፉ የገንዘብ ሰነዶችን በተለይም የንግድ ወረቀቶችን፤ የሚተላለፉ የግዴታ ምስክር ወረቀቶችን እና የሸቀጥ ማረጋገጫ ሰነዶችን የመፈረም፤ የማስተላለፍ፤
- ለ) በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ የተሰጡትን ተግባራት የማከናወን፤
- ሐ) በዳይሬክተሮች ቦርድ የሚሰጡትን ተግባራት የማከናወን፤ የቦርዱን ውሳኔዎች የማስፈጸም፤
- መ) የማህበሩን የሥራ ዕቅድ እና በጀት አዘጋጅቶ ለቦርድ የማቅረብ፤ ሲጸድቅ ተግባራዊ የማድረግ፤ እና
- ሠ) ለማህበሩ አስፈላጊ የሆኑ ሠራተኞችን የመቅጠር፤ የማስተዳደር እና የማሰናበት፡፡

አንቀጽ ፫፻፴፱. የሥራ አስኪያጁን ሥልጣን የመገደብ ውጤት

፩/ የሥራ አስኪያጁን ሥልጣን የሚገድቡ የዳይሬክተሮች ቦርድ ውሳኔዎች ወይም ሌሎች የውል ቃሎች በንግድ መዝገብ ውስጥ እስካልገቡ ድረስ ውጤት የሚኖራቸው በማህበሩ እና በሥራ አስኪያጁ መካከል ብቻ ይሆናል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ማህበሩ በሥራ አስኪያጁ ሥራ የሚገደደው በቅን ልቦና ከሥራ አስኪያጁ ጋር ውል የገቡ ሦስተኛ ወገኖችን ጥቅም ለመጠበቅ ሲባል ብቻ ነው።

አንቀጽ ፫፻፵. የማህበሩ ፀሐፊ

፩/ የአክሲዮን ማህበር ፀሐፊ ሊኖረው ይገባል፤ የፀሐፊው ቅጥርና ስንብት በሥራ አስኪያጁ አቅራቢነት በቦርዱ የሚጸድቅ ይሆናል።

፪/ የማህበሩ ፀሐፊ ተጠሪነት ለሥራ አስኪያጁ ይሆናል።

አንቀጽ ፫፻፵፩. የማህበሩ ፀሐፊ ሥልጣንና ተግባራት

የማህበሩ ፀሐፊ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

፩/ የማህበሩን መረጃዎችና መዛግብት የማደራጀትና የመያዝ፤

፪/ ለሚመለከተው አካል ሪፖርቶችንና ሌሎች አስፈላጊ መረጃዎች በወቅቱ የመስጠት፤

፫/ ለባለአክሲዮኖችና ለሦስተኛ ወገኖች መረጃ የመስጠት፤

፬/ የባለአክሲዮኖችን እና የቦርዱ አባላትን ስብሰባዎች የማዘጋጀት፤

፭/ ቃለ ጉባዔዎችን ማዘጋጀትና አደራጅቶ የመያዝ፤ እና

፮/ በሥራ አስኪያጁ እና በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት የማከናወን፡፡

አንቀጽ ፫፻፵፪. የማህበሩ ፀሐፊ ተጠያቂነት

ተቃራኒ ስምምነት ቢኖርም፤ የማህበሩ ፀሐፊ በዚህ ሕግ ወይም በመመስረቻ ጽሁፍ የተመለከቱትን ድንጋጌዎች በመተላለፍ በማህበሩ፤ በባለአክሲዮኖች ወይም በሦስተኛ ወገኖች ላይ ለሚያደርሰው ጉዳት ኃላፊ ነው፡፡

ክፍል ሦስት

ስለኦዲት እና ሥልጣን ባለው የመንግስት አካል

ስለሚደረግ ምርመራ

አንቀጽ ፫፻፵፫. ኦዲተሮችን ስለመሾም

፩/ ማንኛውም የአክሲዮን ማህበር አንድ ወይም ከአንድ በላይ ነጻና ገለልተኛ የሆኑ የውጭ ኦዲተሮች እና ተለዋጭ ኦዲተሮች ሊኖሩት ይገባል፤ ኦዲተሮችን

እና ተለዋጭ አዲተሮችን የሚሾመው የማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ ነው።

፪/ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ውስጥ ቢያንስ ሃያ በመቶ ድርሻ ያለው ባለአክሲዮን ወይም ባለአክሲዮኖች ራሳቸው የመረጡትን የውጭ አዲተር መሾም ይችላሉ።

፫/ በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል አዲተር መሆን ይችላል፤

፬/ የመጀመሪያዎቹ አዲተሮች በፈራሚዎች ጉባዔ፤ ቀጣዮቹ ደግሞ በጠቅላላ ጉባዔ ይመረጣሉ።

አንቀጽ ፫፻፵፬ ስለ አዲተሮች የሥራ ዘመን

አዲተሮች በሥራ ላይ የሚቆዩት፡-

፩/ በፈራሚዎች ጉባዔ የተመረጡት የመጀመሪያው ጠቅላላ ጉባዔ እስከሚደረግ ድረስ፤

፪/ በጠቅላላ ጉባዔ የተመረጡት የሦስት የበጀት ዓመት ሒሳብ ማጠቃለያ ጊዜ ድረስ ነው።

አንቀጽ ፫፻፵፭. በአዲተርነት ለመሾም ብቁ የሚያደርጉ መስፈርቶች

፩/ የአክሲዮን ማህበር አዲተር ለመሆን የሚችለው ቀጥሎ የተመለከቱትን መስፈርቶች የሚያሟላ ሰው ነው፡-

ሀ) ከሚመለከተው አካል የሙያ ፈቃድ የተሰጠው፤

ለ) መልካም ሥነ-ምግባር ያለው፤

ሐ) የማህበሩ ባለአክሲዮን ወይም ሠራተኛ ያልሆነ፤

መ) በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፮ ንዑስ አንቀጽ (፮) በተመለከተው መሠረት ለማህበሩ ቅርበት ያለው ሰው ያልሆነ፤

ሠ) ሌሎች በሕግ ወይም በመመስረቻ ጽሁፍ የተቀመጡ መስፈርቶችን የሚያሟላ፤

፪/ የማታለል ድርጊት ካልተፈፀመ በስተቀር፤ በአዲተር የቀረበን ሪፖርት ጠቅላላ ጉባዔው ካፀደቀው በኋላ የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች ተጥሰዋል በሚል ምክንያት ብቻ የፀደቀው ሪፖርት ውድቅ አይሆንም፡፡

አንቀጽ ፫፻፵፮. አዲተርን ስለመሻር

ጠቅላላ ጉባዔው በማንኛውም ጊዜ አዲተሮችን መሻር ይችላል፤ ሆኖም ያለበቂ ምክንያት የተሻረ አዲተር ከማህበሩ የጉዳት ካሳ መጠየቅ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፫፻፵፯. የአዲተሮች የሥራ ዋጋ

የአዲተሮች የሥራ ዋጋ ክፍያ የሚወሰነው በባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ ነው፡፡

አንቀጽ ፫፻፵፰. የአዲተሮች ኃላፊነት

በሌሎች የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች እንዲሁም አግባብነት ባላቸው ሌሎች ሕጎች የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ የአዲተሮች ኃላፊነት የሚከተሉትን ያካትታል፡-

፩/ ተቀባይነት ያላቸውን የሒሳብ አያያዝ መርሆዎች መሠረት በማድረግ የመስራት፤

፪/ ትክክለኛ መረጃ የመስጠት፤

፫/ የማህበሩን ባለአክሲዮኖች በእኩል ዓይን የማየት፤

፬/ የሙያ ሥራ ምስጢር የመጠበቅ፤

፭/ በየዓመቱ የማህበሩን የንብረት ዝርዝር መዝገብ፤
የሒሳብ ሚዛን እንዲሁም የትርፍና ኪሳራ

መግለጫ፣ የሒሳብ መዛግብትና ሌሎች የፋይናንስ ሰነዶችን ትክክለኛነት የመመርመር እና የማረጋገጥ፤

፮/ በዳይሬክተሮች ቦርድ ለማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ የሚቀርብ ሪፖርት የማህበሩን አጠቃላይ ሁኔታ በትክክል የሚያሳይ መሆኑን የማረጋገጥ፤

፯/ በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በጠቅላላ ጉባዔው የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራትን የማከናወን፡፡

አንቀጽ ፫፻፵፱. ለጠቅላላ ጉባዔው የሚቀርብ ሪፖርት

፩/ ኦዲተሮች በዳይሬክተሮች ቦርድ ለማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ በቀረበ ሪፖርት ላይ ያላቸውን አስተያየት የሚገልጽ ሪፖርት በጽሁፍ ለጠቅላላ ጉባዔ ማቅረብ አለባቸው፤ የሚያቀርቡት ሪፖርት ኦዲተሮቹ ሥራቸውን እንዴት እንዳከናወኑ ማሳየት ይኖርበታል፡፡

፪/ ኦዲተሮች በዳይሬክተሮች ቦርድ የቀረበውን የሒሳብ ሪፖርት ጠቅላላ ጉባዔው እንዲያፀድቀው ወይም ውድቅ እንዲያደርገው ሀሳብ ማቅረብ አለባቸው፡፡ ኦዲተሮች ስለትርፍ አከፋፈል ዳይሬክተሮቹ

ባቀረቡት ሀሳብ ላይ ለጠቅላላ ጉባዔው አስተያየታቸውን መስጠት አለባቸው።

፫/ ጠቅላላ ጉባዔው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተጠቀሰው ሪፖርት ካልቀረበለት በስተቀር በሒሳብ ሚዛን መግለጫው ላይ መነጋገር የለበትም።

አንቀጽ ፫፻፶. ተገቢ ያልሆነ ተግባር መፈጸሙን

የማስታወቅ ግዴታ

፩/ አዲተሮች ሥራቸውን በሚያከናውኑበት ጊዜ ተገቢ ያልሆነ አሰራር ወይም በሕግ ወይም በመመስረቻ ጽሁፍ የተመለከተውን በመጣስ የተፈፀመ ድርጊት መኖሩን እንዳወቁ ማህበሩ ተቆጣጣሪ ቦርድ ካለው ለቦርዱ ከሌለው ደግሞ ለዳይሬክተሮች ቦርድ እና ጉዳዩ ከበድ ያለ በሆነ ጊዜ ለጠቅላላ ጉባዔው ማስታወቅ አለባቸው።

፪/ አዲተሮች ሥራቸውን በሚያከናውኑበት ጊዜ ወንጀል መፈጸሙን ያወቁ እንደሆነ አግባብ ላለው የመንግስት አካል ማስታወቅ አለባቸው።

አንቀጽ ፫፻፶፩. የማህበሩን ጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ

ስለመጥራት

፩/ ሕግ ወይም የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ በሚጠይቀው መሠረት የዳይሬክተሮች ቦርድ ወይም ተቆጣጣሪ ቦርድ ጠቅላላ ጉባዔው እንዲሰበሰብ ጥሪ ሳያደርጉ የቀሩ እንደሆነ፤ ጥሪውን ኦዲተሮቹ ማድረግ አለባቸው።

፪/ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ውስጥ ቢያንስ አስር በመቶ ድርሻ ባላቸው ባለአክሲዮኖች ጥያቄ የቀረበላቸው እንደሆነ፤ ኦዲተሮች ጠቅላላ ጉባዔ እንዲሰበሰብ ጥሪ ማድረግ አለባቸው።

፫/ ኦዲተሮች ከአንድ በላይ ከሆኑ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ በተመለከተው መሠረት በጋራ ጠቅላላ ጉባዔ እንዲሰበሰብ ጥሪ ማድረግ ይችላሉ፤ አስፈላጊ መስሎ ሲታያቸው ስብሰባው ከማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት ወይም በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ከተጠቀሰው ቦታ ውጭ እንዲደረግ መወሰን ይችላሉ።

፬/ በዚህ አንቀጽ ድንጋጌ መሠረት ኦዲተሮች ስብሰባ የጠሩ እንደሆነ የዕለቱን ስብሰባ አጀንዳ ያዘጋጃሉ፤ ስብሰባውን መጥራት ስለአስፈለገበት ምክንያትም ለጠቅላላ ጉባዔው በጽሁፍ ሪፖርት ያቀርባሉ፤ ከኦዲተሮቹ አንዱ ጉባዔውን በሰብሳቢነት ይመራል።

- ፭ / ጠቅላላ ጉባዔውን በመጥራት ወይም ባለመጥራት ላይ አዲተሮቹ ያልተስማሙ እንደሆነ፣ ከአዲተሮቹ አንዱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) እና (፱) የተመለከተውን ሥልጣን ተግባራዊ ለማድረግ የማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት በሚገኝበት ቦታ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ማመልከት ይችላል።
- ፮/ በዚህ አንቀጽ መሠረት ሥራዎችን ለማከናወን የተደረገውን አስፈላጊ ወጪ ሁሉ መሸፈን አለበት።

አንቀጽ ፫፻፶፪. ስለአዲተሮች ሥልጣን

- ፩/ አዲተሮች አስፈላጊ መስሎ በታያቸው በማንኛውም ጊዜ ምርምራ ወይም ቁጥጥር ለማድረግ ወይም ማንኛውም መረጃ፣ ውል፣ መዝገብ፣ የሒሳብ ሰነድ፣ ቃለ ጉባዔ ወይም ሌላ ሰነድ እንዲቀርብላቸው ለመጠየቅ ይችላሉ፤ ጥያቄ የቀረበለት ሰው የተጠየቀውን መረጃ መስጠት አለበት።

፪/ በየዓመቱ በሚደረገውም ሆነ በሌላ ማናቸውም ጊዜ በሚጠራ የባለአክሲዮኖች ጉባዔ ላይ አዲተሮች መገኘት አለባቸው።

አንቀጽ ፫፻፶፫. የእናት የንግድ ማህበር ሒሳብን ስለመመርመር

በዚህ ሕግ ወይም በሌላ ማናቸውም ሕግ መሠረት የአንድ የእናት የንግድ ማህበር ሒሳብ ሲመረመር የተቀጥላ ማህበሩ የተጠቃለሉ ሒሳቦች መታየት ያለባቸው እንደሆነ አዲተሮች በተቀጥላው ማህበር ሰነዶች ላይ የሒሳብ ምርመራ ማድረግ አለባቸው።

አንቀጽ ፫፻፶፬. የአዲተሮች ተጠያቂነት

፩/ አዲተሮች ሥራቸውን በሚያከናውኑበት ጊዜ በማህበሩ፣ በባለአክሲዮኖችና በሦስተኛ ወገኖች ላይ ለሚፈጽሙት ጥፋት በፍትሐ ብሄር ሕግ መሠረት ኃላፊዎች ይሆናሉ።

፪/ ማንኛውም አዲተር ሆነ ብሎ የንግድ ማህበሩን አቋም በሚመለከት ትክክለኛ ያልሆነ ሪፖርት ያቀረበ ወይም ያረጋገጠ ወይም ወንጀል መፈጸሙን

እያወቀ ለሚመለከተው አካል ያላሳወቀ ወይም የሙያ ሥራ ምስጢር ያወጣ እንደሆነ አግባብ ባለው የወንጀል ሕግ መሠረት ተጠያቂ ይሆናል።

፫/ ማንኛውም ኦዲተር ሥራ ስለሚያቋርጥበት ሁኔታ በሕግ ወይም በውል የተመለከተውን በመተላለፍ ሥራውን በማቋረጡ ምክንያት በማህበሩ፣ በባለአክሲዮኖችና በሦስተኛ ወገኖች ላይ ለሚደርሰው ጉዳት ተጠያቂ ይሆናል።

አንቀጽ ፫፻፶፭. ባለአክሲዮኖች ባቀረቡት ጥያቄ መሠረት

ስለኩባንያው ሁኔታ የሚደረግ ምርመራ

፩/ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ (ካፒታል) ቢያንስ አስር በመቶ ድርሻ ባላቸው ባለአክሲዮኖች ጥያቄ የቀረበለት እንደሆነ የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ያለው ሌላ የመንግስት መሥሪያ ቤት የማህበሩ ሥራ አመራር አነስተኛ የአክሲዮን ድርሻ ያላቸውን ማህበሮች ወይም ማህበሩን በሚጎዳ አካሄድ መከናወኑን እና አለመከናወኑን መርምረው ሪፖርት የሚያቀርቡ አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ ኢንስፔክተሮች መሾም አለበት።

፪/ አመልካቹም ማመልከቻ ለቀረበለት አካል አስፈላጊ ናቸው የሚላቸውን ሰነዶች እና ሌላ ማስረጃ መጠቀም አለበት፡፡

፫/ የምርመራውን ወጪ የሚሸፍኑት ጥያቄ አቅራቢዎች ናቸው፤ ሆኖም የምርመራው ውጤት የደረሰውን ጥቆማ ትክክለኛነት የሚያስረዳ ሆኖ ከተገኘ ማህበሩ ለጥያቄ አቅራቢዎች ለምርመራው ያወጡትን ገንዘብ መመለስ ይኖርበታል፡፡

አንቀጽ ፫፻፶፮. የግዴታ ምርመራ

የማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ ወይም ፍርድ ቤት ማህበሩ ላይ ምርመራ እንዲደረግ የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴርን ወይም በሕግ ሥልጣን የተሰጠውን ሌላ የመንግስት አካልን መጠየቅ ይችላሉ፤ ጥያቄው የቀረበለት አግባብ ያለው መሥሪያ ቤት ምርመራ የሚያከናውኑ አንድ ወይም ከአንድ በላይ ኢንስፔክተሮችን መሾም አለበት፡፡

አንቀጽ ፫፻፶፯. አግባብ ያለው የመንግስት አካል በራሱ

አነሳሽነት ስለሚያደርገው ምርመራ

የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም በሕግ ሥልጣን የተሰጠው ሌላ የመንግስት አካል፡-

- ፩/ በማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች ላይ የማታለል ድርጊት ስለመፈፀሙ ወይም ሊፈፀም የሚችል ስለመሆኑ፤
- ፪/ የተወሰኑ ባለአክሲዮኖችን መብት የሚጎዳ ድርጊት ስለመፈፀሙ፤
- ፫/ ሕገ ወጥ የሆነ ወይም የማታለል ድርጊት ያለበት አሰራር በማህበሩ ውስጥ ስለመኖሩ፤ ወይም
- ፬/ የወንጀል ድርጊት ስለመፈፀሙ፤ የሚያሳይ በቂ መረጃ መኖሩን ካመነ ምርመራ እንዲካሄድ አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ ኢንስፔክተሮችን መሾም ይችላል፡፡

አንቀጽ ፫፻፶፰. በእናትና በተቀጥላ ማህበራት ጉዳዮች

ላይ ኢንስፔክተሮች ስላላቸው ሥልጣን

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፶፭ ፣ ፫፻፶፮ ወይም ፫፻፶፯ መሠረት ምርመራ እንዲያካሄዱ የተመረጡት ኢንስፔክተሮች እናት ወይም ተቀጥላ ማህበሩ ካልተመረመረ የማህበሩን የሥራ አካሄድ በተሟላ ሁኔታ ለመመርመር የማይቻል መሆኑን ካመኑና ይህንኑ ለሾማቸው የመንግስት አካል ሪፖርት ካደረጉ ይኸው አካል ምርመራው እናት ወይም

ተቀጥላ ማህበሩን እንዲጨምር ትዕዛዝ መስጠት ይችላል።

አንቀጽ ፫፻፶፱. ምርመራ የሚደረግበት ማህበር ስላለበት

ግዴታ

፩/ ምርመራ እንዲደረግበት ትዕዛዝ የደረሰው ማህበር የዳይሬክተሮች ቦርድ፣ ካለ የተቆጣጣሪ ቦርድ፣ ሥራ አስኪያጆች፣ የማህበሩ ፀሐፊ ወይም ሌሎች የሥራ ኃላፊዎች እና እንደራሴዎች ኢንሰፔክተሮች የሚጠይቋቸውን መዛግብትና ሰነዶች ማቅረብና ለሚጠይቋቸው ጥያቄዎች የተሟላ መልስ መስጠት አለባቸው።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተጠቀሱት የማህበሩ ኃላፊዎች ኢንሰፔክተሮች ሥራቸውን በአግባቡ እንዳያከናውኑ መሰናክል የሆኑ እንደሆነ ኢንሰፔክተሮች ለሾማቸው አካል ሪፖርት ያቀርባሉ፤ ሪፖርቱ የቀረበለት አካል አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት የወንጀል ክስ እንዲቀርብ ጉዳዩን ለሚመለከተው አካል ማሳወቅ አለበት።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ሪፖርት የቀረበለት አካል ምርመራውን በማናቸውም

ሁኔታ የማድረግ ሥልጣኑ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ዝርዝሩ በልዩ ሕግ በሚወሰነው መሠረት አስተዳደራዊ እርምጃ መውሰድ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፫፻፳. የኢንስፔክተሮች ሪፖርት

፩/ በማህበሩ ላይ ምርመራው እንዲካሄድ ትዕዛዝ የሰጠው አካል ኢንስፔክተሮቹ ያቀረቡትን ሪፖርት አንድ ቅጂ፡-

ሀ) ለተመረመረው ማህበር፣

ለ) እንዲመረመር ላመለከቱት ባለአክሲዮኖች፣
ወይም

ሐ) ምርመራውን ያዘዘው ፍርድ ቤት ከሆነ ላዘዘው ፍርድ ቤት፣ ይልካል፡፡

፪/ በማህበሩ ላይ ምርመራ እንዲካሄድ ትዕዛዝ የሰጠው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) በቀረበው ሪፖርት ተገቢ ያልሆኑ ተግባራት መፈጸማቸውን ካረጋገጠ አስፈላጊውን የእርምጃ እርምጃ መውሰድ አለበት፡፡

አንቀጽ ፫፻፳፩. ስለባለአክሲዮኖች የትውስት ስም

፩/ ንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም ሥልጣን ያለው የመንግስት አካል በአክሲዮን መዝገቡ ላይ የተጻፉ ባለአክሲዮኖች ማህበሩን በእርግጥ ለሚቆጣጠሩት እና ከውስጡ የገንዘብ ጥቅም ላላቸው ሰዎች ስማቸውን ያዋሱ ስለመሆኑ በቂ ምክንያት ያለው እንደሆነ፤ የአክሲዮኖቹ ትክክለኛ ባለሀብቶች እነማን እንደሆኑ ለማወቅ ምርመራ የሚያደርጉ ኢንሰፔክተሮችን መጾም ይችላል።

፪/ ንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም ሥልጣን ያለው የመንግስት አካል ቢያንስ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ አስር በመቶ ድርሻ ያላቸው ባለአክሲዮኖች ጥያቄ ካቀረቡ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ምርመራ እንዲደረግ ማዘዝ ይችላል።

ምዕራፍ አምስት ስለማህበሩ ጉባዔዎች

ክፍል አንድ ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ ፫፻፷፪. ጠቅላላ ደንብ

፩/ የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ ሁሉም ባለአክሲዮኖች የሚሳተፉበት የማህበሩ ክፍተኛ ውሳኔ ሰጭ አካል ነው።

፪/ በዓመታዊ ጠቅላላ ጉባዔ ላይ ባለአክሲዮኖች በአካል በመገኘት ወይም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ወይም ሁሉም ባለአክሲዮኖች የተስማሙ እንደሆነ ስብሰባ ማድረግ ሳያስፈልግ ለውሳኔ በቀረበ ጉዳይ ላይ ሀሳባቸውን በጽሁፍ ወይም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ በመግለጽ ውሳኔ ማስተላለፍ ይችላሉ።

አንቀጽ ፫፻፷፫. ከባለአክሲዮንነት የሚመነጩ መብቶች

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፺፩ ንዑስ አንቀጽ (፩) ላይ የተደነገገው ቢኖርም አንድ ባለአክሲዮን በራሱ ፈቃድ ካልሆነ በስተቀር በባለአክሲዮንነቱ ያገኛቸው መብቶች ቀሪ አይሆኑም።

፪/ ከባለአክሲዮንነት የሚመነጩ መብቶች የሚባሉት በሕግ ወይም በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ መሠረት በጠቅላላ ጉባዔው ወይም በዳይሬክተሮች ቦርድ ውሳኔ ላይ ጥገኛ ያልሆኑ የማህበሩ አባል የመሆን፣ በስብሰባ የመካፈል፣ ድምፅ የመስጠት፣ የማህበሩን ውሳኔ የመቃወም፣ ትርፍና ማህበሩ ሲፈርስ

በመጨረሻ በሚደረገው የሒሳብ ማጣራት ጊዜ ከማህበሩ ሀብት ድርሻ የመካፈልና የመሳሰሉት መብቶች ናቸው።

አንቀጽ ፫፻፳፬. አናሳ ባለአክሲዮኖችን ከጉዳት ስለመጠበቅ

ልዩ ጥቅም የሚያሰጡ የአክሲዮን መደቦችን ስለመፍጠር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ጠቅላላ ጉባዔ ለተወሰኑ ማህበሮች ያልተገባ ጥቅም የማስገኘት ውጤት ሊኖረው እንደሚችል ግልጽ የሆነ ውሳኔ ማስተላለፍ አይችልም።

አንቀጽ ፫፻፳፭. የጉባዔዎች ዓይነት

፩/ የባለአክሲዮኖች ጉባዔዎች ጠቅላላ ወይም ልዩ ለመሆን ይችላሉ።

፪/ ጠቅላላ ጉባዔዎች መደበኛ ወይም አስቸኳይ ይሆናሉ፤ እነዚህም ልዩ ልዩ መደብ ያላቸው ባለአክሲዮኖች በሙሉ ሊሳተፉባቸው የሚችሉ ናቸው።

፫/ በልዩ ጉባዔ የሚሳተፉት በሚመለከተው መደብ ውስጥ የሚወድቁ ባለአክሲዮኖች ብቻ ናቸው።

አንቀጽ ፫፻፳፯. የማህበሩ ጉባዔ ጥሪ

፩/ የጠቅላላ ጉባዔ ጥሪ የሚያደርጉት እንደነገሩ ሁኔታ የዳይሬክተሮች ቦርድ፣ የተቋቋመ እንደሆነ ተቆጣጣሪ ቦርድ፣ አዲተሮች፣ ሒሳብ አጣሪዎች ወይም ፍርድ ቤት ናቸው፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ሥር የተመለከተው ቢኖርም የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ያለው ሌላ የመንግስት አካል ጉዳዩ አንገብጋቢ ሆኖ ሲያገኘው እና በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ስብሰባ መጥራት የማይቻል ወይም ረጅም ጊዜ የሚወስድ ከሆነ በጉዳዩ ያገባኛል በሚል ማንኛውም ሰው ጥያቄ ወይም በራሱ ተነሳሽነት ጉባዔ ሊጠራ ይችላል፤ ሆኖም ጉባዔ እንዲጠራ ጥያቄ የቀረበው የማህበሩን ዋና ገንዘብ አስር በመቶ ወይም ከዚያ በላይ በሚወክሉ ባለአክሲዮኖች ከሆነ የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ያለው ሌላ የመንግስት አካል ጉባዔ የመጥራት ግዴታ አለበት፡፡

፫/ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ቢያንስ አምስት በመቶ ድርሻ ያላቸው ባለአክሲዮኖች የማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት

በሚገኝበት ቦታ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ጥያቄ ሲያቀርቡና ፍርድ ቤቱ ጥያቄው ተገቢ ነው ብሎ ሲያምን ጠቅላላ ጉባዔ እንዲሰበሰብ ጥሪ የሚያደርግና አጀንዳ የሚያዘጋጅ ተወካይ ሊሰይም ይችላል።

አንቀጽ ፫፻፳፯. የጉባዔው አጠራር ሁኔታ

፩/ ማህበሩ በመመስረቻ ጽሁፍ ጠቅላላ ጉባዔ የሚጠራበትን አስተማማኝና ውጤታማ የሆነ ጥሪ ማድረጊያ ዘዴ ለመወሰን ይችላል፤ ይህ ሆኖ ባልተገኘ ጊዜ ለጉባዔዎች ሁሉ የሚደረጉ ጥሪዎች አገር አቀፍ ስርጭት ባለው ጋዜጣ አማካኝነት ይሆናል።

፪/ ሁሉም አክሲዮኖች በባለአክሲዮኖች ስም ተመዝግበው በሚገኙባቸው ማህበሮች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተመለከቱት ማስታወቂያዎች ፋንታ ጥሪው በማህበሩ ወጪ ለአጀንዳንዱ ባለአክሲዮን በሚላክ የተመዘገበ ደብዳቤ፤ ማህበርተኛው ለዚሁ ዓላማ ለማህበሩ በሰጠው ኢሜይል ወይም ሌላ አስተማማኝ የኤሌክትሮኒክ ዘዴ ሊደረግ ይችላል።

፫ / ማህበሩ ላምጨው በሚል የወጡ አክሲዮኖች ቢኖሩትም በስም የተመዘገበ አክሲዮን ያለው ባለአክሲዮን የስብሰባ ጥሪዎች በተመዘገበ ደብዳቤ ወይም በኢሜይል ወይም በሌላ አስተማማኝ የኤሌክትሮኒክ ዘዴ እንዲደርሱት ለኩባንያው በጽሁፍ ጥያቄ ካቀረበ የስብሰባ ጥሪዎች በራሱ ወጭ በጠየቀበት አኳኋን ሊላኩለት ይችላሉ።

አንቀጽ ፫፻፳፭. ምልዓተ ጉባዔ ባለመሟላቱ በድጋሚ

የሚደረግ የመደበኛ ጉባዔ ጥሪ

ምልዓተ ጉባዔ ባለመሟላቱ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔው መሰብሰብ ሳይችል የቀረ እንደሆነ ለሁለተኛ ጊዜ ጠቅላላ ጉባዔው እንዲሰበሰብ የሚደረገው ጥሪ የሚደረገው የመጀመሪያው ጉባዔ በተጠራበት አኳኋን እና የጊዜ ገደብ ነው።

አንቀጽ ፫፻፳፱. ምልዓተ ጉባዔ ባለመሟላቱ በድጋሚ

የሚደረግ የአስቸኳይ ወይም የልዩ ጉባዔ ጥሪ

አስቸኳይ ወይም ልዩ ጉባዔ አስፈላጊው ምልዓተ ጉባዔ ባለመሟላቱ ምክንያት ሳይሰበሰብ የቀረ እንደሆነ ሁለተኛ ስብሰባ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘም ሦስተኛ ስብሰባ

በአንድ ሳምንት ልዩነት ውስጥ በአንቀጽ ፪፻፳፯ እና ፪፻፳፮ በተመለከተው መሠረት መጠራት አለበት።

አንቀጽ ፪፻፸. የጉባዔው የማስታወቂያ ጊዜ

ጠቅላላ ወይም ልዩ ጉባዔ እንዲሰበሰብ የሚደረገው የመጀመሪያው ጥሪ ስብሰባው ከሚደረግበት ቀን ሃያ አራት ቀናት በፊት መደረግ አለበት።

አንቀጽ ፪፻፸፩. በጉባዔው ጥሪ ማስታወቂያ ላይ የሚገለጹ ጉዳዮች

፩/ የጉባዔው የጥሪ ማስታወቂያ የማህበሩን ስምና ዓይነት፤ የማህበሩን ዋና ገንዘብ፤ የምዝገባ ቁጥር፤ ዋና መሥሪያ ቤቱ የሚገኝበትን ቦታ፤ ለአምጪው በሚል የተጻፈባቸው አክሲዮኖች ካሉ የሚቀመጡበትን ቦታና ጊዜ፤ የስብሰባውን ጊዜና ቦታ እንዲሁም ለስብሰባው የሚቀርቡ አጀንዳዎችን መያዝ አለበት።

፪/ ምልዓተ ጉባዔ ባለመሟላቱ ምክንያት በድጋሚ የሚደረግ የስብሰባ ጥሪ ማስታወቂያ በዚህ አንቀጽ

በንዑስ አንቀጽ (፩) ሥር ከተመለከቱት በተጨማሪ
ጉባዔው ሳይካሄድ የቀረበትን ቀን መጥቀስ አለበት።

አንቀጽ ፫፻፸፪. አጀንዳ

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፷፯ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪)
መሠረት ፍርድ ቤት ወይም የሚመለከተው
የመንግስት አካል ጉባዔ ስለሚጠራበት ሁኔታ
የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የጉባዔውን አጀንዳ
የሚያዘጋጀው ጥሪ አድራጊው ነው።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው
ቢኖርም ከማህበሩ ዋና ገንዘብ አምስት በመቶ ድርሻ
ያላቸው ባለአክሲዮኖች ተጨማሪ አጀንዳ
እንዲያዘላቸው የማድረግ መብት አላቸው፤
ጥያቄያቸውን በተቻለ መጠን የስብሰባ ጥሪ ከመደረጉ
በፊት ካልሆነም በአንቀጽ ፫፻፸ መሠረት የስብሰባ
ጥሪ በተደረገ በሦስት ቀናት ውስጥ ስብሰባውን
ለጠራው አካል በጽሁፍ ማቅረብ አለባቸው።

፫ / በሕግ ወይም በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር በአጀንዳው ውስጥ ያልተካተተ ማንኛውም ጉዳይ በጉባዔው ውይይት ሊደረግበት አይችልም፤ በአጀንዳነት ባይያዝም ጉባዔው ዳይሬክተሮችን ለመሾምና ለመሻር ይችላል፡፡

፬ / ምልዓተ ጉባዔ ባለመሟላቱ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፷፰ እና ፫፻፷፱ በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት በተከታታይ በሚደረጉ የስብሰባ ጥሪዎች መነሻነት የተሰበሰቡ ጉባዔዎች ለመወያየት የሚችሉት ለመጀመሪያው ጉባዔ በተያዘው አጀንዳ ላይ ብቻ ነው፡፡

አንቀጽ ፫፻፸፫. የባለአክሲዮኖች ወኪል

፩/ አንድ ባለአክሲዮን በጉባዔው ስብሰባ ላይ መሳተፍ ካልቻለ በወኪል አማካኝነት መሳተፍና ድምፅ መስጠት ይችላል፤ ባለአክሲዮኑ በጉባዔው ላይ ወኪል እንዲገኝ ካደረገ ራሱ ለመሳተፍና ድምፅ ለመስጠት አይችልም፡፡

፪/ የአንድ አክሲዮን ወይም የአክሲዮኖች የጋራ ባለሀብቶች፤ የአክሲዮኖች የአላባ ጥቅም ሰጭና

መያዣ የተቀበለ ገንዘብ ጠያቂ ወኪል በሚመለከት የዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፸ እና ፪፻፸፩ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፪፻፸፬. ውሳኔ ለማሳለፍ መሟላት ያለባቸው

ሁኔታዎች

፩/ ማንኛውም ጉባዔ ውሳኔ ማሳለፍ የሚችለው ምልዓተ ጉባዔው የተሟላ ሲሆንና በጉባዔው ከተገኙት ባለአክሲዮኖች የአብላጫውን የድምፅ ድጋፍ ሲያገኝ ነው።

፪/ ለሚተላለፉት ውሳኔዎች መሟላት ያለበት ምልዓተ ጉባዔ የሚሰላው የማህበሩን ዋና ገንዘብ (ካፒታል) ካቋቋሙት አክሲዮኖች አንጻር ሆኖ ለአያንዳንዱ የጉባዔ ዓይነት በዚህ ሕግ በተወሰነው መሠረት ነው፤ በሚካሄዱ ጉባዔዎች ሁሉ አስፈላጊው ምልዓተ ጉባዔ የሚታሰበው በሕግ መሠረት ድምፅ የመስጠት መብት የሌላቸው አክሲዮኖች ከተቀነሱ በኋላ ቀሪዎቹ አክሲዮኖች በማህበሩ ዋና ገንዘብ

ውስጥ ባላቸው ድርሻ ወይም መዋጮ መሠረት ነው።

፫/ የባለአክሲዮኖች ጉባዔ ለማድረግ የሚያስፈልገውን ምልዓተ ጉባዔና ውሳኔ ለማሳለፍ የሚያስፈልገውን የድምፅ ብልጫ የሚመለከቱትን የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ መለወጥ አይችልም።

አንቀጽ ፫፻፸፭. ማህበሩ መልሶ የገዛቸው አክሲዮኖች

ድምፅ የመስጠት መብት የማያስገኙ ስለመሆኑ

ማህበሩ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፸፭ ድንጋጌ መሠረት መልሶ በገዛቸው አክሲዮኖች ድምፅ መስጠት አይችልም።

አንቀጽ ፫፻፸፮. የአክሲዮኖች መመዝገቢያ ጊዜ

ስም የተጻፈባቸው አክሲዮኖች ባለሀብቶች በማህበሩ መዝገብ የሚጻፉበትና ይህ ሕግ ከመውጣቱ በፊት የወጡ ለአምጭው ተብሎ የተጻፈባቸውን አክሲዮኖች የያዙ ባለአክሲዮኖች በጉባዔው ላይ ለመሳተፍ እንዲችሉ አክሲዮኖቹ በማህበሩ እንዲቀመጡ የሚደረግበት ጊዜ በመመስረቻ ጽሁፍ ላይ ሊወሰን ይችላል።

አንቀጽ ፫፻፸፯. የውክልና ሥልጣን

፩/ የውክልና ሥልጣን ቅጽ ይዘት፣ ውክልናው የሚቀመጥበት ቦታና ጊዜ የሚወሰነው በዳይሬክተሮች ቦርድ ነው፤ ሆኖም የጊዜ ገደቡ ስብሰባው ከሚጀመርበት ከሦስት ቀናት በፊት መጠናቀቅ አይችልም፡፡

፪/ በባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ ለመሳተፍ የሚሰጥ ውክልና በሰነዶች ማረጋገጫና ምዝገባ ኤጀንሲ ወይም ሌላ አግባብነት ባለው ተቋም መረጋገጥ ግዴታ አይደለም፡፡

አንቀጽ ፫፻፸፰. የጉባዔው ተሳታፊዎች መመዝገቢያ ሰነድ

፩/ በእያንዳንዱ ጉባዔ ላይ ባለአክሲዮኖች በጉባዔው ላይ መገኘታቸውን የሚያስረዳ የተሳታፊዎች መመዝገቢያ ሰነድ መኖር አለበት፤ ሰነዱም በስብሰባው የተገኙትን ወይም ወኪል የላኩትን ባለአክሲዮኖች ስምና አድራሻቸው፣ እያንዳንዱ ባለአክሲዮን ያለውን የአክሲዮን መጠንና

የሚሰጠውን የድምፅ ቁጥር የሚያሳይ ዝርዝር መያዝ አለበት።

፪/ የተሳታፊዎች መመዝገቢያ ሰነድ በስብሰባው መጀመሪያ ላይ በጉባዔው በአካል የተገኙ ባለአክሲዮኖች ወይም ወኪሎች የፈረመብት ስለመሆኑ በማህበሩ ፀሐፊ መረጋገጥ አለበት።

አንቀጽ ፫፻፸፱. የጉባዔው ሰብሳቢ

፩/ የማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ ሰብሳቢ የጉባዔው ሰብሳቢ ይሆናል፤ ሰብሳቢው በማይኖርበት ጊዜ ምክትል ሰብሳቢ፣ ምክትል ሰብሳቢ በማይኖርበት ጊዜ ከዳይሬክተሮች መካከል በሹመት ቀደምትነት ያለው፣ ቀደምትነት ያለው በማይኖርበት ጊዜ ደግሞ ጠቅላላ ጉባዔው የሚመርጠው ሰው ሰብሳቢ ይሆናል።

፪/ ጉባዔው የተጠራው በማህበሩ ተቆጣጣሪ ቦርድ፣ በኢዲተሮች፣ በፍርድ ቤት በተሾመ ሰው፣ በሕግ በተፈቀደለት ሌላ የመንግስት ባለሥልጣን ወይም በመጨረሻው ሒሳብ አጣሪ የሆነ እንደሆነ የጉባዔው ሰብሳቢ የሚሆነው ጥሪ ያደረገው አካል ነው።

አንቀጽ ፫፻፹. የጉባዔው ድምፅ ቆጣሪዎች

፩/ ፈቃደኛ ከሆኑ በባለአክሲዮንነትም ሆነ በወኪልነት ስም በጉባዔው ስብሰባ ላይ ከተገኙት ውስጥ ከፍተኛ ድርሻ ባላቸው አባላት መካከል በሚደረግ በስምምነት የተወሰኑት ባለአክሲዮኖች ድምፅ ቆጣሪ ይሆናሉ።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የድምፅ ቆጣሪ መሆን የሚችሉት ባለአክሲዮኖች ፈቃደኛ ካልሆኑ ወይም በጉባዔው የተገኙት ባለአክሲዮኖች ሌላ ሰው መምረጥ ከፈለጉ ስብሰባው እንደተጀመረ የድምፅ ቆጠራውን ለማድረግ የሚያስፈልጉ ድምፅ ቆጣሪዎችን መምረጥ አለባቸው።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) የተደነገገው ቢኖርም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የሚደረግ ስብሰባን ድምፅ ለመቁጠር አስተማማኝ የሆነ የድምፅ ቆጠራን ለማድረግ የሚያስችል ቴክኖሎጂን መጠቀም ይቻላል።

አንቀጽ ፫፻፹፩. የማህበሩን ሰነዶች የማየት ወይም

የመውሰድ መብት

፩/ ማንኛውም ባለአክሲዮን ከዚህ ቀጥሎ የተመለከቱትንና በማህበሩ ጽህፈት ቤት የሚገኙትን ሰነዶች በማንኛውም ጊዜ የማየት እና ቅጂዎችን የመውሰድ መብት አለው፡-

ሀ) የማህበሩን የሒሳብ ሚዛን፣ የትርፍና ኪሳራ መግለጫ እንዲሁም የንብረት ዝርዝር መዝገብ፤

ለ) ባለፉት የመጨረሻ ሦስት ተከታታይ ዓመታት በዳሬክተሮች ቦርድና በአዲተሮች ለጠቅላላ ጉባዔዎች የቀረቡ ሪፖርቶችን፤

ሐ) የጉባዔዎችን ቃለ ጉባዔና በጉባዔው የተሳተፉ ባለአክሲዮኖችን መመዝገቢያ ሰነድ፤

መ) ለጉባዔ የሚቀርበውን የውሳኔ ሀሳብ፤

ሠ) በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፲፩ ሥር የተመለከተውን ለማህበሩ ቅርብ ያላቸው ሰዎች መዝገብ፤

ረ) በበጀት ዓመቱ በማህበሩ ውስጥ ከፍተኛ ክፍያ ይከፈለው የነበረውን ሠራተኛ ስምና የተከፈለውን ጠቅላላ ክፍያ መጠን የሚያሳየውን ሰነድ፤

ሸ) የማህበሩን ባለአክሲዮኖች ዝርዝር የያዘውን ሰነድ።

፪/ ማንኛውም ባለአክሲዮን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከቱትን ሰነዶች ለማየት ወይም ቅጂ ለመውሰድ ያቀረበው ጥያቄ በማህበሩ ተቀባይነት ካላገኘ ለንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ላለው ሌላ የመንግስት አካል በማመልከት ሰነዶቹን የማየት እና ቅጅ የመውሰድ መብት አለው።

፫/ ያልተከፋፈሉ አክሲዮኖችን በጋራ የያዙ ባለአክሲዮኖችና አክሲዮኖችን በአላባ ወይም በመያዣ የተቀበሉ ገንዘብ ጠያቂዎች በዚህ አንቀጽ የተመለከቱ የማህበሩን ሰነዶች ቅጅ የማግኘት መብት አላቸው።

አንቀጽ ፫፻፹፪. ተጨማሪ መረጃ የማግኘት መብት

፩/ አንድ ባለአክሲዮን በአንቀጽ ፫፻፹፩ እና በሌሎች የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች ከተመለከቱት በተጨማሪ በጠቅላላ ጉባዔ አጀንዳ ተደርጎ በቀረበ ጉዳይ ላይ ከድምዳሜ ለመድረስ የሚያስፈልገውን ተጨማሪ መረጃ

ለጉባዔው እንዲቀርብ የጠየቀ እንደሆነ ቦርዱ አስፈላጊውን መረጃ ለጉባዔው መስጠት አለበት፤ ሆኖም መረጃው ይፋ መደረጉ በሕግ የተከለከለ ከሆነ ወይም በቦርዱ እይታ ማህበሩ ላይ ከባድ ጉዳት የሚያደርስ ከሆነ ቦርዱ መረጃውን ይፋ ማድረግ የለበትም፡፡

፪/ ቦርዱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት መረጃ ያልሰጠ እንደሆነ ጥያቄ አቅራቢው ባለአክሲዮን ክስ ማቅረብ ይችላል፤ መረጃውን ይፋ ላለማድረግ በቂ ምክንያት ያለው መሆኑን ማህበሩ ካላስረዳ በስተቀር፤ ክስ የቀረበለት ፍርድ ቤት ቦርዱ የተጠየቀውን መረጃ እንዲሰጥ ትዕዛዝ መስጠት አለበት፡፡

፫/ ማህበሩ የአንድ የተዛመዱ ማህበሮች ቡድን አባል የሆነ እንደሆነ መረጃ የመስጠት ግዴታው ማህበሩ ከተቀሩት የቡድኑ አባላት ጋር ያለውን ግንኙነት ጭምር ያካትታል፤ ማህበሩ እናት ማህበር ከሆነ ወይም በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ሌሎች ማህበሮችን የሚቆጣጠር ከሆነ መረጃ የመስጠት ግዴታው የቡድኑ አባላትን ሒሳቦች እንዲሁም

ስለተቀጥላቸው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት መቅረብ ያለበትን መረጃ ያካትታል።

አንቀጽ ፫፻፹፫. የባለአክሲዮኖች ድምፅ የመስጠት መብት

፩/ መደበኛ ወይም ትርፍ ብቻ የሚያስገኙ አክሲዮኖችን ለያዘ ባለአክሲዮን ድምፅ የሚሰጠው ዋጋ ወይም ክብደት የሚወሰነው በማህበሩ ዋና ገንዘብ ውስጥ ባለአክሲዮኑ ባለው ድርሻ መጠን ይሆናል።

፪/ በሕግ መሠረት ድምፅ የመስጠት መብትን የሚያሳጡ ሁኔታዎች ከሌሉ በስተቀር እያንዳንዱ አክሲዮን ቢያንስ አንድ ድምፅ የመስጠት መብት ይሰጣል።

አንቀጽ ፫፻፹፬. ድምፅ የመስጠት ገደብ

አክሲዮኖች የሚሰጡት ከፍተኛ የድምፅ ቁጥር በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ሊገደብ ይችላል፤ ሆኖም ድምፅ የመስጠት ገደብ በሁሉም የአክሲዮኖች መደቦች

ላይ ልዩነት ሳይደረግ በእኩልነት ተፈጻሚ መሆን ይኖርበታል።

አንቀጽ ፫፻፹፭. የጥቅም ግጭት

፩/ ማንኛውም ባለአክሲዮን ስለራሱ ወይም ሦስተኛ ወገንን ወክሎ ከማህበሩ ጋር የጥቅም ግጭት በሚያስነሱ ጉዳዮች ላይ ድምፅ መስጠት አይችልም።

፪/ በተለይም የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ባለአክሲዮን ቢሆኑም የራሳቸውን ሀላፊነት፣ ተጠያቂነት እንዲሁም በማህበሩ እና በራሳቸው ጥቅም መካከል በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ግጭት በሚያስነሱ ጉዳዮች ላይ ድምፅ መስጠት አይችሉም።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) መሠረት ድምፅ የመስጠት መብት የማያሰጡ አክሲዮኖችም ቢሆኑ የጉባዔውን ምልዓተ ጉባዔ መሟላት አለመሟላቱን ለመወሰን ቁጥር ውስጥ ይገባሉ።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) የተመለከተውን ድንጋጌ በመተላለፍ ድምፅ ከመስጠት መቆጠብ የነበረባቸው ባለአክሲዮኖች ድምፅ በመስጠታቸው ምክንያት የማህበሩን ጥቅም የሚጻረር ውሳኔ ከተላለፈ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፺፩ መሠረት ውሳኔውን መቃወም ይቻላል።

አንቀጽ ፫፻፹፮. ድምፅን በነጻነት የመስጠት መብትን መገደብ የማይቻል ስለመሆኑ

በባለአክሲዮኖች ጉባዔ ውስጥ ድምፅን በነጻነት የመስጠት መብትን የሚገድብ ወይም የመገደብ ውጤት ያለው ማንኛውም የውል ቃል ዋጋ አይኖረውም።

አንቀጽ ፫፻፹፯. ቃለ ጉባዔ

፩/ የጉባዔ ውይይት በቃለ ጉባዔ መያዝ አለበት፤ ቃለ ጉባዔው በስብሰባው ላይ በተገኙት ዳይሬክተሮች እና በማህበሩ ፀሐፊ ከተፈረመበት በኋላ በቃለ ጉባዔ መዝገብ ይገለበጣል፤ ቃለ ጉባዔው ወደ መዝገብ በትክክል ስለመገልበጡ በማህበሩ የዳይሬክተሮች

ቦርድ ስብሰቢ ወይም በሌሎች ሁለት የቦርድ አባላት መረጋገጥ አለበት።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ሥር የተመለከተው ቢኖርም፤ ጉባዔው ሥራ ከመጀመሩ በፊት ስብሰባው ላይ ከተገኙት ባለአክሲዮኖች መካከል በጉባዔው ላይ የተደረገው ውይይት እና የተላላፈው ውሳኔ በትክክል በቃለ ጉባዔ መስፈሩን አረጋግጠው በዳይሬክተሮች ቦርድ እና በማህበሩ ፀሐፊ ምትክ የሚፈርሙ ሦስት ባለአክሲዮኖችን መምረጥ ይቻላል፤ እንዲህ ዓይነቱ ምርጫ በስብሰባው ጥሪ እንደ አጀንዳ ባይያዝም ሊከናወን ይችላል።

፫/ የጉባዔው ቃለ ጉባዔዎች በተለይ ከዚህ በታች የተመለከቱትን ጉዳዮች መያዝ አለባቸው፦

ሀ) የጉባዔውን ጥሪ አደራረግ፤

ለ) የስብሰባውን ቦታና ቀን፤

ሐ) አጀንዳዎቹን፤

መ) በጉባዔው የተገኙ የቦርድ አባላትን ስም፤

ሠ) በስብሰባው ላይ የተገኙ አክሲዮኖችን ብዛትና የምልዓተ ጉባዔውንቁጥር፤

ረ) ለጉባዔው የቀረቡትን ሰነዶች፤

ሰ) የውይይቱን አጭር ማጠቃለያ፤

ሸ) የተሰጡትን ድምጾች ውጤት፤ እና

ቀ) ጉባዔው ያሳለፋቸውን ውሳኔዎች፤

፬/ ምልዓተ-ጉባዔው ባለመሟላቱ ምክንያት ጉባዔው ለመሰብሰብ ሳይችል የቀረ እንደሆነ የጉባዔው ሰብሳቢ ይኸው በቃለ ጉባዔ እንዲያዝ ያደርጋል፡፡

አንቀጽ ፫፻፹፰. የቃለ ጉባዔ ቅጂዎች ወይም ግልባጮች

የቃለ ጉባዔ ቅጂዎች ወይም በአጭር የተዘጋጁ ግልባጮች ተቀባይነት የሚኖራቸው በዳይሬክተሮች ቦርድ ሰብሳቢ ወይም በስብሰባው ላይ በተገኙ ሁለት የቦርድ አባላት ትክክለኛነታቸው ሲረጋገጥ ነው፡፡

አንቀጽ ፫፻፹፱. ጉባዔውን ለሌላ ጊዜ ስለማስተላለፍ

፩/በጉባዔው ስብሰባ ላይ ከተወከለው ዋና ገንዘብ ቢያንስ አንድ ሦስተኛ ድርሻ ያላቸው ባለአክሲዮኖች ለውይይት በቀረቡት አጀንዳዎች ላይ በቂ የሆነ መረጃ የሌላቸው እንደሆነ ስብሰባው ከሦስት ቀናት ላልበለጠ ጊዜ እንዲተላለፍ መጠየቅ ይችላሉ፤

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ሥር የተመለከተው መብት በአጀንዳነት በተያዘ አንድ ጉዳይ ላይ ሊሰራበት የሚችለው ለአንድ ጊዜ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፫፻፺. በስምምነት የሚደረግ የሁሉም

ባለአክሲዮኖች ጉባዔ

፩/ ስለ ባለአክሲዮኖች ጉባዔ አጠራር የተመለከተውን ሥርዓት ሳይከተሉ ሁሉም የማህበሩ ባለአክሲዮኖች ወይም ወኪሎቻቸው በስምምነት ጉባዔ ማድረግ ይችላሉ።

፪/ ሁሉም ባለአክሲዮኖች ወይም ወኪሎቻቸው በስብሰባው ላይ እስከተገኙ ድረስ በዚህ ሕግ መሠረት በጠቅላላ ጉባዔ ሥልጣን ሥር በሚወድቅ ማንኛውም ጉዳይ ላይ መወያየት እና ውሳኔ መስጠት ይችላሉ።

አንቀጽ ፫፻፺፩. የጉባዔው ውሳኔዎች ውጤት

፩/ በሕግ ወይም በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ መሠረት በጉባዔ መተላለፍ የሚችሉ ውሳኔዎች በስብሰባው ላይ ባልተገኙ፣ ድምፅ ተአቅቦ ባደረጉ፣ በሀሳብ በተለዩ፣ ችሎታ በሌላቸው ወይም ድምፅ የመስጠት

መብት በተከለከሉ ባለአክሲዮኖች ላይ ሁሉ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

፪/ ማንኛውም በውሳኔው ጥቅሙ የተጎዳ ሰው በሕግና በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ የተመለከቱትን ድንጋጌዎች በመቃረን የተላለፈ ውሳኔ ውድቅ እንዲደረግለት ውሳኔው መተላለፉን ካወቀበት ጊዜ አንስቶ በተከታታይ ዘጠና ቀናት ውስጥ ለፍርድ ቤት ማመልከት ይችላል፤ ሆኖም ውሳኔው በንግድ መዝገብ የገባ ከሆነ ስለ ውሳኔው መተላለፍ በተጨማሪ አወቀም አላወቀም ውሳኔውን በመቃወም ለፍርድ ቤት ማመልከት የሚችለው ውሳኔው በንግድ መዝገብ ከገባበት ቀን አንስቶ በተከታታይ ስልሳ ቀናት ውስጥ ብቻ ነው።

፫/ ውሳኔውን ውድቅ ለማድረግ ክስ የሚቀርበው የማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት በሚገኝበት ቦታ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ይሆናል።

፬/ አመልካቹ ለጊዜው ውሳኔው እንዲታገድ ጥያቄ ለፍርድ ቤት ያቀረበ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ የማህበሩን ዋና ሥራ አስኪያጅ ወይም በክርክሩ ማህበሩን የወከለው ሌላ ሰው ሀሳብ ከሰማ በኋላ በጉዳዩ ላይ ውሳኔ እስኪሰጥ ድረስ የጉባዔው ውሳኔዎች

ቢፈጸሙ በማህበሩ ወይም በክስ አቅራቢው ላይ የማይመለስ ጉዳት ያደርሳሉ ብሎ ሲያምን ውሳኔዎቹ ለጊዜው እንዳይፈጸሙ ሊያግድ ይችላል።

፭ / ፍርድ ቤቱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) መሠረት እግድ ቢሰጥ በማህበሩ ላይ ያልተገባ ኪሣራ ሊያደርስ ይችላል ብሎ ካመነ የእግድ ጥያቄ አቅራቢው ለኪሣራው ተመጣጣኝ የሆነ ዋስትና እንዲያቀርብ ወይም ገንዘብ እንዲያስይዝ ሊያዝ ይችላል።

፮/ የጉባዔው ውሳኔ በፍርድ ቤቱ ውድቅ ከተደረገ የፍርድ ቤቱ ውሳኔ በሁሉም የማህበሩ ባለአክሲዮኖች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

፯/ የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች ሦስተኛ ወገኖች በቅን ልቦና ያገኟቸውን መብቶች አያስቀሩም።

ክፍል ሁለት

መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ

አንቀጽ ፫፻፺፪. ሰነዶችን የማየት መብት

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፹፩ የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ባለአክሲዮን መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ከሚደረግበት ቀን በፊት ባሉት አስራ አምስት ተከታታይ ቀናት በማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት የሚገኘውን

የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ፤ የትርፍና ኪሣራ ሒሳብ፤ የዳይሬክተሮች ቦርድና የአዲተሮችን ሪፖርት እንዲሁም የውሳኔ ሀሳቦችን ማየት ወይም ግልባጭ መውሰድ ወይም በራሱ ወጭ እንዲላክለት መጠየቅ ይችላል።

አንቀጽ ፫፻፺. መደበኛ ጉባዔ የሚደረግበት ጊዜ

፩/ በየዓመቱ እያንዳንዱ የሒሳብ ዓመት ከተዘጋበት ቀን ጀምሮ ባሉት አራት ወራት ውስጥ አንድ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ መደረግ አለበት።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተወሰነው የአራት ወር ጊዜ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወደ ስድስት ወር ሊራዘም ይችላል።

፫/ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ተጨማሪ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔዎች ሊደረጉ ይችላሉ።

አንቀጽ ፫፻፺፩. የመደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ሥልጣን

የዚህ ሕግ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

፩/ የማህበሩን የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ፤ የትርፍና ኪሣራ ሒሳብ እንዲሁም የዳይሬክተሮች ቦርድን ሪፖርት፤ የአዲተሮችን ሪፖርት ካለም የተቆጣጠሪ ቦርዱን ሪፖርት አዳምጦ የማሻሻል ወይም የማጽደቅ፤ ወይም ያለመቀበል፤ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በትርፍ አመዳደብና አከፋፈል እንዲሁም በአጠቃላይ ያለፈውን የሒሳብ ዓመት ማጠቃለያ የተመለከቱ የሒሳብ ጉዳዮች ላይ ውሳኔ የማሳለፍ፤

፪/ እንደአስፈላጊነቱ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላትን፤ የተቆጣጠሪ ቦርድ አባላትን ወይም አዲተሮችን የመሾም ወይም የመሻር እንዲሁም የሥራ ዋጋቸውን የመወሰን፤

፫/ ማህበሩ የግዴታ ወረቀቶችን እንዲያወጣ የመፍቀድ እንዲሁም ከዚሁ ጋር በተያያዘ ማህበሩ ስለሚሰጠው መያዣ የመወሰን፤

፬/ በአንድ ጊዜ ወይም የመጀመሪያው ሽያጭ ከተደረገበት ጊዜ አንስቶ በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ በተለያየ መጠን ከማህበሩ ሀብት ሃምሳ አንድ በመቶ ወይም ከዚያ በላይ የሚሆነውን መጠን ማስተላለፍ የተፈለገ እንደሆነ ይህን የመፍቀድ፤ እና

፭/ በዚህ ሕግ ለአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ በግልጽ ተለይተው ከተሰጡት ጉዳዮች በስተቀር በሌሎች የማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ በሚወስንባቸው ጉዳዮች ላይ ሁሉ ውሳኔ የመስጠት፡፡

አንቀጽ ፫፻፺፭. የጥቅም ግጭት ያለበት ውል የማህበሩን ሀብት አስር በመቶና በላይ የሚሸፍን ሲሆን

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፯ ሥር የተመለከቱት ድንጋጌዎች ቢኖሩም የጥቅም ግጭት ያለበት ውል የማህበሩን ሀብት አስር በመቶ ወይም ከዚያ በላይ የሚያህል ንብረት የሚሸፍን ከሆነ ውሉ እንዲደረግ የማህበሩ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ በቅድሚያ ፈቃድ መስጠት አለበት፡፡

፪/ ከማህበሩ ጥቅም ጋር ሊጋጭ የሚችል ጥቅም ያለው ዳይሬክተር፣ ሥራ አስኪያጅ፣ ወይም ባለአክሲዮን የጥቅም ግጭት መንስዔ ሊሆኑ ስለሚችሉ ጉዳዮች በተለይም የጥቅም ግጭቱ ዓይነት፣ መጠን እና የመሳሰሉትን በተመለከተ የተሟላና ትክክለኛ መረጃ ነጻ እና ገለልተኛ ለሆነው የማህበሩ የውጭ ኦዲተር ማቅረብ አለበት፡፡

፫/ የማህበሩ የውጭ ኦዲተር የጥቅም ግጭት መኖሩን እና አለመኖሩን፤ ካለም የጥቅም ግጭቱን መንስኤ፤ ዓይነት፤ መጠን እና ከማህበሩ ጋር የጥቅም ግጭት ያለው ዳይሬክተር፤ ባለአክሲዮን ወይም ሌላ ከማህበሩ ጋር ቅርበት ያለውን ሰው ማንነት በመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ የተሟላ መረጃ ማጠናቀር አለበት፤ የሰበሰበውን መረጃ እና የራሱን ምክረ ሀሳብ ውሉ ከመደረጉ በፊት ለማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ ማቅረብ አለበት፡፡

፬/ ከማህበሩ ጥቅም ጋር ሊጋጭ የሚችል ጥቅም ከስምምነቱ የሚያገኝ የማህበሩ ዳይሬክተር ወይም ሌላ ሰው ባለአክሲዮን ቢሆንም ጠቅላላ ጉባዔው ስምምነቱን በተመለከተ ሲወስን ድምፅ መስጠት የለበትም፡፡

፭ / የማህበሩ ዳይሬክተሮች በዚህ አንቀጽ ሥር የሚወድቅ የጥቅም ግጭት ሊፈጥር የሚችል ውል እንዲደረግ ጠቅላላ ጉባዔው ከፈቀደበት ጊዜ አንስቶ ዘገየ ቢባል በሰባ ሁለት ሰዓታት ውስጥ እንዲደረግ ስለተፈቀደው ውል ዝርዝር መረጃ የያዘ ሪፖርት ለንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብነት ላለው ሌላ የመንግስት መሥሪያ ቤት ማቅረብ እና

በማህበሩ ድረ-ገጽ እንዲወጣ ማድረግ አለባቸው፤
 ሪፖርቱ የሚከተሉትን ማካተት አለበት፡-

ሀ) የሚሸጠውን ወይም የሚገዛውን ንብረት
 ለይቶ ለማወቅ የሚረዳ መግለጫ፤

ለ) የሚደረገው ክፍያ ዓይነት እና መጠን፤ እና

ሐ) ከማህበሩ ጋር የጥቅም ግጭት ያለበትን
 ዳይሬክተር፤ ባለአክሲዮን ወይም ሌላ ከማህበሩ
 ጋር ቅርበት ያለውን ሰው ስም፤ ለጥቅም
 ግጭቱ መንስዔ የሚሆነው በማህበሩ እና
 ከማህበሩ ጋር ውል በገባው ድርጅት ውስጥ
 ያለውን ቀጥተኛም ሆነ ተዘዋዋሪ ጥቅም፤
 በግልጽ ማመልከት አለበት፡፡

፮/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እስከ (፭)
 በተመለከተው አኳኋን በባለአክሲዮኖች ጉባዔ በቅድሚያ
 ተፈቅዶ ሪፖርት ያልተደረገ ስምምነት አይጸናም፤
 በመሆኑም በማህበሩ፤ በባለአክሲዮኖች ወይም በገንዘብ
 ጠያቂዎች ጥያቄ የቀረበለት እንደሆነ ፍርድ ቤት ውሉ
 እንዲፈርስ ማዘዝ ይችላል፤ ፍርድ ቤቱ ውሉ እንዲጸና
 የሚፈቅደው ከውሉ መፍረስ ይልቅ የውሉ መጽናት
 ለማህበሩ የበለጠ እንደሚጠቅም ግልጽ የሆነ እንደሆነ
 ነው፡፡

፯/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፮) መሠረት የቀረበው ጥያቄ ተቀባይነት አግኝቶ የጥቅም ግጭት ያለበት ውል ሲፈርስ ማህበሩ በውሉ ምክንያት ለደረሰበት ጉዳት ካሳ የማግኘት መብት አለው፤ በተጨማሪም ከማህበሩ ጋር የጥቅም ግጭት ያለበት ውል የገባው ዳይሬክተር፣ ባለአክሲዮን ወይም በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፮ ንዑስ አንቀጽ (፮) መሠረት ከማህበሩ ጋር ቅርበት ያለው ሌላ ሰው በውሉ ምክንያት ያገኘውን ትርፍ ከነሕጋዊ ወለዱ ለማህበሩ መስጠት አለበት፡፡

አንቀጽ ፫፻፺፮. ልዩ መርማሪ መሾም

፩/ ማንኛውም ባለአክሲዮን ወይም ባለአክሲዮኖች ተለይተው የተመለከቱ የማህበሩ ሥራዎች በማህበሩ እና በባለአክሲዮኖች ላይ ያላቸው ተጽዕኖ እንዲሁም ከሕግና ከመልካም የንግድ አሰራር አንጻር ምን ያህል ተገቢ እንደሆኑ ገምግሞ ዘገባ የሚያቀርብ ልዩ መርማሪ እንዲሾም ለማህበሩ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ሀሳብ ማቅረብ ይችላሉ፤ ይህ ዓይነቱ ሀሳብ ቢያንስ፡-

ሀ) ልዩ መርማሪ እንዲሾም የተፈለገበትን ምክንያት፤ እና

ለ) የምርመራውን አድማስ መግለጽ፤ አለበት፡፡

፪/ ለማህበሩ አገልግሎት የሚያቀርብን ሰው እንዲሁም ማህበሩ አባል የሆነበት ቡድን አባል በመሆኑ የጥቅም ግጭት ሊፈጠርበት የሚችልን ማህበር ወይም ሰው ልዩ መርማሪ አድርጎ መሾም አይቻልም፡፡

፫/ የማህበሩ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ልዩ መርማሪ እንዲሾም የቀረበለትን ሀሳብ ውድቅ ያደረገ እንደሆነ በማህበሩ ዋና ገንዘብ ውስጥ ቢያንስ 1/10ኛ (አስር አንድ እጅ) የሚወክሉ አክሲዮኖች ያሉዋቸው ማህበርተኞች ጥያቄያቸውን ለፍርድ ቤት ማቅረብ ይችላሉ፤ ፍርድ ቤቱ የማህበሩ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ልዩ መርማሪ እንዲሾም ትዕዛዝ መስጠት አለበት፤ ማህበሩ የምርመራው አድማስ በማህበሩ ወይም በሦስተኛ ወገን ጥቅም ላይ ከባድ ጉዳት እንደሚያደርስ ካስረዳ ፍርድ ቤቱ ጉዳቱ እንዳይደርስ የምርመራውን አድማስ ማሻሻል ይችላል፡፡

፬/ ልዩ መርማሪው ስላደረገው ምርመራ ውጤት በጽሁፍ ዘገባ ለማህበሩ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ማቅረብ አለበት፤ የዘገባውን ቅጂ ማህበርተኞች መውሰድ ይችላሉ፡፡

፭ / ለልዩ መርማሪው የሚገባውን የድካም ዋጋ ጥያቄ አቅራቢዎቹ መሸፈን አለባቸው፤ ሆኖም የምርመራው ውጤት የሕግ፣ የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም የማህበሩ አስተዳደር ሥርዓት መጣስን ያሳየ እንደሆነ ልዩ መርማሪ እንዲሾም የጠየቁት ባለአክሲዮኖች ለመርማሪው የክፈሉትን ገንዘብ ማህበሩ የመመለስ ግዴታ አለበት፡፡

፮/ ልዩ መርማሪ እንዲሾም የሚቀርብ ሀሳብ የማህበሩ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ከመደረጉ ከሠላሳ ቀናት በፊት ለማህበሩ ቦርድ መቅረብ አለበት፡፡

አንቀጽ ፫፻፺፯. በጉባዔ የመሳተፍ መብት

፩/ ተቃራኒ ድንጋጌ ቢኖርም፤ ማንኛውም ባለአክሲዮን የያዘው የአክሲዮን ብዛት ግምት ውስጥ ሳይገባ በጉባዔ የመሳተፍ መብት አለው፡፡

፪/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር፤ ማንኛውም ባለአክሲዮን በሌላ ባለአክሲዮን ወይም ባለአክሲዮን ባልሆነ ሰው ሊወከል ይችላል፡፡

አንቀጽ ፫፻፺፰. ምልዓተ-ጉባዔ እና የድምፅ ብልጫ

፩/ በመጀመሪያው የመደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ጥሪ ድምፅ የመስጠት መብት ካላቸው አክሲዮኖች ውስጥ ቢያንስ የማህበሩን ዋና ገንዘብ (ካፒታል) አንድ አራተኛ የሚወክሉ ባለአክሲዮኖች ወይም ወኪሎች መሳተፍ አለባቸው።

፪/ ምልዓተ ጉባዔ የሚሰላው በባለአክሲዮኖች ቁጥር ሳይሆን በተወከለው የዋና ገንዘብ (ካፒታል) መጠን ነው፤ ጉባዔው ሕጉ በሚያዘው ሥርዓት እስከተጠራ እና አስፈላጊው የዋና ገንዘብ መጠን እስከተወከለ ድረስ ውሳኔ ማሳለፍ ይችላል።

፫/ በሁለተኛው ጥሪ ድምፅ የመስጠት መብት ያላቸው አክሲዮኖች የሚወክሉት ዋና ገንዘብ (ካፒታል) ግምት ውስጥ ሳይገባ በተገኙት አክሲዮኖች ጉባዔውን ማካሄድና ውሳኔዎችን ማሳለፍ ይቻላል።

፬/ የጉባዔው ውሳኔዎች የሚተላለፉት በጉባዔው ከተገኙት ድምፅ የመስጠት መብት ካላቸው አክሲዮኖች አብዛኛውን ካፒታል በሚወክሉት ድምፅ ከተደገፉ ነው፤ ለድምፅ ብልጫ አቆጣጣር ድምፅ

ያልተሰጠባቸውም ሆነ ድምፅ ያልተጻፈባቸው የድምፅ መስጫ ወረቀቶች ከግምት ውስጥ አይገቡም፡፡

ክፍል ሦስት

ስለማህበሩ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔዎች

አንቀጽ ፫፻፺፱. ሰነዶችን የማየት መብት

ከመደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ስብሰባ በፊት ባለአክሲዮኖች የማህበሩን ሰነዶች የማየትና ግልባጮችን የመውሰድ መብት የሚመለከቱት የዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፹፩ ድንጋጌዎች እንደ አግባብነታቸው ለአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔም ተፈጻሚነት አላቸው፡፡

አንቀጽ ፬፻. የአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ሥልጣን

አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

፩/ የማህበሩን መመስረቻ ጽሁፍ የማሻሻል፤

፪/ የማህበሩን ዋና ገንዘብ የማሳደግ ወይም የመቀነስ፤

፫/ የማህበሩን ዜግነት የመለወጥ፤

፬/ ማህበሩ እንዲፈርስ፤ ወደ ሌላ ዓይነት የንግድ ማህበር እንዲለወጥ፤ እንዲከፋፈል ወይም እንዲዋሀድ የመወሰን፤

፭/ ሌሎች በሕግ ወይም በመመስረቻ ጽሁፍ በዚህ ጉባዔ እንዲታዩ ተለይተው የተሰጡትን ጉዳዮች የመወሰን፤

፮/ በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (፩) ላይ የተመለከተው ቢኖርም የማህበሩን ባለአክሲዮኖች ስም፣ አድራሻ፣ ዜግነት፣ የያዙት የአክሲዮን ብዛትና የተከፈለውን የገንዘብ መጠን በተመለከተ የሚደረጉ ለውጦች የማህበሩን መመስረቻ ጽሁፍ እንደማሻሻል አይቆጠሩም፡፡

አንቀጽ ፬፻፩. በጉባዔ የመሳተፍ መብት

ተቃራኒ ስምምነት ቢኖርም፤ ማንኛውም ባለአክሲዮን የያዘው የአክሲዮን ብዛት ግምት ውስጥ ሳይገባ በአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔዎች ላይ የመሳተፍ መብት አለው፡፡

አንቀጽ ፬፻፪. ስለአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ድምፅ አሰጣጥና ምልዓተ ጉባዔ

፩/ የአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ የጸና የሚሆነው በጉባዔው የተገኙት ድምፅ የመስጠት መብት

ያላቸው አክሲዮኖች ከወከሉት ካፒታል ሁለት ሦስተኛውን በሚወክሉት ድምፅ ከተደገፈ ነው፤ ለድምፅ ብልጫው አቆጣጠር ስሌት ድምፅ ያልሰጡም ሆነ ድምፅ ያልተጻፈባቸው የድምፅ መስጫ ወረቀቶች ግምት ውስጥ አይገቡም፡፡

፪/ አስቸኳይ ጉባዔው የማህበሩን ዜግነት መለወጥ የሚችለው ድምፅ የመስጠት መብት ያላቸውን ባለአክሲዮኖች ሙሉ ድጋፍ ያገኘ እንደሆነ ነው፡፡

፫/ አስቸኳይ ጉባዔው አንድ ባለአክሲዮን ከፈቃዱ ውጪ በማህበሩ ውስጥ ተጨማሪ መዋዕለ ንዋይ እንዲያፈስ መወሰን አይችልም፤ በመሆኑም ተጨማሪው ገንዘብ ከማህበሩ መጠባበቂያ ገንዘብ ወይም ሊከፋፈል ከሚችል ትርፍ የሚከፈል ካልሆነ በስተቀር፤ በነባር አክሲዮኖች ላይ የተጻፈውን ዋጋ በመጨመር የማህበሩን ዋና ገንዘብ ማሳደግ የሚቻለው የባለአክሲዮኖች ሙሉ ድጋፍ የተገኘ እንደሆነ ነው፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) እና (፫) የተመለከቱት ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ምልዓተ ጉባዔው ተሟልቷል የሚባለው በሚከተሉት ሁኔታዎች ነው ፡-

- ሀ) በመጀመሪያው ጥሪ ድምፅ የመስጠት መብት ካላቸው አክሲዮኖች ውስጥ ቢያንስ የማህበሩን ዋና ገንዘብ አንድ ሦስተኛ የሚወክሉ ባለአክሲዮኖች ወይም ወኪሎቻቸው የተገኙ እንደሆነ፤
- ለ) በሁለተኛው ጥሪ ድምፅ የመስጠት መብት ካላቸው አክሲዮኖች ውስጥ ቢያንስ የማህበሩን ዋና ገንዘብ አንድ አራተኛ የሚወክሉ ባለአክሲዮኖች ወይም ወኪሎቻቸው የተገኙ እንደሆነ፤
- ሐ) በሦስተኛው ጥሪ ድምፅ የመስጠት መብት ያላቸው አክሲዮኖች የሚወክሉት ዋና ገንዘብ (ካፒታል) ግምት ውስጥ ሳይገባ ባለ አክሲዮኖች ወይም ወኪሎቻቸው የተገኙ እንደሆነ፤ ነው።

አንቀጽ ፬፻፫. ማህበሩ የመውጣት መብት

፩/ የማህበሩን ዓላማ ወይም ዓይነት ለመለወጥ፣ የተላለፈ ውሳኔን የተቃወሙ ባለአክሲዮኖች ከማህበሩ መውጣት ይችላሉ።

፪/ ባለአክሲዮኖች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ መሠረት ከማህበሩ መውጣት የፈለጉ እንደሆኑ፡-

ሀ) ውሳኔ በተሰጠበት ስብሰባ ላይ የተገኙት ባለአክሲዮኖች ስብሰባው ከተጠናቀቀበት ቀን አንስቶ በሦስት ቀናት ውስጥ፤

ለ) ውሳኔ በተሰጠበት ስብሰባ ያልተገኙ ባለአክሲዮኖች ውሳኔው በአገር አቀፍ ጋዜጣ እና በማህበሩ ድረ ገፅ ከወጣበት ቀን አንስቶ ባሉት አስራ አምስት ቀናት ውስጥ፤ ከማህበሩ የመውጣት ውሳኔያቸውን በደብዳቤ ወይም ሌሎች አግባብነት ባላቸው ኤሌክትሮኒክ ዘዴዎች ለማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅ ማሳወቅ ይኖርባቸዋል፡፡

፫/ ከማህበሩ ለመውጣት የወሰኑት ባለአክሲዮኖች የአክሲዮኖቸው ዋጋ በገበያ ላይ የተወሰነ ከሆነ ከስብሰባው ቀን በፊት በነበሩት ስድስት ወራት ውስጥ በገበያው በነበረው አማካይ ዋጋ፤ የአክሲዮኖቹ ዋጋ በገበያ ያልተወሰነ ከሆነ በመጨረሻው የሒሳብ ዓመት የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ ውስጥ በተመለከተው የማህበሩ ሀብት

ውስጥ አክሲዮኖቻቸው በሚወክሉት መጠን ታስቦ ይከፈላቸዋል።

፬/ በዚህ አንቀጽ የተመለከተውን ከማህበሩ የመውጣት መብት የሚያስቀር ወይም የሚያሳጣ ወይም የመብቱን ተግባራዊነት አስቸጋሪ የሚያደርግ ማንኛውም ተቃራኒ ስምምነት ወይም ውሳኔ ተፈጻሚነት የለውም።

ክፍል አራት ስለማህበሩ ልዩ ጉባዔ

አንቀጽ ፬፻፬. የአንድን መደብ ባለአክሲዮኖች መብቶች ስለመለወጥ

፩/ ጠቅላላ ጉባዔው የአንድን መደብ ባለአክሲዮኖች መብቶች ለመለወጥ የሚያስተላልፈው ውሳኔ የፀና የሚሆነው ጉዳዩ የሚመለከተው መደብ ባለአክሲዮኖች ልዩ ጉባዔ በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፬፻፭ በተመለከተው ምልዓተ ጉባዔ እና ድምፅ ሲያጸድቀው ነው፤

፪/ ጠቅላላ ጉባዔው የአንድን መደብ ባለአክሲዮኖች መብቶች ለመለወጥ ውሳኔ ያሳለፈ እንደሆነ ልዩ

ጉባዔው ውሳኔው በተላለፈ በስልሳ ተከታታይ ቀናት ውስጥ ስብሰባ በማድረግ በጉዳዩ ላይ የራሱን ውሳኔ መስጠት አለበት።

አንቀጽ ፬፻፭ ሰነዶችን የማየት መብት

የዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፹፩ ድንጋጌ በልዩ ጉባዔ ላይም ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፬፻፮. የልዩ ጉባዔው ምልዓተ ጉባዔና ድምፅ ብልጫ

፩/ በልዩ ጉባዔ ውሳኔ ለማሳለፍ ምልዓተ ጉባዔ የሚኖረው ድምፅ ለመስጠት መብት ያላቸው የመደቡ አባል ባለአክሲዮኖች ከሚወክሉት ዋና ገንዘብ፡-

ሀ) በመጀመሪያው ጥሪ ቢያንስ ግማሽ፤

ለ) በሁለተኛው ጥሪ ቢያንስ ሲሦ፤

ሐ) በሶስተኛው ጥሪ ቢያንስ ሩብ፤ ድርሻ የሚወክሉ ባለአክሲዮኖች ራሳቸው ወይም በወኪሎቻቸው አማካኝነት ሲገኙ ነው።

፪/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፪ ንዑስ አንቀጽ (፩) ሥር ስለ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ የድምፅ ብልጫና

አቆጣጠር የተመለከተው በልዩ ጉባዔም ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

ምዕራፍ ስድስት **የዕዳ ሰነዶች**

አንቀጽ ፬፻፯. ትርጓሜ

፩/ የዕዳ ሰነድ ማለት አውጪው ማህበር ለዕዳ ሰነድ ያሻገ የተወሰነ ወለድ በተወሰነ ጊዜ ለመክፈል እና የውሉ ጊዜ ሲጠናቀቅ የተበደረውን ገንዘብ ለመመለስ ግዴታ የገባበት የሚተላለፍ የዕዳ ማረጋገጫ ሰነድ ነው።

፪/ እኩል ዋጋ የተጻፈባቸው በአንድ ዙር የሚወጡ የዕዳ ሰነዶች ለዕዳ ሰነድ ያገኙ እኩል መብት ይሰጣሉ።

አንቀጽ ፬፻፰. የዕዳ ሰነዶችን ማውጣት ስለመቻል

አንድ የአክሲዮን ማህበር የዕዳ ሰነዶችን በማውጣት መበደር የሚችለው፡-

፩/ ዋና ገንዘቡ በሙሉ የተከፈለ ከሆነ፤ እና

፪/ ቢያንስ ለአንድ ዓመት ሥራ ላይ ቆይቶ በማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ የጸደቀ የሒሳብ ሚዛን ካለው፤ ነው።

አንቀጽ ፬፻፱. መውጣት የሚችለው ከፍተኛ የዕዳ ሰነድ

መጠን

፩/ አንድ ከባንያ የዕዳ ሰነዶችን በማውጣት መበደር የሚችለው የገንዘብ መጠን በጸደቀው የመጨረሻ የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ ውስጥ ከተመለከተው የተከፈለ የማህበሩ ዋና ገንዘብ ሊበልጥ አይችልም።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ቢኖርም፡-

ሀ) የማህበሩ የማይንቀሳቀስ ንብረት ለዕዳ ሰነዶች መያዣ ተደርጎ የተሰጠ እንደሆነና የወጡትም የዕዳ ሰነዶች ዋጋ ከመያዣው ዋጋ 2/3 (ሁለት ሦስተኛ) የማይበልጥ እንደሆነ፤ ወይም

ለ) ከተከፈለው የማህበሩ ዋና ገንዘብ በላይ የወጡት የዕዳ ሰነዶች በተመዘገቡ ዋስትናዎች ወይም በመንግስት በወጡ የግምጃ ቤት ሰነዶች ወይም መንግስት ዋስትና በገባላቸው ቦንዶች ዋስትና የተሰጠባቸው እና ከዋስትናነት ነፃ የመውጫቸው ጊዜ ከዕዳ ሰነዶች መክፈያ ጊዜ የማይቀድም እንደሆነ ወይም መንግስት ወይም

አንድ የመንግስት መሥሪያ ቤት በየዓመቱ በሚከፍለው ገንዘብ ዋስትና የተገባላቸው እንደሆነ፤ አንድ ማህበር በሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫዎች ከተመለከተው የተከፈለ ዋና ገንዘብ በላይ የተጻፈባቸው ዋጋ ያላቸው የዕዳ ሰነዶችን ለማውጣት ይችላል።

፫/ የዕዳ ሰነዶች ዋጋ ተመልሶ ሙሉ በሙሉ እስኪከፈል ድረስ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) (ለ) መሠረት በዋስትና የተሰጡት ሰነዶች በባንክ ውስጥ መቀመጥ አለባቸው፤ ለዕዳ ሰነድ ያዥ የሚከፈለውን ወለድ እና ዋስትና የተገባላቸውን የዕዳ ሰነዶች ዋጋ ጥቂት በጥቂት ለመክፈል አስፈላጊ በሆነው መጠን ለእነዚህ የዋስትና ሰነዶች በየዓመቱ የሚከፈለው ገንዘብ በባንክ በዝግ ሒሳብ መቀመጥ ይኖርበታል።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ገደብ የማይንቀሳቀስ ንብረት ለማፍራት በሚወሰድ ብድር ወይም እርሻን መያዣ አድርገው በሚያበድሩ ከባያዎች ላይ ተፈፃሚ አይሆንም።

አንቀጽ ፬፻፲. የዕዳ ሰነዶችን ያወጣ ማህበር ግዴታዎች

፩/ ባውጪው ማህበር ተመልሰው የተገዙ የዕዳ ሰነዶች ይሰረዛሉ፤ እንደገና ለሽያጭም መቅረብ አይችሉም፡፡

፪/ የዕዳ ሰነዶችን ያወጣ ማህበር ዋና ገንዘቡን መቀነስ የሚችለው ዋጋቸው ከነወለድ ለአብዳሪዎች ተከፍሎ በተሰረዙት የዕዳ ሰነዶች መጠን ነው፡፡

አንቀጽ ፬፻፲፩. የዕዳ ሰነዶችን ባወጣ ማህበር የሚደረግ የዋና ገንዘብ ቅነሳ

በአንቀጽ ፬፻፲ ንዑስ አንቀጽ (፪) ሥር የተመለከተው ቢኖርም፤ በመክሰር ምክንያት የማህበሩን ዋና ገንዘብ መቀነስ የግድ በሆነ ጊዜ የማህበሩ ዋና ገንዘብ እና በሕግ የተወሰነው የመጠባበቂያ ገንዘብ በመዘዋወር ላይ ካሉት ዋጋቸው ያልተከፈሉ የዕዳ ሰነዶች ዋጋ መጠን እስኪስተካከል ድረስ በሕግ ለተወሰነው የመጠባበቂያ ገንዘብ የሚደረገው ተቀናሽ የሚሰላው የዕዳ ሰነዶች በወጡበት ጊዜ የነበረውን የዋና ገንዘብ መጠን መሠረት በማድረግ መሆን አለበት፡፡

አንቀጽ ፬፻፲፪. የዕዳ ሰነዶች ስለሚወጡበት ዋጋ

፩/ የዕዳ ሰነዶችን ከተጻፈባቸው ዋጋ ከፍ አድርጎ ማውጣት ይቻላል።

፪/ በልዩ ሁኔታ በሕግ ካልተደነገገ በስተቀር የዕዳ ሰነዶችን ላያቸው ላይ ከተጻፈው ዋጋ ዝቅ አድርጎ ማውጣት አይቻልም።

አንቀጽ ፬፻፲፫. የዕዳ ሰነድ የምስክር ወረቀት ይዘት

የዕዳ ሰነድ የምስክር ወረቀት የሚከተሉትን ጉዳዮች መያዝ አለበት፡-

፩/ የማህበሩን ስም፣ ዓላማ፣ ዋና መሥሪያ ቤት እና በንግድ መዝገብ የተመዘገበበትን ቦታ፤

፪ ማህበሩ የተመሰረተበትና የሚቆይበትን ጊዜ፤

፫/ የዕዳ ሰነዶች በወጡ ጊዜ ማህበሩ ያለው የተከፈለ ዋና ገንዘብ መጠን፤

፬/ ጠቅላላ ጉባዔው የዕዳ ሰነዶችን ለማውጣት ውሳኔ የሰጠበትን ጊዜና ውሳኔው በንግድ መዝገብ የተመዘገበበትን ቀን፤

፭ የዕዳ ሰነድ የምስክር ወረቀቱ ተከታታይ ቁጥርና በላዩ የተጻፈውን ዋጋ፣ የወለዱን መጠንና

የመክፈያውን ቀን እንዲሁም ዕዳው የሚመለስበትን ሁኔታ፤

፮/ የወጡት የዕዳ ሰነዶችን ልክ እና ከዕዳ ሰነዱ ጋር የተያያዙ ልዩ ዋስትናዎችን፤ እንዲሁም እነዚህ ዋስትናዎችን ያቋቋመው የጽሁፍ ውል የተደረገበትን ጊዜ፤

፯/ አስቀድሞ የወጡ ነገር ግን ቀስ በቀስ ተከፍለው ያላለቁ የዕዳ ሰነዶችን ልክ እና የተገባላቸውን ዋስትና፤

፰/ እንደአስፈላጊነቱ የዕዳ ሰነድ ያገኙ የዕዳ ሰነዶቻቸውን ወደ አክሲዮን ለመለወጥ የተሰጣቸውን መብት ተግባራዊ የሚያደርጉበትን ጊዜ እንዲሁም የአለዋወጡን ሁኔታ፡፡

አንቀጽ ፬፻፲፬. አክሲዮኖችን የሚመለከቱ ድንጋጌዎች

ተፈፃሚነት

በዚህ ሕግ ስለአክሲዮኖች አለመከፋፈል፣ አክሲዮኖች ስለሚወጡባቸው ዘዴዎች፣ ስለአክሲዮኖች መተላለፍ እና መቃወሚያዎች የተደነገጉት ድንጋጌዎች በዕዳ ሰነዶች ላይም እንደ አግባብነታቸው ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል፡፡

አንቀጽ ፬፻፲፭. ስለዕዳ ሰነድ ያገኙ ጠቅላላ ጉባዔ

፩/ በአንድ ጊዜ የወጡ የዕዳ ሰነድ ያገኙ የጋራ ጥቅሞቻቸውን ለማስከበር ሲባል ከዚህ በታች ባሉት አንቀጾች በተመለከቱት ሁኔታዎች ራሳቸውን ሕጋዊ ሰውነት በተሰጠው የዕዳ ሰነድ ያገኙ ቡድን ሊያደራጁ ይችላሉ።

፪/ ማንኛውም ተቃራኒ ስምምነት ቢኖርም በአንድ የዕዳ ሰነድ ያገኙ ቡድን ውስጥ የሚገኙ የዕዳ ሰነድ ያገኙ በማንኛውም ጊዜ የዕዳ ሰነድ ያገኙ ጠቅላላ ጉባዔ ማድረግ ይችላሉ።

አንቀጽ ፬፻፲፮. የዕዳ ሰነድ ያገኙ ጉባዔ አጠራርና አካሄድ

፩/ የዕዳ ሰነድ ያገኙ ጉባዔ በማህበሩ ወይም የዕዳ ሰነድ ያገኙ ቡድን ወኪል ሰይሞ እንደሆነ በወኪሉ ወይም ካልተከፈሉ የዕዳ ሰነዶች ውስጥ ሃያ በመቶ ድርሻ ባላቸው የዕዳ ሰነድ ያገኙ ሊጠራ ይችላል።

፪/ በዚህ ሕግ ስለ ባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ አጠራር እና ስለስብሰባው አካሄድ የተደነገጉት ድንጋጌዎች እንደ አግባብነታቸው በዕዳ ሰነድ ያገኙ ጉባዔ አጠራርና አካሄድ ላይም ተፈጻሚ ይሆናሉ።

፫ / ባለዕዳ የሆነው ማህበር ወይም ለብድሩ ዋስ የሆነ ኩባንያ ዳይሬክተሮች፣ የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላት፣ አዲተሮች፣ ሠራተኞች በዕዳ ሰነድ ያገሩ ጉባዔ ላይ ለዕዳ ሰነድ ያገሩ ወኪል ለመሆን አይችሉም።

፬ / ዋጋቸው በማህበሩ የተከፈለ የዕዳ ሰነዶች የያዙ ሰዎች በጉባዔዎች ላይ ተሳታፊ ለመሆን አይችሉም።

፭ / ማህበሩ መልሶ የገዛቸው የዕዳ ሰነዶችን ይዞ በጉባዔው ተሳታፊ ሊሆን አይችልም፤ ይህ ክልከላ ከባለዕዳው ማህበር ዋና ገንዘብ ቢያንስ ሠላሳ በመቶ በያዙ ሌሎች የንግድ ማህበራት ላይም ተፈጻሚ ይሆናል።

፮ / የዕዳ ሰነድ ያገሩ የሚያካሂዷቸውን ጉባዔዎች ለመጥራት እና ለማካሄድ አስፈላጊ የሆኑ ወጪዎችን ሁሉ የሚሸፍነው ባለ ዕዳው ማህበር ይሆናል።

አንቀጽ ፱፻፲፮. የጉባዔው ሥልጣን

፩ / የዕዳ ሰነድ ያገሩ ጉባዔ ለዕዳ ሰነድ ያገሩ ጥቅም ጥበቃና ለብድር ውሉ አፈፃፀም የሚያስፈልጉት ጥንቃቄዎች ሁሉ እንዲፈፀሙ ለማድረግና እንዲሁም እነዚህን ጥንቃቄዎች ለማስፈፀም አስፈላጊ ስለሆኑ ወጪዎች ውሳኔ ይሰጣል።

፪/ በጉባዔው የሚተላለፉት ውሳኔዎች በጉባዔው ባልተገኙና ውሳኔውን በተቃወሙ በአጠቃላይ በሁሉም የዕዳ ሰነድ ያገኙ ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፬፻፲፰. ባለዕዳው ማህበር ባቀረባቸው ሀሳቦች ላይ ውሳኔ ስለመስጠት

፩/ የዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፲፮ ንዑስ አንቀጽ (፩) አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የዕዳ ሰነድ ያገኙ ጉባዔ፡-

ሀ) የማህበሩ ዓይነት ወይም ዓላማ እንዲለወጥ፤

ለ) ማህበሩ ከሌላ ማህበር ጋር እንዲቀላቀል ወይም ወደ ሁለትና ከዚያ በላይ ማህበር እንዲከፈል፤

ሐ) በነባር የዕዳ ሰነዶች ላይ የቀደምትነት መብት የሚያስገኙ ሌሎች የዕዳ ሰነዶች እንዲወጡ፤ ባለዕዳው ማህበር በሚያቀርባቸው ሀሳቦች ላይ ለመምከር ይችላል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የቀረቡትን ሀሳቦች ጉባዔው ባይቀበላቸውም ማህበሩ ተግባራዊ ሊያደርጋቸው ይችላል፤ ሆኖም ገንዘባቸው እንዲመለስላቸው ለሚጠይቁ የዕዳ ሰነድ ያገኙ

ሀሳቦችን ተግባራዊ ካደረገበት ቀን አንስቶ ባለው የሦስት ወራት ጊዜ ውስጥ መክፈል ይኖርበታል።

፫/ ጉባዔው ከባንያው የብድር ሁኔታዎችን ለመለወጥ በሚያቀርበው ሀሳብ ላይ ሊመክር ይችላል።

፬/ ጉባዔው የዕዳ ሰነድ ያገርችን ግዴታ ሊያከብድ በተለይም ተጨማሪ ገንዘብ እንዲያበድሩ ለማስገደድ እንዲሁም በሙሉ ስምምነት ካልሆነ በስተቀር የዕዳ ሰነዶች በአክሲዮኖች እንዲለወጡ ሊፈቅድ ወይም በቡድኑ ውስጥ በሚገኙ የዕዳ ሰነድ ያገርች መካከል ልዩነት የሚያደርጉ ሁኔታዎችን ሊፈጥር አይችልም።

አንቀጽ ፬፻፲፱. ለውሳኔዎች መጽናት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎች

፩/ የዕዳ ሰነድ ያገርች ጉባዔ ድምፅ የመስጠት መብት ካላቸው የዕዳ ሰነዶች ቢያንስ አንድ ሦስተኛውን የያዙት አባላት በአካል ወይም በወኪሎቻቸው አማካኝነት ከተገኙ ወይም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ መሳተፍ ከቻሉ ውሳኔዎችን ለማሳለፍ ይችላል።

፪/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፲፰ የተመለከተውን ጉዳይ ለመወሰን ከዕዳ ሰነድ ያገኙት $\frac{3}{4}$ (ሦስት አራተኛ) በአካል ወይም በወኪሎቻቸው አማካኝነት መገኘት ወይም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ መሳተፍ አለባቸው።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) የተመለከተው ምልዐተ ጉባዔ በመጀመሪያው ጉባዔ ያልተሟላ እንደሆነ የመጀመሪያው ጥሪ በተፈጸመበት ሁኔታና ጊዜ ሁለተኛ ጉባዔ ይጠራል፤ ይህም ጥሪ በመጀመሪያው ጥሪ የነበረውን አጀንዳ፣ ያለፈውን ጉባዔ ቀንና ውጤቱን ማመልከት አለበት፤ በሁለተኛው ጥሪ የተሰበሰበው ጉባዔ የተገኙትን የዕዳ ሰነዶች ቁጥር ግምት ውስጥ ሳያስገባ ውሳኔ ማስተላለፍ ይችላል።

፬/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) ድንጋጌ ቢኖርም፤ በአንቀጽ ፬፻፲፰ በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ለመወሰን በተጠራው በሁለተኛው ጉባዔ ላይ የዕዳ ሰነዶችን ሃምሳ በመቶ የያዙ አባላት ካልተገኙ በዚያው የጥሪ ሁኔታና ጊዜ ሦስተኛ ጉባዔ ይጠራል፤ ይኸው ጉባዔ ውሳኔ ማሳለፍ የሚችለው የዕዳ ሰነዶችን አንድ

አራተኛውን የያዙ አባላት ወይም ወኪሎቻቸው
ከተገኙ ይሆናል።

አንቀጽ ፬፻፳. ስለድምፅ ብልጫ

፩/ በዕዳ ሰነድ ያገሩት ጉባዔ ውሳኔ ሊተላለፍ የሚችለው
በጉባዔው ከተገኙት የዕዳ ሰነድ ያገሩት በአብላጫው
ድምፅ ሲደገፍ ነው።

፪/ የዕዳ ሰነዶችን ወደ አክሲዮን መለወጥን ወይም
በአንድ ቡድን ውስጥ በሚገኙ የዕዳ ሰነድ ያገሩት
መካከል ልዩነት የሚያደርጉ ሁኔታዎች መፍጠርን
ከሚመለከተው በስተቀር በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፲፰
ውስጥ በተደነገጉት ጉዳዮች ላይ የሚሰጡ ውሳኔዎች
በጉባዔው ከተገኙት የዕዳ ሰነድ ያገሩት በሁለት
ሦስተኛ ድምፅ መደገፍ አለባቸው።

፫/ እያንዳንዱ የዕዳ ሰነድ ቢያንስ አንድ ድምፅ
የመስጠት መብት የሚያሰጥ ሆኖ፤ የዕዳ ሰነዶቹ
ለያገሩቻቸው የሚያሰጡት ድምፅ የመስጠት መብት
የዕዳ ሰነዶቹ ከጠቅላላው የብድር ገንዘብ ውስጥ

ካላቸው የድርሻ መጠን ጋር የተመዘዘነ መሆን ይኖርበታል።

አንቀጽ ፬፻፳፩. አንዳንድ ውሳኔዎችን በፍርድ ቤት ስለማጸደቅ

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፲፰ መሠረት የተሰጡ ውሳኔዎች ጉባዔ በተደረገ በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ በማህበሩ ወይም በዕዳ ሰነድ ያገኙ ቡድን ወኪሎች ወይም እነርሱ በሌሉ ጊዜ በማንኛውም የዕዳ ሰነድ ያዥ ለፍርድ ቤት ቀርበው መጽደቅ ይኖርባቸዋል፤ ውሳኔዎቹ በፍርድ ቤት ካልጸደቁ ተፈጻሚነት አይኖራቸውም።

፪/ ውሳኔዎቹን የተቃወሙ ወይም በጉባዔው ያልተገኙ የዕዳ ሰነድ ያገኙ ውሳኔው እንዳይጸድቅ መቃወም ይችላሉ።

አንቀጽ ፬፻፳፪. የዕዳ ሰነድ ያገኙ ቡድን ወኪሎች

፩/ የዕዳ ሰነድ ያገኙ ቡድን በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፲፱ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፫) በተመለከተው ምልዓተ ጉባዔ እንዲሁም በአንቀጽ ፬፻፳ ንዑስ አንቀጽ (፩)

በተጠቀሰው የድምፅ ብልጫ መሠረት በጠቅላላ ጉባዔው በሚሾሙ በአንድ ወይም ከዚያ በላይ ወኪሎች ሊወከል ይችላል፤ ጉባዔው በማንኛውም ጊዜ ወኪሎችን ለመሻር ይችላል።

፪/ ጉባዔው በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተመለከተው ምልዓተ ጉባዔና ድምፅ ብልጫ መሠረት የወኪሎችን ሥልጣንና የሚከፈላቸውን የሥራ ክፍያ ይወስናል፤ ክፍያው የሚሸፈነውም በባለዕዳው ከባንያ ይሆናል።

፫/ ወኪሎች በአግባቡ በተጠራ የዕዳ ሰነድ ያገኙ ጠቅላላ ጉባዔ ያልተሾሙ እንደሆነ እና አስቸኳይ በሆነ ጊዜ በባለዕዳው ከባንያ ወይም ከጠቅላላ የዕዳ ሰነዶች አምስት በመቶ የያዙ የዕዳ ሰነድ ያገኙ ሲጠይቁ ፍርድ ቤት ወኪሎችን ለመሾም ወይም ለመተካት ይችላል።

፬/ የዚህ ሕግ አንቀፅ ፬፻፲፮ ንዑስ አንቀጽ (፫) ድንጋጌ በዕዳ ሰነድ ያገኙ ወኪል አሻሻሏል ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፬፻፳፫. የወኪሎች ሥልጣን

በዕዳ ሰነድ ያገሩት ጠቅላላ ጉባዔ በሌላ ሁኔታ ካልተወሰነ በስተቀር ወኪሎች የዕዳ ሰነድ ያገሩት ቡድን የጋራ ጥቅም በሆኑ ጉዳዮች ላይ በቡድኑ ስም ከዚህ በታች የተመለከቱትን ለመፈጸም ሥልጣን ይኖራቸዋል፡-

፩/ ማንኛውንም የአስተዳደር ሥራ የመፈፀም በተለይም ለብድሩ የተሰጡ ዋስትናዎችን የመቀበልና የመጠበቅ፤

፪/ ቡድኑን በፍርድ ቤት ወይም በማንኛውም ሌላ የዳኝነት አካል የመወከል፤

፫/ በማህበሩ ባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ ላይ የመገኘት፤

፬/ የዕዳ ሰነዶችን ለመክፈል በሚደረግ የዕጣ አወጣጥ ሥርዓት ላይ የመገኘት፡፡

አንቀጽ ፬፻፳፬. ባለዕዳው ማህበር በከሰረ ጊዜ ወኪሎች

ስላሎባቸው ግዴታዎች

፩/ የባለዕዳው ማህበር ዕዳ የመክፈል አቅም እየቀነሰ ከሄደ ወይም ዕዳውን መክፈል ካቋረጠ እንደነገሩ ሁኔታ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ

ሥርዓት፣ ዕዳን መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወይም የመክሠር ሥነ ሥርዓት ሂደት ላይ የማህበሩን ዕዳ ያገኙ ቡድን ወኪል ተሹሞ እንደሆነ በቡድኑ ለታቀፉ ሁሉ የባለመብትነታቸውን ማስረጃ ያቀርባል፤ እንዲሁም በስማቸው የተላኩ የጥሪ ማስታወቂያዎችን ይቀበላል፡፡

፪/ የዕዳ ሰነድ ያገኙ ወኪል በዕዳ ሰነድ ያገኙ ጠቅላላ ጉባዔ ድምፅ እንዲሰጥ የተወከለ እንደሆነ በኪሣራ ሕግ መሠረት የማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች በሚያደርጓቸው ጉባዔዎች ላይ የዕዳ ሰነድ ያገኙን ወክሎ ድምፅ መስጠት ይችላል፤ ለማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች ምልዓተ ጉባዔና የአብላጫ ድምፅ አቆጣጠር በአንድ ቀን የወጡ የዕዳ ሰነዶች እንደ አንድ ዕዳ ይቆጠራሉ፡፡

ምዕራፍ ሰባት

ስለማህበር ሒሳቦች

አንቀጽ ፬፻፳፭. ጠቅላላ ድንጋጌዎች

፩/ የሌሎች ልዩ ሕጎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፤ የዚህ ምዕራፍ ድንጋጌዎች በአክሲዮን ማህበር ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

፪/ በሌላ ሕግ በተለየ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር ስለሒሳብ መዛግብት አያያዝ እና አጠባበቅ በዚህ ሕግ መጽሐፍ አንድ ሥር የተመለከቱት ድንጋጌዎች በአክሲዮን ማህበር ሒሳቦች ላይም ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፬፻፳፮. ሒሳቦች እና ዓመታዊ ሪፖርት

፩/ በየሒሳብ ዓመቱ መዝጊያ የዳይሬክተሮች ቦርድ ማህበሩ ያሉትን ሀብቶች የንብረት ዝርዝር እንዲሁም የሀብትና ዕዳ መግለጫ ማዘጋጀት አለበት።፤

፪/ ዳይሬክተሮች የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ፣ የትርፍ እና ኪሣራ መግለጫ እንዲሁም ባለፈው የሒሳብ ዓመት የነበረውን የማህበሩን ሁኔታ እና እንቅስቃሴ በተመለከተ ሪፖርት ማዘጋጀት አለባቸው።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ሥር የተመለከተው ሪፖርት ዝርዝር የትርፍና ኪሣራ መግለጫ፣ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላትን፣ ካሉ የተቆጣጣሪ ቦርድ አባላትን እና የኦዲተሮችን ጠቅላላ የክፍያ

መጠን የሚያመለክት መግለጫ፤ ስለትርፍ አከፋፈል የቀረበ ሀሳብ ካለ ይህንኑ ማካተት ይኖርበታል።

አንቀጽ ፬፻፳፯. የሒሳብ ሰነዶችን እና ሪፖርቶችን

ስለመስጠት

ለጠቅላላ ጉባዔው ጥሪ ከሚደረግበት ቢያንስ ከአርባ ቀናት በፊት የማህበሩ የንብረት ዝርዝር፤ የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ፤ የትርፍና ኪሣራ መግለጫ እና የዳይሬክተሮች ቦርድ ሪፖርት ለአዲተሮች እና ለንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብነት ላለው ሌላ የመንግስት መሥሪያ ቤት መተላለፍ ይኖርበታል።

አንቀጽ ፬፻፳፰. የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ እና የትርፍና

ኪሣራ መግለጫ ስለሚዘጋጀበት ሁኔታ

፩/ ጠቅላላ ጉባዔው በአዲተሮች የቀረበለትን ሪፖርት መሠረት በማድረግ በሌላ ሁኔታ እንዲሰራ ካልወሰነ በስተቀር በየዓመቱ የሚዘጋጀው የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ እና የትርፍና ኪሣራ መግለጫ አዘገጃጀት፤ አቀራረብና የስሌት ዘዴ ቀደም ባሉት ዓመታት የነበረውን አሰራር የተከተለ እና የማይለወጥ መሆን ይኖርበታል።

፪/ የትርፍና ኪሣራ መግለጫው ከማህበሩ ልዩ ልዩ እንቅስቃሴዎች የመነጨትን ትርፎች ወይም ኪሣራዎች በተለየ ርዕስ ሥር ማሳየት ይኖርበታል።

አንቀጽ ፬፻፳፱. ስለአባሪዎች

እንደ ዋስትና የመሰሰሉት በሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ የማይታዩ የግዴታ ውሎች ከማህበሩ የሀብትና ዕዳ መግለጫ ሒሳብ ጋር አባሪ ተደርገው መያያዝ ይኖርባቸዋል።

አንቀጽ ፬፻፴. የአላቂ ንብረቶች መተኪያ ገንዘብና

የእርጅና ቅናሽ

፩/ ጠቅላላ የመጠቀሚያ ጊዜያቸውን የጨረሱ ንብረቶችን ከማህበሩ ሀብትነት ለመሰረዝ እንዲቻል ለንብረቶቹ መተኪያ ገንዘብ በየዓመቱ መቀመጥ ይኖርበታል፤ በየዓመቱ ታስቦ ተቀማጭ የሚሆነው የመተኪያ ገንዘብ መጠን የማይበቃ ሆኖ የተገኘ እንደሆነ ከዕቃው እርጅና ጋር ተመጣጣኝ እንዲሆን መጠኑ ከፍ ማለት ይኖርበታል።

፪/ ትርፍ ባይኖርም እንኳ በእያንዳንዱ የሒሳብ ዓመት ማለቂያ የማህበሩ ንብረቶች መተኪያ ገንዘብ እና የእርጅና ቅናሽ ሒሳብ ተቀናሽ መሆን ይኖርበታል።

፫/ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለመሰብሰብ እና ለመጨመር የተደረጉ ወጪዎች ወጪ ከተደረጉበት ቀን አንስቶ እጅግ ቢዘገይ በአምስተኛው የሒሳብ ዓመት ማለቂያ መተካት ይኖርባቸዋል።

አንቀጽ ፬፻፴፩. የእናት ማህበር ሒሳቦች

፩/ የተቀጥላ ማህበር ሒሳቦች ለዓመታዊ ጠቅላላ ጉባዔ የሚያቀርቡት የእናት ማህበሩ ሒሳቦች በሚያቀርቡበት ጊዜ እና ሁኔታ ይሆናል።

፪/ ለእናት ማህበሩ እና ለተቀጥላዎቹ ማህበራት አንድ የተጠቃለለ የሀብትና ዕዳ የሒሳብ መግለጫ እና የትርፍና ኪሣራ የሒሳብ መግለጫ መዘጋጀት አለበት።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) የተደነገገው ቢኖርም፤ የዳይሬክተሮች ቦርድ እንደዚህ ዓይነቱን ሰነድ ማዘጋጀት፡-

ሀ) ሊሆን የማይችል ወይም እጅግ ከባድ ወይም ከፍተኛ ወጪ የሚጠይቅ ወይም የማህበሩ የገንዘብ ጥቅም ዝቅተኛ ከመሆኑ የተነሳ ለባለአክሲዮኖች የማይጠቅም ከሆነ፤

ለ) እናት ማህበሩን ወይም ተቀጥላውን የሚጎዳ እና ተቀጥላ ማህበሩ የሚያከናውነው ሥራ የተለያየ ከመሆኑ የተነሳ እንደ አንድ ዓይነት ማህበር የማይቆጠሩ እንደሆነና ይኸው ሀሳብ በንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ባለው የመንግስት አካል የፀደቀ ከሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) የተደነገገው ግዴታ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

አንቀጽ ፬፻፴፪. ስለትርፍ

፩/ የአንድ ማህበር የተጣራ ትርፍ የሚባለው የማህበሩ ጠቅላላ ወጪዎች እንዲሁም የአላቂ ንብረቶች መተኪያ ገንዘብና የእርጅና ቅናሽ ሒሳብ በሒሳብ ዓመቱ ከተገኘው ጠቅላላ ገቢ ከተቀነሰ በኋላ የሚገኘው ትርፍ ነው፡፡

፪/ የሚከፋፈል ትርፍ ከሒሳብ ዓመቱ ትርፍ ላይ የቀደምት ዓመታት ኪሣራዎች ከተቀነሱ በኋላ በሒሳብ ዓመቱ ትርፍ ላይ በፊት ታስበው ያልተከፋፈሉ ትርፎችን እና ሌሎች ተጨማሪ ገቢዎችን እና በልዩ ሁኔታ ጠቅላላ ጉባዔው ከመጠባበቂያ ገንዘብ እንዲከፈል የፈቀደውን ማንኛውንም ገንዘብ በመጨመር የሚገኝ ትርፍ ነው።

፫/ የጠቅላላ ጉባዔው ውሳኔም ለትርፍ ተከፋይ የሚሆኑት ገንዘቦች ከየትኛው የመጠባበቂያ ገንዘብ ላይ እንደሚወሰዱ ማመልከት ይኖርበታል።

አንቀጽ ፬፻፴፫. ስለመጠባበቂያ ገንዘብ

፩/ በትርፍና ኪሣራ ሒሳብ መግለጫ ላይ ከተመለከቱት የተጣሩ ትርፎች ላይ ወደ መጠባበቂያ ገንዘብ ዝውውር ይደረጋል።

፪/ መጠባበቂያ ገንዘብ የሚከተሉትን ይጨምራል፡-

ሀ) በሕግ እንዲቀመጥ የተወሰነ መጠባበቂያ ገንዘብ፤

- ለ) በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ መሠረት በመደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ የተወሰነ የመጠባበቂያ ገንዘብ፤
- ሐ) በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ መሠረት ጠቅላላ ጉባዔ እንዲያቋቁም የተፈቀደለት አስገዳጅ ያልሆነ የመጠባበቂያ ገንዘብ፤
- መ) በሕግ ወይም በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ ከተመለከተው ውጭ በመደበኛ ጠቅላላ ጉባዔው የተወሰነ ነፃ የመጠባበቂያ ገንዘብ፡፡

አንቀጽ ፬፻፴፬. በሕግ የተወሰነ የመጠባበቂያ ገንዘብ

- ፩/ በሌላ ሕግ የተለየ መጠን ካልተወሰነ በስተቀር፤ ከማህበሩ የተጣራ ትርፍ አምስት በመቶ በየዓመቱ በሕግ ወደተወሰነው መጠባበቂያ ገንዘብ መዛወር ይኖርበታል፤ ሆኖም ወደ መጠባበቂያው የተዛወረው ገንዘብ መጠን የማህበሩ ዋና ገንዘብ አምስት በመቶ ላይ ሲደርስ የማዛወሩ ተግባር አስገዳጅነት ይቀራል፡፡
- ፪/ በማንኛውም ምክንያት በሕግ የተወሰነው የመጠባበቂያ ገንዘብ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (፩) ከተመለከተው መጠን ዝቅ ያለ እንደሆነ

ወደዚያው መጠን እንዲመለስ ገንዘብ የማዛወር ግዴታ ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፬፻፴፭. አክሲዮንን ከዋጋው በላይ በማውጣት

ስለሚቋቋም መጠባበቂያ ገንዘብ

፩/ የማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲጨመር የወሰነው አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ አዲስ የሚሾጡት አክሲዮኖች ከተጻፈባቸው ዋጋ (ፐር ሻልዩ) በላይ በሆነ ገንዘብ እንዲሸጡ የወሰነ እንደሆነ በአክሲዮኖቹ ላይ የተጻፈው ዋጋ (ፐር ሻልዩ) እና በተጨማሪም አክሲዮኖቹ የተሸጡበት ዋጋ ልዩነት ወደ የመጠባበቂያ ገንዘብ እንዲዛወር ሊወስን ይችላል።

፪/ በማንኛውም ሁኔታ ቢሆን ከዚህ የመጠባበቂያ ገንዘብ ተካፋዮች መሆን የሚችሉት አዲሶቹ አክሲዮኖች ከመሸጣቸው በፊት ባለአክሲዮን የነበሩት ሰዎች ብቻ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፬፻፴፮. የትርፍ አደላደልና አከፋፈል

፩/ የልዩ ሕግ ድንግጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው በአንቀጽ ፬፻፴፬ የተመለከተው መጠን ከተጣራው ትርፍ ላይ

ወደ መጠባበቂያ ገንዘብ ከተዛወረ በኋላ ቀሪው በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ መሠረት ይከፋፈላል።

፪/ ለዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት የሚሰጥ ክፍያ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፬ መሠረት ተፈጻሚ ይኖራል።

አንቀጽ ፬፻፴፯. የተወሰኑ ወይም በየጊዜው የሚሰጡ ወለዶች

፩/ ማህበሩ ዓመታዊ ትርፍ ባይኖረውም የተወሰኑ ወይም በየጊዜው የሚሰጥ ወለድ ለባለአክሲዮኖች ይከፈላል ተብሎ በመስረቻ ጽሁፍ ሊወሰን ይችላል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ለባለአክሲዮኖች ወለድ የሚከፈለው ማህበሩ መደበኛ ሥራውን ለማከናወን የሚያስችል ዝግጅት በሚያደርግበት ጊዜ ዋና ገንዘቡ በባንክ በመቀመጡ በተገኘው ወለድ መጠን ብቻ ይሆናል፤ ማህበሩ መደበኛ ሥራውን እንደጀመረ ለባለአክሲዮኖች ይከፈል የነበረው ወለድ ወዲያውኑ ቀሪ ይሆናል።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ከባንያው ለባለአክሲዮኖች ወለድ እንዲከፍል በመመስረቻ

ጽሁፍ በግልጽ ካልተወሰነ በስተቀር፤ ማህበሩ ለባለአክሲዮኖች ወለድ አይከፍልም፡፡

አንቀጽ ፬፻፴፰. የትርፍ ድርሻ ክፍያና የባለአክሲዮኖች

መብት

፩/ ለባለአክሲዮኖች የትርፍ ድርሻ የሚከፈለው በጸደቀው የማህበሩ የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ ላይ ከተመለከተው የተጣራ ትርፍ ላይ ብቻ ይሆናል፡፡

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌን በመተላለፍ የተከፋፈለ የትርፍ ድርሻ እንደ ሀሰተኛ ትርፍ ይቆጠራል፤ እንዲከፈል ያደረጉ ሰዎችም በወንጀልና በፍትሐ ብሔር ኃላፊ ይሆናሉ፡፡

፫/ ጠቅላላ ጉባዔው ትርፍ እንዲከፋፈል በሚወስንበት ጊዜ የትርፍ ድርሻ የሚከፈልበትን ዘዴ እና የትርፍ ድርሻ ለባለአክሲዮኖች የሚሰጥበትን ቀን በግልጽ ማመልከት አለበት፤ ሆኖም የትርፍ ድርሻ የሚከፈልበት ቀን በማናቸውም ሁኔታ የትርፍ ድርሻ እንዲከፋፈል ከተወሰነበት ቀን ጀምሮ ከአራት ወራት መብለጥ የለበትም፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት የተቀመጠው የጊዜ ገደብ ከማብቃቱ በፊት ባለው

ጊዜ ውስጥ ጠቅላላ ጉባዔው የፊተኛው ጠቅላላ ጉባዔ ስለ ትርፍ ድርሻ ወይም የመጠባበቂያ ገንዘቦች ክፍፍል የሰጠውን ውሳኔ በበቂ ምክንያት ለማሻሻል ወይም ለመሻር ይችላል።

፩ / የትርፍ ድርሻ እንዲከፈልበት ከተቆረጠው ቀን ጀምሮ አንድ ባለአክሲዮን በሚደርሰው የትርፍ ድርሻ መጠን የማህበሩ አበዳሪ እንደሆነ ይቆጠራል።

አንቀጽ ፬፻፴፱. የተከፈሉ የትርፍ ድርሻዎች እንዲመለሱ መጠየቅ የማይቻል ስለመሆኑ

ማህበሩ በቤተዘመድ የተያዘ ወይም የትርፍ ድርሻ ክፍፍሉ የተፈፀመው የሀብትና የዕዳ ሒሳብ መግለጫ ሳይኖር ወይም በአግባቡ የፀደቀን የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ መሠረት ሳይደረግ ካልሆነ በስተቀር፤ የዚህን ሕግ አንቀጽ ፬፻፴፰ ድንጋጌዎችን በመጣስ የተከፋፈለን የትርፍ ድርሻ ባለአክሲዮኖች እንዲመለሱ መጠየቅ አይቻልም።

አንቀጽ ፬፻፵. የሀብትና የዕዳ ሒሳብ መግለጫን የማጽደቅ ውጤት

የማህበሩ የሀብትና የዕዳ ሒሳብ መግለጫ በጉባዔው መጽደቁ ዳይሬክተሮችን፣ የተቆጣጣሪ ቦርድ ካለ አባላቱን፣ አዲተሮችን፣ ሥራ አስኪያጆችን፣ የማህበሩን ፀሐፊ እና ሌሎች ኃላፊዎችን በማህበሩ ከነበረባቸው ኃላፊነት ጋር በተያያዘ ከሚኖርባቸው ተጠያቂነት ነፃ ሊያደርጋቸው አይችልም፡፡

አንቀጽ ፬፻፵፩. የሀብትና የዕዳ ሒሳብ መግለጫን በማስታወቂያ ስለማውጣት

የፀደቀው የማህበሩ የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ አንድ ቅጅ እንዲሁም ጉባዔው መግለጫውን ያፀደቀበት ውሳኔ ቃለጉባዔ አግባብ ያለው ክፍል የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫው በጸደቀ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ለንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ላለው የመንግስት አካል መላክ እና በማህበሩ ድረ-ገጽ ላይ ማውጣት አለበት፡፡

ምዕራፍ ስምንት
የማህበሩን ዋና ገንዘብ ስለማሳደግና ስለመቀነስ

ክፍል አንድ
የማህበሩን ዋና ገንዘብ ስለማሳደግ

አንቀጽ ፬፻፵፪. የማህበሩን ዋና ገንዘብ ማሳደጊያ

መንገዶች

፩/ የማህበሩ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ሳይፈቅድ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ማሳደግ አይቻልም፡፡

፪/ የማህበሩን ዋና ገንዘብ አዲስ አክሲዮኖችን በማውጣት ወይም የነባር አክሲዮኖችን ዋጋ በመጨመር ለማሳደግ ይቻላል፤ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ዋና ገንዘቡን ለማሳደግ ሲወስን የሚያድግበትንም መንገድ አብሮ መወሰን አለበት፡፡

፫/ የአዲስ አክሲዮኖች ዋጋ በሚከተሉት መንገዶች ሊከፈል ይችላል፡-

ሀ) በጥሬ ገንዘብ ወይም በዓይነት፤

ለ) ማህበሩ ያሉበትን የመክፍያ ጊዜያቸው የደረሰ ዕዳዎች በአክሲዮን በማቻቸል፤

ሐ) መጠባበቂያ ወይም ማህበሩ ሊያዝባቸው የሚችሉ ሌሎች ገንዘቦችን ወደ ዋናው ገንዘብ በመጨመር፤ ወይም

መ) የዕዳ ሰነዶችን ወደ አክሲዮን በመለወጥ፡፡

፬/ የማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲያድግ የተደረገው ከመጠባበቂያ ገንዘብ ወይም ለባለአክሲዮኖች ሊከፋፈል ከሚችል ትርፍ ላይ በማንሳት ካልሆነ በስተቀር፤ የነባር አክሲዮኖችን ዋጋ በመጨመር ዋና ገንዘቡን ለማሳደግ የሚቻለው በዚህ ሕግ አንቀፅ ፬፻፪ ንዑስ አንቀጽ (፫) በተደነገገው ሁኔታ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፬፻፵፫. ለዳይሬክተሮች ቦርድ ሥልጣን

ስለመስጠት

፩/ የዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፵፪ (፩) እና (፪) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔው የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለማሳደግ ወይም ለመቀነስ የሰጠውን ውሳኔ ተግባራዊ እንዲያደርግ አስፈላጊውን ሥልጣን ለዳይሬክተሮች ቦርድ መስጠት ይችላል።

፪/ የዳይሬክተሮች ቦርድ የማህበሩን ዋና ገንዘብ እንዲያሳድግ ወይም እንዲቀንስ አስቀድሞ የሚፈቅድ የመመስረቻ ጽሁፍ ድንጋጌ ዋጋ አይኖረውም።

አንቀጽ ፬፻፵፬. የማህበሩን ዋና ገንዘብ የማሳደግ ውሳኔ

ተግባራዊ ስለሚሆንበት ጊዜ

የማህበሩ ዋና ገንዘብ የሚያድገው የዕዳ ሰነዶችን ወደ አክሲዮኖች በመለወጥ ካልሆነ በስተቀር አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔው ዋና ገንዘቡ እንዲያድግ ከወሰነበት ወይም ከፈቀደበት ጊዜ አንስቶ በአምስት ዓመታት ውስጥ ተግባራዊ ካልሆነ ውሳኔው ዋጋ አይኖረውም።

አንቀጽ ፬፻፵፭. አዲስ አክሲዮኖችን ከማውጣት በፊት

ዋና ገንዘቡን ከፍሎ ስለማጠናቀቅ

ዋና ገንዘቡ ሙሉ በሙሉ ያልተከፈለ ማህበር በጥሬ ገንዘብ ወይም የዕዳ ሰነዶችን ወደ አክሲዮን በመለወጥ የሚከፈሉ አዲስ አክሲዮኖችን በማውጣት ዋና ገንዘቡን ማሳደግ አይችልም።

አንቀጽ ፬፻፵፮. አዲስ አክሲዮኖች ስለሚወጡበት ሁኔታ

ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር አዲስ አክሲዮኖችን ለማውጣት የሚቻለው ማህበሩ ስለሚቋቋምበት ሁኔታ በተመለከቱት አግባብ ባላቸው ድንጋጌዎች መሠረት ነው።

አንቀጽ ፬፻፵፯. አክሲዮኖችን እንዲገዛ ሕዝብን

ስለመጋበዝ

አዲስ አክሲዮኖችን ለሕዝብ ለመሸጥ የሚደረገው ጥሪ የማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ ሰብሳቢ በፈረመበት መግለጫ አማካኝነት ሆኖ መግለጫውም የሚከተሉትን መረጃዎች መያዝ ይኖርበታል፡-

- ፩/ የማህበሩን ስምና ዋና መሥሪያ ቤት፤
- ፪/ ማህበሩ በንግድ መዝገብ የተመዘገበበትን ቀን፤
- ፫/ የማህበሩን ዋና ገንዘብ መጠን፤ የአክሲዮኖችን ዓይነትና አክሲዮኖቹ ላይ የተፃፈውን ዋጋ እና ካሉም ልዩ መብት የሚያሰጡ የአክሲዮኖን መደቦች፤
- ፬/ የማህበሩን ዳይሬክተሮች፤ ካሉም የተቆጣጠሪ ቦርድ አባላት፤ ሥራ አስኪያጆች እና ኦዲተሮች፤
- ፭/ የመጨረሻውን የትርፍና ኪሣራ እንዲሁም የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ እና የአዲት ሪፖርት፤
- ፮/ ባለፉት የመጨረሻ አምስት ዓመታት ወይም ማህበሩ ከአምስት ዓመታት ያነሰ ቆይታ ያለው እንደሆነ ማህበሩ ከተመሰረተበት ቀን ጀምሮ የተከፈሉትን የትርፍ ድርሻዎች፤

፯/ ማህበሩ ያወጣቸውን የዕዳ ሰነዶች፤

፰ አዲስ የወጡ አክሲዮኖችን አስመልክቶ ጉባዔው ያስተላለፈውን ውሳኔ በተለይ አዲሶቹ አክሲዮኖች ያላቸውን ጠቅላላ ዋጋ፣ ቁጥራቸውን፣ የተጻፈባቸውን ዋጋ፣ ዓይነታቸውንና የሚወጡበትን ዋጋ፤

፱/ በዓይነት የተደረጉ መዋጮዎችን እና የተሰጡ ልዩ ጥቅሞችን፤

፲/ አዲሶቹ አክሲዮኖች ትርፍ ማስከፈል የሚጀምሩበትን ጊዜ፣ የተጣሉባቸውን ገደቦች፣ እንዲሁም የተሰጡ ልዩ መብቶችን፤

፲፩/ አክሲዮን ለመግዛት የፈረመው ሰው ግዴታ የሚቆይበትን ጊዜ፡፡

አንቀጽ ፬፻፵፰. አክሲዮኖችን የመግዛት ቅድሚያ መብት

፩/ ባለአክሲዮኖች በኩባንያው ውስጥ ባላቸው የአክሲዮን መጠን አዲስ አክሲዮኖችን የመግዛት የቅድሚያ መብት ይኖራቸዋል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተውን መብት የአክሲዮኑ ግዢ ክፍት ሆኖ በሚቆይበት

ጊዜ አክሲዮኖች ስለሚተላለፉበት ሁኔታ በተደነገጉት ጠቅላላ ድንጋጌዎች መሠረት ለመሸጥ ወይም ለማስተላለፍ ይቻላል።

፫/ የዕዳ ሰነዶች በአክሲዮን የሚለወጡ ከሆነ የቀደምትነት መብቱ ተፈፃሚ አይሆንም፤ የማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ በያገሮቹ ምርጫ ወደ አክሲዮን ሊቀየሩ የሚችሉ የዕዳ ሰነዶች እንዲወጡ ሲወስን ባለአክሲዮኖች የቀደምትነት መብታቸውን መተዋቸውን ማመልከት ይኖርበታል።

አንቀጽ ፬፻፵፱. ያልተገዙ አክሲዮኖችን የመግዛት መብት

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፵፰ ንዑስ አንቀጽ (፪) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ አዲሶቹን አክሲዮኖች ለመግዛት የቀደምትነት መብት ባላቸው ባለአክሲዮኖች ያልተገዙ እንደሆነ አክሲዮኖቹን በቀደምትነት ለመግዛት ከሚችሉት በላይ ጠይቀው ለነበሩት ሌሎች ባለአክሲዮኖች በማህበሩ ዋና ገንዘብ ውስጥ ባላቸው ድርሻ መጠንና ባቀረቡት ጥያቄ ወሰን ውስጥ ይደለደሉላቸዋል።

አንቀጽ ፬፻፺. ቀሪዎችን አክሲዮኖች ስለማከፋፈል

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፵፰ እና ፬፻፵፱ ድንጋጌዎች መሠረት የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለማሳደግ የወጡት አዲስ አክሲዮኖች በሙሉ ያልተሸጡ የሆነ እንደሆነ ያልተሸጡት አክሲዮኖች በአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔው ውሳኔ መሠረት የማህበሩ አባላት ላልሆኑ ሰዎች ሊሸጡ ይችላሉ፡፡

አንቀጽ ፬፻፶፩. በቀደምትነት መብት ላይ የሚደረግ

ገደብ

፩/ የማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲያድግ የሚወስነው አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፵፰ ፣ ፬፻፵፱ እና ፬፻፶ የተደነገጉት ሁኔታዎች በሙሉ ወይም በከፊል ተፈጻሚ እንዳይሆኑ ለማድረግ የሚችለው፡-

ሀ) የማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲያድግ እና የቀደምትነት መብት እንዲቀር ያስፈለገበትን ምክንያት፣ አዲሶቹን አክሲዮኖች የሚከፋፈሏቸው ባለአክሲዮኖች እና ለእያንዳንዳቸው የሚደርሳቸውን የአክሲዮን ብዛት፣ የወጡበትን ዋጋ እና ዋጋው የተወሰነበትን መነሻ የሚገልጽ የዳይሬክተሮች ቦርድ ሪፖርት፣ እና

ለ) የዳይሬክተሮች ቦርድ ሪፖርትን ትክክለኛነት የሚያረጋግጥ የአዲተሮችን ሪፖርት፤
ከመረመረ በኋላ ይሆናል።

፪/ አዲስ አክሲዮኖችን የሚከፋፈሉ ሰዎች ለነሱ ጥቅም ሲባል በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፬፻፵፰ እስከ ፬፻፶ የተመለከቱ ድንጋጌዎችን ተፈጻሚነት ቀሪ በሚያደርግ ጉባዔ ላይ ድምፅ መስጠት አይችሉም።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) መሠረት ለሚሰጠው ውሳኔ የሚያስፈልገው ምልዓተ ጉባዔና የድምፅ ብልጫ የሚሰላው አዲሶቹን አክሲዮኖች በመግዛት የሚከፋፈሉ ሰዎች ያሏቸውን ወይም የወከሏቸውን አክሲዮኖች ሳይጨምር የማህበሩን ዋና ገንዘብ በሚሸፍኑት አክሲዮኖች መሠረት ይሆናል።

አንቀጽ ፬፻፶፪. በአክሲዮን የሚለወጡ የዕዳ ሰነዶችን

ስለማውጣት

፩/ በአክሲዮን የሚለወጡ የዕዳ ሰነዶችን ለማውጣት በቅድሚያ የአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔውን ፈቃድ ማግኘት ያስፈልጋል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚሰጠው ፈቃድ ባለአክሲዮኖች በአክሲዮን የሚለወጡ የዕዳ ሰነዶችን በተመለከተ የቀደምትነት መብታቸውን ለዕዳ ሰነዶቹ ያገሩ ጥቅም ሲባል የሰጡ ስለመሆኑ መግለጫ መያዝ ይኖርበታል።

፫/ እንዲህም በሆነ ጊዜ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፶፩ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሀ) የተመለከተው የዳይሬክተሮች ቦርድ ሪፖርት በአክሲዮን የሚለወጡ የዕዳ ሰነድ ያገሩ የቀረበላቸውን ምርጫ ለመጠቀም የሚችሉበትን ጊዜ እንዲሁም የዕዳ ሰነዶቹ ወደ አክሲዮኖች የሚለወጡበትን ሁኔታ ማመልከት ይኖርበታል።

፬/ አዲተሮች የዕዳ ሰነዶቹ ወደ አክሲዮን የሚለወጡበትን ሁኔታ በተመለከተ ለአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔው በቀረቡ ሀሳቦች ላይ ልዩ ሪፖርት ማዘጋጀት ይኖርባቸዋል።

አንቀጽ ፬፻፶፫. አክሲዮኖችን ለመግዛት ልዩ የቀደምትነት መብት

የሚሰጡ ጽሁፎችን ማውጣት ስለመከላከል

በማናቸውም ሁኔታ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለማሳደግ የሚወጡ አክሲዮኖችን ለመግዛት ልዩ የቅድሚያ

መብት የሚያሰጥ ማንኛውንም ዓይነት ሰነድ ማውጣት አይቻልም፡፡

አንቀጽ ፬፻፶፬. አክሲዮን በቅድሚያ ለመግዛት ለባለአክሲዮኖች የሚሰጠው ጊዜ

ለነባር ባለአክሲዮኖች አክሲዮኖችን ለመግዛት የሚሰጣቸው ጊዜ ማህበሩ አዲስ አክሲዮኖችን ለሽያጭ ካቀረበበት ቀን ጀምሮ ከሠላሳ ቀናት ሊያንስ አይችልም፡፡

አንቀጽ ፬፻፶፭. አክሲዮን የመግዛት ጥሪ ስለማድረግ

፩/ አዲሶቹን አክሲዮኖች መግዛት የሚጀመርበት ቀን ቢያንስ ግዢ ከሚጀመርበት ከአስር ቀናት አስቀድሞ አገር ዓቀፍ ስርጭት ባለው ጋዜጣ እና አመቺ በሆነ የኤሌክትሮኒክስ ዘዴ አማካኝነት ባለአክሲዮኖች እንዲያውቁት መደረግ አለበት፤ ማስታወቂያው የባለአክሲዮኖቹን የቀደምነት መብት፣ አዲስ አክሲዮኖችን መግዛት የሚጀመርበትንና የሚያልቅበትን ቀን፣ አክሲዮኖች የሚወጡበትን ዋጋ እና ወዲያውኑ ተከፋይ መሆን የሚገባውን የአክሲዮን ዋጋ መጠን መግለጽ ይኖርበታል፡፡

፪/ አክሲዮኖች በስም የተመዘገቡ ከሆነ ማህበሩ የአክሲዮን ሽያጭ ከመጀመሩ አስር ቀናት በፊት ማስታወቂያውን በተመዘገበ ደብዳቤ ለባለአክሲዮኖች መላክ ይችላል።

አንቀጽ ፬፻፶፯. አዲስ አክሲዮኖችን ለመግዛት ስለመፈረም

፩/ አዲስ አክሲዮኖችን ለመግዛት መፈረም ዋጋ የሚኖረው ተክፋይ መሆን የሚገባው ገንዘብ አብሮ ከቀረበ ብቻ ይሆናል።

፪/ የማህበሩ ዋና ገንዘብ በገንዘብ የሚሸጡ አክሲዮኖችን በማውጣት የሚያድግ ከሆነ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፳ እና ፪፻፳፰ ሥር የተመለከቱት ድንጋጌዎች እንደአግባቡ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፬፻፶፯. አክሲዮን ለመግዛት መፈረምን ስለማስታወቅ

የዳይሬክተሮች ቦርድ የሚከተሉትን ማረጋገጥና በሰነድ እንዲያዙ ማድረግ አለበት፡-

፩/ አዲስ አክሲዮኖች በሙሉ ለመግዛት መፈረማቸውን፤

፪/ ከአክሲዮኖቹ ዋጋ መከፈል ያለበት ገንዘብ መከፈሉን፤

፫/ እንዲጨመር የተወሰነው የማህበሩ ዋና ገንዘብ በሙሉ መጨመሩን፤ እና

፬/ በተጨማሪው የማህበሩ ዋና ገንዘብ መሠረት የመመስረቻ ጽሁፉ መሻሻሉን፡፡

አንቀጽ ፬፻፶፰. በዓይነት በሚደረግ መዋጮ የማህበሩን

ዋና ገንዘብ ለማሳደግ

የማህበሩ ዋና ገንዘብ ለማሳደግ የዓይነት መዋጮ የሚከፈል ከሆነ ወይም ልዩ ጥቅሞች ያሉበት እንደሆነ የዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፷፣ ፪፻፷፩ እና ፪፻፷፫ ድንጋጌዎች እንደአግባቡ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፬፻፶፱. የአዲስ አክሲዮኖችን ዋጋ ዕዳን በማቻቻል

ስለመክፈል

፩/ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለማሳደግ የወጡ አዲስ የጥሬ ገንዘብ አክሲዮኖች ዋጋ አክሲዮን ለመግዛት መፈረም በተጀመረበት ቀን የመክፈያ ጊዜያቸው በደረሱ የማህበሩ ዕዳዎች በማቻቻል ሊከፈል ይችላል፡፡

፪/ አክሲዮኖቹ በዕዳ ማቻቻል መክፈላቸውን የሚያሳይ የሒሳብ መግለጫ በዳይሬክተሮች ቦርድ መዘጋጀትና በአዲተሮች መረጋገጥ አለበት፤ አዲተሮቹም

በማቻቻል የተከፈለውን ዕዳ መጠን የሚያሳይ ሪፖርት ማዘጋጀት አለባቸው።

አንቀጽ ፬፻፳. የመጠባበቂያ ገንዘብ በመጨመር ዋና

ገንዘብን ስለማሳደግ

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፴፬ ንዑስ አንቀጽ (፪) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ የማህበሩን መጠባበቂያ ገንዘብ በሙሉ ወይም በከፊል ወደ ዋና ገንዘብ በማዛወር የማህበሩን ዋና ገንዘብ ማሳደግ ይችላል፤ ሆኖም በሕግ የተወሰነው የመጠባበቂያ ገንዘብ ወደ ማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲገባ ከተደረገ የቀድሞው በሕግ የተወሰነው መጠባበቂያ ገንዘብ እንደገና እስኪሟላ ድረስ ለባለአክሲዮኖች ማንኛውንም ዓይነት ክፍፍል ማድረግ አይችልም።

አንቀጽ ፬፻፳፩. የአክሲዮን ዋጋ ጥቂት በጥቂት መልሶ

ስለመክፈል

፩/ ለባለአክሲዮኖች ለዋናው ገንዘብ ገቢ ያደረጉትን መዋጮ ወይም የአክሲዮን ዋጋ ጥቂት በጥቂት መልሶ ለመክፈል የሚቻለው በመመስረቻ ጽሁፉ

በተደነገገው ወይም አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ በሚሰጠው ውሳኔ መሠረት ብቻ ይሆናል።

፪/ ለዚህ ተግባር ሊውል የሚችለው ለባለአክሲዮኖች ሊከፈል የሚችል ትርፍ ወይም በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፴፬ ንዑስ አንቀጽ (፩) ከተመለከተው መጠባበቂያ ውጪ ከሆነ የመጠባበቂያ ገንዘብ ነው።

፫/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ተፈጻሚ የሚሆነው በአንድ መደብ ውስጥ የሚገኙ አክሲዮኖችን መልሶ በመግዛት ይሆናል፤ ተመልሰው የሚገዙት አክሲዮኖችም በዕጣ ሊመረጡ ይችላሉ፤ የዚህ አንቀጽ አፈጻጸም የዋና ገንዘብ መቀነስን ሊያስከትል አይገባም።

ክፍል ሁለት

የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለመቀነስ

አንቀጽ ፬፻፷፪. የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለመቀነስ የሚቀርብ ሀሳብ

የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለመቀነስ የሚቀርብ ሀሳብ በጉዳዩ ላይ ውሳኔ የሚሰጠው አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ከመጠራቱ በያንስ ከአስራ አምስት ቀናት በፊት

በዳይሬክተሮች ቦርድ አማካኝነት ለኦዲተሮች መቅረብ አለበት፤ ኦዲተሮችም ዋና ገንዘቡን መቀነስ ያስፈልገበት ምክንያት እና በአቀናነሱ ሁኔታ ላይ ያላቸውን አስተያየት ለጉባዔው ማቅረብ አለባቸው።

አንቀጽ ፬፻፳፫. የማህበሩ ዋና ገንዘብ ቅነሳን

ስለማስታወቅ

የማህበሩ ዋና ገንዘብ ቅነሳ ከተደረገ በንግድ መዝገብ መመዝገብ፤ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣና በማህበሩ ድረ-ገጽ መውጣት ይኖርበታል።

አንቀጽ ፬፻፳፬. በኪሣራ ምክንያት የማህበሩን ዋና ገንዘብ

ስለመቀነስ

የማህበሩ ዋና ገንዘብ በኪሣራ ምክንያት የተቀነሰ እንደሆነ በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፬፻፳፭ እስከ ፬፻፳፰ የተመለከቱት ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፬፻፳፭. የዋና ገንዘብ አቀናነስ ዘዴዎች

፩ / የማህበሩን ዋና ገንዘብ መቀነስ የሚቻለው፦

ሀ) በአክሲዮኖች ላይ የተጻፈውን ዋጋ በመቀነስ፤
ወይም

ለ) ነባር አክሲዮኖችን አነስተኛ ቁጥር ባላቸው አዲስ አክሲዮኖች በመለወጥ፤ ነው።

፪/ የማህበሩ ዋና ገንዘብ የሚቀነሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ለ) በተደነገገው መሠረት ከሆነ ነባር አክሲዮኖችን በአዲስ አክሲዮኖች ለመለወጥ የሚያስችል በቂ አክሲዮኖች የሌላቸው ባለአክሲዮኖች ጉባዔው በሚወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ የጎደሉትን አክሲዮኖች ማሟላት ወይም የያዟቸውን አክሲዮኖች ለሌሎች ባለአክሲዮኖች መሸጥ ይኖርባቸዋል።

አንቀጽ ፬፻፷፯. ለባለአክሲዮኖች ሊጠበቁ የሚችሉ መብቶች

የማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲቀነስ የሚወሰነው አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ማንኛውም ትርፍ ከመከፈሉ በፊት ባለአክሲዮኖች በተቀነሰባቸው የአክሲዮን ብዛት ወይም በአክሲዮኖች ላይ የተጻፈው ዋጋ መጠን ማካካሻ እንዲከፈላቸው ሊወስን ይችላል።

አንቀጽ ፬፻፷፯. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት

የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለመቀነስ በአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ ከመተላለፉ በፊት የማህበሩ ገንዘብ

ጠያቂዎች የነበሩ ሰዎች ገንዘቡ ካልተከፈላቸው ወይም በቂ ዋስትና ካልተሰጣቸው በስተቀር የማህበሩ ዋና ገንዘብ ማህበሩ ባለዕዳ በሆነበት ጊዜ ወደነበረበት መጠን እስኪደርስ ድረስ በአንቀጽ ፬፻፷፮ መሠረት የሚሰጥ ውሳኔን ወይም ማንኛውንም ዓይነት የትርፍ ክፍፍልን ለመቃወም ይችላሉ።

አንቀጽ ፬፻፷፰. የማህበሩ ዋና ገንዘብ በሕግ ከተወሰነው

አነስተኛ መጠን በታች መቀነስ

፩/ በኢሣራ ምክንያት የማህበሩ ዋና ገንዘብ በአንቀጽ ፪፻፵፯ ንዑስ አንቀጽ (፩) ከተመለከተው አነስተኛ መጠን በታች ከሆነ የቀነሰው የዋና ገንዘቡ መቀነስ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፷፫ በተደነገገው መሠረት በንግድ መዝገብ ከተመዘገበበት ቀን አንስቶ ባለው አንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ ዋና ገንዘቡ ወደ አነስተኛ መጠን ማደግ ይኖርበታል።

፪/ በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፬፻፷፯ ሥር የተመለከተው የገንዘብ ጠያቂዎች መብት አይነካም።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተመለከተው መሠረት ዋና ገንዘቡ ካልተስተካከለ ወይም ማህበሩ ወደ ሌላ ዓይነት ማህበር እንዲለወጥ ካልተደረገ

በስተቀር ማንኛውም ጥቅም ያለው ወገን ማህበሩ እንዲፈርስ ለፍርድ ቤት ማመልከት ይችላል።

አንቀጽ ፬፻፷፱. ኪሣራ ሳይኖር የማህበሩን ዋና ገንዘብ ስለመቀነስ

ከኪሣራ ውጭ በሆነ ሌላ ምክንያት የማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲቀንስ የተደረገ እንደሆነ በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፬፻፸ እስከ ፬፻፸፪ የተመለከቱት ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፬፻፸. የባለ አክሲዮኖች እኩልነት

የማህበሩ ዋና ገንዘብ መቀነስ የባለአክሲዮኖችን የእኩልነት መብት ሊያፋልስ አይችልም።

አንቀጽ ፬፻፸፩. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት

፩/ የማህበሩ ዋና ገንዘብ የመቀነስ ውሳኔ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፸፫ ድንጋጌ መሠረት በይፋ ከመገለጹና በንግድ መዝገብ ከመመዝገቡ በፊት በማህበሩ ላይ መብት የነበራቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ዋና ገንዘቡ ከአስር በመቶ በላይ በሆነ መጠን እንዲቀንስ የተወሰነ እንደሆነ ውሳኔው አገር ዓቀፍ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ከወጣበት ቀን ጀምሮ በሦስት ወራት

ጊዜ ውስጥ ለፍርድ ቤት ተቃውሞ ማቅረብ ይችላሉ።

፪/ መቃወሚያው የቀረበለት ፍርድ ቤት መቃወሚያውን ውድቅ ለማድረግ ወይም ማህበሩ ተቃውሞውን ላቀረቡ ገንዘብ ጠያቂዎች ገንዘባቸውን እንዲከፍላቸው ወይም በቂ ዋስትና እንዲሰጣቸው ሊያዝ ይችላል።

፫/ የማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲቀነስ የተላለፈው ውሳኔ ተግባራዊ የሚሆነው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የተቀመጠው የጊዜ ገደብ ካለፈ በኋላ ነው።

አንቀጽ ፬፻፸፪. የማህበሩን ዋና ገንዘብ ቅነሳ በቃለ ጉባዔ

ስለመመዝገብ

፩/ የማህበሩ ዋና ገንዘብ እንዲቀነስ ከተወሰነበት ቀን ጀምሮ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ውሳኔው በማህበሩ የቃለ ጉባዔ መዝገብ መስፈር ይኖርበታል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የተዘጋጀው የውሳኔ ቃለ ጉባዔ በማህበሩ ድረ ገጽ ላይ መውጣት አለበት።

ምዕራፍ ዘጠኝ
ስለማህበሩ መፍረስ እና ሒሳብ መጣራት
አንቀጽ ፬፻፸፫. ማህበሩ የሚፈርስባቸው ምክንያቶች

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፹፩ የተመለከቱት ጠቅላላ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፤ የአክሲዮን ማህበር በሚከተሉት ምክንያቶች ይፈርሳል፡-

ሀ) የባለአክሲዮኖች ቁጥር በሕግ ከተፈቀደው ዝቅ ሲልና በስድስት ወር ጊዜ ውስጥ ሌላ አባል መተካት ባለመቻሉ ምክንያት ጥቅም አለኝ በሚል ሰው በቀረበ ማመልከቻ መሠረት የንግድ ማህበራትን የሚመዘግበው አካል ማህበሩ እንዲፈርስ ሲወስን፤

ለ) የአስተዳደር አካላት የሌሉት በመሆኑ ምክንያት ጥቅም አለኝ በሚል ሰው ጠያቂነት የንግድ ማህበራትን የሚመዘግበው አካል ማህበሩ እንዲፈርስ ሲወስን፤

ሐ) ማህበሩ የዋና ገንዘቡን ሦስት አራተኛ በኪሣራ ሲያጣ፡፡

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሀ) እና (ለ) ድንጋጌዎች ቢኖሩም የንግድ ማህበራት መዝጋቢው አካል አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የጊዜ ገደቡን ለተወሰነ ጊዜ እንዲራዘም ወይም ማህበሩ የአስተዳደር አካላትን አሟልቶ ሥራ እንዲቀጥል ሊፈቅድ ይችላል።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሐ) እንደተመለከተው ማህበሩ የዋና ገንዘቡን ሦስት አራተኛ በኪሣራ ያጣ እንደሆነ የዳሬክተሮች ቦርድ የማህበሩን መፍረስ ወይም መቀጠል የሚወስን አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ መጥራት አለበት፤

፬/ የዳሬክተሮች ቦርድ፣ ካለ የተቆጣጣሪ ቦርድ ወይም አዲተሮች ጠቅላላ ጉባዔ መጥራት ያልቻሉ እንደሆነ ጥቅም ባለው ሰው አመልካችነት ፍርድ ቤት ማህበሩ እንዲፈርስ ሊወስን ይችላል።

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) በተደነገገው መሠረት የንግድ ማህበር መዝጋቢውን አካል ሳያስፈቅዱ ከስድስት ወራት በኋላ ባለአክሲዮኖች እያወቁ ማህበሩ ሥራውን እንዲቀጥል ያደረጉ ከሆነ ካወቁበት ጊዜ ጀምሮ ማህበሩ ለሚገባው ማንኛውም ዕዳ በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፬፻፸፬. የማህበሩን መፍረስ ስለማስታወቅ

፩/ በዚህ ሕግ መሠረት ማህበሩ እንዲፈርስ በማህበሩ የተወሰነ እንደሆነ የመፍረሱ ውሳኔ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ በሃያ አንድ ቀናት ውስጥ ማህበሩ እንዲፈርስ ስለመወሰኑ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣና በማህበሩ ድረ ገጽ በይፋ መገለጽ አለበት፤ ማስታወቂያውም “በመጣራት ላይ ያለ” የሚል ሐረግ ተጨምሮበት የማህበሩን ስም፣ የዋና ገንዘቡን መጠን፣ የፈረሰበትን ምክንያት፣ የሒሳብ አጣሪውን ስምና አድራሻ እንዲሁም የሥልጣን ወሰን መያዝ አለበት፡፡

፪/ ማህበሩ እንዲፈርስ የተሰጠው ውሳኔ እና በውሳኔው መሠረት ሒሳብ አጣሪ መሾሙን የሚያመለክቱ ሰነዶች በማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት መቀመጥ እንዲሁም በንግድ መዝገብ መመዝገብ አለባቸው፡፡

አንቀጽ ፬፻፸፮. ሒሳብ አጣሪ ስለመሾምና ስለመሻር

፩/ ሒሳብ አጣሪዎች በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ያልተሾሙ ከሆነ የማህበሩን መፍረስ በወሰነው አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ይሾማሉ፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተደነገገው መሠረት ሒሳብ አጣሪዎች ያልተሾሙ ከሆነ በዳይሬክተሮች ቦርድ፣ በተቆጣጣሪ ቦርድ፣ በአዲተሮች፣ በባለአክሲዮኖች ወይም በገንዘብ ጠያቂዎች አቤቱታ አቅራቢነት በፍርድ ቤት ይሾማሉ።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የተሾሙ የሒሳብ አጣሪዎች በአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔው ሊሻሩ ይችላሉ፤ እንዲሁም በማንኛውም አካል ቢሾሙም ሒሳብ አጣሪዎችን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) በተጠቀሱት ሰዎች አመልካችነት በበቂ ምክንያት ፍርድ ቤት ሊሽራቸው ይችላል።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) በተደነገገው መሠረት ሒሳብ አጣሪዎችን የሻረው አካል አዲስ አጣሪዎችን መሾም አለበት።

አንቀጽ ፬፻፸፯. የሒሳብ አጣሪዎች ሥራ መልቀቅ

፩/ የማህበሩ ሒሳብ አጣሪዎች ለሾማቸው አካል የሶስት ወራት የቅድሚያ የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ በመስጠት ሥራቸውን መልቀቅ ይችላሉ፤ አጣሪዎች የተሾሙት በጠቅላላ ጉባዔ ወይም በመመስረቻ ጽሁፍ ከሆነ

ማስጠንቀቂያውን ለማህበሩ ቦርድ ማቅረብ አለባቸው።

፪/ ሒሳብ አጣሪዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተመለከተው መሠረት የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ ሳይሰጡ ሥራቸውን የለቀቁ እንደሆነ በዚህ ምክንያት በማህበሩ፣ በገንዘብ ጠያቂዎች ወይም በባለአክሲዮኖች ላይ ለሚደርሰው ጉዳት በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፬፻፸፯. ለሒሳብ አጣሪነት ብቁ የሚያደርጉ መስፈርቶች

ሒሳብ አጣሪ ሆኖ መሾም የሚችለው ቀጥሎ የተመለከቱትን መስፈርቶች የሚያሟላ ሰው ነው፡-

፩/ መልካም ሥነ-ምግባር ያለው፤

፪/ የሒሳብ ማጣራት ሥራ ለማከናወን አስፈላጊ የሆነ ሙያ ያለው።

፫/ በንግድ ማህበር አደራጅነት፣ ዳይሬክተርነት፣ ሥራ አስኪያጅነት፣ በተቆጣጣሪ ቦርድ አባልነት፣ በአዲተርነት ወይም በሌሎች የአመራር ኃላፊነቶች ላይ ተመድቦ ሲሰራ ከኃላፊነቱ ጋር በተያያዘ ወይም

በማንኛውም ሁኔታ የእምነት ማጉደል፣ የስርቆት፣ የውንበድና ወንጀል ወይም ለሒሳብ አጣሪነት ብቁ የማያደርግ ተመሳሳይ ወንጀል ፈፅሞ ጥፋተኛነቱ ያልተረጋገጠ።

አንቀጽ ፬፻፸፰. የሒሳብ አጣሪዎች የሥራ ዋጋ

፩/ ሒሳብ አጣሪዎች ለሚሰጡት አገልግሎት የሥራ ዋጋ ይከፈላቸዋል።

፪/ የሥራ ዋጋ ክፍያው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፸፭ መሠረት በሚሾማቸው አካል ይወሰናል።

አንቀጽ ፬፻፸፱. ሒሳብ በሚጣራበት ጊዜ የማህበሩ ሕጋዊ ሰውነት ቀጣይነት

፩/ ሒሳብ ማጣራቱ እስከሚጠናቀቅ ድረስ ማህበሩ ከስያሜው ቀጥሎ “በመጣራት ላይ ያለ” የሚል ሐረግ ተጨምሮበት ሕጋዊ ሰውነቱን እና ስሙን እንዲያዘ ይቀጥላል።

፪/ ሒሳብ በሚጣራበት ጊዜ የማህበሩ አስተዳደር አካላት ማከናወን የሚችሉት ለማጣራቱ ሥራ አስፈላጊ

የሆኑ እና ከአጣሪው ሥልጣን ውጭ የሆኑ ሥራዎችን ብቻ ነው።

አንቀጽ ፬፻፹. የከሠረ ማህበር ሒሳብ ስለሚጣራበት

ሁኔታ

፩/ የማህበሩ መክሰር በፍርድ ቤት የተወሰነ እንደሆነ ሒሳብ ማጣራቱ ከሣራን በሚመለከቱት የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች መሠረት ይፈጸማል።

፪/ ስለከሣራ የሚደነግጉት የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፤ የማህበሩ ዳይሬክተሮች ማህበሩን ለመወከል ሥልጣን የሚኖራቸው ለሥራው አስፈላጊ በሆነ መጠን ብቻ ነው።

አንቀጽ ፬፻፹፩. የሒሳብ አጣሪዎች ግዴታና ኃላፊነት

፩/ በሕግ ወይም በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር፤ የሒሳብ አጣሪዎች ግዴታና ኃላፊነት የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ዓይነት ይሆናል።

፪/ ሒሳብ አጣሪዎች የማህበሩን ንብረቶችና የሒሳብ መዝገቦች ይረክባሉ፤ የዳይሬክተሮች ቦርድ ከመጨረሻው የበጀት ዓመት ማብቂያ ጀምሮ ሒሳብ

ማጣራቱ እስከተጀመረበት ጊዜ ያለውን የማህበሩ አስተዳደር የሚመለከት የሥራ ሪፖርት ለሒሳብ አጣሪዎች ያቀርባል።

፫/ ሒሳብ አጣሪዎችና ዳይሬክተሮች የማህበሩን ሀብትና ዕዳዎች የያዘ ዝርዝር መዝገብ በጋራ አዘጋጅተው ይፈርማሉ።

፬/ ማህበሩ ያለው ሀብት ዕዳዎችን ለመክፈል በቂ እንደማይሆን ከተገመተ ሒሳብ አጣሪዎች ባለአክሲዮኖች ገቢ ያላደረጉት መዋጮ ካለ ማስከፈል ይኖርባቸዋል።

አንቀጽ ፬፻፹፪. የሒሳብ አጣሪዎች ሥልጣን እና ኃላፊነት

፩/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም በሾማቸው ጉባዔ የተጣሉ ገደቦች ካሉ እንደተጠበቁ ሆኖ፤ ሒሳብ አጣሪዎች የማጣራቱን ሥራ ለማከናወን ሙሉ የሆነ ሥልጣን ይኖራቸዋል፤ በተለይም የማህበሩን ሀብት በሙሉ ለመሸጥ፤ በፍርድ ቤት ማህበሩን ለመወከል፤ ክርክር የሚያስነሱ ጉዳዮችን በስምምነት ወይም በግልግል ዳኝነት ለመጨረስ፤ የማህበሩን ገንዘብ ለመሰብሰብ እና ዕዳዎችን ለመክፈል ይችላሉ።

፪/ ሒሳብ አጣሪዎች ቀደም ሲል የነበሩ ውሎችን ለማስፈጸም ካልሆነ ወይም የሒሳብ ማጣራቱ ሥራ ካላስገደደ በስተቀር አዲስ ሥራዎችን መጀመር አይችሉም።

፫/ ሒሳብ አጣሪዎች በሕግ፣ በመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ ከተሰጣቸው ሥልጣን ውጭ በመስራታቸው በማህበሩ ወይም በሦስተኛ ወገኖች ላይ ለሚያደርሱት ጉዳት በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ይሆናሉ።

፬/ ሒሳብ አጣሪዎች የማጣራቱ ሥራ ምክንያታዊ በሆነ ጊዜ እንዲጠናቀቅ የማድረግ ኃላፊነት አለባቸው።

አንቀጽ ፬፻፹፫. ከዕዳ ክፍያ በፊት የንብረት ክፍፍል ማድረግ የተከለከለ ስለመሆኑ

ማህበሩ ለገንዘብ ጠያቂዎች ያለበትን ዕዳ በሙሉ ሳይከፍል ወይም ለክፍያ የሚያስፈልገው ገንዘብ በፍርድ ቤት ሳይቀመጥ ሒሳብ አጣሪዎች የማህበሩን ሀብት ለባለአክሲዮኖች ማከፋፈል አይችሉም።

አንቀጽ ፬፻፹፬. ገንዘብ ጠያቂዎችን ስለመጥራትና ክፍያ ስለመፈጸም

፩/ ስማቸው በሒሳብ መዝገብ ውስጥ ለተመለከተ ወይም በሌላ መንገድ ለሚታወቁ ገንዘብ ጠያቂዎች የማህበሩን መፍረስ በተመዘገበ ደብዳቤ ወይም አስቀድሞ ስምምነት በተደረሰባቸው ሌሎች ዘዴዎች እንዲያውቁት እና የሚጠይቁትን ገንዘብ ሊያስረዱ የሚችሉ ሰነዶችን እንዲያቀርቡ ይገለጽላቸዋል፤ ሌሎች ገንዘብ ጠያቂዎች በመመስረቻ ጽሁፉ በተመለከተው አኳኋን እና ሰፊ አገር ዓቀፍ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ለሦስት ተከታታይ ወራት በወር አንድ ጊዜ የማህበሩን መፍረስ በመግለጽ እንዲሁም በማህበሩ ድረ-ገጽ ማስታወቂያ በማውጣት እንዲያውቁት መደረግ አለበት፡፡

፪/ ለማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች የሚደረገው ክፍያ ሒሳብ አጣሪዎች ሥራቸውን በጀመሩበት ጊዜ ባዘጋጁት የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ መሠረት ይፈጸማል፡፡

አንቀጽ ፬፻፹፭. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት ጥበቃ

፩/ የታወቁ የማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች ጥያቄያቸውን ለሒሳብ አጣሪዎች ያላቀረቡ ከሆነ ሊከፈላቸው የሚገባው ገንዘብ መጠን በፍርድ ቤት ሊቀመጥላቸው ይገባል።

፪/ ለገንዘብ ጠያቂዎች ተመጣጣኝ ዋስትና ካልተገባላቸው ወይም ከማህበሩ የሚጠየቁ ግዴታዎች እስከሚፈጸሙ ድረስ የሀብት ክፍፍሉ ካልተላለፈ በስተቀር፤ የመፈጸሚያ ጊዜያቸው ያልደረሰ ወይም አከራካሪ የሆኑ ከማህበሩ የሚጠየቁ ግዴታዎችን ለመፈጸም የሚያስችል ተመጣጣኝ ገንዘብ በፍርድ ቤት መቀመጥ ይኖርበታል።

አንቀጽ ፬፻፹፯ . የመጨረሻ የሀብትና ዕዳ ሒሳብ

መግለጫ

፩/ ሒሳብ አጣሪዎች የማህበሩ ዕዳ ከተከፈለ በኋላ ከተረፈው ንብረት ላይ እያንዳንዱ አክሲዮን ከመቶኛ ምን ያህል ሊደርሰው እንደሚችል የሚያሳይ የመጨረሻ የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ ማዘጋጀት አለባቸው።

፪/ በመመስረቻ ጽሁፉ ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር፤ ሒሳብ አጣሪዎች የአክሲዮኖች ዋጋ ሙሉ በሙሉ መከፈላቸውንና ከአክሲዮኖች ጋር የተያያዙ ቀዳሚ መብቶችን ግምት ውስጥ በማስገባት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ላይ የተመለከተውን የድርሻ ክፍፍል ይወስናሉ።

፫/ ሒሳብ አጣሪዎች የፈረመበት የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ እና የኦዲተሮች ሪፖርት በንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ባለው ሌላ የመንግስት አካል ዘንድ መቀመጥ አለበት።

፬/ ማንኛውም ባለአክሲዮን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) በተደነገገው መሠረት መግለጫው ከተቀመጠበት ጊዜ ጀምሮ ባሉት ሦስት ወራት የመጨረሻው የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ ውድቅ እንዲደረግ ተቃውሞውን ለፍርድ ቤት ማቅረብ ይችላል፤ ማመልከቻው የሚታየው የሦስት ወሩ የጊዜ ገደብ ካለቀ በኋላ ሲሆን ብዙ ማመልከቻዎች ካሉም በአንድነት ይታያሉ፤ ፍርድ ቤቱ በቀረቡት ጉዳዮች ላይ የሚሰጠው ውሳኔ በሌሎች ባለአክሲዮኖች ላይም ተፈጻሚ ይሆናል።

፩ / በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ አቤቱታ ያልቀረበ እንደሆነ የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫው እንደጸደቀ ይቆጠራል፡፡

አንቀጽ ፬፻፹፯. የሀብት ክፍፍሉን ስለማቆየት

ገንዘብ ጠያቂዎች ከተከፈሉ በኋላ የተረፈው የማህበሩ ሀብት ለባለአክሲዮኖች ለማከፋፈል የሚቻለው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፹፬ ንዑስ አንቀጽ (፩) ሥር በተመለከተው አኳኋን ማስታወቂያ አገር ዓቀፍ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ለሦስተኛ ጊዜ ከወጣ ከአንድ ዓመት በኋላ ነው፤ ሆኖም ገንዘብ ጠያቂዎች በክፍፍሉ የማይጎዱ መሆናቸውን ፍርድ ቤቱ ካመነ ከተጠቀሰው ጊዜ በፊት ተራፊው ንብረት ለባለአክሲዮኖች እንዲከፋፈል ሊፈቅድ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፬፻፹፰. ያልተወሰደን ገንዘብ ስለማስቀመጥ

አንድ ባለአክሲዮን ከተራፊው ንብረት ላይ የሚገባውን ድርሻ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፹፮ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ እና የኦዲተሮች ሪፖርት አግባብ ባለው የመንግስት አካል ከተቀመጠበት ጊዜ ጀምሮ ባሉት ሦስት ወራት ውስጥ ያልወሰደ አንደሆነ ሒሳብ አጣሪዎች የባለአክሲዮኑን ስም ወይም አክሲዮኖቹ

ለአምጪው የሆኑ እንደሆነ የአክሲዮኖችን ቁጥር በመግለጽ ገንዘቡን በልዩ ሒሳብ ባንክ ያስቀምጣሉ።

አንቀጽ ፬፻፹፱. ማህበሩን ከንግድ መዝገብ ስለመሰረዝ

፩/ የመጨረሻው የሀብትና ዕዳ ሒሳብ መግለጫ ከጸደቀ በኋላ ሒሳብ አጣሪዎች ማህበሩ ከንግድ መዝገብ እንዲሰረዝ ማድረግ ይኖርባቸዋል።

፪/ ማህበሩን ከንግድ መዝገብ ባለማሰረዛቸው ምክንያት በማህበሩ አባላትም ሆነ በሌሎች ሦስተኛ ወገኖች ላይ ለሚደርሰው ጉዳት ሒሳብ አጣሪዎች በአንድነት እና በተናጠል ተጠያቂ ናቸው።

አንቀጽ ፬፻፺. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፹፱ መሠረት ማህበሩ ከንግድ መዝገብ ከተሰረዘ በኋላ የሚመጡ ገንዘብ ጠያቂዎች ባለአክሲዮኖች ከተራፊው ንብረት በደረሳቸው መጠን እንዲከፍሏቸው መጠየቅ ይችላሉ።

፪/ ገንዘብ ጠያቂዎቹ ያልተከፈላቸው በአጣሪዎች ቸልተኝነት ከሆነ ከሒሳብ አጣሪዎች ላይ መብታቸውን መጠየቅ ይችላሉ።

አንቀጽ ፬፻፺፩. የማህበሩን መዝገቦች ጠብቆ ስለመያዝ

፩/ የፈረሰው ማህበር የሒሳብ መዛግብት ለአስር ዓመታት አግባብ ባለው የመንግስት አካል ተጠብቀው መቀመጥ አለባቸው።

፪/ ማንኛውም ሰው የሒሳብ መዝገቦችን ለመመርመር ይችላል።

ምዕራፍ አስር **ስለድረ-ገፅ**

አንቀጽ ፬፻፺፪. ድረ-ገጽ ስለማቋቋም

እያንዳንዱ የአክሲዮን ማህበር ድረ-ገጽ ሊኖረው ይገባል።

አንቀጽ ፬፻፺፫. ድረ-ገፅ ላይ ስለሚገለጹ ነገሮች

፩/ የሚከተሉት መረጃዎች በወቅቱ ድረ-ገፅ ላይ መውጣት ይኖርባቸዋል፡-

ሀ) የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍና ካሉም ማሻሻያዎች፤

ለ) ጠቅላላ ጉባዔውን የሚመለከቱ የስብሰባ ጥሪዎችና ተያያዥ መረጃዎች፤

ሐ) የጸደቁ የኦዲት ሪፖርቶች፤

- መ) በአንቀጽ ፫፻፺፭ ንዑስ አንቀጽ (፭) መሠረት የተዘጋጀ የጥቅም ግጭት የሚያስነሱ ውሎችን የተመለከተ ሪፖርት፤
- ሠ) በዚህ ሕግ ወይም በሌሎች ሕጎች መሠረት ለንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር የቀረቡ ዓመታዊ ሪፖርቶች እና መረጃ፤
- ረ) በመመስረቻ ጽሁፍ መሠረት በይፋ መገለጽ ያለባቸው መረጃዎች፤ እና
- ሰ) ለባለአክሲዮኖች፣ ገንዘብ ጠያቂዎች እና ባለድርሻ አካላት አስፈላጊ የሆኑ የማህበሩን ጥቅም ላልተገባ ጉዳት የማይዳርጉ ሌሎች መረጃዎች፡፡

፪/ በተቻለ መጠን ድረ-ገጹ የኤሌክትሮኒክ ጉባዔ ለማድረግና በኤሌክትሮኒክ መንገድ ድምፅ ለመስጠት የሚቻልበትን ሁኔታ ማካተት አለበት፡፡

አንቀጽ ፬፻፺፬. መረጃዎች በድረ-ገፁ ላይ ስለሚቆዩበት ጊዜ

- ፩/ የሚከተሉት መረጃዎች በድረ-ገጹ ላይ ከወጡበት ቀን ጀምሮ፡-
- ሀ) የስብሰባ ጥሪና ተያያዥ መረጃዎች ስብሰባው እስከሚጠናቀቅበት ዕለት ድረስ፤

ለ) የሒሳብ ሰነዶች ለአምስት ዓመታት፤

ሐ) ሌሎች መረጃዎች ለስድስት ወራት፤ መቆየት አለባቸው፤

፪/ ድረ-ገጹ ለማንኛውም ሰው ተደራሽ መሆን ይኖርበታል።

፫/ ከባንያው የድረ-ገፁን ደህንነት ለመጠበቅ አስፈላጊውን እርምጃ መውሰድ ይኖርበታል።

ርዕስ ሰባት ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር

ምዕራፍ አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ ፬፻፺፭. ትርጓሜ፡-

፩/ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ማለት ዋና ገንዘቡ በሙሉ አስቀድሞ የተከፈለ፤ በአክሲዮን የተከፋፈለ እና ባለአክሲዮኖች መዋጪያቸውን ገቢ እስካደረጉ ድረስ ለማህበሩ ዕዳ ኃላፊ የማይሆኑበት የንግድ ማህበር ነው።

፪/ የማህበሩን አክሲዮኖች ለሕዝብ ክፍት በሆነ ገበያ መሸጥ አይቻልም።

፫/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም፤ ወሳኝ ድምፅ ያለው ባለአክሲዮን ተጠያቂነትን በተመለከተ በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፪፻፺፭ ሥር የተደነገገው ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

፬/ የማህበሩ ባለአክሲዮኖች ቁጥር ከሁለት ማነስ ከሃምሳ ሰዎች መብለጥ አይችልም።

፭/ ማህበሩ የሚተላለፉ የግዴታ ወረቀቶችን ማውጣት አይችልም።

አንቀጽ ፬፻፺፮. የማህበሩ ዋና ገንዘብ

፩/ የማህበሩ አነስተኛ ዋና ገንዘብ ከአስራ አምስት ሺህ የኢትዮጵያ ብር ያነሰ መሆን አይችልም።

፪/ እያንዳንዱ አክሲዮን ላይ የሚጻፈው ዋጋ ከአንድ መቶ ብር በታች መሆን አይችልም፤ በሁሉም አክሲዮኖች ላይ የተጻፈ ዋጋ እኩል መሆን አለበት።

አንቀጽ ፬፻፺፯. የማህበሩ ስም

ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር የንግድ ዓላማውን የሚገልጽ ስም ይኖረዋል። ከማህበሩ ስም ቀጥሎ “ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር” የሚል ሐረግ መጻፍ አለበት።

አንቀጽ ፬፻፺፰. የባለ አክሲዮኖች ቁጥር ወደ አንድ ዝቅ

ማለት

፩/ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር የባለአክሲዮኖች ቁጥር ወደ አንድ ዝቅ ካለ እና በስድስት ወር ጊዜ ውስጥ ሌላ ሰው በባለአክሲዮንነት ካልገባ ማህበሩ ይፈርሳል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው ቢኖርም፤ የባለአክሲዮኖች ቁጥር ወደ አንድ ዝቅ ካለበት ቀን ጀምሮ በስድስት ወራት ውስጥ የመመስረቻ ጽሁፉን በማሻሻል ባለአንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አድርጎ ማስመዝገብ ይቻላል።

ምዕራፍ ሁለት

የማህበሩ ምስረታ

አንቀጽ ፬፻፺፱. ለማህበሩ ምስረታ የሚያስፈልጉ ጠቅላላ

ሁኔታዎች

፩/ ማንኛውም ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር የሚመሰረተው ዋና ገንዘቡ በሙሉ ሲከፈል እና

የመመስረቻ ጽሁፉ በንግድ መዝገብ ውስጥ ሲገባ ነው።

፪/ በጥሬ ገንዘብ በተሸጡ አክሲዮኖች ላይ የተጻፈው ዋጋ ማህበሩ ከመመዝገቡ በፊት በመመስረት ላይ ባለው ማህበር ስም በተከፈተ ዝግ የባንክ ሒሳብ ውስጥ መቀመጥ አለበት።

አንቀጽ ፳፻. የመመስረቻ ጽሁፉ ይዘት

የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ የሚከተሉትን ማካተት ይኖርበታል፡-

፩/ የባለአክሲዮኖችን ስም፣ ዜግነትና አድራሻ፤

፪/ የማህበሩን ስም፣ ዋና መሥሪያ ቤት፣ እንዳለውም ቅርንጫፎችን፤

፫/ የማህበሩን የንግድ ዓላማ፤

፬/ የማህበሩን ዋና ገንዘብ መጠን እና ይኸው በሙሉ የተከፈለ መሆኑን የሚያሳይ መግለጫ፤

፭/ እያንዳንዱ ባለአክሲዮን የከፈለውን የገንዘብ መጠን፤

፮/ በዓይነት የተከፈለ መዋጮ ካለ ግምቱን፤

፯/ እያንዳንዱ ባለአክሲዮን የያዘውን የአክሲዮን ብዛት፤

፰/ የትርፍ አከፋፈል ሥርዓት፤

፱/ ዳይሬክተሮች ካሉት ብዛታቸውንና ሥልጣናቸውን፤

፲/ የሥራ አስኪያጆችን ቁጥርና ሥልጣናቸውን፤

፲፩/ አዲተሮች ካሉ ብዛታቸውን፤

፲፪/ ማህበሩ የሚቆይበትን ጊዜ፤

፲፫/ ማህበሩ የሥራ አፈጻጸም ሪፖርት የሚያስታውቅበትን መንገድና ጊዜ፤

፲፬/ እንዲሁም በማህበሩ ሥራ አመራር፣ በማህበሩና በአባላት ወይም በአባላት መካከል ያለውን ግንኙነት የሚመለከቱ ጉዳዮችን፤

፲፭/ ሌሎች በሕግ ወይም በባለአክሲዮኖች ስምምነት እንዲካተቱ የተወሰኑ ጉዳዮችን፡፡

አንቀጽ ፳፻፩. ተቀባይነት ያለው መዋጮ

ከሞያ አገልግሎት በስተቀር ሌሎች በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፹፮ የተመለከቱት የገንዘብና ሌሎች የዓይነት መዋጮዎች ኃላፊነቱ ለተወሰነ የግል ማህበርም ተፈጻሚነት አላቸው፡፡

አንቀጽ ፳፻፪. በዓይነት የተከፈለ መዋጮ

- ፩/ ባለአክሲዮን በዓይነት መዋጮ የከፈለ እንደሆነ የመመስረቻ ጽሁፉ የመዋጮውን ዓይነትና ዋጋ፣ ሌሎች ባለአክሲዮኖች የተቀበሉበትን ዋጋ እና ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ውስጥ በዓይነት ለከፈለው ባለአክሲዮን የተሰጠውን የአክሲዮን ድርሻ መጠን ማሳየት አለበት።
- ፪/ የዓይነት መዋጮ የሚገመትበት መንገድ በባለአክሲዮኖች ይወሰናል።
- ፫/ በዓይነት የተከፈለ መዋጮ በተከፈለበት ጊዜ ለተደረገው ግምት ትክክለኛነት ባለአክሲዮኖቹ ሁሉ ለሦስተኛ ወገኖች በአንድነትና በተናጠል ኃላፊዎች ይሆናሉ።
- ፬/ በዓይነት የተከፈለ መዋጮ ግምት ከዋጋው በላይ ሆኖ ከተገኘ በዓይነት ያዋጣው ባለአክሲዮን በግምቱና በትክክለኛ ዋጋ መካከል ያለውን ልዩነት በጥሬ ገንዘብ መክፈል አለበት፤ ከዋጋው በላይ ስለመገመቱ ባያውቁም እንኳን ባለአክሲዮኖች ለዚህ ገንዘብ መክፈል በአንድነትና በተናጠል ኃላፊዎች ይሆናሉ።
- ፭/ የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ እና ማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ ካለው ቦርዱ በዓይነት የተዋጣው ንብረት እንደነገሩ ሁኔታ በማህበሩ ስም መመዝገቡን እና

አስፈላጊው የንብረት ባለቤትነት ማስረጃ በማህበሩ ስም መዘጋጀቱን ማረጋገጥ አለባቸው፡፡

ምዕራፍ ሦስት
ስለአክሲዮኖችና የባለአክሲዮኖች መብትና ግዴታ

አንቀጽ ፳፻፫. የአክሲዮኖች ዓይነት

ማህበሩ ማውጣት የሚችለው በስም የተመዘገበ አክሲዮኖችን ብቻ ነው፡፡

አንቀጽ ፳፻፬. ሰነዶችን የመመርመር መብት

፩ / አንድ ማህበርተኛ በማህበሩ ፋይናንስ ወይም የማህበርተኛውን ጥቅም በሚነካ ሌላ ጉዳይ ላይ ግምገማ ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑትን የማህበሩ ሒሳቦች እና ሰነዶች የመመርመር እንዲሁም ጥያቄ የማቅረብ መብት አለው፤ ማህበርተኛው በዚህ መብቱ ለመጠቀም ተወካይ መሾም ወይም ረዳት ይዞ መቅረብ ይችላል፡፡

፪ / መረጃው ይፋ መደረጉ በሕግ የተከለከለ ከሆነ ወይም ማህበሩ ላይ ከባድ ጉዳት የሚያደርስ ከሆነ

ማህበሩ መረጃውን ወይም ሰነዱን መከልከል አለበት፡፡

አንቀጽ ፳፻፭. በመያዣ ወይም በአላባ ስለሚሰጡ አክሲዮኖች

ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር፤ አክሲዮን በመያዣ ወይም በአላባ የተሰጠ እንደሆነ በማህበሩ ጉባዔዎች ድምፅ የመስጠት መብት የሚኖረው አክሲዮኑን በመያዣ ወይም በአላባ የሰጠው ሰው ብቻ ነው፡፡

አንቀጽ ፳፻፮. የአክሲዮን ምስክር ወረቀት ስለሚይዛቸው ነገሮች

እያንዳንዱ አክሲዮን የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡-

፩/ የአክሲዮኑ መለያ ቁጥር፤ ቅደም ተከተል፤

፪ / ማህበሩ ቦርድ ካለው የዳይሬክተሮች ቦርድ ሰብሳቢ ከሌለው ደግሞ የሥራአሲኪያጁን ፊርማ፤

፫/ የማህበሩን ስም፤ ዋና መሥሪያ ቤትና ማህበሩ የሚቆይበትን ጊዜ፤

፬ / የማህበሩን ዋና ገንዘብና አክሲዮኑ የወጣበትን ዋጋ መጠን፤

፩/ የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፉ የተፈረመበትን ቀን፤
 ማህበሩ በንግድ መዝገብ የተመዘገበበትን ቀንና
 ቦታ፤

፪/ ሌሎች አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን፡፡

አንቀጽ ፭፻፯. ስለአክሲዮኖች መዝገብ

፩/ የማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት የሚከተሉትን
 የአክሲዮኖች ዝርዝር በአክሲዮኖች መዝገብ መያዝ
 አለበት፡-

ሀ) የባለአክሲዮኖችን ስምና አድራሻ፤ የእያንዳንዱን
 ባለአክሲዮን ድርሻ እና የአክሲዮኖችን መለያ ቁጥር፤

ለ) አክሲዮን ሲተላለፍ ዝውውሩን የተመለከተ
 ዝርዝር ፤

ሐ) በእነዚህ ዝርዝሮች ላይ የተደረገውን ማንኛውንም
 ማሻሻያ፡፡

፪/ የአክሲዮን መዝገቡ የመጨረሻ ዝርዝር
 ከተቀመጠበት ጊዜ ጀምሮ በዚህ አንቀጽ ንዑስ
 አንቀጽ (፩) (ሀ) እና (ለ) ሥር በተመለከቱት
 መረጃዎች ላይ ለውጥ ሲኖር በየዓመቱ መጀመሪያ
 የተደረገውን ለውጥ የያዘ ዝርዝር በቦርዱ ሰብሳቢ
 ወይም ማህበሩ ቦርድ ከሌለው በሥራ አስኪያጁ

ለንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ላለው ሌላ የመንግስት አካል መላክ አለበት፡፡

፫/ ባለአክሲዮኖች መዝገቡን ያለክፍያ መመልከት ወይም የመዝገቡን ግልባጭ መውሰድ ይችላሉ፤ ማህበሩ ጥያቄው በቀረበ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ግልባጩን ለጠያቂው መስጠት አለበት፡፡

፬/ ማንኛውም ሦስተኛ ወገን የተወሰነውን የአገልግሎት ክፍያ በመፈጸም መዝገቡን መመልከት ወይም ግልባጭ እንዲሰጠው ማህበሩን መጠየቅ ይችላል፤

፭/ በባለአክሲዮን ወይም ጥቅም ባለው ማንኛውም ሰው በመዝገብ አጻጻፍ ላይ ስህተት ያለ ስለመሆኑ ከተገለጸለት የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ያለው ሌላ የመንግስት አካል እንዲስተካከል ማድረግ ይችላል፤ የአክሲዮን መዝገቡ ዝርዝር በትክክል ባለመጻፉ ምክንያት ለሚደርስ ማንኛውም ጉዳት ማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ ካለው የቦርዱ አባላት ከሌለው ደግሞ ሥራ አስኪያጆች በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፭፻፰. አክሲዮኖችን ስለማስተላለፍ

፩/ በማንኛውም ምክንያት የሚደረግ የአክሲዮኖች ዝውውር በጽሁፍ መሆን አለበት፤ ዝውውሩ በአክሲዮኖች መዝገብ ውስጥ ካልገባ በስተቀር በሦስተኛ ወገኖች ላይ መቃወሚያ ሊሆን አይችልም፡፡

፪/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር አክሲዮኖች በማህበሩ አባላት መካከል ያለገደብ ሊተላለፉ ይችላሉ፡፡

፫/ አንድ ማህበርተኛ አክሲዮኑን የማህበሩ አባል ላልሆነ ሰው ከመሸጡ በፊት ማህበርተኛ ያልሆነው ሰው ያቀረበለትን ዋጋ በመግለጽ አክሲዮኖቹን በዚያው ዋጋ እና ሁኔታ እንዲገዙት ለማህበሩ አባላት ዕድል መስጠት አለበት፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) ሥር የተመለከተው ማስታወቂያ ለማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅ በደረሰ በአስራ አምስት ቀናት ባለአክሲዮን በሆነ ሰው የውል ሀሳቡ ተቀባይነት ካላገኘ ባለአክሲዮኑ ማህበርተኛ ያልሆነው ሰው ያቀረበለትን የውል ሀሳብ መቀበል ይችላል፡፡

አንቀጽ ፳፻፱. ከማህበሩ ውጪ አክሲዮን ስለማስተላለፍ

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፳ ንዑስ አንቀጽ (፬) ሥር የተደነገገው ቢኖርም በመመስረቻ ጽሁፉ ላይ የበለጠ የድምፅ ብልጫ ወይም ሙሉ ድምፅ እንደሚያስፈልግ ካልተወሰነ በስተቀር፤ የማህበሩ አባል ላልሆነ ሰው የሚደረገው የአክሲዮን ዝውውር ተፈጻሚ የሚሆነው ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ቢያንስ $\frac{3}{4}$ (ሦስት አራተኛ) ድርሻ ያላቸው ባለአክሲዮኖች ሲደግፉት ነው።

፪/ ማህበሩ በመጣራት ላይ ቢሆንም የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፳፻፲. አክሲዮንን በፍርድ አፈጻጸም ስለማስተላለፍ

፩/ የማህበሩ ባለአክሲዮን ያልሆነ ሰው የአንዱን ባለአክሲዮን ድርሻ በፍርድ አፈጻጸም ያገኘ እንደሆነ የማህበሩ ባለአክሲዮን ለመሆን በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፱ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተመለከተው መሠረት የሌሎችን ባለአክሲዮኖች ድጋፍ ማግኘት አለበት።

፪/ የማህበሩ ዋና ገንዘብ $\frac{3}{4}$ (ሦስት አራተኛ) ድርሻ ያላቸው አባላት በፍርድ አፈጻጸም አክሲዮን ያገኘው ሰው ማህበሩን እንዲቀላቀል ካልተስማሙ አክሲዮኖቹ ከማህበሩ አባላት መካከል ለመግዛት

ፍላጎት ላለው አባል ይተላለፋሉ፤ ለመግዛት ፍላጎት ያለው ባለአክሲዮን ካልተገኘ ማህበሩ ለፍርድ ባለመብቱ የአክሲዮኖቹን ዋጋ መክፈል አለበት፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ማህበሩ አክሲዮኖችን ሲገዛ ክፍያው ለማህበርተኞች ሊከፋፈል ከሚችል የመጠባበቂያ ገንዘብ መፈጸም አለበት፡፡

፬/ የመጠባበቂያ ገንዘብ ባለመኖሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት ግዥ መፈጸም ካልተቻለ ክፍያው ከዋና ገንዘቡ ይፈጸማል፤ ዋና ገንዘቡም በዚህ ልክ እንዲቀነስ ይደረጋል፤ ዋና ገንዘቡ ከመቀነሱ በፊት ከማህበሩ ጋር ለተዋዋሉ ሰዎች በዋና ገንዘቡ ላይ በተደረገው ቅናሽ ልክ ማህበርተኞች በአንድነት እና በተናጠል ኃላፊ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፳፻፲፩. አክሲዮኖችን በውርስ ስለማግኘት

፩/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር፤ አንድ ባለአክሲዮን ሲሞት ወራሾቹ ባለአክሲዮን የመሆን መብት ይኖራቸዋል።

፪/ ባለአክሲዮን መሆን የማይፈልጉ ከሆነ በመጨረሻው የሀብትና ዕዳ መግለጫ መሠረት የሚቹ አክሲዮን በማህበሩ ሀብት ውስጥ የሚወክለው ድርሻ ከመጠባበቂያ ገንዘብ ሊከፈላቸው ይገባል።

፫/ ማህበሩ ለማህበርተኞች ሊከፋፋል የሚችል በቂ የመጠባበቂያ ገንዘብ ከሌለው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ሥር የተመለከተው መብት አይኖርም።

አንቀጽ ፭፻፲፪. ተፈጻሚነት ስላላቸው ድንጋጌዎች

በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፪፻፸፫ እስከ ፪፻፸፭ ድረስ የተመለከቱት ድንጋጌዎች ለዚህ ምዕራፍ እንደ አግባብነታቸው ተፈጻሚነት አላቸው።

ምዕራፍ አራት የማህበሩ ሥራ አመራር

አንቀጽ ፭፻፲፫. የማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ

፩/ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር በዳይሬክተሮች ቦርድ እንዲመራ በመመስረቻ ጽሁፍ ሊወሰን ይችላል።

፪/ የዳይሬክተሮች ቦርድ የሚኖር ከሆነ የአባላቱ ቁጥር ከሦስት እስከ ሰባት ይሆናል።

፫/ በዚህ ሕግ ስለአክሲዮን ማህበር የቦርድ አባላት ሹመት፣ ስለሚገቡት ዋስትና፣ መሻር፣ የሥራ ዘመን፣ ውሳኔ አሰጣጥ፣ ተጠያቂነት፣ የአገልግሎት ክፍያ፣ ሥልጣንና ተግባር እና ሌሎች አግባብነት ያላቸው ጉዳዮችን በተመለከተ የአንቀጽ ፪፻፺ ንዑስ አንቀጽ (፬) እና (፭)፣ ፪፻፺፮፣ ፪፻፺፭፣ ከ፫፻ እስከ ፫፻፲፪፣ እና ከ፫፻፲፬ እስከ ፫፻፴ ድንጋጌዎች ኃላፊነቱ በተወሰነ የግል ማህበር ዳይሬክተሮች ቦርድ ላይ እንደ አግባብነታቸው ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፭፻፲፬. ስለማህበሩ ሥራ አስኪያጅ

፩/ ማህበሩ ባለአክሲዮን የሆነ ወይም ያልሆነ በጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ የሚሾም አንድ ዋና ሥራ አስኪያጅ ይኖረዋል።

፪/ ማህበሩ በዳይሬክተሮች ቦርድ እንዲተዳደር በመመስረቻ ጽሁፍ የተወሰነ እንደሆነ ሥራ

አስኪያጁ የሚሾመው በቦርዱ ይሆናል፤ ሥራ

አስኪያጁ የቦርድ ሊቀመንበር መሆን አይችልም።

፫/ ሥራ አስኪያጁ የማህበሩ ተቀጣሪ ነው።

አንቀጽ ፳፻፲፭. የሥራ አስኪያጁ ሥልጣን

፩/ ማህበሩ በቦርድ የሚተዳደር ከሆነ ስለሥራ አስኪያጅ ሥልጣን በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፴፯ እስከ ፫፻፴፱ የተመለከቱት ድንጋጌዎች እንደ አግባብነቱ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

፪/ ማህበሩ ቦርድ የሌለው ከሆነ ሥራ አስኪያጁ የማህበሩን ዓላማ ለማሳካት በማህበሩ ስም ለመሥራት ሙሉ ሥልጣን ይኖረዋል።

፫/ የሥራ አስኪያጁን ሥልጣን የሚገድቡ የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ድንጋጌዎች በማህበሩ፣ በባለአክሲዮኖች እና በሥራ አስኪያጁ መካከል ካልሆነ በስተቀር ውጤት አይኖራቸውም።

አንቀጽ ፳፻፲፮. የሥራ አስኪያጁ ተጠያቂነት

፩/ ተቃራኒ ስምምነት ቢኖርም ሥራ አስኪያጁ በሕግ ወይም በመመስረቻ ጽሁፍ የተመለከቱ ድንጋጌዎችን

በመተላለፍ ለሚያደርሰው ጉዳት ለማህበሩ፤ ለባለአክሲዮኖች እና ለሦስተኛ ወገኖች ኃላፊ ነው።

፪/ ማህበሩ በመክሰሩ ምክንያት ሀብቱ ዕዳውን ለመክፈል በቂ ሆኖ ያልተገኘ እንደሆነ በከሰረው ማህበር ንብረት ጠባቂ አመልካችነት ፍርድ ቤት የማህበሩ ሥራ አስኪያጅ እና የቀድሞ ሥራ አስኪያጆች የማህበሩን ዕዳ በሙሉ ወይም በከፊል እንዲከፍሉ ለመወሰን ይችላል።

፫/ የአስተዳደር ኃላፊነታቸውን በተገቢው ጥንቃቄና ትጋት መወጣታቸውን ባስረዱ ሥራ አስኪያጆች ላይ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ድንጋጌ ተፈጻሚ አይሆንም።

አንቀጽ ፳፻፲፮. ሥራ አስኪያጅን ስለመሻር

፩/ ሥራ አስኪያጅ ሊሻር የሚችለው በሾመው አካል ነው፤ በተለይም በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ድንጋጌ እስከሌለ ድረስ ሥራ አስኪያጁ በቦርድ የተሾመ እንደሆነ የአክሲዮን ማህበር ሥራ አስኪያጅ በሚወርድበት አካሄድ ይወርዳል።

፪/ በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ ላይ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር፤ በመመስረቻ ጽሁፍ ላይም ሆነ

በባለአክሲዮኖች መደበኛ ጉባዔ የተሾመ ሥራ አስኪያጅ በማህበሩ መደበኛ ጉባዔ ይሻራል፤ ሥራ አስኪያጁ ከኃላፊነት የተነሳው ካለበቂ ምክንያት ቢሆንም ወደ ኃላፊነቱ የመመለስ መብት የለውም፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እስከ (፪) የተመለከተው ቢኖርም በቂ ምክንያት አለ ብሎ ሲያምን ማንኛውም ባለአክሲዮን በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት ፍርድ ቤት ሥራ አስኪያጁን ሊሽረው ይችላል፡፡

፬/ በተሻረው ምትክ ሌላ ሥራ አስኪያጅ እስኪሾም ድረስ ጊዜ የሚወስድ ከሆነ እንደቅደም ተከተላቸው ምክትል ሥራ አስኪያጅ ወይም የዳይሬክተሮች ቦርዱ ሊቀመንበር የተሻረውን ሥራ አስኪያጅ ተክቶ ይሠራል፡፡

፭ / በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚደረገው የሥራ አስኪያጅ መሻር ሂደት ምክንያቱ በሥራ አስኪያጁና በምክትል ሥራ አስኪያጁ ወይም በዳይሬክተሮች ቦርዱ ሊቀመንበር መካከል በተፈጠረ አለመግባባት ከሆነና ምክትል ሥራ አስኪያጁ ወይም የዳይሬክተሮች ቦርዱ ሊቀመንበር ሥራ አስኪያጁን

ተክቶ መሥራቱ የድርጅቱን ጥቅም የሚጎዳ ከሆነ ፍርድ ቤት ሌላ ጊዜያዊ ሥራ አስኪያጅ ይመድባል።

አንቀጽ ፳፻፲፰. ስለኦዲተር

፩/ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አስር እና ከዚያ በላይ ባለአክሲዮኖች ያሉት እንደሆነ ወይም የማህበሩ ጠቅላላ ሀብት ከአስር ሚሊዮን ብር በላይ ከሆነ ነጻ እና ገለልተኛ የሆነ የውጭ ኦዲተር ሊኖረው ይገባል።

፪/ ኦዲተር የሚመረጠው በባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባዔ ነው።

፫/ በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፫፻፵፫ እስከ ፫፻፶፬ የተመለከቱት ድንጋጌዎች እንደ አግባብነታቸው ኃላፊነቱ በተወሰነ የግል ማህበር ኦዲተርም ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ምዕራፍ አምስት

ስለማህበሩ ጉባዔዎች

አንቀጽ ፳፻፲፱. የጉባዔ ዓይነቶች

የማህበሩ ጉባዔዎች መደበኛ ወይም አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔዎች ናቸው።

አንቀጽ ፭፻፳. በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ስለሚደረግ ጉባዔ

፩/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ የተጣለ ክልከላ ከሌለ በስተቀር፤ በማህበሩ ጉባዔ ላይ በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ወይም በሌላ የመገናኛ ዘዴ መሳተፍ ይቻላል፤ የመገናኛ ዘዴው የተሰብሳቢዎችን ማንነት ለመለየት የሚያስችል እንዲሁም ውጤታማ ተሳትፎን የሚያረጋግጥ መሆን አለበት፤ የመገናኛ ዘዴው ቢያንስ የተሳታፊዎችን ድምፅ ሳይቆራረጥ የሚያስተላልፍ እና ተሰብሳቢዎቹ በአንድ ጊዜ መሳተፍ እንዲችሉ የሚፈቅድ መሆን አለበት።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት በአካል ሳይገኙ በጉባዔው የተሳተፉ አባላት ድምፃቸውን በቃል መስጠት ይችላሉ።

፫/ በኤሌክትሮኒክ ዘዴ በተደረገ ጉባዔ የማህበሩን መመስረቻ ጽሁፍ ማሻሻል አይቻልም፤ በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ውሳኔ ሊተላለፍባቸው የማይችሉ ጉዳዮችን በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ መወሰን ይቻላል።

አንቀጽ ፳፻፳፩. መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ

፩/ እያንዳንዱ የሒሳብ ዓመት ከተዘጋበት ቀን ጀምሮ ባሉት አራት ወራት ውስጥ ቢያንስ አንድ መደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ መደረግ አለበት።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተወሰነው የአራት ወራት ጊዜ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም አግባብ ባለው የመንግስት አካል ውሳኔ እስከ ስድስት ወራት ሊራዘም ይችላል።

፫/ ጉባዔው የሚጠራው ማህበሩ የዳይሬክተሮች ቦርድ ካለው በቦርዱ፣ ቦርዱ ካልጠራ ወይም ማህበሩ ቦርድ ከሌለው በሥራ አስኪያጅ፣ እነዚህ ካልጠሩ ማህበሩ አዲተር ካለው በአዲተሩ ወይም ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ከግማሽ በላይ ባዋጡ ባለአክሲዮኖች ነው።

፬/ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ቢያንስ አስር በመቶ ባዋጡ ባለአክሲዮኖች ጥያቄ ከቀረበለት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) የተጠቀሰው አግባብ ያለው አካል ጉባዔ መጥራት አለበት።

፭ / በዚህ አንቀጽ ኃላፊነት የተሰጣቸው አካላት ጉባዔውን ለመጥራት ካልቻሉ ወይም ፈቃደኛ ካልሆኑ ወይም በማንኛውም ባለአክሲዮን ጠያቂነት በቂ ምክንያት ሲኖር ፍርድ ቤት ጠቅላላ ጉባዔውን የሚጠራና የመወያያ አጀንዳ የሚያዘጋጅ ሰው ሊሾም ይችላል፡፡

አንቀጽ ፭፻፳፪. ቃለ ጉባዔ

፩/ የጉባዔዎች ቃለ-ጉባዔ በጽሁፍ መዘጋጀትና በጉባዔው በአካል በተገኙ ባለአክሲዮኖች መራረም አለበት፡፡

፪/ የጉባዔዎቹ ቃለ ጉባዔ በተለይ ከዚህ በታች የተመለከቱትን ጉዳዮች መያዝ አለበት፡-

ሀ) የጉባዔውን ጥሪ አደራረግ፤

ለ) የስብሰባውን ቦታና ቀን፤

ሐ) አጀንዳዎችን፤

መ) ቦርድ ካለ በጉባዔው የተገኙ የቦርድ አባላትን ስም፤

ሠ) በስብሰባው ላይ የተገኙ ባለአክሲዮኖች ብዛትና የምልዓተ ጉባዔውን ቁጥር፤

ረ) ለጉባዔው የቀረቡ ሰነዶች፤

ሰ) የውይይቱን አጭር ማጠቃለያ፤

ሸ) የተሰጡት ድምፆች ውጤት፤ እና

ቀ) ጉባዔው ያሳለፋቸውን ውሳኔዎች።

፫/ ምልዓተ ጉባዔው ባለመሟላቱ ምክንያት ጉባዔው ለመሰብሰብ ሳይችል የቀረ እንደሆነ የጉባዔው ሰብሳቢ ይኸው በቃለ ጉባዔ እንዲያዝ ያደርጋል።

አንቀጽ ፭፻፳፫. ያለጉባዔ የሚሰጡ ውሳኔዎች

የማህበሩ አባላት ቁጥር ከአስር የሚያንስ ከሆነ የጉባዔ ጥሪ ሳይደረግ ለእያንዳንዱ ባለአክሲዮን የውሳኔ ሀሳቦችን መላክና በጽሁፍ ወይም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ድምፅ እንዲሰጥ ማድረግ ይቻላል።

አንቀጽ ፭፻፳፬. የባለአክሲዮኖች መብት

፩/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር ማንኛውም ባለአክሲዮን በራሱ ወይም በወኪል አማካኝነት በጉባዔው ለመሳተፍ እና ድምፅ ለመስጠት ይችላል።

፪/ እያንዳንዱ ባለአክሲዮን በማህበሩ ውስጥ ባሉት አክሲዮኖች ልክ የድምፅ ብዛት ይኖረዋል።

አንቀጽ ፭፻፳፭. የመደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ ምልዓተ ጉባዔና

አብላጫ ድምፅ

፩/ ጉባዔ ለማካሄድ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ከግማሽ በላይ የያዙ ባለአክሲዮኖች ወይም የያዙ ባለአክሲዮን በስብሰባው ላይ መገኘት አለባቸው ወይም አለበት።

፪/ ምልዓተ ጉባዔ የሚሰላው በባለአክሲዮኖች ቁጥር ሳይሆን በተወከለው የካፒታል መጠን ነው፤ ጉባዔው ሕጉ በሚያዘው ሥርዓት እስከተጠራ እና አስፈላጊው የካፒታል መጠን እስከተወከለ ድረስ ውሳኔ ማሳለፍ ይቻላል፤ በተለይም የተወሰኑ ባለአክሲዮኖች ለመሰብሰብ ፈቃደኛ ባለመሆናቸው ብቻ የማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ ያለበትን ኃላፊነት እንዳይወጣ ማድረግ አይቻልም።

፫/ በመደበኛ ጠቅላላ ጉባዔ የሚተላለፉ ውሳኔዎች በጉባዔው በተሳተፉት ባለአክሲዮኖች ከተያዙት አክሲዮኖች የአብላጫውን ድምፅ ማግኘት አለባቸው።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተውን ምልዕተ ጉባዔ በመጀመሪያው ጉባዔ ማግኘት ያልተቻለ እንደሆነ ባለአክሲዮኖች በተመዘገበ ደብዳቤ

ወይም በሌላ አመቺ የኤሌክትሮኒክ ዘዴ በድጋሚ ይጠራሉ፤ በድጋሚ በተጠራ ጉባዔ ላይ የተወከለው ዋና ገንዘብ ግምት ውስጥ ሳይገባ በጉባዔው በተወከሉት አክሲዮኖች አብላጫ ድምፅ ውሳኔ ይተላለፋል።

አንቀጽ ፳፻፳፮. የአስቸኳይ ጠቅላላ ጉባዔ ምልዓተ ጉባዔና አብላጫ ድምፅ

፩/ የማህበሩን ዜግነት ለመለወጥ ወይም በነባር አክሲዮኖች ላይ የተጻፈውን ዋጋ ከፍ በማድረግ የማህበሩን ዋና ገንዘብ ለማሳደግ የሚተላለፍ ውሳኔ የሁሉንም ባለአክሲዮኖች ስምምነት ማግኘት አለበት።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ቢኖርም፤ የማህበሩ ዋና ገንዘብ የሚጨምረው ለማህበርተኞች ሊከፋፈል ከሚችል ትርፍ ወይም የመጠባበቂያ ገንዘብ ላይ ተነስቶ ከሆነ የመመስረቻ ጽሁፍ ስለማሻሻል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) ሥር የተደነገገው ድጋፍ በቂ ነው።

፫/ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ላይ ከፍ ያለ ምልዓተ ጉባዔ እና የድምፅ ብልጫ እንዲኖር ስምምነት ከሌለ በስተቀር፤ በመመስረቻ ጽሁፉ ላይ የሚደረግ ማሻሻያ ከማህበሩ ዋና ገንዘብ ሦስት አራተኛውን ድርሻ በሚወክሉ ባለአክሲዮኖች ድጋፍ ማግኘት አለበት፡፡

፬/ በመመስረቻ ጽሁፉ ላይ የተደረጉ ማሻሻያዎች በንግድ መዝገብ ውስጥ መግባት አለባቸው፡፡

አንቀጽ ፭፻፳፯. ተፈጻሚነት ያላቸው ድንጋጌዎች

የዚህ ምዕራፍ ልዩ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ በዚህ ሕግ ፡-

፩/ ጠቅላላ ጉባዔዎችን የሚመለከቱ ከአንቀጽ ፫፻፺፪ እስከ ፬፻፲፫፤

፪/ ዋና ገንዘብን መጨመርን ወይም መቀነስን የሚመለከቱ ከአንቀፅ ፬፻፵፪ እስከ ፬፻፵፭፤ ከ ፬፻፵፭ እስከ ፬፻፶፩፤ ከ ፬፻፶፫ እስከ ፬፻፷፩ ወይም ከአንቀፅ ፬፻፷፪ እስከ ፬፻፸፭፤

ያሉት ድንጋጌዎች እንደ አግባብነታቸው ለዚህ ምዕራፍም ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል፡፡

ምዕራፍ ስድስት
የማህበሩ ሒሳቦች

አንቀጽ ፭፻፳፰. በሕግ የተወሰነ የመጠባበቂያ ገንዘብ

የማህበሩ የመጠባበቂያ ገንዘብ የዋናውን ገንዘብ አስር በመቶ እስከሚሞላ ድረስ ማህበሩ ከሚያገኘው ትርፍ ቢያንስ አምስት በመቶ በየዓመቱ በመጠባበቂያ ሒሳብ መቀመጥ አለበት፡፡

አንቀጽ ፭፻፳፱. ሐሰተኛ የትርፍ ድርሻ

፩/ ሐሰተኛ የሆነ የትርፍ ክፍያ የተቀበሉ ባለአክሲዮኖች እንዲመልሱ መጠየቅ ይቻላል፡፡

፪/ ሐሰተኛ የሆነ የትርፍ ክፍያ እንዲመለስ የሚቀርብ ጥያቄ ክፍያው ከተፈጸመበት ቀን አንስቶ በአምስት ዓመት ውስጥ ካልቀረበ በይርጋ ይታገዳል፡፡

አንቀጽ ፭፻፴. ተፈጻሚነት ያላቸው ድንጋጌዎች

የዚህ ምዕራፍ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፤ በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፴፻፳፭ እስከ ፴፻፵፩ የተዘረዘሩት የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች እንደ አግባብነታቸው ለዚህ ምዕራፍ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

ምዕራፍ ሰባት
የማህበሩ መፍረስና ሒሳብ መጣራት

አንቀጽ ፭፻፴፩. የመፍረሻ ምክንያቶች

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፩፻፹፩ የተመለከቱት ጠቅላላ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፤ ማህበሩ አስፈላጊ የሆነ የአስተዳደር አካል የሌለው እንደሆነ በባለአክሲዮን ወይም በገንዘብ ጠያቂ በሚቀርብ ጥያቄ አግባብ ባለው ፍርድ ቤት ትዕዛዝ ይፈርሳል፡፡

አንቀጽ ፭፻፴፪ የማህበሩ ዋና ገንዘብ ሦስት አራተኛ መጥፋት

- ፩/ የማህበሩ ዋና ገንዘብ በሦስት አራተኛ ከጎደለ የዳይሬክተሮች ቦርድ ካለ ቦርዱ ወይም ከሌለ ሥራ አስኪያጁ ስለ ማህበሩ መፍረስ አለመፍረስ በባለአክሲዮኖች እንዲወሰን ማድረግ አለበት፡፡
- ፪/ ማህበርተኞች ማህበሩ እንዳይፈርስ ከወሰኑ ተጨማሪ መዋጮች በማድረግ የጎደለውን የማህበሩን ዋና ገንዘብ መተካት አለባቸው፡፡
- ፫/ ማህበሩ የዋና ገንዘቡን በሦስት አራተኛ መጉደሉ ከታወቀበት ጊዜ አንስቶ በዘጠና ተከታታይ ቀናት ውስጥ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) የተደነገገው ካልተፈጸመ ጥቅም ያለው ሰው ማህበሩ እንዲፈርስ ለፍርድ ቤት ማመልከት ይችላል፡፡

አንቀጽ ፭፻፴፫. ተፈጻሚነት ያላቸው ድንጋጌዎች

የዚህ ምዕራፍ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፤ በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፬፻፸፫ እስከ ፬፻፺፩ የተዘረዘሩት ድንጋጌዎች እንደ አግባብነታቸው ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር መፍረስን እና ሒሳብ መጣራትን በሚመለከት ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ርዕስ ስምንት **ባለአንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር**

አንቀጽ ፭፻፴፬. ትርጓሜ

- ፩/ ባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ማለት አንድ ሰው በግሉ በሚሰጠው መግለጫ መሠረት የተቋቋመ የንግድ ማህበር ነው።
- ፪/ ማህበሩ ከአባሉ የተለየና የተነጠለ የራሱ የሕግ ሰውነት አለው።
- ፫/ አባሉ የራሱን መዋጮ ሙሉ በሙሉ እስከ ከፈለ ድረስ ማህበሩ ላይ ለሚፈለገው ዕዳ በግሉ አይጠየቅም።

አንቀጽ ፭፻፴፭. የማህበሩ ዋና ገንዘብ

ባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ዝቅተኛ ዋና ገንዘቡ ከብር አስራ አምስት ሺህ ማነስ የለበትም፡፡

አንቀጽ ፭፻፴፮. በግል የሚደረግ መግለጫ፤ ይዘቱና አኳኋኑ

፩/ ባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበርን ለማቋቋም አባሉ የሚሰጠው መግለጫ ሰነዶችን ለማረጋገጥ ሥልጣን በተሰጠው አካል ፊት መደረግ አለበት፤ መግለጫውም በንግድ መዝገብ ውስጥ መግባት አለበት፡፡

፪/ መግለጫው የሚከተሉትን ነገሮች ማሳየት አለበት ፦

ሀ) ማህበሩ አንድ አባል ብቻ ያለው መሆኑን፤

ለ) የአባሉን ስም፤ ዜግነትና አድራሻ፤

ሐ) አባሉ የሞተ፤ የጠፋ ወይም በፍርድ የተከለከለ እንደሆነ ስለ ወራሾቹ ወይም ስለአባሉ ሆኖ ሕጋዊ ተግባራትን እንዲፈጽም የታጨው የንብረት ጠባቂ ሰው ስም፤

መ) ዕጩ ንብረት ጠባቂው ፍቃደኛ ሆኖ ኃላፊነቱን የተቀበለ መሆኑን፤

ሠ) የማህበሩን ስም፤ ዋና መሥሪያ ቤት፤ ካሉትም ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶቹን፤

- ረ) የማህበሩን የንግድ ዓላማ፤
- ሰ) የማህበሩ ዋና ገንዘብ መጠን፤ ይኼው በሙሉ የተከፈለ መሆኑን የሚያሳይ መግለጫ፤
- ሸ) በዓይነት የተከፈለ መዋጮ ካለ ግምቱን፤
- ቀ) የሥራ አስኪያጁን ስምና ሥልጣን፤
- በ) ካለ አዲተሩን፤
- ተ) ማህበሩ የሚቆይበትን ጊዜ፤
- ቸ) ማህበሩ የሥራ አፈጻጸም ሪፖርት የሚያስታውቅበትን መንገድና ጊዜ፤
- ኘ) ሌሎች በሕግ ወይም በአባሉ እንዲካተቱ የተወሰኑ ጉዳዮችን፡፡

አንቀጽ ፭፻፵፯. ስለዕጩ ንብረት ጠባቂ

- ፩/ ዕጩ ንብረት ጠባቂው ዕጩነቱን የተቀበለ መሆኑን ሰነዶችን ለማረጋገጥ ሥልጣን በተሰጠው አካል ፊት ካላረጋገጠ በስተቀር፤ ባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ሊመሠረት አይችልም፡፡
- ፪/ አንድ ሰው በአንድ ጊዜ ለተለያዩ ባለ አንድ አባል ኃላፊነታቸው የተወሰነ የግል ማህበራት የንብረት ጠባቂ ሆኖ መመረጥ አይችልም፡፡

አንቀጽ ፭፻፴፰. ከግለሰብ ነጋዴነት ወደ ባለአንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ስለሚደረግ መለወጥ

ግለሰብ ነጋዴ የንግድ ሥራውን ወደ ባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበርነት መለወጥ ይችላል፤ ሆኖም ግን ግለሰብ ነጋዴው ባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ከመመሥረቱ በፊት ለገባበት ዕዳ ሁሉ ከማህበሩ ጋር በአንድነት እና በተናጠል ኃላፊ ነው፡፡

አንቀጽ ፭፻፴፱. የተከለከለ ምስረታ

፩/ አንድ ባለአንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ሌላ ባለአንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ሊያቋቁም አይችልም፡፡

፪/ ማንኛውም በጉዳዩ ያገባኛል የሚል ወገን በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (፩) ሥር የተደነገገውን በመተላለፍ የተመሠረተ ማህበር እንዲፈርስ ማህበሩ በተቋቋመበት ሥፍራ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ሊያመለክት ይችላል፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (፪) ሥር የተደነገገው ቢኖርም፤ በንዑስ አንቀጽ (፩) ላይ የተመለከተውን

ክልከላ በመተላለፍ ሦስተኛ ወገኖች ላይ ለሚደርሰው ጉዳት አባሉና ማህበሩ በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ናቸው።

አንቀጽ ፭፻፵. በዓይነት ስለሚደረግ መዋጮ

፩/ አባሉ በዓይነት ያደረገው መዋጮ ካለ የመዋጮው ምንነትና ዋጋው (ወይም ግምቱ) አባሉ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭፻፴፮ ንዑስ አንቀጽ (፪) (ሸ) መሠረት በሚሰጠው መግለጫ ውስጥ በግልጽ መጠቀስ አለበት።

፪/ በዓይነት የተደረገ መዋጮ ካለ አባሉ ግምቱ ትክክል መሆኑን የሚያጣራ የምሥረታ ወቅት አዲተር የመሾም ግዴታ አለበት።

፫/ አዲተሩ በዓይነት የተደረገን መዋጮ ለመተመን የሚጠቀምበትን ዘዴ እራሱ ይወስናል፤ በሚያቀርበው ሪፖርት ውስጥም የተከተለውን ዘዴ መግለጽ አለበት።

፬/ አባሉ ያቀረበው የዓይነት መዋጮ ዋጋ አዲተሩ ከተመነው ዋጋ በላይ የሆነ እንደሆነ አዲተሩ የተመነው ዋጋ የጸና ይሆናል።

፭ / የዓይነት መዋጮ ግምት የተጋነነ ከመሆኑ የተነሳ ሦስተኛ ወገኖች ላይ ለሚደርሰው ጉዳት አባሉና አዲተሩ በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ናቸው።

፮/ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (፭) መሠረት የሚቀርብ ክስ የዓይነት መዋጮው በተገቢው ሁኔታ ከተደረገበት ጊዜ ጀምሮ በአምስት ዓመት ውስጥ ካልቀረበ ተቀባይነት የለውም።

አንቀጽ ፭፻፵፩. ስለዋና ሥራ አስኪያጅ

፩/ ባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ዋና ሥራ አስኪያጅ ሊኖረው ይገባል፤ አባሉ ራሱ ወይም ሌላ ሰው የማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅ ሊሆን ይችላል።

፪/ ዋና ሥራ አስኪያጁ በዚህ ሕግ መሠረት አንድ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ሥራ አስኪያጅ ያለው ሥልጣን እና ተጠያቂነት ይኖረዋል።

አንቀጽ ፭፻፵፪. የማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ

፩ / የማህበሩ አባል በዚህ ሕግ መሠረት የአንድ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አባላት ጠቅላላ ጉባዔ ያለውን ሥልጣን ይኖረዋል።

፪/ አባሉ በጠቅላላ ጉባዔ ሥልጣኑ ያሳለፋቸው ውሳኔዎች ቃለጉባዔ ስብሰባው በተደረገ ከሦስት ሳምንታት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ በጽሁፍ ተዘጋጅተው የማህበሩ ማህደር ውስጥ መቀመጥ አለባቸው።

፫/ በማህበሩ ምሥረታ ጊዜ በተሰጠ መግለጫ ውስጥ የተካተቱትን ነገሮች የሚለውጥ ማንኛውም ውሳኔ ውሳኔው ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ በንግድ መዝገብ ውስጥ መግባት አለበት።

፬/ የአባሉ ውሳኔዎች የዚህን አንቀጽ ድንጋጌዎች ያላሟሉ ቢሆኑ እንኳን በሕግ ፊት የጸኑ ናቸው፤ ሆኖም ጉድለቱ በሦስተኛ ወገኖች ላይ ለሚያደርሰው ጉዳት አባሉና ማህበሩ በአንድነት እና በተናጠል ተጠያቂዎች ናቸው።

አንቀጽ ፳፻፵፫. የአባሉ ተጠያቂነት

ስለ አባል ኃላፊነት ውስንነት በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፵፬ ንዑስ አንቀጽ (፫) የተደነገገው ቢኖርም፤ ማንኛውም ባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አባል ወይም ማህበሩ ላይ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ቁጥጥር ያለው ሌላ ሰው ከዚህ በታች ከተመለከቱት አንዱን

ፈፅሞ ከተገኘ ከማህበሩ ጋር በአንድነት እና በተናጠል ተጠያቂ ይሆናል፡

፩/ ማህበሩን፣ ወይም የማህበሩን ገንዘብ ጠያቂዎች ጉዳት ላይ የሚጥል ሕገ-ወጥ ድርጊት ሆን ብሎ ከፈፀመ፤

፪/ የባለ አንድ አባል ማህበር ንብረትን ከራሱ ንብረት ጋር ከቀላቀለ፤

፫/ የባለ አንድ አባል ማህበርን እና የራሱን ማንነት ካልነጣጠለ፤

፬/ ስለማህበሩ የፋይናንስ አቋም የማህበሩን ገንዘብ ጠያቂዎች ሊያሳስት የሚችል መረጃ ሆን ብሎ ካወጣ፤

፭/ ያለ ተመጣጣኝ ክፍያ የማህበሩን ሀብት ለራሱ ወይም ለሦስተኛ ወገኖች የግል ጥቅም ካዋለ፤

፮/ በሕግ ሊከፈል ከሚችለው በላይ የትርፍ ክፍያ ከፈጸመ፤ ወይም

፯/ ሌሎች ተመሳሳይ ተግባራትን ከፈጸመ፡፡

አንቀጽ ፳፻፵፬. ሒሳቡን ማጣራት ሳያስፈልግ ማህበሩ

ስለሚፈርስበት ሁኔታ

፩/ ያለበትን ዕዳ በሙሉ የክፈለ ባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር የፈረሰ እንደሆነ የማህበሩ ሀብት ሳይጣራና ባለበት ሁኔታ በጠቅላላው ለአባሉ ይተላለፋል።

፪/ በማናቸውም ምክንያት ማህበሩ ከፈረሰ በኋላ ገንዘብ ጠያቂዎች የቀረቡ እንደሆነ አባሉ በግሉ ተጠያቂ ይሆናል።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት የሚቀርበው ክስ ገንዘብ ጠያቂው የማህበሩን መፍረስ ካወቀበት ጊዜ ጀምሮ በአምስት ዓመት ውስጥ ካልቀረበ በይርጋ ይታገዳል፤ የማህበሩ ሀብት ለአባሉ ከተላለፈ ከአስር ዓመት በኋላ ምንም ዓይነት ክስ ሊቀርብ አይችልም።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩)፣ (፪) እና (፫) የተደነገገው ቢኖርም፤ ማህበሩ ሲፈርስ አባሉ በራሱ ምርጫ መደበኛውን የሒሳብ ማጣራት ሂደት ለመከተል ይችላል።

አንቀጽ ፳፻፵፭. ስለሌሎች ሕጎች ተፈጻሚነት

በዚህ ሕግ ስለ ባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር በተለይ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበርን የሚመለከቱት የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች እንደአግባብነቱ በዚህ ማህበር ላይም ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ርዕስ ዘጠኝ ስለንግድ ማህበራት መለወጥ

አንቀጽ ፳፻፵፮. ጠቅላላ ድንጋጌ

፩/ አንድ የንግድ ማህበር ወደ ሌላ ዓይነት የንግድ ማህበር መለወጥ የመመስረቻ ጽሁፉን ከማሻሻል በስተቀር ሕጋዊ ሰውነት ያለው አዲስ ማህበር መቋቋምን አያስከትልም።

፪/ የአንድ ማህበር መለወጥ እንደነገሩ ሁኔታ በአባላቱ ሙሉ ድምፅ፤ በማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍ ወይም በዚህ ሕግ በተመለከተው አብላጫ ድምፅ ይወሰናል።

፫/ ማንኛውም የማህበሩ አባል ያለፈቃዱ ግዴታው ከፍ እንዲል ወይም የአባልነት መብቱን በከፊል ወይም በሙሉ እንዲያጣ ማድረግ አይችልም።

፬/ የማህበሩ የመለወጥ ውሳኔም ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ እና ማህበሩ ድረ-ገጽ ካለው በድረ-ገጽ መውጣት አለበት፡፡

፭ / የሦስተኛ ወገኖች መብት እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ማህበሩ ሲለወጥ የተለወጠበት ማህበር ዓይነት የሚቋቋምበትን ሁኔታ የሚመለከቱ የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፳፻፵፯. በማህበሩ መለወጥ ያልተስማሙ የአክሲዮኖች መብት

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፵፯ ንዑስ አንቀጽ (፫) የተደነገገው ቢኖርም በማህበሩ መለወጥ ያልተስማሙ የአክሲዮን ማህበር ወይም ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር አባላት በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፫ ድንጋጌ መሠረት ድርሻቸውን ለማህበሩ ሸጠው ከማህበሩ ይወጣሉ፡፡

አንቀጽ ፳፻፵፰. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት

፩/ የነባሩ ማህበር መብትና ግዴታ በአዲስ መልክ የተደራጀው ማህበር የመመስረቻ ጽሁፍ በንግድ

መዝገብ ከገባበት ቀን ጀምሮ ለዚህ ማህበር ይተላለፋል።

፪/ በአዲስ መልክ የተደራጀው ማህበር መመስረቻ ጽሁፍ በንግድ መዝገብ እንደገባ ወዲያውኑ የነባሩ ማህበር ገንዘብ ጠያቂዎች ማስረጃቸውን እንዲያቀርቡና ተቃራኒ ሀሳብ ካላቀረቡ አዲሱ ማህበር ዕዳ ከፋያቸው መሆኑ ይገለጽላቸዋል።

፫/ ገንዘብ ጠያቂዎችን ለመጥራት በዚህ ሕግ አንቀጽ ፬፻፹፬ የተመለከተው ድንጋጌ ተፈጻሚ ይሆናል።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት የማህበሩን መለወጥ ለተቃወሙ ገንዘብ ጠያቂዎች ማህበሩ ገንዘባቸውን የመክፈል ወይም መክፈል የማይችል ከሆነ በቂ ዋስትና የመስጠት ግዴታ አለበት፤ ዕዳው እስከሚከፈል ድረስ ከማህበሩ ሀብት ላይ ለአባላት የትርፍ ክፍፍል አይደረግም።

፭/ ሥራ አስኪያጁ ወይም እንደነገሩ ሁኔታ የማህበሩ ፀሐፊ የማህበሩን መለወጥ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ እንዲገለፅ ያደርጋል።

፮/ ሥራ አስኪያጁ እና የማህበሩ ፀሐፊ በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (፪) እስከ (፭) የተደነገጉትን

ድንጋጌዎች ለማስፈጸም በአንድነትና በተናጠል ኃላፊዎች ይሆናሉ።

አንቀጽ ፭፻፵፱. የሽሪኮች ኃላፊነት

፩/ የማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች የማህበሩን መለወጥ የተቀበሉ መሆናቸው ካልተረጋገጠ በስተቀር፤ ኃላፊነታቸው ያልተወሰነ ሽሪኮች የመለወጡ ውሳኔ በንግድ መዝገብ ከመመዝገቡ በፊት ማህበሩ ለገባው ግዴታ ከነበረባቸው ኃላፊነት ነፃ አይሆኑም።

፪/ የአክሲዮን ማህበር፤ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ወይም ባለ አንድ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ወደ ሽርክና ማህበር የተለወጠ እንደሆነ ሽሪኮቹ ከለውጡ በፊት ማህበሩ ለገባበት ዕዳ በግል ተጠያቂ አይሆኑም።

፫/ የማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች ስለማህበሩ መለወጥ ማህበሩ ያሳለፈው ውሳኔ በተመዘገበ ደብዳቤ ወይም ቀድመው በመረጡት የኤሌክትሮኒክ ዘዴ ተልኮላቸው ከተላከበት ቀን አንስቶ ባሉት ሠላሳ ቀናት ውስጥ ለውጡን እንደሚቃወሙ በግልጽ በጽሁፍ ካሳሳወቁ የማህበሩን መለወጥ እንደተቀበሉ ይቆጠራል።

ርዕስ አስር
የንግድ ማህበራት መዛመድ፣ መዋሃድና መከፋፈል

ምዕራፍ አንድ

የንግድ ማህበራት መቧደን

አንቀጽ ፳፻፶. ቡድን፡ ትርጓሜ

፩/ “ቡድን” ማለት የእናት ኩባንያ እና ተቃራኒ ድንጋጌ እስከሌለ ድረስ በአገር ውስጥም ሆነ በውጭ አገር የተመዘገቡ የሁሉም ተቀጥላዎቹ ማህበራት ስብስብ ነው።

፪/ “ተቀጥላ” ማለት በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ በሌላ ኩባንያ አማካኝነት በእናት ኩባንያ ቁጥጥር ሥር የወደቀ ኩባንያ ነው።

፫/ “እናት” ማለት በቀጥታም ሆነ በሌላ ኩባንያ አማካኝነት በተዘዋዋሪ ሌላ ኩባንያን በቁጥጥር ሥር ያደረገ ኩባንያ ነው።

፬/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) እና (፫) ዓላማ “ቁጥጥር” በአንቀጽ ፳፻፶፪ ሥር የተሰጠው ትርጉም ይኖረዋል።

፭/ ለዚህ ርዕስ ድንጋጌዎች ዓላማ «ኩባንያ» ማለት የአክሲዮን ማህበር፣ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር፣ ባለአንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር እና እንደ ሁኔታው ውጭ አገር የተመዘገበ ከነዚህ ጋር ተመሳሳይ ባህሪ ያላቸውን የንግድ ማህበራት ያጠቃልላል፡፡

አንቀጽ ፭፻፶፩. ሙሉ በሙሉ በባለቤትነት የተያዘ ኩባንያ

“ሙሉ በሙሉ በባለቤትነት የተያዘ ኩባንያ” ማለት ከእናት ኩባንያው እና ከእናት ኩባንያው ሌላ ተቀጥላ ኩባንያ ወይም በእናት ኩባንያው ስም ከሚሰሩ ሰዎች ወይም በእናት ኩባንያው ተቀጥላዎች ስም ከሚሰሩ ሰዎች በስተቀር ሌላ የውጭ ባለአክሲዮኖች የሌሉበት ኩባንያ ማለት ነው፡፡

አንቀጽ ፭፻፶፪. ቁጥጥር ፡ ትርጓሜ

፩/ ለዚህ ምዕራፍ ዓላማ “ቁጥጥር” አለ የሚባለው እናት ኩባንያው ብቻውን ወይም ከሌሎች ባለአክሲዮኖች ጋር በመሆን የተቀጥላ ኩባንያውን የፋይናንስ እና

የአሰራር ፖሊሲዎችን የመንደፍ እና የመምራት ሥልጣን ሲኖረው ነው።

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ፤ አንድ እናት ከባንያ የአንድን ተቀጥላ ከባንያ ከግማሽ በላይ ካፒታል የሚወክሉ ድምፅ የመስጠት መብት የሚያጎናጽፉ አክሲዮኖችን በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በባለቤትነት ከያዘ በተቀጥላው ላይ ቁጥጥር እንዳለው ይወሰዳል፤ ሆኖም፤ እናት ከባንያው በተቀጥላው ውስጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የያዘው ይህ መጠን ያለው ድርሻ በልዩ ሁኔታ ቁጥጥር እንደማይሰጠው በግልጽ ማሳየት ከተቻለ የ«ቁጥጥር» መኖር ሕጋዊ ውጤቶች አይኖሩም።

፫/ አንድ ከባንያ በሌላ ከባንያ ውስጥ ያለው ድምፅ የመስጠት መብት የሚያጎናጽፍ የአክሲዮን ድርሻ የሁለተኛውን ከባንያ ዋና ገንዘብ ግማሽ ወይም ከዚያም ያነሰ የሚወክል ቢሆን እንኳን ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት ሁኔታዎች አንዱ ወይም ከዚያ በላይ ተሟልቶ ሲገኝ በሁለተኛው ላይ ቁጥጥር እንዳለው ይቆጠራል፦

ሀ) ከሌሎች ባለአክሲዮኖች ጋር በተደረገ ስምምነት ከግማሽ በላይ የሆነውን ድምፅ የመስጠት መብት ከተጎናጸፈ፤

ለ) በመመስረቻ ጽሁፍ ወይም በሌላ ስምምነት የኩባንያውን የፋይናንስ እና አሠራር ፖሊሲዎችን የመቆጣጠር መብት ከተጎናጸፈ፤

ሐ) የኩባንያውን ንግድ የመምራት ሥልጣን ካለው የኩባንያው ከፍተኛ የአስተዳደር አካል አባላት መካከል አብዛኛዎቹን የመሾምና የመሻር መብት ካለው፤ ወይም

መ) የጠቅላላ ጉባዔ ወይም ተመሳሳይ ሥልጣን ያለው የኩባንያው ውሳኔ ሰጪ አካል ውስጥ አብላጫ ድምፅን መስጠት ወይም ማግኘት በመቻሉ በተጨማሪም የኩባንያውን ንግድ መቆጣጠር ሲችል፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፫ (ሐ) እና (መ) መሠረት ቁጥጥር አለ የሚባለው የኩባንያውን ግማሽ ወይም ከግማሽ የሚያንሱ አክሲዮኖች የያዘው

ከብንያ አንድን ከብንያ የመምራት ሥልጣን ካለው የከብንያው ከፍተኛ የአስተዳደር አካል ወይም ውሳኔ ሰጪ አካል አባላት ውስጥ አብዛኛዎቹን ለሁለት ተከታታይ የፋይናንስ ዓመታት መሾም የቻለ እንደሆነ ነው፤ በፋይናንስ ዓመቱ ውስጥ ይሄው ከብንያ በሁለተኛው ከብንያ ውስጥ ያለው ድምፅ የመስጠት መብት ከጠቅላላው አርባ በመቶ በላይ ሲሆን እና በዚህ በሁለተኛው ከብንያ ውስጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ከእርሱ የበለጠ የድምፅ ድርሻ ያለው ሌላ ባለአክሲዮን ከሌለ የሁለተኛውን ከብንያ ከፍተኛ ሥራ አስፈጻሚ ወይም ውሳኔ ሰጪ አካል አባላት እርሱ ስለመሾሙ ግምት ይወሰድበታል፡፡

አንቀጽ ፭፻፶፫. ተሳትፎን ስለመተመን

፩/ ቁጥጥር መኖር አለመኖሩን ለመወሰን የድምፅ ተሳትፎ መጠን በሚሰላበት ጊዜ ወዲያውኑ ጥቅም ላይ ሊውል የሚችል ድምፅ የመስጠት መብት የሚያጎናጽፉ አዲስ አክሲዮኖችን ከከብንያው

የመግዛት ወይም በለውጥ የማግኘት መብት ታሳቢ ይደረጋል።

፪/ በተቀጥላ ከባንያ ውስጥ እናት ከንባያው ያለው የተሳትፎ መጠን ሲሰላ በተቀጥላ ድርጅቱ በራሱ ወይም በተቀጥላው ተቀጥላ ከባንያዎች የተያዙ ድምፅ የመስጠት መብት የሚያጎናጽፉ አክሲዮኖች ካሉ እነኚህ ድምፅ የሚያሰጡ የአክሲዮን መብቶች ስሌት ውስጥ መግባት የለባቸውም።

አንቀጽ ፭፻፶፬. ቁጥጥርን የማስታወቅ ኃላፊነት

፩/ የእናት ከባንያው የሥራ አመራር የቁጥጥር ሁኔታ ስለመቋቋሙም ሆነ ስለመቅረቱ ወዲያውኑ ለተቀጥላ ከባንያው የሥራ አመራር በጽሁፍ ማሳወቅ ይኖርበታል።

፪/ ተቀጥላ ከባንያው ማስታወቂያው እንደደረሰው ወዲያውኑ በእናት ከባንያው ውስጥም ሆነ በሌሎች ከባንያዎች ውስጥ ያሉትን የአክሲዮኖች ቁጥር እና ድምፅ የሚያሰጡ መብቶችን ለእናት ከባንያው በጽሁፍ ማሳወቅ ይኖርበታል፤ ተቀጥላው ከባንያ በውጪ አገር የተመዘገበ ሲሆን እና ተቀጥላውን

የሚገዛው የውጭ አገር ሕግ ይህ ዓይነቱን ግዴታ መወጣት የሚከለክል ከሆነ የዚህ ንዑስ አንቀጽ ድንጋጌ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

አንቀጽ ፳፻፶፭. አንድ ኩባንያ ከሌላ ኩባንያ ስለሚኖረው

አክሲዮን

፩/ ተቀጥላ ኩባንያ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ በእናት ኩባንያው ውስጥ ምንም አክሲዮን መያዝ የለበትም፡፡

፪/ የእናት እና ተቀጥላ ግንኙነት ባይኖርም የአንድ ኩባንያ ዋና ገንዘብ አምስት በመቶ ወይም ከዚያ በላይ የሆነው ድርሻ በሌላ ኩባንያ የተያዘ ከሆነ የመጀመሪያው ኩባንያ በሁለተኛው ኩባንያ ውስጥ አክሲዮኖች ሊኖሩት አይችልም፡፡

፫/ ሁለት ኩባንያዎች አክሲዮኖቻቸውን የተገዛቡ ሆኖ አንዱ ኩባንያ ከሌላው ኩባንያ ዋና ገንዘብ ውስጥ አምስት በመቶ ወይም ከዚያ በላይ የገዛ ከሆነ ይዞታቸውን ለንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ላለው ሌላ ባለሥልጣን መሥሪያ ቤት ማስታወቅ አለባቸው፤ ሚኒስቴሩ ወይም ይሄው አካል ኩባንያዎቹ በስምምነት ያላቸውን

አክሲዮኖች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ሥር በተመለከተው መሠረት ማስተካከያ እንዲያደርጉ ያሳውቃቸዋል፤ በዚህ መሠረት በስምምነት ማስተካከያ ለማድረግ ካልቻሉ ሚኒስቴሩ ወይም ይሄው አካል ከመካከላቸው አነስተኛ ይዞታ ያለው ኩባንያ ይዞታውን እንዲያስተላልፍ ያዘዋል።

፬/ አንዱ ኩባንያ በሌላው ኩባንያ ውስጥ ያለው ይዞታ እኩል የሆነ እንደሆነና አንደኛው ኩባንያ በሌላኛው ኩባንያ ውስጥ ያለውን አክሲዮን ለማስተላለፍ ያልተስማማ እንደሆነ እያንዳንዳቸው በሌላው ኩባንያ ውስጥ ያለው የአክሲዮን ድርሻ ከአምስት በመቶ ያነሰ እስኪሆን መቀነስ አለበት።

፭ / ሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ላለው ባለሥልጣን ይህ ስለመሆኑ የጽሁፍ መግለጫ ማቅረብ አለባቸው፤ የዚህ ንዑስ አንቀጽ ድንጋጌ እስኪፈጸም ድረስ መተላለፍ ያለባቸው አክሲዮኖች የሚሰጡት ትርፍ የመካፈልም ሆነ ድምፅ የመስጠት መብት ታግዶ ይቆያል።

አንቀጽ ፳፻፶፮. የእናት ኩባንያው ለተቀጥላ ኩባንያው

አመራር ወይም ትዕዛዝ የመስጠት መብት

፩/ እናት ከባንያ እንደባለአክሲዮን በጠቅላላ ጉባዔ በሚሳተፍበት ጊዜ፣ በዳይሬክተሮች ቦርድ እንዲሁም በከፍተኛ የሥራ አመራሩ አማካኝነት ለተቀጥላው ከባንያ አመራር ወይም ትዕዛዝ መስጠት ይችላል።

፪/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭፻፷፫ እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) ሥር የተመለከቱት ልዩ ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፣ የተቀጥላ ከባንያው አመራር በእናት ከባንያው የተሰጠን ትዕዛዝ መፈጸም አለበት።

፫/ በእናት ከባንያው ምርጫ ሳይሆን በከባንያው መመስረቻ ጽሁፍ ወይም በባለአክሲዮኖች ስምምነት ወይም በማናቸውም ሕግ መሠረት የተሾሙ ዳይሬክተሮች እና የሥራ አመራር አባላት እናት ከባንያው የሚሰጠውን ትዕዛዝ ለመከተል አይገደዱም።

፬/ ሙሉ ለሙሉ በእናት ከባንያ ባለቤትነት ያልተያዘ ተቀጥላ ከባንያ ከእናት ከባንያው በሚሰጥ ትዕዛዝ መሠረት የሚመራ መሆን ወይም አለመሆኑን በንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒቴር ወይም

በሚመለከተው ሌላ አካል በሚያዘው የንግድ መዝገብ ውስጥ በግልጽ ማሳወቅ አለበት፡፡

፩ / ተቃራኒው እስካልተገለጸ ድረስ፣ ሙሉ ለሙሉ በባለቤትነት የተያዘ ተቀጥላ ኩባንያ አመራር ከእናት ኩባንያው መመሪያ ወይም ትዕዛዝ እንደሚቀበል ግምት ይወሰዳል፤ ይህም ሲሆን ኩባንያው በንግድ መዝገብ ውስጥ ማስገባት ያለበት ሙሉ ለሙሉ በባለቤትነት ስለመያዙ ብቻ ይሆናል፡፡

አንቀጽ ፭፻፶፯. በተቀጥላ ኩባንያ ደረጃ ስለሚኖር መረጃ

የማግኘት መብት

የእናት ኩባንያ የዳይሬክተሮች ቦርድ ወይም ተመሳሳይ ደረጃ ላይ ያለ የሥራ አመራር ክፍል ከተቀጥላ ኩባንያው ማናቸውንም መረጃዎች የማግኘት መብት አለው፤ ሆኖም መረጃው መስጠቱ ተቀጥላውን ኩባንያ በሚገዛ የሌላ አገር ሕግ የተከለከለ ከሆነ ወይም የሦስተኛ ወገኖችን መብት የሚጎዳ ከሆነ ለእናት ኩባንያው መረጃው መተላለፍ የለበትም፡፡

አንቀጽ ፭፻፶፰. አክሲዮን ገዝቶ የማስወጣት መብት

፩/ የተቀጥላውን ኩባንያ ዋና ገንዘብ እና ድምፅ ዘጠና በመቶ የተቆጣጠረ እናት ኩባንያ በተቀጥላው ውስጥ ያሉት ቀሪዎቹ ባለአክሲዮኖች ድርሻቸውን ሸጠውለት እንዲወጡ የማስገደድ መብት አለው።

፪/ በዚህ ዓይነቱ ግዥ ላይ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፺፬ ንዑስ አንቀጽ (፪) እስከ (፯) ሥር የተመለከቱት ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፳፻፶፬. የእናት ኩባንያ ባለአክሲዮኖች መብት

፩/ የእናት ኩባንያ ባለአክሲዮኖች በቡድኑ ስለታቀፉት ኩባንያዎች እንዲሁም የቡድኑ አባል ስለነበሩት ኩባንያዎች ግንኙነት መረጃ የማግኘትና ልዩ ምርመራ እንዲደረግ የመጠየቅ መብት አላቸው።

፪/ የእናት ኩባንያው ባለአክሲዮኖች ተቀጥላ ኩባንያን በተመለከተ በተለይ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፫፻፶፭፣ ፫፻፶፰ እና ፫፻፹፩ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሀ) እና (ለ) ሥር የተመለከተው መብት አላቸው።

አንቀጽ ፳፻፷. በቡድን ውስጥ ስለሚኖር የንግድ ዕድሎች

፩/ በኢትዮጵያ ወይም በውጭ አገር የተመዘገበ እናት ኩባንያ በራሱ ወይም በሌላ ተቀጥላው አማካኝነት የተቀጥላ ኩባንያውን የንግድ ዕድል ወይም አጋጣሚ

መቀማት የለበትም፤ ሆኖም በእናት ኩባንያው ካልተሾሙት የተቀጥላው ዳይሬክተሮች ከሌሉም ተቀጥላውን ከማይቆጣጠሩት የተቀጥላው ባለአክሲዮኖች ይሁንታን ካገኘ እናት ኩባንያው በንግድ ዕድሉ መጠቀም ይችላል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት በእናት ኩባንያ ላይ የተጣለው ክልከላ ሙሉ በሙሉ በባለቤትነት የተያዘ ተቀጥላን በተመለከተ ተፈጻሚነት የለውም።

አንቀጽ ፭፻፷፩. ልዩ ምርመራ እንዲደረግ የመጠየቅ መብት

ከኩባንያው ዋና ገንዘብ አስር በመቶ የሚወክል ድምፅ የመስጠት መብት ያላቸው የተቀጥላ ኩባንያ ባለአክሲዮኖች የተቀጥላውን ጥቅም የሚነካ ውሳኔን በተመለከተ በእናት ኩባንያው ላይ ልዩ ምርመራ እንዲደረግ የመጠየቅ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭፻፶፱ ሥር የተመለከተው ዓይነት መብት አላቸው።

አንቀጽ ፭፻፷፪. አክሲዮን ሽጦ የመውጣት መብት

፩/ እናት ከባንያው በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ከዘጠና በመቶ በላይ የሚሆነውን ድምፅ የመስጠት መብት የሚያጎናጽፉ አክሲዮኖችን በተቀጥላው ውስጥ በባለቤትነት የያዘ እንደሆነ ሌሎች የተቀጥላው ባለአክሲዮኖች እናት ከባንያው አክሲዮኖቻቸውን እንዲገዛቸው መጠየቅ ይችላሉ።

፪/ የተቀጥላ ከባንያው ባለአክሲዮኖች እናት ከባንያው ወይም በእርሱ የተወከለ ሌላ ሰው አክሲዮኖቻቸውን እንዲገዛቸው በፍርድ ቤት መጠየቅ ይችላሉ።

፫/ የዚህ ዓይነቱን ሽያጭ አፈጻጸም በተመለከተ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፺፪ ንዑስ አንቀጽ (፪) እስከ (፭) ሥር የተመለከቱት ድንጋጌዎች እንደ አግባብነታቸው ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፭፻፳፫. ስለቡድን ጥቅሞች

፩/ የተቀጥላ ከባንያ የሥራ አመራር ወይም ዳይሬክተር በእናት ከባንያው በተሰጠ መመሪያ አማካኝነት ሆነም አልሆነ ከተቀጥላ ከባንያው ጥቅም ተባራሪ ሊባል የሚችል ውሳኔ በመወሰኑ የተጣለበትን

እምነት ወይም ኃላፊነት እንዳልተወጣ የማያስቆጥረው፡-

ሀ) ውሳኔው በአጠቃላይ ቡድኑን የሚጠቅም ከሆነ፤

ለ) የሥራ አመራሩ የጥቅም መንደል ወይም ጉዳት ምክንያታዊ በሆነ ጊዜ ውስጥ ይገኛል በሚባል ጥቅም ይካካላል ብሎ ከገመተ እና ይኸውም ግምት የሥራ አመራሩ በጊዜው በነበረው መረጃ ላይ መሠረት አድርጎ ብቻ ሳይሆን ውሳኔውን ለመወሰን አስፈላጊ የሆኑ ግብዓቶችን በሚጠበቅበት ደረጃ አሰባስቦ ከሆነ፤

ሐ) የጥቅም መንደሉ ወይም ጉዳቱ የከባንያውን ዘለቂታዊ ህልውና አደጋ ላይ የማይጥለው ሲሆን፤ ብቻ ነው፡፡

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ለ) ሙሉ ለሙሉ በባለቤትነት የተያዘ ተቀጥላ ከባንያን በተመለከተ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ያልተሟላ እንደሆነ የተቀጥላ ከባንያው የሥራ

አመራር የእናት ኩባንያውን ትዕዛዞች እና መመሪያዎች ላለመቀበል ወይም ላለመፈጸም ይችላል።

አንቀጽ ፭፻፳፬. አሳሳች የግብይት አሠራር

፩/ የቡድኑን ጥቅም ለማስጠበቅ ተብሎም ቢሆን በእናት ኩባንያው በተሰጡ ትዕዛዞች የተመራ ተቀጥላ ኩባንያ በራሱ ሀብት ወይም አቅም ከተጋረጠበት የመፍረስ ወይም የንብረት መጣራት አደጋ መውጣት እንደማይችል ከታመነ ፣ እናት ኩባንያው ይህ ከተከሰተበት ጊዜ ጀምሮ በተቻለ ፍጥነት መፍትሄ መሆን የሚችል መሰረታዊ የመዋቅር ለውጥ በተቀጥላ ኩባንያው ላይ ማካሄድ ወይም የኩባንያው ንብረት እንዲጣራ ሂደቱን መጀመር ይኖርበታል።

፪/ እናት ኩባንያው የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተላለፈ እንደሆነ የተገለጸው አደጋ ከተከሰተበት ጊዜ በኋላ ለመነጨ እና ላልተከፈሉ የተቀጥላ ኩባንያው ዕዳዎች ተጠያቂ ነው።

፫/ እናት ኩባንያው ተቀጥላውን የመራው ተቀጥላውን በሚጎዳ እና የቡድኑን ጥቅም በሚጸረር አካሄድ

ከሆነ ጉዳት ባደረሰው ትዕዛዝ ምክንያት ተቀጥላው ለገባበት ያልተከፈለ የተቀጥላው ዕዳ በሙሉ ተጠያቂ ይሆናል።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) እና (፫) መሠረት የካሣ መብት ጥያቄ የሚቀርበው በተቀጥላ ከባንያው ሒሣብ አጣሪ ወይም በንብረት ጠባቂ ብቻ ነው፤ ከተቀጥላው ከባንያ ዕዳ ከአስር በመቶ ያላነሰ ዕዳ የያዙ ባለገንዘቦች ጥያቄ ያቀረቡለት እንደሆነ የከባንያውን ሒሣብ አጣሪ ወይም እንደነገሩ ሁኔታ ንብረት ጠባቂው ይህንን የመብት ጥያቄ ማቅረብ አለበት።

ምዕራፍ ሁለት የማህበራት መዋሃድ እና መከፋፈል

አንቀጽ ፳፻፳፭. የማህበራት መዋሃድ

፩/ የማህበራት መዋሃድ ማለት ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ማህበራት ውህደት በመፍጠር አንድም ማህበራቱ ተቀላቅለው አንዱ ሌላውን ወይም ሌሎቹን በመዋጥ፤ አለዚያም ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ማህበራት አዲስ ማህበር

በማቋቋም አዲስ በተቋቋመው ማህበር ውስጥ ንብተው በመጠቃለል ሊሆን ይችላል።

፪/ አዲስ ማህበር በመመስረት የሚደረግ መዋሃድ ማለት ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ማህበራት ሙሉ ንብረታቸውን እና ዕዳቸውን አዲስ ወደ አቋቋሙት ማህበር በማስተላለፍ የንብረት ማጣራት ሳይደረግ የሚከስሙበት ሂደት ነው፤ ንብረት እና ዕዳቸውን በማስተላለፍ ለከሰሙት ማህበራት ባለአክሲዮኖች ወይም ሸሪኮች በአዲሱ ማህበር ውስጥ ምትክ አክሲዮኖች ወይም ድርሻ ይሰጣል፤ እንደነገሩ ሁኔታ ተጨማሪ ጥሬ ገንዘብም ሊከፈላቸው ይችላል።

፫/ በነባር ማህበር በመዋጥ የሚደረግ መዋሃድ ማለት አንድ ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ማህበራት ሙሉ ንብረታቸውን እና ዕዳቸውን ወደ ሌላ ነባር ማህበር በማስተላለፍ የንብረት ማጣራት ሳይደረግ የሚከስሙበት ሂደት ነው፤ የተዋጠው ማህበር ባለአክሲዮኖች ወይም ሸሪኮች ማህበራቸውን በዋጠው ማህበር ውስጥ ምትክ አክሲዮኖች ወይም ድርሻ ይሰጣቸዋል፤ እንደነገሩ ሁኔታ ተጨማሪ ጥሬ ገንዘብም ሊከፈላቸውም ይችላል።

፬/ ለመፍረስ በመጣራት ላይ ያለ ማህበር የንብረት ክፍፍል ከመደረጉ በፊት ከሌላ ማህበር ጋር ሊዋሃድ ይችላል።

፭/ ውህደት በማናቸውም የንግድ ማህበር ዓይነቶች መካከል ሊደረግ ይችላል።

አንቀጽ ፳፻፳፮. የማህበራት መከፈል

፩/ የማህበር መከፈል ማለት የአንድ ማህበር ሙሉ ንብረት እና ዕዳዎች ከአንድ በላይ ለሆኑ ሌሎች ነባር ወይም አዲስ ለሚቋቋሙ ማህበሮች ተከፋፍሎ የሚከፈለው ማህበር የሒሳብ ማጣራት ሳይደረግ የሚከስምበት ሁኔታ ነው፤ የተከፈለው ማህበር ባለአክሲዮኖች ወይም ሽሪኮች የማህበሩን ንብረት በተከፋፈሉት ማህበራት ውስጥ ምትክ አክሲዮኖች ወይም ድርሻ ይሰጣቸዋል፤ እንደነገሩ ሁኔታ ተጨማሪ ጥሬ ገንዘብም ሊከፈላቸው ይችላል።

፪/ ወደ ነባር ማህበራት በመጠቀለል የሚደረግ መከፈል ማለት አንድ ማህበር መላ ንብረቱን እና ዕዳውን ለሌሎች ነባር ማህበራት አከፋፍሎ የሒሳብ ማጣራት ሳይደረግ የሚከስምበት ሁኔታ ነው፤ ለተከፈለው ማህበር ባለአክሲዮኖች ወይም ሽሪኮች

የማህበሩን ንብረት በተከፋፈሉት ማህበራት ውስጥ ምትክ አክሲዮኖች ወይም ድርሻ ይሰጣቸዋል፤ እንደነገሩ ሁኔታ ተጨማሪ ጥሬ ገንዘብም ሊከፈላቸው ይችላል።

፫/ አዲስ ማህበራትን በማቋቋም የሚደረግ መክፈል ማለት አንድ ማህበር መላ ዕዳውን እና ንብረቱን ራሱ ለአቋቋማቸው ማህበራት በማስተላለፍ የሒሳብ ማጣራት ሳይደረግ የሚከስምበት ሁኔታ ነው፤ ለተከፈለው ማህበር ባለአክሲዮኖች ወይም ሽሪኮች የማህበሩን ንብረት በተከፋፈሉት ማህበራት ውስጥ ምትክ አክሲዮኖች ወይም ድርሻ ይሰጣቸዋል፤ እንደነገሩ ሁኔታ ተጨማሪ ጥሬ ገንዘብም ሊከፈላቸው ይችላል።

፬/ የተወሰነ የሀብት ክፍል መክፈል ማለት የአንድ ማህበር የተወሰነ እና ተለይቶ ሊቀጥል የሚችልን የንግድ ሥራ (ቢዝነስ ዩኒት) ወይም የሀብት ክፍል በመለየት አዲስ ወደሚቋቋም ማህበር ወይም ነባር ማህበር በመዋጮነት ማስተላለፍ ማለት ነው።

፭/ መክፈል አግባብነት ወዳለው ማናቸውም የንግድ ማህበር ዓይነቶች ሊሆን ይችላል።

አንቀጽ ፳፻፳፯. የውህደት ወይም የመከፈል ዕቅድ

፩/ የውህደት ወይም የመከፈል ዕቅድ በሚዋሃዱት ወይም በመከፈሉ በሚሳተፉት ማህበራት ተዘጋጅቶ በእያንዳንዱ ማህበር የዳይሬክተሮች ቦርድ ሰብሳቢ ወይም ማህበሩ ቦርድ ከሌለው በዋና ሥራ አስኪያጅ መፈረም አለበት፡፡

፪/ የውህደት ወይም የመከፈል ዕቅድ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡-

ሀ) የሚዋሃዱትን ወይም የሚከፈሉትን ማህበራት ዓይነት፣ የንግድ ስምና የዋና መሥሪያ ቤት አድራሻ፤

ለ) ውህደቱ ወይም መከፈሉ አዲስ ማህበር የሚያስገኝ ከሆነ የማህበሩን ዓይነት፣ የንግድ ስምና የዋና መሥሪያ ቤቱን አድራሻ፤

ሐ) የውህደቱ ወይም የመከፈሉ ኢኮኖሚያዊ ምክንያትና ሁኔታ፤

መ) የእያንዳንዱን ማህበር የጸደቀ ዓመታዊ የተጠቃለለ የሒሳብ ሪፖርት፤

- ሠ) ወደ ጠቅላይ ወይም አዲሱ ማህበር የተዛወረውን ሀብት ወይም ተለይቶ ሊቀጥል የሚችል የንግድ ሥራ እና ዕዳ መግለጫ፤ የሀብት ግምትና የአገማመቱን ሁኔታ፤
- ረ) በውህደቱ ወይም በመከፈሉ ምክንያት የሚሰጡት አክሲዮኖች ወይም ድርሻዎች የሚደለደሉበት ተመን እና ተጨማሪ የገንዘብ ክፍያ የሚደረግ ከሆነ አወሳሰኑን፤ አክሲዮኖቹ ወይም ድርሻዎቹ ትርፍ ማስገኘት የሚጀምርበትን ቀን እና የዚህ መብት አጠቃቀምን የሚመለከቱ ልዩ ሁኔታዎች ካሉ ሁኔታዎቹን፤
- ሰ) በውህደቱ ወይም በመከፈሉ ባለመስማማታቸው ከማህበሩ ለሚወጡ አባላት የሚሰጠውን የገንዘብ መጠን፤
- ሸ) ተጠቅላይ ወይም ተከፋይ ማህበር ያከናወናቸው ተግባራት በጠቅላይ ወይም አዲስ በሚቋቋመው ማህበር እንደተከናወኑ መቆጠር የሚጀምሩበትን ቀን፤

- ቀ) ያልተወሰነ ኃላፊነት ያለባቸው ባለድርሻዎች ካሉ ስማቸውን፤
- በ) ከመደበኛ አክሲዮኖች የተለየ ጥቅምና ልዩ መብት የሚያስገኙ አክሲዮኖችን ለያዙ አባላት የሚሰጥ መብትና ጥቅም፤
- ተ) ውህደቱ ወይም መከፈሉ የሚያስከትለውን ግዴታ እና ኃላፊነት እንዲሁም በገንዘብ ጠያቂዎች ላይ የሚኖረውን ተጽዕኖ፤
- ቸ) የውህደቱን ወይም የመከፈሉን ዕቅድ ለሚገመግሙት ገለልተኛ ባለሞያዎች ወይም አዲተሮች የሚከፈለውን ክፍያ ወይም የሚሰጠውን ልዩ ጥቅም በተመለከተ የተሟላ መረጃ፤
- ኘ) በውህደቱ ወይም መከፈሉ ምክንያት አዲስ ማህበር የሚቋቋም ከሆነ ረቂቅ የመመስረቻ ጽሁፍ እና ሌሎች አግባብነት ያላቸው መረጃዎችን፡፡

አንቀጽ ፳፻፳፰. የውህደት ወይም መከፈል ሪፖርት

፩/ በውህደቱ ወይም በመከፈሉ የሚሳተፈው እያንዳንዱ ማህበር የዳይሬክተሮች ቦርድ፤ ማህበሩ

ቦርድ ከሌለው ዋናው ሥራ አስኪያጅ ለማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ የውህደት ወይም የመከፈል ዕቅዱን የሚያብራራ ዝርዝር ሪፖርት በጽሁፍ ማቅረብ አለበት።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ሪፖርት የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡-

ሀ) የውህደቱን ወይም የመከፈሉን ኢኮኖሚያዊ ዓላማና ካለም ሕጋዊ ምክንያት፤

ለ) የውህደቱን ወይም የመከፈሉን ስምምነት፤

ሐ) ለባለአክሲዮኖች ወይም ለሽሪኮች በለውጥ የሚሰጡት አክሲዮኖች ወይም ድርሻዎች አተማመን እና መጠን እንዲሁም ካለ የማስተካከያ ክፍያ፤

መ) በውህደቱ ወይም በመከፈሉ ባለመስማማታቸው ከማህበሩ ለሚወጡ አባላት በጥሬ ገንዘብ የሚሰጠውን ክፍያ፤

ሠ) ውህደቱን በተመለከተ በቅድሚያ ፈቃድ ማግኘት የሚያስፈልግ ከሆነ አግባብ ካለው አካል ፈቃድ የተሰጠ መሆኑን፤

ረ) ውህደቱ ወይም መከፈሉ በውህደቱ ወይም በመከፈሉ ተሳታፊ በሆኑ

ማህበራት ሠራተኞች ላይ ሊያስከትል የሚችለውን ተጽዕኖ፤ እና

ለ) ሌሎች አግባብነት ያላቸው መረጃዎችን፡፡

አንቀጽ ፳፻፳፱. የውህደት ወይም የመከፈል ግምገማ

፩/ የውህደት ወይም የመከፈል ዕቅድ፤ የውህደት ወይም መከፈል ሪፖርት እና ሌሎች አስፈላጊ የውህደት ወይም መከፈል ሁኔታዎች በነጻ እና ገለልተኛ ባለሞያ መገምገም አለባቸው፡፡

፪/ በውህደቱ ወይም መከፈሉ የሚሳተፉ ማህበራት እያንዳንዳቸው የየራሳቸው ነጻ እና ገለልተኛ ገምጋሚ ባለሙያ ይሾማሉ፤ ሆኖም በውህደቱ ወይም በመከፈሉ የሚሳተፉ ማህበራት በሙሉ የተስማሙ እንደሆነ በጋራ አንድ ባለሞያ ሊሾሙ ይችላሉ፤ ነጻ እና ገለልተኛ ባለሞያው የሚሾመው በዚህ መጽሐፍ የአክሲዮን ማህበር አዲተር አሻሻጭን በተመለከተ በተደነገገው ሥርዓት መሠረት ይሆናል፡፡

፫/ በውህደቱ ወይም በመከፈሉ የሚሳተፉ ማህበራት ለገምገማው አስፈላጊ የሆኑ ሰነዶችንና ሌሎች አስፈላጊ መረጃዎችን ሁሉ ለገምጋሚ ባለሞያዎች ማቅረብ አለባቸው፡፡

፬ / ነጻ እና ገለልተኛ ገምጋሚው ለሾመው ማህበር ባለአክሲዮኖች ወይም ሽሪኮች የሚከተሉትን በተመለከተ የራሱን አስተያየት በጽሁፍ ሪፖርት ማቅረብ አለበት፡-

ሀ) በውህደቱ ወይም በመከፈሉ ተካፋይ ለሆኑ ማህበራት አባላት በለውጥ የሚሰጡትን አክሲዮኖች ወይም ድርሻ መጠን እና ዓይነት፤ ተመኑ ፍትሐዊ እና ምክንያታዊ ስለመሆኑ የራሱን አስተያየት፤

ለ) በለውጥ የሚሰጡት አክሲዮኖች ወይም ድርሻ መጠን እና ዓይነት ተመን ለመወሰን ሥራ ላይ የዋለው ዘዴ ወይም ቀመር ምን እንደሆነ እና በተያዘው ጉዳይ ትክክለኛ ዘዴ ስለመሆኑ የራሱን አስተያየት እንዲሁም በተመን አሰራሩ ሂደት ያጋጠመ የተለየ የግምት ችግር ካለ ችግሩን መግለጽ፤

ሐ) በውህደቱ ወይም በመከፈሉ ባለመስማማታቸው ከማህበራቱ ለሚወጡ ባለአክሲዮኖች ወይም ሽሪኮች የሚሰጠው ክፍያ ተገቢ ስለመሆኑ፤

መ) የውህደቱ ወይም የመከፈሉ ዕቅድ በጋዜጣ ለሕዝብ ይፋ ከመደረጉ በፊት ከተሳታፊ

ማህበራት ገንዘብ የመጠየቅ መብት ያገኙ ሆኖም የዕዳው መክፈያ ጊዜያቸው ያልደረሰ ገንዘብ ጠያቂዎች መብት ከውህደቱ ወይም ከመክፈሉ በኋላ በቂ ጥበቃ ያለው ስለመሆኑ፤

ሠ) በውህደቱ ወይም በመክፈሉ ተሳታፊ በሆኑት ማህበራት የፋይናንስ ቁመና ምክንያት በገንዘብ ጠያቂዎች መብት ላይ የተለየ አደጋ የተጋረጠ እንደሆነ ይህንኑ በመግለጽ መደረግ ስላለበት ጥበቃ።

፮/ የንግድ ማህበራት መዝጋቢው አካል የሚዋሃዱትን ማህበራት ወይም የሚከፈለውን ማህበር ዓመታዊ የገንዘብ ዝውውር ወይም የሒሳብ ሚዛናቸውን መነሻ በማድረግ ከተወሰነው መጠን በታች የገንዘብ ዝውውር ወይም የሒሳብ ሚዛን ያላቸው ማህበራትን ከውህደት ወይም ከመክፈል ግምገማ ነጻ እንዲሆኑ መወሰን ይችላል።

አንቀጽ ፭፻፸. ስነዶችን የማግኘት መብት

፩/ የውህደቱን ወይም የመክፈሉን ውሳኔ የሚያጸድቀው ጉባዔ ከሚደረግበት ቀን አንድ ወር በፊት የውህደት ወይም የመክፈል ዕቅዱ፤ የውህደት ወይም

የመከፈል ሪፖርት፣ የገለልተኛ ገምጋሚው ሪፖርት እና ሌሎች ለጉዳዩ አግባብነት ያላቸው መረጃዎች በማህበሩ ዋና መሥሪያ ቤት እና በቅርንጫፎቹ መቀመጥ አለባቸው።

፪/ በውህደቱ ወይም በመከፈሉ ተሳታፊ የሆኑት ማህበራት አባላት እና የማህበራቱ ገንዘብ ጠያቂዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተጠቀሱትን ሰነዶች ማየት እና ቅጂ መውሰድ ይችላሉ።

አንቀጽ ፭፻፸፩. የውህደት ወይም መከፈል ውሳኔ

፩/ ውህደቱ ወይም መከፈሉ የመመስረቻ ጽሁፍን ስለማሻሻል በተደነገገው ሥርዓት መሠረት በእያንዳንዳቸው በሚዋሃዱት ማህበራት ወይም በሚከፈለው ማህበር ጠቅላላ ጉባዔ መወሰን አለበት።

፪/ የሚዋሃደው ወይም የሚከፈለው የአክሲዮን ማህበር ከሆነ እና ልዩ መብት ያላቸው ባለአክሲዮኖች በሚኖሩበት ጊዜ የውህደት ወይም የመከፈል ውሳኔው ልዩ መብት ባላቸው ባለአክሲዮኖች ልዩ ጉባዔ ጭምር መጽደቅ አለበት።

አንቀጽ ፭፻፸፪. ዕቅዱን ስለማሳወቅ

፩/ የመዋሃድ ወይም የመከፈል ዕቅዱ በጠቅላላ ጉባዔ ከጸደቀበት ጊዜ ጀምሮ ባሉት ሁለት ወራት ውስጥ በየወሩ አንድ ጊዜ አገር ዓቀፍ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ለህዝብ መገለፅ አለበት፤ እንዲሁም ማስታወቂያው በሚዋሃዱት ወይም በሚከፈለው ማህበር ዋና መሥሪያ ቤት መለጠፍ አለበት፡፡

፪/ የሚዋሃዱት ማህበሮች ወይም የሚከፈለው ማህበር ድረ-ገጽ ካለው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ማስታወቂያ በተጨማሪ በማህበሩ ድረ-ገጽ ላይ መውጣት ይኖርበታል፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) መሠረት ለህዝብ የሚገለጸው ማስታወቂያ የመዋሃድ ወይም የመከፈል ዕቅድ፣ የገለልተኛ ባለሞያ ሪፖርት እና የዳይሬክተሮች ቦርድ ወይም እንደነገሩ ሁኔታ ዋና ሥራ አስኪያጅ ያዘጋጀው ሪፖርት የሚገኙበትን ቦታ እና አካሄድ መግለጽ አለበት፤ በተጨማሪም ገንዘብ ጠያቂዎች ማቅረብ የሚችሉትን መቃወሚያ የሚያቀርቡበትን የጊዜ ገደብ ማመልከት አለበት፡፡

አንቀጽ ፳፻፸፫. ውህደቱ ወይም መከፈሉ የሚፀናበት ጊዜ

የማህበራት ውህደት ወይም መከፈል የሚፀናው፡-

፩/ በውህደቱ የተቋቋመው አዲሱ ማህበር ወይም በመከፈሉ የተቋቋሙት አዲሶቹ ማህበራት በንግድ መዝገብ ከተመዘገቡበት ቀን ጀምሮ ይሆናል፤

፪/ ውህደቱ ወይም መከፈሉ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ከተመለከቱት ሁኔታዎች ውጭ የተፈጸመ ከሆነ በነፃ ማህበር የመመስረቻ ጽሁፍ ላይ የሚደረገው ለውጥ በንግድ መዝገብ ውስጥ ከገባበት ቀን ጀምሮ ይሆናል።

አንቀጽ ፳፻፸፬. የውህደት እና የመከፈል ውጤት

፩/ ውህደት ወይም መከፈል የሚከተሉትን ውጤቶች ያስከትላል፡-

ሀ) የሒሳብ መጣራት ሳያስፈልግ ህልውናውን ያጣው ማህበር መፍረስን፤

ለ) በውህደቱ ወይም በመከፈሉ ተግባር ምክንያት ህልውናውን ያጣው ማህበር ሀብትና ዕዳ ወደ ጠቅላይ ወይም አዲስ ወደ ተመሰረተው ማህበር መተላለፍን፤

ሐ) በውህደት ወይም በመከፈል ዕቅድ ላይ በተቀመጡ ሁኔታዎች መሠረት ህልውናውን ያጣው ማህበር ባለአክሲዮኖች ወይም ሽሪኮች

በጠቅላይ ወይም አዲስ በተቋቋመው ማህበር ውስጥ ምትክ አክሲዮኖችን የማግኘት እና እንደ አስፈላጊነቱ ተጨማሪ የማካካሻ ክፍያ ማግኘትን፤

መ) የተወሰነ ሀብቱን ከፍሎ አዲስ ማህበር የመሰረተው ወይም ወደ ሌላ ማህበር ሀብቱን ያስተላለፈው ማህበር አባላት እንደ ስምምነታቸው ሁኔታ ሀብቱን በክፈለው፤ አዲስ በተመሠረተው ወይም ሀብቱ በተላለፈለት ማህበር ውስጥ ድርሻ የማግኘት መብትን፡፡፤

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሐ) እና (መ) ሥር የተደነገገው ቢኖርም፤ በሚከፈለው ማህበር ወይም በሚዋሃዱት ማህበራት አክሲዮኖች ወይም ድርሻ ምትክ በሚከተሉት ሁኔታዎች አይሰጥም፡-

ሀ) በሚከፈለው ወይም በሚዋሃደው ማህበር ውስጥ በጠቅላይ ማህበር በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ በሌላ ሰው አማካኝነት ለተያዙ አክሲዮኖች ወይም ድርሻዎች፤ እና

ለ) የሚከፈለው ወይም የሚዋሃደው ማህበር በቀጥታ በራሱ ወይም በተዘዋዋሪ በሌላ ሰው

አማካኝነት በራሱ ውስጥ ለያዛቸው አክሲዮኖች
ወይም ድርሻዎች።

፫/ ውህደት ወይም መከፈል ከጸናበት ቀን ጀምሮ
ውህደቱ ወይም መከፈሉ ፈራሽ እንዲሆን መወሰን
የሚችለው ፍርድ ቤት ነው።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት ፍርድ
ቤት ውህደቱ ወይም መከፈሉ ፈራሽ እንዲሆን
መወሰን የሚችለው የውህደት ወይም የመከፈል
ዕቅዱ በዚህ ሕግ በተደነገገው መሠረት
ካልተከናወነ ወይም ውህደቱ ወይም መከፈሉ
በሚዋሃዱት ወይም በሚከፈለው ማህበር
ባለአክሲዮኖች ጉባዔ ወይም ሽሪኮች ጠቅላላ ስብሰባ
ያልጸደቀ ከሆነ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፳፻፸፭. በውህደት ወይም በመከፈል ጊዜ

የአባላት መብት ጥበቃ

፩/ ለማህበሩ አባላት በውህደት ወይም በመከፈል ዕቅድ
በተቀመጡት ሁኔታዎች መሠረት ህልውናውን
ባጣው ወይም በተከፈለው ማህበር ውስጥ
ከነበራቸው እኩል ወይም ተመጣጣኝ የሆነ ድርሻና

መብት በጠቅላይ ወይም አዲስ በተቋቋመው ማህበር ውስጥ ይሰጣቸዋል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተመለከተው መሠረት ለአባላት ህልውናውን ባጣው ወይም በተከፈለው ማህበር ውስጥ ከነበራቸው ድርሻ ተመጣጣኝ የሆኑ አክሲዮኖች ወይም ድርሻ መስጠት ባልተቻለ ጊዜ፤ ከሰተሟዋቸው አክሲዮኖች ወይም ድርሻዎች ዋጋ አስር በመቶ የማይበልጥ የማስተካከያ ክፍያ በጥሬ ገንዘብ ሊሰጣቸው ይችላል።

፫/ ህልውናውን ባጣው ወይም በተከፈለው ማህበር ውስጥ ድምፅ መስጠት የማያስችሉ አክሲዮኖችን ወይም የትርፍ ድርሻ ብቻ የሚያስገኙ አክሲዮኖችን ይዘው ለነበሩ ባለአክሲዮኖች በጠቅላይ ወይም አዲስ በተመሰረተው ማህበር ውስጥ ተመሳሳይ ወይም ተመጣጣኝ ጥቅም የሚያስገኙ አክሲዮኖች ሊሰጧቸው ይገባል።

፬/ በጠቅላይ ወይም በተከፈለው ማህበር ውስጥ ልዩ መብት የሚያስገኙ አክሲዮኖች ይዘው ለነበሩ አባላት ተመጣጣኝ መብት የሚሰጡ አክሲዮኖች ይሰጧቸዋል።

አንቀጽ ፳፻፸፮. የገንዘብ ጠያቂዎች መብት

፩/ የውህደቱ ወይም የመከፈሉ ዕቅድ በጋዜጣ ለሕዝብ ይፋ ከመደረጉ በፊት ከተሳታፊ ማህበራት ገንዘብ የመጠየቅ መብት ያገኙ ሆኖም የዕዳው መክፈያ ጊዜ ያልደረሰ ገንዘብ ጠያቂዎች ከሚከተሉት ውስጥ አንዱ ሁኔታ የተሟላ እንደሆነ በቂ ዋስትና እንዲሰጣቸው ለፍርድ ቤት ጥያቄ ማቅረብ ይችላሉ፡-

ሀ) በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭፻፷፱ ንዑስ አንቀጽ (፱) (መ) መሠረት በገለልተኛ ባለሞያ የተደረገው ግምገማ ከውህደቱ ወይም መከፈሉ በኋላ የገንዘብ ጠያቂዎች መብት በቂ ጥበቃ እንደሌለው ካመለከተ፤ ወይም

ለ) በውህደቱ ወይም በመከፈሉ ተሳታፊ በሆኑት ማህበራት የፋይናንስ ቁመና ምክንያት በገንዘብ ጠያቂዎች መብት ላይ የተለየ አደጋ የተጋረጠ እንደሆነ ይህን በመግለጽ መደረግ ስላለበት ጥበቃ ገለልተኛ ባለሞያው አስተያየት የሰጠ እንደሆነ፡፡

፪/ ገንዘብ ጠያቂዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሀ) እና (ለ) መሠረት በቂ ዋስትና እንዲሰጣቸው ማመልከት የሚችሉት የመወሃድ ወይም የመከፈል ዕቅዱ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭፻፸፪ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ለመጀመሪያ ጊዜ በጋዜጣ ለሕዝብ ከተገለጸበት ቀን አንስቶ በስልሳ ተከታታይ ቀናት ውስጥ ብቻ ነው፡፡

፫ / ፍርድ ቤቱ የሚዋሃደው እያንዳንዱ ማህበር ወይም የሚከፈለው ማህበር ያለበትን ዕዳ ለገንዘብ

ጠያቂዎች እንዲከፍል ወይም ለዕዳ መክፈያ የሚሆን በቂ ዋስትና እንዲያቀርብ ማዘዝ ይችላል።

አንቀጽ ፳፻፸፯. የግዴታ ሰነድ የያዙ ሰዎች መብት

፩/ የሚዋሃዱት ማህበራት ወይም የሚከፈለው ማህበር የግዴታ ሰነድ የያዙ ሰዎች ጉባዔ ውህደቱን ወይም መክፈሉን ያላፀደቀው እንደሆነ ዕዳ ከፋይ የሆነው ማህበር የውህደት ወይም የመክፈል ዕቅድ በጋዜጣ ለመጀመሪያ ጊዜ ለህዝብ ይፋ ከተደረገበት ቀን ጀምሮ ባሉት ስልሳ ተከታታይ ቀናት ጊዜ ውስጥ ጥያቄ ለሚያቀርቡት የግዴታ ሰነድ የያዙ ሰዎች የሰነዶቹን ዋጋ እና ወለድ በመክፈል ሰነዶቹን መመለስ አለበት።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ድንጋጌ ተዋህደው ወይም ተከፍለው አዲስ ማህበር ለሚመሰርቱ ማህበራት የግዴታ ሰነድ የያዙ ሰዎች ላይም ተፈፃሚ ይሆናል።

፫/ ማህበሩ የግዴታ ሰነዶች ለያዙት አበዳሪዎች የዕዳ ሰነዶቻቸውን ዋጋ እና ወለድ የሚከፍል መሆኑን ያስታወቀ እንደሆነ የዕዳ ሰነድ የያዙ ሰዎች ጉባዔ ማድረግ ሳያስፈልግ የግዴታ ሰነዶቻቸውን ለማህበሩ በመመለስ የሚገባቸውን ክፍያ ማግኘት ለሚፈልጉ ሁሉ ተገቢውን ክፍያ ፈጽሞ ሰነዶቹን ይመልሳል።

፩/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ጥያቄ ያላቀረበ የግዴታ ሰነድ የያዘ ሰው የጠቅላይ ወይም የአዲሱ ማህበር ገንዘብ ጠያቂ ይሆናል።

ርዕስ አስራ አንድ

በውጭ ሀገር ስለተቋቋመ ወይም በውጭ ሀገር ስለሚሰራ ማህበር

ምዕራፍ አንድ

የውጭ አገር የንግድ ማህበር ቅርንጫፍ

አንቀጽ ፳፻፸፰. የቅርንጫፍ፡ ትርጓሜ እና አቋም

፩/ ቅርንጫፍ ማለት ለአንድ የውጭ የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት ጥቅም በኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴ በመሳተፍ ትርፍ ለማግኘት በተደራጀ ሁኔታ የሚሰራ ቋሚ አካል ነው፤ ቅርንጫፍ የሚደራጀው ለተወሰነ ወይም ላልተወሰነ ጊዜ ሊሆን ይችላል።

፪/ ቅርንጫፍ ከዋናው የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት የተለየ የሕግ ሰውነት የለውም።

፫/ ከቅርንጫፍ እንቅስቃሴ የሚመነጩ ግዴታዎችም ሆነ መብቶች የዋናው የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም የሌላ ተመሳሳይ ድርጅት መብት እና ኃላፊነት (ፓትሪሞኒ) አካል ይሆናሉ።

አንቀጽ ፭፻፸፱. የመነገድ መብት

የውጭ ሀገር የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት ኢትዮጵያ ውስጥ ቅርንጫፍ ከፍቶ በኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ውስጥ መሳተፍ ይችላል፤ ሆኖም መጀመሪያ በንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም በሌላ አግባብ ያለው የባለሥልጣን መሥሪያ ቤት በሚያዘው የንግድ መዝገብ ውስጥ መመዝገብ አለበት።

አንቀጽ ፭፻፹. ለምዝገባ መቅረብ ያለበት መረጃ

በሌላ ሕግ የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ ቅርንጫፍ በንግድ መዝገብ ውስጥ በሚመዘገብበት ጊዜ ከዚህ በታች የተዘረዘረው መረጃ በንግድ መዝገብ ውስጥ መግባት አለበት፦

፩/ ቅርንጫፉ የሚሰማራበት የንግድሥራ ወይም መስክ፤

- ፪/ የቅርንጫፉ ባለቤት የሆነው የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት የሚገዛበት የውጭ አገር ሕግ፤
- ፫/ የቅርንጫፉ ባለቤት የሆነው የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት የተመዘገበበት መዝገብ እና የምዝገባ ቁጥር፤
- ፬/ የቅርንጫፉ ባለቤት የሆነው የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት ስም እና የማህበሩን ወይም የድርጅቱን ዓይነት፤
- ፭ / ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ ማዋቀር፣ መልሶ ማደራጀት፣ የመክሰር ሥነ ሥርዓት ወይም ተመሳሳይ ሂደት የቅርንጫፉ ባለቤት በሆነው የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት ላይ የተጀመረ እንደሆነ ስለጉዳዩ መረጃ፤
- ፮/ የቅርንጫፉ ባለቤት የሆነውን የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት የሚገዛው የውጭ አገር ሕግ በሚያዘው መሠረት ተዘጋጅተው እና ኦዲት ተደርገው ለሚመለከተው መሥሪያ ቤት የተላለፉ (ይፋ የተደረጉ) የሒሳብ ሰነዶችን፤ እና

፯/ የግል ድርጅቱ፣ የንግድ ማህበሩ ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅቱ የምስረታ የምስክር ወረቀት፣ የመመስረቻ ጽሁፍ ፣ የመተዳደሪያ ደንብ ወይም ዋናው ድርጅት በተቋቋመበት ሀገር ሕግ መሠረት እነዚህን ሰነዶች የሚተኩ ሰነዶች ኮፒዎች እና የእነዚህን ሰነዶች የእንግሊዝኛ ወይም የአማርኛ ትርጉም።

አንቀጽ ፩፻፹፩. ስለቅርንጫፍ ሥራ አመራር

፩/ አንድ ቅርንጫፍ የራሱ ዋና ሥራ አስኪያጅ ሊኖረው ይገባል፤ የቅርንጫፍ ሥራ አስኪያጅ የሚሆነው የአክሲዮን ማህበር ዳይሬክተሮች ምልመላን በተመለከተ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፺፯ ሥር የተመለከቱትን መመዘኛዎች የሚያሟላ ሰው መሆን አለበት።

፪/ የቅርንጫፍ ዋና ሥራ አስኪያጅ በተወሰነ ደረጃም ቢሆን የውጭ አገር የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበርን ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅትን ወክሎ ለመሥራት ሥልጣን ሊኖረው ይገባል።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ሥራ አስኪያጁ ቢያንስ በክስ ሂደት የውጭ አገር የግል ድርጅትን፤ የንግድ ማህበርን ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅትን ለመወከል ሥልጣን ይኖረዋል።

አንቀጽ ፭፻፹፪. የቅርንጫፍ ሥራ አስኪያጅ ግዴታዎች

በሌላ ሕግ የተጣሉበት ግዴታዎች እንደተጠበቁ ሆነው፤ የቅርንጫፍ ሥራ አስኪያጅ የሚከተሉትን የማድረግ ኃላፊነት አለበት፡-

፩/ የቅርንጫፉ ባለቤት የሆነውን የውጭ አገር የግል ድርጅት፤ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት የሚገዛው የውጭ አገር ሕግ በሚያዘው መሠረት ተዘጋጅተውና አዲስ ተደርገው ይፋ የተደረጉትን የሒሳብ ሰነዶች በየዓመቱ የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ወይም አግባብ ያለው ሌላ መሥሪያ ቤት በሚያዘው የንግድ መዝገብ ውስጥ የማስገባት፤

፪/ ገንዘብ ጠያቂዎች የቅርንጫፉ ባለቤት የሆነውን የውጭ አገር የግል ድርጅት፤ የንግድ ማህበር

ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት የፋይናንስ ቁመና ለመገምገም እንዲችሉ የሚረዳ የሒሳብ ሚዛን ወይም ተመሳሳይ ሰነድ የእንግሊዝኛ ወይም የአማርኛ ትርጉም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ከሚጠየቁት ሰነዶች ጋር በንግድ መዝገብ ውስጥ የማስገባት፤ እና

፫/ የቅርንጫፉ ባለቤት የሆነውን የውጭ አገር የግል ድርጅት፤ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት በተመለከተ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር፤ መልሶ ማደራጀት፤ የመክሰር ሥነ ሥርዓት ወይም ተመሳሳይ ሂደት የተጀመረ እንደሆነ ጉዳዩን እንዳወቀ ስለጉዳዩ በንግድ መዝገብ ውስጥ መግለጫ የማስገባት፡፡

አንቀጽ ፩፻፹፫. ከንግድ መዝገብ ስለመሰረዝ

ከሚከተሉት ውስጥ አንዱ የተፈጸመ እንደሆነ ቅርንጫፉ ከንግድ መዝገብ ውስጥ መሰረዝ አለበት፡-

፩/ የቅርንጫፉ ባለቤት የሆነው የውጭ አገር የግል ድርጅት፤ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት ከፈረሰ፤

፪/ ቅርንጫፉ ከተዘጋ፤

፫/ ቅርንጫፉ ሥራ አስኪያጅ ከሌለው እና ቦታው ክፍት ከሆነበት ጊዜ ጀምሮ ይህ ሁኔታ በስድስት ወራት ውስጥ ካልተስተካከለ፤

፬/ ሥራ አስኪያጁ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭፻፹፪ መሠረት በንግድ መዝገብ ውስጥ ማስገባት ያለበትን የውጭ አገር የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት የሒሳብ ሰነዶች በምክንያታዊ ፍጥነት በንግድ መዝገብ ውስጥ ካልገባ፤ እና

፭ / ከቅርንጫፉ ገንዘብ የመጠየቅ መብት ያለው ሰው የቅርንጫፉ ባለቤት የሆነው የውጭ አገር የግል ድርጅት፣ የንግድ ማህበር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጅት በኢትዮጵያ ውስጥ ያለው ሀብት ዕዳውን ለመክፈል በቂ ሆኖ እንዳልተገኘ ያረጋገጠ እንደሆነ፡፡

ምዕራፍ ሁለት

ስለኢትዮጵያ ሕግ ተፈጻሚነት

አንቀጽ ፭፻፹፬. በውጭ ሀገር ተቋቁሞ ዋና መሥሪያ

ቤቱ በኢትዮጵያ ስለሚገኝ ማህበር

አግባብ ያላቸው የዚህ ሕግ እና ሌሎች የኢትዮጵያ ሕጎች ድንጋጌዎች በውጭ ሀገር ተቋቁሞ ዋና መሥሪያ ቤቱ ወይም ዋና የንግድ ሥራ ቦታው በኢትዮጵያ በሆነ የንግድ ማህበር ወይም የግል ድርጅት ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፭፻፹፭. በኢትዮጵያ ተቋቁሞ በውጭ አገር

ስለሚሰራ ማህበር

በኢትዮጵያ ሕግ መሠረት ተቋቁሞ በውጭ አገር በሚሰራ የንግድ ማህበር ወይም ድርጅት ላይ የዚህ ሕግ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፭፻፹፮. በዚህ ሕግ ከታወቀው የተለየ ቅርጽ

ስላለው ማህበር

የማህበሩን ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ በንግድ መዝገብ ስለማስገባት እና ስለዳይሬክተሮች ኃላፊነት የሚመለከቱት የአክሲዮን ማህበር ድንጋጌዎች በዚህ ሕግ ከታወቀው የተለየ ዓይነት ቅርጽ ባለው የውጭ አገር ማህበር ላይ እንደ አግባብነታቸው ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፭፻፹፯. የውጭ ሀገር ጥቅሞችን በውስጡ ስለያዘ

ማህበር

የውጭ ሀገር ጥቅሞችን በውስጡ በያዘ ማህበር ላይ ገደብ የሚጥሉ ወይም ልዩ ሁኔታ የሚያኖሩ ሌሎች የኢትዮጵያ ሕጎች ተፈጻሚነት የተጠበቀ ይሆናል።

ሦስተኛ መጽሐፍ

ለቅድመ ጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር፣ መልሶ የማደራጀት እና የመክሰር ሕግ

ርዕስ አንድ **ጠቅላላ ድንጋጌዎች**

ምዕራፍ አንድ

ዓላማ እና የተፈጻሚነት ወሰን

አንቀጽ ፭፻፹፰. የሥነ ሥርዓቶቹ ዓላማ

፩/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት፣ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እና የመክሰር ሥነ ሥርዓት ዓላማቸው ቀልጣፋ እና ውጤታማ በሆነ እና ጊዜውን ጠብቆ በሚከናወን ሥነ ሥርዓት አማካኝነት የኢኮኖሚ መረጋጋትን ማስፋፋት፣

የንብረቱን ዋጋ ከፍ ማድረግ እና የሕግ ተገማችነትንና ግልጽነትን ማረጋገጥ ነው።

፪/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት ዓላማው የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በሙሉ ድምፅ የሚፈቅዱ ከሆነ የፋይናንስ ችግር ውስጥ ያሉ ተስፋ የሚጣልባቸው ተበዳሪዎች ውልን መሠረት ባደረገ መልኩ በጊዜ ዕዳቸውን ቀልጣፋ እና ውጤታማ በሆነ መልኩ መልሰው እንዲያዋቅሩ እና ሥራቸውን እንዲቀጥሉ ወይም የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ ለመሸጥ መዘጋጀት እንዲችሉ ማድረግ ነው።

፫/ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ዓላማው የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በተወሰነ አብላጫ ድምፅ የሚፈቅዱ ከሆነ መልሶ በማደራጀት ዕቅድ አማካኝነት ገንዘብ ጠያቂዎችን ተጠቃሚ በሚያደርግ መልኩ የባለዕዳውን ዕዳዎች እንዲሁም የሥራ እንቅስቃሴዎች ጊዜውን የጠበቀ፣ ቀልጣፋ እና ውጤታማ በሆነ መንገድ መልሶ ማደራጀት ወይም የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ መሸጥ ነው።

፬/ የመክሰር ሥነ ሥርዓት ዓላማው ሀቀኛ ባለዕዳዎች ዕዳቸውን ሙሉ በሙሉ ከክፈሉ በኋላ አዲስ ሕይወት እንዲጀምሩ ለማስቻል ንብረቶቹን አንድ በአንድ በማጣራትም ሆነ የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ በመሸጥ የባለዕዳውን የንግድ ሥራ የማጣራቱን ሥራ ጊዜውን የጠበቀ፣ ቀልጣፋ እና ውጤታማ በሆነ መልኩ ማደራጀት እና ዕዳን ለገንዘብ ጠያቂዎች ለመክፈል ጥቅም ላይ ሊውል የሚችለውን ንብረት ዋጋ ከፍ ማድረግ እንዲሁም ለመክሰሩ ኃላፊ የሆኑ ባለዕዳዎች፣ ገንዘብ ጠያቂዎች እና የሥራ አመራሮቻቸው ተገቢውን ኃላፊነት እንዲወስዱ ማድረግ ነው።

አንቀጽ ፭፻፹፱. የሥነ ሥርዓቶቹ የተፈጻሚነት ወሰን

፩ / በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተመለከቱት ሥነ ሥርዓቶች ሕጋዊ ሰውነት ከሌላቸው የእሽሙር ማህበሮች ውጭ በነጋዴዎች እና በንግድ ማህበሮች ላይ እንዲሁም በእጅ ሥራ ጥበበኞች እና ራሳቸውን ችለው የሙያ እንቅስቃሴዎችን በሚያከናውኑ የተፈጥሮ ሰዎች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

፪ / ባንኮችን እና ሌሎች የገንዘብ ተቋማትን በተመለከተ ለቅድመ ጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓትን፣ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓትን እና የመክሠር ሥነ ሥርዓትን የሚያስተዳድሩ ልዩ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆነው በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተመለከቱት ሥነ ሥርዓቶች በባንኮች እና በሌሎች የገንዘብ ተቋማት ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

፫ / የመንግስት የልማት ድርጅቶችን በተመለከተ ለቅድመ ጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓትን፣ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓትን እና የመክሠር ሥነ ሥርዓትን የሚያስተዳድሩ ልዩ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆነው በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተመለከቱት ሥነ ሥርዓቶች በመንግስት የልማት ድርጅቶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

፬ / ለቅድመ ጥንቃቄ ሲባል ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓትን፣ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓትን እና የመክሠር ሥነ ሥርዓትን በተመለከተ ለልዩ የንግድ እንቅስቃሴዎች ልዩ ሕጎች ሊወጡ ይችላሉ።

ምዕራፍ ሁለት
ስለክፍያዎች ማቋረጥ እና ስለቅድመ ኪሣራ የክፍያ
ጥያቄዎች

አንቀጽ ፭፻፺. ክፍያዎችን የማቋረጥ ትርጓሜ

፩ / ባለዕዳው የክፍያ ጊዜያቸው የደረሰ እና መክፈል ያለባቸው ዕዳዎችን በተጣራ የገንዘብ ሀብቱ መክፈል ሲያቅተው ክፍያዎች ተቋርጠዋል ይባላል።

፪ / ለንዑስ አንቀጽ (፩) ዓላማ የተጣራ የገንዘብ ሀብት የሚለው መጠባበቂያ ገንዘብ፣ አቨርድራፍትን እና ባለዕዳው ማግኘት የሚችላቸው ተመሳሳይ አገልግሎቶችን ይጨምራል።

፫ / የእፎይታ ጊዜ የተሰጣቸው፣ የታገዱ ወይም ባሉበት እንዲቆዩ ስምምነት የተደረገባቸው ዕዳዎች የክፍያ ጊዜያቸው የደረሰ እና መክፈል ያለባቸው ዕዳዎች ተደርገው አይቆጠሩም።

፬ / ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ዓላማ ዕዳዎች የክፍያ ጊዜያቸው የደረሰ እና መክፈል ያለባቸው ተደርገው የሚቆጠሩት ገንዘብ ጠያቂው ሕጉ የሚጠይቀውን ማሳወቂያ ከሰጠ በኋላ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፭፻፺፩. ክፍያዎች የተቋረጡበትን ቀን ስለመወሰን

፩/ ሥነ ሥርዓቶችን ለመክፈት ፍርድ ቤት ነገሩን በሚሰማበት ወቅት ባለዕዳው ክፍያዎችን እንዳቋረጠ እና ክፍያዎች የተቋረጡበትን ቀን ያረጋግጣል።

፪/ ፍርድ ቤቱ በራሱ ውሳኔ የባለዕዳውን ጉዳዮች እና እንቅስቃሴዎች የሚመረምር መርማሪ ሊሾም ይችላል፤ በዚህ መልኩ የሚሾመው መርማሪ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ወይም ለከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ የተሾመ ከሆነ እንዲያግዙት ሊጠይቅ ይችላል።

፫/ በፍርድ ቤቱ የጊዜ ማራዘሚያ ካልተሰጠ በስተቀር በመርማሪው የተሰበሰቡ መረጃዎች በሙሉ በሰላሳ ተከታታይ ቀናት ውስጥ ለፍርድ ቤቱ ይቀርባሉ።

፬/ ሥነ ሥርዓቱ በተጀመረ በአንድ ዓመት ውስጥ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው፣ የከሰረ ሰው ንብረት ጠባቂው፣ ማንኛውም ተቆጣጣሪ፣ ዐቃቤ ሕግ ወይም ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ ክፍያዎች የተቋረጡበትን ቀን መልሶ እንዲመረምር እና እንደገና እንዲወስን ለፍርድ ቤቱ አቤቱታ ሊያቀርቡ ይችላሉ፤ ፍርድ ቤቱ ለዚህ ዓላማ ሲባል

የባለዕዳውን ጉዳዮች እና እንቅስቃሴዎች የሚመረምር ባለሞያ ሊሾም ይችላል።

፭/ በንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት በፍርድ ቤቱ ከተወሰነው ክፍያዎች ከተቋረጡበት ቀን አንስቶ ሂደቱ እስከተጀመረበት ቀን ድረስ ያለው ጊዜ እንደ አጠራጣሪ ጊዜ ተደርጎ ይቆጠራል፤ አጠራጣሪ ጊዜው ቢበዛ ከአስራ ስምንት ወራት መብለጥ የለበትም።

አንቀጽ ፭፻፺፪. የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች

፩/ ለዚህ መጽሐፍ ዓላማ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ማለት የመክፈያ ጊዜያቸው የደረሰ እና ተከፋይ ሆኑም አልሆኑም እንደ ሁኔታው መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወይም የመክሰር ሥነ ሥርዓት ከመክፈቱ አስቀድሞ የሚቀርቡ ማናቸውም የክፍያ ጥያቄዎች እንዲሁም ወለዳቸውን ጨምሮ ነው።

፪/ በሂደት ላይ ያሉ ውሎችን በተመለከተ እንደ ሁኔታው መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወይም የመክሰር ሥነ ሥርዓት ከተከፈተ በኋላ የውሉ መፈጸም ከመቀጠሉ የሚመነጩ የክፍያ ጥያቄዎች የድህረ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ናቸው።

፫/ በሂደት ላይ ያሉ ውሎች በመልሶ ማደራጀት ኃላፊው ወይም በከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂው፤ በሚቋረጡበት ጊዜ ውሎ ከመቋረጡ የሚመነጩ ቅጣቶች እና ሌላ ዓይነት ካሳዎች የሚቆጠሩት እንደ ቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ነው።

ምዕራፍ ሦስት

በሂደት ላይ ያሉ ውሎች አያያዝ

አንቀጽ ፭፻፲፫. በሂደት ላይ ያሉ ውሎች መቀጠል ወይም መቋረጥ

፩/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር፤ መልሶ የማደራጀት ወይም የመክሰር ሥነ ሥርዓት መከፈቱ በሂደት ላይ ያሉ ውሎች በመቀጠላቸው ላይ ተጽዕኖ አያደርግም ።

፪/ በሂደት ላይ ያሉ ውሎች ማለት የመሠረታዊ አገልግሎቶች ውሎችና ባለዕዳው የንግድ ሥራውን የሚያከናውንባቸው የማይንቀሳቀሱ የንግድ ቦታዎች፤ በባለዕዳውና በቤተሰቡ ይዞታ ሥር የሚገኙ የማይንቀሳቀሱ ቦታዎችን የሚጨምር ሆኖ በእነዚህ ሳይወሰን ማናቸውም በአንድና ከዚያ በላይ ገንዘብ ጠያቂዎችና በባለዕዳው መካከል የተደረጉ

በሂደት ላይ ያሉ ውሎች ሲሆኑ ይኸውም ሥነ ሥርዓቶች በሚከፈቱበት ጊዜ ከተዋዋይ ወገኖች ቢያንስ አንዱ ወገን የውል ግዴታውን ያልተወጣ እንደሆነ ነው።

፫/ ማንኛውም ተቃራኒ የውል ድንጋጌ ቢኖርም ገንዘብ ጠያቂዎች በሚከተሉት ምክንያቶች ብቻ የተነሳ በሂደት ላይ ያሉ ውሎችን አልፈጽምም ማለት ወይም ማቋረጥ፣ ማፋጠን ወይም ባለዕዳውን በሚጎዳ በማንኛውም መልኩ በውሉ ላይ ለውጥ ማድረግ አይፈቀድላቸውም፡-

ሀ) ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር፣ መልሶ የማደራጀት ወይም የመክሰር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ጥያቄ በመቅረቡ ወይም በመክፈቱ፣ ወይም

ለ) ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ማዕቀፍ ውስጥ ክፍያ ለማስፈጸም በተናጠል የሚደረጉ ክርክሮች እንዲቋረጡ ጥያቄ በመቅረቡ ወይም በመቋረጣቸው።

፬/ በሚከተሉት ሁኔታዎች ውስጥ መልሶ በሚከተሉት የማደራጀት ኃላፊው ወይም የክሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ በሂደት ላይ ያለውን ውል ሊያቋርጡት ይችላሉ፡-

ሀ) መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ከሆነ ባለዕዳው ወይም የመክሠር ሥነ ሥርዓት ከሆነ ንብረቱ በሂደት ላይ ያለውን ውል መፈጸሙን ለመቀጠል የሚያስችል ገንዘብ የሌላቸው ከሆነ፤

ለ) በሂደት ላይ ያለው ውል መቀጠሉ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ከሆነ ለባለዕዳው ወይም የመክሠር ሥነ ሥርዓት ከሆነ ለንብረቱ የማይጠቅም ከሆነ፤ ወይም

ሐ) በፍጥነት መቋረጡ የገንዘብ ጠያቂዎችን ጥቅም አግባብ ባልሆነ መልኩ የማይጎዳ ከሆነ፤ ነው፡፡

፭/ በሂደት ላይ ያለው ውል ስለ መቀጠሉ እንዲወስን ገንዘብ ጠያቂዎች መልሶ ለማደራጀት ኃላፊው ወይም ለክሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ጥያቄ ሊያቀርቡ ይችላሉ፤ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ወይም የክሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ጥያቄው

በደረሳቸው በአሥራ አምስት ተከታታይ ቀናት ውስጥ በሂደት ላይ ያለው ውል መቀጠል ወይም መቋረጥ እንዳለበት ወስነው ለገንዘብ ጠያቂዎቹ ውሳኔያቸውን ያሳውቃሉ፤ በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ ውሳኔውን ገንዘብ ጠያቂዎች እንዲያውቁት ካልተደረገ በሂደት ላይ ያለው ውል እንደተቋረጠ ተደርጎ ይቆጠራል።

፩ / በሂደት ላይ ያሉ ውሎች የቀጠሉ እንደሆነ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ወይም የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ባለዕዳው በውሎቹ መሠረት ያሉበትን ግዴታዎች መወጣቱን ያረጋግጣሉ።

፪ / ገንዘብ ጠያቂዎቹ ከውሉ የሚመነጭ ማንኛውም የቅድመ መክሰር የክፍያ ጥያቄ መክፈሉን ውሉ እንዲቀጥል እንደ ቅድመ ሁኔታ አድርገው መጠየቅ አይችሉም።

አንቀጽ ፭፻፺፬. ተቃውሞ

፩ / ገንዘብ ጠያቂዎች በሂደት ላይ ያሉ ውሎች እንዲቀጥሉ ወይም እንዲቋረጡ በተሰጠው ውሳኔ ላይ ተቃውሞ ማቅረብ ይችላሉ፤ እንዲህ ያለው ተቃውሞ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ወይም

የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ውሳኔውን በሰጡ በሰባት ተከታታይ ቀናት ውስጥ መቅረብ አለበት።

፪/ ማንኛውም መቃወሚያ በቀረበ በሰባት ተከታታይ ቀናት ውስጥ በተቆጣጣሪ ዳኛው ውሳኔ ይሰጥበታል።

፫/ ተቆጣጣሪ ዳኛው በሰጠው ውሳኔ ላይ ውሳኔው በተሰጠ በአስር ተከታታይ ቀናት ውስጥ ለፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይቻላል።

አንቀጽ ፳፻፺፭. የማይንቀሳቀስ ንብረቶችን የንግድ ኪራይ የሚመለከቱ ልዩ ድንጋጌዎች

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፺፫ ውስጥ የተመለከተው ቢኖርም የማይንቀሳቀስ ንብረት የንግድ ኪራይ ውሎች የቀጠሉ እንደሆነ ጊዜው ከማለቁ በፊት ወዲያውኑ ኪራይ እንዲከፈል የሚደነግጉ ማናቸውም የውል ድንጋጌዎች መልሶ በማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወቅት ለመጠባበቂያ ጊዜው የመጀመሪያ አራት ወራት ወይም በመክሠር ሥነ ሥርዓት ወቅት በአንቀጽ ፳፻፶፬ ውስጥ በተደነገገው መሠረት የንግድ ሥራው ለሚቀጥልበት ጊዜ ያህል ተፈጻሚ አይሆንም።

፪/ የማይንቀሳቀስ ንብረት የንግድ ኪራይ ውሎች የቀጠሉ እንደሆነ እና አከራዩ የኪራይ ውሎ በተፈረመበት ወቅት አጠቃላይ የኪራይ ክፍያዎችን የተቀበለ እንደሆነ ወይም እንዲህ ላለው ክፍያ በቂ ዋስትናዎችን ያገኘ ከሆነ አከራዩ ሥነ ሥርዓቱ ከተከፈተ በኋላ የሚፈጠሩ ማናቸውንም ወቅታዊ እና የወደፊት የኪራይ ክፍያዎች መጠየቅ አይችልም፡፡

፫/ ማናቸውም የውል ድንጋጌዎች ቢኖሩም የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ የኪራይ ስምምነቶችን ለተቀረው ጊዜ ያህል ሊያስተላልፍ ይችላል፤ ሆኖም የንግድ ቦታው የሚሰጠው አገልግሎት ሊቀየር አይችልም፤ አግባብ በሚሆንበት ጊዜ ተቆጣጣሪ ዳኛው አገልግሎቱ እንዲቀየር ሊፈቅድ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፭፻፺፮. ልዩ ሁኔታዎች

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭፻፺፫ ውስጥ የተደነገገው ቢኖርም የሚከተሉት ውሎች አግባብነት ባላቸው ሕጎች ይተዳደራሉ፡-

፩/የሥራ ውሎች፤

፪/የባንክ እና የመድን ውሎች፤

፫/የአስተዳደር ውሎች፤

፬/የአክሲዮን ገበያን ጨምሮ በፋይናንስ ገበያዎች ማዕቀፍ ውስጥ የተፈረሙ ውሎች፡፡

ምዕራፍ አራት

ስለገንዘብ ጠያቂዎች ጥቅሞችና መብቶች

አንቀጽ ፭፻፺፯. የገንዘብ ጠያቂዎች ጥቅሞች ጥበቃ

፩/ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተቀመጡት ሥነ ሥርዓቶች አጠቃላይ መርህ የገንዘብ ጠያቂዎችን ትክክለኛ ጥቅም ማስጠበቅ ነው፡፡

፪/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ሥነ ሥርዓት ውስጥ መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ በሁሉም በሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ሙሉ ድምፅ መጽደቅ አለበት፡፡

፫/ መልሶ በማደራጀት ሥነ ሥርዓት ውስጥ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ በሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች አስቀድሞ በተወሰነ አብላጫ ድምፅ መጽደቅ አለበት፤ እንዲሁም የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ

እንዲሸጥ በገንዘብ ጠያቂዎች በአብላጫ ድምፅ መጽደቅ አለበት።

፬/ በመክሠር ሥነ ሥርዓት ውስጥ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለን ድርጅት በእንቅስቃሴ ላይ እንዳለ በአጠቃላይ ወይም የድርጅቱን ትልቅ ክፍል የመሸጥ ውሳኔ በገንዘብ ጠያቂዎች በአብላጫ ድምፅ መጽደቅ አለበት።

አንቀጽ ፭፻፺፰. የገንዘብ ጠያቂዎች ተሳትፎ

ገንዘብ ጠያቂዎች በሥነ ሥርዓቶች ወቅት በአጠቃላይ አስተያየታቸውን የማቅረብ እና ፍርድ ቤት ጉዳዮችን በሚሰማበት ጊዜ የመሰማት መብት አላቸው።

አንቀጽ ፭፻፺፱. የመረጃ መብቶች

፩/ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ፣ የገንዘብ ጠያቂዎች ስብስብ፣ የገንዘብ ጠያቂዎች መደብ ወይም ጠቅላላ የገንዘብ ጠያቂዎች ጉባዔው አግባብ የሆኑ ማናቸውንም መረጃዎች ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ ከማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው፣ መልሶ ከማደራጀት

ኃላፊው እና ከከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ የመጠየቅ መብት አላቸው።

፪/ እንዲህ ያለው ጥያቄ በጽሁፍ የሚቀርብ ሲሆን ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው፣ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ጥያቄው በቀረበ በአስር ተከታታይ ቀናት ውስጥ መልስ ይሰጣሉ፤ እንዲሁም በተቻለ መጠን በፍጥነት ለጥያቄው አጥጋቢ ምላሽ ይሰጣሉ።

፫/ ማንኛውም ጥያቄ ምክንያታዊ ካልሆነ ወይም ከመጠን በላይ ጫና የሚያሳድር ከሆነ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው፣ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ጥያቄውን አለመቀበል ይችላሉ።

ምዕራፍ አምስት

ሥልጣን

አንቀጽ ፮፻. የግዛት ሥልጣን

፩/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት፣ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እና የመክሠር

ሥነ ሥርዓት ላይ በኢትዮጵያ ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤት የግለሰቡ መደበኛ ቦታ ወይም የማህበሩ ወይም በሕግ የሰውነት መብት ያለው ሰው የተመዘገበ ጽሕፈት ቤት በሚገኝበት ቦታ ያለው ፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ነው።

፪/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓትን፤ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓትን እና የመክሠር ሥነ ሥርዓትን የከፈተው ፍርድ ቤት ከእነዚህ ሥነ ሥርዓቶች በቀጥታ በሚመነጩ እና ከእነሱ ጋር በቅርበት በሚገናኙ የሚከተሉትን ጉዳዮች እንደሚመለከቱት ባሉ ክሶች ላይ ሥልጣን አለው፡-

ሀ) መልሶ የማዋቀር እና መልሶ የማደራጀት ዕቅድ፤

ለ) በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለን ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ ማጽደቅ፤

ሐ) በሂደት ላይ ያሉ ውሎች፤

መ) የተቆጣጣሪ ዳኞች፤ የባለዕዳው ንብረት ጠባቂዎች፤ ተቆጣጣሪዎች እና ዳይሬክተሮች ኃላፊነት፤

ሠ) የክፍያ ጥያቄዎች አቀራረብ፤ ማረጋገጥ እና አቀባበል፤

ረ) ከንብረት የሚመነጩ መብቶች፤

- ሰ) ማቻቻል፤
- ሸ) የንብረቶች መሸጥ ወይም መተላለፍ፤
- ቀ) የክፍያ ጥያቄዎች ቅደም ተከተል፤
- በ) ከሽያጭ የተገኘ ገንዘብ ክፍፍል፤
- ተ) የድርጊቶች ፈራሽ መደረግ፤
- ቸ) ውሎችን ማጽናት እና ተፈጻሚነት፤
- ኀ) የባለዕዳው ነጻ መውጣት፤
- ነ) የሥነ ሥርዓቱ መዘጋት፡፡

አንቀጽ ፮፻፩. ስለ ኩባንያዎች ቡድን እና ሥነ ሥርዓትን ስለማቀናጀት

፩/ በኩባንያዎች ቡድን ውስጥ የሚገኝ እያንዳንዱ የሕግ ሰውነት ያለው አካል እና ሀብቱ ራሱን የቻለ ነው፤ ፍርድ ቤቱ በኩባንያዎች ቡድን ውስጥ የሚገኝን አንድ የሕግ ሰውነት ያለው አካል በተመለከተ የተከፈተን ሥነ ሥርዓት በሌላ የሕግ ሰውነት ያለው አካል ወይም የተፈጥሮ ሰው ላይ ተፈጻሚ ሊያደርግ አይችልም፡፡

፪/ በኩባንያዎች ቡድን ውስጥ የሚገኝ አንድ የሕግ ሰውነት ያለው አካል የተመለከተ ሥነ ሥርዓት በመጀመሪያ የከፈተው ፍርድ ቤት በቡድኑ ውስጥ

የሚገኙትን ሌሎች አካላት በተመለከተ ሥነ ሥርዓት ለመክፈት የግዛት ሥልጣን አለው፤ ፍርድ ቤቱ ቡድኑን ለሚመለከቱ ሥነ ሥርዓቶች በሙሉ አንድ መልሶ የማደራጀት ኃላፊ ወይም የከሰረውን ሰው ንብረት ጠባቂ ሊሾም ይችላል።

፫/ በከባኝነቶች ቡድን ውስጥ የሚገኙ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሕግ ሰውነት ያላቸው አካላትን የሚመለከቱ ሥነ ሥርዓቶች ኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኝ በአንድ ወይም ከዚያ በላይ ፍርድ ቤቶች የተከፈቱ ከሆነ የቡድኑን የተለያዩ አባላት በተመለከተ መልሶ የማደራጀት ዕቅድ ለማዘጋጀት ወይም በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለን ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ ለማመቻቸት ፍርድ ቤቱ፣ ተቆጣጣሪዎቹ እና ጠባቂዎቹ በተቻለ መጠን ተባብረው እና ተቀናጅተው ይሰራሉ።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) ውስጥ የተመለከተው ትብብር እና ቅንጅት ፍርድ ቤቱ፣ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ አግባብ ነው ብለው በሚያስቡት ማንኛውም መንገድ ተግባራዊ ሊደረግ የሚችል

ሲሆን በተለይም ደግሞ በሚከተሉት መንገዶች ሊከናወን ይችላል፡-

- ሀ) መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎችን እና የከሰረውን ሰው ንብረት ጠባቂዎችን አቀናጅቶ በመሾም፤
- ለ) ማናቸውንም አግባብነት ያላቸውን መረጃዎች በመለዋወጥ፤
- ሐ) የቡድኑ አባላትን ንብረቶች እና ጉዳዮች አስተዳደር እና ቁጥጥር በማቀናጀት፤
- መ) ጉዳዮች የሚሰሙበትን ሥርዓት በማቀናጀት፤
- ሠ) መልሶ የማደራጀት ዓለም አቀፍ ዕቅዱን የማጽደቅ ወይም በቡድኑ ውስጥ የሚገኙ የተለያዩ ወይም የሁሉንም አካላት የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ የመሸጥ ሥራዎችን በማቀናጀት፡፡

አንቀጽ ፯፻፪. ሥነ ሥርዓቶችን የመክፈት እና ተያያዥ ፍርዶችን የመስጠት ዓለም አቀፋዊ ሥልጣን

- ፩/ የባለዕዳው ዋና የጥቅም ማዕከል የሚገኘው ኢትዮጵያ ውስጥ ከሆነ ዋናውን ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ሥልጣን ያላቸው የኢትዮጵያ ፍርድ ቤቶች ናቸው፤

ዋና የጥቅም ማዕከል ማለት መደበኛ በሆነ መልኩ ባለዕዳው ጥቅሙን የሚያስተዳድርበት ስፍራ ሲሆን ይኸውም በሦስተኛ ወገኖች መረጋገጥ መቻል አለበት፤ ከባንያን ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ሰውን በተመለከተ ተቃራኒ ማስረጃ እስከሌለ ድረስ የተመዘገበ ቢሮው የሚገኝበት ቦታ ዋና የጥቅም ማዕከል ተደርጎ ይቆጠራል፤ የተፈጥሮ ሰውን በተመለከተ ተቃራኒ ማስረጃ እስከሌለ ድረስ ዋና የሥራ ቦታው ዋና የጥቅም ማዕከል ተደርጎ ይቆጠራል፡፡

፪/ ዋና የጥቅም ማዕከሉ ኢትዮጵያ የሆነ ባለዕዳን በተመለከተ ለቅድመ ጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት፤ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እና የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የሚሰጥ ፍርድ ዓለም አቀፋዊ ተፈጻሚነት አለው፡፡

፫/ የባለዕዳው ማንኛውም የሥራ ቦታ ኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝ ከሆነ የኢትዮጵያ ፍርድ ቤቶች በሀገር ውስጥ ያሉ ንብረቶችን የሚመለከት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ሥልጣን አላቸው፤ የሥራ ቦታው

ባለዕዳው ሰውን እና ንብረቶችን ተጠቅሞ ጊዜያዊ ያልሆነ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ የሚያደርግበት የሥራ ቦታ ነው።

፬/ ኢትዮጵያ ውስጥ የሥራ ቦታ ያለውን ባለዕዳ የሚመለከት በሀገር ውስጥ ያሉ ንብረቶችን የሚመለከት ሥነ ሥርዓት ተፈጻሚነቱ በኢትዮጵያ ድንበር ውስጥ በሚገኙ የባለዕዳው ንብረቶች የተወሰነ ነው።

፭/ የኢትዮጵያ ፍርድ ቤቶች በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻ ንዑስ አንቀጽ (፪) ውስጥ በተመለከተው መሠረት እንዲህ ካለው ሥነ ሥርዓት በቀጥታ የሚመነጩ እና ከእርሱ ጋር የቅርብ ትስስር ያላቸውን ክሶች የማየት ሥልጣን አላቸው።

አንቀጽ ፮፻፫. ዕዳን መክፈል ካለመቻል ጋር ግንኙነት ያላቸውን ፍርዶች ጨምሮ ለውጭ ሀገር ፍርዶች እውቅና ስለመስጠት

፩ / ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓትን፣ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓትን እና የመክሰር ሥነ ሥርዓትን ለመክፈት በሌላ ሀገር ውስጥ ሥልጣን ባለው አካል የተሰጠ ማንኛውም ፍርድ እንዲሁም ዕዳን መክፈል ካለመቻል ጋር ግንኙነት

ያላቸው ፍርዶች በኢትዮጵያ የሥልጣን ወሰን ውስጥ ዕውቅና የሚሰጣቸው የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲሟሉ ብቻ ነው፡-

- ሀ) የውጭ ሀገር ፍርዱ መሠረታዊ የሥነ ሥርዓት ፍትህ መርሆዎቿን ጨምሮ የኢትዮጵያን መንግስታዊ ሥርዓት የማይጻረር ከሆነ፤
- ለ) የውጭ ሀገር ፍርዱ በማጭበርበር የተገኘ ካልሆነ፤
- ሐ) የውጭ ሀገር ፍርዱ የተሰጠው በኢትዮጵያ የሥልጣን ግጭት ሕግጋት መሠረት ሕጋዊ ሥልጣን ባለው ፍርድ ቤት ከሆነ፤
- መ) የውጭ ሀገር ፍርዱ ኢትዮጵያ ከፈረመቻቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ጋር የሚጣጣም ከሆነ፤
- ሠ) ያንኑ ባለዕዳ በተመለከተ በኢትዮጵያ ውስጥ ማንኛውም ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት፣ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወይም የመክሰር ሥነ ሥርዓት ካልተከፈተ፤

- ረ) የውጭ ሀገር ፍርድ በእነዚህ ወገኖች መካከል የተፈጠረ ክርክርን በተመለከተ ኢትዮጵያ ውስጥ ከተሰጠ ፍርድ ጋር የማይጋጭ ከሆነ፤
- ሰ) የመክሠር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት በውጭ ሀገር የተሰጠው ፍርድ ዕውቅና ከተሰጠው በኋላ የሚኖረው ተፈጻሚነት በኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኙት የባለዕዳው ንብረቶች የተወሰነ ከሆነ፤
- ሸ) የውጭ ሀገር ፍርድ በተሰጠበት ሀገር ውስጥ ተፈጻሚነት ያለው እና ማስፈጸም የሚቻል ከሆነ፤ እና
- ቀ) የውጭ ሀገር ፍርድ በተሰጠበት ሀገር ውስጥ ተፈጻሚነት ካለው እና ማስፈጸም የሚቻል ከሆነ፤ እንዲሁም ዕውቅና ማግኘቱ እና መፈጸሙ የባለዕዳውን የመክሠር ሥነ ሥርዓት በማስተዳደር ሂደት ውስጥ ጣልቃ የማይገባ ወይም በኢትዮጵያ ውስጥ ከዚያው ባለዕዳ ጋር በተያያዘ የኪሣራ ሥነ ሥርዓት ውስጥ ከተላለፈ የማቋረጥ ወይም ሌላ ትዕዛዝ ጋር የማይጋጭ ከሆነ፡፡

፪/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር፣ መልሶ የማደራጀት የመክሠር እና ዕዳን መክፈል ያለመቻል ሥነ ሥርዓት ለመክፈት በውጭ ሀገር የተሰጠ ፍርድ ወይም ከኪሣራ ጋር ግንኙነት ያለው የውጭ ሀገር ፍርድ እውቅና እንዲሰጠው ወይም እንዲፈጸም አቤቱታ በሚቀርብበት ጊዜ የሚከተሉት ማስረጃዎች ለፍርድ ቤቱ መቅረብ አለባቸው፡-

ሀ) ከኪሣራ ጋር ግንኙነት ያለው የውጭ ሀገር ፍርድ የተረጋገጠ ቅጂ፤

ለ) የውጭ ሀገር ፍርዱ በተሰጠበት ሀገር ውስጥ ተፈጻሚነት ያለው እና ማስፈጸም የሚቻል መሆኑን ለማረጋገጥ አስፈላጊ የሆኑ ማናቸውም ሰነዶች፤ ወይም

ሐ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) (ሀ) እና (ለ) ውስጥ የተመለከቱት ማስረጃዎች ያልተገኙ ከሆነ ጉዳዮቹን በተመለከተ በኢትዮጵያ ፍርድ ቤቶች ዘንድ ተቀባይነት ያላቸው ሌሎች ማናቸውም ማስረጃዎች፡፡

፫/ ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ወይም ኮንቬንሽኖች እንደተጠበቁ ሆነው መልሶ በማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወቅት የንብረት ኃላፊው እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ የውጭ ሀገር መንግስታትን ውሳኔ መሠረት ያደረጉ የታክስ ወይም የጉምሩክ ቀረጥ እና ቅጣት ክፍያ ጥያቄዎችን አይቀበሉም፡፡

ምዕራፍ ስድስት

ሥነ ሥርዓቶችን የማከናወን ኃላፊነት ያለባቸው ሰዎች እና አካላት

አንቀጽ ፮፻፬. የመክሠር ሥነ ሥርዓት ፍርድ ቤት ሥልጣን

፩ / መልሶ የማደራጀት ወይም የመክሰር ሥነ ሥርዓት የከፈተው ፍርድ ቤት ሁሉንም ሥነ ሥርዓቶች ይቆጣጠራል፤ እንዲሁም ከተቆጣጣሪ ዳኛው ሥልጣን ውጭ በሆኑ ጉዳዮች ላይ ትዕዛዞችን ይሰጣል፤ ተቆጣጣሪ ዳኛው በሰጣቸው ትዕዛዞች ላይ የሚቀርቡ ይግባኞችን ይሰማል፡፡

፪/ ፍርድ ቤቱ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻ ንዑስ አንቀጽ (፪) ውስጥ የተመለከቱትን ጉዳዮች ጨምሮ መልሶ ከማደራጀት እና ከመክሠር ሥነ ሥርዓት ጋር

ግንኙነት ያላቸው ጉዳዮችን በሙሉ የመስማት እና ውሳኔ የመስጠት ሥልጣን አለው።

አንቀጽ ፯፻፭. ተቆጣጣሪ ዳኛ ስለ መሾም

ፍርድ ቤቱ መልሶ የማደራጀት እና የመክሰር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት በሚሰጠው ፍርድ ተቆጣጣሪ ዳኛ ይሾማል፤ ተቆጣጣሪ ዳኛው ከፍርድ ቤቱ አባላት መካከል ይመረጣል፤ ሆኖም ሥነ ሥርዓቱን የሚከፍተው ፍርድ ቤት አባል ሊሆን አይችልም።

አንቀጽ ፯፻፮. ተቆጣጣሪ ዳኛው ሥልጣን

ተቆጣጣሪ ዳኛው የሚከተሉት ሥልጣን ይኖሩታል፡-

፩/ ንብረቱን በተመለከተ የሚቀርቡ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን መቀበል፤

፪/ ንብረቶቹን ጠብቆ ለማቆየት አስፈላጊ የሆኑ እርምጃዎችን በሙሉ መውሰድ ወይም አግባብ ባላቸው ባለሥልጣን አካላት እንዲወሰዱ ማድረግ፤

፫/ ከመደበኛ የሥራ ሂደት ውጭ የሆኑ ግብይቶችን ወይም ስምምነቶችን መፍቀድ፤

፬/ በሂደት ላይ ያሉ ውሎች መቀጠላቸውን ወይም መቋረጣቸውን በተመለከተ ውሳኔ መስጠት፤

፩ / የቅድመ ኪሳራ የክፍያ ጥያቄዎች እንዲከፈሉ መፍቀድ፤

፪/ የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ከሚዋቀሩበት መንገድ ጋር በተያያዘ የሚፈጠሩ ግጭቶች ላይ ውሳኔ መስጠት፡፡

አንቀጽ ፮፻፯. ተቆጣጣሪ ዳኛው የሚሰጣቸው ትዕዛዞች

ተቆጣጣሪ ዳኛው የሚሰጣቸው ትዕዛዞች ለፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ሳይዘገይ ገቢ ይደረጋሉ፤ እንዲሁም በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ የሚመለከታቸው ወገኖች በሙሉ እንዲያውቋቸው ይደረጋል፡፡

አንቀጽ ፮፻፰. ተቆጣጣሪ ዳኛውን ስለ መተካት

ፍርድ ቤቱ በማንኛውም ጊዜ በራሱ ተነሳሽነት አሳማኝ ምክንያት ካለ ተቆጣጣሪ ዳኛውን በሌላ ተቆጣጣሪ ዳኛ ሊተካ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፮፻፱. የፍርዶች ተፈጻሚነት

መክሠርን በሚመለከተው ፍርድ ቤት ወይም በተቆጣጣሪ ዳኛው የተሰጡ ውሳኔዎች፣ ፍርዶች እና ትዕዛዞች በሙሉ ወዲያውኑ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ ፳፻፲. መልሶ የማደራጀት እና የመክሰር ባለሞያዎች

መልሶ የማደራጀት ኃላፊው እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ አግባብነት ካላቸው ተመሳሳይ ሙያዎች አባላት መካከል ይመረጣሉ።

አንቀጽ ፳፻፲፩. በሥነ ሥርዓቶች ውስጥ ስለሚሾሙ ሰዎች እና አካላት ቁጥጥር

፩/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያዎች፣ መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ለሞያቸው አግባብነት ያላቸው የሙያ የሥነ ምግባር ደንቦችን እና የሥነ-ምግባር ደረጃዎችን የማክበር ግዴታ አለባቸው።

፪/ በሥነ-ሥርዓቶች ውስጥ የሚሾሙ ሰዎችን እና አካላትን ይበልጥ ለመቆጣጠር ልዩ ደንቦች ይወጣሉ።

አንቀጽ ፳፻፲፪. መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ብቃት

፩/ ፍርድ ቤቱ መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎችን እና የከሰረውን ሰው ንብረት ጠባቂዎች ብቃት እና ተገቢው የሥራ ልምድ ካላቸው የሕግ፣ የሒሳብ ሥራ፣ የአዲት ሥራ፣ የፋይናንስ፣ የሥራ አመራር እና ተመሳሳይ ባለሙያዎች ውስጥ መርጦ ይሾማል፤ አግባብ በሚሆንበት ጊዜ ፍርድ ቤቱ አንድ ሰው ግዴታውን በብቃት ለመወጣት አስፈላጊው ችሎታ አለው ብሎ ሲያምን መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎችን እና የከሰረውን ሰው ንብረት ጠባቂዎች ከሌሎች ሙያዎች አባላት ውስጥ መርጦ ሊሾም ይችላል።

፪ / መልሶ ከማደራጀት ኃላፊዎች እና ከከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ብቃት፣ አቅም፣ ፈቃድ አሰጣጥ፣ ቁጥጥር፣ ኃላፊነት፣ ከኃላፊነት መነሳት እና የሙያ ሥነ-ምግባር ደንቦች ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን የሚያስተዳድሩ ልዩ ደንቦች ይወጣሉ።

አንቀጽ ፮፻፲፫. መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ብቃት እና ታማኝነት

መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች፡-

፩/ የተሾሙበትን ሥራ ለመሥራት እና የተሰጣቸውን ሥልጣን ተግባራዊ ለማድረግ ብቃት ሊኖራቸው ይገባል፤

፪/ በታማኝነት፣ ያለወገንተኝነት እና በገለልተኝነት ኃላፊነታቸውን መወጣት አለባቸው፤

፫/ የብቃት ማነስ፣ ቸልተኝነት፣ ማጭበርበር ወይም ሌላ ጥፋት ከተገኘባቸው በፍርድ ቤቱ ከኃላፊነታቸው ሊነሱ ይችላሉ፡፡

አንቀጽ ፮፻፲፬. መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ኃላፊነት

፩/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች፡-

ሀ) ሥራቸውን በሚሰሩበት ወቅት እንደ መንግስት ባለሥልጣናት ይቆጠራሉ፤

ለ) ግዴታዎቻቸውን በሚወጡበት ወቅት አስፈላጊውን ጥንቃቄ ሁሉ ማድረግ አለባቸው፤

ሐ) በዚህ መጽሐፍ ወይም በሌሎች ደንቦች ውስጥ የተቀመጡ ልዩ የኃላፊነት መንስኤዎች እንደተጠበቁ ሆነው ለሚፈጽሙት ከባድ ቸልተኝነት ወይም ሆነ ብለው ለሚፈጽሙት ጥፋት ኃላፊ ናቸው።

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊውን እና የከሰረውን ሰው ንብረት ጠባቂ የሚተኩት ኃላፊ እና ንብረት ጠባቂ፣ ማንኛውም ተቆጣጣሪ፣ ዐቃቤ ሕግ እና መልሶ በማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወቅት ንብረቱ በይዘታው ሥር ያለ ባለዕዳ ጉዳዮቹን ለመስማት በብቸኝነት ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት መልሶ በማደራጀት ኃላፊው እና በከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ላይ የኃላፊነት ክስ ሊያቀርቡ ይችላሉ።

፫/ በንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት የሚቀርብ ማንኛውም ክስ ሥነ ሥርዓቱ ከተዘጋበት ጊዜ አንስቶ በአንድ ዓመት ውስጥ ካልቀረበ በይርጋ ይታገዳል፤ ይህ የጊዜ ገደብ በማንኛውም መልኩ አይቋረጥም ወይም አይታገድም።

አንቀጽ ፯፻፲፭. መልሶ የማደራጀት ኃላፊ እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ተደርገው ሊሾሙ የማይችሉ ሰዎች

፩/ የሚከተሉት ሰዎች መልሶ የማደራጀት ኃላፊ ወይም የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ተደርገው አይሾሙም፡-

ሀ) በኢትዮጵያ ውስጥም ሆነ በሌላ ሀገር እምነት ከማጥፋት ወይም ከማጭበርበር ጋር ግንኙነት ያለው ማንኛውም ወንጀል በመፈጸም ጥፋተኛ የተባለ ማንኛውም ሰው፤

ለ) የሕዝባዊ መብቶችን የሚከለክል የቅጣት ፍርድ የተፈረደበት ማንኛውም ሰው፤

ሐ) ማንኛውም የባለዕዳው ባለአክሲዮን፣ ሥራ አስኪያጅ ወይም ዳይሬክተር፤

መ) ከማንኛውም የባለዕዳው ባለአክሲዮን፣ ሥራ አስኪያጅ ወይም ዳይሬክተር ጋር አራተኛ ደረጃን ጨምሮ እስከ አራተኛ ደረጃ ድረስ የሚቆጠር የስጋ ወይም የጋብቻ ዝምድና ያለው ማንኛውም ሰው፤

ሠ) ማንኛውም ከባለዕዳው ላይ ገንዘብ ጠያቂ፤

ረ) የጥቅም ግጭት ያለበት ወይም ሊኖርበት የሚችል ማንኛውም ሰው።

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ማንኛውንም የባለዕዳውን ንብረት መግዛት ወይም በሌላ አካሄድ ባለቤት መሆን አይችሉም፤ ይህን ድንጋጌ በመጣስ የሚፈጸም ማንኛውም ግዢ ወይም የንብረት ባለቤትነት ምንም ውጤት አይኖረውም፤ ይህን ድንጋጌ የጣሱ መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎች እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ከኃላፊነታቸው ይነሳሉ።

አንቀጽ ፳፻፲፮. መልሶ ለማደራጀት ኃላፊዎች እና ለከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ስለሚከፈል ክፍያ

፩/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው እና የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ በተለይም የጉዳዩን ውስብስብነት ከግምት ውስጥ በማስገባት ግዴታዎቻቸውን

እንዲወጡ እና ሥልጣናቸውን ተግባራዊ እንዲ

ያደርጉ ምክንያታዊ የሆነ ክፍያ ይከፈላቸዋል።

፪/ ፍርድ ቤቱ መልሶ የማደራጀት ወይም የመክሰር

ሥነ ሥርዓት ለመክፈት በሚሰጠው ፍርድ ውስጥ

ምክንያታዊ የሆነውን ክፍያ ይወስናል።

፫/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው፣ የከሰረው ሰው ንብረት

ጠባቂ፣ ማንኛውም የባለዕዳው ሥራ አስኪያጅ

ወይም ገንዘብ ጠያቂ በሚያቀርበው አቤቱታ

መሠረት ፍርድ ቤቱ ለተቆጣጣሪው በሚከፈለው

ክፍያ ላይ ከሁኔታው አንጻር ምክንያታዊ የሆነ

ማስተካከያ ሊያደርግ ይችላል።

፬/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው እና የከሰረው ሰው

ንብረት ጠባቂ ከንብረቱ ላይ ወጪ እና ኪሣራቸውን

ለመተካት ከሚከፈላቸው ክፍያ ውጭ ሌላ

ማንኛውም ገንዘብ አያገኙም።

፭/ የክፍያው ዝርዝር ሁኔታዎች በልዩ ደንቦች ሊወሰኑ ይችላሉ።

ርዕስ ሁለት

ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት

አንቀጽ ፳፻፲፯. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት ስለ መክፈት

፩/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት የሚከፈተው ክፍያዎችን ገና ያላቋረጠ ወይም ክፍያዎችን ካቋረጠ አርባ አምስት ቀናት ያልሞላው እና የኢኮኖሚ ወይም የፋይናንስ ችግር በተጨማሪም ያጋጠመው ወይም ያጋጥመዋል ተብሎ የሚጠበቅ ባለዕዳ ሲያመለክት ብቻ ነው።

፪/ ባለዕዳው የቅርብ ጊዜ የሒሳብ መግለጫዎቹን፣ የገንዘብ ችግሮቹን ሁኔታ እና የሚፈቱበትን መንገድ የሚያስረዳ ጽሁፍ እንዲሁም የገንዘብ ፍላጎት ቅድመ ትንበያ ኪሣራን ለሚመለከተው ፍርድ ቤት ያቀርባል፤ ፍርድ ቤቱ አስፈላጊ ናቸው ብሎ የሚያምናቸውን ሌሎች ማናቸውም ሰነዶች እና መረጃዎች ባለዕዳው እንዲያቀርብ ትዕዛዝ ሊሰጥ

ወይም እንደ ባንኮች እና የታክስ ባለሥልጣን አካላት ያሉ ሦስተኛ ወገኖችን እንዲያቀርቡ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

፫/ አስገዳጅ የሆኑ የኢትዮጵያ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆነው ዕዳን መልሶ ማዋቀር የባለዕዳውን ንብረቶች እና ዕዳዎች ወይም ሌላ ማንኛውንም የባለዕዳውን የካፒታል መዋቅር ክፍል አወቃቀር፣ ሁኔታዎች ወይም መዋቅር መቀየርን ወይም የንግድ ሥራውን ንብረቶች ወይም ክፍሎች ወይም አጠቃላይ የንግድ ሥራ እንቅስቃሴውን በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ መሸጥን እንዲሁም አስፈላጊ የሆኑ ማናቸውንም የሥራ ሂደት ለውጦችን ማድረግን ወይም ከእነዚህ ውስጥ የተወሰኑትን ወስዶ ማቀናጀትን ሊያካትት ይችላል።

አንቀጽ ፳፻፲፰. የሥነ ሥርዓቱ የቆይታ ጊዜ

፩ / ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ ከሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ጋር በአራት ወራት ውስጥ መጠናቀቅ ይኖርበታል።

፪ / የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም፤ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ

በሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በሙሉ ድምፅ ተቀባይነት የማግኘት ዕድሉ ሰፊ እንደሆነ ባለዕዳው ካስረዳ ፍርድ ቤቱ ጊዜው እንዲራዘም ሊፈቅድ ይችላል፤ ማራዘሚያዎችን እና እድሳቶችን ጨምሮ ዕቅዱ የሚጠናቀቅበት አጠቃላይ ጊዜ ከስምንት ወራት መብለጥ የለበትም፡፡

፫/ የመክሠር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት አቤቱታ ለማቅረብ ባለዕዳው ያለበት ግዴታ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓቱ ለሚቆይበት ጊዜ ያህል ተቋርጦ ይቆያል፡፡

አንቀጽ ፮፻፲፱. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያ ስለመሾም

የፍርድ ቤቱ ፕሬዚዳንት ባለዕዳው ሀሳብ በሚያቀርብበት ጊዜ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓቱ ለሚቆይበት ጊዜ ያህል ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያ ይሾማል፡፡

አንቀጽ ፮፻፳. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያውን ስለመተካት

፩/ ሥነ ሥርዓቱ በሚካሄድበት ወቅት በማንኛውም ጊዜ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው እንዲተካ አቤቱታ ሊያቀርብ ይችላል።

፪/ ፍርድ ቤቱ አቤቱታውን በራሱ ሥልጣን ሊፈቅድ ይችላል።

፫/ በንዑስ አንቀጽ (፪) ውስጥ የተመለከተው ቢኖርም ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓቱ ከሚመለከታቸው አጠቃላይ የክፍያ ጥያቄዎች ውስጥ ሁለት ሦስተኛው ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች እንዲሾም የሚደግፉ ከሆነ ፍርድ ቤቱ አቤቱታውን በመፍቀድ አመልካቹ ይሾም ብሎ ያቀረበውን ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያ ይሾማል።

አንቀጽ ፮፻፳፩. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው ግዴታዎች

፩/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው ራሱን ችሎ በመንሳቀስ የሚከተሉትን እንዲሁም ሌሎች ተግባራትን ያከናውናል፡-

ሀ) ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ሥነ ሥርዓቱ ውስጥ የሚሳተፉትን ገንዘብ ጠያቂዎች መወሰን፤

- ለ) መልሶ የማዋቀር ዕቅድ በማርቀቅ እና በመደራደር ረገድ ባለዕዳውን እና ገንዘብ ጠያቂዎቹን ማገዝ፤
- ሐ) የገንዘብ ጠያቂዎቹን ስብሰባዎች መጥራት እና በሊቀመንበርነት መምራት፤
- መ) ዕዳን መልሶ በማዋቀር ዕቅድ ላይ ድርድር በሚደረግበት ወቅት የባለዕዳውን እንቅስቃሴዎች መቆጣጠር እና ድርድሩ የሚገኝበትን ደረጃ በተመለከተ በየጊዜው ለፍርድ ቤቱ ሪፖርት ማቅረብ፤
- ሠ) ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን ለፍርድ ቤቱ አቅርቦ ማስጸደቅ፤ እና
- ረ) እንደሁኔታው በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለን ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ ማዘጋጀት፡፡

፪/ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው ግዴታዎቹን ለመወጣት የሚከተሉትን ተግባራት ማከናወን ይችላል፡-

- ሀ) ባለዕዳው ወይም ማንኛውም ሦስተኛ ወገን ማንኛውንም አስፈላጊ የሆነ ተጨማሪ የገንዘብ ወይም የሒሳብ መረጃ እንዲያቀርቡ ትዕዛዝ መስጠት፤

ለ) የባለዕዳውን የገንዘብ ሁኔታ እና የንግድ ሥራ ዕቅድ አዲት እንዲያደርጉ ጭምር ገለልተኛ ባለሞያዎችን መሾም፡፡

አንቀጽ ፯፻፳፪. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው ስለሚከፈለው ክፍያ

በባለዕዳው እና ዕዳን መልሶ በማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው መካከል ስምምነት የተደረገ ከሆነ ስምምነት የተደረገበት ክፍያ በሹመቱ ወቅት በፍርድ ቤቱ መጽደቅ አለበት፡፡

አንቀጽ ፯፻፳፫. ሚስጥራዊነት

ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት መከፈቱ እንዲሁም በሥነ ሥርዓቱ ወቅት የሚደረጉ የመረጃ ልውውጦች እና ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን ጨምሮ ጥብቅ በሆነ መልኩ በሚስጥር መያዝ አለባቸው፤ እንዲሁም የፍርድ ቤት ሥነ ሥርዓቱ የሚካሄደው በዝግ ችሎት ነው፤ ይህን ድንጋጌ በማንኛውም መልኩ መጣስ አግባብ ባላቸው

ሕጎች መሠረት የፍትሐ ብሔር እና የወንጀል ኃላፊነትን ያስከትላል።

አንቀጽ ፳፻፳፬. በባለዕዳው ይዞታ ውስጥ ስለመሆኑ

ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ሥነ ሥርዓቱ ወቅት መደበኛ የሥራ ሂደቱ በባለዕዳው ይዞታ ውስጥ ይሆናል እንዲሁም ባለዕዳው በመደበኛ የሥራ ሂደት ውስጥ የሚወድቁ ማናቸውንም ውሳኔዎች የማስተላለፍ ሥልጣን አለው፤ ሆኖም አብዛኛውን ንብረት እንደመሸጥ እና የዋስትና መብት እንደመፍጠር ያሉ ከመደበኛ የሥራ ሂደት ውጭ የሆኑ ማናቸውም ውሳኔዎች ዕዳን መልሶ በማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው አስቀድመው መጽደቅ አለባቸው።

አንቀጽ ፳፻፳፭. በተናጠል ስለሚቀርቡ ክሶች መቋረጥ

፩/ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ዕቅድ ላይ የሚደረገውን ድርድር ለመደገፍ ሲባል፤ ክፍያ እንዲፈጸምለት ጥያቄ ያቀረበ ወይም ክፍያ እንዲፈጸምለት ክስ የመሰረተ ገንዘብ ጠያቂ ጥያቄ ወይም ክስ እንዲቋረጥለት ባለዕዳው ለፍርድ ቤቱ አቤቱታ ሊያቀርብ ይችላል፤ ፍርድ ቤቱ ዕዳን መልሶ

የማዋቀር ዘርፍ ባለሙያውን አስተያየት ሰምቶ ይወስናል።

፪/ በተናጠል የሚቀርቡ ክሶች መቋረጥ ማለት አንድ ገንዘብ ጠያቂ በአንድ ባለዕዳ ወይም በሦስተኛ ወገን ዋስትና ሰጪ ላይ ክፍያ ለማስፈጸም ያቀረበውን ክስ ለጊዜው ማቋረጥ ነው፤ ክስ ማቋረጡ ዋስትና ያላቸው እና ቅድሚያ የሚሰጣቸው የክፍያ ጥያቄዎችን ጨምሮ ሁሉንም ዓይነት የክፍያ ጥያቄዎች ይሸፍናል።

፫/ በተናጠል የሚቀርቡ ክሶች ተቋርጠው የሚቆዩበት አጠቃላይ ጊዜ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ ከማዋቀር ሥነ ሥርዓቱ መርዘም የለበትም።

አንቀጽ ፯፻፳፮ . በመደበኛ የሥራ ሂደት ውስጥ የሚከሰቱ ዕዳዎችን ስለመክፈል

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፳፭ ውስጥ በተደነገገው መሠረት አስቀድመው ነጠላ እገዳ ከተላለፈባቸው ዕዳዎች በስተቀር ባለዕዳው በመደበኛ የሥራ ሂደት ውስጥ የሚከሰቱ ዕዳዎችን በሙሉ መክፈል ይኖርበታል።

፪/ ባለዕዳው በመደበኛ የሥራ ሂደት ውስጥ የሚከሰቱ ዕዳዎችን በሙሉ መክፈል እንደማይችል አስቀድሞ

ከገመተ ባለዕዳው መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ያመለክታል።

፫ / ክፍያ በሚቋረጥበት ጊዜ ባለዕዳው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፭ ንዑስ አንቀ (፪) መሠረት የመክሠር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ማመልከት ይኖርበታል።

አንቀጽ ፯፻፳፯. ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን ስለማጽደቅ

፩ / ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው ድጋፍ በባለዕዳው ይዘጋጃል፤ ገንዘብ ጠያቂዎች ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን ለማሻሻል ጥያቄ የማቅረብ እና የአጸፋ-ሀሳብ የማቅረብ መብት አላቸው።

፪ / ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ሥነ ሥርዓቱ ውስጥ በሚሳተፉ የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በሙሉ ተቀባይነት ማግኘት አለበት፤

፫ / ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ የሚከተሉትን ጉዳዮች ሊያካትት ይችላል፡-

- ሀ) ለሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች የክፍያ ጥያቄዎች እንደገና የጊዜ ሰንጠረዥ ማውጣት፤
- ለ) የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎችን የክፍያ ጥያቄዎች መተው፤
- ሐ) የገንዘብ ዕዳ ሰነዶችን አወጣጥ በሚመለከቱ ሕጎች መሠረት የገንዘብ ዕዳ ሰነዶችን በማውጣት የክፍያ ጥያቄዎችን መፍታት፤
- መ) የሚመለከታቸውን ገንዘብ ጠያቂዎች የክፍያ ጥያቄዎች ወደ አክሲዮን መቀየር፤
- ሠ) የዚህ ሕግ አስገዳጅ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው በገንዘብ ጠያቂው ወይም ለሦስተኛ ወገን ኢንቨስተሮች የሚገዛውን የባለዕዳውን ካፒታል መጠን መቀነስ ወይም መጨመር፤
- ረ) ለገንዘብ ጠያቂው ወይም ለሦስተኛ ወገን ኢንቨስተሮች ነባር አክሲዮኖችን መሸጥ ወይም አዲስ አክሲዮኖችን ማውጣት፡፡

አንቀጽ ፪፻፳፰. አዲስ ለቀረበ ገንዘብ ስለሚደረግ ጥበቃ

፩/ አዲስ የቀረበው ገንዘብ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ በሚጸድቅበት ማዕቀፍ ውስጥ ሆኖ በፍርድ ቤቱ

መጽደቅ አለበት፤ አዲስ የቀረበ ገንዘብ ማለት ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅድን ተግባራዊ ለማድረግ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ዕቅዱ ውስጥ ተካትቶ በነባር ወይም በአዲስ አበባ የሚሰጥ እና ተከትሎ በፍርድ ቤቱ የሚጸድቅ ማንኛውም አዲስ የቀረበ ገንዘብ ነው።

፪/ አዲስ ገንዘብ የሚያቀርቡት ሰዎች ገንዘቡ መቅረቡ አጠቃላይ ገንዘብ ጠያቂዎችን የሚጎዳ ነው በሚል የፍትሐ ብሔር፣ አስተዳደራዊ ወይም የወንጀል ኃላፊነት አይኖርባቸውም።

፫/ በኋላ ላይ የመክሠር ሥነ ሥርዓት የተከፈተ እንደሆነ አዲስ የቀረበው ገንዘብ ዋስትና ከሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በፊት ቅድሚያ ይኖረዋል።

አንቀጽ ፳፻፳፱. ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ በፍርድ ቤት ስለመጽደቁ

፩/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅድ በፍርድ ቤት መጽደቅ ይኖርበታል።

፪/ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን በሚያጸድቅበት ጊዜ ፍርድ ቤቱ፡-

ሀ) በተለይም ደግሞ ዋስትና ከመያዝ እና አዲስ ገንዘብ ከሚቀርብበት ማዕቀፍ ጋር በተያያዘ የሦስተኛ ወገኖች ጥቅሞች በበቂ ሁኔታ መጠበቃቸውን፤

ለ) ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ የባለዕዳውን መክሠር ይከላከላል እና የንግድ ሥራውን አዋጪነት ያረጋግጣል የሚል ምክንያታዊ ተስፋ ያለው መሆኑን ያረጋግጣል፡፡

፫/ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ የሚያስቀምጣቸው ሁኔታዎች በባለአክሲዮኖቹ መጽደቅ ያለባቸው እንደሆነ በንግድ ሕጉ ድንጋጌዎች መሠረት መጽደቅ አለባቸው፡፡

፬/ አዲስ የቀረበ ገንዘብ ያለ እንደሆነ ልዩ መብት ያለው አዲስ የቀረበ ገንዘብ መጠኑ ምን ያህል እንደሆነ የሚገልጸው የፍርድ ክፍል ቅጂ ለሕዝብ ይፋ ይደረጋል፡፡

፭ / ዋስትና ሰጪዎች ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን በማጣቀስ መብታቸውን ሊጠይቁ ይችላሉ፤ ከዚህ ንዑስ አንቀጽ ጋር በተያያዘ የሚነሳ ማንኛውም

ግጭት ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓቱን በከፈተው ፍርድ ቤት ይሰማል።

፮/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ በፍርድ ቤቱ በሚጸድቅበት ጊዜ ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፮፻፴. ይግባኝ

፩/ ባለዕዳው ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ ውድቅ እንዲሆን ፍርድ ቤቱ በሰጠው ፍርድ ላይ ይግባኝ ማቅረብ ይችላል።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚቀርቡ ይግባኞች ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን ውድቅ የሚያደርገው ፍርድ በተሰጠ በአስር ተከታታይ ቀናት ውስጥ መቅረብ አለባቸው።

አንቀጽ ፮፻፴፩. በሦስተኛ ወገኖች የሚቀርብ ተቃውሞ

ሦስተኛ ወገኖች አዲስ የቀረበው ገንዘብ ያለውን ልዩ ጥቅም በመቃወም ለፍርድ ቤቱ አቤቱታ ሊያቀርቡ ይችላሉ፤ ተቃውሞው ፍርዱ ይፋ በተደረገ በሃያ ቀናት ውስጥ መቅረብ አለበት።

አንቀጽ ፮፻፴፪. ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን ስለመተው

፩/ ባለዕዳው ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ የሚያስቀምጣቸውን ሁኔታዎች ተግባራዊ ሳያደርግ የቀረ እንደሆነ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ ፍርድ ቤቱ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን እንዲተው እና መልሶ የማደራጀት ወይም የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፍት አቤቱታ ሊያቀርብ ይችላል።

፪/ መልሶ የማደራጀት ወይም የመክሰር ሥነ ሥርዓት መከፈቱ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን መተው ያስከትላል።

፫/ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱን መተው ወደኋላ ተመልሶ ተፈጻሚነት አይኖረውም፤ በተለይም ደግሞ ገንዘብ ጠያቂዎች ዕዳን መልሶ በማዋቀር ዕቅዱ መሠረት የተቀበሉት ገንዘብ የራሳቸው ይሆናል፤ እንዲሁም መልሰው ሊነጠቁ አይችሉም፤ ገንዘብ ጠያቂዎች በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፳፰ መሠረት ልዩ መብት ካለው አዲስ የቀረበ ገንዘብ ጋር በተያያዘ ያገኙትን ቅድሚያ የማግኘት መብት እንደያዙ ይቀጥላሉ።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) ውስጥ የተደነገገው ቢኖርም ዕዳን መልሶ በማዋቀር ዕቅዱ መሠረት

ለይገባኛል ጥያቄዎች እንደገና የተዘጋጀው የጊዜ ሰንጠረዥ እና ማንኛውም የጊዜ ማራዘሚያ ወዲያውኑ ተፈጻሚነቱ ያቆማል፤ ገንዘብ ጠያቂዎች ዕዳን መልሶ በማዋቀር ዕቅዱ መሠረት የተውሰኑ ማንኛውንም የይገባኛል ጥያቄ እና የዋስትና መብቶች መልሰው ያገኛሉ።

አንቀጽ ፮፻፴፫. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓቱን ስለማሻሻል

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፳፱ ንዑስ አንቀጽ (፮) ውስጥ የተደነገገው ቢኖርም ባለጉዳዮቹ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ ከጸደቀ በኋላ ለማሻሻል ሊስማሙ ይችላሉ።

፪ / በዚህ መልኩ የሚደረገው ማሻሻያ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፳፱ መሠረት በፍርድ ቤቱ መጽደቅ ሳያስፈልገው በባለጉዳዮቹ ላይ ሕጋዊ እና አስገዳጅ ይሆናል።

አንቀጽ ፮፻፴፬. ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት ወደ መልሶ ማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወይም የመከሰር ሥነ ሥርዓት ስለሚቀየርበት ሁኔታ

፩/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ሥነ ሥርዓቱ መጨረሻ ላይ ወገኖቹ የተስማሙበት ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅድ ከሌለ ባለዕዳው በሚያቀርበው

ጥያቄ መሠረት ፍርድ ቤቱ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓቱን ወደ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወይም የመክሠር ሥነ ሥርዓት ሊቀይረው ይችላል።

፪/ ፍርድ ቤቱ፡-

ሀ) ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ በፍርድ ቤቱ ውድቅ ከተደረገ፤ ወይም

ለ) ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅዱ ከተተወ፤ በራሱ ተነሳሽነት ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓቱን ወደ መክሠር ሥነ ሥርዓት ሊቀይር ይችላል።

፫/ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው በአንቀጽ ፳፻፹፱ መሠረት የንግድ ሥራ እንቅስቃሴውን በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ ለመግዛት ጥያቄ ከቀረበለት ባለዕዳው በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት ፍርድ ቤቱ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓቱን መልሶ ወደ ማደራጀት ሥነ ሥርዓት ሊቀይር ይችላል።

ርዕስ ሦስት

መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት

ምዕራፍ አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ ፳፻፴፭. መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ስለሚቀርብ ጥያቄ

፩/ ፍርድ ቤቱ፡-

- ሀ) ባለዕዳው መወጣት የማይችለው የገንዘብ ችግር ያገጠመው መሆኑ ሲረጋገጥ እና ክፍያዎችን ያላቋረጠ ከሆነ ወይም ክፍያዎችን ካቋረጠ አርባ አምስት ቀናት ካልሞላው ባለዕዳው ጥያቄ በሚያቀርብበት ጊዜ፤
- ለ) ባለዕዳው ክፍያዎችን ያቋረጠ ከሆነ እና በሂደት ላይ ያለ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት ከሌለ፤ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ ወይም ዐቃቤ ሕግ ጥያቄ በሚያቀርብበት ጊዜ፤
- ሐ) ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ ወይም ዐቃቤ ሕግ የመክሰር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት አቤቱታ

በሚያቀርቡበት ጊዜ ባለዕዳው ጥያቄ ካቀረበ እና ክፍያ ያቋረጠበት ሁኔታ ከተፈጠረ አርባ አምስት ቀናት እንዳልሞላው ማስረዳት የሚችል ከሆነ፤ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ሊከፍት ይችላል።

፪/ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ ወይም ዐቃቤ ሕግ በሚያቀርበው ጥያቄ ወይም ፍርድ ቤቱ በራሱ ሥልጣን እና ተነሳሽነት ማናቸውንም የንብረታቸውን ክፍል በማጭበርበር ለደበቁ፤ ለማጭበርበር በማሰብ አንዳንድ ገንዘብ ጠያቂዎችን ሳይገልጹ ለቀሩ፤ ያለምክንያት ኃላፊነታቸውን ከፍ ላደረጉ ወይም ሌሎች ማናቸውንም የማጭበርበር ተግባራት ለፈጸሙ ሐሰተኛ ባለዕዳዎች መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቶችን አይከፍትም።

አንቀጽ ፯፻፴፯. የባለዕዳው ግዴታዎች

ባለዕዳው ሥነ ሥርዓቶቹን ከሚቆጣጠሩ ወይም ከሚያከናውኑ ሰዎች እና አካላት ጋር ሙሉ በሙሉ የመተባበር ግዴታ አለበት።

አንቀጽ ፯፻፴፯. መቅረብ ስላለባቸው ሰነዶች

፩/ የሚከተሉት ሰነዶች ባለዕዳው መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ከሚያቀርበው አቤቱታ ጋር አባሪ ሆነው መቅረብ አለባቸው፡-

ሀ) የንግድ ማህበሩ ሦስት የመጨረሻ የሒሳብ ሚዛን ወረቀቶች ወይም የሒሳብ መግለጫዎች፤

ለ) የትርፍ እና ኪሣራ ሒሳብ፤

ሐ) ባለዕዳው ለመጠባበቂያ ጊዜው የሚሆን ገንዘብ እንዳለው የሚያሳይ የገንዘብ ፍሰት መግለጫ፤

መ) የገንዘብ ጠያቂዎችን እና የባለዕዳዎችን ስም እና አድራሻ የያዘ የሚሰበሰቡ ንግድ ነክ ገቢዎች እና ዕዳዎች ዝርዝር፡፡

፪/ ባለዕዳው የተሟሉ ሰነዶችን ለፍርድ ቤቱ ማቅረብ የማይችልበት ሁኔታ ውስጥ ከሆነ ባለዕዳው በአቤቱታው ውስጥ ምክንያቱን ማስረዳት አለበት፡፡

፫/ ፍርድ ቤቱ ማናቸውንም አግባብነት ያላቸው ተጨማሪ ሰነዶች ባለዕዳው እንዲያቀርብ ሊጠይቅ ወይም ማንኛውም ሦስተኛ ወገን በተለይም ደግሞ

ባንኮች እና የመንግስት አስተዳደር አካላት እንደዚያ ያሉ ሰነዶችን እንዲያቀርቡ ሊጠይቅ ይችላል።

፬/ በገንዘብ ጠያቂዎች የሚቀርበው አቤቱታ በቃለ መሐላ የተደገፈ ሆኖ የሚከተሉትን ሰነዶች ማካተት አለበት፡-

ሀ) ገንዘብ ጠያቂዎቹ ጊዜው የደረሰ እና መከፈል ያለበት ነገር ግን ያልተከፈለ የክፍያ ጥያቄ እንዳላቸው የሚያሳይ ማስረጃ፤

ለ) ባለዕዳው ለምን ክፍያዎችን መፈጸም እንዳልቻለ የሚያሳይ ማስረጃ፤

ሐ) ገንዘብ ጠያቂው መደበኛ የፍትሐ ብሔር ሥርዓቶችን ተከትሎ በባለዕዳው ላይ ያሉትን የክፍያ ጥያቄዎች ለማስፈጸም ያልቻለባቸውን ወይም ከዚህ በኋላ ማስፈጸም የሚችልበት ሁኔታ ውስጥ ያልሆነባቸውን ምክንያቶች የሚያሳይ ማስረጃ፤

መ) ባለዕዳው ክፍያ ያቋረጠበት ሁኔታ ውስጥ መሆኑን የሚያሳይ ማስረጃ።

አንቀጽ ፳፻፴፰. መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት
እንዲከፈት የሚሰጥ ፍርድ

፩/ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የሚሰጠው ፍርድ በፍርድ ቤቱ ከተሰጠበት ቀን የመጀመሪያው ሰዓት አንስቶ በሁሉም ወገኖች ላይ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

፪/ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የተሰጠው ፍርድ ወዲያውኑ ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፯፻፴፱. መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት የቀረበን አቤቱታ ውድቅ በሚያደርግ ፍርድ ላይ ይግባኝ ስለማቅረብ

፩/ ባለዕዳው፣ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ ወይም ዐቃቤ ሕግ ፍርዱ በተሰጠ በአስር ቀናት ውስጥ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት የቀረበን አቤቱታ ውድቅ በሚያደርገው ፍርድ ላይ ይግባኝ ማቅረብ ይችላሉ።

፪/ ይግባኝ በተፋጠነ ሥነ ሥርዓት ተሰምቶ በሁለት ወራት ውስጥ ውሳኔ ይሰጥበታል እንዲሁም ፍርዱ ወዲያውኑ ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፯፻፵. መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት የተሰጠ ፍርድን ስለመቃወም እና ይግባኝ ስለማቅረብ

፩ / መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የተሰጠው ፍርድ በተሰጠ በአስር ቀናት ውስጥ ዐቃቤ ሕግ በውሳኔው ላይ ይግባኝ ሊያቀርብ ወይም በፍርዱ ላይ ተቃውሞ ሊያቀርብ ይችላል።

፪ / መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት አቤቱታ ያላቀረቡ ገንዘብ ጠያቂዎች መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የተሰጠው ፍርድ በተሰጠ በአስር ቀናት ውስጥ ፍርዱን ሊቃወሙ ይችላሉ።

፫ / ይግባኙ በተፋጠነ ሥነ ሥርዓት ተስምቶ በሁለት ወራት ውስጥ ውሳኔ ይሰጥበታል፤ እንዲሁም ፍርዱ ወዲያውኑ ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፮፻፵፩. ይግባኝ የማይቀርብባቸው ፍርዶች

ተቆጣጣሪ ዳኛውን፣ መልሶ የማደራጀት ኃላፊውን ወይም ተቆጣጣሪዎችን ለመሾም ወይም ለመተካት የሚሰጡ ፍርዶች ይግባኝ ወይም ተቃውሞ ሊቀርብባቸው አይችሉም።

አንቀጽ ፮፻፵፪. መልሶ የማደራጀት ኃላፊ ስለመሾም

፩/ ፍርድ ቤቱ በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፳፻፲ እስከ አንቀጽ ፳፻፲፮ በተደነገገው መሠረት መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት በሚሰጠው ፍርድ ውስጥ መልሶ የማደራጀት ኃላፊ ይሾማል። የተወሳሰቡ ጉዳዮች በሚኖሩበት ጊዜ ፍርድ ቤቱ ሁለት መልሶ የማደራጀት ኃላፊዎችን ሊሾም ይችላል፤ ፍርድ ቤቱ ባለዕዳው ያቀረበውን ሰው ሊሾም ይችላል።

፪ / ብዙ ኃላፊዎች በሚሾሙበት ጊዜ ፍርድ ቤቱ በተናጠል እንዲንቀሳቀሱ ካልፈቀደላቸው በስተቀር በጋራ ይንቀሳቀሳሉ።

፫ / ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ እንዲሸጥ ያዘጋጀ ከሆነ ፍርድ ቤቱ መልሶ የማደራጀት ኃላፊ አድርጎ ይሾመዋል።

አንቀጽ ፳፻፲፫. መልሶ የማደራጀት ኃላፊውን በሌላ ስለመተካት

፩ / ሥነሥርዓቱ በሚካሄድበት ወቅት በማንኛውም ጊዜ ተቆጣጣሪ ዳኛው፣ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ፣ ተቆጣጣሪ ወይም ዐቃቤ ሕግ መልሶ

የማደራጀት ኃላፊው በሌላ እንዲተካ ለፍርድ ቤቱ አቤቱታ ሊያቀርቡ ይችላሉ።

፪ / ፍርድ ቤቱ አቤቱታውን ሊፈቅድ ይችላል።

፫ / በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ውስጥ የተመለከተው ቢኖርም ከአጠቃላይ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ውስጥ አብላጫ ቁጥር ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች እንዲሾም የሚደግፉ ከሆነ ፍርድ ቤቱ አቤቱታውን በመፍቀድ አመልካቹ ያቀረበውን መልሶ የማደራጀት ኃላፊ ይሾማል።

አንቀጽ ፯፻፵፬. መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ሥልጣን እና ኃላፊነቶች

መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቱ ወቅት መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የሚከተለው ሥልጣን እና ኃላፊነቶች አሉት፡-

፩/ መደበኛ የሥራ ሂደቱን ማከናወንን በተመለከተ ባለዕዳውን መቆጣጠር፤

፪/ የባለዕዳው ንብረት የሚገኝበትን ትክክለኛ ቦታ ለማወቅ የሚያስችለውን መረጃ ከመንግስት ባለሥልጣን አካላት፣ ከማህበራዊ ዋስትና ተቋማት፣ ከብድር ተቋማት እና ከሌሎች ተቋማት መቀበል፤

- ፫/ የንብረቶችን ዝርዝር በማዘጋጀት ረገድ ባለዕዳውን መቆጣጠር፤
- ፬/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን በማዘጋጀት ረገድ ባለዕዳውን ማገዝ፤
- ፭ / አግባብ በሚሆንበት ጊዜ የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦችን ማዋቀር፤
- ፮/ የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ እንዲሸጥ ማዘጋጀት፤
- ፯/ ከባለዕዳው መደበኛ የሥራ ሂደት ውጭ የሚቀበለውን ማናቸውንም ገንዘብ በንብረቱ ስም የሚከፈት የባንክ ሒሳብ ውስጥ ገቢ ማድረግ፤
- ፰ / የቅድመ ኪሣራ ጥያቄዎችን እንዲቀበል ወይም ውድቅ እንዲያደርግ ለተቆጣጣሪ ዳኛው ሀሳብ ማቅረብ፤
- ፱/ የገንዘብ ጠያቂዎች መደብ ስብሰባ ወይም የገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ ከመደረጉ ቢያንስ አምስት ቀናት አስቀድሞ ለፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ገቢ የሚደረግ የባለዕዳውን ጉዳዮች እና ተግባራት የተመለከተ ዝርዝር ሪፖርት አዘጋጅቶ ማቅረብ፤
- ፲/ የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባ ወይም የገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ ከመደረጉ ቢያንስ አምስት ቀናት አስቀድሞ ለፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም

ገቢ የሚደረግ ለባለዕዳዎች የቀረቡ ዋስትናዎችን ጨምሮ የተዘጋጁትን የተለያዩ መልሶ የማደራጀት ዕቅዶች የተመለከተ ዝርዝር ሪፖርት አዘጋጅቶ ማቅረብ፤

፲፩/ የገንዘብ ጠያቂዎች መደብ ስብሰባዎችን ወይም የገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔዎችን በሊቀመንበርነት መምራት፤

፲፪/ በተለይም የባለዕዳውን የፋይናንስ ሁኔታ እና የንግድ ሥራ ዕቅድ አዲት እንዲያደርጉ እና የባለዕዳውን የንብረት ዝርዝር እና የዋጋ ግምት እንዲያዘጋጁ ራሳቸውን የቻሉ ባለሞያዎችን እንዲሾም ለተቆጣጣሪ ዳኛው ጥያቄ ማቅረብ፤

፲፫/ የሚሰጠው አገልግሎት በተቋረጠ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ወይም በጣም ቢዘገይ ሥነ ሥርዓቱ በተቋረጠ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ለፍርድ ቤቱ ሪፖርት ማቅረብ፡፡

አንቀጽ ፳፻፵፭. ተቆጣጣሪዎችን ስለመሾም

፩/ ተቆጣጣሪ ዳኛው ከገንዘብ ጠያቂዎቹ ውስጥ በሚያቀርቡት ጥያቄ መሠረት እስከ አምስት ድረስ

ተቆጣጣሪዎችን ይሾማል፤ ተቆጣጣሪ ዳኛው አንድ ተቆጣጣሪ ዋስትና ካላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ውስጥ እና ሌላ አንድ ተቆጣጣሪ ደግሞ ዋስትና ከሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች መመረጡን ያረጋግጣል።

፪/ ከባለዕዳው ወይም ከባለዕዳው ሥራ አስኪያጅ ጋር እስከ አራተኛ ደረጃ የሚቆጠር የስጋ ወይም የጋብቻ ዝምድና ያለው ማንኛውም ሰው ወይም በባለዕዳው ንብረት ውስጥ በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ ድርሻ ያለው ማንኛውም ሰው ተቆጣጣሪ ተደርጎ ሊሾም አይችልም።

፫/ ተቆጣጣሪዎች የሁሉንም ገንዘብ ጠያቂዎች አጠቃላይ ጥቅም ያስጠብቃሉ፤ እንዲሁም መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን በማዘጋጀት ረገድ መልሶ ለማደራጀት ኃላፊው ድጋፍ ያደርጋሉ።

፬/ ተቆጣጣሪዎች መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በሚያጸድቀው መሠረት ወጪያቸውን ለመሸፈን ከሚያገኙት ክፍያ ውጭ ሌላ ማናቸውንም ዓይነት ክፍያ የማግኘት መብት የላቸውም።

፭ / ተቆጣጣሪዎች ማንኛውንም የባለዕዳውን ንብረት መግዛት አይችሉም፤ ይህን ድንጋጌ በመጣስ

የሚፈጸም ማንኛውም ግዢ ምንም ዓይነት ውጤት አይኖረውም፤ እንዲሁም ይህን ድንጋጌ የጣሰው ተቆጣጣሪ ተሸሮ በሌላ ሰው ይተካል።

አንቀጽ ፮፻፵፯. ተቆጣጣሪዎችን ስለመተካት

ፍርድ ቤቱ በማንኛውም ጊዜ በራሱ ተነሳሽነት ወይም ተቆጣጣሪ ዳኛው ወይም የተቆጣጣሪው ወይም ዐቃቤ ሕግ በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት አሳማኝ ምክንያት ሲኖር ማንኛውንም ተቆጣጣሪ በሌላ ሰው ሊተካ ይችላል።

አንቀጽ ፮፻፵፰. የተቆጣጣሪዎች ኃላፊነት

ማንኛውም ተቆጣጣሪ በኃላፊነት ሊጠየቅ የሚችለው በከባድ ቸልተኝነት ወይም ሆነ ብሎ በሚፈጽመው ጥፋት ብቻ ነው።

አንቀጽ ፮፻፵፩. የፍርድ ማስታወቂያ

፩/ የፍርድ መዝገብ ቤት ሹሙ የፍርድ ቤቱ መግቢያ ላይ ማስታወቂያ በመለጠፍ እና በኢትዮጵያ ውስጥ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ላይ ቅጂያቸውን በማሳተም መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት

ለመክፈት እና ለመዘጋት የተሰጡ ፍርዶችን ያስታውቃል።

፪/ የፍርድ መዝገብ ቤት ሹሙ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት የተሰጠው ፍርድ አግባብነት ባላቸው ሕጎች መሠረት በንግድ መዝገብ ውስጥ መግባቱን ያረጋግጣል።

፫/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው እና የፍርድ መዝገብ ቤት ሹሙ የባለዕዳው የሒሳብ መዛግብት መጨረሻ ላይ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የተሰጠውን ፍርድ አስገብተው ማስታወሻ በመጻፍ ይፈርማሉ፤ ከዚያም የሒሳብ መዛግብቱ ለባለዕዳው ተመልሰው ይሰጣሉ።

፬/ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ወይም ለመዘጋት የተሰጠው ፍርድ ቅጂ ለባለዕዳው፣ መልሶ ለማደራጀት ኃላፊው እና አቤቱታ ላቀረበው ገንዘብ ጠያቂ ፍርዱ እንደተሰጠ ወዲያውኑ ይላካል፤ ቅጂው የባለ ዕዳዎቹን፣ የሥነ ሥርዓቱን ሌሎች ወገኖች፣ መልሶ የማደራጀት ኃላፊውን እና የተቆጣጣሪ ዳኛውን ስም እንዲሁም ፍርዱ ተፈጻሚ የሚሆንበትን ቀን ይገልጻል።

፭/ የፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም የፍርዱን ቅጂ ለዐቃቤ ሕግ ይልካል።

፮/ የንግድ መዝገቡ ላይ አስፈላጊ የሆኑት ማስተካከያዎች እንዲደረጉ የፍርድ መዝገብ ቤት ሹሙ የፍርዱን ሦስት ቅጂዎች የንግድ መዝገቡን ለሚቆጣጠሩት የፌዴራል ወይም የክልል ባለሥልጣናት ይልካል።

፯/ የፍርዱ ቅጂ በባለዕዳው ቅጥር ግቢ እና ባለዕዳው ሥራውን በሚያከናውንበት ማንኛውም ቦታ ይለጠፋል።

አንቀጽ ፯፻፵፱. ለገንዘብ ጠያቂዎች ስለሚሰጥ ማሳወቂያ

መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የተሰጠው ፍርድ በተላለፈ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው፡-

፩/ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ የተሰጠበትን ቀን፤

፪/ የተቆጣጣሪ ዳኛውን እና የመልሶ የማደራጀት ኃላፊውን ስም፤

፫/ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች የሚቀርቡባቸውን ሁኔታዎች፤ የያዘ ማሳወቂያ ለሚታወቁ የባለዕዳው ገንዘብ ጠያቂዎች በሙሉ በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ይልካል።

አንቀጽ ፳፻፱. የሰነድ ማስረጃ

ማስታወቂያዎች የግድ እንዲወጡ የሚያስገድዱ ግዴታዎች መሟላታቸውን እና ለገንዘብ ጠያቂዎች ማሳወቂያ መስጠቱን የሚያሳዩ የሰነድ ማስረጃዎች መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቱ ፋይል ውስጥ በፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ይመዘገባሉ።

ምዕራፍ ሁለት

በመጠባበቂያ ጊዜ ወቅት ስለባለዕዳው

አንቀጽ ፳፻፺፩. የመጠባበቂያ ጊዜ

፩/ መልሶ የማደራጀት ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ እንደተሰጠ የመጠባበቂያ ጊዜው የሚጀምር ሲሆን ዓላማውም፡-

ሀ) መልሶ በማደራጀት ኃላፊው ድጋፍ ባለዕዳው መልሶ የማደራጀት ዕቅድ እንዲያዘጋጅ ማስቻል፤

ለ) ገንዘብ ጠያቂዎች እና መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ባለዕዳው ባዘጋጀው መልሶ የማደራጀት ዕቅድ ላይ የማሻሻያ ሀሳቦችን እንዲያቀርቡ ወይም አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ አማራጭ መልሶ የማደራጀት ዕቅድ እንዲያቀርቡ ማስቻል፤

ሐ) መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በተጨማሪ የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ ለኢንቨስተሮች የሚሸጥበትን ዕቅድ እንዲያዘጋጅ ማስቻል ነው፤ የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ ለመሸጥ ዝግጅት በሚያደርግበት ጊዜ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ከዚህ ጋር በተያያዘ የገበያ ጥናት

ሊያከናውን ይችላል እንዲሁም ኢንቨስተሮች
ጨረታ እንዲያቀርቡ ይጋብዛል፤

፪/ የመጀመሪያው የመጠባበቂያ ጊዜ ርዝመት ቢበዛ
በአራት ወር ጊዜ የተገደበ ነው፤

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ውስጥ
የተመለከተው ሲኖርም ባለዕዳው፣ ማንኛውም
ገንዘብ ጠያቂ፣ ተቆጣጣሪው ወይም መልሶ
የማደራጀት ኃላፊው በሚያቀርቡት ጥያቄ መሠረት
ፍርድ ቤቱ የመጠባበቂያ ጊዜውን ሊያራዝመው
ወይም አዲስ የመጠባበቂያ ጊዜ ሊሰጥ ይችላል፤
ፍርድ ቤቱ የጊዜ ማራዘሚያ ሊሰጥ የሚችለው
በሚከተሉት ሁኔታዎች መሠረት ማራዘሚያውን
ለመስጠት በቂ ምክንያት ሲኖር ብቻ ነው፡-

ሀ) መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ ላይ የሚደረገው
ድርድር ተገቢው የአፈጻጸም ደረጃ ላይ የሚገኝ
ከሆነ፤ እና

ለ) ክፍያ ለማስፈጸም በተናጠል የሚደረጉ
ክርክሮች በጠቅላላ ተቋርጠው መቆየታቸው
የማናቸውንም የሚመለከታቸውን ወገኖች
መብቶች እና ጥቅሞች ሚዛናዊ ባልሆነ
መልኩ የማይጎዳ ከሆነ፡፡

፬/ ማራዘሚያዎችን እና እድሳቶችን ጨምሮ የሚሰጠው የመጠባበቂያ ጊዜ አጠቃላይ ርዝመት ከአስራ ሁለት ወራት መብለጥ የለበትም፡፡

አንቀጽ ፮፻፶፪. ስለመጠባበቂያ ጊዜ መቋረጥ

በዚህ አንቀጽ ፮፻፶፪ ውስጥ የተመለከተው ቢኖርም፡-

፩/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ እንዳይጸድቅ ሊያደርጉ የሚችሉት ገንዘብ ጠያቂዎች ብዛት ድርድሩ እንዲቀጥል የሚያስችል እንዳልሆነ ግልጽ ከሆነ፤

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ ለመሸጥ ምንም ኢንቨስተር ያለማግኘቱ ግልጽ ከሆነ፤

፫/ ባለዕዳው፣ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ወይም ተቆጣጣሪው ጥያቄ ካቀረቡ፤ ወይም

፬/ ባለዕዳው መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ከተከፈተ በኋላ የሚፈጠሩ የክፍያ ጥያቄዎችን በተመለከተ የመክፈል ግዴታውን መወጣት ካልቻለ፤ ፍርድ ቤቱ የመጠባበቂያ ጊዜውን ሊያቋርጥ እና መልሶ

የማደራጀት ሥነ ሥርዓቱን ወደ መክሰር ሥነ ሥርዓት ሊቀይረው ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፶፫. በባለዕዳው ይዞታ ውስጥ ስለመቆየት

፩/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) ውስጥ የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ በመጠባበቂያ ጊዜው ወቅት የባለዕዳው ንብረት እና ጉዳይ በባለዕዳው ይዞታ ውስጥ ይቆያሉ።

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ወይም ተቆጣጣሪ ዳኛው አስቀድመው እንዲፈቅዱለት ሳያስፈልገው ባለዕዳው የንግድ ሥራውን የዕለት ተዕለት እንቅስቃሴዎች በሙሉ የማከናወን መብት አለው።

፫/ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ከተከፈተ በኋላ የስጦታ ውሎች እና ዋስትና እና የንብረት የዋስትና መብቶችን ጨምሮ ነገር ግን በዚያ ሳይወሰን ከባለዕዳው መደበኛ የሥራ ሂደት ውጭ የሆኑ ስምምነቶች ወይም ግብይቶች በሙሉ በመልሶ ማደራጀት ኃላፊው አስቀድመው መፈቀድ አለባቸው።

፬/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው እና ተቆጣጣሪ ዳኛው በማንኛውም ጊዜ የባለዕዳውን የሒሳብ መዛግብት ሊመረምሩ ይችላሉ።

፭ / መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ሆነ ብሎ ገንዘብ ጠያቂዎችን ያለመግለጽን ጨምሮ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) ላይ የሚፈጸሙ ማናቸውንም ጥሰቶች እንዲሁም ማንኛውንም የማጭበርበር ድርጊት ለሚመለከታቸው የዐቃቤ ሕግ እና ሕግ አስከባሪ አካላት ማሳወቅ ይኖርበታል።

አንቀጽ ፯፻፶፬. ክፍያ ለማስፈጸም በተናጠል የሚደረጉ ክርክሮች በአጠቃላይ ስለ መቋረጣቸው

፩/ የመያዣ እና የማይንቀሳቀስ ንብረት መያዣ የንብረት ዋስትና ያላቸውን፣ ቅድሚያ ያላቸውን እንዲሁም ባለሀብትነታቸው እንደተጠበቀ ሆኖ የተደረጉ የሽያጭ ውሎች ያሏቸው ገንዘብ ጠያቂዎችን ጨምሮ በማናቸውም ገንዘብ ጠያቂዎች ክፍያ ለማስፈጸም በተናጠል የሚደረጉ ክርክሮች በሙሉ ባለዕዳው ወይም መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በተናጠል ክፍያ ለማስፈጸም የሚደረጉ ክርክሮች እንዲቋረጡላቸው ጥያቄ ማቅረብ ሳያስፈልጋቸው

በመጠባበቂያ ጊዜው ወቅት በሕግ ተቋርጠው ይቆያሉ።

፪/ ዋስ የሆኑ የተፈጥሮ ሰዎች በመልሶ ማደራጀት ሥነ ሥርዓት ውስጥ በተናጠል ክፍያ ለማስፈጸም የሚደረጉ ክርክሮች እንዲቋረጡላቸው መጠየቅ ይችላሉ።

፫/ በመጠባበቂያ ጊዜው ወቅት የይርጋ ጊዜ እና ቅድሚያ የማግኘት መብት ይታገዳሉ።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ውስጥ የተመለከተው ቢኖርም ለባለዕዳው ሰራተኞች የሚከፈል ክፍያ አይቋረጥም።

፭/ ተቆጣጣሪ ዳኛው፡-

ሀ) ለዕዳ ማስያዣነት የዋሉ ንብረቶች በባለዕዳው ይዞታ ውስጥ ካልሆኑ፤

ለ) በተናጠል ክፍያ ለማስፈጸም የሚደረጉ ክርክሮች የንግድ ሥራውን መልሶ የማዋቀር ሥራውን የማስተንተል ዕድላቸው አነስተኛ ከሆነ፤ ወይም

ሐ) በተናጠል ክፍያ ለማስፈጸም የሚደረጉ ክርክሮች በአጠቃላይ መቋረጣቸው አንድ

ወይም ከዚያ በላይ ገንዘብ ጠያቂዎችን አግባብ ባልሆነ መልኩ የሚጎዳ ከሆነ፤ ሌሎች የክፍያ ጥያቄዎችን በተናጠል ክፍያ ለማስፈጸም የሚቀርቡ ክሶች ላይ ከሚቀመጡ አጠቃላይ እገዳዎች የአፈጻጸም ወሰን ውጭ ሊያደርግ ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፶፭. ክፍያ ለማስፈጸም በተናጠል የሚደረጉ ክርክሮች በአጠቃላይ መቋረጣቸው የሚያስከትላቸው ውጤቶች

በመጠባበቂያ ጊዜው ወቅት፡-

- ፩/ የመክሠር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ማመልከቻ የማቅረብ ግዴታ ይቋረጣል፤
- ፪/ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች የመክፈያ ጊዜያቸው ሊፋጠን አይችልም፤
- ፫/ በቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ላይ የሚታሰበው ወለድ አግባብ ባለው ምጣኔ መሠረት መታሰቡን ይቀጥላል፤
- ፬/ ገንዘብ ጠያቂዎች የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን መክፈል በተመለከተ ማናቸውንም የሕግ ክርክሮች አይጀምሩም፤

፭/ ገንዘብ ጠያቂዎች ማናቸውንም የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄ ክፍያ መቀበል አይችሉም፡፡

አንቀጽ ፯፻፶፮. ባለዕዳው የቅድመ ኪሣራ ክፍያዎችን እንዳይከፍል ስለመከልከል

፩/ ባለዕዳው በመጠባበቂያ ጊዜው ወቅት በቅድመ ኪሣራ ክፍያዎች ላይ የሚታሰቡ ወለዶችን ጨምሮ የቅድመ ኪሣራ ክፍያዎችን መክፈል የለበትም፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ውስጥ የተመለከተው ቢኖርም ንብረቶቹ መመለሳቸው ለሀብቱ የሚጠቅም ከሆነ በማስያዣነት ይዞታቸው የተላለፈ ንብረቶችን ጨምሮ ባለዕዳው በዕዳ የተያዙ ንብረቶችን መልሶ በይዞታው ስር እንዲያደርግ ለማስቻል ሲባል ተቆጣጣሪ ዳኛው እንደዚህ ያሉ ክፍያዎች እንዲከፈሉ ሊፈቅድ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፯፻፶፯. በሂደት ላይ ስላሉ ሥነ ሥርዓቶች

፩/ በመጠባበቂያ ጊዜው ወቅት የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄ እስካልቀረበ ድረስ ግልግልን ጨምሮ በሂደት ላይ ያሉ የሕግ ሥነ ሥርዓቶች በሙሉ ይቋረጣሉ፡፡

፪/ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄው ተቀባይነት ሲያገኝ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የሥነ ሥርዓቱ አንድ ወገን ሆኖ ሥርዓቱ ይቀጥላል፤ ሆኖም ግን ሥነ ሥርዓቱ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄውን መጠን በማረጋገጥ ላይ የተወሰነ ይሆናል፡፡

፫/ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት መከፈቱ በሂደት ላይ ካሉ ውሎች የሚመነጭ ማቻቻልን ሳይጨምር የቅድመ ኪሣራ ክፍያ መክፈልን ወይም ክፍያ ባለመፈጸም ምክንያት በሂደት ላይ ያለ ውል ማቋረጥን በማያስከትሉ ማናቸውም ሥነ ሥርዓቶች ላይ እንዲሁም በተለይም ደግሞ በሚከተሉት ሥነ ሥርዓቶች ላይ ተጽዕኖ አያሳድርም፡-

ሀ) በባለዕዳው ላይ የሚመሰረቱ የወንጀል ሥነ ሥርዓቶች፤

ለ) በባለዕዳው ላይ የሚመሰረቱ መብት ለማስነገር የሚቀርቡ ክሶች፤

ሐ) የመንግስትን የመቆጣጠር ሥልጣን ለማስፈጸም የሚደረጉ ሥነ ሥርዓቶች፤

መ) ታክስ ከመሰብሰብ ውጭ ያሉ የታክስ አዲቶች እና ምርመራዎች።

አንቀጽ ፪፻፶፰. የሻጩ ዕቃውን ይዞ የመቆየት መብት

፩/ ዕቃዎችን ባለዕዳው ያልተረከበ ከሆነ ወይም ዕቃዎች ለባለዕዳው ወይም የባለዕዳው ተወካይ ለሆነ ሦስተኛ ወገን ካልተላኩ ሻጩ የሸጣቸውን ዕቃዎች እንዲያዘ የመቆየት መብት አለው።

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ተቆጣጣሪ ዳኛው በሚፈቅድበት ጊዜ የተስማሙበትን ዋጋ ለሻጩ በመክፈል ሻጩ የያዛቸውን ዕቃዎች እንዲያስረክብ ሊጠይቅ ይችላል።

፫/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ዕቃዎችን ለመረከብ ያልጠየቀ ከሆነ ሻጩ ማናቸውንም የተቀበላቸውን ተከታታይ ክፍያዎች እንዲሁም ማናቸውም ለጭነት አገልግሎት ወይም ለማንጓዣ ወጪዎች፣ ለኮሚሽን፣ ለኢንሹራንስ ወይም ለሌሎች ወጪዎች ከባለዕዳው የተቀበላቸውን ቅድመ ክፍያዎች ለባለዕዳው መመለስ ይኖርበታል፤

እንዲሁም ሻጩ እነዚህን ገንዘቦች ራሱ የመክፈል ግዴታ አለበት። ሆኖም ግን ሻጩ ውልን ካለመፈጸም ጋር በተያያዘ የጉዳት ካሳ እንዲከፈለው ሊጠይቅ ይችላል።

ምዕራፍ ሦስት

የባለዕዳው ሀብት

ክፍል አንድ

የንብረት ዝርዝር

አንቀጽ ፮፻፶፱. የንብረት ዝርዝር ስለማረጋገጥ

፩/ ባለዕዳው መልሶ በማደራጀት ኃላፊ ቁጥጥር ሥር ሆኖ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት በተከፈተ በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ ሁሉንም ንብረቶቹን የያዘ የንብረት ዝርዝር ያዘጋጃል፤ ዝርዝሩ በተለይ የሚከተሉትን ያካትታል፦

ሀ) የክፍያ ጥያቄያቸውን መጠን፣ ስማቸውን እና አድራሻቸውን የሚገልጽ የገንዘብ ጠያቂዎች ዝርዝር፤

ለ) ባለሀብትነታቸው እንደተጠበቀ ሆኖ የተፈጸሙ የሽያጭ ውሎችን ጨምሮ በሂደት ላይ ያሉ ውሎች፤

ሐ) በማስያዣነት ይዞታቸው የተላለፈ ንብረቶችን፤ በንግድ ሥራው ላይ የተሰጡ መያዣዎችን እና የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን ጨምሮ የግል ዋስትናዎች እና ለዕዳ ማስያዣነት የዋሉ ንብረቶች፤

መ) ባለዕዳው አንደኛው ተካራካሪ ወገን የሆነባቸው በሂደት ላይ ያሉ የሕግ ሥነ ሥርዓቶች፤

ሠ) በጉምሩክ ሥር ያሉ እና በመጋዘን የተቀመጡ ዕቃዎች፤

ረ) በኪራይ ቤቶች ውስጥ የሚገኙ ተንቃላቃሽ ዕቃዎች፤

ሰ) ታክሶች፣ ቀረጦች እና የማህበራዊ ዋስትና ክፍያዎች፡፡

፪/ የንብረት ዝርዝሩ በሁለት ቅጂዎች ተዘጋጅቶ አንደኛው ለፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ገቢ

የሚደረግ ሲሆን ሌላኛው ደግሞ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ዘንድ ይቀመጣል።

አንቀጽ ፯፻፷. ባለሞያዎችን ስለመሾም

ፍርድ ቤቱ ባለዕዳውን እንዲያግዘው ወይም በባለዕዳው ፋንታ የንብረት ዝርዝሩን እንዲያዘጋጅ ገማች፣ የሒሳብ ሥራ ባለሞያ፣ የሰነዶች ምዝገባ ባለሞያ ወይም ሌላ ማንኛውንም ብቃት ያለው ባለሞያ ሊሾም ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፷፩. ከሀብቱ ውጭ የሆኑ ዕቃዎች

በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፯፻፶፩ እና በአንቀጽ ፯፻፶፪ መሠረት መመለስ ያለባቸው ዕቃዎች የባለዕዳው ሀብት አካል ተደርገው አይቆጠሩም።

ክፍል ሁለት

የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን ስለ ማቅረብ እና

ስለማጣራት

አንቀጽ ፯፻፷፪. የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች የሚቀርቡበት ሥርዓት

፩/ እያንዳንዱ ገንዘብ ጠያቂ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ቤተሰጠ በአራት ወራት ውስጥ ራሱ ወይም በወኪሉ አማካኝነት በአደራ

ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ መልሶ ለማደራጀት ኃላፊው በመላክ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን ያቀርባል፤ ይህ የጊዜ ገደብ ልዩ ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ በተቆጣጣሪ ዳኛው ሊራዘም ይችላል።

፪/ ገንዘብ ጠያቂዎች በሚያቀርቡት ጥያቄ ውስጥ የሚከተሉትን በግልጽ ማስቀመጥ አለባቸው፡-

- ሀ) ዋና ክፍያውን እና አግባብ ከሆነ ወለዱን እንዲሁም የመክፈያ ጊዜው የደረሰበትን ወይም የሚደርስበትን ቀን በመግለጽ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄውን መጠን፤
- ለ) የመጠባበቂያ የክፍያ ጥያቄዎችን በተመለከተ የክፍያ ጥያቄውን መጠን ግምት፤
- ሐ) የቅድመ ኪሣራ ክፍያው የቀረበበትን የሕግ አግባብ፤
- መ) የገንዘብ ጠያቂውን ስም፣ አድራሻ እና የባንክ ዝርዝር መረጃ፤
- ሠ) አለኝ የሚሉትን ማንኛውንም ቅድሚያ የማግኘት መብት እና ቅድሚያ የማግኘት መብቱን የሕግ አግባብነት፤

- ረ) ከቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄው ጋር በተያያዘ አለኝ የሚሉትን ማንኛውንም የንብረት ዋስትና ወይም ባለሀብትነታቸው እንደተጠበቀ ሆኖ የሚደረጉ የሽያጭ ውሎች እና አለኝ የሚሉት የንብረት ዋስትና የሚሸፍናቸውን ንብረቶች፣ ዋስትናው የተሰጠበትን ቀን እና ዋስትናው የተመዘገበ ከሆነ የምዝገባ ቦታውን እና የምዝገባ ቁጥሩን፤
- ሰ) የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄን የሚመለከት ማንኛውንም የግል ዋስትና፣ የዋስትና ሰጪዎቹን ስም እና አድራሻ፣ የዋስትናውን መጠን፣ የተሰጠበትን ቀን እና ዋስትናው በተናጠል፣ በአንድነት ወይም በአንድነትና በተናጠል መሆኑን፤
- ሸ) ማንኛውም ሊጠየቅ የሚችል ማቻቻል፤ የሚጠየቅ ከሆነ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት የተከፈተበት ቀን ላይ በሁለቱም ወገኖች በኩል ያሉትን የክፍያ ጥያቄዎች መጠን፣ ክፍያዎቹ የመክፈያ ጊዜያቸው የደረሰበትን ቀን እና ከማቻቻል በኋላ የሚቀረውን የገንዘብ መጠን፡፡

፫/ ገንዘብ ጠያቂዎች የክፍያ ጥያቄያቸውን የሚደግፉ ሰነዶችን ማቅረብ አለባቸው፤ ለሚያቀርቧቸው ማስረጃዎችም ደረሰኝ ይሰጣቸዋል።

፬/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቱ ከተዘጋ በኋላ ማስረጃዎቹን ይመልሳል እንዲሁም ከአንድ ዓመት በኋላ ማስረጃዎቹን ለመመለስ ኃላፊ አይሆንም።

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተቀመጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄያቸውን እና የዋስትና መብታቸውን ያላቀረቡ ገንዘብ ጠያቂዎች በክፍፍሉ ውስጥ መሳተፍ አይችሉም፤ እንዲሁም በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የተሸጠ እንደሆነ የክፍያ ጥያቄያቸው ለባለሀብቱ ሊቀርብ አይችልም።

አንቀጽ ፮፻፷፫. የቅድመ ኪሣራ ክፍያ ጥያቄዎችን ከማቅረብ ነጻ የተደረጉ ገንዘብ ጠያቂዎች

፩/ የሚከተሉት ገንዘብ ጠያቂዎች የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን ከማቅረብ ነጻ የተደረጉ ናቸው፡-

- ሀ) ያልተከፈለ ደመወዝ ወይም ከሥራ ውል የሚመነጭ ሌላ ማንኛውንም ክፍያ የሚጠይቁ የባለዕዳው ሠራተኞች፤

ለ) የታክስ እና ቀረጥ ክፍያ የሚጠይቁ የመንግስት አካላት፤

ሐ) አጠቃላይ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄያቸው ከአንድ ሺህ ብር በታች የሆነ ገንዘብ ጠያቂዎች፡፡

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የባለዕዳውን የሒሳብ መግለጫዎች፣ የደመወዝ መክፈያ ቅጽ እና ሌሎች አግባብነት ያላቸው ሰነዶች በመገምገም እንዲህ ያሉትን የክፍያ ጥያቄዎች አረጋግጦ ይቀበላል፤ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በንዑስ አንቀጽ (፩) ውስጥ የተመለከቱትን የክፍያ ጥያቄዎች ማረጋገጥ ያልቻለ እንደሆነ ገንዘብ ጠያቂዎች የክፍያ ጥያቄዎቻቸውን የሚደግፉ ማስረጃዎችን እንዲያቀርቡ ሊጠይቅ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፳፻፳፬. የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ማረጋገጫ እና መቀበያ ሥርዓት

፩/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን እና የዋስትና መብቶችን

ትክክለኛነት፤ መጠን እና በጊዜው መቅረባቸውን ያረጋግጣል።

፪/ ባለዕዳው ለማረጋገጥ አስፈላጊ የሆኑ ሰነዶችን እና መረጃዎችን በሙሉ መልሶ ለማደራጀት ኃላፊው ማቅረብ ይኖርበታል።

፫/ የክፍያ ጥያቄ መኖሩ መልሶ በማደራጀት ኃላፊው የሚጣራ ከሆነ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ለገንዘብ ጠያቂው ያሳውቃል፤ ገንዘብ ጠያቂውም ጥያቄው በደረሰው በስምንት ቀናት ውስጥ ለጥያቄው መልስ መስጠት አለበት፤ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የክፍያ ጥያቄዎችን በሙሉ ወይም በከፊል ሊቀበል ይችላል።

፬/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በግልጽ ያልተቀመጠ መጠን ያላቸው የክፍያ ጥያቄዎችን ወይም አፈጻጸማቸው ቅድመ ሁኔታ ያለው ዕዳዎችን በጊዜያዊነት ሊቀበል ይችላል።

፭ / የመጨረሻው የተረጋገጠ እና ተቀባይነት ያገኙ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ዝርዝር መልሶ በማደራጀት ኃላፊው ይፈርምበታል።

፮/ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች እና ዋስትናዎች በጊዜ መቅረባቸውን በተመለከተ የተነሱ ቅሬታዎች በተመለከተ የማደራጀት ኃላፊው በሰጠው ውሳኔ ላይ ውሳኔው በተሰጠ በአስር ቀናት ውስጥ በተቆጣጣሪ ዳኛው ይወሰናል።

፯/ የፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ተቀባይነት ያገኙ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን እና የዋስትና መብቶችን በሙሉ የያዘውን መጨረሻውን ዝርዝር የሚመለከታቸው አካላት በሙሉ ማግኘት እንዲችሉ ያደርጋል።

አንቀጽ ፯፻፳፭. ክርክር የተነሳባቸው የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ላይ የሚሰጥ ፍርድ

፩/ ተቆጣጣሪ ዳኛው ክርክር የተነሳባቸው የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን ጉዳዩ ከሚሰማበት ቀን አምስት ቀናት አስቀድሞ በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ

ለሚመለከታቸው አካላት ማሳወቂያ ከተሰጠ በኋላ ውሳኔ እንዲሰጥባቸው ሕጋዊ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ወይም የፍርድ ጉባዔ ያስተላልፋል።

፪/ ሕጋዊ ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤት ወይም የፍርድ ጉባዔ በክፍያ ጥያቄው ላይ ክርክር የተነሳበት ገንዘብ ጠያቂ ፍርድ ቤቱ ወይም ጉባዔው የሚወስነውን የገንዘብ መጠን በተመለከተ መልሶ በማደራጀት ሥነ ሥርዓቱ ላይ እንዲሳተፍ የሚፈቅድ ክፍርድ በፊት የሚሰጥ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

፫/ ሕጋዊ ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤት ወይም የፍርድ ጉባዔ የሰጠውን ትዕዛዝ ትዕዛዙ በተሰጠ በሦስት ቀናት ውስጥ በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ለሚመለከታቸው አካላት ይሰጣል።

፬/ በትዕዛዙ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ወገን ትዕዛዙ ከተሰጠበት ቀን አንስቶ በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ በትዕዛዙ ላይ ይግባኝ ማቅረብ ይችላል።

፭ / ክርክር የተነሳባቸው የክፍያ ጥያቄዎች መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቱን መቋረጥ አያስከትሉም፤ ውሳኔ እንዲሰጥባቸው ሕጋዊ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ይተላለፋሉ፤ ለጊዜው ተቀባይነት ያገኙት የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ሕጋዊ ሥልጣን ያለው

ፍርድ ቤት ወይም የፍርድ ጉባዔ በሚሰጠው ፍርድ መሠረት ማስተካከያ ይደረግባቸዋል።

አንቀጽ ፮፻፳፯. ጊዜያዊ የክፍያ ጥያቄዎች ዝርዝር በፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ዘንድ ስለማስቀመጥ

፩/ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ተረጋግጠው ተቀባይነት ያገኙ ከሆነ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ተቀባይነት ያገኙትን እና ውድቅ የተደረጉትን የክፍያ ጥያቄዎች የሚያሳይ የተረጋገጡ እና ተቀባይነት ያገኙ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ዝርዝር በፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ዘንድ እንዲቀመጥ ያደርጋል፤ በተጨማሪም በከሰረው ባለዕዳ ንብረቶች ላይ ልዩ ቅድሚያ ይገባኛል የሚሉ ገንዘብ ጠያቂዎችን ዝርዝር ለተቆጣጣሪ ዳኛው ይልካል።

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ማንኛውንም የክፍያ ጥያቄ በከፊል ወይም በሙሉ ውድቅ ያደረገ ከሆነ በዝርዝሩ ውስጥ ምክንያቱን በግልጽ ማስቀመጥ ይኖርበታል።

አንቀጽ ፮፻፳፰. ገቢ መደረጉን ማረጋገጫ ማሳወቂያ

፩/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የተረጋገጡ እና ተቀባይነት ያገኙ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች

ዝርዝሩን ወዲያውኑ በፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ዘንድ እንዲቀመጥ ያደርጋል፤ ይህንኑ ዝርዝር በኢትዮጵያ ውስጥ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ላይ እንዲታተም ያደርጋል።

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የተረጋገጡ ውድቅ የተደረጉ የክፍያ ጥያቄዎችን በተመለከተ በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ለሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ወዲያውኑ ያሳውቃል።

፫/ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ የተረጋገጡ እና ተቀባይነት ያገኙ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ዝርዝሩን ሊቃወም ይችላል፤ ሆኖም ገንዘብ ጠያቂው የሚያስጠብቀው ጥቅም እንዳለው ማስረዳት አለበት፤ እንዲህ ያለው ተቃውሞ ማሳወቂያው ከደረሰበት ቀን አንስቶ ባሉት አስር ቀናት ውስጥ ለተቆጣጣሪ ዳኛው መቅረብ አለበት።

አንቀጽ ፪፻፷፰. የንብረት ዋስትናው ወይም ቅድሚያ የማግኘት መብታቸው ላይ ክርክር የተነሳበት ገንዘብ ጠያቂዎች

፩/ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ የንብረት ዋስትና ወይም ቅድሚያ የማግኘት መብት ያለው ከሆነ እና የንብረት ዋስትናው ወይም ቅድሚያ የማግኘት መብቱ ላይ ክርክር የተነሳ ከሆነ ገንዘብ ጠያቂው ዋስትና እንደሌለው ገንዘብ ጠያቂ በሥነ ሥርዓቱ ላይ ሊሳተፍ ይችላል።

፪/ በንብረት ዋስትና ወይም ቅድሚያ በማግኘት መብት ላይ የሚነሳ ማንኛውም ክርክር በፍርድ ቤቱ ውሳኔ ይሰጥበታል።

አንቀጽ ፪፻፷፱. በተቀመጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎቻቸውን ስላላቀረቡ ገንዘብ ጠያቂዎች

፩/ በአንቀጽ ፪፻፷፪ ውስጥ በተቀመጠው ጊዜ ውስጥ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎቻቸውን ሳያቀርቡ የቀሩ ገንዘብ ጠያቂዎች ጥያቄዎቻቸውን ያላቀረቡ ቢሆንም በሥነ ሥርዓቱ ውስጥ ይሳተፋሉ፤ ሆኖም ጥያቄዎቻቸውን ቢዘገይ ሥነ ሥርዓቱ እንዲከፈት የፍርድ ትዕዛዝ በተሰጠ በአንድ ዓመት ውስጥ ማቅረብ አለባቸው።

፪/ ይህ የአንድ ዓመት ጊዜ አይቋረጥም ወይም አይታገድም፡፡

አንቀጽ ፳፻፸. በአንድነት እና በተናጠል ያለወሰን ዋስትና ያላቸው የክፍያ ጥያቄዎችን ስለ ማስገባት

የማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ የክፍያ ጥያቄ በበርካታ ዋስትና ሰጪዎች በአንድነት እና በተናጠል የተረጋገጠ ወይም ዋስትና የተሰጠው ከሆነ እያንዳንዱ ገንዘብ ጠያቂ እና ዋስትና ሰጪ ማንኛውንም አቤቱታ ከግምት ውስጥ ሳያስገባ ለሙሉ የገንዘብ መጠኑ የቅድመ ኪሣራ ክፍያ ጥያቄ ማስገባት ይችላል፡፡

ክፍል ሦስት

ክፍያዎች ከመቋረጣቸው አስቀድሞ የተፈጸሙ

አጠራጣሪ ድርጊቶች እና ግብይቶች

አንቀጽ ፳፻፸፩. የግድ ፈራሽ ስለመሆን

መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ጥያቄ በሚያቀርብበት ጊዜ ፍርድ ቤቱ የሚከተሉትን አጠራጣሪ በሆነው ጊዜ ውስጥ በባለዕዳው የተፈጸሙ ድርጊቶች ፈራሽ ሊያደርግ ይችላል፡-

፩/ በስጦታ በማስተላለፍ፣ በዕርዳታ፣ መብትን በመሰረዝ ወይም በመተው ለሌሎች ሰዎች የተላለፉ ንብረቶችን ወይም መብቶችን፤

፪/ ግልጽ በሆነ መልኩ ከሚገባው ባነሰ ዋጋ ለሌሎች ሰዎች የተላለፉ ንብረቶችን ወይም መብቶችን፤

፫/ በጥሬ ገንዘብ፣ በማስተላለፍ፣ በማቻቻልም ሆነ በሌላ መልኩ ጊዜያቸው ሳይደርስ የተከፈሉ ዕዳዎችን፤

፬/ ከጥሬ ገንዘብ፣ ወይም ከማቻቻል፣ ወይም ከሚተላለፉ የገንዘብ ሰነዶች ወይም በባንክ ሒሳብ ከማዘዋወር ውጭ በሆነ መንገድ የተከፈሉ ጊዜያቸው የደረሰ ዕዳዎችን፤

፭ / የንብረት መብቶቹ ከመፈጠራቸው በፊት ለተፈረሙ የብድር ውሎች ተንቀሳቃሽ ያልሆነ ንብረት ማስያዣ፣ የተንቀሳቃሽ ንብረት ማስያዣ ወይም ሌሎች የንብረት የማስያዣ መብቶችን በባለዕዳው ንብረቶች ላይ የሚፈጥሩ፡፡

አንቀጽ ፮፻፸፪. በምርጫ ስለመሰረዝ

፩/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ጥያቄ በሚያቀርብበት ጊዜ፡-

ሀ) ባለዕዳው አስቀድሞ ክፍያዎችን ያቋረጠበት ሁኔታ ውስጥ እንደነበረ ገንዘብ ጠያቂው

የሚያውቅ ወይም ማወቅ የነበረበት ከሆነ፤ እና

ለ) ድርጊቱ የባለዕዳውን ንብረት የሚጎዳ ከነበረ ወይም ክፍያው የተፈጸመው ከሌሎች ገንዘብ ጠያቂዎች ቅድሚያ በመስጠት ከነበረ፤ ፍርድ ቤቱ አጠራጣሪ በሆነው ጊዜ ውስጥ በባለዕዳው የተከናወኑ ማናቸውንም ድርጊቶች ፈራሽ ሊያደርግ ይችላል፡፡

፪/ ድርጊቱ የተፈጸመው ዝምድና ካለው ወገን ጋር ካልሆነ በስተቀር በንዑስ አንቀጽ (፩) (ሀ) ውስጥ በተመለከተው መሠረት ገንዘብ ጠያቂው ያውቅ እንደነበር የማስረዳት ኃላፊነት ያለበት መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ነው፡፡

አንቀጽ ፯፻፸፫. ፈራሽ የማድረግ ክርክር ስለማቅረብ

፩/ ፈራሽ የማድረግ ሥነ ሥርዓቱ ለሀብቱ ጥቅም ያለው ከሆነ ወይም ድርጊቱ ለገንዘብ ጠያቂዎች ምክንያታዊ ያልሆነ ቅድሚያ የማግኘት መብት የሚሰጥ ከሆነ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ድርጊቱ

ወይም ግብይቱ ፈራሽ እንዲደረግ ጥያቄውን ለፍርድ ቤት ማቅረብ ይኖርበታል።

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ጉዳዩን ለፍርድ ቤት ላለማቅረብ የወሰነ እንደሆነ፡-

ሀ) ማንኛውም ተቆጣጣሪ ወይም ገንዘብ ጠያቂ መልሶ ለማደራጀት ኃላፊው ክስ እንዲያቀርብ መጥሪያ ሰጥቶ ምንም ምላሽ ያላገኘ ወይም አሉታዊ ምላሽ ያገኘ እንደሆነ መጥሪያው በደረሰ በአንድ ወር ውስጥ በራሱ ክስ ሊመሰርት ይችላል፤

ለ) ተቆጣጣሪው ወይም ገንዘብ ጠያቂው ክሱን ያሸነፈ እንደሆነ በክሱ የተነሳ ያወጣቸው ወጪዎች በባለዕዳው ሰው ንብረት ይሸፈናሉ።

አንቀጽ ፳፻፸፱. ከፈራሽነት ውጭ የተደረጉ ድርጊቶች እና ክፍያዎች

ማጭበርበር ካልኖረ በስተቀር አጠራጣሪ በሆነው ጊዜ ውስጥ በባለዕዳው የተፈጸሙ የሚከተሉት ድርጊቶች እና ክፍያዎች ውድቅ ሊደረጉ አይችሉም፡-

፩/ መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ መሠረት በባለዕዳው የተፈጸመ እና በፍርድ ቤቱ የጸደቀ አዲስ የቀረበ

ገንዘብ፣ የተፈጠሩ የዋስትና መብቶች፣ የተሸጡ ንብረቶች፣ የተከፈሉ ዕዳዎች እንዲሁም ሌሎች ማናቸውም ሕጋዊ ድርጊቶች እና ክፍያዎች፤

፪/ ተንቀሳቃሽ ያልሆነ ንብረት ማስያዣን፣ የተንቀሳቃሽ ንብረት ማስያዣን እና ሌሎች የንብረት የማስያዣ መብቶችን መሸጥ፤

፫/ መደበኛ የንግድ ሥራውን ለማካሄድ አስፈላጊ የሆኑ ንብረቶች ግዢ፤

፬/ ለዕቃዎቹ እና ለአገልግሎቶቹ አግባብ የሆነ ዋጋ በመክፈል በቅን ልቦና በሦስተኛ ወገኖች የተገዙ ዕቃዎች እና ለሦስተኛ ወገኖች የተሰጡ አገልግሎቶች፡፡

አንቀጽ ፯፻፸፭. ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ከመሰጠቱ አስቀድሞ የተመዘገቡ መብቶች

በትክክለኛው መንገድ ከተደረጉ የንብረት ዋስትናዎች የሚመነጩ መብቶች ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ እስከተሰጠበት ቀን ድረስ ሊመዘገቡ ይችላሉ፡፡

አንቀጽ ፯፻፸፮. ይርጋ

፩/ በዚህ ክፍል መሠረት ግብይት ወይም ድርጊት ፈራሽ እንዲሆን የሚቀርብ ክርክር መልሶ የማደራጀት ሥነ

ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ከተሰጠበት ቀን አንስቶ ከሁለት ዓመታት በኋላ በይርጋ ይታገዳል።

፪/ ፈራሽ የሚሆኑትን ድርጊቶች እና ግብይቶች ባለዕዳው መልሶ ለማደራጀት ኃላፊው ያላሳወቀ ከሆነ ከላይ የተመለከተው የይርጋ ጊዜ መቆጠር የሚጀምረው መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ድርጊቱ መፈጸሙን ካወቀበት ጊዜ ጀምሮ ይሆናል።

አንቀጽ ፳፻፸፯. ፈራሽ መሆን የሚያስከትላቸው ውጤቶች

፩/ ማንኛውም ክፍያ ወይም ማንኛውም ድርጊት ፈራሽ እንዲሆን የሚሰጠው ውሳኔ ወደ ኋላ ተመልሶ ተፈጻሚ ይሆናል።

፪/ በዓይነት ወደነበረበት መመለስ የሚቻል በማይሆንበት ጊዜ የንብረቱ የገበያ ዋጋ ወደ ሀብቱ ይመለሳል።

፫/ ፈራሽ መሆኑ የሚመለከተው ንብረት ወይም መብት ለሦስተኛ ወገን የተላለፈ በሚሆንበት ጊዜ ከንብረቱ ወይም ከመብቱ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ ጥሬ ገንዘብ ፍርዱ በተሰጠበት ጊዜ ባለው የገበያ ዋጋ መሠረት ተሰልቶ ወደ ሀብቱ ይመለሳል።

፩/ ፈራሽ መሆኑ ተጽዕኖ የሚያደርግባቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ፈራሽ ከመሆኑ የሚመነጩ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎቻቸውን ማቅረብ ይችላሉ፤ ሆኖም በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፳፻፷ መሠረት የክፍያ ጥያቄዎቹን ማስገባት ከሚቻልበት ጊዜ ማለፍ የለበትም፡፡

ምዕራፍ አራት

መልሶ የማደራጀት ዕቅድ

አንቀጽ ፳፻፸፰. መልሶ የማደራጀት ዕቅድ ስለማዘጋጀት

፩ / መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ መልሶ በማደራጀት ኃላፊው እገዛ በባለዕዳው ይዘጋጃል፡፡

፪/ ገንዘብ ጠያቂዎች መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ እንዲሻሻል ጥያቄ ማቅረብ እና የአጻፋ ሀሳቦችን ማቅረብ ይችላሉ፡፡

፫/ አስገዳጅ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆነው መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ የሚከተሉትን ነገሮች ሊያካትት ይችላል፡-

- ሀ) የሚመለከታቸውን ገንዘብ ጠያቂዎች የክፍያ ጥያቄዎች የጊዜ ሰንጠረዥን መልሶ ማዘጋጀት፤
- ለ) የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች የክፍያ ጥያቄዎች መተውን፤
- ሐ) የፋይናንስ ዕዳ ሰነዶችን አወጣጥ የሚቆጣጠሩ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆነው የፋይናንስ ዕዳ ሰነዶችን በማውጣት ዕዳዎችን መክፈልን፤
- መ) የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎችን የክፍያ ጥያቄዎችን ወደ አክሲዮን መቀየርን፤
- ሠ) የባለዕዳው ካፒታል በገንዘብ ጠያቂዎች ወይም በሦስተኛ ወገን ኢንቨስተሮች እንዲገዛ መቀነስን ወይም ማሳደግን ወይም ገንዘብ ጠያቂዎችን ወይም ሦስተኛ ወገን ኢንቨስተሮችን በሚጠቅም መልኩ የአክሲዮን ድርሻ መሸጥን፤
- ረ) የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ መሸጥን

ሳይጨምር ንብረቶችን ወይም የንግድ ሥራውን ክፍሎች መሸጥን።

፬/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ የገንዘብ ጠያቂዎች ምድቦችን ለመከፋፈል ጥቅም ላይ የዋለውን መስፈርት መግለጽ ይኖርበታል።

፭/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ ሁልጊዜም “የገንዘብ ጠያቂዎችን የተሻለ ጥቅም ማስጠበቅ” የሚለውን መስፈርት ማሟላት አለበት፤ ይህም ማለት ማንኛውም ተቃውሞ ያለው ገንዘብ ጠያቂ መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ መሠረት የሚያገኘው ጥቅም በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፹፮ መሠረት በመክሰር ሥነ ሥርዓት ወቅት ተግባራዊ የሚደረገው ቅደም ተከተል ተግባራዊ ቢደረግ ከሚያገኘው ጥቅም ጋር ሲነጻጸር ያነሰ መሆኑን የለበትም።

አንቀጽ ፯፻፸፱. አዲስ የቀረበ ገንዘብ

፩/ መልሶ የማደራጀት ዕቅድን ተግባራዊ ለማድረግ አዲስ ገንዘብ በነባር ወይም በአዲስ ገንዘብ ጠያቂዎች ሊቀርብ ይችላል፤

፪/ መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ ውስጥ የተካተተ እና በፍርድ ቤቱ የጸደቀ አዲስ ገንዘብ ኋላ ላይ

የመክሠር ሥነ ሥርዓት የተከፈተ እንደሆነ ዋስትና ከሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ቅድሚያ ይኖረዋል፤ ነገር ግን በቅድመ ጥንቃቄ መልሶ ማዋቀር ሥነ ሥርዓት ማዕቀፍ ውስጥ ከቀረበ አዲስ ገንዘብ ያነሰ ቦታ ይኖረዋል፤ ፍርድ ቤቱ ለዕዳ ማስያዣነት ያልዋለ የባለዕዳው ንብረት አዲስ ለቀረበ ገንዘብ ዋስትና እንዲሆን ሊፈቅድ ይችላል፤ እንደዚያ በሚሆንበት ጊዜ የአዲስ ገንዘብ አቅራቢዎች የሚያገኙት ቅድሚያ ዋስትና ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎችን በሚመለከቱ ደንቦች መሠረት ይስተናገዳሉ፡፡

ምዕራፍ አምስት

መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን ማጽደቅ

አንቀጽ ፮፻፹. የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች

፩/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ በተቀላጠፈ መልኩ እንዲጸድቅ ለማመቻቸት የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎችን በተለያዩ መደቦች ይከፋፍላል፡፡

፪/ የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦቹ በተጨማሪው መረጋገጥ በሚችሉ መስፈርቶች መሠረት የጥቅም

መመሳሰልን የሚያንጸባርቁ መሆን አለባቸው፤
ቢያንስ ቢያንስ ዋስትና ያለው እና ዋስትና የሌለው
የክፍያ ጥያቄ ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በተለያዩ
መደቦች ውስጥ ተከፋፍለው መስተናገድ አለባቸው።

፫/ በባለዕዳው ንብረቶች ላይ የንብረት የዋስትና መብት
ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በዋስትናነት የተያዘው
ንብረት ሲጣራ የሚኖረው ዋጋ ለማይሸፍነው
የክፍያ ጥያቄያቸው መጠን ዋስትና በሌላቸው
ገንዘብ ጠያቂዎች መደብ ውስጥ ይሳተፋሉ።

፬/ የግል ዋስትናዎች እና የመድን ዋስትናዎች ያሏቸው
ገንዘብ ጠያቂዎች ራሱን የቻለ መደብ ሊፈጥሩ
ይችላሉ።

፭/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ በሠራተኞች የክፍያ
ጥያቄዎች ላይ ተጽዕኖ የሚያደርግ ከሆነ የባለዕዳው
ሠራተኞች የራሳቸው የሆነ የተለየ መደብ
ይኖራቸዋል።

፮/ ባለአክሲዮኖች ገንዘብ ጠያቂዎች ባይሆኑም
የራሳቸው የሆነ የተለየ መደብ ይኖራቸዋል።

፯/ የመደቦቹ አከፋፈል እና ለመከፋፈል ጥቅም ላይ የዋሉት መስፈርቶች ለፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ገቢ ይደረጋል።

፰/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ውስጥ የተመለከተው ቢኖርም ባለዕዳው አነስተኛ ወይም መካከለኛ ኢንተርፕራይዝ ከሆነ ባለዕዳው ወይም መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በሚያቀርቡት ጥያቄ መሠረት ተቆጣጣሪ ዳኛው የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎችን እና ባለአክሲዮኖችን በተለያዩ መደቦች ከፋፍሎ ላለማስተናገድ ሊወስን ይችላል። ለዚህ ድንጋጌ ዓላማ የግለሰብ ነጋዴ ወይም የንግድ ማህበር እንደ አነስተኛ ወይም መካከለኛ ኢንተርፕራይዝ ሆኖ የሚቆጠረው፡-

ሀ) ከአስር ያነሱ ሠራተኞች ካሉት፤ ወይም

ለ) ባለፉት አስራ ሁለት ወራት ውስጥ የነበረው የሽያጭ ገቢ ከአምስት ሚሊዮን ብር በታች ከሆነ (የዋጋ ግሽበት ማስተካከያ እንደተጠበቀ ሆኖ)፤ ወይም

ሐ) ያለፉትን አስራ ሁለት ወራት በሚመለከተው የመጨረሻው የሒሳብ መግለጫ መሠረት አጠቃላይ የሀብት መጠኑ ከሃያ ሚሊዮን ብር በታች ከሆነ ነው።

፱/ የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦችን ከመመደብ ጋር በተያያዘ የሚነሳ ቅሬታ የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦቹ አመዳደብ ለፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ገቢ ከተደረገበት ጊዜ አንስቶ በአስር ቀናት ውስጥ በተቆጣጣሪ ዳኛው ይወሰናል፤ በተቆጣጣሪ ዳኛው የተሰጠው ውሳኔ ውሳኔው በተሰጠ በአስር ቀናት ውስጥ ይግባኝ ሊቀርብበት ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፹፩. በገንዘብ ጠያቂዎች ምድቦች ስብሰባዎች እና በገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔዎች ላይ የሚኖር የመምረጥ መብትን ስለ መወሰን

፩/ በገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎች እና በገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔዎች ላይ ገንዘብ ጠያቂዎች የሚኖሯቸው የመምረጥ መብቶች መልሶ በማደራጀት ኃላፊው ይወሰናል። እንዲሁም በባለዕዳው የመጨረሻው የተረጋገጠ ሒሳብ ወይም የሒሳብ መግለጫ መሠረት ወለድን ሳይጨምር

ካላቸው ዋና የቅድመ ክፍያ ጥያቄ ጋር የሚመጣጠን ይሆናል።

፪/ የመምረጥ መብቶቹ የገንዘብ ጠያቂዎች ስብሰባው ከመደረጉ ሦስት ቀናት አስቀድሞ ይወሰናሉ እንዲሁም ሥነ ሥርዓት ከተከፈተ በኋላ የተላለፉ መብቶችን ወይም መልሰው የተከፈሉ የቅድመ ክፍያ የክፍያ ጥያቄዎችን ከግምት ያስገባሉ፤ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን መጠን በመወሰን ረገድ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በገለልተኛ ኦዲተሮች እገዛ ሊደረግለት ይችላል።

፫/ ከገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች እና ከየገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔዎች ከሦስት ቀን ያነሰ ጊዜ አስቀድሞ የሚደረግ ማንኛውም የቅድመ ኪሣራ ክፍያዎችን መስጠት እና ማስተላለፍ በሥነ ሥርዓቶቹ ላይ ተፈጻሚ መሆን አይችልም።

፬/ ድምፅ የመስጠት መብትን መወሰንን በተመለከተ የሚፈጠር ማንኛውም ቅሬታ በተቆጣጣሪ ዳኛው ይወሰናል እንዲሁም ይግባኝ ሊቀርብበት አይችልም።

፭/ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን በተመለከተ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፳፭ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ለጊዜው መቀበልን እንደ አማራጭ ይወስዳል ነገር ግን ተቆጣጣሪ ዳኛው ወይም ሕጋዊ ሥልጣን ያለው

ፍርድ ቤት ወይም የፍርድ ጉባዔ የመጨረሻ ውሳኔ እስከሚሰጥ አይጠብቅም።

፮/ በገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎች እና በገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔዎች ላይ ገንዘብ ጠያቂዎች ያሏቸውን የመምረጥ መብቶች በተመለከተ የሚሰጥ ማንኛውም ውሳኔ ተቆጣጣሪ ዳኛው ወይም ሕጋዊ ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤት ወይም የፍርድ ጉባዔ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን በመቀበላቸው ላይ ምንም ዓይነት ውጤት አይኖረውም።

አንቀጽ ፮፻፹፪. የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎች

፩/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የመጠባበቂያ ጊዜው ከማብቃቱ በፊት አንድ ወይም በርካታ የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎችን ይጠራል።

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ከስብሰባው ቀን አስራ አምስት ቀናት አስቀድሞ በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ለገንዘብ ጠያቂዎች ያሳውቃል።

፫/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በባለዕዳው የተዘጋጀውን መልሶ የማደራጀት ዕቅድ፣ በገንዘብ ጠያቂዎች

የቀረቡ ማሻሻያዎችን ወይም የአጻፋ ሀሳቦችን እንዲሁም የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ ለመሸጥ የቀረቡ ሀሳቦችን ለገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎች ያቀርባል።

፬/ ባለዕዳው በሁሉም የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎች ላይ በአካል ይገኛል እንዲሁም ገንዘብ ጠያቂዎች ያሏቸውን ማናቸውንም ጥያቄዎች ይመልሳል። ገንዘብ ጠያቂው በሕጋዊ ወኪል ሊወከል ይችላል።

፭/ እንዲህ ባሉት ስብሰባዎች ላይ የተደረጉት ውይይቶች፣ የተሳታፊዎቹ ስም እና የድምፅ አሰጣጥ ውጤቶች በቃለ ጉባዔ ይመዘገባሉ እንዲሁም አግባብነት ያላቸው ሰነዶች በሙሉ ከቃለ ጉባዔው ጋር ይያያዛሉ።

አንቀጽ ፪፻፹፫. መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ ላይ ድምፅ ስለመስጠት

፩/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በባለዕዳው ተዘጋጅቶ በገንዘብ ጠያቂዎች የተሻሻለውን መልሶ የማደራጀት ዕቅድ እንዲሁም አግባብነት ያለው በገንዘብ ጠያቂዎች የተዘጋጀ ማንኛውንም የአጻፋ ሀሳብ

አደራጅቶ እያንዳንዱ የገንዘብ ጠያቂዎች መደብ ድምፅ እንዲሰጥበት ያቀርባል።

፪/ በእያንዳንዱ የገንዘብ ጠያቂዎች መደብ ውስጥ ካለው አጠቃላይ የክፍያ ጥያቄ ውስጥ ሁለት ሦስተኛው ያላቸው አንድ ወይም ከዚያ በላይ ገንዘብ ጠያቂዎች መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ እንዲጸድቅ በጽሁፍ በሚደረግ ስምምነት አማካኝነት ጭምር ድምፅ ሲሰጡ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ ተቀባይነት ያገኛል፤ ማሳወቂያ ተሰጥቷቸው በስብሰባው ላይ በአካልም ሆነ በሕጋዊ ወኪላቸው አማካኝነት ያልተገኙ ገንዘብ ጠያቂዎች ድምፅ በመስጠት ረገድ ከግምት ውስጥ አይካተቱም።

፫/ በእያንዳንዱ የገንዘብ ጠያቂዎች መደብ ስብሰባ ላይ ሁለት ሦስተኛ አብላጫ ድምፅ ያላገኘ እንደ ሆነ፤ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ በባለዕዳው እና በአብዛኛዎቹ የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ከጸደቀ ተቀባይነት ያገኛል።

፬/ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (፪) የተመለከተው አብላጫ ድምፅ ያልተገኘ እንደሆነ ከአክሲዮን

ባለቤቶች መደብ ወይም ንብረት በሚጣራበት ሁኔታ ውስጥ የባለዕዳው ሀብት በሚገመትበት ጊዜ ምንም ክፍያ ከማያገኝ ወይም ምንም ጥቅም ከማይኖረው ሌላ ማንኛውም መደብ ውጭ የሆነ ቢያንስ አንድ የገንዘብ ጠያቂዎች መደብ ዕቅዱን በመደገፍ ድምፅ ከሰጠ ዕቅዱ እንደጸደቀ ይቆጠራል።

፭ / በስብሰባው ላይ ባይገኙም እንኳን ለገንዘብ ጠያቂዎች ተጨማሪ ማሳወቂያ ሳይሰጥ የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎች ወደ ቀጣዩ የሥራ ቀን ሊተላለፉ ይችላሉ።

አንቀጽ ፯፻፹፬. መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ በየገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ ስለመጽደቁ

፩/ ማንኛውንም አነስተኛ እና መካከለኛ ኢንተር ፕራይዝ በተመለከተ የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ያልተመደቡ ከሆነ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ ላይ ድምፅ ለመስጠት የገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ ሊጠራ ይችላል። የገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔውን ቢያንስ ሁለት ሦስተኛ የክፍያ ጥያቄዎች ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች መልሶ

የማደራጀት ዕቅዱን ደግፈው ድምፅ ከሰጡ ዕቅዱ ተቀባይነት ያገኛል።

፪/ የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎችን በተመለከተ በአንቀጽ ፮፻፹፪ ውስጥ የተቀመጠው ደንብ አስፈላጊው ለውጥ ተደርጎበት ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፮፻፹፭. መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ በፍርድ ቤት ስለመጽደቁ

፩/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ተቀባይነት ያገኘውን መልሶ የማደራጀት ዕቅድ የራሱን አስተያየቶች እና ምክረ ሀሳቦች ከያዘ ሪፖርት ጋር አንድ ላይ ለፍርድ ቤቱ ያቀርባል፤ ይህ ሪፖርት ጉዳዩ በፍርድ ቤቱ ከመሰማቱ ቢያንስ ሦስት ቀናት አስቀድሞ ለፍርድ ቤቱ ይቀርባል እንዲሁም የሥነ ሥርዓቱ አካል የሆኑ ወገኖች በሙሉ በቀላሉ እንዲያገኙት ይደረጋል።

፪/ ጉዳዩ በሚሰማበት ወቅት መልሶ የማደራጀት ኃላፊው፣ ባለዕዳው እና ገንዘብ ጠያቂዎች ይሰማሉ።

፫/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን በሚያጸድቅበት ጊዜ ፍርድ ቤቱ የሚከተሉትን ነገሮች ያረጋግጣል፡-

- ሀ) መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ አስፈላጊ በሆነው አብላጫ ድምፅ መጽደቁን እና የባለዕዳውን መክሠር የመከላከል እና የንግድ ሥራውን አዋጭነት የማረጋገጥ ምክንያታዊ ተስፋ ያለው መሆኑን፤
- ለ) መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ “የገንዘብ ጠያቂዎች የተሻለ ጥቅም” የሚለውን መስፈርት የሚያሟላ መሆኑን፤
- ሐ) ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ መሠረት የሚያገኘው ጥቅም በመክሠር ሥነ ሥርዓት ውስጥ ከሚያገኘው ያነሰ ያለመሆኑን፤
- መ) የሦስተኛ ወገኖች ጥቅሞች በተለይም ደግሞ አዲስ የዋስትና መብቶችን ከማግኘት እና ከአዲስ የገንዘብ አቅርቦት ማዕቀፍ አንጻር በበቂ ሁኔታ መጠበቁን፤
- ሠ) በአንቀጽ ፳፻፹፫ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት የተለያዩ መደቦች ተደምረው የሚገኘው ውጤት በሚወሰድበት ጊዜ ከእነሱ በታች ደረጃ ያለው ማንኛውም መደብ ማንኛውም ክፍያ የሚያገኝ ወይም ማንኛውም ጥቅም የሚኖረው እንደሆነ

በመቃወም ድምጻቸውን የሰጡ የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በተመሳሳይ ወይም በእኩል መልኩ ሙሉ ክፍያ ማግኘታቸውን፤

ረ) ተመሳሳይ ደረጃ ያላቸው የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ተመሳሳይ ወይም እኩል በሆነ መልኩ የክፍያ ጥያቄያቸው እንደሚከፈላቸው፤

ለ) መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን ዓላማዎች ለማሳካት አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ እና መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ የማናቸውንም የሚመለከታቸው ወገኖች መብቶች እና ጥቅሞች አግባብ ባልሆነ መልኩ የማይጎዳ በሚሆንበት ጊዜ ፍርድ ቤቱ በራሱ ተነሳሽነት ከላይ (ሠ) እና ወይም (ረ) ውስጥ ከተመለከቱት መርሆች ውጭ የሆነ አካሄድ ሊከተል ይችላል፤

ሸ) መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ መሠረት ማንኛውም የሚመለከታቸው ገንዘብ ጠያቂዎች መደብ ከሚጠይቀው ሙሉ ክፍያ በላይ ሊቀበል ወይም ይዞ ሊቆይ አይችልም፡፡

፬/ ዋስ የሆኑ የተፈጥሮ ሰዎች መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን ድንጋጌዎች በማጣቀስ ጥቅማቸውን ማስጠበቅ ይችላሉ።

፭ / መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን በማረጋገጥ ወይም ውድቅ በማድረግ የተሰጠው ፍርድ በሁሉም ሰው ላይ አስገዳጅ ይሆናል፤ እንዲሁም በኢትዮጵያ ውስጥ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ላይ ይታተማል።

አንቀጽ ፳፻፹፮. ስለመልሶ የማደራጀት ዕቅዱ መሻሻል

፩/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ በፍርድ ቤቱ ከጸደቀ በኋላ ዕቅዱ ሊሻሻል የሚችለው ባለዕዳው ሲስማማ እና ገንዘብ ጠያቂዎች ሙሉ ድምጻቸውን ሲሰጡ ብቻ ነው።

፪/ እንዲህ ያለው ማሻሻያ በፍርድ ቤቱ መጽደቅ ሳያስፈልገው በባለጉዳዮቹ መካከል ሕጋዊ እና አስገዳጅ ይሆናል።

አንቀጽ ፳፻፹፯. መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ አፈጻጸም

፩/ ባለዕዳው በመልሶ ማደራጀት ዕቅዱ ውስጥ በተቀመጡት ሁኔታዎች መሠረት ዕቅዱን

ይፈጽማል፤ በዕቅዱ መሠረት ጊዜው ያልደረሰ እና መከፈል የሌለበት ማንኛውንም ገንዘብ አይከፍልም፡፡

፪/ ገንዘብ ጠያቂዎች በዕቅዱ መሠረት ጊዜው ያልደረሰ እና መከፈል የሌለበት ማንኛውንም ገንዘብ መጠየቅም ሆነ መቀበል አይችሉም፡፡

፫/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ በፍርድ ውስጥ በተቀመጠው ሥርዓት መሠረት መፈጸሙን ይቆጣጠራል፡፡

፬/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የገንዘብ ጠያቂዎችን ጥቅም የሚጎዳ ማንኛውም ጉዳይ ወይም ድርጊት በሚኖርበት ጊዜ ለፍርድ ቤቱ ወዲያውኑ ያሳውቃል፡፡

፭ / መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በአገልግሎት ዘመኑ ወቅት ያወጣቸውን እና መልሰው ሊከፈሉት የሚገቡትን ወጪዎች እና ክፍያዎች ፍርድ ቤቱ ይወስናል፡፡

አንቀጽ ፪፻፹፰. መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ ስለሚቋረጥበት ሁኔታ

ባለዕዳው መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ ውስጥ የተቀመጡትን ደንቦች ተግባራዊ ሳያደርግ በሚቀርበት ጊዜ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ፣ ተቆጣጣሪ ወይም ዐቃቤ ሕግ መልሶ

የማደራጀት ዕቅዱን ለማቋረጥ እና የመክሰር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ለፍርድ ቤቱ አቤቱታ ሊያቀርቡ ይችላሉ።

ምዕራፍ ስድስት

በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለን ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ

እንዳለ መሸጥ

አንቀጽ ፳፻፹፱. የንግድ ሥራ እንቅስቃሴውን ሦስተኛ ወገን እንዲረከበው ስለሚቀርብ ዕቅድ

፩/ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ መሸጥ ለቅድመ ጥንቃቄ መልሶ በማዋቀር ሥነ ሥርዓት ማዕቀፍ ውስጥ መልሶ በማዋቀር ዘርፍ ባለሞያው ወይም መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ከተከፈተ በኋላ መልሶ በማደራጀት ኃላፊው ሊዘጋጅ ይችላል።

፪/ ባለዕዳው፣ ዳይሬክተሮች እና ባለአክሲዮኖች በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ሥራ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ ለመግዛት የመጨረሻ መብት አላቸው፤ ሆኖም የተቆጣጣሪ ዳኛውን ፍቃድ ማግኘት አለባቸው።

፫/ መልሶ የማዋቀር ባለሞያው እና መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ገንዘብ ጠያቂዎችን ተጠቃሚ በሚያደርግ መልኩ የንግድ ሥራውን ዋጋ ከፍ ማድረግ የሚለውን ዓላማ በመያዝ የሽያጩን ሂደት አግባብ ነው ብለው በሚያምኑት መልኩ ያደራጃሉ፤ እንደአስፈላጊነቱ የባለሞያዎችን፣ የአማካሪዎችን ወይም የኢንቨስትመንት ባንኮችን እገዛ ሊጠይቁ ይችላሉ።

፬/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ ለመሸጥ ጨረታ ሊያዘጋጅ ወይም በምስጢር እንዲሸጥ ሊያመቻች የሚችለው መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ ውድቅ እንደተደረገ ወይም ውድቅ የመደረግ ዕድሉ ሰፊ እንደሆነ ግልጽ ሲሆን ብቻ ነው።

፭ / የንግድ ሥራው በምስጢር የሚሸጥ ከሆነ የንግድ ሥራው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የሚሸጥበትን ዋጋ ከፍ ለማድረግ ሲባል የሚቀርቡት ዋጋዎች በምስጢር ሊያዙ ይችላሉ።

፮/ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ መልሶ

በማደራጀት ኃላፊው የተዘጋጀ ከሆነ ተፎካካሪ ጨረታዎችን ለማግኘት መልሶ የማደራጀት ኃላፊው መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቱ ከተከፈተ በኋላ ከቀረቡት ውስጥ የተመረጠውን ዋጋ ለህዝብ ይፋ ያደርጋል፤ በፍርድ ቤቱ ከሚወሰነው አግባብነት ካለው ጊዜ በኋላ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የቀረቡትን ዋጋዎች ድምፅ እንዲሰጥባቸው ለገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ ማቅረብ ይኖርበታል።

አንቀጽ ፮፻፮. የጨረታ ሥርዓት

፩/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ከባለዕዳው ጋር በመተባበር ፍላጎት ላላቸው ማናቸውም ተጫራቾች ተደራሽ የሆነ የመረጃ ክፍል ያደራጃል።

፪/ ፍላጎት ያላቸው ማናቸውም ተጫራቾች የመረጃ ክፍሉን ከመጠቀማቸው በፊት የሚስጥር ጥበቃ ስምምነት መፈረም ይኖርባቸዋል።

፫/ ፍላጎት ያለው ማንኛውም ተጫራች የሚከተሉትን ጨምሮ ጨረታውን አግባብ ካላቸው ሰነዶች ጋር ያቀርባል፡-

ሀ) የተጫራቹን የፋይናንስ አቋም፤

- ለ) የንግድ ሥራ እንቅስቃሴውን ለመረከብ የሚከፈለውን ገንዘብ ምንጭ፤
- ሐ) የንግድ ሥራ ዕቅዱን፤
- መ) ለመግዛት የታሰቡትን ንብረቶች ዝርዝር፤
- ሠ) የመግዣ ዋጋውን፤
- ረ) አስገዳጅ የሆኑ የአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ ሕጎች እንደተጠበቁ ሆነው ተጫራቹ ለመረከብ ፈቃደኛ የሆናቸውን ሰራተኞች ምድቦች እና ብዛት፤ እና
- ሰ) በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲቀጥል ለተጫራቹ እንዲተላለፍ አስፈላጊ የሆኑትን ውሎች፡፡

አንቀጽ ፮፻፺፩. ውሎች መተላለፍ የሚችሉ ስለመሆናቸው

በግል የሚፈጸሙ ውሎችን ጨምሮ የውሎችን መተላለፍ የሚገድቡ ማናቸውም የውል ድንጋጌዎች የንግድ ሥራውን ለማስቀጠል አስፈላጊ እስከሆኑ ድረስ ተፈጻሚ አይሆኑም፡፡

አንቀጽ ፮፻፺፪. ዋስትና ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ስምምነት

፩/ ለዕዳ ማስያዣነት የዋሉ ንብረቶች በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ የሚሸጠው የንግድ ሥራ

እንቅስቃሴ ውስጥ የተካተቱ ከሆነ የማይንቀሳቀስ ንብረት ማስያዣ ተቀባዮቹ፤ የተንቀሳቃሽ ንብረት ማስያዣ ተቀባዮቹ እና ሌሎች የንብረት ዋስትና ተጠቃሚዎች ስምምነት መገኘት አለበት።

፪/ ለዕዳ ማስያዣነት የዋለው ተንቀሳቃሽ ወይም የማይንቀሳቀስ ንብረት ዋጋ ዋስትና ከተሰጠው የክፍያ ጥያቄ በላይ ከሆነ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የክፍያ ጥያቄውን በመክፈል ወይም ንብረቱን ተመሳሳይ ዋጋ ባለው ሌላ ንብረት በመተካት የዋስትና ግዴታውን ሊያነሳ ይችላል።

፫/ ተጠቃሚ የሆነው ገንዘብ ጠያቂ ለዕዳ ማስያዣነት የዋለውን ንብረት ለመልቀቅ ፈቃደኛ ካልሆነ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ለፍርድ ቤቱ አቤቱታ ሊያቀርብ ይችላል፤ ፍርድ ቤቱ ዋስትና ላለው የክፍያ ጥያቄ ክፍያ እንዲቀበል ወይም ንብረቱ ተመሳሳይ ዋጋ ባለው ሌላ ንብረት እንዲተካ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

፬/ በምትክ የቀረበው ንብረት አስቀድሞ በነበረው ለዕዳ ማስያዣነት የዋለ ንብረት ዋስትና የተሰጠውን የክፍያ ጥያቄ ሙሉ በሙሉ ለመሸፈን የማይበቃ

ከሆነ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ልዩነቱን ዋስትና ላለው ገንዘብ ጠያቂ እንዲከፍል ፍርድ ቤቱ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

አንቀጽ ፪፻፲፫. የንግድ ሥራ እንቅስቃሴውን ለመረከብ የቀረበው ዕቅድ በገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ መጽደቅ

፩/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ በገንዘብ ጠያቂዎች ስብሰባው ወይም በፍርድ ቤቱ ውድቅ ከተደረገ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ ለመሸጥ የቀረቡትን ጨረታዎች በገንዘብ ጠያቂዎች ድምፅ እንዲሰጥባቸው ያቀርባል።

፪/ ገንዘብ ጠያቂዎች ከሚጠይቁት ክፍያ ውስጥ ቢያንስ ሁለት ሦስተኛው ያላቸው በገንዘብ ጠያቂዎች መካከል በጽሁፍ በሚደረግ ስምምነት አማካኝነት ጨምሮ ከደገፉት ጨረታው ተቀባይነት ያገኛል፤ ማሳወቂያ ተሰጥቷቸው በአካል እንዲሁም በወኪላቸው አማካኝነት ያልተገኙ ገንዘብ ጠያቂዎች ድምፅ ለመስጠት ዓላማ ከግምት ውስጥ አይካተቱም።

አንቀጽ ፯፻፺፬. በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ በፍርድ ቤት ስለ መጽደቁ

፩/ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የሚሸጥ የሆነ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ በሚያስፈልገው አብላጫ ድምፅ በገንዘብ ጠያቂዎች የጸደቀ መልሶ የማደራጀት ዕቅድ ያለመኖሩን እና የአሸናፊው ተጫራች የንግድ ሥራ ዕቅድ የንግድ ሥራውን አዋጭነት የማረጋገጥ ተስፋ ያለው መሆኑን ያጣራል፡፡

፪/ ፍርድ ቤቱ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት የንግድ ሥራውን እንዲቀጥል አስፈላጊ የሆኑት በቀረቡት የግዢ ጥያቄዎች ውስጥ የተዘረዘሩ ውሎች እንዲተላለፉ ትዕዛዝ ይሰጣል፤ እንዲሁም በሕጉ መሠረት ስም እስከሚተላለፍ ድረስ አሸናፊው ተጫራች ሥራ አመራሩን እንዲረከብ ለማስቻል የንግድ ሥራው አሸናፊ ለሆነው ተጫራች የሚተላለፍበትን ቀን ይወስናል፡፡

፫/ ፍርድ ቤቱ አሸናፊው ተጫራች የገዛቸውን ንብረቶች በነጻነት እንዳይተላለፉ ገደብ ሊያስቀምጥ የሚችለው ቢበዛ ለሁለት ዓመታት ነው፡፡

፬/ የተላለፉት ንብረቶች የሚሸጡት ከማንኛውም ተጨባጭ፣ ቅድመ ሁኔታ ያለውም ሆነ ሌላ ዓይነት ዕዳ፣ ዕገዳ፣ ክፍያ እና ኃላፊነት እንዲሁም በተለይም ደግሞ ከአካባቢ ክፍያዎች እና ኃላፊነቶች ነጻ ሆነው ነው።

አንቀጽ ፯፻፺፭. በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ የመሸጥ አፈጻጸም

፩/ በፍርድ ቤቱ መጽደቁን ተከትሎ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የባለቤትነት ማስተላለፊያ ውልን ጨምሮ አስፈላጊ የሆኑ ውሎች በሙሉ እንዲፈጸሙ ያመቻቻል፤ እንዲሁም በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ መተላለፉን ተግባራዊ ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ ቅድመ ሁኔታዎችን በሙሉ ያሟላል።

፪/ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ በሽያጭ ከመተላለፉ በፊት የሽያጩ አካል ያልሆኑ ንብረቶች ይሸጣሉ፤ እንዲሁም ያልተዘዋወሩ ሰራተኞች ይሰናበታሉ፤ ከሽያጩ የሚገኘው ገንዘብ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፹፯

ውስጥ በተቀመጡት የቅደም ተከተል ደንቦች መሠረት ለገንዘብ ጠያቂዎች ይከፋፈላል።

ምዕራፍ ሰባት

መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቶች መቀየር እና ይግባኝ

አንቀጽ ፳፻፺፮. የመልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓትን ወደ የመከሠር ሥነ ሥርዓት ስለመቀየር

በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ ከጸደቀ በኋላ ወይም መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ ውድቅ የተደረገ ከሆነ ፍርድ ቤቱ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቱን ወደ የመከሠር ሥነ ሥርዓት ይቀይረዋል።

አንቀጽ ፳፻፺፯. ይግባኝ

፩/ ተቃውሞ ያለው ገንዘብ ጠያቂ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን በሚያጸድቀው ፍርድ ወይም በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ በተሰጠው ፍርድ ላይ ይግባኝ ሊያቀርብ ይችላል።

፪/ ባለዕዳው መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን ውድቅ በሚያደርገው ፍርድ ወይም የንግድ ሥራ

እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ መሸጡን ውድቅ በሚያደርገው ፍርድ ላይ ይግባኝ ሊያቀርብ ይችላል።

፫/ የተላለፉ ውሎች ተዋዋይ ወገኖች የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ እንዲሸጥ በተሰጠው ፍርድ ላይ ይግባኝ ሊያቀርቡ ይችላሉ፤ ነገር ግን ይግባኝ ማቅረብ የሚችሉት ውሎቹ መተላለፋቸውን በተመለከተ ብቻ ነው።

፬/ ለባለዕዳው፣ መልሶ ለማደራጀት ኃላፊው እና የሥነ ሥርዓቱ አካል ለሆኑ ወገኖች በሙሉ ስለ ይግባኝ ማሳወቂያ ይሰጣቸዋል።

፭/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን በሚያጸድቅ ውሳኔ ላይ ይግባኝ መቅረቡ የዕቅዱን አፈጻጸም መታገድ አያስከትልም።

፮/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን በመቃወም የቀረበ ይግባኝ አዎንታዊ ውጤት ያገኘ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ፡-

ሀ) እንደ ሁኔታው ግልጽ የሆነ የሥርዓት ጥሰት ወይም “የገንዘብ ጠያቂዎች የተሻለ ጥቅም”

የሚለው መስፈርት ላይ የተፈጸመ ጥሰት በሚኖርበት ጊዜ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን ሊተው፤ ወይም

ለ) ዕቅዱን ሊያጸድቅ እና ጉዳት ለደረሰበት ወገን ካሳ ሊሰጥ፤ ይችላል።

፯/ ማንኛውም ፍላጎት ያለው ወገን መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ እንዲቋረጥ በተሰጠው ውሳኔ ላይ ይግባኝ ሊያቀርብ ይችላል።

፰/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚቀርቡ ይግባኞች መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን የሚያጸድቀው ወይም ውድቅ የሚያደርገው ፍርድ በተሰጠ በሃያ ቀናት ውስጥ መቅረብ አለባቸው።

አንቀጽ ፮፻፺፰. የተሸነፉ ተጫራቾች ተቃውሞ

የተሸነፉ ተጫራቾች የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ እንዲሸጥ በተሰጠው ፍርድ ላይ ተቃውሞ ማቅረብ አይችሉም።

ምዕራፍ ስምንት

የዳይሬክተሮች እና ሥራ አስኪያጆች ግዴታዎች

አንቀጽ ፯፻፶፱. የሥራ አስኪያጆች እና ዳይሬክተሮች ግዴታዎች

ኪሣራ ሊከሰት የሚችልበት ሁኔታ በሚኖርበት ጊዜ ሥራ አስኪያጆች እና ዳይሬክተሮች በዋነኝነት፡-

፩ /የገንዘብ ጠያቂዎችን ጥቅሞች ለማስጠበቅ፤ እና

፪ / ኪሣራን ለመከላከል አስፈላጊ የሆኑ እርምጃዎችን በሙሉ ለመውሰድ፤ በእምነት ኃላፊነት ተጥሎባቸዋል፡፡

ምዕራፍ ዘጠኝ

ቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት

አንቀጽ ፯፻. ቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ስለመክፈት

፩/ ፍርድ ቤቱ፡-

ሀ) ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት በሂደት ላይ ከሆነ፤

ለ) መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ ከፍተኛ ቁጥር ባላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች የሚደገፍ መሆኑን እና በገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎች ወይም በየገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ ላይ ድምፅ በሚሰጡ ገንዘብ ጠያቂዎች በአስፈላጊው አብላጫ ድምፅ የመጽደቅ ሰፊ ዕድል እንዳለው ባለዕዳው ካሳየ፤ ቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ይከፍታል።

፪/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፴፯ ውስጥ ከተቀመጡት ሰነዶች በተጨማሪ ባለዕዳው የሚከተሉትን ሰነዶች ያቀርባል፡-

ሀ) ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የተሰጠውን ፍርድ ቅጂ፤

ለ) ዋና ገንዘብ ጠያቂዎች የተስማሙበትን ረቂቅ መልሶ የማደራጀት ዕቅድ፤

ሐ) የንግድ ሥራው መልሶ በማደራጀት ዕቅዱ መሠረት አዋጭ እንደሚሆን የሚያሳዩ አስፈላጊ የሆኑ ሰነዶችን በመሉሉ።

አንቀጽ ፳፻፩. የቆይታ ጊዜ

ፍርድ ቤቱ ቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት በሚሰጠው ፍርድ የሥነ ሥርዓቱን የቆይታ ጊዜ ይወስናል።

አንቀጽ ፯፻፪. መልሶ የማደራጀት ኃላፊውን ስለመሾም

፩/ ፍርድ ቤቱ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዘርፍ ባለሞያውን መልሶ የማደራጀት ኃላፊ አድርጎ ይሾማል።

፪/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው አግባብነት ካለው የገንዘብ ጠያቂዎች መደቦችን በጥንቃቄ ይመድባል እንዲሁም መልሶ የማደራጀት ዕቅዱን ድምፅ እንዲጥበት ለገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ስብሰባዎች ወይም ለየገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ ያቀርባል።

አንቀጽ ፯፻፫. አግባብነት ያላቸው ድንጋጌዎች

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ በተለየ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር የምዕራፍ ሦስት (የባለዕዳው ሀብት) ድንጋጌዎችን ሳይጨምር የርዕስ ሦስት ድንጋጌዎች በቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ላይ ተፈጻሚ ይደረጋሉ።

አንቀጽ ፯፻፬. ስለቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት መቋረጥ

- ፩/ መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ በገንዘብ ጠያቂዎች መደቦች ወይም በየገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔዎች በሚያስፈልገው አብላጫ ድምፅ በገንዘብ ጠያቂዎች ካልጸደቀ ቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቱን ያቋርጣል።
- ፪/ ሥነ ሥርዓቱን ለማቋረጥ ልክ ውሳኔ ሲሰጥ ቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቱ ወዲያውኑ ወደ መልሶ የማደራጀት ዕቅድ ይቀየራል።
- ፫/ ንዑስ አንቀጽ (፪) ቢኖርም የንግድ ሥራ እንቅስቃሴው በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የንግድ ሥራ የመሸጥ ዕድሉ ጠባብ በሚሆንበት ጊዜ ፍርድ ቤቱ በራሱ ሥልጣን ባለዕዳው እና መልሶ የማደራጀት ኃላፊው የሚሉትን ከሰማ በኋላ ቀላል መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓቱን ወደ መክሠር ሥነ ሥርዓት ሊቀይር ይችላል።

ርዕስ አራት

የመክሠር ሥነ ሥርዓት

ምዕራፍ አንድ

የመክሠር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት የሚሰጥ ፍርድ

አንቀጽ ፯፻፭. የመክሠር ሥነ ሥርዓት ስለመክፈት

፩/ ክፍያዎችን ያቋረጠ ባለዕዳ አቤቱታ ሲያቀርብ የመክሰር ሥነ ሥርዓት ይከፈታል።

፪/ ባለዕዳው በዚህ መጽሐፍ ርዕስ ሦስት መሠረት መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት አስቀድሞ አቤቱታ ያቀረበ ካልሆነ በስተቀር ክፍያዎችን ያቋረጠው ባለዕዳ በጣም ቢዘገይ በአርባ አምስት ቀናት ውስጥ የመክሰር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ለፍርድ ቤት አቤቱታ ማቅረብ አለበት።

፫ / በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ውስጥ ባለዕዳው ያለበት ግዴታ በህብረት የሽርክና ማህበር ውስጥ በእያንዳንዱ ማህበርተኛ ላይ እንዲሁም ሁለት ዓይነት ኃላፊነት ባለበት የሽርክና ማህበር ውስጥ ኃላፊነታቸው ባልተወሰነ ማህበርተኞች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

፬/ የመክሰር ሥነ ሥርዓት፡-

ሀ) ከባለዕዳው ጋር በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ የሆኑ ሰዎች፤

- ለ) በባለዕዳው ላይ ጊዜው የደረሰ እና መከፈል ያለበት የክፍያ ጥያቄ ያላቸው አንድ ወይም ከዚያ በላይ ገንዘብ ጠያቂዎች፤
- ሐ) ከመክሠር ሥነ ሥርዓት ውጭ የባለዕዳውን ንብረት እንዲያጣራ የተሾመ ንብረት አጣሪ፤
- መ) ባለዕዳው የንግድ ሥራ ማቋረጡ ባለዕዳውን ከሚመለከት የወንጀል ሥነ ሥርዓት ግልጽ በሚሆንበት ጊዜ ማንኛውም ዐቃቤ ሕግ፤ አቤቱታ በሚያቀርቡበት ጊዜም እንዲሁ ሊከፈት ይችላል፡፡

፩ / በባለዕዳው ላይ በመካሄድ ላይ ባለ ሥነ ሥርዓት የተነሳ ባለዕዳው ክፍያዎችን ያቋረጠ መሆኑ ግልጽ በሚሆንበት ጊዜ ፍርድ ቤቱ በራሱ ተነሳሽነትም እንዲሁ የመክሰር ሥነ ሥርዓት ሊያስጀምር ይችላል፤ ባለዕዳው ክፍያዎችን ያቋረጠ መሆኑን ያረጋገጠው ፍርድ ቤት ጉዳዩን በዚህ መጽሐፍ መሠረት የመክሠር ፍርድ ለመስጠት ሥልጣን ወዳለው ፍርድ ቤት ይልካል፡፡

፮/ ባለዕዳው ከአቤቱታው በተጨማሪ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፴፮ ንዑስ አንቀጽ (፩) ውስጥ የተዘረዘሩትን ሰነዶች ማቅረብ አለበት፡፡

፯/ ከአቤቱታቸው በተጨማሪ ገንዘብ ጠያቂዎች በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፴፮ ንዑስ አንቀጽ (፬) ውስጥ የተዘረዘሩትን ሰነዶች ማቅረብ አለባቸው፤ እንዲሁም የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ተደርጎ የሚሾመውን ሰው በተመለከተ ሀሳብ ሊያቀርቡ ይችላሉ፡፡

አንቀጽ ፮፻፮. ስለመክሰር የሚሰጥ ፍርድ

፩/ ለመጀመሪያ ጊዜ ጉዳዩ በሚሰማበት ጊዜ ወይም አግባብ በሚሆንበት ጊዜ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፺፩ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት የመርማሪው ሪፖርት ሲደርሰው ፍርድ ቤቱ፡-

ሀ) ባለዕዳው የከሰረ መሆኑን ያውጃል፤

ለ) በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፳ መሠረት ተቆጣጣሪ ዳኛውን ይሾማል፤

ሐ) ከዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፲ እስከ አንቀጽ ፮፻፲፮ በተደነገገው መሠረት የመክሰር ሥነ

ሥርዓቱን ለማከናወን የከሰረውን ሰው ንብረት ጠባቂ ይሾማል፤

መ) በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭፻፺፩ መሠረት ክፍያዎች የተቋረጡበት ቀን መልሶ በማደራጀት ሥነ ሥርዓት ውስጥ ያልተወሰነ ከሆነ ክፍያዎች የተቋረጡበትን ቀን ይወስናል።

፪/ በአንድነትና በተናጠል ተጠያቂ የሆኑ ማህበራዊዎች ባሉት የንግድ ሥራ ማህበር ላይ የመክሰር ፍርድ በሚሰጥበት ጊዜ ማህበራዊዎቹ የከሰሩ ይሆናሉ፤ የድርጅቱ እና የማህበራዊዎቹ ንብረቶች ለየብቻ ይስተናገዳሉ እንዲሁም የመክሰር ሥነ ሥርዓቶቹ ለየብቻ ይከናወናሉ።

አንቀጽ ፯፻፯. ለገንዘብ ጠያቂዎች የሚሰጥ ማሳወቂያ

፩/ የመክሰር አቤቱታ በገንዘብ ጠያቂዎች፣ በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ በሆኑ ማህበራዊዎች ወይም በዐቃቤ ሕግ የቀረበ ከሆነ ፍርድ ቤቱ አቤቱታው መቅረቡን በሰባት ቀናት ውስጥ ለባለዕዳው ያሳውቃል።

፪/ ባለዕዳው አቤቱታው በቀረበ በሃያ ቀናት ውስጥ የመክሰር አቤቱታውን የሚቀበል ወይም የሚቃወም መሆኑን በመግለጽ መልስ ያቀርባል።

ባለዕዳው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፴፯ ንዑስ አንቀጽ (፩) ውስጥ የተዘረዘሩትን ሰነዶች እንዲሁም ክፍያዎችን ያቋረጠ እንደሆነ ወይም እንዳልሆነ የሚጠቁሙ ሌሎች ደጋፊ ሰነዶችን ያቀርባል።

፫ / ባለዕዳው ክፍያዎች መቋረጣቸውን የሚያምን ከሆነ ባለዕዳው የንግድ ሥራው በዚህ መጽሐፍ ርዕስ ሦስት መሠረት መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ብቁ እንደሆነ ወይም የመክሠር ሥነ ሥርዓትን በሚመለከተው በዚህ ርዕስ መሠረት ወደ መክሠር ሥነ ሥርዓት መሄድ እንዳለበት መግለጽ አለበት።

፬/ ባለዕዳው መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ለመክፈት ብቁ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ ከደረሰበት እና መልሶ የማደራጀት ዕቅዱ ተዘጋጅቶ ሲቀርብ በዚህ መጽሐፍ ርዕስ ሦስት መሠረት አስፈላጊውን ድምፅ እንደሚያገኝ የሚጠበቅ ከሆነ በመክሠር ሥነ ሥርዓት ፋንታ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

አንቀጽ ፮፻፰. የንግድ ሥራው ከተቋረጠ በኋላ ስለመክሠር

፩/ ምዝገባው ከንግድ መዝገብ የተሰረዘ ባለዕዳ ከንግድ መዝገቡ ከተሰረዘበት ጊዜ አንስቶ ባለው አንድ ዓመት ውስጥ ክፍያዎችን አቋርጦ የነበረ ከሆነ መክሰሩ ሊነገር ይችላል።

፪/ ነጋዴው የንግድ መዝገብ ውስጥ ተመዝግቦ ያልነበረ ከሆነ ክፍያዎች ከተቋረጡ በኋላ በማንኛውም ጊዜ መክሰሩ ሊነገር ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፱. ከሞት በኋላ የመክሰር ሥነ ሥርዓት ስለመክፈት

፩/ ክፍያ አቋርጦ የነበረ አንድ ነጋዴ የሞተ እንደሆነ በሞተ በአንድ ዓመት ውስጥ መክሰሩ ሊነገር ይችላል።

፪/ እንዲህ ባለው ነጋዴ ላይ፡-

ሀ) በአንድ ገንዘብ ጠያቂ፤

ለ) በዐቃቤ ሕግ፤ ወይም

ሐ) ፍርድ ቤቱ በራሱ ሥልጣን፤

የመክሰር ሥነ ሥርዓት ሊከፍት ይችላል።

፫/ ማንኛውም ወራሽ በውርስ የተላለፈለት ሀብት ከግል ሀብቱ ጋር እንዳይደባለቅ ለማድረግ የሞተው

ሰው መክሠር እንዲነገር አቤቱታ ሊያቀርብ ይችላል።

፩/ ነጋዴው ከሞተ በኋላ የመክሠር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት የሚሰጠው ፍርድ በፍትሐብሔር ሕግ ድንጋጌዎች መሠረት ገንዘብ ጠያቂዎች አግኝተው የነበረውን የንብረት መለየት ጥቅም ውጤት ወዲያውኑ ያስቀረዋል።

አንቀጽ ፯፻፲. የፍርድ ማስታወቂያ

፩/ በዚህ ርዕስ ውስጥ በተለየ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር የዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፵፰ ድንጋጌዎች የመክሠር ፍርድን ማስታወቅን በተመለከተ በተመሳሳይነት ተፈጻሚ ይሆናሉ።

፪/ የተፈጥሮ ሰው የሆነው ባለዕዳ የሞተ እንደሆነ የፍርዱ ቅጂ ወራሽ ካለ ለባለዕዳው ወራሽ ፍርዱ እንደተሰጠ ወዲያውኑ ይላካል።

አንቀጽ ፯፻፲፩. የመክሠር ሥነ ሥርዓት በሚከፍተው ወይም መከፈቱን ውድቅ በሚያደርገው ፍርድ ላይ ስለሚቀርብ ይግባኝ

፩/ ባለዕዳው እና ዐቃቤ ሕግ የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ቤተሰጠ በአስር ቀናት ውስጥ በፍርዱ ላይ ይግባኝ ሊያቀርቡ ይችላሉ።

፪/ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ እና ዐቃቤ ሕግ የመክሠር ሥነ ሥርዓት መክፈትን ውድቅ ለማድረግ በተሰጠው ውሳኔ ላይ ይግባኝ ሊያቀርቡ ይችላሉ።

፫/ ይግባኙ በተፋጠነ ሥነ ሥርዓት ተሰምቶ በሁለት ወራት ውስጥ ውሳኔ መስጠት አለበት፤ ውሳኔው ወዲያውኑ ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፯፻፲፪. የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የተሰጠውን ፍርድ ስለመቃወም

፩/ የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት በተሰጠው ፍርድ ላይ መቃወሚያ ሊቀርብ የሚችለው ፍርዱ በተሰጠ በአስር ቀናት ውስጥ ነው፤ በሚለጠፉ ወይም ማስታወቂያዎችን ለመቀበል በተፈቀደላቸው ጋዜጣዎች ለሚወጡ ፍርዶች ግን ይህ ጊዜ መቆጠር የሚጀምረው ማስታወቂያው ከወጣበት ቀን ጀምሮ ይሆናል።

፪/ የመክሰር ፍርድ እንዲፈረድ የጠየቀው ሰው በተፈረደው የመክሰር ፍርድ ላይ መቃወሚያ ማቅረብ አይችልም፡፡

፫/ ባለዕዳው በፍርዱ ላይ የሚያቀርበው መቃወሚያ የፍርዱን አፈጻጸም የማገድ ውጤት አይኖረውም፡፡

አንቀጽ ፯፻፲፫. መቃወሚያ ወይም ይግባኝ ሊቀርብበት ስለማይችል ፍርድ

፩/ የሚከተሉት መቃወሚያ ወይም ይግባኝ ሊቀርብባቸው የማይችሉ ፍርዶች ናቸው፡-

- ሀ) የመክሰር ሥራ ተቆጣጣሪ ዳኛውን ወይም የመክሰር ንብረት ጠባቂውን ለመሾም ወይም ለመሻር የተሰጠ ፍርድ፤
- ለ) ነጻ ለመውጣት በሚቀርቡ ጥያቄዎች እና ለባለዕዳው እና ለቤተሰቡ እርዳታ ለማግኘት በሚቀርቡ ጥያቄዎች ላይ ለመወሰን የተሰጠ ፍርድ፤
- ሐ) የባለዕዳው ሀብት ንብረት አካል የሆኑ ዕቃዎች ወይም ሸቀጦች እንዲሸጡ የሚፈቅድ ፍርድ፤
- መ) የባለዕዳው ንብረት ጠባቂ በተሰጠው ሥልጣን መሠረት በሰጠው ትዕዛዝ ላይ በቀረበ አቤቱታ ላይ የተሰጠ ፍርድ፤

ሠ) የንግድ ሥራው እንዲቀጥል የሚፈቅድ ፍርድ።

፪/ የመክሰር ንብረት ጠባቂዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (መ) በተመለከተው ጉዳይ ዳኝነት ውስጥ አይቀርብም።

አንቀጽ ፯፻፲፩. መክሰርን ለማስታወቅ የተሰጠውን ፍርድ ስለማንሳት

፩/ መክሰርን የማሳወቅ ፍርድ በተሰጠበት ቀን እና በመቃወሚያ ወይም በይግባኝ ላይ ውሳኔ በተሰጠበት ቀን መካከል የከሰረው ሰው ለገንዘብ ጠያቂዎች ክፍያ በመፈጸም ከመክፈል ማቋረጥ ሁኔታ ውስጥ የወጣ እንደሆነ ወይም ፍርድ ቤቱ በመክሰር ሥነ ሥርዓት ፋንታ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት የከፈተ እንደሆነ መክሰሩን ለማሳወቅ የተሰጠው ፍርድ መነሣት አለበት።

፪ / በማናቸውም ሁኔታ የመክሰሩን ሥነ ሥርዓት የሚያስፈጽሙት ሰዎች የፈጸሟቸው ሕጋዊ የሆኑ ሥራዎች ያስገኟቸው ውጤቶች እንደጸኑ ይቆያሉ።

ምዕራፍ ሁለት

የመክሰርን ሥራ የሚያስፈጽሙ ሰዎች እና አካላት

ክፍል አንድ

ስለፍርድ ቤት

አንቀጽ ፯፻፲፭. ስለፍርድ ቤት ሥልጣን

የዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፬ በዚህ ርዕስ መሠረት የመክሰር ሥነ ሥርዓት በሚከፍተው ፍርድ ቤት ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

ክፍል ሁለት

ስለ ተቆጣጣሪ ዳኛው

አንቀጽ ፯፻፲፭. ስለተቆጣጣሪ ዳኛው ሹመት እና ሥልጣን

የመክሰር ሥነ ሥርዓት ተቆጣጣሪ ዳኛ ለመልሶ ማደራጀት ሥነ ሥርዓት ያልተሾመ ከሆነ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፭ መሠረት ይሾማል። ተቆጣጣሪ ዳኛው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፮ ውስጥ የተመለከተው ሥልጣን ይኖረዋል።

አንቀጽ ፯፻፲፭. ስለ የተቆጣጣሪ ዳኛው ሥልጣን

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፮ መሠረት በዝርዝር ከተሰጠው ሥልጣን በተጨማሪ የመክሠር ሥነ ሥርዓት ተቆጣጣሪ ዳኛው፡-

ሀ) ከመክሠር ሥነ ሥርዓት ጋር በተያያዘ በሚነሱና በፍርድ ቤቱ ሥልጣን ሥር በሚወድቁ ክርክሮች ሁሉ ለፍርድ ቤት መግለጫ የማቅረብ፤ የዚሁ መግለጫ መኖርም በፍርድ ቤቱ ውሳኔዎች ውስጥ መጠቀስ አለበት፤

ለ) የባለዕዳው ሀብት ውስጥ ያሉ ንብረቶችን ጠብቆ ለማቆየት አስፈላጊ የሆኑ እርምጃዎችን በሙሉ የመውሰድ ወይም አግባብ ባላቸው ባለሥልጣን አካላት እንዲወሰዱ የማድረግ፤

ሐ) በሕግ የታዘዘ ሲሆን ወይም አስፈላጊ መሆኑን ካመነ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ ስብሰባ እንዲደረግ ጥሪ የማድረግ፤

መ) ንብረት ጠባቂው ራሱ እንዲሾም በሕግ ካልታዘዘ በስተቀር የመክሠር ሥነ ሥርዓቱን ለማገዝ አስፈላጊ የሆኑትን ሰዎች የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ እንዲሾማቸው የመፍቀድ፤

ሠ) የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በከላሽነት ወይም በተከላሽነት በፍርድ ቤት እንዲከራከር በጽሁፍ የመፍቀድ፤ ሥልጣን አለው።

፪/ ተቆጣጣሪ ዳኛው የሚሰጣቸው ሕጋዊ የሆኑ ትዕዛዞች እንደ ፍርድ ቤት ትዕዛዝ ይቆጠራሉ።

ክፍል ሦስት

የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ

አንቀጽ ፯፻፲፰. የከሠረውን ሰው ንብረት ጠባቂ ስለመሾም

፩/ ፍርድ ቤቱ በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፯፻፲ እስከ አንቀጽ ፯፻፲፮ በተደነገገው መሠረት የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት በሚሰጠው ፍርድ ውስጥ አንድ የከሠረውን ሰው ንብረት ጠባቂ ይሾማል።

፪/ የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የጠየቀ አንድ ገንዘብ ጠያቂ የከሠረውን ሰው ንብረት ጠባቂ የሚሆነውን ሰው ያቀረበ ከሆነ ፍርድ ቤቱ ገንዘብ ጠያቂው ያቀረበውን ሰው ሊሾም ይችላል።

፫/ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ወደ መክሠር ሥነ ሥርዓት የተቀየረ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ መልሶ

የማደራጀት ኃላፊውን የከሠረውን ሰው ንብረት ጠባቂ አድርጎ ይሾማል።

አንቀጽ ፯፻፲፱. የከሠረውን ሰው ንብረት ጠባቂ ስለመተካት

፩/ በሥነ ሥርዓቱ ወቅት በማናቸውም ጊዜ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ፣ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ፣ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው ወይም አንድ ዐቃቤ ሕግ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በሌላ እንዲተካ ለፍርድ ቤቱ አቤቱታ ማቅረብ ይችላል።

፪/ ፍርድ ቤቱ በራሱ ሥልጣን የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂውን በሌላ ሊተካ ይችላል።

፫/ ፍርድ ቤቱ በተለይም ደግሞ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ከተቆጣጣሪ ዳኛው ፈቃድ ውጭ የተቀበለውን ማንኛውንም ገንዘብ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፳ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሠ) መሠረት በከሠረው ሰው ሀብት ስም በተከፈተው የባንክ ሒሳብ ውስጥ ሳያስገባ ከቀረ ወይም ከባንክ ሒሳብ ካስወጣ ፍርድ ቤቱ በራሱ ተነሳሽነት የከሠረውን ሰው ንብረት ጠባቂ በሌላ ሊተካ ይችላል።

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) የተደነገገው ቢኖርም የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው ወይም ከአጠቃላይ የቅድመ ኪሣራ የገንዘብ ጥያቄዎች መጠን ውስጥ አብዛኛው ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ያመለከተው ሰው እንዲሾም ያቀረበውን የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ እንዲሾም የሚደግፉ ከሆነ ፍርድ ቤቱ ማመልከቻውን ሊፈቅድ እና ያመለከተው ሰው ያቀረበውን ሰው የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ አድርጎ ሊሾም ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፳. የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂዎች ሥልጣን እና ግዴታዎች

፩/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የሚከተሉት ሥልጣኖች ይኖሩታል፡-

- ሀ) በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፯፻፵፪ እስከ አንቀጽ ፯፻፵፮ በተደነገገው መሠረት በተቆጣጣሪ ዳኛው ቁጥጥር ሥር ሆኖ የከሠረውን ሰው ሀብት ማስተዳደር፤
- ለ) የባለዕዳው ሀብት በትክክል የሚገኝበትን ሁኔታ ለማወቅ የሚያስችሉትን መረጃዎች

ከመንግስት ባለሥልጣን አካላት፣ ከብድር ተቋማት እና ከሌሎች ተቋማት መቀበል፤

ሐ) በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፯፻፴፭ እስከ አንቀጽ ፯፻፵፩ በተደነገገው መሠረት በባለዕዳው ድጋፍ የሀብቱን የንብረት ዝርዝር ማዘጋጀት፤

መ) የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን እንዲቀበል ወይም ውድቅ እንዲያደርግ ለተቆጣጣሪ ዳኛው ምክረ ሀሳብ መስጠት፤

ሠ) የዳኝነት እና የአስተዳደር ወጪዎችን ለመሸፈን በመክሠር ሥነ ሥርዓት ተቆጣጣሪ ዳኛው የተወሰኑ ገንዘቦችን ቀንሶ የሚቀበላቸውን ገንዘቦች ሁሉ በከሠረው ንብረት ስም የተከፈተ የባንክ ሒሳብ ውስጥ ወዲያውኑ ተቀማጭ ማድረግ፤

ረ) አገልግሎቱን መስጠት ካቋረጠ በኋላ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ወይም ቢዘገይ የመክሠር ሥነ ሥርዓቱ ከተቋረጠ በኋላ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ለፍርድ ቤቱ ሪፖርት ማቅረብ፡፡

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሥልጣኖቹ የማይተላለፉ ናቸው፤ ሆኖም ተቆጣጣሪ ዳኛው

ከፈቀደለት ለአንዳንድ ሥራ በተለየ ሥልጣኑን ለገለልተኛ ባለሞያዎች ሊያስተላልፍ ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፳፩. ንብረት ጠባቂው በሠራቸው ሥራዎች ላይ አቤቱታን ስለማቅረብ

የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በሰራው ሥራ ላይ የከሠረው ሰው ወይም ማንኛውም ሌላ ባለጉዳይ ለመክሠር ሥነ ሥርዓት ተቆጣጣሪ ዳኛው ተቃውሞ ማቅረብ ይችላል፤ ተቆጣጣሪ ዳኛውም በተቃውሞው ላይ በሦስት ቀናት ውስጥ ውሳኔ መስጠት ይኖርበታል።

ክፍል አራት

የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ

አንቀጽ ፯፻፳፪. የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ ስለማቋቋም

፩/ ተቆጣጣሪ ዳኛው የመክሠር ሥነ ሥርዓት በተከፈተ በአስር ቀናት ውስጥ ከፍተኛ መጠን ያላቸው የክፍያ ጥያቄዎች ካላቸው የገንዘብ ጠያቂዎች መካከል አምስት አባላትን የያዘ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ ያቋቁማል፤ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ ሊቀ መንበርም ከአባላቱ መካከል ይመርጣል።

፪/ የተቋቋመው የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ እንዲጸድቅ ለፍርድ ቤቱ ይቀርባል።

፫/ አንድ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ አባል ከቦታው ሊነሳ የሚችለው ተቆጣጣሪ ዳኛው በሚያቀርበው ሀሳብ መሠረት ፍርድ ቤቱ በሚሰጠው ውሳኔ ብቻ ነው።

፬/ ሆኖም ግን ተቆጣጣሪ ዳኛው በሌላ እንዲተካ ራሱ ጥያቄ ያቀረበን አባል በሌላ ገንዘብ ጠያቂ ሊተካ ይችላል።

፭ / ከባለዕዳው ጋር አራተኛ ደረጃን ጨምሮ እስከ አራተኛ ደረጃ ድረስ የሚቆጠር የስጋ ወይም የጋብቻ ዝምድና ያለው ማንኛውም ሰው የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ አባል ተደርጎ ሊመረጥ አይችልም።

አንቀጽ ፯፻፳፫. የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ መብቶች እና ግዴታዎች

፩/ ፍርድ ቤቱ፣ ተቆጣጣሪ ዳኛው እና የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ አግባብ በሚሆንበት ጊዜ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው ምክሩን እንዲሰጥ ሊጠይቁት ይችላሉ።

፪/ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው ውሳኔዎች በአባላቱ በድምፅ ብልጫ ይወሰናሉ።

፫/ የክሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ፡-

ሀ) ሒሳቦቹን ማረጋገጥን፤

ለ) በባለዕዳው የተዘጋጁ መግለጫዎችን፤ እና

ሐ) የሕግ ክርክሮችን፤

በተመለከተ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴውን ምክር ሊጠይቅ ይችላል።

፬/ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው የከሠረውን ሰው-ንብረት ጠባቂ ይቆጣጠራል።

፭/ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው የከሠረውን ሰው-ንብረት ጠባቂ ለመተካት ለፍርድ ቤቱ አቤቱታ ሊያቀርብ ይችላል፤ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው እንዲህ ያለውን አቤቱታ የሚያቀርበው ከአጠቃላይ የቅድመ ኪሣራ የገንዘብ ጥያቄዎች ውስጥ አብዛኛው ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች የባለዕዳው ንብረት ጠባቂ መተካቱን የሚደግፉ ከሆነ ነው።

፮/ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው የመክሠር ሥነ ሥርዓቱ የሚገኝበትን ሁኔታ እና የገቢ እና ወጪ ክፍያዎችን ሁኔታ በተመለከተ በማንኛውም ጊዜ መረጃ ሊጠይቅ ይችላል፤ የከሠረው ሰው-ንብረት

ጠባቂ ማናቸውንም ክርክሮች በተመለከተ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴውን ያማክራል።

፯/ አንድ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ አባል ኃላፊ የሚሆነው ከባድ ቸልተኝነት ወይም ሆነ ብሎ ጥፋት ከፈጸመ ብቻ ነው።

፰ / የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው አባላት የሁሉንም ገንዘብ ጠያቂዎች ጥቅም ይወክላሉ።

፱/ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው አባላት ምንም ዓይነት ክፍያ አይከፈላቸውም፤ ሆኖም ወጪዎቹ በከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በጽሁፍ የጸደቁ ከሆነ ያወጧቸውን ወጪዎች የመጠየቅ መብት አላቸው።

ክፍል አምስት

ስለ ዐቃቤ ሕግ

አንቀጽ ፯፻፳፱. በመክሠር ሥነ ሥርዓት ውስጥ ስለ ዐቃቤ ሕግ ሥልጣን

፩/ ዐቃቤ ሕጉ የመክሠር ሥነ ሥርዓት ከማስፈጸም ጋር ግንኙነት ያላቸው ማናቸውንም የባለቤትነት ማረጋገጫዎች መዛግብት እና ሰነዶች ተቆጣጣሪ ዳኛው እንዲያቀርብለት የማዘዝ መብት አለው።

፪/ ዐቃቤ ሕጉ ምርመራዎቹ በሚስጥር መያዝ ያለባቸው ቢሆኑም ባለዕዳውን የሚመለከቱ የወንጀል ክርክሮችን የሚመለከቱ ጨምሮ ለመክሰር ሥነ ሥርዓቱ አግባብነት ያላቸው ማናቸውንም መረጃዎች በሚጠየቅበት ጊዜ ወይም በራሱ ተነሳሽነት ለተቆጣጣሪ ዳኛው የማሳወቅ ግዴታ አለበት፡፡

ምዕራፍ ሦስት
የባለዕዳውን ሀብት ስለመረከብ እና ስለማስተዳደር

ክፍል አንድ
ባለዕዳው መብቶችን ስለመገፈፉ

አንቀጽ ፯፻፳፭. የመብቶች መገፈፍ የተፈጸሟበት ወሰን

፩/ የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ በሚሰጥበት ጊዜ ባለዕዳው ንብረቶችን በተመለከተ ያሉትን መብቶች በጠቅላላ ወዲያውኑ ያጣል፡፡

፪/ የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ በሚሰጥበት ጊዜ የመክሰስ እና የመክሰስ ችሎታ የሚኖረው የከሠረው ሰው ንብረት አስተዳዳሪ ብቻ ይሆናል፡፡ ፍርድ ቤቱ ባለዕዳው ጥያቄ

በሚያቀርብበት ጊዜ በማንኛውም ክርክር ውስጥ እንዲሳተፍ ሊፈቅድለት ይችላል።

፫/ እነዚህን ድንጋጌዎች በመጣስ የሚፈጸሙ ማናቸውም ድርጊቶች በሦስተኛ ወገኖች ላይ ተፈጻሚ ሊሆኑ አይችሉም።

፬/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) ቢኖሩም ባለዕዳው በወንጀል ክርክር ውስጥ እንደ ፍትሐ ብሔር ከሳሽ ካሳ እንደማግኘት ያሉ በእጅጉ ግላዊ የሆኑ መብቶቹን ሊጠቀም ይችላል።

ክፍል ሁለት

የአጠባበቅ ሥራዎች

አንቀጽ ፯፻፳፯. የባለዕዳውን መዝገቦች ስለማስረከብ እና ስለመዝጋት

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፳፭ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው ቢኖርም የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት እስከሚረከብ ድረስ የአጠባበቅ ሥራዎችን እና በሥራ ዘርፉ በተለመደው አሠራር መሠረት የዕለት ተዕለት ሥራ አመራር ተግባራትን ባለዕዳው ሊያከናውን ይችላል።

- ፪/ የመክሰር ሥነ ሥርዓት በተከፈተ በሦስት ቀናት ውስጥ ባለዕዳው ተመርምረው እንዲዘጉ መዝገቦችን ለከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ያስረክባል፤ እነዚህን መዝገቦች ለባለዕዳው የያዘ ማንኛውም ሦስተኛ ወገን የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ በሚጠይቅበት ጊዜ መዝገቦቹን የማስረከብ ግዴታ አለበት፤ አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ ተቆጣጣሪ ዳኛው መዝገቦቹን እንዲያስረክብ ለማስገደድ ትዕዛዝ ይሰጣል፡፡
- ፫/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፴፪ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ባለዕዳው ባለበት መዝገቦቹን ለመዝጋትና ሒሳቡን ለማቆም ባለዕዳውን ይጠራዋል፡፡
- ፬/ በዚህ ጥሪ ባለዕዳው ያልቀረበ እንደሆነ በአርባ ስምንት ሰዓት ውስጥ እንዲቀርብና መዝገቦችንም እንዲያቀርብ በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ይጠራል፡፡
- ፭ / ተቆጣጣሪ ዳኛው ከተስማማ ባለዕዳው ስለ እርሱ ሌላ ሰው ለመወከል ይችላል፡፡

፩/ ባለዕዳው ራሱ ለመቅረብ ወይም ወኪል ለመላክ እንቢተኛ የሆነ እንደሆነ አስፈላጊውን ነገር እንዲያደርግ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ለዐቃቤ ሕግ ያሳውቃል።

አንቀጽ ፯፻፳፮. የባለዕዳውን መብቶች ስለ መጠበቅ

፩/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሥራውን እንደጀመረ ባለዕዳው ያሉትን መብቶች ለመጠበቅ አስፈላጊውን እርምጃ መውሰድ አለበት፤

፪/ ባለዕዳው መልሶ በማደራጀት ወይም የንግድ ሥራው በሚፈርስበት ወቅት ያላስመዘገበውን በማይንቀሳቀስ ንብረት ላይ ያለውን የዋስትና መብት እና ሌሎች የዋስትና መብቶች የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ማስመዝገብ አለበት፤ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ንብረት ጠባቂ መሆኑን አስረድቶ በማይንቀሳቀስ ንብረት ላይ ያለው ዋስትና የሚያስመዘግበው በከሠረው ሰው ንብረት ስም ነው።

አንቀጽ ፯፻፳፰. ለተቆጣጣሪ ዳኛው የሚደረግ መግለጫ

፩ / ሥራውን በጀመረ በአንድ ወር ውስጥ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የባለዕዳውን ጉዳይ ሁኔታ እና የመክሠር ሥነ ሥርዓት የተከፈተባቸውን

ምክንያቶች በዝርዝር የሚያስረዳ መግለጫ ለተቆጣጣሪ ዳኛው ይልካል።

፪/ ተቆጣጣሪ ዳኛውም ሀሳቡን ጨምሮ ይህን መግለጫ ወዲያውኑ ለዐቃቤ ሕግ ያስተላልፋል። መግለጫው በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (፩) በታዘዘው ጊዜ ውስጥ ለዐቃቤ ሕግ ያልተሰጠ እንደሆነ የዘገየበትን ምክንያቶች አስረድቶ ለዐቃቤ ሕጉ ማስታወቅ አለበት።

ክፍል ሦስት

የከሠረው ሰው ንብረት ስለማሸግ

አንቀጽ ፯፻፳፱. የከሠረው ሰው ንብረት

፩/ የከሠረው ሰው ንብረት የሚከተሉትን ያካትታል፡-

- ሀ) በአላባ የመጠቀም መብትን ጨምሮ የባለዕዳው የሆኑ ንብረቶች እና መብቶች ሁሉ፤
- ለ) በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፫ ውስጥ የተመለከቱት በተጨማሪም ወይም በሕጉ መሠረት ሥራ አስኪያጅ የሆኑ ሰዎች ላይ የሚቀርቡትን ጨምሮ በሦስተኛ ወገኖች ላይ የሚቀርቡ የፍትሕ ብሔር ኃላፊነት ጥያቄዎች፤

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፶፩ እና አንቀጽ ፳፻፶፪ መሠረት የሚመለሱ ንብረቶችን አያካትትም፡፡

አንቀጽ ፳፻፱. እሽግን ስለማድረግ

፩/ የባለዕዳውን መክሠር የፈረደው ፍርድ ቤት መክሠሩን ለማስታወቅ በሚሰጠው ፍርድ እሽግ እንዲደረግ ለማዘዝ ይችላል፡፡ እሽጉም የሚደረገው በመጋዘኖች፣ በሳጥኖች፣ በመዝገቦች፣ በሰነዶች፣ በወረቀቶችና እንደ አግባብነቱ የባለዕዳው በሆኑት የቤት ዕቃዎች እና የሚንቀሳቀሱ ንብረቶች ላይ ነው፡፡

፪/ ነገር ግን ባለዕዳው የጠፋ ወይም ንብረቱን የደበቀ ወይም ንብረቶችን ያለአግባብ የተጠቀመ እንደሆነ የሚመለከታቸው የመንግስት ባለሥል ጣን አካላት በፈቃዳቸው ወይም በአንድ ገንዘብ ጠያቂ አመልካችነት የመክሠር ፍርድ ከመሰጠቱ በፊት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) በተዘረዘሩት ዕቃዎች ላይ እሽግን ለማድረግ ይችላሉ፡፡

አንቀጽ ፳፻፱፩. ሊታሸግባቸው የማይችሉ ዕቃዎች

፩/ በከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ጠያቂነት ፍርድ ቤቱ ከዚህ በታች በተዘረዘሩት ዕቃዎች እሽግ እንዳይደረግባቸው፤ ተደርጎባቸው እንደሆነም እንዲነሳላቸው ለመፍቀድ ይችላል፡-

ሀ) የከሠረው ሰው ግለሰብ ነጋዴ በሚሆንበት ጊዜ በሚሰጠው ዝርዝር ውስጥ በሚገኙት ለከሠረው ሰው እና ለቤተሰቡ አስፈላጊ በሆኑት መሰረታዊ የሆኑ የግል ተንቀሳቃሽ ንብረቶች እና ዕቃዎች፤

ለ) ሥራው እንዲቀጥል የተፈቀደ እንደሆነ ለንግዱ ወይም ለሥራው መካሄድ በሚያገለግሉት ዕቃዎች፡፡

፪/ የዕቃዎቹን እና ንብረቶቹን ዝርዝር የሚፈርመው አግባብነት ያለው ባለሥልጣን በተገኘበት የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከቱትን ዕቃዎች እና ንብረቶች ዝርዝር ከነዋጋቸው ያዘጋጃል፡፡

አንቀጽ ፯፻፴፪. ከእሽግ ውስጥ ስለሚወጡ ዕቃዎች

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፴ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሒሳብ ሰነዶችና መዝገቦች ታሸገው እንደሆነ ተቆጣጣሪ ዳኛው እና ተገቢው ባለሥልጣን እሽጉን አንስተው ሰነዶቹንና መዝገቦቹን ከዘንቸው በኋላ ለከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ማስረከብ አለባቸው፤ እንዲሁም ሰነዶችና መዝገቦቹ የሚገኙበትን ሁኔታ ያመለክታሉ፡፡

፪/ የመክፈያ ጊዜያቸው አጭር የሆኑትን፤ እሺታ ማግኘት ወይም የአጠባበቅ ተግባር የሚያስፈልጋቸውን በቦርሳው ውስጥ የሚገኙትን የንግድ ወረቀቶች አግባብነት ያለው ባለሥልጣን ከእሽጉ ውጭ በማድረግ ዝርዝራቸውን ከጻፈ በኋላ ገንዘቡ ገቢ እንዲደረግ ወይም አስፈላጊው እንዲፈጸም ለከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ያስረክባል፤ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የወረቀቶቹን ሁኔታ የሚያሳይ መግለጫ አዘጋጅቶ ለፍርድ ቤቱ ያስገባል፡፡

አንቀጽ ፯፻፴፫. ለከሠረው ሰው ስለተላከው ደብዳቤ

፩/ ተቆጣጣሪ ዳኛው ለከሠረው ሰው የተላኩ ደብዳቤዎች የመክሠር ሥነ ሥርዓት ከተከፈተ በኋላ ወደ

ከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ እንዲተላለፉ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል፤ የከሠረው ሰው ደብዳቤዎችን በማስተላለፍ ረገድ የከሰረውን ሰው ንብረት ጠባቂ መርዳት አለበት፤ የከሠረው ሰው ለእሱ የተላኩ ደብዳቤዎች በከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሲከፈቱ የመገኘት መብት አለው፡፡

፪/ የግል ደብዳቤዎች በሙሉ በከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ከተጣሩ በኋላ ለከሠረው ሰው ተመልሰው ይሰጣሉ፡፡

፫/ የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ የከሠረው ሰው የግል ያልሆነ የኢሜይል መለያ እንዲከፍት ይፈቀድለታል፤ ፍርድ ቤቱ የግል ሚስጥርን ለመጠበቅ ሲባል ንብረት ጠባቂው የከሠረው ሰው የግል ያልሆነ የኢሜይል መለያ በሚከፍትበት ሁኔታ ላይ ገደብ ሊያስቀምጥ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፯፻፴፬. እሽግን ስለማንሳት

የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ እሽጎቹ በተደረጉ በአምስት ቀናት ውስጥ የከሠረውን ሰው ንብረት ዝርዝር ለመመዝገብ እሽጉ እንዲነሳ ይጠይቃል፡፡

ክፍል አራት**የዕቃ ዝርዝር መዝገብ****አንቀጽ ፯፻፴፭. ጠቅላላ ድንጋጌ**

የዚህ ክፍል አራት የዕቃ ዝርዝር መዝገብ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፶፱ በመክሰር ሥነ ሥርዓቶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ ፯፻፴፮. የሒሳቡን ሚዛን ስለማሰናዳትና ስለመስጠት

የሒሳቡን ሚዛን የከሠረው ሰው ያልሰጠ እንደሆነ በሚገኙት መዝገቦች፣ የሒሳብ ሰነዶች፣ ወረቀቶችና መረጃዎች መሠረት የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ በአጭር ጊዜ ውስጥ የሒሳቡን ሚዛን አሰናድቶ ለፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም ይሰጣል።

አንቀጽ ፯፻፴፯. የባለዕዳውን ንብረቶች በንብረት ዝርዝር መዝገብ ስለማስገባት

፩/ የከሠረው ሰው በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ከተጠራ በኋላ

የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በከሠረው ሰው ድጋፍ የከሰረውን ሰው ንብረቶች በዕቃ ዝርዝር መዝገብ ውስጥ ያስገባል።

፪/ የዕቃ ዝርዝር መዝገቡ በሚዘጋጀበት ወቅት የከሠረው ሰው ገንዘብ ጠያቂዎች የሚጠይቁቸውን ገንዘቦች መጠን፣ ስማቸውን እና አድራሻቸውን እንዲሁም በሂደት ላይ ያሉ ውሎችን እና ባለዕዳው ከላሽ ወይም ተከላሽ የሆነባቸውን በሂደት ላይ ያሉ ክርክሮች የሚገልጽ የገንዘብ ጠያቂዎች ዝርዝር ለንብረት ጠባቂው ያስረክባል።

፫/ በዚሁ ጊዜ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፴ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የታሸጉ ወይም በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፴፬ መሠረት ከእሽግ ውስጥ የወጡ ዕቃዎች በሙሉ እንደገና ይመረመራሉ።

፬/ በጉምሩክ እጅ ያሉ እና በመጋዘን የተቀመጡ ዕቃዎች በዕቃ ዝርዝር መዝገቡ ውስጥ ተለይተው መገለጽ አለባቸው።

፭/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የዕቃ ዝርዝር መዝገቡን ዋና ቅጂው ይይዛል።

፮/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የዕቃ ዝርዝር መዝገቡን ለማዘጋጀት ገማች፣ የሒሳብ ሥራ ባለሞያ፣

የሰነዶች ምዝገባ ባለሙያ ወይም ሌላ ማንኛውም ብቁ የሆነ ባለሙያ ሊሾም ይችላል።

፯/ የዕቃ ዝርዝር መዝገብ ያለመኖሩ የክፍያ ወይም የተመላሽ ክፍያ ክሶችን አያስቀርም።

አንቀጽ ፯፻፴፰. ስለታክስ እና ቀረጥ

፩/ የከሠረው ሰው የዕቃ ዝርዝር መዝገብ በሚዘጋጅበት ጊዜ ያሉበትን የታክስ እና የቀረጥ ግዴታዎች ለንብረት ጠባቂው መግለጽ አለበት።

፪/ ንብረት ጠባቂው ባለዕዳው የሰጠውን መግለጫ ለታክስ እና ለማህበራዊ ዋስትና ባለሥልጣናት ያስገባል።

፫/ ባለዕዳው ንብረት ጠያቂው በጠየቀው በሃያ ቀናት ውስጥ ለመተባበር ፈቃደኛ ካልሆነ ንብረት ጠባቂው ባለዕዳው እንቢተኛ መሆኑን ለተቆጣጣሪ ዳኛው እና ለታክስ እና ለማህበራዊ ዋስትና ባለሥልጣናቱ ያሳውቃል።

አንቀጽ ፯፻፴፱. ከሞት በኋላ ለተገለጸ መክሠር የንብረት ዝርዝር መዝገብ አዘገጃጀት

መክሠሩ ከሞት በኋላ ተገልጾ የንብረቱም ዝርዝር መዝገብ ያልተዘጋጀ እንደሆነ፤ ወይም የንብረቱ ዝርዝር መዝገብ

ከመዘጋጀቱ በፊት ባለዕዳው የሞተ እንደሆነ የንብረት ዝርዝሩ የሚዘጋጀው መዘጋጀቱን የሚቀጥለው ወራሾች ወይም የኑዛዜው አስፈጻሚዎች በተገኙበት ወይም በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ በሚገባ ጥሪ ተደርጎላቸው ካልቀረቡ በሌሉበት ነው።

አንቀጽ ፯፻፵. የዐቃቤ ሕግ መብቶች

፩/ ዐቃቤ ሕግ የዕቃው ዝርዝር መዝገብ ሲደራጀ ለመገኘት እና ለማየት ይችላል።

፪/ በማናቸውም ጊዜ መክሠርን የሚመለከቱ ውሎችን፣ ሰነዶችን፣ መዝገቦችን ወይም ወረቀቶችን ሁሉ የማየት መብት አለው።

፫/ ዐቃቤ ሕግ የዕቃው ዝርዝር መዝገብ ሲደራጀ ለመገኘት እንዲችል የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሊያሳውቀው ይገባል።

አንቀጽ ፯፻፵፩. የባለዕዳውን ንብረቶች ለንብረት ጠባቂው ስለማስረከብ

የንብረቱ ዝርዝር መዝገብ ከተዘጋጀ በኋላ በዕቃው ዝርዝር መዝገብ ውስጥ የተዘረዘሩት ንብረቶች እንዲሁም ግንኙነት

ያላቸው ሰነዶች እና ማስረጃዎች በሙሉ ለንብረት ጠባቂው ይሰጣሉ። ንብረት ጠባቂውም መረከቡን በዚሁ የዕቃ ዝርዝር መዝገብ ሥር ያመለክታል።

ክፍል አምስት

የባለዕዳውን ንብረት ስለማስተዳደር

አንቀጽ ፯፻፵፪. የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ጠቅላላ ተግባር

፩/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በተቆጣጣሪ ዳኛው ፈቃድ ቶሎ ለብልሽት የሚዳረጉትን ወይም ወደፊት ዋጋቸው ይቀንሳል ተብለው የሚገመቱትን ወይም ለማስቀመጥ ብዙ ወጪ የሚጠይቁትን ዕቃዎች ይሸጣል፤ ሽያጮቹ የሚከናወንባቸውን ሁኔታዎች እና ሥርዓቶች ተቆጣጣሪ ዳኛው ይወስናል።

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ገቢ ክፍያዎችን ተቀብሎ በተቆጣጣሪ ዳኛው የተፈቀዱ ወጪዎችን ከቀነሰ በኋላ በንብረቱ ስም በተከፈተው የባንክ ሒሳብ ወዲያውኑ ተቀማጭ ያደርጋል።

፫/ የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ቢያንስ በየሦስት ወሩ ሂደቱ የሚገኝበትን ደረጃ ለተቆጣጣሪ ዳኛው እና ለዐቃቤ ሕግ ያሳውቃል።

አንቀጽ ፯፻፵፫. አክሲዮኖች እና ቃል የተገቡ ገንዘቦች እንዲከፈሉ ጥሪ ስለማድረግ

፩/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ አክሲዮኖች እንዲከፈሉ ጥሪ የማድረግ እና ቃል የተገቡት ገንዘቦች የመክሠር ፍርድ በተሰጠበት ቀን የመክፈያ ጊዜያቸው ያልደረሰ ቢሆንም ባለአክሲዮኖች እና ማህበርተኞች ቃል የገቡትን ገንዘብ እንዲከፍሉ የማዘዝ ሥልጣን አለው።

፪/ ባለአክሲዮኖች እና ማህበርተኞች በከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ማሳወቂያ በተሰጣቸው በአስር ቀናት ውስጥ ቃል የገቡትን ገንዘብ ያልከፈሉ እንደሆነ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የከሠረውን ሰው ንብረት በመወከል ቃል የተገቡትን ገንዘቦች ለማስከፈል ሕጋዊ እርምጃ ይወስዳል።

አንቀጽ ፯፻፵፬. የከሠረውን ሰው የንግድ ሥራ ስለመቀጠል

፩/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) እንደተጠበቀ ሆኖ የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የተሰጠው ፍርድ የከሠረውን ሰው የንግድ ሥራ ያስቆመዋል።

፪/ በተቆጣጣሪ ዳኛው መግለጫ እና በገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ ምክረ ሀሳብ መሠረት ፍርድ ቤቱ የፈቀደለት እንደሆነ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የንግዱን ሥራ ለመቀጠል ይችላል፤ ፈቃዱ የሚሰጠው የባለዕዳውን ንብረት ዋጋ ከፍ ማድረግ ለገንዘብ ጠያቂዎች ወይም ለሕዝብ የሚጠቅም በሚሆንበት ጊዜ፤ በተለይም ደግሞ በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፳፻፵፯ እስከ አንቀጽ ፳፻፱ ድረስ በተደነገገው መሠረት በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ ለመሸጥ ዝግጅት ለማድረግ ነው፤ ፍርድ ቤቱ ቢበዛ ለስልሳ ቀናት ያህል ጊዜ የንግድ ሥራው እንዲቀጥል ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል፤ አስፈላጊ ሆኖ ካገኘውም ለአንድ ጊዜ ብቻ ለዚያኑ ያህል ጊዜ ሊያራዝመው ይችላል።

፫/ የሚቀጥለውን የንግድ ሥራ ራሱ እንዳይሰራ ለማድረግ ተቆጣጣሪ ዳኛው፡-

ሀ) የንግዱን ሥራ የሚሰራ ሞግዚት ለማድረግ እንዲችል ለከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሥልጣን ሊሰጠው ይችላል፤ ሞግዚቱ የንግድ ሥራውን ለመሥራት አስፈላጊ የሆኑት ሥልጣናት ይኖሩታል፤ ወይም

ለ) የንግድ ሥራው እንዲያገግም በማድረግ ረገድ በአንዳንድ የባለዕዳው ሠራተኞች ድጋፍ እንዲደረግለት ለከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሥልጣን ሊሰጠው ይችላል፡፡

፩/ የንግድ ሥራው የቀጠለ እንደሆነ የድህረ ኪሣራ ገንዘብ ጠያቂዎች በገቡት ውል መሠረት ይከፈላቸዋል፤ እንዲህ ያሉት ማናቸውም የድህረ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ያልተከፈሉ እንደሆነ ዋስትና ከሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ቅድሚያ ይኖራቸዋል፤ ሆኖም ግን የቅደም ተከተል ደረጃቸው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፹፮ መሠረት መልሶ በማደራጀት ወይም ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ማዕቀፍ ውስጥ ከቀረበ አዲስ ገንዘብ በታች ይሆናል፡፡

አንቀጽ ፯፻፵፭. አዲስ ስለቀረበ ገንዘብ

፩/ በልዩ ሁኔታዎች ውስጥ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ በሚፈቅድበት ጊዜ የከሠረውን ሰው የንግድ ሥራ እንዲቀጥል ለመደገም አዲስ ገንዘብ እንዲቀርብ ሊፈቀድ ይችላል።

፪/ አዲስ የቀረበው ገንዘብ ዋስትና ከሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ቅድሚያ ይኖረዋል፤ ሆኖም ግን የቅደም ተከተል ደረጃው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፹፮ መሠረት መልሶ በማደራጀት ወይም ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ማዕቀፍ ውስጥ ከቀረበ አዲስ ገንዘብ ቦታች ይሆናል። ፍርድ ቤቱ ለዕዳ ማስያዣነት ያልዋሉ የከሠረው ሰው ንብረቶች አዲስ ለቀረበ ገንዘብ ዋስትና እንዲሆኑ ሊፈቅድ ይችላል፤ እንዲህ በሚሆንበት ጊዜም አዲስ ገንዘብ ያቀረቡ ሰዎች የሚያገኙት ቅድሚያ ዋስትና ባላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ቅደም ተከተል ደንብ መሠረት ይሆናል።

አንቀጽ ፯፻፵፮. ድርድር እና በስምምነት መቋጨት

፩/ ተቆጣጣሪ ዳኛው ከገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው ጋር በመመካከር እና የከሠረው ሰው የሚለውን ከስማ በኋላ ወይም በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ

ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ በሚገባ ተጣርቶ ያልቀረበ እንደሆነ በሌለበት የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የከሠረውን ሰው ንብረት የሚመለከተው ማንኛውንም ዕዳ በድርድር እንዲፈታ ወይም በስምምነት እንዲቋጭ ሊፈቅድ ይችላል።

፪/ ከአንድ መቶ ሺህ ብር በላይ ለሆነ ማንኛውም ድርድር ወይም ስምምነት የከሰረው ሰው አስተያየት ተስምቶ በፍርድ ቤቱ መጽደቅ አለበት።

ክፍል ስድስት

በመክሠር ሥነ ሥርዓት ውስጥ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ ስለ መሸጥ

አንቀጽ ፯፻፵፯. ሥርዓት

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፵፬ መሠረት ፍርድ ቤቱ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴውን ምክረ ሀሳብ ከሰማ በኋላ የባለዕዳው የንግድ ሥራ እንዲቀጥል የፈቀደ እንደሆነ የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፯፻፹፱ እስከ አንቀጽ ፯፻፺፪ በተደነገገው መሠረት በንግድ ሥራ

እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ ያዘጋጃል፤ ሽያጩንም ይፈጽማል።

አንቀጽ ፯፻፵፰. የንግድ ሥራ እንቅስቃሴውን ለመረከብ የቀረበው ዕቅድ በገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ ስለመጽደቁ

፩/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ ለመግዛት የቀረቡትን ጨረታዎች በገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ ድምፅ እንዲሰጥበት ያቀርባል።

፪/ የአጠቃላይ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ቢያንስ ሃያ አምስት በመቶው ያላቸው አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ ገንዘብ ጠያቂዎች በጨረታዎቹ ላይ ድምፅ እንዲሰጥባቸው የገንዘብ ጠያቂዎች ጠቅላላ ጉባዔ እንዲጠራ የከሠረውን ሰው ንብረት ጠባቂ ሊጠይቁ ይችላሉ።

፫/ ቢያንስ ከገንዘብ ጠያቂዎቹ የክፍያ ጥያቄዎች ግማሹ ያላቸው አንድ ወይም ከዚያ በላይ ገንዘብ ጠያቂዎች በገንዘብ ጠያቂዎች መካከል በሚደረግ የጽሁፍ ስምምነት አማካኝነት ጨምሮ ጨረታውን የሚደግፉ ከሆነ ጨረታው ተቀባይነት ያገኛል፤ ማሳወቂያ ተሰጥቷቸው ያልተገኙ በአካል ወይም በሕጋዊ

ወኪላቸው አማካኝነት ያልተገኙ ገንዘብ ጠያቂዎች ድምጻቸው ከግምት ውስጥ አይካተትም፡፡

አንቀጽ ፯፻፵፱. በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ እንዲሸጥ ፍርድ ቤቱ ስለማጽደቁ

፩/ ፍርድ ቤቱ የአሸናፊው ተጫራች የንግድ ሥራ ዕቅድ የንግድ ሥራውን አዋጪነት የማረጋገጥ ምክንያታዊ ተስፋ ያለው መሆኑን ያረጋግጣል፡፡

፪/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፷፬ ከንዑስ አንቀጽ (፪) እስከ (፬) በመክሰር ሥነ ሥርዓት ውስጥ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ በመሸጥ ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ ፯፻፶. የከሠረውን ሰው ሌሎች ንብረቶች ስለመሸጥ

በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ የተሸጠ እንደሆነ የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ የተቀሩትን የባለዕዳውን ንብረቶች በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፯፻፸፭ እስከ አንቀጽ ፯፻፸፱ ድረስ በተደነገገው መሠረት ይሸጣል፡፡

ክፍል ሰባት ንብረትን ስለማስመለስ

አንቀጽ ፯፻፶፩. አጠቃላይ መርህ

፩/ የመክሠር ሥነ ሥርዓት በተከፈተበት ቀን ላይ በዓይነት በባለዕዳው ይዞታ ሥር የሆኑ ግዙፋዊ ህልዎች ያላቸው እና የሌላቸው ተንቀሳቃሽ መብቶች፣ ዕቃዎች እና ንብረቶች ባለቤት የሆነው ሰው በዚህ ክፍል ሰባት በተደነገጉት መሠረት ንብረቶቹን የማስመለስ መብት አለው፡፡

፪/ ለዚህ ክፍል ሰባት ለንብረት ማስመለስ ዓላማና መብቶች፣ ተመላሽ የሚሆኑ ዕቃዎች እና ንብረቶች በተለይ የሚከተሉትን ያካትታሉ፡-

ሀ) የገንዘብ ሰነዶች፤

ለ) በአደራ የተቀመጡ ወይም ለሽያጭ የቀረቡ ዕቃዎች፤

ሐ) ባለሀብትነታቸው እንደተጠበ ሆኖ የተሸጡ ዕቃዎች፤

መ) ለባለዕዳው የተላኩ እና ባለዕዳው ወይም ባለዕዳውን በመወከል እንዲሸጣቸው ሥልጣን

የተሰጠው ሰው በመጋዘኑ የተረከባቸው ዕቃዎች።

፫/ በገዢው ያልተከፈሉ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ውስጥ ከተመለከቱት መብቶች፣ ዕቃዎች እና ንብረቶች ሽያጭ የሚመነጩ ክፍያዎችን ማስመለስ ይቻላል።

አንቀጽ ፯፻፶፪. ተቀንሰው የተያዙና ለመንግስት ገቢ የሚሆኑ ታክሶችን እና ቀረጦችን ስለመሰብሰብ

፩/ የታክስ ባለሥልጣናት የከሠረው ባለዕዳ ለመንግስት የያዛቸውን ታክሶች የመሰብሰብ መብት አላቸው።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው የገንዘብ መጠን አግባብ ባላቸው የታክስ ሕጎች መሠረት የከሠረው ባለዕዳ መክፈል የሚኖርበትን ወለድ እና ቅጣት አይጨምርም፤ ወለዱ እና ቅጣቶቹ እንደ የቅድመ-መክሰር የገንዘብ ጥያቄዎች ይቆጠራሉ፤ እንዲሁም በመክሰር ሥነ ሥርዓት ውስጥም እንደዚያ ይቀርባሉ።

አንቀጽ ፯፻፶፫. ንብረትን ለማስመለስ የሚቀርብ ማመልከቻ

፩/ በዚህ ክፍል መሠረት ንብረትን ለማስመለስ የሚጠይቁ ሰዎች የመክሰር ሥነ ሥርዓት በተከፈተ በሦስት ወር ውስጥ በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ለከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ንብረታቸውን ለማስመለስ ማመልከት አለባቸው።

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ማመልከቻው በደረሰው በአንድ ወር ውስጥ በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ውሳኔውን የሰጠበትን ምክንያቶች ለአመልካቹ በመግለጽ ማመልከቻውን ሊቀበል ወይም ውድቅ ሊያደርግ ይችላል።

፫/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ማመልከቻው በደረሰው በአንድ ወር ውስጥ መልስ ያልሰጠ እንደሆነ ማመልከቻው ተቀባይነት እንዳገኘ ይቆጠራል።

፬/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ማመልከቻውን አልቀበልም ያለ እንደሆነ ማመልከቻውን ያቀረበው የንብረቱ ወይም የመብቱ ባለቤት የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ማመልከቻውን ውድቅ በማድረግ

በሰጠው ውሳኔ ላይ ውሳኔው በደረሰው በአንድ ወር ውስጥ ለተቆጣጣሪ ዳኛው ተቃውሞ ሊያቀርብ ይችላል።

፭ / ተቆጣጣሪ ዳኛውም ማመልከቻው በደረሰው በአስራ አራት ቀናት ውስጥ በማመልከቻው ላይ ውሳኔ ይሰጣል።

፮/ እንደአግባቡ ማመልከቻውን ያቀረበው ሰው ወይም የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ተቆጣጣሪ ዳኛው በሰጠው ውሳኔ ላይ ውሳኔው በተሰጠ በአስር ቀናት ውስጥ ለፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል።

፯/ ንብረት ለማስመለስ የቀረበው ማመልከቻ ተቀባይነት ካገኘ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሥነ ሥርዓቱ ከተከፈተ በኋላ ከንዑስ ተቀባዩ የተገኙ ማናቸውንም ክፍያዎች ጨምሮ መብቱን፣ ዕቃውን ወይም ንብረቱን ወዲያውኑ ይመልሳል።

ክፍል ስምንት

ስለመያዝ መብት

አንቀጽ ፯፻፶፬. ስለመያዝ መብት

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፶፭ በመክሠር ሥነ ሥርዓት ላይ በተመሳሳይ ተፈጻሚ ይሆናል።

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የመያዝ መብትን በተመለከተ የመልሶ ማደራጀት ኃላፊው ያለው ሥልጣን ይኖረዋል።

ምዕራፍ አራት
መክሠርን የሚያሳውቅ ፍርድ የሚያስከትላቸው
ውጤቶች

ክፍል አንድ
በባለዕዳው ላይ ያሉት ውጤቶች

አንቀጽ ፯፻፶፭. የባለዕዳው ግዴታዎች

ባለዕዳው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፴፮ እና አንቀጽ ፯፻፴፯ ሥር የተቀመጡትን ግዴታዎች በተሳካ ሁኔታ ይወጣ ዘንድ፤ የንግድ ሥራው ይቀጥል ወይስ አይቀጥል የሚለውን ለመወሰን እንዲረዳ ባለዕዳው በውል ሰነድ ያልተደነገጉትን ጨምሮ የተዋዋይ ወገኖችን ስም ዝርዝር፣ አድራሻ፣ መብቶች እና ግዴታዎች፣ የደንበኞችን ዝርዝር እና ሌሎች ግንኙነት ያላቸውን ሰነዶች ለከሠረው ንብረት ጠባቂ ያስረክባል።

አንቀጽ ፯፻፶፮. የከሠረውን ሰው እንቅስቃሴ ስለመገደብ

የከሠረው ሰው ተቆጣጣሪ ዳኛው ሳይፈቅድለት በማንኛውም ምክንያት ከመኖሪያ ቦታው ለመራቅ አይችልም፤ የከሠረው ሰው ይህን ቢተላለፍ አግባብነት ያላቸው የኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆኑበታል፤ የከሠረው ሰው ሀገር ለቆ ሊሔድ ወይም የመኖሪያ ቦታውን ሊቀይር እንደሚችል የሚያሳዩ በቂ ምክንያቶች ያሉ እንደሆነ የከሠረው ሰው ከመኖሪያ ቦታው ወይም ከዋና የንግድ ሥራው መቀመጫ እንዳይርቅ ገደብ እንዲያስቀምጥበት ተቆጣጣሪ ዳኛው ለፍርድ ቤት ሊያመለክት ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፶፯. የከሠረው ሰው ስለመቀጠሩ

የመክሠር ሥነ ሥርዓቱን በቀና ለማከናወን በተቆጣጣሪ ዳኛው ፈቃድ ባለዕዳው በከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሊቀጠር ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፶፰. ለከሠረው ሰው እና ለቤተሰቡ ስለሚደረግ ድጋፍ

የከሠረው ሰው የተፈጥሮ ሰው እንደሆነ እና ኪሣራ ላይ ከሚገኘው ንብረት ውጭ ራሱን እና ቤተሰቡን የሚደግፍበት ገቢ የሌለው ከሆነ የከሠረው ሰው ንብረት

ጠባቂ በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት ተቆጣጣሪ ዳኛው ለከሠረው ሰው እና ለቤተሰቡ ኪሣራ ላይ ከሚገኘው ንብረት ርዳታ እንዲደረግላቸው ሊያዝ ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፶፱. ስለከሠረው ሰው ባል ወይም ሚስት

፩/ የከሠረው ሰው ባል ወይም ሚስት የግል ንብረት እስከ ምን ድረስ እንደሆነ አግባብነት ባላቸው የቤተሰብ ሕጎች የሚወሰን ይሆናል።

፪/ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው ንብረቱ የተገዛው የከሠረው ሰው ባቀረበው ገንዘብ እንደሆነ ማስረጃ በማቅረብ እንደአግባቡ በከሠረው ሰው ባል ወይም ሚስት የተገዙ ንብረቶች የከሠረው ሰው ንብረት ውስጥ እንዲካተቱ ተቆጣጣሪ ዳኛውን ሊጠይቅ ይችላል።

፫/ የከሠረው ሰው ባል ወይም ሚስት አንዳንድ የሙያ፣ ሲቪል፣ የንግድ ወይም የእጅ ሙያ አገልግሎቶችን ያቀርቡ የነበረ ከሆነ አገልግሎቶቹ የተሰጡት ጋብቻቸውን በፈጸሙ በአንድ ዓመት ውስጥ ከሆነ ባል ወይም ሚስት አንደኛው ለሌላኛው ከሰጡት አገልግሎት ጋር በተያያዘ ክስ ማቅረብ አይችሉም።

አንቀጽ ፯፻፳. የመክሰስ ወይም የመክሰስ መብትን ስለማጣት

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፸፫ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት የሚቀርቡ ክርክሮች እንደተጠበቁ ሆነው የከሠረውን ሰው የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ያደረገው ፍርድ ከተሰጠበት ቀን በኋላ መክሰስ ወይም መክሰስ የሚችለው የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ነው፤ ፍርድ ቤቱ ባለዕዳው በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት ባለዕዳው በማንኛውም ክርክር ውስጥ ጣልቃ እንዲገባ ሊፈቅድ ይችላል።

ክፍል ሁለት

በገንዘብ ጠያቂው ላይ ያሉት ውጤቶች

አንቀጽ ፯፻፳፩. በተናጠል ክፍያ ለማስፈጸም የሚደረጉ ክርክሮች በጠቅላላ ስለመቋረጣቸው

፩/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) እስከ (፮) ያሉት ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፯፻፶፬ እስከ አንቀጽ ፯፻፶፯ ያሉት ድንጋጌዎች በኪሣራ ሥነ ሥርዓት ላይ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል።

፪/ የተፈጥሮ ሰዎችን ጨምሮ ዋስትና ሰጪዎች በመክሰር ሥነ ሥርዓት ውስጥ በተናጠል ክፍያ ለማስፈጸም የሚደረጉ ክርክሮች እንዲቋረጡ መጠየቅ አይችሉም፡፡

፫/ ንብረቱ ለዕዳ መያዣ በአንድ ገንዘብ ጠያቂ ይዞታ ውስጥ የሚገኝ ካልሆነ በስተቀር የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ለዕዳ ማስያዣነት የዋሉ ንብረቶችን ጨምሮ ማናቸውንም ንብረቶች ለመሸጥ ሥልጣን አለው፡፡

፬/ ለዕዳ ማስያዣነት የዋለ ንብረት በይዞታው ውስጥ የሚገኘው ገንዘብ ጠያቂ የንብረት የዋስትና መብቱን ተጠቅሞ ንብረቱን ሊሸጥ ወይም በራሱ ሥልጣን የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ንብረቱን እንዲሸጠው ሊፈቅድ ይችላል ፤ ለዕዳ ማያዣ የዋለው ንብረት ከክፍያ ጥያቄው በላይ በሆነ ዋጋ ዋስትና ባለው ገንዘብ ጠያቂ የተሸጠ እንደሆነ እላፊው በከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ይሰበሰባል፤ የተሸጠበት ዋጋ ከክፍያ ጥያቄው በታች ከሆነ ገንዘብ ጠያቂው

ለተቀረው ገንዘብ ዋስትና እንደሌለው ገንዘብ ጠያቂ የክፍያ ጥያቄውን ሊያቀርብ ይችላል።

፩ / የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ቤተሰጠ በስድስት ወራት ውስጥ ለዕዳ ማስያዣነት የዋሉ ንብረቶችን ለመሸጥ እርምጃዎችን ሳይወስድ የቀረ እንደሆነ ባለሀብትነቱ እንደ ተጠበቀ ሆኖ የተፈጸመ የሽያጭ ውል ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎችን ጨምሮ በግልጽ በተቀመጡ የከሠረው ሰው ንብረቶች ዋስትና ያላቸው ማናቸውም ገንዘብ ጠያቂዎች የንብረት የዋስትና መብታቸውን ተግባራዊ ሊያደርጉ ይችላሉ።

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፶፩ እና አንቀጽ ፯፻፶፪ መሠረት ከከሠረው ሰው ንብረት ውስጥ ዕቃዎችን የማስመለስ መብት ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ሊያስመልሱ ይችላሉ።

አንቀጽ ፯፻፷፪. የተንቀሳቃሽ ንብረት ማስያዣዎች ስለመለሳቸው

የዚህ ሕግ አንቀጽ ፮፻፶፮ ንዑስ አንቀጽ (፪) በመክሰር ሥነ ሥርዓት ላይ ተፈጻሚ ይሆናል። በተለይም ደግሞ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ሥልጣናት ይኖሩታል።

አንቀጽ ፮፻፷፫. የወለድ ሒሳብ ስለመቋረጡ

፩/ የማይንቀሳቀስ ንብረት ዋስትና ካላቸው ብድሮች በስተቀር ከከሠረው ሰው ከሚፈለጉት ገንዘቦች ላይ የሚታሰቡት ወለዶች ሁሉ የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ከተሰጠበት ጊዜ አንስቶ መቆጠር ያቆማሉ።

፪/ ዋስትና ያሏቸው የብድር ዋና ገንዘብ ወለዶች ለዋስትና ከተመደቡት ንብረቶች ከሚገኙት ገንዘቦች ላይ ካልሆነ በስተቀር ሊጠየቁ አይችሉም።

አንቀጽ ፮፻፷፬. የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች የመክፈያ ጊዜ ስለመድረስ

፩/ የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ከተሰጠበት ቀን አንስቶ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ሁሉ ወዲያውኑ የመክፈያ ጊዜያቸው የደረሰ እና ተከፋይ ይሆናሉ።

፪/ በውጭ ምንዛሪዎች የተገለጹ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ቤተሰጠበት ቀን ሕጋዊ በሆነው ምንዛሪ በአገሩ ገንዘብ ይለወጣሉ።

አንቀጽ ፯፻፳፭. ለአከራዩ ቅድሚያ የሚሰጥ ስለመሆኑ

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፭፻፺፭ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት ኪራይ የተቋረጠ እንደሆነ የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ከተሰጠው ፍርድ አስቀድመው ባሉት ሁለት ዓመታት እና በተያዘው ዓመት የኪራይ ውሉን ከመፈጸም የሚመነጩ የክፍያ ጥያቄዎችን እና ተያያዥ የጉዳት ካሣዎችን ሁሉ በተመለከተ አከራዩ ቅድሚያ ይኖረዋል።

፪/ አከራዩ የሚያገኘው ቅድሚያ ወሰን ተንቀሳቃሽ ንብረቶች የተከራዩ ሆኑም አልሆኑም የተከራየው ቤት ውስጥ የሚገኙትን ተንቀሳቃሽ የቤት እና የቢሮ ዕቃዎች በሙሉ ያካትታል።

ክፍል ሦስት

የመክሠር ፍርድ ከመስጠቱ አስድሞ ስለ ተሠሩ አጠራጣሪ ሥራዎች እና ግብይቶች

አንቀጽ ፪፻፷፮. ሥራዎቹ ፈራሽ ስለመሆናቸው

በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፪፻፸፩ እስከ ፪፻፸፮ በተደነገገው መሠረት የመክሠር ፍርድ ከመስጠቱ አስቀድሞ አጠራጣሪ በሆነ ጊዜ ውስጥ በባለዕዳው የተሠሩት ሥራዎች መልሶ በማደራጀት ሥነ ሥርዓት ማዕቀፍ ውስጥ መልሶ በማደራጀት ኃላፊው ፈራሽ ያልተደረጉ እንደሆነ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሥራዎቹ ፈራሽ እንዲደረጉ ለማድረግ እርምጃዎችን ይወስዳል፤ ሥራዎቹን ፈራሽ ለማድረግ ዓላማ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ሥልጣን ይኖረዋል፡፡

አንቀጽ ፪፻፷፯. ሥራዎች ፈራሽ እንዲሆኑ ክርክር ስለማንሳት

የዚህ ሕግ አንቀጽ ፪፻፸፫ በመክሠር ሥነ ሥርዓት ላይ በተመሳሳይ ተፈጻሚ ይሆናል፤ በተለይም የከሠረው

ሰው ንብረት ጠባቂ በተጠቀሰው አንቀጽ መሠረት መልሶ የማደራጀት ኃላፊው ሥልጣን ይኖረዋል፤ እንዲሁም የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው በተጠቀሰው አንቀጽ መሠረት ተቆጣጣሪዎች ያላቸው ሥልጣን ይኖረዋል።

ምዕራፍ አምስት

የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን ስለማቅረብ እና

ስለመመርመር

አንቀጽ ፯፻፷፰. የሚቀርቡበት እና የሚመረመሩበት

ሥርዓት

የሚከተሉት ድንጋጌዎች እንደ ተጠበቁ ሆነው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፵፱ (ለገንዘብ ጠያቂዎች ስለሚሰጥ ማስታወቂያ) እና በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፯፻፷፪ እስከ አንቀጽ ፯፻፸ (የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን ስለ ማቅረብ እና መመርመር) የተደነገጉት በዚህ ምዕራፍ ፭ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን በማቅረብ እና በመመርመር ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ። በተለይም የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በኪሣራ ስነ-ሥርዓት ውስጥ የመልሶ ማደራጀት ኃላፊው ያለው ሥልጣን ይኖረዋል።

አንቀጽ ፯፻፳፱. በመክሰር ሥነ ሥርዓቶች ውስጥ በአንድነት እና በነጠላ ተጠያቂ የሆኑ አካላት ላይ የክፍያ ጥያቄዎችን ስለማቅረብ

፩/ ባለዕዳው ያልተወሰነ ኃላፊነት ያለው ማህበር የሆነ እንደሆነ በማህበሩ መክሰር ተመርምረው ተቀባይነት ያገኙ የማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች ያቀረቧቸው ዕዳዎች ማህበርተኞች መክሰራቸው ከማህበሩ ጋር በአንድነት የተነገረ እንደሆነ ዕዳዎቹ በእያንዳንዱ ማህበርተኛ መክሰር እንደ ተመረመሩ እና ተቀባይነት እንዳገኙ ይቆጠራሉ።

፪/ መክፈል ከሚገባቸው በላይ ስለክፈሉት ገንዘብ የእያንዳንዱ ማህበርተኛ መክሰር በሌላው ማህበርተኛ መክሰር ላይ ክስ ለማቅረብ የተሰጠው መብት ሳይነካ ከማህበሩ ላይ ገንዘብ ጠያቂ የሆነው ሰው ገንዘቡ በሙሉ እስኪከፈለው ድረስ በሚደረጉት ክፍያዎች ሁሉ ተካፋይ ለመሆን መብት አለው።

፫ / ከማህበርተኞቹ ላይ የግል ገንዘብ ጠያቂ የሆኑት ሰዎች በመብታቸው ሊጠይቁበት የሚችሉት ባለዕዳ በሆናቸው ማህበርተኛ መክሰር ውስጥ ብቻ ነው።

፬/ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ ከእርሱ ጋር ገንዘብ ተካፋይ የሆኑትን ገንዘብ ጠያቂዎች መብት ለመቃወም ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፸. የክፍያ ጥያቄዎችን ስለመመርመር

የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴ አስቀድሞ የተቋቋመ እንደሆነ ኮሚቴው ወይም ተወካዩ በተገኘበት እንዲሁም በራሱ ተነሳሽነት ከተገኘ ባለዕዳው በተገኘበት ወይም በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ በሚገባ ተጣርቶ ካልቀረበ ባለዕዳው በሌለበት የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን ይመረምራል።

አንቀጽ ፯፻፸፩. የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄን መቀበልን ስለማቋረጥ እና መቃወሚያን ስለማለፍ

፩/ አንድ ዕዳ ጊዜ የሚፈጅ ክርክር ያስነሳ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ ሥልጣን ባለው ፍርድ ቤት ወይም ጉባዔ መቃወሚያው እስኪወሰን ድረስ የቅድመ

ኪሣራ የክፍያ ጥያቄ መቀበሉ እንዲቋረጥ ወይም መቃወሚያው እንዲታለፍ ይወስናል።

፪/ ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤት ወይም ጉባዔ መቃወሚያው እንዲታለፍ የወሰነ እንደሆነ በዚያው የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ለጊዜው የክፍያ ጥያቄውን እንዲቀበል ትእዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

፫/ ዕዳው የወንጀል ክስ የሚያስከትል የሆነ እንደሆነ የመክሠሩን ጉዳይ የሚመለከተው ፍርድ ቤት የመክሠሩ ሥነ ሥርዓት እንዲቋረጥ ለማዘዝ ይችላል፤ ነገር ግን መቃወሚያው እንዲታለፍ የተወሰነ እንደሆነ በወንጀሉ ክስ ፍርድ እስኪሰጥበት ድረስ ለጊዜው የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄውን እንዲቀበሉት ፍርድ ቤቱ ሊፈቅድ አይችልም። ገንዘብ ጠያቂውም በክርክር ሂደቱ ተሳታፊ ለመሆን አይችልም።

አንቀጽ ፯፻፸፪. የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄያቸውን በተወሰነው ጊዜ ውስጥ ስላላቀረቡ ገንዘብ ጠያቂዎች

፩/ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄያቸውን በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ያላቀረቡ ገንዘብ ጠያቂዎች በማንኛውም ክፍያ ውስጥ አይካፈሉም። ሆኖም የመጨረሻው ክፍያ እስኪፈጸም ድረስ መቃወሚያ ለማቅረብ ይችላሉ።

፪ / የአነሱ መቃወም በመክሠር ሥነ ሥርዓት ተቆጣጣሪ ዳኛው ያዘዛቸውን ክፍያዎች አፈጻጸም ሊያግደው አይችልም፤ ሆኖም አዲስ ክፍያ የተደረገ እንደሆነ ለጊዜው ፍርድ ቤቱ በሚወስነው ገንዘብ ልክ ተካፋይ ሆነው በመቃወሚያውም ፍርድ እስኪሰጥ ድረስ ድርሻቸው ተጠብቆ ይቀመጣል።

አንቀጽ ፳፻፸፫. መብታቸው በኋላ ስለታወቀላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች

መብታቸው በኋላ የታወቀላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች መልሶ በማደራጀት ሥነ ሥርዓት ተቆጣጣሪ ዳኛ በአዘዛቸው ክፍያዎች ላይ ምንም ዓይነት ጥያቄ ማቅረብ አይችሉም፤ ሆኖም ካልተከፋፈለው ንብረት በመጀመሪያ በሚያደርጉት ክፍያዎች ውስጥ በመጀመሪያው ክፍያ ሊደርሳቸው ይገባ የነበረውን ድርሻ የመውሰድ መብት አላቸው።

አንቀጽ ፯፻፸፬. በአንድነት እና በነጠላ ዋስትና ያላቸው

የክፍያ ጥያቄዎችን ስለማቅረብ

፩/ የዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፸ በመክሠር ሥነ ሥርዓት ላይ በተመሳሳይ ተፈጻሚ ይሆናል።

፪/ የመጨረሻ ክፍያው በሚሰላበት ጊዜ ዋስትና ሰጪው ለገንዘብ ጠያቂው የፈጸመው ማንኛውም ክፍያ ከግምት ውስጥ ይገባል።

፫/ የመክሠር ሥነ ሥርዓቱ በሚመለከታቸው በርካታ ዋስትና ሰጪዎች በአንድነት እና በነጠላ የተሰጠ ዋስትና ያለው የክፍያ ጥያቄ የያዘ ገንዘብ ጠያቂ በቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄው ዋጋ ልክ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን በሁሉም ሥነ ሥርዓቶች ውስጥ ማቅረብና በእያንዳንዱ ሥነ ሥርዓት ውስጥ በሚደረጉትም ክፍያዎች ሁሉ ገንዘቡን በሙሉ እስኪያገኝ ድረስ ተካፋይ ለመሆን ይችላል።

፬/ አንድ ዋስትና ሰጪ ለገንዘብ ጠያቂው የክፈለ እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄውን ያላቀረበ እንደሆነ ገንዘብ ጠያቂው መብቱ በታወቀለት ገንዘብ መጠን ልክ

ካልሆነ በስተቀር በሚደረጉ ክፍያዎች መብቱ አይታወቅለትም፡፡

ምዕራፍ ስድስት

ንብረት ማጣራት እና የክፍያ ጥያቄዎችን መክፈል

ክፍል አንድ

ንብረት ማጣራት

አንቀጽ ፯፻፸፮. የከሠረውን ሰው ንብረት ስለማጣራት

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፵፬ መሠረት የንግድ ሥራው የቀጠለ እንደሆነ የሚቀጥልበት ጊዜ ሲያበቃ የከሠረው ሰው ንብረት እንዲጣራ እና ክፍያ ማግኘት የሚገባቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በዚህ ምዕራፍ ውስጥ በተቀመጠው የክፍያ ቅደም ተከተል መሠረት እንዲከፈላቸው ፍርድ ቤቱ ያዛል፡፡

አንቀጽ ፯፻፸፮. ስለ ንብረቱ ማጣራት

፩/ የዚህ ምዕራፍ ልዩ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ መሠረት የባለዕዳውን የሚንቀሳቀሱና የማይንቀሳቀሱ ንብረቶች ይሸጣሉ፤ ከሽያጩም

የተገኘው ገንዘብ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፳ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሠ) በተመለከተው መሠረት ይቀመጣል። የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ገንዘቡ የተቀመጠበትን ደረሰኝ ወዲያውኑ ለተቆጣጣሪ ዳኛው ያቀርባል።

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ማናቸውንም የባለዕዳውን መብቶች በተመለከተ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፵፯ በተደነገገው መሠረት ስምምነት ይፈጽማል።

፫/ ንብረቶቹ የሚሸጡት ከማንኛውም ተጨባጭ፣ ቅድመ ሁኔታ ካለውም ሆነ ከሌላ ዓይነት ዕዳ፣ እገዳ፣ ክፍያ እና ኃላፊነት እንዲሁም በተለይም ደግሞ ከአካባቢ ክፍያዎች እና ኃላፊነቶች ነጻ ሆነው ነው።

አንቀጽ ፯፻፸፯. የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን ስለመሸጥ

፩/ የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት በተሰጠው ፍርድ የተነሳ በዕዳ የመውረሱ ሥራ የተቋረጠ እንደሆነ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የዕዳ ወራሽ በሆነው ገንዘብ ጠያቂ ተተክቶ በዚህ ምዕራፍ

ድንጋጌዎች መሠረት መያዣ የሆነውን ንብረት ይሸጣል። የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን የመሸጡ ሂደት የመክሰር ሥነ ሥርዓት ተቆጣጣሪ ዳኛው ትዕዛዝ በሰጠ በስምንት ቀናት ውስጥ ይጀምራል።

፪/ የማይንቀሳቀሰው ንብረት በግል ቢሸጥ ከሐራጅ ጋር ሲነጻጸር ዋጋው የመጨመር ዕድል ያለው ከሆነ የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ የማይንቀሳቀሰውን ንብረት በግል እንዲሸጥ ተቆጣጣሪ ዳኛው ሊፈቅድ ይችላል።

፫/ የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት የተሰጠው ፍርድ ከተሰጠበት ቀን አንስቶ በስድስት ወራት ውስጥ የሽያጩን ሂደት ያልጀመረ እንደሆነ የከሰረው ሰው ንብረት ጠባቂ በሚጠይቀው መሠረት ፍርድ ቤቱ በበቂ ምክንያት የጊዜ ማራዘሚያ ካልሰጠ በስተቀር ዋስትና ያለው ገንዘብ ጠያቂ በዕዳ የመውረስ ሥልጣኑ ይመለስለታል። ከሽያጩ የሚገኘው ገንዘብ በዚህ ምዕራፍ ድንጋጌዎች መሠረት ይከፋፈላል።

አንቀጽ ፯፻፸፰. የባለዕዳው የንግድ ሥራ ሀብቶች
ስለመሸጣቸው

፩/ መልሶ በማደራጀት ወይም በመክሰር ሥነ ሥርዓት ውስጥ በንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ላይ ያለ ድርጅት በመንቀሳቀስ ላይ እንዳለ ያልተሸጠ እንደሆነ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ግዙፋዊ ህልዎት ያላቸው እና የሌላቸው ንብረቶችን ጨምሮ የንግድ ሥራውን ሀብቶች ይሸጣል።

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በሐራጅ ወይም በግል ሽያጭ የመሸጫ ዋጋውን ይበልጥ ከፍ የማድረግ ዕድል ባለው በአንደኛው መንገድ የንግድ ሥራውን ሀብቶች ለመሸጥ ሊወስን ይችላል፤ የሽያጩን መንገድ በተቆጣጣሪ ዳኛው ያስጸድቃል።

አንቀጽ ፯፻፸፱. የከሠረውን ሰው ንብረቶች በማንኛውም
መንገድ ነጣጥሎ ስለመሸጥ

የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የተቀሩትን የባለዕዳውን ንብረቶች ሁሉ በሐራጅ ወይም በግል ሽያጭ የመሸጫ ዋጋውን ይበልጥ ከፍ የማድረግ ዕድል ባለው በአንደኛው መንገድ ይሸጣል፤ የሽያጩን መንገድ በተቆጣጣሪ ዳኛው ያስጸድቃል።

ክፍል ሁለት**በየጊዜው የሚከፈሉ ክፍያዎች****አንቀጽ ፯፻፹. ጠቅላላ መርሆዎች**

፩/ በግልጽ የተቀመጡ ለዕዳ ማስያዣነት የዋሉ ወይም ያልዋሉ ንብረቶች ተሸጠው ከሽያጫቸው የተገኘው ገንዘብ በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፯፻፹፭ እስከ አንቀጽ ፯፻፹፫ በተደነገገው መሠረት የመጨረሻው ክፍያ ከመደረጉ አስቀድሞ የተከፈለ እንደሆነ ከአንቀጽ ፯፻፹ እስከ አንቀጽ ፯፻፹፬ የተደነገገው ተፈጻሚ ይሆናል።

፪/ ንብረቶቹ የማይንቀሳቀሱም ሆኑ የሚንቀሳቀሱ፣ ግዙፋዊ ህልዎት ያላቸውም ሆኑ የሌላቸው በዚህ ሕግ ከአንቀጽ ፯፻፹ እስከ አንቀጽ ፯፹፬ በተደነገገው የከሠረው ሰው ንብረት ውስጥ ከሚገኙ በግልጽ የተቀመጡ ንብረቶች ጋር የተያያዘ የዋስትና መብት ባላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ላይ ሁሉ ተፈጻሚ ይሆናል።

፫/ ለዚህ ክፍል ዓላማ በማናቸውም የባለዕዳው ተንቀሳቃሽ ወይም የማይንቀሳቀሱ ንብረቶች ላይ የቀዳሚነት መብት ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች

በየጊዜው በሚደረጉ ክፍያዎች ውስጥ መሳተፍ ይችላሉ። ሆኖም ግን የሚስተናገዱት ዋስትና እንደሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ነው።

አንቀጽ ፯፻፹፩. ዕዳ ያለባቸውን ንብረቶች ስለመሸጥ እና ስለማከፋፈል

፩/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ዕዳ ያለባቸው የማይንቀሳቀሱ ወይም ተንቀሳቃሽ፣ ግዙፋዊ ህልዎት ያላቸው ወይም የሌላቸው የከሠረው ሰው ንብረቶችን የሸጠ እና ከሽያጫቸው የተገኘውን ገንዘብ ለማከፋፈል የወሰነ እንደሆነ ዕዳ ያለባቸውን ንብረቶች ለመሸጥ የወጡት ወጪዎች ከተቀነሱ በኋላ በንብረቶቹ ላይ የዋስትና መብት ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ከሌሎች ገንዘብ ጠያቂዎች አስቀድሞ ይከፈላቸዋል።

፪/ በንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ከንብረቶቹ ሽያጭ ከተገኘው ገንዘብ ላይ የተከፈላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ከዚያ በኋላ ለሚቀራቸው ተከፋይ ገንዘብ ዋስትና እንደሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ይስተናገዳሉ።

**አንቀጽ ፯፻፹፪. ዕዳ የሌለባቸውን ንብረቶች ስለመሸጥ እና
ከሽያጩ የተገኘውን ገንዘብ ስለ ማከፋፈል**

የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ዕዳ ያለባቸው የከሠረው ሰው ንብረቶች ከመሸጣቸው በፊት ዕዳ የሌለባቸውን ንብረቶች ለመሸጥ እና ከሽያጫቸው የተገኘውን ገንዘብ ለማከፋፈል የወሰነ እንደሆነ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፹፫ ውስጥ የተቀመጡት ተቀናሾች እንደተጠበቁ ሆነው ተመርምረው መብታቸው የታወቀላቸው ዋስትና እና የቀዳሚነት መብት ያላቸው የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ያሏቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ከአጠቃላይ የቅድመኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎቻቸው ጋር ተመጣጣኝ በሆነ መልኩ ዋስትና ከሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ጋር ሊካፈሉ ይችላሉ።

አንቀጽ ፯፻፹፫. ተቀናሾች

፩/ ዕዳ ያለባቸው ንብረቶች ከተሸጡ እና በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፹፮ መሠረት ዋስትና ያላቸው፣ የቀዳሚነት መብት ያላቸው እና ዋስትና የሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ቅደም ተከተላቸው ከተረጋገጠ

በኋላ ዕዳ ካለባቸው ንብረቶች ሽያጭ ከተገኘው ገንዘብ ላይ በቅድሚያ እንዲከፈላቸው የመጠየቅ መብት ያላቸው ዋስትና ያላቸው እና የቀዳሚነት መብት ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ዋስትና ያለው ክፍያቸውን የሚያገኙት ዕዳ የሌለባቸው ንብረቶች ተሸጠው ከተገኘው ገንዘብ ላይ የተቀበሉት ገንዘብ ከተቀነሰ በኋላ ነው።

፪/ በዚህ መልኩ የተቀነሰው ገንዘብ የከሠረው ንብረት ላይ ተደምሮ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፹፮ ውስጥ በተቀመጠው ቅደም ተከተል መሠረት ለገንዘብ ጠያቂዎች የሚከፋፈለው ከሽያጭ የተገኘ ገንዘብ አካል ይሆናል።

አንቀጽ ፳፻፹፬. ዋስትና ላላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ክፍል

ክፍያ ስለመፈጸም

ዋስትና ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ዕዳ ያለባቸው ንብረቶች ተሸጠው የተገኘው ገንዘብ በሚከፋፈልበት ጊዜ ክፍል ክፍያ ያገኙ እንደሆነ፡-

፩/ ከቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎቻቸው ላይ የቀረው ዋስትና የሌለው ክፍል ዕዳ የሌለባቸው ንብረቶችን ጨምሮ ሌሎች ንብረቶች ከተሸጡ በኋላ ለመጨረሻ ጊዜ ይከፈላል፤

፪/ ገንዘብ ጠያቂዎቹ ከዚህ ከተቀረው ክፍያቸው ውስጥ አስቀድሞ ክፍያ በተደረገበት ወቅት የተቀበሏቸው ማናቸውም ገንዘቦች ዋስትና ካለው ክፍያቸው ላይ ተቀንሶ ለዕዳ ማስያዣነት ያልዋሉ ንብረቶች ላይ ይጨመራል፡፡

ክፍል ሦስት

የመጨረሻ ክፍያዎች

አንቀጽ ፳፻፹፭. ዋስትና ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች በብቸኝነት ስላላቸው መብት

፩/ የተንቀሳቃሽ እና የማይንቀሳቀሱ ንብረቶች መያዣዎችን ጨምሮ በግልጽ በተቀመጡ ንብረቶች ላይ የንብረት የዋስትና መብት ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ዕዳ ያለባቸውን ንብረቶች ለመሸጥ የወጡ ወጪዎች ከተቀነሱ በኋላ ዕዳ ያለባቸው ንብረቶች ተሸጠው በሚገኘው ገንዘብ ላይ በብቸኝነት መብት አላቸው፡፡

፪/ እንዲህ ባለው የተጣራ የሽያጭ ዋጋ ያልተሸፈነው የቅድመ ኪሣራ ክፍያዎች ቀሪ ክፍል ዋስትና እንደሌላቸው የክፍያ ጥያቄዎች ይስተናገዳል።

አንቀጽ ፯፻፹፯. የክፍያ ቅደምተከተል

ለዕዳ ማስያዣነት የዋሉ ንብረቶች ከተሸጡ በኋላ ከሽያጩ ከተገኘው ገንዘብ ላይ የሚቀረው ገንዘብ በሚከተለው የክፍያ ቅደም ተከተል መሠረት ልዩ መብት ላላቸው እና ዋስትና ለሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ይከፋፈላል፡-

፩/ ሥነ ሥርዓቱን ለማስፈጸም የወጡ ወጪዎች፤

፪/ ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ በማዋቀር ማዕቀፍ ውስጥ የቀረበ አዲስ ገንዘብ፤

፫/ መልሶ በማደራጀት ማዕቀፍ ውስጥ የቀረበ አዲስ ገንዘብ፤

፬/ በመክሠር ማዕቀፍ ውስጥ ተፈቅዶ የቀረበ አዲስ ገንዘብ፤

፭/ የአዲስ እና በሃደት ላይ ያሉ ውሎች ገንዘብ ጠያቂዎችን ጨምሮ የድህረ-ኪሳራ ገንዘብ ጠያቂዎች፤

፮/ የሠራተኞች እና የማህበራዊ ዋስትና ባለሥልጣናት የክፍያ ጥያቄዎች፤

፯/ ለመንግስት ታክሶች እና ቀረጦችን ቀንሶ ከያዘ ባለዕዳ ላይ ከሚጠየቁት ውጭ ለፌደራል፣ ለክልል እና ለአካባቢ የመንግስት ባለሥልጣን አካላት መክፈል ያለባቸው ታክሶች እና ቀረጦች (ነገር ግን ወለድ እና ቅጣትን ሳይጨምር)፤

፰/ ለከሠረው ሰው እና ለቤተሰቡ ቀለብ እንዲውሉ የታዘዙ ገንዘቦች፤

፱/ ሌሎች ልዩ መብት ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች፤

፲/ ዋስትና የሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች፤

፲፩/ በባለዕዳው ላይ የተጣሉ ቅጣቶች፡፡

አንቀጽ ፯፻፹፯. ከደረጃ ዝቅ ብሎ የመክፈል ስምምነት

ከደረጃ ዝቅ ብሎ የመክፈል የውል ድንጋጌዎች በተለይም ደግሞ በብድር ስምምነቶች ውስጥ የተካተቱ ከሆነ በመክሠር ሥነ ሥርዓት ውስጥ ተፈጻሚ ይሆናሉ፤ እንዲሁም በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፹፮ ውስጥ በተቀመጠው ቅደም ተከተል ውስጥ ከግምት ውስጥ ይገባሉ፡፡

አንቀጽ ፯፻፹፰. ለሥነ ሥርዓቱ ስለሚወጡ ወጪዎች

ለሥነ ሥርዓቱ የሚወጡ ወጪዎች ከመክሰር ሥነ ሥርዓት ጋር በተያያዘ የወጡ ወጪዎችን እንዲሁም ወደ መክሰር ሥነ ሥርዓት ከተቀየረ መልሶ የማደራጀት ሥነ ሥርዓት ጋር በተያያዘ የወጡ ወጪዎችን እኩል የሚያካትት ሲሆን ይህም የሚከተሉትን ያካትታል፡-

፩/ መልሶ ለማደራጀት ኃላፊው፣ ለከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ እና እነሱ ለመለመሏቸው ሰራተኞች የሚከፈሉ ክፍያዎችን፤

፪/ መልሶ የማደራጀት እና የመክሰር ሥነ ሥርዓቱን ለማከናወን የወጡ ወጪዎችን እና ፍርድ ቤቱ ሊያዛቸው የሚችሉ ሌሎች ወጪዎችን፤

፫/ መልሶ የማደራጀት ኃላፊው እና የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሕጉ ወይም ፍርድ ቤት በፈቀደላቸው መሠረት ተግባሮቻቸውን ለማከናወን ያወጧቸውን ወጪዎች፡፡

አንቀጽ ፯፻፹፱. ክፍያዎች ስለሚከፋፈሉባቸው መርሆዎች

፩/ የሚከፈለው አጠቃላይ የገንዘብ መጠን በተመሳሳይ የቅደም ተከተል መደብ ውስጥ ያሉ የገንዘብ ጠያቂዎችን የክፍያ ጥያቄዎች በሙሉ ለመሸፈን የማይበቃ ከሆነ ገንዘብ ጠያቂዎቹ ከታወቁላቸው የክፍያ ጥያቄዎቻቸው ጋር ተመጣጣኝ በሆነ መልኩ ይከፈላቸዋል።

፪/ የሚከፋፈለው አጠቃላይ ገንዘብ የክፍያ ጥያቄዎችን በሙሉ ለመሸፈን የማይበቃ ከሆነ በቅደም ተከተሉ መሠረት ከላይ ያሉት ገንዘብ ጠያቂዎች ሁሉ ሙሉ በሙሉ ሳይከፈላቸው ከታች ያሉት ገንዘብ ጠያቂዎች አይከፈላቸውም።

አንቀጽ ፯፻፺. ክርክር ለተነሳሳቸው የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎች ስለሚደረግ ተቀማጭ ሒሳብ

፩/ ክርክር የተነሳሳቸው የክፍያ ጥያቄዎችን ከመቀበል ጋር በተያያዘ የሚነሱ ክርክሮች ላይ በሚሰጠው ውሳኔ የተነሳ የመጨረሻው ክፍያ አይዘገይም።

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ከሽያጩ ከተገኘው ገንዘብ ላይ ክርክር የተነሳበትን የክፍያ ጥያቄ ያቀረበው ገንዘብ ጠያቂ የክፍያ ጥያቄው ተቀባይነት ቢያገኝ ኖሮ ይከፈለው የነበረውን ያህል ገንዘብ ቀንሶ ተቀማጭ ሒሳብ ውስጥ ያስቀምጣል፤ እንዲሁም አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ መጨረሻው ክፍፍል ላይ በዚያ መሠረት ማስተካከያ ያደርጋል፡፡

አንቀጽ ፯፻፺፩. ክፍፍልን በተመለከተ የቀረበ ሀሳብ

፩/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፹፮ መሠረት ተቀማጭ የተደረገው ገንዘብ ስለሚከፋፈልበት መንገድ ለገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው ሃሳብ ያቀርባል፡፡

፪/ የገንዘብ ጠያቂዎች ኮሚቴው በሚያቀርበው ምክራ-ሀሳብ መሠረት የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ባቀረበው ሀሳብ ላይ አግባብነት ያላቸውን ለውጦች ሁሉ አድርጎ የተሻሻለውን የክፍፍል ሀሳብ ተቆጣጣሪ ዳኛው እንዲያጸድቀው ያቀርባል፡፡

- ፫/ ተቆጣጣሪ ዳኛው የተሻሻለውን የክፍፍል ሀሳብ ያጸድቃል ለፍርድ ቤቱ የመዝገብ ሹም ገቢ እንዲደረግ ትእዛዝ ይሰጣል።
- ፬/ ተቆጣጣሪ ዳኛው የክፍፍል ሀሳቡን ውድቅ ያደረገው እንደሆነ መደረግ አለባቸው የሚላቸውን ማሻሻያዎች ለከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ያሳውቃል። የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂም በዚያ መሠረት የክፍፍል ሀሳቡን አሻሽሎ የመጨረሻውን የክፍፍል ሀሳብ ለፍርድ ቤቱ የመዝገብ ቤት ሹም ገቢ ያደርጋል።
- ፭ / የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የክፍፍል ሀሳቡ ገቢ መደረጉን በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ለእያንዳንዱ ገንዘብ ጠያቂ ያሳውቃል።
- ፮/ ገንዘብ ጠያቂዎች ማሳወቂያ በደረሳቸው በአስር ቀናት ውስጥ ለተቆጣጣሪ ዳኛው ውሳኔ የሚሰጥበት ተቃውሞ ለማቅረብ ይችላሉ፤ ተቆጣጣሪ ዳኛው በተቃውሞው ላይ የሚሰጠው ውሳኔም ለፍርድ ቤት ይግባኝ ሊቀርብበት ይችላል።

አንቀጽ ፯፻፺፪. ክፍያ ስለሚፈጸምበት መንገድ

የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የክፍያ ጥያቄው ለተመረመረ እና ተቀባይነት ላገኘ ለአያንዳንዱ ገንዘብ ጠያቂ የሚገባውን ክፍያ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፺፩ ውስጥ በተመለከተው የመጨረሻ የክፍፍል ሀሳብ መሠረት በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፹፯ የተደነገገው ቅደም ተከተል በከሠረው ሰው ንብረት ስም ከተከፈተው ሒሳብ ላይ ይከፍላል፡፡

አንቀጽ ፯፻፺፫. ለባለዕዳው ወይም ለባለአክሲዮኖች

ስለሚመለሰው ገንዘብ መጠን

ባለዕዳው ያሉበት ዕዳዎች እና ወጪዎች ሁሉ በሕጉ መሠረት ሙሉ በሙሉ ከተከፈሉ በኋላ የተረፈ ገንዘብ ያለ እንደሆነ ገንዘቡ ለባለዕዳው ይመለሳል ወይም ባለዕዳው ማህበር ከሆነ በማህበሩ የመመስረቻ ጽሁፍ እና የመተዳደሪያ ደንብ መሠረት ተመጣጣኝ በሆነ መልኩ ለባለአክሲዮኖች ይመለሳል፡፡

ምዕራፍ ሰባት
የመክሠር ሥነ ሥርዓትን ስለመዘጋት

አንቀጽ ፳፻፶፬. የመክሠር ሥነ ሥርዓት ስለሚዘጋባቸው ምክንያቶች

በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፶፮ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የመክሠር ሥነ ሥርዓት በሚከተሉት ምክንያቶች ሊዘጋ ይችላል፡-

፩/ ከንብረት ማጣራት የተገኘውን ገንዘብ ጨርሶ በማከፋፈል፤

፪/ የሚበቃ ንብረት ባለመኖሩ፤

፫/ ከንብረቱ የሚፈለግ ዕዳ ባለመኖሩ፡፡

አንቀጽ ፳፻፶፭. የሚበቃ ንብረት ባለመኖሩ መዘጋት

፩/ በመክሠር ሥነ ሥርዓቱ ወቅት በማንኛውም ጊዜ ለማናቸውም ዋስትና ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች የሚደረገው ክፍፍል ተጣርቶ የሚቀረው ከንብረቶች ሽያጭ የተገኘው ገንዘብ የሥነ ሥርዓቱን ወጪዎች ለመሸፈን በቂ እንዳልሆነ ግልጽ የሆነ እንደሆነ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በሚያቀርበው ጥያቄ

መሠረት ፍርድ ቤቱ የመክሰር ሥነ ሥርዓቱ እንዲዘጋ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

፪/ በመክሰር ሥነ ሥርዓቱ ወቅት በማንኛውም ጊዜ የሚቀረው ንብረት በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፹፮ በተመለከተው ቅደም ተከተል መሠረት ዋስትና የሌላቸው ገንዘብ ጠያቂዎችን ወይም ልዩ መብት ያላቸው ገንዘብ ጠያቂዎችን ምድብ ለመሸፈን በቂ እንዳልሆነ ግልጽ የሆነ እንደሆነ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት ፍርድ ቤቱ የመክፈል ዕድላቸው ጠባብ የሆነ የቅድመ ኪሣራ የክፍያ ጥያቄዎችን የመመርመር እና የመቀበል ሥነ ሥርዓቱ እንዲቆም ሊያዝ እና የመክሰር ሥነ ሥርዓቱ እንዲዘጋ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

፫/ በመክሰር ሥነ ሥርዓቱ ወቅት በማንኛውም ጊዜ ንብረቶች ተሸጠው የሚተርፍ ምንም የተጣራ ገንዘብ እንደማይኖር ግልጽ የሆነ እንደሆነ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት ፍርድ ቤቱ የመክሰር ሥነ ሥርዓቱ እንዲዘጋ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

፬/ የመክሰር ሥነ ሥርዓት መዘጋት ገንዘብ ጠያቂዎች ከክፍያ ጥያቄያቸው ውስጥ ላልተከፈለው ገንዘብ ለባለዕዳው ዕዳ ዋስትና የሰጡትን የግል ዋሶች ለመጠየቅ ያላቸውን መብት አይነካም።

አንቀጽ ፯፻፺፮. የመክሰር ሥነ ሥርዓትን መልሶ ስለመክፈት

፩/ ባለዕዳው ወይም ሌላ ማንኛውም ባለጉዳይ በማንኛውም ጊዜ የሥነ ሥርዓቱን ወጪ ለመሸፈን በቂ ንብረት እንዳለ በማሳየት ወይም ወጪዎቹን ለመሸፈን በቂ የሆነ ገንዘብ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ጋር ተቀማጭ በማድረግ የተዘጋውን የመክሰር ሥነ ሥርዓት በመቃወም እንደገና እንዲጀመር ለፍርድ ቤቱ ሊያመለክት ይችላል።

፪/ ባለዕዳው በመጀመሪያ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፺፭ መሠረት ከሥነ ሥርዓቱ የሚመነጩትን ወጪዎች መክፈል ይኖርበታል።

አንቀጽ ፯፻፺፯. ከንብረቱ የሚፈለግ ዕዳ ባለመኖሩ ስለሚደረግ መዘጋት

፩/ የገንዘብ መጠየቂያ ሰነዶች ዝርዝር ጽሁፍ ለፍርድ የመዝገብ ቤት ሹም ከተሰጠ በኋላ ባለዕዳው ለከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ የሚከፈሉ ክፍያዎችን ጨምሮ የክፍያ ጥያቄዎችን ሁሉ መክፈሉን ወይም የተጠቀሱትን ወጪዎች በሙሉ ለመሸፈን በቂ የሆነ ገንዘብ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ጋር ተቀማጭ ማድረጉን ያስረዳ እንደሆነ ባለ ዕዳው ባቀረበው ጥያቄ መሠረት ፍርድ ቤቱ የመክሠር ሥነ ሥርዓቱ እንዲዘጋ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል፡፡

፪/ ፍርድ ቤቱ ውሳኔውን የሚሰጠው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከቱትን ሁኔታዎች ባለዕዳው ማሟላቱን የሚያመለክተውን በተቆጣጣሪ ዳኛው የቀረበውን መግለጫ መሠረት በማድረግ ነው፡፡

፫/ ፍርዱ ለባለዕዳው እንደገና መብቶቹን መልሶ በመስጠትና መብቶቹን ካሳጡት ሁኔታዎች ነጻ በማድረግ የመክሠር ሥነ ሥርዓቱን ጨርሶ ይዘጋል፡፡

አንቀጽ ፯፻፺፰. በንግድ መዝገብ ስለመመዝገብ

በዚህ ምዕራፍ ድንጋጌዎች መሠረት ስለ መክሰር የቀረበው ክስ እንዲዘጋ የተወሰነውን ፍርድ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፲ መሠረት የፍርድ ቤቱ መዝገብ ቤት ሹም በንግድ መዝገብ ማስመዝገብ እና ማስታወቅ አለበት።

ርዕስ አምስት የከሠረው ሰው ከዕዳ ነጻ ስለመደረጉ

አንቀጽ ፯፻፺፱. ከዕዳ ነጻ ስለመደረግ

፩/ የተፈጥሮ ሰው የሆነ አንድ የከሠረ ሰው ያልተከፈለ ዕዳ ቢኖርም የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ከተሰጠበት ቀን አንስቶ ሦስት ዓመት በኋላ ከዕዳዎቹ ሁሉ ነጻ ይሆናል።

፪/ የሚከተሉት ነጋዴዎች በንዑስ አንቀጽ (፩) በተመለከተው መሠረት ከዕዳ ነጻ አይሆኑም፡-

ሀ) ከመክሰር ጋር በተያያዘ ወንጀል ጥፋተኝነቱ የተረጋገጠ ነጋዴ፤

ለ) ንብረት ስለመደበቁ ወይም ስለማሸሹ ማስረጃ የቀረበበት ነጋዴ፤

- ሐ) በመክሰር ሥነ ሥርዓት ሂደት ውስጥ ያልተባበረ ወይም በቅን ልቦና ግዴታውን ያልተወጣ ነጋዴ፤ ወይም
- መ) የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ከመሰጠቱ በፊት በአምስት ተከታታይ ዓመታት ውስጥ መክሰሩ የተነገረ ነጋዴ፡፡

፫ የሚከተሉት ዕዳዎች ነጻ አይደረጉም፡-

- ሀ) ታክሶች፣ ቀረጦች እና ቅጣቶች እንዲተው የሚፈቅዱ ሌሎች ሕጎች ተፈጻሚነት እንደ ተጠበቀ ሆኖ ከታክሶች እና ከቀረጦች ጋር ግንኙነት ያላቸው ዕዳዎች፤
- ለ) ከጋብቻ መፍረስ የሚመነጩ ዕዳዎች፣ ቀለብ፤ እና
- ሐ) የወንጀል ቅጣቶች፡፡

አንቀጽ ፳፪. ከዕዳ ነጻ ለመደረግ አቤቱታ ስለሚቀርብበት ሥርዓት

፩/ የከሠረው ሰው የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ፍርድ ለሰጠው ፍርድ ቤት ከዕዳ ነጻ መደረጉን

የሚደግፉ አግባብነት ያላቸው ደረሰኞችን እና ሰነዶችን በማያያዝ አቤቱታ ማቅረብ ይችላል።

፪/ ፍርድ ቤቱ የቀረበለትን አቤቱታ ከደጋፊ ሰነዶች ጋር ባለዕዳው በሚኖርበት አካባቢ ለሚገኘው ዐቃቤ ሕግ ያስተላልፋል። የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂም አቤቱታው እና ሰነዶቹ እንዲደርሱት ይደረጋል።

፫/ ፍርድ ቤቱ እና ዐቃቤ ሕጉ የባለዕዳው አቤቱታ ትክክለኛ መሆኑን ለማረጋገጥ አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን ሁሉ ይሰበስባሉ።

፬/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ እና ዐቃቤ ሕጉ አቤቱታው እና ሰነዶቹ በደረሷቸው በሰላሳ ቀናት ውስጥ በማመልከቻው ላይ መግለጫቸውን ለፍርድ ቤቱ ያቀርባሉ።

አንቀጽ ፳፻፩. ለገንዘብ ጠያቂዎች ስለማሳወቅ እና

ስለተቃውሞ

፩/ ፍርድ ቤቱ ከዕዳ ነጻ ለመደረግ የቀረበው ጥያቄ ማሳወቂያ በባለዕዳው የመክሰር ሥነ ሥርዓት ወቅት መብታቸው ለታወቀላቸው ወይም በከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በተዘጋጀው የገንዘብ ጠያቂዎች ዝርዝር ላይ ለተገለጹ ገንዘብ ጠያቂዎች ሁሉ

እንዲላክ ትዕዛዝ ይሰጣል፤ ማሳወቂያው በአደራ ደብዳቤ ወይም ተቀባዩ ለመቀበሉ ማረጋገጫ ሊሰጥበት በሚችል ሌላ ማንኛውም ኤሌክትሮኒክ መንገድ ይላካል።

፪/ በመክሠር ሥነ ሥርዓቱ መሠረት በሙሉ ያልተከፈላቸው ገንዘብ ጠያቂዎች ማሳወቂያው በደረሳቸው በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ የከሠረው ሰው ለምን ከዕዳ ነጻ መደረግ እንደሌለበት የሚያሳዩ አግባብነት ያላቸው ሰነዶችን በማቅረብ የከሠረው ሰው ከዕዳ ነጻ እንዳይደረግ ተቃውሞ ሊያቀርቡ ይችላሉ።

፫/ ፍርድ ቤቱ በገንዘብ ጠያቂዎቹ የቀረበውን ተቃውሞ የከሠረው ሰው ከዕዳ ነጻ መደረጉን በተመለከተ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ካቀረበው መግለጫ ጋር ለዐቃቤ ሕጉ ይልካል።

፬/ ፍርድ ቤቱ አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ የከሠረውን ሰው እና ተቃውሞ ያቀረቡትን ባለጉዳዮች ጠርቶ በዝግ ጉዳያቸውን ሊሰማ ይችላል።

፭/ ከዕዳ ነጻ ለመደረግ የሚቀርቡ አቤቱታዎች የቴምብር ቀረጥ፣ የምዝገባ እንዲሁም ሌሎች ማንኛውም ታክሶች እና ክፍያዎች አይከፈልባቸውም።

**አንቀጽ ፳፻፪. ከዕዳ ነጻ እንዲደረግ ስለሚያዙ ወይም
ወድቅ ስለሚያደርጉ ፍርድ**

፩/ ከዕዳ ነጻ ለመደረግ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፲፱ የተቀመጡትን ሁኔታዎች የከሠረው ሰው ያሟላ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ የከሠረው ሰው ከዕዳ ነጻ እንዲሆን ውሳኔ ይሰጣል።

፪/ ፍርድ ቤቱ ከዕዳ ነጻ ለመደረግ የቀረበውን አቤቱታ ወድቅ ያደረገ እንደሆነ የከሠረው ሰው ከዕዳ ነጻ ለመደረግ አቤቱታ ሊያቀርብ የሚችለው ፍርድ ቤቱ ከዕዳ ነጻ መደረጉን ወድቅ ካደረገበት ቀን አንስቶ ከአንድ ዓመት በኋላ ነው።

፫/ ባለዕዳው ከዕዳ ነጻ እንዲሆን ፍርድ ቤቱ የወሰነ እንደሆነ ውሳኔው በንግድ መዝገብ ውስጥ መመዝገብ አለበት። ከዕዳ ነጻ መደረግ በማንኛውም መልኩ የባለዕዳውን ከንግድ መዝገብ መሰረዝን አያስከትልም።

፬/ ባለዕዳው ከዕዳ ነጻ መደረጉን በኢትዮጵያ ውስጥ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ላይ ማሳተም ይፈቀድለታል።

ርዕስ ስድስትስለ ፍትሐ ብሔር ኃላፊነቶች፣ እግዶች፣ ወንጀሎች እና የግልመክሠርምዕራፍ አንድስለ ሥራ አስኪያጆች እና ሦስተኛ ወገኖች የፍትሐ ብሔርኃላፊነትአንቀጽ ፳፻፫. ስለ ሥራ አስኪያጆች ኃላፊነት

፩/ ሥራ አስኪያጁ፡-

- ሀ) ክፍያዎች በተቋረጡ በአርባ አምስት ቀናት ውስጥ በከባድ ቸልተኝነት የመክሠር አቤቱታ ባለማቅረብ፤ ወይም
- ለ) የገንዘብ ኪሣራ የሚያስከትሉ እንቅስቃሴዎችን በከባድ ቸልተኝነት በመቀጠል፤
- ሐ) የንግድ እንቅስቃሴዎችን በግሉ ራሱን ወክሎ በማከናወን እና የድርጅቱን ንብረቶች እንደራሱ ንብረት በመሸጥ እና የራሱን የግል ጉዳዮች ለመደበቅ የድርጅቱን ጉዳዮች እንደ ሽፋን በመጠቀም፤

ጥፋት ከፈጸመ እና ማህበሩ በቂ ንብረት እንዳይኖረው አስተዋጽኦ ካደረገ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ በመክሰር ሥነ ሥርዓት ሂደት ውስጥ አንድ ወይም ከአንድ በላይ በተጨባጭ ወይም በሕግ የማህበሩ ሥራ አስኪያጆች በድምሩ የማህበሩን ንብረት ዋጋ በቀነሱት እና ኃላፊነቱን በጨመሩት መጠን የማህበሩን ዕዳዎች በሙሉ ወይም በከፊል እንዲከፍሉ ትእዛዝ ሊሰጥ ይችላል፤

፪/ ማህበሩ በቂ ንብረት እንዳይኖረው አስተዋጽኦ ያደረጉትን የሥራ አመራር ጥፋቶች የፈጸሙት ከአንድ በላይ ሥራ አስኪያጆች የሆኑ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ ሥራ አስኪያጆቹን በአንድነትና በተናጠል ተጠያቂ ሊያደርጋቸው ይችላል፤

፫/ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት በቀረበ ክርክር ተመላሽ የሆነ ገንዘብ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፯፻፹፮ ውስጥ በተቀመጠው ቅደም ተከተል መሠረት ለከሠረው ማህበር ገንዘብ ጠያቂዎች ይከፈላል፡፡

አንቀጽ ፳፻፬. ስለገንዘብ ጠያቂዎች ኃላፊነት

፩/ የብድር አገልግሎት በመስጠት ባለዕዳውን በሚጎዳ መልኩ የደገፉ ገንዘብ ጠያቂዎች ተጠያቂ የሚሆኑት፡-

- ሀ) የማጭበርበር ወንጀል የፈጸሙ፤ ወይም
- ለ) በተጨማሪ እንደ ባለዕዳው ሥራ አስኪያጅ የሠሩ፤ ወይም
- ሐ) ካቀረቡት ብድር ጋር ተመጣጣኝ ያልሆኑ የንብረት ዋስትናዎችን ከባለዕዳው ንብረት ላይ የያዙ፤

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ከተቀመጡት ሁኔታዎች በተጨማሪ ገንዘብ ጠያቂዎች ተጠያቂ ሊሆኑ የሚችሉት፡-

- ሀ) የብድሩ ደንቦች እና ሁኔታዎች ባለዕዳውን የሚጎዱ የነበሩ፤ እና
- ለ) ባለዕዳው ክፍያዎችን ያቋረጠ መሆኑን እና መመለስ የማይችል መሆኑን ያውቁ የነበረ ወይም ሊያውቁ ይገባ የነበረ፤ እንደሆነ ብቻ ነው፡፡

፫/ የጉዳት ካሣው መጠን ብድሩ ከተሰጠበት ጊዜ አንስቶ በድምሩ የከሠረው ሰው ንብረት ዋጋ ከቀነሰበት እና

ኃላፊነቱ ከጨመረበት መጠን ጋር ተመሳሳይ ይሆናል።

አንቀጽ ፳፻፭. ስለባለአክሲዮኖች ኃላፊነት

በተጨማሪም ሥራ አስኪያጅ የሆኑ ሰዎች በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፫ መሠረት ያለባቸው ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የባለዕዳው ባለአክሲዮኖች ለባለዕዳው ገንዘብ ጠያቂዎች ኃላፊ የሚሆኑት ባለአክሲዮኖቹ፡-

፩/ የማጭበርበር ወንጀል የፈጸሙ፤ ወይም

፪/ የራሳቸውን ጥቅም ለማስጠበቅ ለባለዕዳው ሥራ አመራር የሰጧቸው መመሪያዎች ባለዕዳው ክፍያዎችን እንዲያቋርጥ ያደረጉ፤ እንደሆነ ብቻ ነው።

አንቀጽ ፳፻፮. ስለክስ አቅራቢዎች

፩/ በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የተመለከቱት ክሶች ለፍርድ ቤቱ ሊቀርቡ የሚችሉት በከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ብቻ ነው።

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ክስ ላለመመስረት የወሰነ እንደሆነ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ ለከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ክስ እንዲመሰርት ማስታወቂያ ከሰጠ በኋላ ማስታወቂያ በተሰጠ በሰላላ ተከታታይ

ቀናት ውስጥ ምንም ምላሽ ያላገኘ ወይም አሉታዊ ምላሽ ያገኘ እንደሆነ ገንዘብ ጠያቂው በግሉ ስለ ከሠረው ሰው ክስ ሊመሰረት ይችላል።

፫/ ገንዘብ ጠያቂው ክሱን ያሸነፈ እንደሆነ ገንዘብ ጠያቂው በክሱ የተነሳ ያወጣቸው ወጪዎች በከሠረው ሰው ንብረት ይሸፈናሉ።

፬/ ክሱን ያቀረበው ሰው የማስረዳት ኃላፊነት አለበት።

ምዕራፍ ሁለት

ከመክሠር ስለሚመነጩ የወንጀል ቅጣቶች እና እገዳዎች

አንቀጽ ፳፻፯. በቸልተኝነት ስለመክሠር

የኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ ከበድ ያለ ቅጣት የሚደነግግ ካልሆነ በስተቀር፡-

፩/ ለሌላኛው ተዋዋይ ወገን ያልተገባ ጥቅም የሚሰጡ ውሎችን ሆነ ብሎ የፈጸመ፤

፪/ የክፍያዎችን መቋረጥ ለማዘግየት በማሰብ ግዢዎችን ፈጽመው ባነሰ ዋጋ መልሶ የሸጠ ወይም የክፍያዎችን መቋረጥ ለማዘግየት በማሰብ ገንዘብ ለማግኘት ጎጂ የሆኑ መንገዶችን የተጠቀመ፤

፫/ ሕጋዊ ምክንያት ሳይኖራቸው በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፳ መሠረት ክፍያዎች በተቋረጡ በአርባ አምስት ቀናት ውስጥ ክፍያዎች የተቋረጡ መሆኑን ለፍርድ ቤት ያሳሳወቀ፤

፬/ ሆነ ብሎ የሒሳብ መግለጫዎችን ያልተሟላ ያደረገ ወይም የሒሳብ መዛግብትን በመደበኛ በየጊዜው ያልያዘ ወይም ከማህበሩ አቅም አንጻር የሒሳብ መግለጫ አቀራረብ ስታንዳርዶችን በግልጽ የማያሟሉ የሒሳብ መግለጫዎችን የያዘ፤ ኪሣራው የታወጀ ባለዕዳ ወይም የባለዕዳው ሥራ አስኪያጅ ጥፋተኛ ሆኖ ከተገኘ ከስድስት ወራት ባልበለጠ ቀላል የእስር ቅጣት እና በእስር ሺህ ብር ብር የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡

አንቀጽ ፳፻፳. በተንኮል ስለ መክሠር

የኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ ይበልጥ ከባድ የሆነ ቅጣት የሚደነግግ ካልሆነ በስተቀር አንድ ባለዕዳ እና በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ፣ በተጨማሪ ወይም በሕግ አንድን የንግድ ማህበር ሥራ የመራ ሰው እና የሥራ አስኪያጅ ሕጋዊ ተወካይ ሆኖ ያገለገለ ማንኛውም ሰው፡-

፩/ የአንድን የንግድ ማህበር ንብረቶች የመዘበረ ወይም በሙሉ ወይም በከፊል የደበቀ፤

፪/ በሒሳብ መዛግብቱ ውስጥ ወይም በሕጉ መሠረት ወይም ሕጋዊ በሆነ መልኩ በተገቡ ግዴታዎች መሠረት የሌለበትን የገንዘብ ዕዳ በተንኮል አለብኝ ብሎ የተናገረ፤

፫/ የከሠረውን ሰው ኃላፊነት በተንኮል ከፍ ያደረገ፤

፬ / የፈጠራ የሒሳብ መዛግብት የያዘ ወይም የከሠረውን ሰው የሒሳብ ሰነዶች እና መዛግብት የደመሰሰ፤

፭ / በግልጽ ያልተሟሉ ወይም በመደበኛ ሁኔታ ያልተያዙ ሒሳቦችን የያዘ፤

እንደሆነ ከስድስት ወር እስከ ሦስት ዓመት በሚደርስ ቀላል እስራት እና ከአምስት ሺህ እስከ ሃምሳ ሺህ ብር በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

አንቀጽ ፳፻፱. ከመክሠር ስለሚመነጭ መታገድ

፩/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፰ በተደነገገው ወንጀል (በተንኮል መክሠር) ጥፋተኛ ሆኖ የተገኘ ማንኛውም ባለዕዳ ወይም ሥራ አስኪያጅ ከተጣለበት ቅጣት በተጨማሪ ወይም በቅጣቱ ምትክ ከሚከተሉት መካከል በአንዱ ወይም ከዚያ በላይ የሆነ እገዳ ሊጣልበት ይችላል፡-

- ሀ) የግለሰብ ንግድን ወይም በማንኛውም የንግድ ሥራ ውስጥ የተሰማራ ማንኛውንም ሕጋዊ ማህበር ሥራ መምራትን፣ ማስተዳደርን ወይም መቆጣጠርን ጨምሮ በማንኛውም የንግድ ሥራ ውስጥ እንዳይሳተፍ፤
- ለ) በኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ መሠረት በወንጀል ችሎቶች ሊወሰኑ በሚችሉት ሁለተኛ ደረጃ ቅጣቶች መሠረት በሲቪል፣ በፍትሐ ብሔር እና በቤተሰብ መብቶች እንዳይጠቀም መታገድ፤
- ሐ) የመንግስት ሥልጣን እንዳይዝ ወይም የሞያ ወይም የንግድ ማህበራትን በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ እንዳይመራ መታገድ፤
- መ) በመንግስት የግዢ ውሎች እንዳይሳተፍ፤
- ሠ) የጻፈው ሰው ከአውጪው ባንክ ገንዘብ እንዲያወጣ ከሚፈቅዱ ቼክ ወይም የገንዘብ ሰነድ ውጭ ቼኮችን ወይም የገንዘብ ሰነዶችን እንዳይጽፍ ወይም በባንክ የተረጋገጡ ቼኮችን እንዳይጽፍ መከልከል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከቱትን ክልላዊዎች እና እገዳዎች የሚጥለው ፍርድ ቤት የክልላዊዎቹን የቆይታ ጊዜ ይወስናል፤ ሆኖም በማናቸውም ሁኔታ ከስድስት ወራት ሊያንስ ሌሎች አስገዳጅ ሕጎች ረዘም ላለ ጊዜ የሚቆይ ዕገዳ የሚጥሉ ካልሆነ በስተቀር ከአምስት ዓመታት ሊበልጥ አይችልም፡፡

አንቀጽ ፳፻፲. በሕግ ሰውነት ባላቸው አካላት ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች

፩/ የኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ አንቀጽ ፴፬ እንደተጠበቀ ሆኖ አንድ የንግድ ማህበር በዚህ ሕግ በአንቀጽ ፳፻፳ በተደነገጉት ወንጀሎች ጥፋተኛ ሊባል ይችላሉ፡፡

፪/ በንግድ ማህበር የሚጣለው ቅጣት በኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ አንቀጽ ፯ በተቀመጡት ደንቦች እና ሁኔታዎች መሠረት የሚጣል የገንዘብ ቅጣት ይሆናል፡፡

አንቀጽ ፳፻፲፩. ጥቅም ስለመስጠት

፩/ መልሶ የማደራጀት ወይም በመክሰር ሥነ ሥርዓት ወቅት፡-

ሀ) የማይንቀሳቀስ ወይም ተንቀሳቃሽ ንብረት በመያዣነት የሰጠ ወይም በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፶፫ ንዑስ አንቀጽ (፫) ከተደነገገው ፈቃድ ውጭ የማስተላለፍ ሥራ የሠራ ወይም በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፶፮ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተውን ክልከላ በመጣስ አንድን ዕዳ በሙሉ ወይም በከፊል የከፈለ፤

ለ) በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፹፯ ንዑስ አንቀጽ (፩) ስለ የመልሶ ማደራጀት ዕቅድ ኃላፊነቶችን ስለመክፈል የተቀመጡትን ደንቦች እና ሁኔታዎች በመጣስ ክፍያ የፈጸመ ማንኛውም ባለዕዳ ወይም በተጨማሪ ወይም በሕግ የባለዕዳው የንግድ ሥራ ሥራ አስኪያጅ የሆነ ሰው፡፡

፪/ በመጠባበቂያ ጊዜው ወቅት ወይም ለጥንቃቄ ዕዳን መልሶ የማዋቀር ዕቅድ ወይም መልሶ የማደራጀት ዕቅድ ተግባራዊ በመደረግ ላይ እያለ ባለዕዳው የሚገኝበትን ሁኔታ እያወቀ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፶፭ ንዑስ አንቀጽ (፭) እና በአንቀጽ ፳፻፹፯ ንዑስ

አንቀጽ (፪) መሠረት ከመደበኛው ውጭ የሆነ ክፍያ የጠየቀ ወይም የተቀበለ ማንኛውም የባለዕዳው ገንዘብ ጠያቂ።

፫/ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፺፬ ንዑስ አንቀጽ (፫) ንብረቶች እንዳይተላለፉ የተቀመጠውን ግዴታ የጣሰ አሸናፊ ተጨራች፤ ጥፋተኛ ሆኖ የተገኘ እንደሆነ ከአንድ ዓመት ባልበለጠ ቀላል የእስራት ቅጣት እና በአስር ሺህ ብር የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

አንቀጽ ፳፻፲፪. ዝምድና ባላቸው ሰዎች ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች

የከሠረው ሰው ንብረት አካል ሊሆኑ የሚገቡ ንብረቶችን የመዘበረ፤ የደበቀ ወይም ሕገ ወጥ በሆነ መንገድ የያዘ የባለዕዳው ባል ወይም ሚስት፤ አራተኛ ደረጃን ጨምሮ እስከ አራተኛ ደረጃ ድረስ የሚቆጠር የሥጋ ወይም የጋብቻ ዝምድ ያለው ሰው ጥፋተኛ ሆኖ የተገኘ እንደሆነ ከስድስት ወራት ባልበለጠ ቀላል እስራት እና በአስር ሺህ ብር የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

አንቀጽ ፳፻፲፫. በተቆጣጣሪ ዳኛ፣ መልሶ በማደራጀት ኃላፊ ወይም በከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች

ማንኛውም ተቆጣጣሪ ዳኛ፣ መልሶ የማደራጀት ኃላፊ ወይም የከሠረው ሰው፡-

፩/ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ባሉት ሥነ ሥርዓቶች መሠረት ሥራውን በሚያከናውንበት ወቅት የተቀበላቸውን ክፍያዎች ለራሱ ጥቅም በማዋል ወይም እንደማይገባው እያወቀ ሌሎች ሰዎች ክፍያዎችን እንዲፈጽሙለት በማድረግ በፈቃዱ የገንዘብ ጠያቂዎች ወይም የባለዕዳዎች ጥቅም ላይ ጉዳት ያደረሰ፤ ወይም

፪/ ዓላማው ከገንዘብ ጠያቂዎቹ ወይም ከባለዕዳዎቹ ጥቅም ጋር እንደሚጋጭ እያወቀ የራሱን ሥልጣን ለራሱ ዓላማ ጥቅም ላይ ያዋለ፤

እንደሆነ ከስድስት ወር እስከ ሦስት ዓመት በሚደርስ ቀላል እስራት እና ከአምስት ሺህ እስከ ሃምሳ ሺህ ብር በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡

አንቀጽ ፳፻፲፬. ወንጀሎችን ለፍርድ ስለማቅረብ

፩/ ዐቃቤ ሕጉ ወይም የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የተመለከቱትን ወንጀሎች ለወንጀል ፍርድ ቤት ማቅረብ አለበት፡፡

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ወንጀሎች ስኬታማ በሆነ መልኩ ለፍርድ እንዲቀርቡ ለማድረግ ደጋፊ

ሰነዶችን፣ ደረሰኞችን እና ሌሎች መረጃዎችን ለዐቃቤ ሕጉ ማስተላለፍ አለበት። ደጋፊ ሰነዶች እና ደረሰኞች እንዲቀርቡ በሚታዘዝበት ጊዜ የፍርድ ቤት መዝገብ ቤት ሹሙ ጋር ይቀመጣሉ።

፫/ በተንኮል በመክሰር እና ግንኙነት ባላቸው ሌሎች ወንጀሎች ጥፋተኛ ሆኖ መገኘት ባለዕዳው በርዕስ አራት መሠረት የመክሰር ፍርድ ያልተፈረደበት ቢሆንም እንኳን ሊቀጣ ይችላል።

አንቀጽ ፳፻፲፭. በግል ስለመክሰር

፩/ በተጨማሪ ወይም በሕግ የአንድ ማህበር ሥራ አስኪያጅ የሆኑ ሰዎች የሚከተሉትን ድርጊቶች የፈጸሙ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ በመክሰር ሥነ ሥርዓቱ ሂደት ውስጥ በግላቸው መክሰራቸው እንዲነገር እና የማህበሩን ዕዳዎች በሙሉ ወይም በከፊል እንዲከፍሉ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል፡-

ሀ) የማህበሩን ንብረት እንደ ራስ ንብረት አድርጎ መሸጥ፤

ለ) ማህበሩን እንደ ሽፋን በመጠቀም የግል ጥቅም ለማግኘት የማህበሩን ግብይቶች ማከናወን፤

ሐ) የማህበሩን ንብረት ወይም ገንዘብ ለግል ዓላማዎች ወይም ግለሰቡ በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ በውስጡ የጥቅም ግንኙነት ላለው ሌላ ማህበር በሚጠቅም መልኩ መጠቀም፤

መ) ማህበሩን እንደ ሽፋን በመጠቀም ለራሱ የግል ጥቅም ለማግኘት በግልጽ ትርፋማ ያልሆነ ሥራ ውስጥ መሳተፍ፤

ሠ) የማህበሩን ንብረቶች መመዝበር ወይም በሙሉ ወይም በከፊል መደበቅ ወይም በተንኮል ዕዳውዎቹን ከፍ ማድረግ፡፡

፪/ ከላይ በተመለከተው መሠረት ክስ በማቅረብ የተገኘ ገንዘብ በዚህ ሕግ ፳፻፹፮ ውስጥ በተቀመጠው ቅደምተከተል መሠረት ለከሠረው ማህበር ገንዘብ ጠያቂዎች ክፍያ ለመፈጸም ጥቅም ላይ ይውላል፡፡

ርዕስ ሰባት

ለአነስተኛ እና መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች ስለሚደረግ

ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓት

አንቀጽ ፳፻፲፮. የተፈጻሚነት ወሰን

፩/ በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የተመለከተው ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓት ክፍያ ከመቋረጡ በፊት ባሉት አስራ ሁለት ወራት አጠቃላይ የሒሳብ ሚዛናቸው የሀብት መጠን ከሃያ ሚሊዮን ብር በታች በሆነ ወይም ያለፉት አስራ ሁለት ወራት ዓመታዊ የሽያጭ ገቢያቸው ከአምስት ሚሊዮን ብር በታች በሆነ (በየጊዜው የዋጋ ግሽበት ማስተካከያ ተደርጎበት) ወይም ከአስር በታች ሠራተኞች ባሏቸው ክፍያዎችን ባቋረጡ አነስተኛ ወይም መካከለኛ ኢንተርፕራይዞች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

፪/ ባለዕዳው ሀቀኝነት የጎደለው እንደሆነ እና በተለይም ደግሞ የተወሰነ የንብረቱን ክፍል የደበቀ፣ አንዳንድ ገንዘብ ጠያቂዎችን በተንኮል ሳይገልጽ የቀረ፣ ኃላፊነቶቹን ያጋነነ ወይም ሌሎች ማናቸውንም

የማጭበርበር ድርጊቶች የፈጸመ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓት አይከፍትም።

፫/ ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓቱ የሚመለከተው ባለዕዳ በንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ሀቀኝነት የጎደለው ተግባር የፈጸመ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ የወሰነ እንደሆነ ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓቱን ወዲያውኑ ወደ መክሠር ሥነ ሥርዓት ይቀይራል።

አንቀጽ ፳፻፲፮. ሥነ ሥርዓት ስለመክፈት

፩/ ባለዕዳው ክፍያዎች ከተቋረጡበት ቀን አንስቶ በአርባ አምስት ቀናት ውስጥ ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት አቤቱታ ማቅረብ አለበት።

፪/ ማንኛውም ገንዘብ ጠያቂ ወይም ዓቃቤ ሕግ ባለ ዕዳው ክፍያዎችን ማቋረጡን ያወቀ እንደሆነ ማቋረጡን ካወቀበት ቀን ቀጥሎ ባሉት አርባ አምስት ቀናት ውስጥ ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ለፍርድ ቤት አቤቱታ ሊያቀርብ ይችላል።

አንቀጽ ፳፻፲፰. ሰነዶችን ስለማስገባት

፩/ የሚከተሉት ሰነዶች ባለዕዳው ቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓት እንዲከፈት ከሚያቀርበው አቤቱታ ጋር አባሪ ሆነው መቅረብ አለባቸው፡-

ሀ) የንግድ ማህበሩ የመጨረሻ የሒሳብ ሚዛን ወረቀት፤ የሒሳብ መግለጫዎች ወይም ሒሳብ፤

ለ) የገንዘብ ጠያቂዎችን እና የባለዕዳዎችን ስም እና አድራሻ የያዘ የንግድ ነክ ገቢዎች እና ዕዳዎች ዝርዝር፤

ሐ) የአቅርቦት ውሎችን፤ የኪራይ እና የፈቃድ ውሎችን ጨምሮ በሂደት ላይ ያሉ የዋና ዋና ውሎች ዝርዝር፡፡

፪/ ባንኮችን እና የመንግስት ባለሥልጣን አካላትን ጨምሮ ባለዕዳው ወይም ሌላ ማንኛውም ሦስተኛ ወገን አግባብነት ያላቸው ማናቸውንም ተጨማሪ ሰነዶች እንዲያቀርቡ ፍርድ ቤቱ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል፡፡

አንቀጽ ፳፻፲፱. የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ

፩/ ፍርድ ቤቱ ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓቱ ለሚቆይበት ጊዜ ያህል የከሠረውን ሰው ንብረት ጠባቂ ይሾማል።

፪/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ገለልተኛ ሆኖ ሌሎች ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ተግባራትን ጨምሮ የሚከተሉትን ተግባራት ያከናውናል፡-

ሀ) ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓት መከፈቱን ለገንዘብ ጠያቂዎች የማሳወቅ፤

ለ) ባለዕዳው ለፍርድ ቤቱ ያቀረባቸው መረጃዎች የተሟሉ እና እውነተኛ መሆናቸውን ማረጋገጥ እና ባለዕዳው የፈጸማቸውን ማናቸውንም ሀቀኝነት የጎደላቸው ድርጊቶች ለፍርድ ቤቱ የመግለጽ፤

ሐ) በጨረታ ወይም በግል ሽያጭ የመሸጫ ዋጋውን ከፍ ለማድረግ ይበልጥ ቀልጣፋ በሆነው በአንደኛው መንገድ የባለዕዳውን ንብረቶች በሙሉ የመሸጥ፤

መ) የክፍያ ጥያቄዎቻቸው ተቀባይነት ያገኙ ገንዘብ ጠያቂዎች ዝርዝር ለፍርድ ቤት መዝገብ ቤት ሹሙ እንዲሰጥ የማዘጋጀት፤

ሠ) ከሽያጩ የሚገኘውን ገንዘብ በዚህ ሕግ አንቀጽ ፳፻፹፮ መሠረት ባላቸው ቅደም ተከተል መሠረት ለገንዘብ ጠያቂዎች የማከፋፈል፤

ረ) የገንዘብ ጠያቂዎች ዝርዝሩን፤ የተሸጡ ንብረቶችን እና የተከፋፈለውን ከሽያጭ የተገኘ ገንዘብን በአጭሩ የሚገልጽ የመጨረሻ መግለጫ ለፍርድ ቤቱ የማዘጋጀት፡፡

፫/ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሥነ ሥርዓቱ በተከፈተ በአንድ ዓመት ውስጥ ሁሉንም ንብረቶች በመሸጥ ከሽያጩ የተገኘውን ገንዘብ በማከፋፈል ሥራውን ያጠናቅቃል፡፡

፬/ በዚህ ሕግ ፳፻፲፬ ውስጥ ስለኃላፊነት ከተደነገገው በተጨማሪ የከሠረው ሰው ንብረት ጠባቂ ሥነ ሥርዓቱ በተከፈተ በአንድ ዓመት ውስጥ የሁሉንም ንብረቶች የመሸጥ እና ከሽያጩ የተገኘውን ገንዘብ የማከፋፈል ሥራውን ያላጠናቀቀ እንደሆነ የግል ኃላፊነት ሊኖርበት ይችላል፡፡

አንቀጽ ፳፻፳፮. የቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓት የቆይታ ጊዜ

የቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓት የቆይታ ጊዜ ከአንድ ዓመት ሊበልጥ አይችልም፡፡

አንቀጽ ፳፻፳፩. የቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓት መዘጋት

አንድ ዓመት ካለፈ በኋላ ፍርድ ቤቱ ቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓቱን ይዘጋል፡፡

አንቀጽ ፳፻፳፪. ከዕዳዎች ነጻ ስለመሆን

ቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓቱ በሚዘጋበት ጊዜ የተፈጥሮ ሰው የሆነ ባለዕድ፡-

፩/ ሀቀኝነት የጎደለው ሆኖ ካልተገኘ፤

፪/ ባለፉት ሦስት ዓመታት ውስጥ የመክሰር ወይም ቀላል የመክሰር ሥነ ሥርዓት ለመክፈት አቤቱታ አቅርቦ ካልነበረ፤ ቀሪ ያልታወቁ ዕዳዎችን ጨምሮ ከዕዳዎቹ ሁሉ ነጻ ይሆናል፡፡

አንቀጽ ፳፻፳፫. በሕግ የሰውነት መብት ስለተሰጣቸው

ሰዎች ከንግድ መዝገብ መሰረዝ

ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓቱ እንደተዘጋ በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ባለዕዳ ከንግድ መዝገብ ውስጥ ምዝገባው ይሰረዛል።

አንቀጽ ፳፻፳፬. ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓት መልሶ

ስለመከፈቱ

ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓቱ ከተዘጋ በኋላ ባለዕዳው ማናቸውም የቀሩ ንብረቶች ያሉት እንደሆነ ንብረቶቹን ለመሸጥ እና ከሽያጩ የሚገኘውን ገንዘብ ለማከፋፈል እንዲችል ሥነ ሥርዓቱ በተዘጋ በሁለት ዓመታት ውስጥ ገንዘብ ጠያቂዎች ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓቱ መልሶ እንዲከፈት ጥያቄ የማቅረብ መብት አላቸው።

አንቀጽ ፳፻፳፭. የመክሠር ሥነ ሥርዓት መልሶ

ስለመከፈቱ

ቀላል የመክሠር ሥነ ሥርዓት የተዘጋ ቢሆንም አንድ ገንዘብ ጠያቂ ባለዕዳው ሀቀኝነት የጎደለው ድርጊት እንደፈጸመ ማስረዳት ከቻለ ሥነ ሥርዓቱ በተዘጋ በሁለት ዓመት ውስጥ የመክሠር ሥነ ሥርዓት መልሶ እንዲከፈት ጥያቄ የማቅረብ መብት አለው።